

KRISZTUS A KERESZTEN

Dürer festménye.

SZENTEK LEGENDÁI

Nihil obátat.

Dr. Theophiluó Kiinda
cenáozum pzaeééá.

No. 2730

Imprimatur

Strigonii, die 22. Septembriá 1926.

Dr. Julius Machovich
vicrius generalis

SZENTEK LEGENDÁI

RÉGI ÉS ÚJ LEGENDÁS KÖNYVEKBŐL
FORDÍTOTTA ÉS ÖSSZEÁLLÍTOTTA

Dr RÉVAY JÓZSEF

AZ ELŐLJÁRÓ BESZÉDET ÍRTA

Dr LEPOLD ANTAL

PRELÁTUS KANONOK,
ESZTERGOMI FŐEGYHÁZMEGYEI FÓTANFELÜGYELŐ

FRANKLIN-TÁRSULAT KIADÁSA. BUDAPEST

A KÖNYVDÍSZEKET ÉS A KÖNYV KÖTÉSÉT

JASCHIK ÁLMOS

FESTŐMŰVÉSZ TERVEZTE

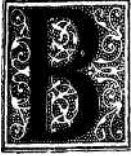
NYOLC SZÍNES ÉS NYOLC EGYSZÍNŰ MŰ MELLÉKLETTEL

FRANKLIN-TÁRSLLAT NYOMDÁJA.

ELÖLJÁRÓ BESZÉD

ÜDV AZ OLVASÓNAK!

ŐSÉGES LELKI HASZON, komoly tanulság és édes műélvezet meríthető a Szentek Legendáiból.

A jelen könyv nem öleli föl az összes szentek életét s nem is sorolja föl a szenteket naptári egymásutánban, hanem kiválaszt bizonyos szent vértanúkat és hitvallókat s azoknak életét úgy adja, amint korábbi gyűjteményekben találja.

Szent valóság és színes költészet ölelkezik benne. Szentek igaz történelmi életrajzát a hős vértanú és bátor hitvallók magasztos erényeit csodáló utókor a népköltészet művészi szövőszékén készült ragyogó ruhába öltöztette. Nem az eredeti föl jegyzők díszítették a valóságot, hanem a későbbi tisztelők, akik naiv lelkesedéssel az Isten választottainak életéből minél több okulást és lelkierőt akartak árasztani a hívőkre. A legtöbb költői anyagot magának a népnek képzelő tehetsége termelte ki.

A Szentek Élete volt a Szentírás mellett a leginkább olvasott könyv. Maga az időszámítás is a szentek nevével történt és történik most is. Hónapokat és különösen napokat a szentek nevével szoktak jelezni. Magyarországon április havát Szent György havának, júniust Sz. János havának, júliust Sz. Jakab havának, szeptembert Sz. Mihály havának, novembert Sz. András havának nevezik.

Az istentisztelet a napi szentnek tiszteletéhez simul. Tehát a nép mélyen benne élt és benne él a szentek tiszteletében, s így nemcsak a Szen-

VIII

tek Élete hatott a népre, hanem viszont a nép is alakított rajta a maga különleges lelkisége szerint. Különös megbecsülést érdemel a keresztény népnek az a költészete, amely a szentek élete körül keletkezett, akár az egész kereszténység közkincsévé vált, akár egyes nemzetek tulajdona maradt.

Igen helyesen tette azért a szerző, hogy az általa kiválasztott Szentek Legendáit nem a történeti kritika által megrostálva, hanem abban a teljes költői pompában adta, amint azok az idők folyamán az összes legendás részletekkel együtt kifejlődtek.

Hiszen a Szentek élete legendás részének is igen nagy kultúrtörténeti jelentősége van, mert évszázadok óta foglalkoztatja az elméket és a kedélyeket. Sok kultúremiéket, különösen egyházművészeti emléket a legaprólékosabb legendák ismerete nélkül megmagyarázni sem tudunk.

Ósi római szokás volt a törvényszéki tárgyalásokról jegyzőkönyvet fölvenni. A jegyzőkönyveknek deákul Act a volt a nevük. Ilyen hivatalos bírói jegyzőkönyvet fölvettek a vértanúk bírói kihallgatásáról, az ítéletről és az ítélet végrehajtásáról. A keresztények is gondosan gyűjtötték a vértanúkra vonatkozó adatokat. Lemásolták a hivatalos bírói jegyzőkönyveket, megszerezték a vértanúknak sajátkezűleg írt följegyzéseit, összeírták a szemtanúk vallomásait és utólag emlékezetből vagy közvetett tanúknak elbeszéléséből is szereztek adatokat. A keresztény Egyháznak a vértanúkról való följegyzéseit Acta Martyrum-nak nevezték. Ilyen eredeti följegyzésből fordította a szerző ebben a könyvben a Sz. Perpetua és Felicitásról, továbbá a Sz. Ciprián vértanúságáról szóló fejezetet.

Hogy mily gondosan járt el az Egyház a vértanúságok hiteles adatainak gyűjtésében, kitetszik abból a tényből, hogy a bírósági hivatalos följegyzésekért sokszor pénzt is áldozott, és azonkívül az adatgyűjtéssel külön

jegyzőket bízott meg. Már Kelemen pápa felosztotta Róma városát hét kerületre s mindenik számára külön jegyzőt állított. Különös buzgóságot tanúsított a gyűjtésben Antherus (235) és Fábián pápa (236—250). A vértanúságok története tehát emberileg minden hitelt megérdemel, bár a vértanúk nagy száma és az adatgyűjtés veszélyes volta miatt történhetek tévedések.

Az istentisztelet alkalmával a napi szentnek életrajzi adatait fölolvastatták, azért az Acta Martyrum-ot egyik egyházközség a másiknak elküldötte. Szent Polikarp actáiban olvassuk az utasítást az egyházközséghez: „Ha elolvastátok, küldjétek az írást a többi testvéreknek, hogy azok is dicsérjék az Urat, aki egyes szolgálait kiválasztja.“ (Act. Polyc. c. 20.) Az istentiszteleti használat folytán történt, hogy a szentek felsorolása a kalendárium szerint rendeződött. A hivatalos papi imakönyvben — a breviáriumban — ma is minden szentnek élettörténete az illető szentnek napján olvastatik.

A vértanúk sorához a hitvalló szentek csatlakoztak. Az a gyűjtemény, amely a vértanú és hitvalló szentek életét tartalmazza, az Acta Sanctorum, vagyis Szentek Élete nevet nyerte. A szenteknek rövid névsorát, gyér életrajzi adatokkal, kalendáriumnak vagy Martyrologiumnak hívták. Kalendárium már az V. századtól kezdve számtalan található. A hivatalos Martyrologiumot 1506-ban Baronius kardinális adta ki; azóta folyton bővült és sok kiadást ért. A terjedelmesebb életrajzok legnevezetesebb rendszeres gyűjteményei: Eusebius történetíró két műve: De martyribus Palaestinae és a Synagoge Martyrum — a IV. századból.

Egy IX. századbeli konstantinápolyi gyűjtemény alapján készült a X. században Metaphrastes Simonnak, bölcs Leó keletrómai császár kancellárjának műve: De actis Sanctorum. Ez a szerző nagy szónoki dagályossággal és élénk képzelőtehetséggel sok fantasztikus adatot dolgozott bele a Szentek Életébe.

Jacobus de Voragine, dominikánus szerzetes, később génuai érsek (1230—1298) műve, a *Legenda Sanctorum* (*História Lombardica*, *Legenda Aurea*) az egész keresztény középkor forrásmunkája lett. Ebből a könyvből merítette a jelen könyv szerzője az összes régi szentek élet-történetét. Az újabb szentek életének megírásánál más forrásokat is használt s inkább törekedett a történeti hűségre.

Surius karthausi szerzetes a XVI. században megővítette Jacobus de Voragine művét. Ennek kritikai megrostálását végezte 1689-ben Ruinart Tivadar maurinus atya *Acta Martyrum Sincera* címen. Művét 1802-ben újra kiadták.

Említésre méltó az 1748-ban Rómában 2 kötetben megjelent *Acta Sanctorum Martyrum Úrientalium et Occidentalium*, melyet Assemanus Evodius Stephanus adott ki.

A Szentek Élete tudományos kiadásának gondolata a Jézus-társaság kebelében született meg. A gondolat pater Heribert Rosweyd antwerpeni jezsuitáié volt. Rosweyd munkáját Bolland János és Henschen Gottfried folytatták. Majd később a munkatársak egész sora (Bollandisták) dolgozott a művön. Az óriási műből eddig 63 kötet jelent meg.

Hazánkban a régi magyar nyelvemlékek jó része a Szentek Legendáit tartalmazza. így az Ehrenfeld-kódex, a Nádor-kódex, a Cornides-kódex. Igen sok régi magyar kalendáriumot és följegyzést sikerült megtalálni.

Az első rendszeresebb Szentek Élete Magyarországon Temesvári Pelbárt *P o m e r i u m* ának első kötete: *Sermones de Sanctis*, 1498—1500 körül. A XVI. század elejéről való a *Legendae de Sanctis Hungáriáé in História Lombardica non contentae* című mű. A magyar szentek életét tárgyalja az: *Indicia Ungaricae Sanctitatis*. A második kiadás megjelent Nagyszombatban, 1737.

Az első rendszeresebb magyar nyelvű Szentek Élete Illyés András pozsonyi, majd esztergomi kanonok és erdélyi püspök műve: A kereszt-

tény életnek példája vagy tüköré. Nagyszombat, 1692. I—V. rész. II. kiad. 1705., ÍN. kiad. 1738., IV. kiad. 1760.

Újabb munkák:

Szentek Élete I—V. köt. Szerkesztették: Zalka J., Zsihovics F. és Debreczeni J. Szent-István-Társulái kiadása, 1860—1878.

Szentek Élete. Irta: Dedek Crescens Lajos. Párlas kiadása. I. kiadás füzetes, 1899—1904., N. kiadás I—II. köt. 1907-

Magyar Szentek legendái. írta: Rosty Kálmán S. J. Szent-István-Társulat kiadása, 1905.

Szentek Élete. Vogl Máté német műve után fordítva. Szent-István-Társulat, I—IV. k. Bpest, 1908—1911.

A Szentek Élete. A magyar nép számára írta P. Angelicus (dr. Zaiféry Károly), A Rózsafűzér Királynéja c. folyóirat mellékleteként füzetekben.

Blaskó Mária az ifjúság számára földolgozza az ismertebb szentek életét. A Szent-István-Társulat „Szentek Úrszága” címen vállalatot indított, amelyben külön kötetekben megjelenteti egyes szenteknek tudományos alapon írt kimerítő életrajzát. Eddig *V* kötet jelent meg.

Miután a Szentek Életének irodalmát s így szerzőnk forrásait röviden ismertettük, még néhány megjegyzést teszünk abban az irányban, hogy a szerzőt milyen indokok vezették a könyvében felsorolt szentek kiválasztásánál és hogy esetleges újabb szemelvények kiadásánál minő szentekre kellene figyelemmel lenni. A szerző elsősorban azoknak a szenteknek legendáit adja, akiknek tisztelete általános volt az egész keresztény világban s így Magyarországon is. Azonkívül közli a magyar szentek legendáit. Különös figyelemmel volt az Egyház nagy doktoraira és a szerzet-

alapítókra, akiknek szelleme a magyar vallásos és kulturális életre nagy befolyást gyakorolt.

A könyv terjedelme nem engedte, hogy mind sorra kerüljenek azok a szentek, akik a magyarországi emlékeken nagy szerepet játszanak. Szűz Mária, Sz. József, Sz. Anna, az Apostolok, a magyar szentek, Sz. Márton, Sz. György, Sebestyén, Katalin, Borbála, Kristóf, Mária Magdolna és Sz. Miklós mellett különösen Kér. Sz. János, Sz. Mihály és Gábor főangyalok, Sz. István első vértanú és Sz. Lőrinc vértanú fordulnak elő igen sűrűn a régi magyar emlékekben. Sz. István vértanú tiszteletét a Passauból Magyarországba küldött hithirdetők terjesztették, mert Sz. István a passau-i székesegyház védőszentje.

Az első magyar keresztény templomot Sz. István vértanú tiszteletére építette Géza fejedelem Esztergomban. Sz. István királyt ebben a templomban keresztelték a védőszentnek nevére. A nevet a szent királyon kívül még négy magyar király viselte.

Igen kedveltek voltak az egész középkoron át az ú. n. segítő szentek. Azonban a 14 segítő szentnek névsora nem egyezik Magyarország minden vidékén. Egyes helyeken fölvettek a segítő szentek közé a Magyarországon különösen kedveit szenteket: Sz. Istvánt, Lőrincet, Sebestyént és Bálint vértanú püspököt, amint ezt a Csegöldről származó XV. századi képen látjuk. Nagyon jelentős szerepe van a magyar vallásos életben Sz. Adalbert prágai püspöknek, aki Sz. Istvánt keresztelte, továbbá azoknak a magyaroknak, akiket ugyan nem szentekként, de boldogokként tisztelünk. Ilyenek Margit, Mór püspök, Kinga, Jolán, Özséb esztergomi kanonok, a pálosok alapítója, Sebestyén és Bánfy Lukács esztergomi érsekek, a kassai vértanúk stb.

Természetszerűen nagyon elterjedt a magyar királyok védőszentjeinek, valamint a magyar uralkodó családokkal rokon szenteknek a tisztelete. Az uralkodók nevét mindenkor nagy kedvvel vette föl a nép. Ezen a

címen Sz. Istvánon, Imrén és Lászlón kívül különösen Sz. András és Mátyás apostolt kell említeni, azonkívül az Ausztriában vértanúhalált halt Sz. Kálmánt, akinek tisztelete a XI. században igen divatos volt, mert akkor szállították holttestét a melki apátságba. A Géza és Béla nevű királyok, valamint a Gyula névre hallgató vezérek bizonyosan nem gondoltak még rá, hogy védőszentjük Sz. Viktor, Sz. Adalbert püspök és Sz. Julius pápa, de nevük nagyon elterjedt s a név későbbi viselői tényleg a három említett szentben tisztelték pártfogóikat.

A Habsburg-királyok nevei általában nem váltak népszerűekké. Mégis a Lipót, Károly, Teréz, József és Ferenc név a megfelelő szentek tiszteletével jelentősen elterjedt. Budapesten pl. az újabb városrészek templomai is az uralkodók nevei szerint szenteltettek Sz. Teréz, Lipót, József és Ferenc tiszteletére.

A magyar uralkodó családokkal rokon szentek tiszteletét az uralkodók maguk szorgalmazták. Ilyenek Sz. Henrik német császár, Sz. István sógora, akinek nevéből származott a magyar Imre név; Sz. Kunigunda, Sz. Henrik felesége; portugál Sz. Erzsébet, Sz. Hedvig lengyel királynő, II. Endre sógornője; azután Anjou Sz. Lajos, toulouse-i püspök, Róbert Károly király nagybátyja, Lipót osztrák herceg.

Egyes szentek, mint bizonyos foglalkozási ágak védői, betegségek és csapások ellen oltalmazok, lettek népszerűek. A vitézek védőszentjei: Sz. Márton, Sz. György, Sz. László, Sz. Mihály, a tüzéreké Sz. Borbála; Sz. Borbála azonkívül a bányászok és kőművesek védőszentje, de a kőművesek Sz. Tamás apostolt is különösen tisztelik. A földművesek és pásztorok Sz. Vendelt, a szőlőmunkások Sz. Úrbánt, az asztalosok Sz. Annát, az ácsok Sz. Józsefet, az üvegesek Sz. Klárát, a harangöntők Sz. Ágotát, a cipészek Sz. Crispinust, a kovácsok Sz. Adorjánt, a kertészek Sz. Dorottyát, a pékek Sz. Miklóst, a mészárosok Sz. Bertalan apostolt, a hajósok Sz. Kelement és Sz. Miklóst, a molnárok Sz. Mónikát, a kereskedők Sz. Mihályt,

XIV

a vadászok Sz. Hubertust, az értelmiségiek Sz. Katalint vallják pártfogójuknak.

Tűzveszély ellen Sz. Flórián, pestis és ragályos betegségek ellen Sz. Rókus, állatbetegségek ellen Sz. Vendel, Lénárd és remete Sz. Antal, torokbaj ellen Sz. Balázs, fogfájás ellen Sz. Appoilónia, szembaj ellen Sz. Luca, eskór ellen Sz. Bálint, vízveszély ellen Nepomuki Sz. János oltalmát kéri.

Szent Jeromost, a nagy egyházatyát, azért tisztelik különösen hazánkban, mert születéshelye valamikor a magyar szent korona országaihoz tartozott. Tours-i Sz. Márton püspök Sabaria-ban, a mostani Szombat-helyen született. A négy koronázott vértanú (quattuor coronati) magyar földön szenvedett vértanúságot.

A szentek magyarországi tiszteletéről bőséges felvilágosítást nyújt Knauz Nándornak Kortana. Ebben a tudós szerző sok magyar naptárt közöl és csillaggal jelöli meg azoknak a szenteknek neveit, amelyek valamely magyar okmányban a keltezésnél megtalálhatók. Keltezésnél csak általánosan ismert és tisztelt szentek nevét használták, mert róluk mindenki tudta, mikor van a napjuk. Ha kevésbé ismert szentnek napjáról kelteztek valamit, akkor nem a napi szentnek nevét írták ki, hanem megemlégtették, hány nappal előbb vagy később volt valamely híresebb szentnek napja.

A szentek neveihez fűződő legendákon kívül az országban igen sok legenda keletkezett a középkorban szokásos nagy zarándoklatok kapcsán, amelyeket Rómába, a Szentföldre, Compostellába idősebb Sz. Jakab apostol sírjához, Aachenbe, az ottani nagy ereklyékhez, Tours-ba Sz. Márton sírjához, Fleury-be Sz. Benedek sírjához, Máriazellbe és a hazai búcsújáró helyekre vezettek.

Mindezeknek a szempontoknak figyelembe vételével a jövőben oly szemelvények készülhetnek, amelyek a magyar kultúrtörténeti emlékek

megértéséhez nagyban hozzájárulnak és könnyű utat találnak a magyar néplélekhez.

A szerző a legendákat zamatos régi magyar nyelven írja s így azoknak lelki hatását nagyban fokozza. Adja Isten, hogy a magyar nép e könyvben sok lelki épülést találjon.

Kelt Esztergomban, 1926. Szent Márton püspök napján.

Dr. LEPOLD ANTAL.

A SZENT KERESZT

A SZENT KERESZT

Z IDŐBEN hogy Adám a halál révén volt, elment a fia, Seth, a paradicsomba és panasolta Mihály angyalnak, hogy atyja igen odáig vagon és a végét járja. Adott akkor neki az angyal egy ágat ama fáról, melyről Ádám és Éva az almát szakította és mondta neki:

— Ültesd ezt az ágat a földbe s ha majd gallya gyümölcsöt terem, meggyógyul a te atyád.

Mikor pedig Seth hazaért, atyja már halott volt. Ekkor ledugta az ágat a földbe, melyből is temérdek nagy fa támadott.

Sok esztendők múltán pedig Salamon király templomot akart építeni. Eléhozták akkor ama gyönyörű nagy fát és be akarták illeszteni egy bizonyos helyre. És számos más helyekre is próbálták illeszteni, de akármilyen gondosan megmérték is, mikorra odavitték, mindig akadt valami hiba: egyszer nagyon hosszú volt, másszor nagyon rövid. Mikor pedig a mesterek látták, hogy minden ő munkájok kárba vész, igen megharagudtak és el akarták vetni a gyönyörű nagy fát. Vették is azt és fektették egy tavon keresztül pallónak, hogy az emberek által járnának rajta.

Élt pedig akkoron Sába országában egy igen dicsőséges királyné, ki is mérhetetlenül bölcs volt és szívesen hallgatta a bölcs beszédeket. Mondták pedig neki, mely bölcs és hatalmas uralkodó volna Salamon. Gondolta akkor magában: „Elmegyek bizony én őhöz, hogy lássam és halljam az ő bölcsességét.“ El is utazott Salamon országába. A király igen nagy dísszel fogadta, ő pedig nemes fűszerszámokat és aranyat és igen sok

marhákat ajándékozott a királynak és kérdezett tőle mindeneket, miket csak tudni kíváncsozott szívében. Észre is vette az asszony a király bölcsességét, mert hogy úgy megfelelt neki minden kérdésére, mint még soha senki és azt is meglátta, mily gyönyörűek mind az ő épületei és megszemlélte Istennek házát is. És mikor már mindent látott, elállt ám szeme-szája és mondá:

— Igaz tehát, mit a te nagy bölcsességedről hallottam, mert hogy felényit sem mondták annak, mit tulajdon szemeimmel láttam.

Ennekutána ment a király és a királyné és odaértek ama pallóhoz, mely a tó felett fektetve volt, mint fent mondatott. Mikor pedig a királyné meglátta a fát, igen megijedett, mert megvilágosodott lelkében, hogy a világ üdvözítője fog egykor függeni ama palló fáján. Letérdelt hát és áhítatosan a palló fölébe hajolt, de nem szólott senkinek is róla. Mikoron pedig országába visszautazott, üzente viszont a királynak: „Tudd meg, Salamon király, hogy megfogatik majd egy ember és függeni fog ama fán, mely most pallónak fekszik a tavon. És ez lesz en az országod pusztulásának”. Hogy pedig a király ezt hallotta, gondolta magában: „Bizony én teszek róla!” És tüstént parancsolta, hogy ássák mélyen a földbe ama fát. Így vallott szégyent íme ő bölcsessége, mért hogy nem égettette meg ama fát!

Történt pedig egyszer, hogy Isten nagy csodát tett Jeruzsálemben ama helyen, hol a fa földbe volt ásva: nagy víz torlódott össze ottan s minden áldott nap leszállóit mennyből egy angyal és háborgatta a vizet ama helyen, hol a fa feküdt. Ennekutána kórságos emberek sokasága seregestül telepedett a víz mellé s ha melyik az angyal háborgatása után elsőnek ereszkedett a vízbe, tüstént meggyógyult.

Így hevert a fa ottan a vízben sok-sok esztendőkön keresztül. Ama napon pedig, melyen Jézus meggyötörtetett, Istennek akaratjából felbukkant a fa a víz tetejére. A zsidók akkor kivették és arra feszítették fel Jézust. Később pedig ezt és a más két keresztet, melyeken a latrok fíggöttek, a zsidók mélyen a földbe ásták, hol is háromszáz esztendőn át rejtekeztek.

Abban az időben Constantinus volt a császár, nagyerejű, hatalmas és pogány és éppen háborúsága támadott más pogányokkal. Gyűjtött pedig mind a két harcos fél igen nagy seregeket és a császár kémekeket küldött, hogy ellenségeinek erejét kilesnék. Kik is megjelentették, hogy

amazok odaát sok ezerrel többen vannak. Igen aggódott hát és megrettent, pedig másnap volt vívandó a csatát. Bánatában és gondjában pedig éjszakának idején nem tudta álomra hunyni szemét. Mikor végezetül éiszenderült, hát szólítja ám egy angyal. Fölrriad erre és körülpillant. Az angyalnak pedig szépívű kereszt volt a kezében. Látja aztán, hogy arany, betűkkel írva vagyon azon: „E jelben győzni fogsz!“ Hogy pedig elolvasta, menten eltűnt az angyal.

Megörvendezett ezen a császár és reggelre kelvén parancsolta, hogy az álombéli jelenés mintájára keresztet faragjanak és a csatában serege élén vigyék. És nekirontott seregével az ellenség derékhadának és Isten megsegítette és neki adta a győzedelmet. És a kereszt győzedelmet szerzett birodalmának és igen sok ellensége halálát lelte a csatában. A császár pedig igen megörvendezett győzedelmén és kérdezte a pogány papokat, melyik istentől jött is ama jel. De azok nem akarták neki megmondani és inkább hazudtak neki, felelvén, hogy nem tudják.

Annakutána Maxentius császár nagy ellenségeskedésbe keveredett Constantinus császárral. És fejében forgatta, hogy tönkreveri őt és nagy sereget gyűjtött ellene. Lön pedig, hogy Maxentius serege sokkalta nagyobb lett, mint az övé. igen elfogta ezen a szomorúság és nagy bánatában lefeküdt és elszenderedctt. Akkor az égen meglátta a kereszt jelét, szép volt az és tündöklő, mint a tűznek lángjai. És úgy rémlett neki, hogy egy angyal szózata támad az égből: „Constantinus, e jelben győzni fogsz!“

Fölbredt erre és igen megörvendezett és tanakodott, miképpen tudná megszerezni a győzedelmet. És még ugyanazon az éjszakán megjelent neki a mi Urunk és bizonytságot tett a jelről és mondá neki:

— Parancsold, hogy míveseid csináljanak más jelet ama jel szerint, melyet álmodban láttál. Annak segedelmével meggyőződ minden ellenségidet!

Eltűnt a jelenés, a császár pedig igen örvendezett és parancsolta, hogy sok keresztet csináljanak és mindenütt felállította a keresztet és mind valamennyi hadi lobogóra is keresztet tűzetett. Maga is keresztet hordott kezében. És innentül mindenek kedve szerint történtek.

Annakutána Maxentius olyan fortélyos hidat veretett, hogy ki arra lép, mind a vízbe esik s megfullad. Constantinusnak pedig, ellene hadakozván, ezen a hídon kellett átvonulnia. Maxentius igen nagy göggyében felejté a fortélyos hidat és serege javával maga lovagolt keresztül rajta.

Serege pedig nem tudta a híd fortélyosságát és csak rálovagoltak mindenek, hogy Constantinus ellen mentek. És hát vízbe fulladt ott Maxentius serege javával, kik pedig megmaradtak, kényre-kegyre megadták magokat Constant! nusnak. Akkor is ő igen megörvendezett és megismerte szívében, hogy megint csak a szent kereszt jele segítette meg.

Kérdezgette is mindenfelé, vájjon melyik istentől való a keresztnek jele, de a pogány papok nem akarták neki megmondani. De megmondotta neki egy keresztény, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus gyötörtetett és szenvedett halált ama fán. És fel is fedte előtte mind egészen a keresztény hitet. A császár pedig megkeresztelkedett Eusebius pápa keze által.

Most hát igen kívánczozott tudni Constantinus császár, hová lett vájjon a szent Kereszt. Mondja is anyjának, Helena császárnénak, menjen Jeruzsálem városába és kutassa szorgosan. Anyja pedig keresztény asszony volt és igen buzgó Istennek dolgaiban. Teljesítette hát fiának kérését és elutazott túl a messzi tengeren. Hívatta is mind a zsidókat és üzente nekik, hogy egy szálíg hozzá jöjjenek. Ahogy pedig meghirdették nekik a császárné akarátát, azok igen megrettentek.

Volt pedig közöttük egy öreg zsidó, Júdás nevezetű, ez mondá mind a töboi zsidó embereknek:

— Megmondom én nektek, mit akar ez asszony. Megfogat mind valamennyiünket és kényszerít, mutassuk meg neki a keresztet, melyen Jézus függött, mivelhogy ő hiszen Jézusban. És ha akármi lészen is veletek, a világért meg ne mondjátok! Az én uram, Zacheus, mondotta uram atyámnak halálos ágyán .· „Édes fiam, bizony meggyűlik bajod a kereszt miatt; de minekelőtte halálra kínoznának, mondd meg vagy mutasd meg nekik".

Meg is mondta akkor a zsidóknak, hol vagyon a kereszt. Azok pedig fogadták mind valamennyien:

— Bizony mi soha el nem áruljuk nekik, hol vagyon a kereszt!

Ennekutána odavezették őket a császárné elé, ki is mondá nekik:

— Mondjátok meg nekem, hol vagyon a kereszt, melyen az én Uram Jézus Krisztus függött?

Akkor mind valamennyien nagy esküt esküvének, hogy nem ismerik a keresztet és nem tudják, hol vagyon. Mondja ekkor a császárné:

— Meg kell mondanotok, különben igen megszenvedtek miatta!

De csak nem akarták megmondani. Ekkor a császárné teméntelen

nagy máglyát rakatott és parancsolta, hogy mind a zsidókat azon megégessék. Hogy pedig megérezték annak forróságát, igen fájt az nekik és mondták a császárnénak:

Júdás testvérünk prófétának a fia, ő bizonytal meg tudja neked mutatni a keresztet.

Akkor a császárné mind a többi zsidókat szabadon bocsátotta, csak ama Júdás nevezetűt tartotta fogva és monda neki:

— Mutasd meg nékem a szent Keresztet, különben igen meg kell szenvedned s végezetül halálra adlak.

De ámbátor igen keményen fenyegette, csak nem akarta megmondani és viszonzá:

— Én pedig nem voltam ott, mikoron Jézust megfogták; több mint kétszáz esztendeje annak! Hiszen még akkor nem is születtem!

Parancsolta akkor a császárné, hogy bezárják; csakugyan mély tömlöcbe vetették és nem adtak ennie. Hetednapra pedig éhsége miatt kórságnak esett. Akkor könyörgött, engedjék ki a tömlőéből, mivelhogy meg akarja mutatni a szent Kereszt helyét. Erre ki is bocsátották a tömlőéből. A császárné maga ment Júdással a Kálvária hegyére. Ott pedig Júdás nem tudta pontosan megmutatni, melyik övezetben van a Kereszt és igen bánkódott, mert félt, hogy halálra adják, hahogy nem tudja megmutatni a Keresztet. Térdre hullott hát és kérte Istent, mutassa meg neki ama helyet. És amíg imádságába merült, íme megmozdult ama hely, hol a Kereszt feküdt és fűszeres illatok szálltak fel abból. Megörvendezett hát Júdás, örömben összecsapta kezeit és monda:

— Ó Uram, Jézus Krisztus, most már tudom, hogy te vagy a világ Üdvözítője és hiszek benned!

És megvilágosodott az ő szíve. Mondta ekkor a császárné Júdásnak, hogy keresse hát a Keresztet. És ahogy mélyebbre ástak, letek három keresztet. Oda is adta óket Júdás a felséges asszonynak és monda neki, vizsgálná meg, melyik a szent Kereszt. Helena igen megörült a kereszteknek, de nem tudta, melyik a szent Kereszt.

Feküdt pedig éppen akkor a városban egy ifjú holtan. Rátették erre az egyik keresztet és nem esett semmi csoda; rátették a másikat is, ugyancsak nem esett semmi csoda. Annakutána rátették a harmadik keresztet, akkor is az ifjú feltámadott. Örvendezett igen a császárné, de kívánt még nagyobb bizonyosságot. Volt pedig a városban egy kórságos

asszony; fogta a püspök az egyik keresztet és rátette, de bizony nem segített rajta. Rátették aztán a másik keresztet, az ugyancsak nem segített. Mikor pedig a harmadik keresztet rátették, tüstént meggyógyult kórságából. És ez a két csodatétel elegendő' bizonyosság volt a szent Kereszt ereje és fönsége mellett. Vigadoztak is akkor mind valamennyien és hálákat mondtak Istennek ő kegyelméért.

Mikor pedig Júdás a Keresztet meglelte és kivette a földből, visítottak ám az ördögök a levegőben s mondá az egyik:

— Júdás, bizony igen gonoszul cselekedted, hogy meglelted a keresztet, mert ezzel úznak el most már engem az emberek. Annakokáért intéztem én, hogy megfogjon téged a császár és kényszeresen, hogy a bálványoknak áldozzál!

— Némulj el, ostoba tökfilkó, — kiált rá Júdás, — Jézus Krisztus süllyessen téged poklok fenekére!

Annakutána megkeresztelkedett és a Cirjék nevet kapta. A keresztény hitben pedig szent életet élt és Isten akaratából Jeruzsálem püspöke lett.

Mikor mindezek megvoltak, kérte a császárné Cirjék püspököt, keresné meg a szegeket, melyekkel Krisztus a keresztfához volt szegezve. Fölment ekkor a püspök a Kálvária hegyére és buzgón könyörgött Istennek, mutatná meg néki a szegeket. Engedett is az Úr a püspök ájtatos kérésének és íme hogy a földre esik pillantása, látja ám a szegeket csilámlani a földből, mint holmi aranyat. Nagy ájtatos alázatossággal ki is húzta akkor a szegeket a földből.

A császárné pedig ennekutána kívánczozott hazautazni és a Kereszt egyik felét ott hagyta Jeruzsálemben, másik felét és a szegeket pedig vitte magával hazafelé. És mikor a tengeren járt hajójával, igen nagy vihar kelt, hogy sok hajók elsüllyedtek. És mind a hajó népe igen kétségbeesett. Hogy pedig a vihar iszonyatosra fordult, a császárné az egyik szeget bevetette a tengerbe, mely attól tüstént lecsillapodott. A többi szent ereklyéket azonban épségben megvitte hazájába. A császár pedig nagyon megörvendezett mindezekben és mondá anyjának: foglaltassa színaranyba a szegeket, nemkülönben fényes drágakövekkel rakassa ki és úgy tartsa őket méltó tisztességben.

Helena pedig, a jámbor császárné, mint fent mondatott, a szent Kereszt egyik felét jószándékkal ott hagyta Jeruzsálemben. Minekutána pedig a szent asszony és fia, Constantinus, meghaltak, s még annak utána

jó sok idővel, élt Perzsiában egy pogány király, Cosdras nevezetű. Igen vitéz és hatalmas király volt ez és sok országot leigázott és megsarcolta Jeruzsálem városát is és elvette a szent Keresztnak ama felét, melyet Helena császárné ott hagyott és magával vitte Perzsiába. Es valahányszor harcba szállott, mindannyiszor győzedelmet aratott a szent Kereszt segedelmével.

Hogy pedig hatalma mérhetetlenül meggyarapodott, Istenül imádtatta magát. És szólítá mestereit és művészeit, építenének neki tornyot arany, ból és ezüsből és rakná ki nemes drágakövekkel, melyek is a csillagokat ábrázolnák. És formáltatta benne drágakövekből a napot és a holdat is. És a mesterek eme napot úgy szerkesztették, hogy akkor sütött, mikor a király akarta. És fent a boltozatról víz folydogáit, a torony pedig némely időben körben forgott. Es jobbjá felől helyezte a szent Keresztet és mondotta, hogy ez a tündöklő palota az ő mennyországa.

Az időben volt egy császár Rómában, Heraclius nevezetű, ki is hallotta Cosdras király felől, hogy minden ő hadakozásában győzedelmet aratott erejével. Es ekkor a császár békével-bölcsességgel barátjául akarta nyerni e nagy királyt. Üzente is neki, hogy minden időben békességben kíván vele élni és kedve szerint óhajt cselekedni minden dolgokban és kéri, cselekedjék ő is hasonlóképpen. Hogy Cosdras király vette a császár üzenetét, üzeni ám neki viszont, hogy igen örül békességes szándékának és kedve szerint óhajt cselekedni minden dolgokban, ha ugyan a császár kész volna megtagadni az Istent, ki a keresztfán lelte halálát.

Ahogy ezt hallja a császár, igen felgerjed a király ellen. S most a két uralkodó nagy sereget gyűjtött, hogy egymásra rontsanak. Cosdras király pedig csak ült tündöklő palotájában és szemernyit nem félt a vereségtől. És ugyan elbizakodott és elküldte fiát nagy sereggel a császár hadai ellen.

Ekkor a császár a kereszt jelét veti magára és Istennek ajánlja testét-leikét, nemkülönben seregét és alázatosan megindul a csatába. És Isten nevében keményen csépelte a pogányokat és a király fiát Istennek erejével egy hídról a folyóvízbe taszította, hogy abban fulladott. Csátát vesztettek így a pogányok és megadták magokat mind egy szálíg a császárnak és felvették a szent keresztséget.

De Cosdras király ott volt ám palotájában és nem tudta, mi végre jutott a fia, csak reménykedett, hogy bizonyosan elfogta a császárt. És hogy a csata véget ért, eljött a császár a királyhoz a palotába és ott lelte

ötet a toronyban ülve és jobbján ott állott a szent Kereszt. Meg is örült ezen és mondá:

— Nagy öröm nékem, hogy ily tisztos helyre állítád a szent Keresztet és szándékom is, hogy élvezned engedjem e mennyei gyönyörűséget. Ha tehát megkeresztelkedel, visszaadom neked országodat és megkegyelmezek életednek. De ha nem akarsz hinni Jézus Krisztusban, magam kezével oltom ki éltedet.

Az pedig csak nem akart megtérni. Hogy a császár látta, mily elbizakodott, maga kezével lecsapta a fejét és parancsolta, hogy tetemét földbe temessék,

Volt aztán a királynak még egy kisebb fia, talán tíz esztendő, ki is megkeresztelkedett. A császár volt a keresztapja és visszaadta neki országát. Annakutána pedig parancsolta a császár, hogy rombolják le a tündöklő palotát és elvette mind az aranyat és ezüstöt és ajándékozta fő embereinek. Elvette bizony a drágaköveket is és ajándékozta mind valamennyit egy templomnak.

Ezeknek végeztével a császár nagy pompával és számos kísérettel és díszes ruházatokban Jeruzsálem felé lovagolt és magával vitte a szent Keresztet. Mikor pedig az Olajfák hegyére lovagolt azon az úton, melyen a mi Urunk számárháton bevonult, becsukódott ám a fal, hogy senki nem látott kaput. Megállítt hát a császár mind a nagy pompában a falak előtt.

Ekkor fent a levegőégben angyal jelent meg szemei előtt és keresztet tartván kezében odafordult a néphez és szólott:

Mikor Krisztus e kapun bevonult, szegényes ruhában volt, nem császári pompás díszekben! Ezzel ő példát mutatott nekünk!

Ezzel az angyal eltűnt, a császár pedig igen sírt és bánkódott bűne miatt. El is lovagolt szállására, levetette drága ruháit és hitvány ruházatokba öltözött, annakutána pedig hátára vette a keresztet és visszament ama helyre. Ekkor megnyílt a fal és megint ott volt a kapu, mint annakelőtte. Bevonultak ekkor mind valamennyien és a császár a templomba vitte a szent Keresztet, méltó helyre állította és ekkép imádkozott hozzá:

— Ő minden fényességnél tündöklőbb Kereszt, téged óhajtunk és téged imádunk, te vagy áldásunk, mert hordoztad a mi áldásunkat!

Ennekutána hálákat adott a császár Istennek, hogy segített legyőzni ellenségeit, nyeregbe ült és visszatért országába.

I

SZENT VÉRTANÚK LEGENDÁI

SZENT PÉTER.

Francesco Costa festmény*.

SZENT PÉTER APOSTOL

SZENT PÉTER apostol kiváltképpen fölötte állott Krisztus Urunk többi tanítványainak nagy buzgóságával és hév indulatjaival. Így mindenképpen kívánta tudni a mi Urunk árulójának nevét, hogy fogaival tépje szét az elvetemült gonoszt, ám az Úr semmiképpen meg nem mondotta neki, netalán Péter nyomban főiserkenjen és megölje amaz embert, meghiúsítván ekképpen az Urnak érettünk vállalt kinszenvedéseit.

Ő volt, ki a tenger színén járt, kit Urunk maga színe változásának és ama leányzó feltámasztásának tanúja gyanánt választott, ki a hálnak torkában az adópénzt meglelte, ki mennyek országának kulcsait kapta az Ürtől és kire Krisztus az ő bárányait és juhait bízta, hogy legeltesse azokat. Ő volt, ki pünkösd napján háromezer embert megtérített, Ananiás és Zafira holtát megjövendölte, a sorvadásos Aeneast meggyógyította, Corneliust megkeresztelte, Tabithát halottaiból feltámasztotta, testének árnyékával a betegeket meggyógyította, annakutána pedig Heródestől tömlőcre vettetett és az angyaltól megszabadított.

Tulajdon maga bizonyosága szerint olajfabogyó és főzelék volt az eledele s ing és köpeny a ruházata és a szent hagyomány szerint övében mindig kendőt viselt, hogy sűrűn hulló könnyeit letörölje, mivelhogy valahányszor Isten jelenvalóságára s Krisztus Urunknak hozzá való jószágára gondolt, nem bírta könnyeit elfojtani. És hahogy emlékezetébe idézte amaz éjszakát, melyen megtagadta mesterét, záporosó módjára hullottak könnyei, hogy a két arcát szinte kiégették. És valahányszor

éjszakának idején meghallotta a kakas szavát, nyomban fölserkent és keservesen zokogván, imádkozott igen nagy bűnének bocsánatjáért.

Történt egyszer, hogy szent Péter elküldötte két tanítványát, hogy hirdessék Krisztusnak igéjét messze országban. Kik is minekutána húsz napi járóföldet mentek, egyikök hirtelen meghalálozott. Mit tehetvén a másik, visszament szent Péterhez, megjelentvén neki a siralmas esetet. Mondá akkor neki szent Péter:

— Im vedd e botot és menj vissza társadhoz és helyezd teteme fölébe, annakutána pedig megtudod az Úr akaratját.

Visszamenvén tehát a tanítvány, helyezte szent Péter botját társának teteme fölébe, ki is nyomban föltámadott, holott negyven napja feküdt immár halottan.

Az időben volt Jeruzsálem városában bizonyos Simon nevezetű mágus, azaz varázsló, ki fennen hirdette, hogy csakis benne vagyon az igazságnak forrása és ő mindent megcselekedhetik, azoknak pedig, kik benne hisznek, örökre megnyújtja életét. Igen bizakodván maga mesterkedésében így büszkélkedett:

— Isten gyanánt imádnak majd engemet minden népek, mivelhogy hatalmam vagyon megtenni mindent, mit akarok. Valamint egykor Ráchel anyám parancsolta, hogy a mezőre menjek és gabonát arassak, én pedig kimentem és látván ott heverni a kaszát, viszont parancsoltam neki, hogy magától meginduljon és arasson, mire az engedelmeskedvén, maga munkálkodott, tízszeresen többet aratván, mint mind valamennyien a többi arató munkások. Mivelhogy az én szavam Istennek szava, én vagyok a választott, én vagyok a vigasztaló, én vagyok istennek minden szerelme!

És csalafinta fortélyokkal cselekedte, hogy holmi rézkígyók mozogjanak, kőből és ércből faragott képek kacagjanak és kutyák énekeljenek. A népek pedig igen álmélkodtak nagy tudományán.

Történt, hogy Simon versengeni kívánt szent Péterrel, hogy megsegyenítse őtet és bizonyosságot tegyen maga istenségéről. Elmenvén tehát Péter a versengés helyére, köszöntötte az ott egybegyűlteket, mondván:

— Békesség nektek, testvéreim, kik szeretitek az igazságot!

Rátámadott akkor mingyárt Simon és kiáltotta hetykén:

— Ugyan mi szükségünk vagyon a te békességedre, holott; sak a harcban leljük meg az igazságot és békesség csak akkor leszen, ha két

létének és mind egész országának legfőbb őre gyanánt tartotta. Történt egy napon, hogy midőn ott állott Nero előtt, arcát és alakját hol öregre, hol fiatalra változtatta, a császár pedig fölöttébb álmélkodott e csodálatos váltakozáson és szentül hitte, hogy ez bizony istennek fia. Mondá tehát Simon a császárnak:

— Császár uram, hogy megbizonyosodjál, hogy én valóban istennek fia vagyok, parancsold, hogy nékem mostan fejemet vegyék s bizony harmadnapra feltámadok!

Nero tehát parancsolta a pribéknek, hogy azon nyomban fejét vegye a varázslónak, mit is az menten megcselekedett. Ám a fortélyos varázsló valamely kost állított a bakó elébe maga helyett, jól beburkolván köpenyébe, ő maga pedig álnok fondorlattal kivonta magát a pallos alól és összeszedvén a kosnak darabjait, elrejtette azokat. Annakutána maga három napra Fejtekbe vonult, a kosnak vére pedig ottmaradt, megalvadván ama helyen, hol fejét vették. Harmadnap pedig Simon előjött rejtekéből és a császár elébe járult és mondá neki:

— Császár uram, töröltesd fel véremet, mely kiontatott, mivelhogy magam, kinek fejét vétetted, íme harmadnapra feltámadtam, miként ígértem.

Nero pedig meglátván őt, igen megdöbbsent és most már nagy-erős hittel hitte, hogy Simon valóban istennek fia.

Másszor ismét cselekedete, hogy egyazon időben Nero császárral társalkodót! annak szobájában és odakünn a városban beszédet mondott a népnek. Ám ez, ki a néphez szólott, bizony a gonosz lélek volt, ki magára öltötte Simon alakját. Áz oktalan nép nem tudván, hogy az ördögnek mesterkedése ez, fölöttébb álmélkodott, látván egy embert egyszerre két alakban és imádta őt és faragott képet állított neki, melyen is írva volt: „Simonnak, a szentséges istennek”.

De szent Péter, maga mellé vevén szent Pált, a császár elébe járult és felfedte előtte Simonnak minden praktikáját és gonosz fortélyát, mondván, hogy valóban két természet lakozik benne, egyik az emberé, másik az ördögé. Ám a császár nem értette e beszédet és mondá Simonnak:

— Mit felelsz vájjon ezeknek?

— Bizony semmivé teszem én ez ellenségemet, — mondja rá Simon, — mivel parancsolom angyalaimnak, hogy érettem bosszút álljanak rajta.

— Nem félek én a te angyalaidtól, — adja vissza a szót szent Péter, — inkább ők rettegnek tőlem!

Kérdezi akkor Nero császár:

— Vájjon nem félsz-e Simontól, ki isten-voltáról cselekedetekkel teszen bizonyoságot?

— Ha isten lakozik ő benne, — feleli Péter, — úgy mondja meg nekem, mit gondolok vagy mit cselekszem? En pedig előbbét füledbe súgom gondolatomat, hogy megbizonyosodjál, ha vájjon igazat szólott-e.

— Jöjj hát közelebb, — mondja rá Nero császár, — és mondd fülembe, mit gondoltál.

Akkor Péter odalépett hozzá és fülébe súgta:

— Parancsold, hogy hozzanak árpakenyeret és titokban kezembe adják.

És elő is hozták az árpakenyeret és rejtekben odaadták Péternek, ki is megáldván azt, köntösének ujjába rejté és szólott:

— Mondja meg hát mostan Simon, ki istennek hirdeti magát, vájjon mit gondoltam, szólottám avagy cselekedtem?

— Mondja meg inkább Péter, mit gondolok én? — ravaszkodik Simon.

— Bizony én megmutatom, hogy tudom, mit gondol Simon! Még pedig nem pusztá szóval, hanem cselekedetemmel mutatom meg!

Igen felháborodott ezen Simon és szólította mérges kutyáit kiáltván:

— Uccu neki, tépjétek szét ez embert!

És azon nyomban berohantak a dühös kutyák és nekitámadtak Péternek, ki is fogta a szent kenyeret és elébök tartotta, mire azok mind egy szálig elfutamodtak onnét. Szent Péter pedig mondá a császárnak:

— íme én megmutattam, hogy tudom, mit gondolt Simon, még pedig nem pusztá szavakkal, hanem cselekedetekkel. Lám ő kegyelme, ki fennen büszkélkedett, hogy angyalait küldi ellenem, csupán kutyákat uszított rám, bizonyoságot tévén nyilván, hogy nem menyei angyalok, hanem csak kutyák az ő szolgálói!

Mondá pedig akkor Simon nagy keserűségében:

— Halljátok, Péter és Pál! Itt ugyan semmit sem tehetek ellenetek, ám menjünk oda, hol ítéletet teszek rajtatok, mivelhogy én nékem hatalmam vagyon halottakat föltámasztanom!

Történt pedig akkor, hogy meghalt valamely ifjú, teteméhez pedig hívták Pétert és Simont, hogy föltámasztanak. Es szólt akkor Simon:

— Ha melyikünk nem tudja őtet föltámasztani, halál fia legyen!

Azok pedig, kik vele voltak, igen zúgtak, mondván:

— Úgy legyen!

Simon tehát ráolvasott a halottra és varázsló mesterkedéseket végzett fölötte, a körülállók pedig úgy vélték, hogy a halott már mozgatja fejét. És akkor fennen kiáltozni kezdtek és kevés híján megkövezték volna Pétert, ám ő ügyyel-bajjal csöndességre intette őket és szólt:

— Ha megéledett e halott, ám keljen fel, járjon és szóljon, különben bizonyosra vegyétek, hogy boszorkányság vagyon abban, ha fejét mozgatja. Annakokáért távozzék Simon a halottnak ágyától, hadd lássátok, miképpen nyomban megszűnik az ördög mesterkedése!

Elvezetik tehát Simont az ágytól és íme: az ifjú nem is moccan. És akkor Péter, ki messze állott onnét, imádkozott és utána fennszóvaí mondá.*

— Ifjú, a názáreti Jézus nevében mondom neked: kelj fel és járj!

És íme: az ifjú azon nyomban föltámadott és járt és szólt atyjajaival. Mostan pedig a nép Simont kívánta megkövezni, de Péter megállította őket, mondván:

— Elegendő bűnhődés neki, hogy szégyent vallott mesterkedéseivel. Azontúl pedig a mi mesterünk azt parancsolta nekünk, hogy a rosszakért is jóval fizessünk!

Simon pedig éktelen dühében mondá az apostoloknak.

— Péter és Pál, tudjátok meg: nem teljesítem, mit oly igen kívántok, nem juttatlak benneteket vértanúhalálra!

De Péter szelíden feleli rá:

— Csak megleszen, mit mi óhajtunk, ám te bizony keservesen lakolsz, mivelhogy minden szavad hazudság!

Ennekutána Simon haragjában elment tanítványának, Marcellusnak házához és nagy dühös kutyát kötözvén ajtajához, mondá:

— Majd meglátjuk, vájjon mostan be tud-e lépni ide Péter, ki gyakorta jár házadba tégedet környékezvén!

Kis vártatva odajött szent Péter és a kereszt jelét vetette a kutyára, majd pedig eloldozta, mire a dühös állat mindenkinek csak kezét nyalta és hízelkedett, csupán Simont támadta meg és lerántotta a földre és

maga alá nyomta és már-már szinte megfojtotta, mikor szent Péter odasietett és rákiáltott a kutyára:

— Parancsolom néked, hogy elereszd!

Es a kutya nyomban eleresztette Simont és testén semmi sebet nem ejtett, csupán a ruháját tépte meg, de olyannyira, hogy a varázsló meztelen maradt, a nép pedig és főképpen a gyerekek, addig-addig szaladtak utána a kutyával, míg nem hoimi veszett farkas módjára kikergették a városból.

Simon pedig oly igen szégyellette ezt a gyalázatát, hogy álló esztendeig nem mutatta magát, míg tanítványa, Marcellus, e nagy csoda láttán, megtért és szent Péterhez szegődött tanítványul.

Ám esztendő múltán Simon megint csak visszatért. A császár pedig fölöttébb örvendezett jöttén és újra barátságába fogadta őtet. Akkor a varázsló egybegyűjtötte a népet és nagy hangon szólott:

— Igen megbántott engemet a galileai fajzat! Annakokáért leveszem kezemet a ti várostokról, melyet mind ezideig védelmeztem és elmegyek tőletek. Mostanhoz harmadnapra tehát felmegyek mennyekbe, mivelhogy ellenemre vagyon továbbat is a földön maradni közöttetek.

A mondott napon tehát felment egy magas toronyba és borostyánkoszorút fonván fejére, onnét levette magát és röpülni kezdett. Mondá akkor szent Pál:

— Péter testvérem, én imádkozom, te pedig cselekedjél!

Szólott ennek láttán a császár:

— Bizony igaz ember ez, ti pedig csalók vagytok.

Szent Péter pedig mondá Pálnak:

— Emeld fel tekintetedet és lássad!

Föltekintvén akkor Pál, látta Simont röpülni és mondá Péternek:

— Mért késlekedel? Végezd be művedet, mivelhogy immár szólít bennünket az Úr!

És akkor szólott Péter:

— Sátánnak angyalai, kik őt a levegőben emelitek, kényszerítlek benneteket a mi Urunk Jézus Krisztusra, ne tartsátok őt tovább, hanem elbocsássátok, hogy leesvén összezúzza magát!

És íme, azok nyomban elbocsátották, az pedig lebukván, nyakát szegte és kiadta lelkét.

Hallván pedig Nero császár e jeles emberének vesztét, igen bánkódott és mondá az apostoloknak:

— Mivelhogy bánatot okoztatok lelkemnek, példát adok rajtatok és elveszítetek benneteket!

És kezére adta őket udvari főfő emberének, Paulinusnak, ki is parancsolta kapitányának, Mamertinusnak, hogy tömlőcre vesse őket. Ez pedig állított melléjük őrizetül két katonát, névszerint Processust és Martinianust, kiket szent Péter nyomban az igaz hitre térített. Akkor ezek megnyitották a tömlőc ajtaját és a két apostolnak mondták, hogy bátran távozzanak. A többi testvérek is mind kérték Pétert, hogy meneküljön, ám ő semmiképpen a tömlőéből ki nem kíváncszott.

Végezetül is addig beszéltek lelkére, hogy kiment a tömlőéből és megindult, egyenesen ki a városból. Mikor pedig a városon kívül ért, amaz útra, mely Appius útjának neveztetik, íme szemben jő vele Krisztus. Péter pedig megállván kérdezi tőle:

— Uram, hová mégy?

Feleli Krisztus:

— Megyek Rómába, hogy másodszor megfeszíttessem,

— Másodszor is keresztre feszítenek-e téged? — kérdezi Péter megrettenve.

— Bizony igen, — feleli rá Krisztus.

— Uram, — mondja Péter sírva, — akkor hát visszamegyek magam is, hogy veled megfeszíttessem.

És ahogy ezt mondotta, íme Krisztus Urunk Péternek szeme láttára ott nyomban felszállott mennyekbe. Péter pedig megértvén, hogy életét kell adnia Krisztus Urunkért, visszatért Róma városába és megjelentette tanítványainak a látomást.

Ennekutána megfogták őt Nero császár poroszlói és állították Agrippa helytartó elébe. Ott állván pedig, orcája ragyogott miként a nap. Kérdezte akkor a helytartó:

— Vájjon te vagy-e az, ki büszkélkénél a csőcselékben s az asszonyokban, kiket férjeiktől elválasztottál?

Péter pedig megfeddette őt és mondá:

— Nem büszkélkedem én, hanem az én Uram Jézusom keresztjében.

Parancsolta akkor a helytartó, hogy Pétert, idegen lévén, megfeszítsék, Pálnak ellenben, ki római polgár volt, fejét vegyék. Akkor a testvérek igen zokogtak, Péter és Pál pedig búcsút vettek egymástól, vértanúhaláluknak órája közeledvén. És szólott Pál apostol.

— Békesség veled, Krisztus egyházának talpköve, az ő bárányainak és juhainak pásztora!

Péter pedig mondá:

— Menj békességgel, Krisztus igéjének hirdetője, ki üdvösségre vezérelted a világnak népeit!

Akkor elválasztván őket, külön-külön vesztőhelyre vitték. És Péter meglátván a keresztet, nagy alázattal szólott:

— En nem vagyok méltó, hogy fejemmel fölfelé feszíttessem a keresztre, miként az én Uram, mivelhogy ő mennyből szállott a földre, én pedig a földről kívánok mennyekbe szállani ő szent kegyelmével. Annakokáért fordítsátok meg e keresztet s úgy szegezzetek reá, hogy lábam égne, fejem földnek álljon!

A poroszlók pedig kívánsága szerint cselekedtek és keresztre szegezték őt fejjel lefelé. Akkor a nép igen lázadozott és nagy haragban forrott, hogy megölje Nero császárt és a helytartót, ám Péter apostol intette őket, hogy csillapodjanak és ne gátolják az ő kínszenvedését. Azok pedig igen sírtak, hogy nem szabadíthatták meg őtet.

Akkor az Ur megnyitotta szemeiket és látták, hogy leszállanak az ég angyalai rózsából és liliomból font koszorúkkal, Péter pedig a kereszt fölött áll veiók és Krisztussal társalog. Annakutána eltűnt a látomás, Péter pedig megszólalt a kereszten, hálákat adott és Istennek ajánlotta híveit és kicsinyég áhítatosan imádkozván, kilehelte lelkét.

Jöttek akkor tanítványai, névszerint Marcellus és Apulejus és levették a keresztről és megkénvén tetemét drága illatos kénetekkel, nagy tisztességgel sírba helyezték.

SZENT PÁL APOSTOL

INEKUTÁN A szent Pál apostol, ki annakelőtte Saulnak neveztetett és igen kegyetlenül üldözte Krisztusnak hívőit, Damaszkusz városába menvén, nagy mennyei fényességtől földre sújtatott és megtért és Krisztusnak vitéz katonája lön, igen sokat és sokszor megszenvedett érette. Filippi városában megvesszőztetett és tömlőre vettetett, Lisztrában megköveztetett, Ikonium és Tesszalonika városában kemény üldöztetést szenvedett, Efezusban vadállatok elébe vettetett, Jeruzsálemben, Damaszkuszban, Caesareában egyképpen ostromoztatott, tömlőre vettetett, törvény elé állítatott, mígnem Itáliába hajózván, a tengeren szinte ott veszett, végezetül Rómába érkezvén, Nero császártól fej vesztésre ítéltetett és kivégeztetett.

Ama nagy tisztesség érte őtet, hogy a nemzetek apostola gyanánt választatott a mi Urunk álta s az ő igéjét hirdetvén, számos jelet és csodát tett, bizonyságul tanításának igazsága mellett. Lisztrában meggyógyította az inaszakadtat, máshol halottakat támasztott életre, Mytilene szigetén pedig Ynérges vipera marta meg kezét, ám semmit nem ártott neki. Annakokáért mondják, hogy ha kik amaz embertől származnak, ki ottan Pálnak szállást adott, semmi mérges állatnak harapásától meg nem halnak.

Szent Pál apostol hajnali kakas-szótól napkelteig kemény munkában fáradozott, kézműves mester lévén. Megszerezvén ekképpen mindennapi kenyerét, megindult útjára, hogy Krisztusnak igéjét hirdesse. És mind napestig, gyakorta pedig késő éjszakáig az Úrnak szolgálatában fáradozott.

Mikor Róma városába érkezett, Nero császár még nem melegedett meg a császári székben s annakokáért hallván, hogy Pál és a zsidók között versengés vagyon bizonyos Krisztusnak hite miatt, alig is vetett rá ügyet. Így Pál apostol szabadon járt-kelt a városban és hirdette az igét. Álló két esztendeig tartott ez így, holott szent Pált megkötözve hozták Rómába és Nero elébe állították. De ez elbocsátotta őt, mire a szent apostol más nyugati országokba ment és hirdette az evangéliumot.

Bölcsességén pedig igen álmétködtak a népek mindenütt, hol csak járt és valóban oly ékesen szólott Krisztusnak hitéről, hogy még a császárnak házából is sokan barátságát keresték és szavára megtértek s mi több, megesett, hogy egynémely írását a császár előtt is felolvasták.

Történt egy napon, hogy Pál éppen valamely piacon prédikált, Nero császárnak pohárnoka pedig, bizonyos Patroclus nevezetű, kit az igen szeretett, felmászott egy magas ablakba, hogy hallja Pálnak szavát. Ám elszunnyadt ottan és nem ügyelvén, lebukott a mélységbe, hol is menten szörnyet halt.

Hallván Nero császár kedves emberének siralmas halálát, nyomban mást rendelt helyébe pohárnokul, maga pedig fölöttébb bánkódott. De bánkódott szent Pál apostol is, mert hogy igen szerette az ifjút, ki szívében már megtért Krisztus hitére. Mondá tehát azoknak, kik őtet hallgatták:

— Menjetek amoda, kérlek benneteket és hozzátok ide a császár kedves pohárnokának, Patroclusnak tetemét.

Azok pedig nem tudván, mit akar, elhozták a tetemet. Akkor szent Pál imádkozott fölötte és szólott:

— Patroclus mondom neked, kelj föl és járj!

Az ifjú akkor nyomban fölkelt és megindult, hogy a császárhoz menjen, nyomában pedig nagy tömeg. A császár éppen hangosan siránkozott derék pohárnokának siralmas végén, mikor jelentik ám, hogy Patroclus odakünn van az ajtó előtt és bebocsáttatást kér. Hallván Nero császár, hogy Patroclus, kinek ép az imént vette halála hírért, föltámadott, előbb nem akarta hinni, de hogy emberei igen bizonykodtak, szörnyen megretten* és mondá:

— Nehogy bebocsássátok ide, mivelhogy bizonyára gonosz kísértet ez!

Ám belső emberei addig-addig kérelték, hogy hajlott szavokra és megengedte, hogy bebocsássák a föltámadottat. Mikor aztán belépett, kérdezte Nero:

— Patroclus, élsz-e valóban?

— Bizony élek én, fölséges császárom, — felelte amaz.

— Vájjon hát ki támasztott életre?

— Jézus Krisztus, az örökkévaló király.

— Micsoda? — kiáltott Nero. — Hát van, ki hatalmasabb nálam és örök időkig fog uralkodni?

Arcul ütötte akkor Nero császár a pohárnokát és mondá neki:

— Úgy tehát ama királynak vagy katonája?

— Bizony igen, — felelte amaz, — mivelhogy feltámasztott engemet halottaimból!

Állott pedig a császárnak oldala mellett öt más jeles ifjú vitéze, kik is hallván e beszédet, megkeményítették szívókéit és mondták a császárnak:

— Fölséges császár, mi okból verted arcul e bölcs ifjút, ki igazat szólt? Mivelhogy mink is ama királynak vagyunk katonái.

Ennek hallatára elfutotta a méreg a császárt és parancsolta, hogy börtönbe vessék őket és keservesen meggyötörjék, holott annakelőtte mind valamennyit nagyon kedvelte. Egyben pedig rendelte, hogy mind felkutassák a keresztényeket és faggassák őket hitök felől és mindenmű kínzásokkal gyötörjék.

Akkor megfogták szent Pált és megkötözvén Nero elébe vezették, ki is mondá neki:

— Hallod-e, te ember, ki ama királynak szolgálja vagy ugyan, de az én bilincseimben sýnylődő!, mi okból csábítod árulásra az én vitézeimet?

Nem csupán a te vitézeidből szedem én ama királynak katonáit, feleli szent Pál, hanem mind az egész világról. A mi királyunk pedig oly igen bőséges ajándékokkal halmozza őket, hogy soha szükségét nem szenvednek, mivelhogy az ő adományai soha meg nem fogyatkoznak! Bizony néked is üdvösségre lenne, ha alattvalójául szegődnél!

Éktelen haragra gerjedt akkor Nero, főképpen mikor szent Pál megfenyegette, hogy ama menyeyi király tüzze fogja a bűnös földet elemészteni. Annakokáért parancsolta, hogy Krisztusnak katonáit mind egy szálíg tűzön megélessék, Pálnak pedig fölségsértés miatt fejét vegyék.

És akkor a keresztényeknek oly nagy sokaságát megölték, hogy a nép erőnek erejével betört a császár palotájába és fellázadván így kiáltozott:

— Szüntessed haragodat, császár, és parancsold, hogy végét vessék

az öldöklésnek, mivelhogy polgártársaink azok, kiket elveszítesz és ők bizony a mi országunkat védelmezik!

Igen megrettent akkor a császár és rendelte, hogy senki többé ne nyúljon a keresztényekhez, mígnem ő új ítéletet mond fölöttük. Annak-
okáért megint visszahozták szent Pált és a császár színe elébe állították. Meglátván pedig őt a császár, nem bírta türtőztetni haragját, hanem rá-
kiáltott nagy indulattal:

— Vigyétek ezt a gonosztévőt, ki megszedíti az emberek fejét és adjátok hóhér kezére, hogy lenyakazza őtet!

Felelte szelíden szent Pál:

— Mondom neked, Nero, ideigvaló szenvedésem árán örökké élek én az Úr Jézus Krisztusban!

— Vegyétek fejét, — parancsolta Nero, — hadd lássa, hogy hatalmasabb vagyok mint az ő királya, mivelhogy legyőztem őt. Annakutána pedig ám lássuk, hogyan fog örökké élni!

— Hogy megtudjad, felelte szent Pál, — hogy testem halála után Örökké élek, minekutána fejemet vétetted, megjelenek előtted élő-elevenen és akkor majd magad szemével láthatod, hogy Krisztus az életnek, nem pedig a halálnak istene.

És ahogy ezt mondotta, megragadták a poroszlók és vezették a vesztőhelyre. Útközben pedig kérdezte őt három katona, kik a vesztőhelyre kísérték:

— Mondd meg nekünk Pál. vájjon kicsoda ama:kit oly igen szerettek, hogy inkább akartok meghalni, mint őt mcgiagad'-an cím , És vájjon mily jutalom az, mit tőle nyertek?

Akkor Pál szólott nekik istennek országáról és a poklok kínjairól, azok pedig mind a hárman az igaz hitre tértek. És megtérvén, mondták neki:

— Im elbocsátunk téged, Istennek embere, menj utadra!

— Távoly legyen tőlem, testvéreim, hogy elmeneküljek, — felelte nekik szent Pál, — mivelhogy nem vagyok én szökevény, hanem Krisztusnak igaz katonája. Igen is jól tudom én, hogy ez ideigvaló életből az örök életbe jutok és minekutána lefejeztetem, a hívők eljönnek és magokkal viszik tetememet. Ti pedig jegyezzétek meg ama helyet és menjetek oda holnap reggelre kelvén. Ott lettek síromnál két imádkozó férfiút, Lukácsot és Titust, kiknek is ha megmondjátok, mely okból küldtelek benneteket,

ok nyomban megkeresztelnek és akkor részesei lesztek mennyek országának.

Ahogy e szavakat mondotta, éppen oda jött két vitéz, kiket Nero császár küldött, hogy lássák, vajjon lefejezték-e már. Ő pedig e két vitézt is az igaz hitre kívánta téríteni, de azok ellenkeztek mondván:

— Hahogy haláloed után feltámadsz, elhisszük neked mindazokat, miket beszélsz. Am mostan tüstént indulj, hogy elnyerd, mit érdemeltél.

Megfogták tehát és a vesztőhelyre vezették. Útközben a város kapujában szemben jött velők Pálnak egyik tanítványa, bizonyos Plantiila, ki igen keservesen zokogott mestere sorsán és mondá neki:

— Kérlek tégedet, emlékezzél meg rólam imádságodban!

Szent Pál pedig rátekintett és mondá:

— Menj békességgel, Plantiila, mivelhogy örök üdvösség leszen részed. Mostan pedig add nekem ama kendőt, mellyel fejedet fődözted, hogy azzal bekössem szemeimet, mikor fejemet levágják. Annakutána pedig visszaadom neked.

Az asszony valóban odaadta kendőjét, a poroszlók pedig kinevették őt mondván:

— Minek adod e csalónak és varázslónak e drága kendőt, hogy elvesztegessed?

Megérkezvén pedig a vesztőhelyre, szent Pál keletnek fordult és ég felé tárván karjait, hosszan imádkozott és hálát adott Istennek. Annakutána pedig búcsút vett testvéreitől és bekötözte szemét Plantiila asszony kendőjével, végezetül térdre borult és lehajtotta nyakát a pallos alá. Es akkor a bakó fejét vette.

Es íme: feje messzire gördülvén testétől, héber szóval háromszor nagy fennen kiáltotta: „Jézus Krisztus!4* Nyakából pedig tejnek sugara szökkent mind egészen a katonák ruhájára, annakutána pedig vér. A levegő-égben egyszerre ragyogó fényesség lobbant fel és csonka testéből édességes illat áradott.

Ahogy a bakó csapása lesújtott fejére, szent Pál kioldotta a kendőt és megmártván tulajdon vérében, visszaadta Plantillának. Ugyanis a szent asszony találkozván a bakóval, ki éppen hazafelé tartott a vesztőhelyről, kérdezte tőle:

— Hova tetted Pált, az én mesteremet?

— Ott fekszik teteme künn a vesztőhelyen és szeme a te kendőddel
vagyon bekötve.

— Hallgass meg engemet, — szólott mostan Plantilla, — az imént
belépett hajlékomba szent Péter és szent Pál tündöklő koronával fejkön
és íme Pál ezt adta nekem.

És e szóval kivonta kebléből a kendőt, melyet szent Pál tulajdon
vérében áztatott. Meg is mutatta azoknak, kik ottan köréjük sereglettek
és akkor sokan hittek az Úrbán és megkeresztelkedtek.

Fölöttébb megrettent Nero császár, hallván mind ama csodákat,
mik a szent apostol halála idején estek és nyomban tanácsot tartott böl-
cseivel. Az ajtók pedig erősen be voltak zárva. És akkor a bezárt ajtó-
kon által bement szent Pál a császár palotájába és megállván Nero előtt,
így szólott:

— Császár, ím itt áll előtted Pál, az örök és győzhetetlen királynak
katonája. Bizony higgyed el mostan, hogy nem haltam meg, hanem élek,
te pedig örök halált halsz, mivelhogy gonoszul megölöd Istennek szentjeit.

És ezt mondván eltűnt.

Nero pedig szinte eszét veszette szörnyű rettegésében és fűhöz-fához
kapkodott, nem tudván, mit cselekedjék. Végezetül is megfogadta barátai
tanácsát és elbocsátotta Patroclust és Barnabást, más keresztényekkel
egyetemben, hogy szabadon menjenek, merre kedvök tartja.

Ama bizonyos két vitéz pedig, név szerint Longinus kapitány és
Accestus, reggelre kelvén, elmentek szent Pál sírjához, amint meghagyta
nekik és ott leltek két férfiút, Lukácsot és Titust, imádkozván, közöttük
pedig ottan állott maga szent Pál. Hogy pedig ezek meglátták a vitézeket,
igen megrettentek és elfutottak onnét, szent Pál pedig eltűnt. Kiáltottak
akkor a vitézek:

— Ne higgyétek, hogy üldözni kívánunk benneteket! Mi azt kívánjuk,
hogy megkereszteljetek, miként Pál mondotta nekünk, kit az imént veletek
imádkozni láttunk.

Hallván e beszédet a tanítványok, visszatértek és igen nagy örömmel
megkeresztelték a vitézeket.

Történt pedig, hogy szent Pálnak fejét bizonyos gödörbe vetették,
a hívők azonban sehogysem tudták meglelni, mivelhogy abban az időben
igen sok kereszténynek fejét vették és ugyancsak ama gödörbe vetették.
De egyszer parancsot adtak az elöljárók, hogy ama gödröt megtisztítsák

és valóban kivették akkor belőle mind a kivégzettek fejeit, közöttük szent Pál fejét is.

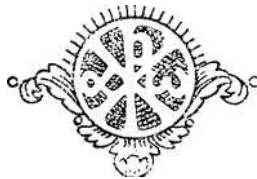
És jött akkor valamely pásztor és botjára tűzvéen a szent apostolnak fejét, felállította azt juharnak akla előtt. Éjszakának idején pedig látta, hogy ama fej körül tündöklő fényesség ragyog. Nosza megjelenti gazdájának a csodát, ki is vele egyetemben három álló éjszakán látta a nagy fényességet. Akkor fölserkentek és elmenvén a püspökhöz, megjelenték neki a dolgot, ki is a híveknek kihirdette. Ezek pedig áhíatosan mondták:

— Bizony, hogy a szent Pál feje az!

Kivonult tehát a püspök úr a hívek nagy sokaságával és ájtatos körmenetben behozták a fejet a városba ama templomba, hol a szent apostol teste nyugodott és ottan helyezték arany-asztalra és oda akarták tenni a szentnek teste mellé. Ám szólott akkor a pápa:

— Bizony jól tudjuk, hogy igen sok hívők megölettek és fejeik szét-szórattak vagy ama gödörbe vették. Annakokáért nem merem én e fejet szent Pál testére illeszteni, netalán tévedésbe essünk mind valamennyien. Javallom tehát nektek: helyezzük a fejet a testnek lábához és imádkozzunk Istenhez, hogy ha valóban az ő feje ez, akkor forduljon meg a test és illeszkedjék nyakával a fejhez.

Mivel mind valamennyien egy akarattal helyesnek mondták a pápa beszédét, a fejet oda helyezték a tetemnek lábához és imádságba fogtak. És íme nagy álmélkodásokra a test megfordult és nyakával a fejhez illeszkedett. Aldották is akkor az Urat és megismerték, hogy valóban szent Pálnak feje az.

SZENT TAMÁS APOSTOL

INEKUTÁNA a mi Urunk Jézus apostolait elküldötte minden országokba, szent Tamás Caesareában hirdette az ígét. Megjelent akkor neki Jézus és mondá:

— India királya, Gundoferus nevezetű, hallotta hírét Salamon templomának és elküldötte Abbanes nevezetű főemberét, hogy keressen neki olyan mestert, ki templomot építene számára Salamon temploma szerint. Én tehát téged küldelek öhozzá.

Felelte Tamás:

— Uram, küldj engem minden országodba kedved szerint, csak nem Indiába, mivelhogy ottan rettentő emberek lakoznak.

De mondá neki az Úr:

— Én nem hagylak el téged és mindenkor veled maradok. Mert sok népet fogsz az igaz hitre, téríteni és meggyötörteiéi és megnyered az örök dicsőség koronáját.

És miközben még egymással szólották, jött a királynak hírnöke, Abbanes és kereste az alkalmatos mestert. Az Úr pedig mondá neki:

— Mi járatban vagy itten?

— Építőmestert keresek én, — felelte amaz, — ki uramnak királynak ékes templomot emelne a Salamon temploma szerint.

— Im nagyon nekem egy szolgám, — mondta erre az Úr, — ki igen járatos ember és meg tudja építeni, mit kívánsz.

És Szent Tamást megmutatván neki, szólott:

— Im ez az, vigyed őt magaddal.

Abbanes pedig nagyon megörvendezett és magával vitte Szent Tamást. Útközben szóba ereszkedett vele, mondván:

— Vájjon annak szolgálja vagy-e, ki nékem megmutatott tégedet?

— Bizony igen, — felelte szent Tamás, — mert az ő szolgálainak se szeri se száma, kik örömmel vannak mindenben szolgálatára, mit nékik parancsol. Lám én építőmester vagyok, ki Iedönthetetlen erős alapokat vetek, mik sem emberi kéztől, sem magoktól soha össze nem omlanak. És mester *vagyok* benne, hogy *ablakokat vágjak*, melyeken örök világosság árad, épületem pedig oly igen tündöklő, hogy e világon nincsen hozzá fogható. És boldog az, ki benne lakozhatik!

Igen örvendezett e szóra a hírnök és mondá:

— Nagy tisztességemre leszen, hogy ily dicső mestert hozok magammal.

— Helyesen szóltál, — mondja rá szent Tamás, — mivelhogy az én Uram a királyok királya és nincs hozzá fogható, királysága pedig oly igen magasan vagyon, hogy senki oda nem juthat, hahogy ő nem segíti benne. És az ő királyságában nincsen kórság, sem szegénység, sem éhség, sem szomjúság, ott csak örök boldogság vagyon és gyönyörűség.

Kedvére volt a beszéd a király főemberének és igen vigadozott. Minekutána pedig átkeltek a tengeren, érkeztek Andropolis városába, hol is a király éppen fiának menyegzőjét tartotta, valamely hírnöke pedig fennszóval hirdette mind az egész városban, hogy minden épkeztláb ember a menyegzőre siessen, különben fejére vonja a király haragját. Annakokáért Abbanes is elment a lakodalomba szent Tamással. Volt pedig a menyegzőn egy fuvolás leány, ki látván, hogy szent Tamás semmit nem eszik, csak ég felé emeli szemeit és imádkozik, mindjárt észbevette, hogy bizony ez zsidó ember és rögtön játszotta fuvoláján a héberek szent énekét, mire szent Tamás nyomban fennszóval mondotta annak verseit.

Látván pedig a pohárnok, hogy szent Tamás semmit nem eszik, sem nem iszik, oktalannak nevezé őt és arcul ütötte. Szólott ekkor szent Tamás a pohárnoknak:

— Jobb, hogy itten bűnhődjél s odaáltal kegyelmet nyerj! Annakokáért nem távozom innét, mígnem kutyák hozzák elébem kezedet, mellyel arcul ütöttél!

Történt pedig, hogy a pohárnok kiment az udvarra vízért és íme, rárohant egy dühös oroszlán és itta vérét és leharapta egyik kezét. Jöttek a kutyák is, melyek megtépdesték testét, egy nagy fekete kutya pedig fölkapta a leharapott kezét és bevitte a lakomázó terembe, egyenest a király elébe, ki is igen megrettent mind egész népével egyetemben.

A leány pedig, ki fuvolázott, ennek láttára odament szent Tamáshoz és megcsókolta lábát, tudván jól, hogy Isten embere. Figyelmezett a király is és parancsolta, hogy behozzák a pohárnok tetemét és kérte szent Tamást, gyógyítsa meg őt szörnyű sebeiből és adja vissza kezét. Szent Tamás pedig visszaadta kezét és meggyógyította őt, ki is nyomban szánta-bánta bűnét és igen megjuhászodott.

A nagy csoda láttára a király és a királyné is megértette, hogy szent ember az, ki előttök áll és kérték őt, áldaná meg fiokái és menyökei. Megáldotta hát szent Tamás az új házásokat és Isten nevében kívánta leikök üdvösségét. És íme a férfinak palmaág termett kezében, rajta datolyaszemek függöttek, melyek ott nyomban megérlelődtek. Minekutána pedig hitveséve együtt evett azokból, mind kettejüknek megtisztult szívek és tiszta gondolatokkal mentek be ágyasházokba.

Éjszakának idején pedig mind ketten ugyanazon álmodást látták: eljött hozzájuk a mennyek királya és jóságosán szólott:

— Az én szolgám áldását adta reátok, hogy részetek legyen az örök életben. Annakokáért én a választottak seregébe veszek benneteket, hogy örök boldogságban nálam lakozzatok. És nem sok idő múltán elnyeritek a szent keresztséget.

Fölbredvén akkor elmondották egymásnak álmukat és szóltak:

— Bizony az örökkévaló hatalmas király volt, ki nekünk megjelent!

S még javában szólották egymással, mikor szent Tamás apostol bejött hozzájuk a bezárt ajtón által, ágyok fejéhez állott és mondá nekik:

— Örvendezzetek, mivelhogy a király, ki néktek megjelent, hozzátok való nagy szerelmében a szüzesség dicsőségére választott benneteket!

És íme két angyal szállott alá mennyekből és megállítt ágyok fejénél és szólott:

— Isten küldött bennünket, hogy bizonyosságot tegyünk mind azok mellett, miket szent Tamás néktek mondott. Mi őrző angyalaitok vagyunk és ha megcselekszitek, mit az apostol néktek parancsolt, Isten minden kívánságokat betölti.

Minek hallatára fölserkentek ágyokból és leborultak az apostol lábaihoz, ki is nyomban fölemelte őket és mondá nekik:

— Vigadozzatok és higgyetek Istenben és hagyjátok oda a bálványimádást, akkor király és királyné lesztek az örök életben.

És oly ékesen szólott nekik Istenről, hogy Dionysius és Pelagia megkeresztel kedtek mind egész népükkel egyetemben. Nagy sok idő múltán Pelagia fátyolt öltött és Krisztus Urunkért vértanúhalált szenvedett, ura pedig, Dionysius, ama városnak püspökéül választatott.

Hírét vette mind ennek India királya és igen megörült, hogy főembere Abbanes oly igen jeles és bölcs férfiút hozott országába. Rendelte hát, hogy mindent adjanak kezére, mit csak kíván, hogy a templomot megépítse. Akkor a király nagy útra indult és két álló esztendeig odajárt. Nagy kincset adtak akkor szent Tamás kezére, melyet is ő mind egészében a szegényeknek osztott és semmit nem épített, csak hirdette az Úr igéjét és a népből sok ezret megtérített.

Hogy pedig a király megtért palotájába, hallja ám, hogy szent Tamás mind az egész kincset eltékozolta és semmit nem épített. Nagy haragra gerjedt akkor és parancsolta, hogy mind őt, mind Abbanest megfogják és elébe vezessék. Mikor pedig színe előtt állottak, mondá nekik:

— Mivelhogy megcsaltatok engemet, meg kell halnotok.

Történt ekkor, hogy a királynak testvéréhez kellett mennie, ki nehéz nyavalyába esett és halálra vált és valóban hirtelen meghalászott. Igen siratta őtet a király és íme, harmadnapra Istennek végtelen jóságából visszakapta életét. És feléledvén, mondá testvérenek, Gundoferus királynak:

— Testvérem, bizony helytelenül cselekedtél, hogy szent Tamást tömlőcre vetteted, mivelhogy szent ember és ő vele vannak Istennek angyalai. És épített ő gyönyörűséges házat, melyben is módfelett kívántam volna kapusnak állíttatni. Ám az angyal így szólott hozzám: „Az nem a te helyed, mivelhogy ez a ház testvéredé, neki építette szent Tamás. Támadj fel tehát és menj elevenen testvéredhez és vedd meg tőle ama helyet!” Ezt mondván az angyal, feltámadtam halottaimból.

Hogy ezt Gundoferus hallja, testvérével egyetemben sírva a tömlőcbe siet és igen kéri szent Tamást, eszközölje ki bűne bocsánatát, mit is az örömmel megcselekedett. Annakutána megkeresztelkedtek s velők egyetemben mind egész népök. A király pedig még több kincset adott szent Tamásnak, melyet is az mind egészen a szegényeknek osztott.

Egy hónap múltán szent Tamás valamely szomszéd tartományban hirdette az igét és egybegyűjtötte mind a szegényeket, hogy meghallgatnák szavát. És mikor egybegyülekeztek, külön választotta az esetteket és a betegeteket és imádkozott fölöttük és mikor az imádságban járatosak

rámondották: „Amen“, íme nagy tündöklés támadt mennyekből s mind az apostolt, mind a többieket álló fél órán által oly fényességbe vonta, hogy szinte azt vélték, mind valamennyien elpusztulnak ebben. Akkor fölkelvén az apostol, mondá:

— Keljetek fel, mivelhogy az én Uram eljött villám képében és meggyógyította őket!

Akkor mind valamennyien fölserkentek és meggyógyulván, magasztalták az Urat és szent Tamást. Ez pedig intette őket mondván;

— Tudjátok meg mind valamennyien, hogy engemet istennek ugyan ne tekintsetek, mivelhogy én csak szolgálja vagyok Istennek, ki küldött engemet a ti üdvösségetekre, hogy szent nevét hirdessem és fületekbe kiáltsam, ne szolgáljatok a bálványoknak! Mert a gonosz lélek csúfsága mind azok! Higgyetek Jézus Krisztusban, ki mennynek és földnek teremtője s kinek minden hatalmában vagyok és mindenek engedelmeskednek!

És szavait végezvén, megkeresztelt kilencezer embert, az asszonyokon és gyermekeken felül.

Annakutána felső Indiába ment, hogy annak népét megtérítse. Volt pedig abban az országban Missedius a király és ennek nagybátyja, Carisius a fő herceg, kinek felesége volt Migdonia. Mondta pedig egy asszony a fő herceg feleségének, hogy ő sok ideig vakságban szenvedett, ám szent Tamás imádságára visszanyerte szeme világát. Kérte akkor Migdonia az asszonyt, vezetné őt nyomban szent Tamás elébe, mit is az szíves-örömmel megcselekedett. Szent Tamás pedig oly sokat és oly ékesen beszélt a fő herceg feleségének Krisztus Urunk hitéről, hogy az hamar az igaz hitre tért és megkeresztelkedett, annakutána pedig nem osztotta meg többé férjével az ágyasházat.

Carisius igen megharagudott feleségének más hitre fordulása miatt és megjelentette mind ezt a királynak, ki is igen megháborodott és parancsolta, hogy szent Tamást megfogják. Ekkor Migdonia maga mellé vette amaz asszonyt és elment vele szent Tamáshoz és sok pénzt adtak a porkolábnak, hogy titokban bebocsássa őket. Az asszonyok pedig bemenvén, igen siratták szent Tamást és Migdonia bocsánatáért könyörgött, hogy miatta kell rabságot szenvednie. Szent Tamás azonban mondá nekik:

— Jól vagyok én itten, mivelhogy úgyis hiába őriznek engemet. Annakokáért menjete haza és én is elmegyek hozzátok.

Az asszonyok valóban úgy is cselekedtek, mint nekik mondotta és megtértek otthonukba. Éjfélkor pedig az angyalok elhozták szent Tamást hozzájuk, ki is jóságos szavakkal vigasztalta őket és szólott nekik ama nagy jutalomról, melyet megnyernek, ha hogy béketűrőssel szenvednek Krisztus Urunkért. És búcsút vett tőlük és visszatért tömlöcébe.

Elment akkor a fő herceg a királyhoz és mondá neki:

— Király uram, kérjed feleségedet, hogy elmenjen hitvesemhez és őt eltérítse hitetlenségétől, mivelhogy én sem keménységgel, sem szép szóval őt eltéríteni nem tudom.

A király valóban így is cselekedett és küldötte a királynét a fő hercegnéhez, ki is édes testvére lévén, igen igyekezett őt eltéríteni. Ám Migdonia oly igen ékesen szólott neki a keresztény hitről, hogy inkább ő térítette a királynét Istenhez. Hogy a király ezt meghallotta, nagy haragra gerjedt és mondá Carisiusnak:

— Elküldöttem feleséget, hogy eltérítené hitetlenségétől te hitvesedet, ki is mostan inkább őt térítette meg. És feleségem immár szüntelenül így beszél: „Átkozottak, kik ennyi jelet és csodát látván, nem hisznek!”

Visszatért akkor a királyné urához, ki is kérdezte tőle:

— Ugyan hol maradtál oly igen sok ideig?

A királyné pedig felelte:

Oktalannak véltem én Migdoniát, holott igen bölcs, és elvezetvén engem az Urnak apostolához, megismertette velem az igazságot és valóban igen baigatagok, kik nem akarnak hinni Istenben!

Annakutána pedig nem akarta többé megosztani ágyasházát a királynéval, ki is módfelett haragudván, mondá a fő hercegnek:

— Mostan ím elveszítettem feleséget, ki ép oly megátalkodott új hitében, valamint a tiéd.

És parancsolta, hogy szent Tamás apostolt megkötozván, elébe vessék és nagy haraggal szólott hozzá:

— Varázsló vagy te, ki hitveseinket megbabonáztad! Tedd mostan, hogy hozzánk és isteneinkhez visszatérjenek!

— Bizony nem vagyok én varázsló, — feleli szent Tamás, — és hogyan kívánod, hogy magam kezével dönísern romba ama magasságos tornyot, melyet ő bennök építettem Istennek dicsőségére?

Haragjában parancsolta akkor a király, hogy tüzes vasakat hozza-

nak, szent Tamás pedig azokon fel és alá járjon. De Isten megsegítette, hogy semmi baja nem esett, mert íme forrás tört fel a földből, melynek vize eloltotta a vasak tüzes forráságát. Akkor a király Carisiusnak tanácsára tüzes kemencébe vettette őt, ám menten nagy szél kerekedett, mely testét hűtötte, úgy hogy másnap épségben vették ki a kemencéből. Ekkor Carisius tanácsolta a királynak, hogy kényszerítse őt áldozni a napisten előtt, a végből, hogy elforduljon tőle a maga Istene, ki mindezekből megszabadította.

Szólította tehát a király szent Tamást és mondá neki:

— Adj áldozatot a mi isteneinknek, különben halállal lakoísz!

— Azt véled bizonynal, — felelte szent Tamás, — hogy az én Istenem megharagszik rám, ha imádom a te istenedet, ki csak faragott, kép és gonosz lélek. Pedig én reám ő nem haragszik, csupán a ti faragott képeitekre, miket is nyomban pozdorjává zúz, hahogy én leborulok előttük. Hát íme lássad: én imádni fogom a te istenedet!

És rátekintvén a bálványra, így szólott:

— Gonosz lélek, parancsolom neked az igaz Isten nevében, hogy ebből a bálványból kijöjj és elébem állj és amit néked mondok, azt cselekedő.

Ki is jött nyomban a gonosz szellem, de nem látta más senki, csak szent Tamás, ki is mondá neki:

— Mikor én térdemet meghajtom a bálvány előtt, rombold össze azt!

És térdet hajtván, csöndesen így imádkozott:

— íme térdet hajtok, de nem a bálvány, nem a faragott kép, nem az érc-szobor előtt, hanem te előtted, Uram Jézusom, kinek nevében parancsolom neked, gonosz lélek, hogy e bálványt nyomban összerombold!

És valóban; menten összeomlott a bálvány s vele a pogányok temploma is. A pogány papok pedig dühösen kiáltoztak és a főpap kardot rántván, átdöfte az apostol testét, mondván:

— Én bosszút állok az én istenem megcsúfoltatásáért!

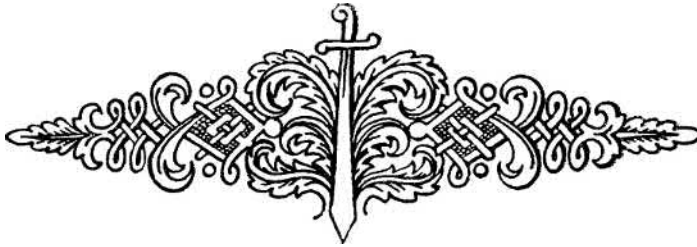
A király pedig Carisiusszal egyetemben elmenekült, látván, hogy a nép bosszút akar állani a szent apostolért és máglyát rak, hogy a főpapot elevenen megégesse. A pogányok igen megrettentek, a keresztények pedig felvették a szent apostol tetemét és nagy tisztességgel eltemették.

Sok idő múltán, a mi Urunk születésének kétszázharmincadik esztendejében általvítették a szent apostol tetemét Edessa városába, mivel-

hogy a Szírus-ország népei igen kívánták. Ebben az országban pedig sem zsidó, sem pogány, sem eretnek nem élhet és azon semmi ellen erő't nem vehet, mióta annak királya, Abgar, a mi Urunktól maga kezével írott levelet kapott. Es ha ellenség támad ama városra, csak kimegy valamely gyermek, ki már meg vagyon keresztelve, a kapu bástyájára és fennszóval elolvassa az 'Üdvözítő' levelét és az napon a mi Urunk keze írásának és szent Tamás közbenjárásának erejénél fogva az ellenség vagy vereséget szenved, vagy békét kér és elvonul.

SZENT KELEMEN

ZENT KELEMEN Róma városában született nemes nemzet-ségből, aty a volt Faustinus, anyja pedig Macidiana. Kiknek is három gyermekök volt: az egyik Kelemen, Faustinus | a másik, Faustus a harmadik. Anyjuk gyönyörűséges szép asszony volt, úgyannyira, hogy sógorában gerjedelem támadt iránta és igen kérte, hogy véle szeretkeznek. Az asszony pedig semmiért nem akart kedvére tenni és igen bánkódott ezen és nem merte mondani urának. De gondolta magában: „Bár menekülhetnék sógoromtól, mígnem gerjedelme mulik!“ És igen törte fejét valamely hazugságon és egy napon mondá urának:

— Édes uram, igen megsomorodtam, mivelhogy almot láttam, melyben egy valaki mondá nékem: „Távozzál a városból két fiaddal, Faustinusszal és Faustusszal és menj ki idegen országba, mígnem szólítalak, hogy visszatérj! Hahogy pedig másképpen cselekszel, gyermekeiddel egyetemben halál fia vagy!“* Annakokáért kérlek téged, édes uram, bocsáss el engemet!

Igen megrettent erre az ura és mondá neki, hogy menjen csak tengeren túl, Athén városába és fogadott neki hajót és erős kíséretet. Az

voltak, belefulladás a tengerbe. Ám az asszony Isten kegyelméből megmenekedett, mivelhogy a víz fenntartotta. De igen búslakodott gyermekei miatt, kiket elveszített és bánatában a kemény sziklákat verte kezeivel, melyek összetörték. Mondá pedig neki valamely ifiasszony, ki vele mekedett:

— Csendesedjél, mivelhogy itten való szenvedésünk az örök boldog, ságért vagy! Im nekem férjem uram volt, ki igen szeretett engem s én őtet nemkülönbén és lám, a tengerbe veszett. Oly nagy miatta az én bánatom, hogy soha többé férjet nem veszek, inkább magam kezével szerezem meg élelmemet!

Akkor az ifiasszony magával vitte Macidianát s mind a Retten kezök munkájával fáradoztak kenyerekérei. Ám Macidiana olyannyira összezúzta kezeit, hogy azok megbénultak. Akkor az ifiasszony helyében is dolgozott, de igen megadta árát, mert meggyengült és nehéz kórságba esett, úgy annyira, hogy ágyából sem tudott kikelni. Akkor Macidiana házrói-házra járt és így koldulta össze kenyereket.

Esztenedeje múlt már, hogy odavolt az asszony, mikor Faustinas hírnököket küldött, hogy megkeressék és lássák, hogyan s mint folyik dolga az idegenben neki magának s a gyermekeknek. Ám a hírnökök nem tértek vissza. Küldött akkor más hírnököket, kik hosszú ideig odamaradtak, ám végezetül visszatértek és mondták: Senki nem tud feleségedről, sem gyermekeidről.

Ken bánkódott ezen és mondá magában; „Magam indulok feleségem és gyermekeim keresésére!”⁴¹ Atyjafiaira bízta hát fiát, Kelement és minden javait és elment, hogy megkeresse feleségét. Mikor pedig a tengerre kiért, nagy vihar tombolt, mely is hajóját oly messze vetette, hogy többé nem tért meg.

Múlott az idő és fia, Kelemen húszesztendősi ifjúvá serdült, de sem atyjáról, sem anyjáról, sem testvéreiről semmit nem hallott. És azonfelül még pogány volt és oly jelesül tanulta a pogány tudományokat, hogy csak mesternek nevezték. Akkor történt, hogy Barnabás apostol Rómába jött és hirdette a keresztény hitet. Mondá pedig neki Kelemen;

— Hahogy bölcs mester vagy, oktass engemet! Miért vagyon a szünyognak hat lába és két szárnya, hogy messzire tud röpködni, holott igen kicsiny, a nagy elefántnak pedig csak négy lába vagyon, szárnya pedig egy sem?

Feleli rá Barnabás:

— Igazság vagyon abban, hogy nem érted ezt, mivelhogy nincs benned igaz hit az Istenben, ki hatalmával mindeneket művelhet s az okatlan állatokat is maga dicsőségére teremtette. Mindazonáltal hahogy megismered a teremtőt, megismered a teremtményt is.

És oly ékesen szólott előtte a keresztény hitről, hogy Kelemen Istenhez tért. És odahagyta földi javait és pogány bölcsességét és elment Péter apostolhoz és tanítványául szegődött. Kérdezte akkor szent Péter, mely hiten vannak atyjafiai, mire ő felelte:

— Anyám és testvéreim tengerbe veszttek és megholtak.

Szent Péter igen bánkódott e miatt.

Az időben volt Simon mágusnak két tanítványa, Aquila és Nicetas, kik is észbe vették, hogy mesterük szemfényvesztő és hamis próféta. Mivel pedig nem kívántak többé vele maradni, ők is szent Péterhez szegődtek és vele egyetemben Istennek rendeléséből ama szigetre jöttek, hol éppen Macidiana volt. Történt pedig, hogy a szegény asszony koldulván, eljutott tulajdon fiához, szent Kelemenhez és alamizsnát kért tőle. Az pedig rászólt, mondván:

— Erős vagy te asszony, inkább dolgoznál!

Igen megszégyellte magát erre Macidiana és felelte:

— Látszatra vagyok én csak erős, mivelhogy bénák karjaim. Bár csak ott veszttem volna a tengerben!

És igen zokogott és kívánta a halált nagy nyomorúságában. De mondá neki szent Péter;

— Vagy nem tudod-e, hogy ki megöli magát, örök kárhozatra jut?

— Bizony ha igazán tudnám, hogy ez élet után más élet következik, — feleli rá az asszony, — megölném magamat, hogy meglássam gyermekeimet, kik a tengerbe veszttek!

És elmondotta mind, mi véle és gyermekeivel a viharban esett. Mondja neki erre szent Péter:

— Vaygon nékem egy tanítványom, kitől szakasztott így hallottam ez esetet. Kelemen az ő neve.

Nagy vígasság támadott akkor az asszonynak szívében, leborult szent Péter lábaihoz és sírva mondotta:

— Mutasd meg nékem én édes gyermekemet!

El is vezette őt akkor szent Péter a hajójához, melyben Kelemen

volt. S mikor az asszony meglátta fiát, nagy öröme gyulladott és a nyakába borult. Ám az eltaszította őt magától, mondván.

— Ki küldötte bosszúságomra ez oktalan asszony! állatot?

Szólott ekkor szent Péter:

— Ne taszítsad el szüőanyádat!

És akkor Kelemen megismerte őt és igen sírtak mind ketten. Szent Péter pedig az Úr segedelmével nyomban meggyógyította az asszony béna karját. Ki is igen vigadozott és kérdezte fiától:

— Édes fiam, hát atyád urad hogy s mint vagyon?

— Megholt ő, bizonynal úgy gondolom, — mondja rá a fia.

Sóhajtott akkor az asszony és igen búslakodott. És éppen akkor jött a két tanítvány, Aquila és Nicetas és igen csodálkoztak, hogy szent Péter az asszonnyal beszél. De nyomban szól nekik szent Kelemen:

— Im megleltem édes szüőanyámat.

Szent Péter pedig elmondja nekik mind elejétől az asszony esetét, mi módon vesztette el két gyermekét, Faustinust és Faustust. Hallván pedig szent Péter beszédét, igen megörvendezett a két tanítvány és mondták:

— Mink vagyunk ama két elveszett fiú.

Anyjuk pedig nagy örömeben mingyárt kérdezte:

— Hogyan menekedtetek az összetörött hajóról?

— Belekapaszzkodtunk valamely deszkába, — mondták azok, — az emberek pedig kihúztak bennünket s megmentvén, más nevet adtak nekünk, annakutána pedig eladtak bennünket valamely gazdag asszonynak, ki gyermekei helyében nevelt. Felnövekedvén pedig tanítványokul szegődtünk Simon mágushoz, ám mikor észbe vettük, hogy csaló és hamis próféta, jöttünk szent Péterhez és mostan az ő tanítványai vagyunk és buzgón szolgálunk Istennek imádkozásban és jó cselekedetekben.

Odalépett akkor hozzá jók egy öreg ember és mondá:

— Minek is imádkoztok? Bizony hiába imádkoztok és fohászoktok az egy Istenhez, hogy segítsen rajtatok. Bizony nincsen ennek ereje, mivelhogy minden embernek annyi a szerencséje, amennyi számára rendeltetett.

Kelemen pedig csak nézte-nézte az aggastyánt, mert hogy úgy rémlett neki, mintha rég időkben valaha látta volna már. Szent Péter és tanítványai pedig versengettek az aggastyánnal és mondták:

— Nemde öt érzékünk is mutatja nyilván, mely bölcs az isteni gondviselés.

És véle versengvén, tiszteletből sűrűn nevezte őt Aquila e szóval: „Atyám“. Nicetas azonban megfeddette testvérét miatta s annakutána mondá az agg embernek:

— Ne vedd bűnömül, atyám, hogy megfeddettem testvéretem, mivelhogy e szóval illetett téged: „Atyám“. Mert írva vagyon, hogy senkit e földön nem szabad atyánknak mondanunk, ki más hiten vagyon.

Mosolygott ekkor szent Péter s mind a többiek, mivelhogy Nicetas megfeddette ugyan testvérét, ám maga is „Atyám“ szóval illette az agg embert. Mondották is akkor, hogyan eljárta nyelve, mi miatt igen pironkodott. Ám szólt az agg:

— Bizony nem hiszek én ama gondviselésben, mivelhogy magam sorsából tudom, hogy csupán jó csillagzat és rossz csillagzat vagyon. Rég időben gazdag ember voltam én Róma városában, és volt szépséges hitvesem és három deli fiam. Ám történt velünk, miként a csillagokban megírva volt, hogy feleségem hűtelenségbe esett s annakutána elhagyta házamat és a tengerbe vészett. Mert öcsém mondotta nekem, hogy szüntelen környékezte őt az asszony gerjedelméve! s hogy ő nem cselekedett kedve szerint, valamely béressel szűrte össze a levet. Annakutána pedig hazudott nekem egy álomlátást, melyet követvén, tengerre szállott két nagyobb gyermekével és odaveszett, Ez bizony a gonosz csillagzat műve. Mert hahogy jó csillagzat alatt születünk volna, nem estek volna mind ezek!

Hallván ezt a testvérek, mingy árt tudták, hogy atyjok ez aggastyán és tüstént ölelni kívánták őtet. Ám szent Péter titokban intett nekik, hogy még kicsinyég nyugton maradjanak és mondá az agg embernek:

— Hahogy megmutatom neked feleségedet és gyermekeidet, vájjon elhagyod-e akkor hamis hitedet, melyet mind ez ideig vallottál? S ugyan megtagadod-e akkor a csillagzatok erejét?

— Valamint hogy nincs hatalmadban megmutatnod nekem feleségemet és gyermekeimet, azonképpcn nem esik e világon semmi a csillagzatok ereje nélkül.

— Hogy észbe vegyed, — felelte szent Péter, — mely semmit érők a te csillagzataid s mely rútol megcsaltak tégedet, íme lássad, hogy Isten megtartotta gyermekeidet. Ez itt Kelemen, amazok pedig testvérei, Faustinus és Faustus.

Igen vigadoztak akkor mind valamennyien és szólott az agg ember:

— Anyátok vájjon hol vagyon?

Az pedig éppen jött és mondá:

— Engedjetez közeliébb, hadd lássam az én édes uramat!

Megölelték akkor egymást boldogan és az aggastyán is a keresztény hitre tért és szent Péter mellé szegődött

Annakutána szent Péter Rómába ment és jól tudta, hogy hamar idő múltán meg kell halnia az Úr Jézusért. Azért hát szent Kelemen tette maga helyébe pápául, hogy pásztora legyen a keresztény egyháznak. És hogy szent Péter vértanuságot szenvedett, valóban szent Kelemen foglalta el helyét és ó'rizte Krisztusnak nyáját kilenc esztendeig. Igen jámbor életet élt és mind a keresztények, zsidók és pogányok igen szerették és szívesen hallgatták prédikálását, oly igen ékes volt a szava. Hahogy pedig egy gyermeket megkeresztelt, oly jóságosan gondozta őt, mintha tulajdon édes atyja lett volna.

Volt pedig a városban egy férfiú, Sisinius nevezetű, kinek feleségét, Theodorát szent Kelemen a keresztény hitre térítette. Hogy ez fülébe jutott urának, igen megrettent és megharagudott és elment titokban a keresztények templomába, gondolván, hogy megöli feleségét. Mikor szent Kelemen meglátta őt, mingyárt látta szándokát és gonosz indulatját és Istenhez fohászokodott. És Sisinius azon nyomban megvakult és meg-siketült és mondá szolgáljának:

- Nem hallok és nem látok semmit!

Akkor ki akarták vezetni, ám nem lelték az ajtót. De Theodora Istenhez fohászokodott és akkor tüstént meglelték az ajtót és hazavezették őt. Igen kérte ekkor Theodora szent Kelemen, hogy kísérje őket házukba és tegye, hogy ura megint halljon és lászon. Szent Kelemen valóban meg is cselekedte ezt, azonban Sisinius csak nem akart hinni, hanem mondá:

— Lássátok, mely gonosz boszorkányságot űz velem és hitvesemmel Kelemen!

És parancsolta, hogy mind papjaival együtt oszlophoz kötözzék. És akkor szolgálai csupa köveket és fákat kötöztek az oszlopokhoz, szent Kelemennek és papjainak vélvén azokat. És akkor mondá szent Kelemen a gonosz Sisiniusnak:

— Íme lássad, mely ítélet esett fölöttetek! Kövek és fák a ti isteneitek s mostan ezeket kötöztétek meg helyettünk!

Haragra lobbant akkor Sisinius és rendelte, hogy Kelemen mind papjaival együtt megköttözzék és mondá neki:

— Im megfogtalak téged és megöllek, hogy békességem legyen téled nekem és hitvesemnek.

Szent Kelemen pedig mondá Theodorának:

— Imádkozzál Istenhez nagy-buzgón, hogy megtérjen a te urad.

Buzgón imádkozott akkor Theodora és íme, imádságában megjelent neki szent Péter és mondá:

— Asszony, bízzál, mivelhogy megtér a te urad!

És ezt mondván eltűnt. Sisinius pedig hívatta feleségét és mondá neki:

— Megcsalattam én mindezideig a hamis hit prófétáitól. Annak-
okáért imádkozzál érettem, mivelhogy én hiszek a Jézus Krisztusban és igen kívánok megkeresztelkedni.

Küldötte ekkor urát szent Kelemenhez, ki igen megörvendezett és bölcsen tanította őt Krisztus felől és megkeresztelte mind más háromszáz pogányokkal egyetemben.

Igen bosszankodtak ezen a rómaiak és a császár elküldötte Mamer-
tinus nevezetű főemberét, ki parancsolta szent Kelemennek, hogy áldozatot adjon a pogány isteneknek, különben kiűzi őtet a városból. Ám szent Kelemen nem adott áldozatot, miért is a császári helytartó hajóra ültette és számos papja és hívője kíséretében elküldötte száműzetésbe Cherson városába. Mikor pedig szent Kelemen oda megérkezett, kétezer-nél több keresztényt lelt ottan, kik keserves munkára voltak rendelve a márványbányákban. Kik is meglátván őt, sírtak és zokogtak, de ő vigasztalta őket, mondván:

— Ím elküldött engem az Úr hozzátok, magam érdemén felül, hogy megosszam veletek szenvedéstekeket. Azok pedig igen megörvendeztek és elébe mentek és nagy tisztességgel fogadták őt s nagyon bánkódtak, hogy így elűzték őtet püspöki városából. Annakutána pedig panaszolták neki, hogy nincs vizük Cherson városában és ha szomjúságokat oltani kívánják, hat mérföldnyi messzeségből kell hátukon hordaniok a vizet. Kérték hát, nyitna nekik forrást. Akkor mondá szent Kelemen:

— Testvéreim, kérjük az Urat, vegyen bennünket kegyelmébe, mert ő nem hagyja el hűségés szolgálát.

Akkor mind valamennyien letérdeltek és buzgón imádkoztak. Mikor pedig szent Kelemen az imádság végeztével felállott és körültekintett,

íme Isten nagy csodát művelt az ő kedves szolgája szerelméért: mivel-hogy látott akkor szent Kelemen egy bárányt a mezőn, mely is felemelte jobb lábát s egy helyet mutatott a püspöknek. Ám senki más ezt nem látta. Szólt akkor szent Kelemen:

— Ássatok itt az Atya, Fiú és Szentlélek Istennek nevében!

Mivelhogy megértette, hogy maga Jézus Krisztus volt a bárány, ki neki ama helyet mutatta. Ám hiába fáradoztak, mert nem leltek ama helyen semmi vizet. Maga kezébe kapta akkor szent Kelemen az ásót és meghasította vele a földet ottan, hol a bárány állott és íme nyomban bővizű forrás fakadt és szinte folyammá növekedett. A nép pedig igen megörvendezett ezen és hálát adott Istennek és szent Kelemen oktatta őket s még ama napon ötszázan megkeresztelkedtek s egy esztendő folyása alatt hetvenöt templomot építettek ama tartományban Istennek dicsőségére, melyekben híven és buzgón szolgálták az Urat.

Három esztendő múltán Trajanus császár helytartót küldött ama városba, hogy megölje mindazokat, kik Krisztusban hisznek. Ám megrettent a hívők sokaságától és csupán Kelement fogatta meg és parancsolta, hogy követ akasszanak nyakába és horgonyt és a tengerbe vessék, hol megfulladjon. A poroszlók pedig megcselekedték, mi nekik parancsolva volt és szent Kelement a tenger mélységébe vetették. Akkor pedig lelke a mennyei örömökbe szállott.

Tanítványai pedig igen bánkódtak, hogy elveszítették őt és buzgón kérték Istent, mutatná meg nekik, hol vagyon szent püspökük teteme. És íme látták, hogy a tenger mérhetlen vize szétválott és látszott annak homokos fenéke, melyen is az angyalok gyönyörűséges templomot emeltek márványból s abban ékes koporsóban helyezték szent Kelemen tetemét. Abban volt a szent tetem és a horgony, melyet nyakába akasztottak.

Tanítványai igen kívánták más helyre átvinni tetemét, ám akkor Isten értésökre adta, hogy ott hagyják ama lakásban, melyet maga Isten és az ő angyalai készítettek neki. Ott is hagyták és hálát adtak Istennek Kegyelmeért. És minden esztendőben, szent Kelemen napján, szétválik ama helyen a tengernek vize és az emberek száraz lábbal mennek a templomhoz a tenger fenekén, hol is hét napon át buzgón tisztelik szent Kelemen emlékezetét.

Történt egyszer, hogy egy anya kis fiával egyetemben ugyancsak lement a szent nyugvóhelyéhez és imádkozott. Ám mikor a víz vissza-

ment előbbi helyére, a nagy ijedelemben maga is a többiekkel tódult a part felé, fiáról pedig megfélekedzett. Már mind valamennyien a parton voltak s a víz ellepte a kis templomot, mikor eszébe jutott fia és akkor keservesen sírt és zokogott és fel s alá rohant a parton, remélvén legalább, hogy a víz kiveti szerette gyermeke holt tetemét. Ám mind hiába. Haza tért akkor nagy bánatában s álló esztendőn által csak siratta egyetlen gyermekét.

Esztendő múltán, hogy újra megnyílt a tenger, elsőnek sietett a szent templomához, netalán nyomára lelne elveszített gyermekének. És minekutána szent Kelemen sírjánál imádkozott, fölkel s íme meglátta gyermekét ama helyen, hol esztendőnek előtte álomban hagyta. Gondolván, hogy gyermeke úgyis régen holt, odament, hogy felvegye a tetemet és a városba vivén eltemesse. És akkor a gyermek felnyitotta szemét, mivelhogy nem halt meg, csak aludott. Kérdezte is anyja, vájjon mivel és hogyan múlatta idejét álló esztendőn által? Mire a gyermek felelé, hogy nem is vette észre esztendő múlását, hanem csak úgy hitte, hogy egy éjszakán át aludott. Akkor mind áldották szent Kelemen eme nagy csoda miatt.

Sok száz esztendők múltán pedig kiment a püspök és a nép, hogy meglássák, vájjon igaz-e, mit a tenger fenekén rejtett sírboltról és templomról beszéltek? És akkor meglelték szent Kelemen koporsóját, melyet is nagy tisztességgel kiemeltek a tengerből és előbb Cherson város templomában temettek el, majd elvitték Róma városába, hol is szent Kelemen bazilikájában nagy ünneppel örök nyugalomra helyezték.

SZENT IGNÁC

ZENT IGNÁC vértanú keresztény volt és buzgón szolgálta Istent éjjel és nappal. Tanítványa volt Jánosnak, az apostolnak és hűséggel engedelmeskedett neki és gyarapodott az istenes életben. János apostol tehát püspökké tette őt Antiochia városában. Ignác istenfélőn kormányozta püspöki tartományát és bölcs tanításával sokakat az Úr igaz hitére térített. Idők múltán levelet írt a Boldogságos Szűzanyának, amint következik: „A Szűzanyának, ki hordozta és e világra szülte Krisztust, izenem én, Ignác, Jánosnak, az apostolnak tanítványa, mely szerint sok csodákat hallottam én Fiadról. Kívánnék e csodák felől megokosodni. Mivelhogy pedig Te a világon mindenkinél kedvesebb voltál néki és mindenkoron mellette maradtál, bizony Te tudod legjobban minden ő csodáit, mivelhogy semmit rejtekben nem tartott előtted. Kívánnám tehát, hogy meglátogatnál és szólhatnék veled mindama dolgokról/4

Mikor pedig Mária olvasta e levelet, válaszul írta reá, amint következik: „A jóságos Ignácnak, ki az igazság felől kérdez engemet, írom én ezt, Jézus Krisztus alázatos szívú anyja: tudd meg hát, hogy amit néked tanítód, János apostol mondott, az a színiigazság és azt higgyed öneki. Őt kövessed, akkor is tested-lelked üdvösségét munkálod. És ha mit igéd-del hirdetsz, bizonyoságot tégy arról jó cselekedetiddel. És ha ellenséged bántalommal illet téged, viseld békességgel és vigasztalódjál Istennel, mert Isten nem hagy el és kegyelmével oltalmaz téged mindenkoron. És tudd meg, hogy én és szent János kevés idő múltán eljövünk hozzád és mind a többi keresztényekhez, kik szeretik az én Fiamat.

Hogy Ignác olvasta e levelet, Igen megörvendezett és azontúl boldogan és szentségben élt és tökéletes volt minden jócselekedetekben.

Az időben volt egy császár, Trajanus nevezetű, ki is keményen üldözte a keresztényeket. Mikor ez a császár hallotta, hogy Ignác keresztényé lett, haragra gerjedt és elfogatta és színe elé állította. Ekkor Ignác a szent kereszt jelét vetette magára és a császár elé járult és megfeddette őt hitetlenségéért és mindama gyötrelmekért, melyeket a keresztényeknek okozott. És mondá:

— Bálványaid hitvány csúfságok és semmi jót nem tehetnek.

Megharagudott erre a császár és vasbilincsekbe verette őt és parancsolta lovagjainak, vinnék el Rómába. És miközben Rómába vitték, útja közben mindenütt leveleket írt a keresztényeknek, hogy mindenkifelett isten szeretetében éljenek mindenkoron. Írt pedig levelet Rómába is, minekelőtte odaérkezett volna, hogy vértanúságának gáncsot ne veszenek. És az úton biztatták őt a pogányok, hagyná cserben hitét, mivelhogy különben a vadállatok elé fog vettetni, amelyek fölfalják. Ignác pedig erős vágyakozással kívánta a kínoztatást és mondá:

— Én szabadságnak érzem, hogy most rabságban sínylődöm. Adná Isten, hogy mihamarabb eljönne az idő, melyben meg kell szenvednem! Ő bár hamar idő múltán elétek vettetném, ti szent állatok, hogy felfaljátok testemet! Mert kicsiny énnékem minden szenvedés az én Uram Jézus Krisztus szerelméért.

Mondák pedig amazok:

— Mért emlegeted szüntelen ezt a nevet? Hiszen jól tudod, hogy ő miatta léssz halál fia.

— El nem hagyom őt soha, — feleli nekik, — mivel az ő neve szívembe vagyon írva és belevésve aranybetűkkel.

Akkor megint csak a császár elé viszik, ki mondja neki:

— Mért csaltad meg az embereket Antiochiában álnok hiteddel?

— Bár csaltalak volna meg téged is így, — feleli rá, — és a keresztény hitre térítettelek volna, bizony megmaradna országod időtlen időkig.

Haragra gerjedt most a császár és mondá neki:

— Tagadd meg Istenedet, akkor tiszteletet adok néked minden emberek előtt.

— Fittyet hányok én a tiszteletedre, — szól a püspök, — azért hát tégy, amit akarsz.

Parancsolja ekkor a császár, hogy ólmos korbácsokkal megverjék, mit ő béketúrón elszenvedett. Ennekutána csípővasakkal tépték a bőrt meg a húst testéről és kövekkel dörzsölték sebeit. Ekkor Ignác mindegyre sűrűbben emlegette a mi Urunk szent nevét. Látván pedig a császár, milyen szilárd a hite Istenben, parancsolja, hogy tüzes parazsat hozzanak elő és azzal megkínozzák. Mondja erre Ignác:

— Mit sem használ neked az én kínoztatásom, mivelhogy megsegít engem az én Uram Jézus Krisztusom minden kínoztatásodat meggyőzőnm. Forró víz és tüzes parázs nem oltja ki az én szeretetemet Uram Jézusom iránt.

Erre a császár sóval dörzsölte sebeit, amit ugyancsak béketúrón viselt és mondá:

— Én Uram, kicsiny ez a szenvedés, bizony nem is elegendő fizetség az örök életért.

Ennekutána tömlőre vetették szent Ignácot és nem adtak sem ennie, sem innia. A mindenható Istenben lelte vigasztalását és harmadnapra megint kivezették és vitték a császár színe elé. Mondá pedig a császár az egész nép előtt:

— Ignác, a püspök, botránkozásunkra vagy az ő hitével. Bocsásanak hát reá két kiéhezett oroszlánt, melyek ízekre szagatnák testét.

— Szíves-örömet meghalok Uram Jézusomért, — mondja rá szent Ignác, holott szegény szolgája én nem vagyok méltó, hogy érette szenvedjek.

Szólt pedig annakutána az oroszlánokhoz:

— Jertek, fene vadállatok, töltsétek rajtam kedveteket!

Rohantak is már az oroszlánok szent Ignácra, ki rémületében menten szörnyet halt, pedig nem is ejtettek rajta semmi sebet. Meglágylt erre kicsinyég a császár úr szíve és mondá:

— Ha a keresztények el akarnák temetni Ignác tetemét, senki ne álljon útjokba!

Jöttek is a keresztények és nagy tiszteességgel elföldelték.

A császár szolgálai pedig észbeverték, mit is mondott: hogy nem tágit és csak egyre emlegeti a mi Urunk Jézus Krisztus nevét, mivelhogy szívébe van az írva és belevésve aranybetűkkel. Fölvágták tehát mellét és kivették a szívét és kettéhasították. És íme ott látták bevésve aranybetűkkel JÉZUS nevét.

SZENT PERPETUA ÉS FELICITAS

KRISZTUS URUNK születésének 203. esztendejében kemény próbára vetette az Úr az ő egyházát, mivelhogy a pogány helytartók a császár parancsára, ki akkor Septimius Severusnak neveztetett, mind összefogdosták azokat, kik a keresztény hit vallásának gyanújába keveredtek és hahogy megvallották hitüket, kegyetlenül megkínozták és megölték őket.

Ez időben történt, hogy Afrikának Karthágó nevezetű városában számos keresztényt tömlöcre vetettek, kik mind valamennyien újonnan tértek a szent hitre s még nem voltak megkeresztelve, miért is amaz idők szokása szerint katechumenusoknak neveztettek. Ezek között voltak Revocatus, Saturninus és Secundulus nevezetű rabszolgák, Felicitas nevezetű rabszolgaasszony és bizonyos Perpetua nevezetű nemesasszony, ki ama város legjelesb családjából született. Atyja ura, édes anyja és két bátyja igen nagy tiszteletben éltek Karthágó városában, de mind pogányok voltak, hites urával egyetemben.

Huszonkét esztendő volt ekkor szent Perpetua és csecsemő gyermekével együtt irgalom nélkül tömlöcre vetették, ugyancsak Felicitast is, ki nyolcadik hónapja már áldott állapotban volt.

A tömlődben pedig szent Perpetua csak kisedet gyermekét ápolta, imádkozott és vigasztalta testvéreit és megmaradt idejében deák nyelven megírta kínoztatásai rendjét mind haláláig, amint itten írva következik.

Minekelőtte még a tömlöcre vetettek volna bennünket, atyám házában vigyáztak rám a poroszlók. Mivelhogy atyám igen szeretett engemet,

valamint kisdéd gyermekemet, fölöttébb búslakodott, hogy föladtak bennünket a helytartónál, ki is nyomban poroszlókat rendelt őrzésünkre. Félvén pedig, hogy ha megmaradunk hitünkben, a helytartó irgalom nélkül meggyötör és megölet bennünket, bejött hozzám atyám uram és szólott:

— Perpetua, édes leányom, tekintsed ősz hajamat és tagadd meg ama gonosz babonaságot, nehogy elveszítsed magadat és oktalanul gyászba borítsad atyádfiáit!

Akkor én odafordultam hozzá és mondtam:

— Látod-e itten e kis korsót?

— Látom, — felelte ő.

— Mondd meg tehát, nevezhetem-e azt másnak, mint ami valójában?

— Nem bizony.

— íme lásd, — mondtam erre, — engem sem lehet másként nevezni, mint ami valójában vagyok: azaz kereszténynek.

Atyám uram ennek hallatára igen felbőszült és rám vetette magát, hogy kivájja szememet, de csak rútul meggyötört és magamra hagyott. Nem is láttam akkor néhány napon által és e békességben igen megerősödtem és hálát adtam Istennek és társaimmal együtt felvettem a szent keresztséget, melyet mind valamennyien oly igen óhajtottunk.

Kevés napok múltán azonban elvittek bennünket a tömlöcbe és én igen megborzadtam, mivelhogy soha még ily sötét és szennyes helyen nem voltam életemben. De isten megkönyörült rajtunk: mivelhogy eljött Tertius és Pomponius, a két szent szerpap, kik megvesztegették őreinket. Akkor ezek jobb helyet jelöltek ki nekünk a tömlőében és én igen boldog voltam, hogy megszoptathattam gyermekemet, ki már szinte elalélt. Mindazonáltal igen elnehezült a szívem, látván magam mellett anyámat, ki keservesen siránkozott miattam.

Bátyámnak pedig mondtam:

— Ötalmadba ajánlom gyermekemet, ha én már nem leszek. Addig pedig, míg erőm engedi, itten tartom magamnál, hogy tejemmel étessem.

Es akkor igen megvígasztalódtam, a tömlöc pedig szinte palota volt szememben és ámbár fáj a szívem atyámfiái miatt, igen vígadoztam gyermekemben és igaz szívvel hálát adtam az Úrnak kegyelméért.

Azonközben két bátyám közül egyik, neve szerint Saturus, ugyan-

csak megkeresztelkedett és odakerült hozzánk a börtönbe. Szólott pedig hozzám ekképpen:

— Kedves húgom, te oly nagy kegyelemben vagy Istennél, hogy imádságodra bizonytal kinyilatkoztatja neked, vájjon vértanúságot szenvedünk-e avagy megszabadulunk?

— Holnap megjelentem neked, mi sorsra jutunk, - feleltem én, Istenben bizakodván.

Akkor imádkoztam és íme látomást adott nekem az Úr. Mennyekig érő érelajtorját láttam, mely oly igen keskeny volt, hogy csak egyesével mehettek fel rajta az emberek, a lajtorjának oldalában pedig mindenmü vasból kovácsolt fegyverek voltak tűzve, mint pallosok, lándsák, sarlók, kések és dárdák, olyképpen, hogy ha ki vigyázat nélkül haladt fölfelé s nem irányozta szemeit egyenest előre, megakadott ama szerzőszámokban és teste szétmarcangoltatott. A lajtorja lábánál pedig szörnyü sárkánykígyó hevert, mely lesben állván, riasztotta a fölfelé törekvőket, hogy onnan elfussanak. Saturninus haladt fel első gyanánt, ki önként adta fel magát a pogányoknak s ekképpen mind valamennyinknek épülésül szolgált buzgóságával. Följutván pedig a lajtorja legmagasb fokára, megfordult és mondá nekem:

— Perpetua, várlak. Ám ügyelj, nehogy e sárkánykígyó megmarjon!

— A mi Urunk Jézus Krisztus nevében bizony nem leszen nékem ártalmamra!

A sárkánykígyó pedig sunyi módon, miként ha félne tőlem, kidugta fejét a lajtorja legalsó foka alól. Én pedig rátapostam, miként ha az lett volna a lépcsőnek első foka és fölmentem.

Oda fönn pedig térséges nagy kertet láttam, melynek közepében agg ember üldögélt pásztori ruházatban. Nagy szál ember volt és fejte a juhokat és fehér ruhában ezren és ismét ezren állottak körülötte emberek. Ő pedig fölvetvén fejét, megpillantott engemet és mondá:

— Isten hozott, gyermekem!

És akkor szájamba tett egy harapást az éppen kifejt tejnek sajtjából, mit is én összekulcsolt kezekkel ájtatosan fogadtam, a többiek pedig, minekutána magamhoz vettem, ezt mondották:

— Ámen.

És erre a szóra fölébredtem s még mindig ottan éreztem szájamban amaz édességet, mely a mennyei eledelnek íze volt.

Mindezeket pedig megjelentettem bátyámnak és nyomban megismer-
tük, hogy bizony szenvedések várakoznak reánk. És akkor hálát mondot-
tunk az Úrnak.

És valóban, kevés napok múltán híret vettük, hogy kihallgatásra
vezetnek bennünket. Akkor eljött a tömlőébe atyám uram, kit szem-
látomást igen megviselt a gyötrődés. Belépvén pedig börtönömbé, nya-
kamba borult és mondá nagy zokogva:

— Leányom, könyörülj ősz hajamon, könyörülj atyádon, hahogy
még méltónak ítélsz engemet, hogy atyádnak nevezzeél. Tulajdon kezeim-
mel növeltelek ily szépséges asszonnyá, elébe helyeztelek minden többi
testvéreidnek, hát ne tégy világnak csúfjává engemet! Tekintsed testvé-
reidet, anyádat és atyádfiáit, tekintsed csecsszopó gyermekedet, ki is
hahogy te halálba mégy, elpusztul nyomorult módjára.

Nagy szeretetében szólott ekként hozzám. Csókkal illette kezemet,
lábaimhoz vetette magát és keservesen zokogott. Nekem pedig szaggatta
szívemet atyámnak szenvedése és vigasztaltam őt, mondván:

— A bíró széke előtt az fog történni, mit Isten akar, mivelhogy nem
adatott nekünk hatalom mi magunk felett, hanem mind Istennek hatalmá-
ban vagyunk!

Akkor igen megszorodott és semmit nem szólván, távozott.

Reggelre kelvén, éppen reggeli eledelünket fogyasztottuk, mikor
jelenti a poroszló, hogy a helytartó színe elébe kell mennünk. Föl is vezet-
tek bennünket a törvényszék elébe és hogy ennek híre ment a városban,
nagy sokadalom verődött össze ottan. Volt pedig ott egy dobogó, arra
állítottak bennünket.

Elsőben testvéreimet faggatták, kik is mind első szóra megvallották
keresztényi mivoltukat. Annakutána rám került a sor. És ebben a pillanat-
ban mellém állott atyám uram, karján hozván gyermekemet, levont a
dobogóról és mondá:

— Könyörülj meg csecsemő gyermekeden, kérj kegyelmet!

Akkor megszólalt Hilarianus bíró, ki a megholt Minucius Timinianus
helytartó helyében élet és halál felett bíraskodott, mondván:

— Kíméld atyád uradnak ősz haját, tekintsed csecsszopó gyerme-
kedet és tégy áldozatot a császár jóllétéért.

Én pedig feleltem:

— Semmi áron nem teszem azt!

— Keresztény vagy-e? — kérdezi a bíró.

— Keresztény vagyok, — felelem.

Mivelhogy pedig atyám csak nem tágított, hanem feljött velem a dobogóra és mind hiában parancsolta Hilarianus, hogy onnan lemenjen, szüntelen húzott engemet, hogy elvonjon a bíró elől, az végezetül is megharagudván, parancsolta, hogy korbáccsal verjék el onnét, holott fő tanácsbéli ember volt a városban.

Nékem pedig igen keservesen marcangolta szívemet atyámnak megkorbácsoltatása, hogy ily szégyen érte agg fejét mind az egész nép szeme láttára. Akkor ítélte a bíró, mondván:

— A fölséges császár nevében ítélek benneteket, hogy a vad állatok elébe vettesetek!

Mink pedig vigadozva tértünk meg tömlőcünkbe. Mivelhogy azonban gyermekem megszokta már, hogy velem van a tömlőcben és magam szoptatom őtet, küldöttem Pomponius szerepapot atyám uramhoz, hogy elhozná nekem a gyermeket. Ám atyám elutasította őt, mondván, hogy nem adja a gyermeket, nehogy annak is baja essék makacsságom miatt. És akkor Isten nagy csodát művelt, mert íme a gyermek többé nem kívánta anyja tejét, hanem más eledellel beérte, nekem pedig nyomban kiapadt tejem, hogy semmi fájdalmat avagy forróságot mellemben nem éreztem.

Kevés napok múltán, mikor éppen imádkoztunk, egyszerre csak hangosan megszólaltam, holott nem akartam és így kiáltottam:

— Dinocrates!

Módfelett csodálkoztam, hogy annakelőtte soha nem jutott eszembe ez a név, csak éppen mostan és igen bánkódtam szívemben az ő sorsán. És nyomban megismertem, hogy méltónak találtattam az érette való imádkozásra és valóban buzgón és kitartón imádkoztam érette az Úrhöz. És íme még azon éjszakán látomásom volt, amint következik.

Láttam Dinocratest valamely sötét helyen, hol igen sokan voltak vele együtt, mind igen fölhevülten és tikkadtan a szomjúság miatt. Ott állott ha* Dinocrates, halovány arccal, melyen rút seb éktelenkedett. Mivelhogy ez a Dinocrates testvérem volt nekem és hétesztendő korában nyomorult módon elpusztult ama rákbetegség miatt, mely arcát kimarta, olyannyira, hogy undorodásul volt minden embereknek.

Érette imádkoztam tehát s mikor megláttam, igen nagy térség volt közöttünk, miért is én nem juthattam hozzá, csak láttam, hogy ottan,

ahol ő állott, valamely nagy medence van, melynek karimája azonban gyermek.magasságban vagon, úgy hogy Dinocrates mind hiában ágaskodott elérni akarván a vizet, hogy abból igyék.

Fölbredtem akkor és megérttem, hogy testvérem szenved és annak-okaért buzgón imádkoztam érette sóhajtozások és könnyek közepette, mind ama napig, míglen általvezettek bennünket a gladiátor nevezetű vitézek tanyájára, mely közel vagon ama helyhez, hol a bírónak ítélete szerint a vadállatokkal viaskodnunk kellett. Volt akkor éppen Geta herceg, nek, a császár fiának születése napja.

A rákövetkező napon bilincsekbe vertek bennünket tömlöcünkben s nékem íme jelenésem volt. Láttam ama helyet, a víznek medencéjével és Dinocratesszel, ám öcsém mostan friss volt és szépen öltözött, sebének a helye beheggedt, a medencének széle pedig alább ereszkedett, úgy hogy a gyermek szüntelen meregette abból a vizet. Volt még ottan a medence karimáján vízzel tölt arany.serleg. Dinocrates odalépett és ivott az arany-serlegből, ám abban a víz soha meg nem fogyatkozott. És minekutána jó sokat ivott, kezdett gyermek módjára vígan ficáncolni és ugrándozni. Fölbredtem erre és megösmertem, hogy öcsém immár el volt bocsátva a büntetésből.

Kevés napok múltán Pudens, a strázsamester, ki a tömlöcnek felvigyázó ja volt és látván a bennünk lakozó mennyei erőt, igen szeretett mind valamennyiünket, bebocsájtotta hozzánk sok számos testvérünket, hogy egymásnak látásában vigasztalást leljünk. Ez pedig örömmek napja volt nekünk.

És hogy a viaskodás napja is fölvirradt, ím belépett börtönömbe atyám, kit a bánkódás immár egészen elemésztt. Belépvén pedig, tépte haját és szakállát, megszaggatta köntösét, földre vetette magát s ottan fetrengett arccal a porban, átkozván agg napjait és oly igen keservesen panaszkodván, hogy mindeneknek megesett rajta szívok. Én pedig igen búslakodtam nagy fájdalomán.

Utolsó előtt való napon látomásom volt: Pomponius szerep oda-jött a tömlöcnek ajtajához és erősen kopogtatott, mire én kimentem és megnyitottam neki az ajtót. Hosszú fehér köntöst viselt öv nélkül, ruhájának alsó szélén pedig tarka cifraságok voltak hímezve. Szólott hozzám ekképpen:

— Perpetua, téged várunk! Jöjj velem!

Kézen fogott akkor és vezetett vad és tekergős ösvényeken. Végezetül mikor nagy lihegve az amfiteátrumba érkeztünk, bevezetett a viaskodás helyére és mondá:

— Ne félj, én itt vagyok melletted és gyámolítlak a küzdésben!

Ezt mondván, elment. Én pedig roppant sokadalmat láttam ottan és mivel tudtam, hogy vadállatok elé vettetésre ítéltettem, fölöttébb csodálkoztam, hogy egyet is nem láttam azok közül, mivelhogy nem eresztették rám azokat. Ám kijött valamely rettentő formájú egyiptomi vitéz, ki arra volt rendelve, hogy cimboráival egyetemben velem viaskodják. De íme jöttek akkor deli ifjak, hogy segítsenek engem és védelmezzenek.

Akkor levették rólam ruháimat s íme már nem voltam asszony, hanem férfiú. Az én ótalmazóim bekenték testemet olajjal, miként a versenyekben küzdőket szokás, holott ellenségem, az egyiptomi, a porban hengergődzött.

És mostan előjött valamely hatalmas szál férfiú, kinek feje fölébe nyúlt az amfiteátrum tetejének is. Ruházata merő bíbor volt és rajta aranyból meg ezüstből vert cifraságok csüngöttek. Egyik kezében bírói pálcát tartott, másikkban zöldellő gallyat, melyen aranyalmák függtek. Csöndet parancsolt és szólott:

— Hahogy az egyiptomi legyőzi ez asszonyt, rendelem, hogy e karddal megölje őtet. Hahogy pedig az asszony vészén rajta győzedelmet, jutalmul kapja e gallyat.

Ezt mondván, kiment. Mi pedig szembe állottunk egy a mással és kezdetét vette a viaskodás. Az egyiptomi lábaimat akarta megragadni, én pedig sarkammal arcába rúgtam. Egyszerre úgy éreztem, hogy a levegőbe emeltetem és akkor olyképpen vertem őtet, miként ha fölötte állanék, majd pedig két kezembe kaptam fejét és igen megszorítottam. És ekkor az irdatlan nagy ember elvágódott és arccal a földre bukott, én pedig fejére hágtam.

Mostan a nép ujjongani kezdett, ótalmazóim mennyei éneket zengettek, én pedig odaléptem a bíró elébe és általvettem kezéből a gallyat. Ő pedig csókkal illetett engemet és mondá:

— Leányom, békesség veled!

És diadalmasan kimentem onnét ama kapun, mely az élet kapujának nevezetik.

Ekkor fölébredtem és megösmertem, hogy nem vadállatok ellen, hanem az ördög ellen fogok harcolni, de azt is tudtam bizony, hogy enyém leszen a győzelem.

Mindezeket jegyeztem a viaskodás előtt való napon. Hogy pedig a viaskodás hogyan és miként esett, jegyezzék fel mások, ha kedvök tartja.

Ám Szent Saturusnak is volt bizonyos látomása, melyet is tulajdon maga jegyzett föl, amint következik.

Minekutána elszunnyadtam, láttam mi magunkat, hogy vértanuságot szenvedtünk, lelkünk pedig kiszállott a testből és jöttek angyalok négyen, kik is kelet irányában vezettek bennünket, holott kezükkel nem is érintettek. Ám mégsem olyképpen mentünk, ahogyan sírba helyeztek bennünket, hanem egyenesen, miként ha valamely lejtős dombnak oldalában kapaszkodnánk fölfelé.

Hogy pedig az első világból kijutottunk, kápráztató fényesség tűnt szemünkbe s Perpetua, ki oldalam mellett volt, így szólt hozzám:

— Ím ez az, mit megígért nekünk az Úr s mostan teljesül rajtunk az ő ígérete!

És ahogy a négy angyal tovább vitt bennünket, egyszerre csak messze térség nyílt elöttünk, mint valamely múlató kert. Teméntelen rózsafa és minden némű virág pompázott abban, a fák pedig oly sudár magasak voltak, mint ciprusok és leveleik szüntelen hullottak.

Volt pedig ama múlató kertben más négy angyal, ragyogóbbak, mint azok, kik vittek bennünket. Hogy ezek megláttak bennünket, nagy tisztességgel meghajoltak elöttünk és mondták a többi angyaloknak:

— Itt vannak, itt vannak!

Most letettek bennünket amaz angyalok, kik idáig hoztak és bizony velünk egyetemben igen álmétkodtak. Mink pedig széles útra tértünk és most már magunk lábán általmentünk mind a messze térségen. Ottan leltük Jucundus, Saturninus és Artaxius testvéreinket, kik ugyancsak ama császár nevében elevenen elégettettek keresztény hitők miatt, valamint Quintus testvérünket, ki a tömlöcben halt vértanúhalált. Kérdeztük is őket, vájjon hol vannak a többiek, de az angyalok szólották:

— Elsőbben is jöjjetek be és köszöntsétek az Urat!

Akkor beléptünk egy helyre, melynek falai mikéntha csupa ragyogó

fényességből valók lettek volna. Minekelőtte ide beléptünk volna, négy angyal fehér ruhákba öltöztetett bennünket. Belépvén pedig, millió meg millió hang egyben áradó zengését hallottuk, mely szüntelen harsogta:

— Szent, szent, szent!

Láttunk pedig itten egy agg embert ülni, kinek hófehér volt ugyan haja, de ifjonti ragyogó az ábrázata, lábait pedig nem láttuk. Jobbján és balján négy-négy állott a vénekből, hátuk mögött pedig más vének nagy sereggel. Igen álmétkodtunk hát és odaléptünk a trónus elébe. Akkor a négy angyal fölemelt bennünket magasra s mink csókkal illettük az aggastyánt, ki viszont kezével csókot intett nekünk. Akkor a vének szólották:

— Álljatok ide és vegyétek a békességet!

És mink odaállottunk és béke csókját váltottuk velők. Akkor mondták a vének:

— Mostan menjetek és játszadozzatok!

Én pedig szóltam Perpetuának:

— Im ez az, mit oly hön óhajtottál!

Ő pedig mosolygott és felelte:

— Hála légyen az Istennek! Miként a testben is vidám voltam mindenkoron, mostan még inkább vígadozni akarok!

És ottan játszadozván, megösmertük számos testvérünket, kik ugyancsak vértanúhalált haltak. És kimondhatatlan jó illatok szállottak reánk, melyek betöltötték bennünket.

Ennekutána pedig fölébredtem álmomból és igen vígadoztam.

Ím ezeket jegyezte föl ama két szent vértanú: Perpetua és Saturus. Felicitas pedig a következőképpen részesült az Úr kegyelmében.

Közeledvén a játékok napja, Felicitas igen megszorodott szívében, mivelhogy már nyolcadik hónapja áldott állapotban volt és tudta, hogy törvény vagyon, mely szerint tiltva van megölni olyanokat, kik magzatot viselnek méhökben. És igen gyötrődött magában, gondolván, hogy bizonyára elmarad mostan testvéreitől és később mindenfajta gonosztévők között kell majd ártatlan vérét ontania. De testvérei is ép oly szomorúk voltak, hogy kedves társukat itt kell hagyniok.

Annakokáért a játékok előtt három álló napon által imádkoztak az Őrhöz és íme, Szent Felicitast nyomban meglepték a szülés fájdalmai.

És mivelhogy igen gyötrődött és fájdalmában nagyon sikoltzott, mondá neki az egyik poroszló nagy csúfondárosan:

— Hahogy mostan ekként kiáltozol, mit fogsz cselekedni vájjon, mikor majd a vadállatok elébe vettetel, melyeket oly igen fitymáltál, megtagadván a császárnak a köteles áldozatot?

Felicitas pedig felelte:

— Mostan magam szenvedem, mit szenvedek; ám ottan más valaki leszen én bennem, ki szenved helyettem, mivelhogy én érette szenvedek!

És akkor Isten segedelmével megszülte kis leányát, kit is egyik testvére nevelt hajadonná.

A kapitány pedig, ki a tömlőcre vigyázott, hallgatott bizonyos álnok emberek hazug beszédeire, melyek szerint a keresztényeket boszorkánymesterséggel meg fogják szöktetni a börtönből, miért is szigorúbb őrizetet rendelt és elvonta tőlük az illendő táplálékot. Akkor Perpetua keményen mondotta neki arcába:

— Mi okból nem engeded, hogy mi, holott nem vagyunk hitvány bűnösök és gyilkosok avagy gonosztévők, illendő táplálékot nyerjünk? Avagy nem a te dicsőségedre leszen-e, hahogy jó erőben és egészségben állítatunk a küzdő piarcra a császár fiának születése napján?

Igen megrettent erre a beszédre a kapitány és nyomban rendelte, hogy emberségesen bánjanak velők, valamint hogy testvéreik hozzájuk bemehessenek vigasztalásukra. Es akkor a tömlőc felügyelője is megtért és megkeresztelkedett.

A viadal előtt való napon kihozták őket a tömlődből és vendégelték őket a halálraítélteknek vacsorájával, mely szabadulás lakomájának is nevezetik. És ők, amint már lehetett, szeretetlakoma gyanánt ülték ezt és azonközben buzgón szólották a néphez és korholták azt és hirdették az Úr igéjét és ítéletét. Saturus pedig mondá a nagy sokadalomnak, mely körülöttük gyülekezett:

— Vájjon nem elegendő-e nektek a holnapi nap, hogy ma is oly kíváncsi szemmel bámultok bennünket? Ám megjegyvezétek jól arcainkat, hogy ránk ismerjete az utolsó ítéletnek napján!

Igen megrendültek akkor és eloldalogtak, sokan pedig közülök megtértek.

Felvirradt végre győzedelmük napja s ők a tömlőcből vidám és ragyogó arccal léptek be az amfiteátrumba, miként ha mennyekbe léptek

volna. És hahogy remegtek, csupán az öröm volt annak oka, nem pedig a félelem.

Lassan lépkedett elől Perpetua, mint Istennek szolgálója, mint Krisztusnak menyasszonya; tiszta tekintete előtt mindenek lesütöttek szemüket.

Éppen így lépkedett Felicitas is, boldogan, hogy túlesett szülésén és mostan együtt szenvedhet és halhat testvéreivel.

Mikor a kapuhoz vezették őket és rájuk akarták adni szokás szerint a ruhákat, miket a halálraítéltek viseltek a viaskodásban, még pedig a férfiakat öltöztetni akarták a Saturnus nevezetű pogány isten papjainak ruházatába, az asszonyokat pedig Ceres pogány istenasszony leánypapjainak köntösébe, ők mind valamennyien igen ellenkeztek és ama pogány ruhákat semmi áron fölvenni nem akarták. Perpetua pedig kiváltképpen fölháborodott e méltatlanságon és kiáltotta a bírónak:

— Azért jöttünk ide magunk jószántából, hogy szabadságunkat el ne vegyék! Azért áldozzuk életünket, hogy ilyes megaláztatás bennünket ne érhesse! Ily egyességet kötöttünk veletek!

Akkor a bíró elismerte igazokat és megengedte, hogy magok ruházatában bocsátkozzanak a küzdelembe.

Perpetua zsoltárokat zengett, miközben lábával taposta már az egyiptominak fejét, Revocatus, Saturninus és Saturus pedig Istennek eljövendő büntetésével fenyegették a népet. Mikor pedig odaértek Hilarianus ülése elé, odakiáltották neki:

— Te ugyan megölsz minket, téged pedig megöl az igaz isten!

Akkora nép igen megdühödvén, ordítani kezdett, hogy a poroszlók mind az elítélteket végig korbácsolják. És mikor korbácsolták őket, ők igen vígadoztak, hogy adatott nekik valamit elszenvetni az Úrnak gyötrelmeiből.

Az pedig, ki mondotta: „Kérjetek és megadatik nektek”, minden egyesnek közülök oly halált adott, minőt kiki magának óhajtott. Mert végok felől egymással szólván, Saturninus mindenkor azt kívánta, hogy minden állatok elébe oda vettessék, hogy annál dicsőbb koronát nyerjen mennyekben. Így hát őt és Revocatust mingyárt a viaskodás kezdetén megragadta az egyik párduc, majd egy medve kezdte marcangolni. Ám Saturus igen irtózott a medvétől és mindenkor azt kívánta, hogy párducnak harapásától érje a halál. Tehát hogy vaddisznó elébe vetették, az állat bizony őt nem bántotta, hanem rárohant a vadászra, ki elővezette és oly sebet vágott rajta, hogy az néhány nap múltán belehalt. Saturusnak

pedig semmi baja nem esett. Annakutána oszlophoz kötözték és ráeresztették a másik nagy medvét: és íme, az semmiképpen nem akart kijönni ketrecéből. És ekként Saturus másodjára is bántatlan maradt.

Az asszonyoknak pedig valamely dühös vadtehenet szánt az ördög, hogy a vad állat is velők egynemű legyen. Akkor hát levetkőztették őket és hálókba burkolván testöket, kivezték a küzdő piarcra. A nép pedig igen megborzadott, látván az egyiknek tündöklő szépségét, a másikkal tejjel csepegő mellét. Addig kiáltoztak hát a jobb lelkű emberek, mígnem visszavezették őket és köntösöket adtak reá jók.

Elsőbben Perpetuát vetették a vadállat elébe. Szegény asszony annak döfésétől ágyékára zuhant, de nyomban felült és megigazította köntösét, mely felcsúszott, inkább törödvén szemérmességével, mint fájdalommal. Mivelhogy pedig haja is megbomlott, összefogta azt és kontyban feltűzte feje búbjára, nem lévén illendő, hogy kibomlott hajjal haljon valamely vértanú, nehogy gyászolónak tartassák.

Ezt elvégezvén fölállott és mikor látta, hogy Felicitas a földön fekszik, oda lépett hozzá, kezét nyújtotta neki és fölemelte. Mostan tehát ottan állottak mind ketten és mivel kicsinyég csillapodott a népnek vérre szomjazása, kivezték őket ama kapun, mely az élet kapujának mondatik.

Ottan bizonyos Rusticus nevezetű katechumenus vette gondjaiba Perpetuát, kit igen tisztelt. Perpetua azonban oly rémületben volt, hogy mostan miként ha álomból ébredett volna, idegenül körültekintett és szólott mindenk nagy álmélnkodására:

Hát mikor vetnek bennünket végre ama vad tehen elébe?

Mikor pedig mondották neki, hogy már megvolt, semmikép nem akarta hinni, mígnem megpillantotta testén a sebeket és köntösén a szagatásokat. Akkor hívatta bátyját s hozzá és a többi katechumenushoz szólott ekképpen:

— Álljatok meg erősen a hitben, szeressétek egymást és ne botránkozzatok szenvedéseinken!

Azonban Saturus ott állott a másik kapunál ama fent mondott Pudens nevezetű strázsamester őrizetében, kihez is ekképpen szólott:

— Ahogy előre láttam és megmondottam, mind mostanig egyik vad állattól sem esett bántódásom. Am mostan higgyed úgy, miként mondom. Íme én kimegyek és ama párducnak egyetlen harapásától meghalok.

És valóban: a játék vége felé ráeresztettek egy párducot, melynek egyetlen harapásától oly igen elborította a vér, hogy a nép csúfolkodva kiáltozta:

— Egészségedre váljék a fürdő! Egészségedre!

Valóban, e fürdő, azaz a vérnek keresztsege, egészségére és üdvösségére vált lelkének. Még volt annyi ereje, hogy Pudenshez fordult és mondá neki:

— Isten áldjon, ne feledd a hitnek erejét és ne feleddj engemet! Amit pedig itten láttál, nehogy megzavarjon tégedet, inkább megerősítsen, hogy tovább ne habozzál, hanem az igaz hitre térj!

És egyben kérte, hogy vonja le új járói gyűrűjét, melyet is megmártván véreben, visszaadott neki emlék gyanánt és a megtérésnek zálogául.

Akkor már alig is volt benne élet. És megragadták a többiekkel együtt és ama helyre vetették, hol a kegyelemdőfést szokták megadni az elítélteknek. Mivel pedig a nép látni kívánta őket, hogy halálos vergődésökön szemét legeltesse, fölkeltek és magok jó szántából odamentek a középre, hová a nép kívánta őket.

Ottan pedig megcsókolták egymást, hogy vértanúságokat a békesség szent csókjával betetőzzék.

Valamennyien mozdulatlanul fogadták a halálos döfést, legkivált pedig Satorus. Ő, ki elsőnek ment fel ama lajtorján, elsőnek adta ki lelkét és várta odafenn Perpetuát. Perpetua pedig, hogy végezetül ő is izlelje a kínoztatásnak és a halálnak gyötrelmeit, hangosan felsikoltott, mikor a kardot mellébe döfték és nyomban megragadván a pribéknek reszkető kezét, odaigazította nyakához a kardot, mely most már tüstént elvágta életét.

Oly igen reszketett a gonosz lélek e tiszta és szent asszonytól, hogy talán soha nem is lehetett volna megölni őtet, hahogy ő maga nem akarja.

Lelkők pedig a mennyei örömökbe szállott.

SZENT CECILIA

ECILIA nemes római nemzetségből származott és kis gyermekora óta a keresztény hitben növekedett. És minekutána szent Úrbán pápa megkeresztelte, mindig keblén hordozta a szent evangéliumot és igen jámbor és ájtatos és tiszta életet élt és kérte Istent ama kegyelemért, hogy szüzességét mind haláláig megtarthassa.

Az időben igen fenekedtek a pogányok a keresztények ellen és megfogták eket, ahol lették és tömlöcre vetették. A keresztényeknek pedig bujdokolniok kellett és maga szent Úrbán pápa is elrejtőzött a városon kívül valamely földalatti barlangban.

Szent Cecilia szépségének és jeles életének és gazdagságának híre pedig messze eljutott és sok nemes ifjak versengtek kezéért. És kiválasztottak atyjafiai jegyeséül bizonyos Valerianus nevezetű nemes ifjút, kinek volt egy testvére, Tiburtius nevezetű, mindkettlen pogányok. Igen megrettent erre a szűz és buzgón kérte istent, őrizné meg tisztaságát. És hogy a menyegző közelgett, Szent Cecilia igen aggódott és Istennek ajánlotta magát.

Öltöztették akkor arannal-ezüsttel hímes selyem, bársony ruhákba, de ő vezeklő inget vett alul testére. Jöttek annakutána sok-sok hegedősök és édesen muzsikáltak a szűz hajadonnak menyegzőjén. Igen is kedve ellen való volt ez és gondolta, mely múlandó gyönyörűség az ilyes, holott szíve Istennél volt.

Hogy pedig eljött az éjszaka és bement jegyesével az ágyasházba, mondá neki:

SZENT CECILIA.

Rafael festménye.

— Én édes uram, hallgass meg engemet. Rejtek dolgot kell néked mondanom, ne szólj felőle senkinek.

— Bizony nem szólok én, — felelte Valerianus.

— Angyal vagyon én velem, ki hűségesen ügyel szüzességemre. Annakokáért ne érints engemet, netalán reád sújtsón! De ha megtartod tisztaságomat, úgy fog szeretni téged, ahogy engemet szeret.

— Ha akard, hogy higgyek neked, engedd őt látnom és megismer, nem. Hahogy látom őt, hogy valóban mennybéli angyal, úgy cselekszem, ahogy kívánod. De ha csúfot akarsz üzni belőlem, akkor bizony mást szeretsz, nem engemet, akkor pedig én megöllek tégedet, hogy ez legyen utolsó csalafintaságod!

— Szerelmes uram, — mondotta erre szent Cecilia örvendezve, — ha kész vagy hinni az én Istenemben és megkeresztelkedni, akkor meglátod Istennek angyalát oly igazán, mint jómagam.

Es oly igen ékesen szólott neki a keresztény hitről, hogy lelke megvilágosodott és mondá, hogy szíves-örömet megcselekszi, mit tőle kíván. Szólott erre a szűz hajadon:

— Akkor hát menj ki a városból a harmadik mértföldköig amaz úton, mely Appius útjának mondatik és a szegényeknek, kiket ottan lelsz, mondjad: „Cecília küldött engemet hozzátok, hogy megmutassátok nekem, hol vagyon szent Úrbán pápa, mivelhogy titkos üzenettel jöttem ő hozzá“. Mikor pedig eléje vezetnek, vidd meg néki szavaimat és ha megtisztultan visszatérsz tőle, meglátod az Úrnak angyalát.

Elment hát Valerianus és ahogy szent Cecilia eligazította, meglelte szent Úrbán pápát Fejtekében a vértanúk sírjainál és bemenvén, elmondotta neki szent Cecilia üzenetét. Igen megörvendezett akkor a pápa és ég felé emelvén kezeit, zokogva mondá:

— Uram Jézus Krisztus, szűz gondolatok magvetője, fogadd íme a Cecíliában vetett magvaidd gyümölcsét! Uram Jézus Krisztus, jó pásztor, a te szolgálód, Cecilia, dolgos méhe gyanánt szolgál neked, mert íme jegyesét, kit dühös oroszlán gyanánt kapott, szelíd bárány gyanánt küldötte te hozzád!

Es íme, hófehér ruhába öltözött aggastyán jelent meg, ki aranybetűkkel írott könyvet tartott kezében. Mikor ezt Valerianus látta, igen megrettent és szinte félholtan összerogyott. De az aggastyán fölemelte és mondá neki:

— Egy az Isten, egy a hit, egy a keresztség, egy az Isten, mindeneknek atyja, ki mindenek felett vagyon és mindörökké és mind valameny. nyiünkben.

Es mutatta neki a könyvet, melyben Valerianus újra olvasta a mondot szavakat. Kérdezte akkor tőle az aggastyán:

— Hiszed-e vájjon mindezeket így, avagy kételkedel?

Kiáltotta ekkor Valerianus nagy szóval:

— Valóban hiszem, mivelhogy nincs ennél fényesebb igazság mind az ég alatt!

Ennekutána eltűnt az aggastyán, szent Úrbán pápa pedig azon nyomban megkeresztelte Valerianust, ki is igen vígadozott a jeles kegyelemért, melyben istentől része lett. Hazament jegyeséhez és lelte őt az angyallal társalkodván. Cecilia pedig meglátván őt, megismerte szívében, hogy Isten az ő jegyesét kegyelemre választotta és buzgó imádságban hálát adott az Úrnak nagy jóságáért,

Az napon pedig kiváltképpen igen örvendett az angyalnak, mivelhogy két koszorút hozott neki, egyet rózsákból, egyet liliomokból s egyiket adta neki magának, másat Valerianusnak. Mondá pedig az angyal:

— Ima paradicsomból hoztam e két koszorút, annakokáért e rózsák és liliomok nem hervadnak soha és nem veszítik soha mennyei illatukat. Ha ki nem szűz és tiszta testében és lelkében, nem is láthatja meg e mennyei virágokat.

Valerianusnak pedig mondá:

Mivelhogy megkeresztelkedtél, kérj tőlem, amit kívánsz, megadatik neked.

— Van nékem egy igen kedves öcsém, — felelte az, — és azt kérem tőled, tedd, hogy ő megtérjen a keresztény hitre és az igazságra, mi maga az Isten!

Felelé az angyal:

— Megadatik neked! — és eltűnt.

Kevés idő múltán jött az ő öccse az ágyasház elé és megérezte a rózsák és liliomok mennyei illatát. Gondolta magában: „Vájjon honnan jó eme csudálatos illat?” Belépvén pedig a szobába, látta, hogy bátyja és annak hites felesége imádságba merülve Istennel beszélget. Megint csak érezte a mennyei illatot, inkább, mint annakelőtte és mondá nekik:

— Ugyan, kedveseim, honnan vagyon, hogy rózsák és liliomok

illata simogatja orromat, holott mostan télidő vagy? Világéletemben nem éreztem még ilyen mennyei illatot. És mióta emez illatot ízlelem, lelkem és szívem másra változott és csak ama rózsákat és liliomokat forgatom elmémben, melyeket érezek, de nem láthatok.

Mondá akkor neki Valerianus:

— Édes egy öcsém, ama rózsák és liliomok, melyeknek illatát ízleled, itt vannak mi nálunk s fehérek, mint a hó és szebbeket valóban még nem láttál világéletemben. Ám hitetlenséged gátol benne, hogy meglássad őket. Hahogy pedig megtérsz a keresztény hitre és megkeresztelkedel, meglátod e mennyei csuda virágokat.

Mondja rá Tiburtius:

— Vájjon csúfot üzöl-e belőlem, avagy csak álmodol?

— Valóban, testvér, eleddig csak álom volt a mi életünk, — feleli Valerianus, — ám ha magadra veszed Istennek igazságát, ennekutána ő fogja gondunkat viselni!

— Honnan tanultad az ilyes beszédeket? — kérdezi Tiburtius.

— Megmondom én: Istennek angyala megjelentette nekem az igazságot. Ha megkeresztelkedel és hiszel a mi Urunk Jézus Krisztusban és elfordulsz a bálványoktól, akkor Isten megmutatja neked az ő angyalát és a mennyei rózsákat és liliomokat.

Megszólalt akkor szent Cecilia is mondván:

— Ő jaj, mely sok hitetlenek járnak a földön! Add meg magad alázattal és szolgálj a mi Urunknak Istenünknek, ki mennyet és földet teremtette és halálával mind valamennyiünket megváltott.

Ez a beszéd igen megindította Tiburtiust, úgy hogy lelke és szíve hirtelen megvilágosodott és mondá szent Ceciliának:

— Bölcsen szólottál, íme kész vagyok megtanulni a te hitedet.

Szent Cecilia pedig igen vígadozott és mondá neki:

— Atyámfia, hála légyen Istennek, hogy te és bátyád az ő igaz hitére tértek. Menj hát bátyáddal együtt a pápához és vedd tőle a szent keresztséget, akkor meglátod Istennek angyalát!

Ahogy pedig a pápának nevét hallotta, felkiáltott Tiburtius:

— Kicsoda ez az ember?

— Urbán az ő neve s engem is ő keresztelt meg, — mondja Valerianus.

— Kedves bátyám, — adja vissza a szót Tiburtius, — hát nem tudod-e vájjon, hogy a helytartó halálra keresi ezt az embert?

— Ne gondolj vele semmit, — inti szent Cecilia, — mivelhogy e földi élet csak arasznyi, melynek utána örökké élnek mindazok, kik a keresztény hitben megmaradnak.

Megemberelte magát akkor Tiburtius és mondá Valerianusnak:

— Bátyám, vezess engem tüstént Úrbánhoz, hogy megkeresztelkedjem és örökre megtartsam életemet és meglássam Istennek angyalát!

És annakutána elmentek szent Úrbánhoz, ki is szívéből örvendezett és megkeresztelte Tiburtiust. Ez pedig megkeresztel kedvén, meglátta Istennek angyalát.

Cecilia és Valerianus szűz és jámbor életet éltek, Tiburtius pedig velők. A keresztényeket, kiket hitök miatt kivégeztek, tisztességgel eltemették, javaikat pedig a szegényeknek adták Istennek nevében. Fülébe jutott pedig a helytartónak, kinek neve Almachius volt, hogy ők a halottakat eltemetik és igen megharagudott. De nem mert kezét emelni rájuk, mivelhogy nemes emberek voltak. Mégis parancsot adott, hogy elébe vezessék őket és rájuk förmedt imígyen:

— Miért temetitek el amaz átkozottakat, kiket mi kivégeztetünk? Kényszerítelek, hogy áldozatok isteneinknek, különben igen megkeserültek!

Felelték neki:

— Úgy illik, hogy minden nap áldozunk a mi Istenünknek.

Haragra gerjedt akkor Almachius és tömlőcre vettette őket. És rábízta őket Maximus nevezetű lovag őrizetére, ki is mondá nekik: Nemes ifjak, igen csodálkozom, hogy szívesen mentek tömlőcbe, holott jól tudjátok, hogy annakutána halál fiai vagytok!

Feleli neki Valerianus:

— Ha te is hinnéd, mely nagy örömöket készít Isten övéinek ez élet után, bizony örömmel szenvednél mindent érte!

És oly igen ékesen szólott neki a keresztény hitről, hogy Maximus kevés idő múltán megkeresztelkedett mind egész háza népével. Hogy pedig felvirradt a nap, melyen meg kellett halniok, szólott szent Cecilia:

— Nemes lovagok és Krisztus vitézei, vessétek el magatoktól a sötétség műveit és öltözzetek a fényesség fegyvereibe!

És akkor Valerianusnak és Tiburtiusnak leütötték fejét, Maximus pedig esküvel mondotta, hogy látta lelkeiket tündöklő szüzek képében

mennyekbe szállani és angyalok jöttek, kik felfogták és vitték azokat az örök életbe. Szólott akkor Maximus fennszóval:

— Én is keresztény vagyok!

Hogy ezt Almachius hallotta, nagy haragra lobbant és parancsolta, hogy megostorozzák. És akkor szeges korbácsokkal verték testét, míg nem kiszenvedett. Lelke pedig a mennyei örömökbe szállt.

Annakutána szent Cecilia mind a három szent tetemet eltemette.

Tudta pedig a gonosz helytartó igen jól, hogy a két testvérnek teméntelen jószága volt, annakokáért maga elébe hozatta szent Ceciliát és mondá neki:

— Parancsolom, hogy menj a bálványok elébe és imádd őket, különben halálra adlak!

A szent hajadon pedig megcsúfolta a bálványokat. Az emberek, kik ott voltak körülötte, igen sajnálták, mert hogy oly szép és gazdag és nemes leányzó volt. De Isten nagy kegyelmével megerősítette ő szívét és mondá amazoknak:

— Ne sírjatok, inkább vígaddozzatok! Ne botránkozzatok rajtam, hogy ilyen ifjan kívánom a halált, mivelhogy ha Istenhez megyek, nem öregszen meg soha. Mert én testemet adtam a mennyei boldogságért.

És oly igen ékesen szólott akkor a keresztény hitről, hogy sokan közülök hittek Krisztusban, kiket is mind elküldött Urbán pápához, hogy megkeresztelné őket. Az pedig tanította és keresztelte őket, szám szerint négyszáz embert. Értésére esett akkor a helytartónak, hogy oly igen sokan megtértek és nagy haragra gerjedt és parancsolta, hogy mind valamennyit elébe hozzák, de kiváltképpen szent Ceciliát és mondá neki:

— Mifajta vagy?

— Nemes hajadon vagyok, — feleli szent Cecilia.

— Nem azt kérdezem én, hanem hitedet!

— Akkor ostobán kérdeztél fajtám felől! Mért nem kérdezted hitemet, hogy mingyárt feleltem volna neked?

— Honnan vagyon bátorságod ily vakmerőn felelni nekem?

— Jó lelkiismeretemből és igaz hitemből. Mivelhogy hiszek Istenben, ki bátorságot ad nekem és én bízom benne, hogy nem hagy el engemet!

— Tudod-e vájjon, hogy hatalmam vagyon fölöttes?

— Degeszre fűjt tömlő a te hatalmad, melyet hahogy kis tüvel megszórnak, menten kiadja erejét és összelappad.

— Sértegetéssel kezdted és sértegetéssel folytatod. .

— Bizonyítsad be, hogy nem igazat szólottam, mert sértés csak ott van, hol igaztalanság is vagyon, avagy fedd meg magadat, hogy bántalommal illetél bennünket! Mert mink ugyan nem tagadjuk meg az Istennek nevét, mivelhogy jobb boldogan meghalni, mint boldogtalanságban élni!

— Mit jelentsen e fennhéjázó beszéd?

— Nem fennhéjázás ez, hanem állhatatosság!

— Szerencsétlen, hát felejted, hogy hatalmam vagyon életet adni vagy halált?

— Íme mindenek füle hallatára rád sütöm, hogy hazudtál, mivelhogy az életet elveheted ugyan az élőkötől, de nem tudod megadni a holtaknak. A halálnak szolgája vagy hát, nem az életé.

— Hagyd abba esztelenségedet és áldozz az isteneknek!

— Nem tudom, hol vesztetted szemed világát, hogy látván nem láatsz? Mivelhogy amit isteneknek mondasz, mind az élettelen kő és durva fadarab. Fodg meg csak kezedd, hogy megbizonyosodjál, mivelhogy . szemeddal nem ismered fel mivoltukat.

Akkor türelmét veszette Almachius és parancsolta, hogy szent Ceciliát haza vezessék és álló napon és éjszakán által forró fürdőben halálra égessék. És valóban ott ült a forró vízben egész éjjel és nappal és Isten vele volt kegyelmével és úgy érezte, mintha hős harmatban ülne, még csak veríték sem verte ki testét. Almachius pedig e csoda halatára parancsolta, hogy ott a fürdőben fejét vegyék.

Háromszor csapott a hóhér a fejéhez, de nem tudta levágni, mivelhogy Istennek kegyelme életben tartotta. Mivel pedig tiltva volt, hogy negyedszerre is rácsapjanak, elmentek a poroszlók és ott hagyták félholtan a fürdőben. Annakutána jött hozzá Urbán pápa, kinek monda:

— Atyám, minden javamat osszad ki a szegényeknek, házamból pedig építs templomot Istennek dicséretére és dicsőségére.

Harmadnapra pedig boldog véget ért és lelke a mennyei örömökbe szállt. Tetemét Urbán pápa a püspökök sírjában temette el, házát pedig templommá építtette, amint kívánta s amint a mai napig vagyon.

Volt pedig valamely gonosz ember, Carphosius nevezetű, és ez megjelentette Almachiusnak, hol rejtőzködik Urbán pápa mind ő híveivel. Megfogatta akkor őt a helytartó és tömlőcre vettette. Majd maga elébe hozatta a pópát és haragjában monda neki:

— Te oktattad Cecíliát és atyjafiait, Valerianust és Tiburtiust az istentelen hitben. Mondd meg nekem annakokáért, hová tetted Cecilia jószágát és add elő nekem mind az egész kincset!

— Bizony látom, — felelte a pápa, — hogy igen fenekedel Istennek embereire. Bajt hoz ez fejedre és kárhozatba dönti lelkedet. Tudd meg hát, hogy szent Cecíliának jószágát mennyekbe vitték a szegények és koldusok, mivelhogy odaszállott az ő hálaadások imádsága.

Ahogy ezt mondotta, parancsolta a helytartó, hogy megkorbácsolják, mit ő béketűrővel viselt. Annakutána visszavitték a börtönbe, hol is megtérítette porkolábját s ama három vitézt, kik őrizetére rendeltettek. Ahogy ezt a helytartó meghallotta, nagy haragra lobbant és parancsolta, hogy a porkolábot menten kivégezzék. Parancsolja egyben Urbánnak és testvéreinek, hogy a bálványoknak áldozzanak.

Odalépett akkor a pápa a bálvány elébe és elmondotta imádságát az igaz Istenhez és íme: összeomlott azon nyomban a bálvány és a poroszlókból sokakat agyonsújtott. Dühében a helytartó parancsot adott, hogy mind valamennyinek fejét vegyék.

Annakutána pedig lelkek a mennyei örömökbe szállt.

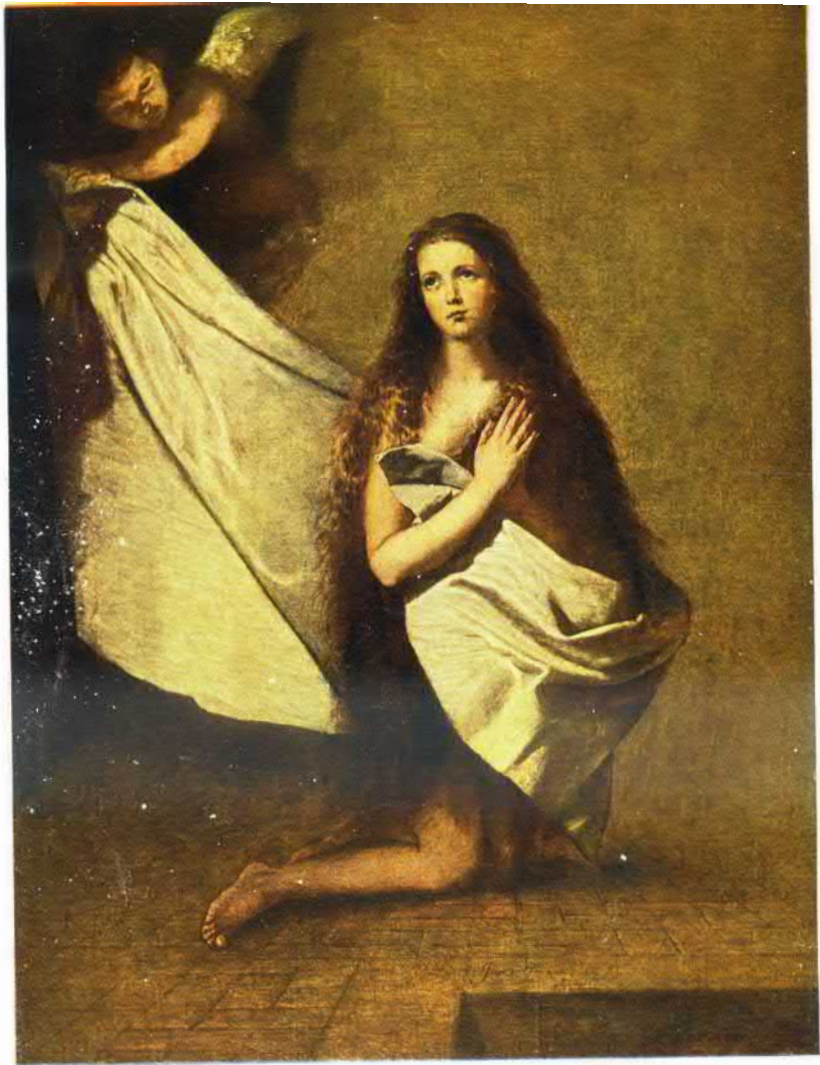
SZENT ÁGNES

JENT ÁGNES gazdag és nemes szülők gyermekéül született Róma városában és már gyermekkorában igen jártos volt mind a tudományokban és szabad művészetekben és bölcsességének nagy híre még tündöklő szépségének dicsőségét is homályba vonta. És már kora gyermekségében Krisztus Urunk szerelmét forgatta elméjében és pillantása gyakorta oly igen elrévedezett, hogy jó szülei úgy vélték: valóban Jézus Krisztust látja testi mivoltában és mennyei fényességében.

Történt, hogy tizenharmadik esztendejében ép hazafelé mendegélt az oskolából, mikor szemben jött vele a helytartónak fia, ki is nyomban halálos szerelemre gyulladt irányában, mivelhogy szépsége, szelídsége és szemérmettsége a nemes ifjút igen megejtette. Mondá is neki nyomban, hogy csuda gazdagsággal, gyöngyökkel és drágakövekkel halmozná őtet, hahogy szíves hajlandósággal volna hozzá és hitveséül ígérkeznek. De Ágnes felelte neki, mondván:

— Távozzál tőlem, bűnnek ösztökéje, halálnak martaléka, mivelhogy én nékem immár más szerelmesem vagyon. Az én jegyesem pedig jelesb fő nemzetségből való tenálad és az ő anyja szűz, atyja pedig nem ismert asszonyi állatot. Angyalok szolgálnak ő neki és szépségét csodálja nap és hold, hatalma soha meg nem fogyatkozik, gazdagsága meg nem csökken; újjá hegyével betegeket gyógyít, szavával halottakat ébreszt; szerelme tisztaság, érintése szentség, jegyessége szüzesség. És a hitnek arany gyűrűjével ékesített engem és a szentség drágaköveiből aggatott nyakamba kösöntyűt és a jócselekedetek ékes palástját borította vállaimra.

SZENT ÁGNES

És megmutatta nékem megmérhetetlen kincseit s mind nékem ígérte azokat, hahogy híven megállók ő mellette.

Hallván ezt a szerelmes ifjú, ágyának esett és forró lázban vergődött nagy szerelmében és szüntelenül Ágnesért sóhajtozott. Atyja-ura pedig látván nagy keserves szenvedését, maga ment el szent Ágneshez és kérte őt, lenne hitvese fiának, ki is igen megbecsülné. De a szent hajadon a helytartónak is mondá:

— Nagy tisztesség nekem, hogy fiad-uradnak hitveséül választottál engemet, ám nékem régtől jegyesem vagyok, és bizony én nem szegem meg hozzá való hűségemet, mivelhogy nincs hozzá fogható mind egész világon.

— Ugyan ki fia a te jegyesed, — kérdezte a helytartó, — hogy oly igen nagyra vagy vele?

— Istennek fia, — feleli Ágnes, — kinek neve Jézus Krisztus.

Látván tehát a helytartó, hogy a leányzó keresztény, hízelkedő lágy szavakkal kérlelte őt és ígérte neki, hogy nem bünteti gonosz babonája miatt, hahogy fiának szavára hajlik és jegyesének fogadja őtet. De a szent hajadon állhatatos maradt Krisztushoz való szerelmében, mire a helytartó kínoztatással fenyegette őt, hogy megrettentse. Mondá neki erre Ágnes:

— Cselekedjél, mint kedved tartja, ám mit kívánsz, semmi áron tőlem meg nem nyered!

És nevette a helytartót mind hízelkedése, mind fenyegetése miatt. Akkor a helytartó haragra lobbant és mondá neki:

— Válassz mostan: vagy mutass áldozatot a Vesta istennő szüzeivel egyetemben, ha megóvni kívánod szüzességedet, vagy pedig különben cifra lányok mulató tanyájára vettetlek tivornyás és parázna emberek prédájára!

Felelte Ágnes:

— Sem isteneidnek nem hozok áldozatot, sem mások szennybe nem mocskol engemet, mivelhogy velem vagyok testemnek őrizője, az Őr anyyala.

Akkor a helytartó parancsolta, hogy mezítelenre vetköztessék és azon mód a cifra lányok mulató tanyájára vezessék, parázna emberek prédája gyanánt. Le is fosztották róla ruháit a poroszlók, ám az Úr oly sűrűséget adott hajának, hogy az jobban elfödözte őtet, mintsem ruhái födözhatték volna.

Belépvén tehát a gyalázatnak helyére, már ott lelte az Úr angyalát, ki is reá várakozott és tündöklő fényességgel töltötte be az egész helyet és hófehér ruhát tartott kezében, mellyel tüstént befödözte szent Ágnes meztelenségét. És íme a parázñaság helye imádkozás helyévé lön és senki oda belépni nem mert. Ha ki pedig a nagy fényességtől csábítatván mégis belépett, bizony tisztábban jött el onnét, mint ahogy bement.

Történt pedig, hogy a helytartónak fia más if jakkal egyetemben ama házba ment és barátait igen biztatta, hogy a leányhoz bemenjenek. Azok valóban be is mentek, de igen megrettentek a csodálatos fényességtől, mely sebeket égetett arcukon és tüstént megfutottak onnét. A helytartónak fia pedig nagy haragra gyulladt ellenök és kiáltott:

— Anyámasszony katonái vagytok, nem vitézek, hogy egy semmi gyermektől és hitvány babonájától így megriadtok!

És igen háborgó indulattal berohant a kamrába, melyben szent Ágnes az angyallal imádkozott, és nyomban nyújtotta kezét, hogy a szent hajadont magához vonja. Ám egyenest belerohant a tündöklő fényességbe és elvakult elméjében nem akarván megismerni abban Istennek dicsőségét, tüstént hatalmat nyert rajta a gonosz lélek és megfojtván őt nyomban megölte.

Hallván a helytartó fiának gyászos kimúlását, sietett lóhalálában ama gonosz házba és egyenest szent Ágneshez, kitől is sűrű könnyhullajtások közben szorgosan tudakolta, miképpen esett fiának szörnyű halála. Felelte neki Ágnes:

A gonosz szellem, kinek kívánsága ösztökélte őtet, hatalmat nyert fölötte és megölte őt. íme barátai, kik megrettentek a csoda láttán és távoztak innét, épségben maradtak!

Mondá néki a helytartó:

— Mostan pedig tedd, hogy feltámadjon, ami bizonyosság leszen, hogy nem boszorkánysággal művelted halálát!

Akkor buzgó imádságba merült szent Ágnes, könyörögvén az Ürnek, hogy tegyen bizonyosságot az ő hitéről, visszaadván a kevély ifjúnak életét. És íme: az ifjú nyomban fölkelt halottaiból és fennszóva! hirdette Krisztus hatalmát és hitének igazságát.

Ám előjöttek erre a pogány templomok papjai és lázadást támasztván a nép között így kiáltoztak:

— Pusztítsad el e varázslót és öld meg e boszorkányt, mivelhogy megháborítja az emberek elméjét és felkavarja lelköknek nyugalmát.

A helytartó pedig igen álmélkodott a nagy csodán, hogy fia feltárnadott és kívánta volna megszabadítani a leányt. Ám félt, hogy megjelentik a császárnak, mely kegyelmesen bánt a keresztény leánnyal, a császár pedig megfenyíti és eltaszítja őt és mást rendel a helytartói méltóságba. Annakokáért nem tudván megszabadítani a leányt, igen megszorodott és messze útra kelt, maga helyében pedig hagyta egyik fő emberét, kinek neve volt Aspasius.

Ez pedig hatalmat nyervén parancsolta, hogy fennen lobogó máglyára vessék a leányt. Fogták is a poroszlók és máglyára vetették, ám a láng szétválott és a pogányok közül, kik körülállottak, sok ezeret halálra égetett. Szent Ágnes pedig ott állott a lángok közepette és haja szála sem görbült. Ott állott épségben és magasztalta Istent fennszóval, mondván:

— Mindenható Atyám, te szent Fiad kegyelme által megmenekültem a zsarnok helytartó üldözésétől és legyőztem a parázna emberek gyalázatos sóvárgásait. Én jegyese, Jézus Krisztusom, immár megyek hozzád, kit szüntelen kerestem, kívántam és oly igen szerettem!

Látván Aspasius, hogy a lángok mi kárt sem tesznek benne, parancsolta, hogy fejét vegyék. Hogy tehát a lángok lelohadtak, levették őt a poroszlók a máglyáról és a vesztőhelyre vitték, hol is egy csapással fejét vette a bakó. Így nyert vértanúkoronát és lett méltó isteni vőlegényéhez Krisztusnak hófehér jegyese.

Szenvedett pedig az Úrnak kétszázötvenedik esztendejében, Decius pogány császár uralkodása idején s eltemették szülei a Via Nomentana nevezetű út mentén, nagy áhítattal és tisztességgel. A pogányok pedig nagy harag jökben kövekkel dobálták a gyászoló keresztényeket, kik is csak ügyel-bajjal tudtak a szent hajadon sírjától épségben menekülni.

Am egy igen jámbor keresztény szűz, Emerentiana nevezetű, ott állott a sírjánál és nem mozdult és kemény szóval feddette a pogányokat, kik is akkor haragjokban rá irányozván köveiket, agyonverték őt. És akkor Isten nyomban földindulást, égszakadást, villámlást és mennydörgést támasztott és sokakat agyonsújtott a pogányok közül. Annakutána pedig előjöttek a keresztények és felvették Emerentiana tetemét, melyen nyomát sem lették sebnek vagy zúzódásnak. És akkor látván, mely csodát művelt vele Isten, eltemették őt nagy tisztességgel szent Ágnes mellé.

Nyolcad napja telt már, hogy szent Ágnes szülei ott virrasztottak

áldott hajadon leányok sírja mellett s ím egyszerre szüzek seregét pillantják meg, tündöklő arany ruhában, közöttük pedig szent Ágnest, ugyancsak színarany öltözetben, jobboldalán pedig hófehér bárány állott. Es szólott szent Ágnes:

— Atyámuram és anyámasszony, ne gyászoljatok engem, mint holtat, hanem inkább vélem örvendeztetek és vigadozzatok, mivelhogy ím e szüzekkel egyetemben az örök fényesség országa az én lakóhelyem.

Isten pedig annakutána számos jeles csodával tisztelte meg szent Ágnes sírját. Történt, hogy Nagy Constantinus császárnak leánya, Constantia, bélpoklos nyavalyába esett és igen gyöttrődött. De hallott ama látomásról, melyben szent Ágnes megjelent szüleinek és vigasztalta őket és vélvén, hogy ő is vigasztalást nyer a szent hajadon sírjánál, elzárándokolt hozzá és buzgón imádkozott, szabadítaná meg őtet kegyetlen nyavalyájától. Imádkozás közben pedig elszunnyadott és látta álmában szent Ágnest, ki is így szólott hozzá:

— Constantia, bízzál! Ha hiszel Krisztusban, meggyógyulsz!

Fölebredvén erre, buzgó hittel imádkozott Krisztushoz és nyomban meggyógyult. Annakutána pedig megkeresztelkedett és hálája fejében pompás templomot építtetett szent Ágnes sírja fölé. S magának is hajlékot emelt a templom tözsomszédságában s ott töltötte egész életét jámborságban és szüzességben és szentségének példájával szüzek nagy seregét vonta maga körébe.

Történt, hogy szent Ágnes templomának papja, bizonyos Paulinus, panaszkolta a pápának, hogy igen parázna gerjedeimek gyöttrik, miért is bocsássa őt ki az egyházból. Akkor a pápa smaragd-kövel kirakott arany gyűrűt adott neki, mondván:

— Menj szent Ágnes templomába és megállván a szent hajadonnak festett képe előtt, kérjed őt, jegyeznél el magát veled!

Paulinus pedig a templomba menvén, úgy cselekedett, ahogy a pápa mondotta, mire szent Ágnes képe kinyújtotta gyűrűs ujját s minekutána Paulinus felvonta reá a smaragd-gyűrűt, megint visszahúzta, mutatván ekként, hogy elfogadta Paulinus jegyességét. És a pap azon nyomban megszabadult minden gonosz testi gerjedelmektől.

SZENT CIPRIÁN

ÖRTÉNT a mi Urunk születésének 257. esztendejében, Valerianus római császár országlása alatt, hogy Karthágó városának püspökét, szent Cipriánt bírói széke elébe idézte Paternus helytartó és mondá neki:

— Fölséges császárunk, Valerianus, nagy kegyelmében írást küldött nekem, melyben rendeli, hogy bár némelyek a római pogány vallást nem hiszik, mindazonáltal kötelesek a római szokásokat tisztelni és követni. Kérdezlek tehát téged, mely hitet valiasz és mit felelsz mindezekre?

Felelte akkor szent Ciprián:

— Keresztény vagyok és püspök. Nem ismerek más Istent, mint az egy igaz Istent, ki a mennyet és a földet és a tengert s mindent, mi azokban vagon teremtette. Ennek az Istennek szolgálunk mi, keresztények, hozzá imádkozunk éjjel és nappal s könyörgünk hozzá minden emberekért, a császár javáért is.

Kérdezte mostan Paternus helytartó:

— Megmaradsz-e tehát határozatodban?

— Oly határozat, — felelte Ciprián, — melyet Isten java!!, megváltozhatatlan!

— Kész vagy-e hát a császár parancsa szerint számkivetésbe menni Kurubis városába? — kérdezte a helytartó.

— Kész vagyok.

— Azonban kegyelmes császárom nem csupán a püspökökre, hanem

a papokra nézve is utasított engemet írásában. Annakokáért megtudni kívánom tőled, mely papok vannak a városban?

— Törvényeitek bölcsen rendelik, hogy tiltva legyen az árulkodás, — felelte erre Ciprián. — Azért hát én sem árulok el egyet is közülök. Ám valamennyit könnyű szerrel fölleheted.

— Én ma vizsgálatot tartok itt e helyen, — mondotta Paternus helytartó.

— Mivelhogy a mi tanításunk tiltja, hogy valaki önként feladja magát, — válaszolta Ciprián — és mivel az ilyesmit magad sem kívánod, ennél fogva nem adhatják magokat kezedre. Ám ha fölkeresed, meg is leled őket!

— Meg is lelem őket, — mondotta rá Paternus, majd ekként folytatta: — Császárom egyben azt is rendelte, hogy tiltva legyen a keresztényeknek bizonyos helyeken egybegyülekezniök és a földalatti temetőhelyekre, melyek katakombáknak neveztetnek, lemenniök. Aki pedig e parancs ellen vét, halállal lakoljon!

Mondotta rá Ciprián:

— Te csak végezd, mi néked parancsoltatott!

Rendelte ennekutána Paternus helytartó, hogy Ciprián püspököt számkivetésbe vigyék. Mikor már sok ideje ottan élt, Aspasius Paternus helytartó általadta méltóságát Galerius Maximus helytartónak, ki is visszahívta Cipriánt a számkivetésből és maga színe elébe állította.

Hogy tehát szent Ciprián visszatért Kurubis városából, egyenest házába ment és kertjében maradt, minden nap várván, hogy érte jönnék, miként isten eleve kinyilatkoztatta neki.

Történt pedig Urunk születésének 258. esztendejében, hogy szent Ciprián éppen kertjében volt, mikor belépett hozzá két főtiszt, egyik Galerius Maximus helytartó hivatali segédje, másik pedig lovas testőreinek kapitánya. Azok tehát kivették szent Cipriánt és felültették kocsi-jokba és magokkal vitték a helytartónak Sexti nevezetű múlató házába, messze kívül a városon, mivelhogy a helytartó éppen ott múlatott, betegségét gyógyítván a friss mezei levegőn.

Parancsolta akkor Galerius Maximus, hogy estve lévén, a püspököt másnapig megőrizték. Tehát a helytartónak fent mondott hivatali segédje magával vitte szent Cipriánt a házába, mely bizonyos Saturni nevezetű kicsiny faluban volt Venerea és Salutaria községek között fele útján.

Ottan pedig nagy sereggel összegyülekeztek a testvérek, hallván a szent püspök veszedelmét.

Másnap Galerius Maximus helytartó rendeletére nagy sokadalom gyülekezett össze Sextiben, ő maga pedig színe elébe vezettette Cipriánt. Ott ülven tehát a helytartó, palotájának csarnokában, mondá Cipriánnak, ahogy elébe vezették:

— Vájjon te vagy-e Thascius Cyprianus?

— Én vagyok, — felelte a püspök.

— Te püspök gyanánt állottál bizonyos istenkáromló emberek élére?

— Igen, bár ők Istent soha nem káromolták.

— A fölséges császár parancsolja neked, hogy áldozatot tégy!

— Áldozatot én nem teszek!

— Vedd fontolóra jól, mit határozol!

— Ily igaz dologban nincs mit fontolgatnom. Te csak végezd kötelességedet!

Minekutána Galerius Maximus meghányta-vetette a dolgot a tanácsbéli urakkal, hirdette az ítéletet és szólott szent Cipriánhoz, ugyan nagy ellenkezéssel, ílyeténképpen:

— Te sok ideje már gonosz babonában élsz, melyre számos embereket elcsábítottál és ellensége lettél a római isteneknek és a szent törvényeknek. Fölséges császárunk parancsa és büntetése sem bírt téged arra indítani, hogy hitünkre visszatérj. Annakokáért példát kell mutatnunk rajtad, ki főfő mestere és zászlótartója vagy ama gonosz és titkos bűnöknek és megrontója annyi tisztos polgárnak. Véred legyen engesztelés a törvényért, melyet lábbal tapostál!

Akkor felvette a helytartó a táblát és olvasta arról az ítéletet:

— Thascius Cyprianusnak pallossal feje vétessék.

Ciprián püspök pedig ezt mondotta rá:

— Hála légyen az Istennek!

Az ítéletnek kihirdetése után pedig a testvéreknek nagy sokasága ekként kiáltozott:

— Mi is véle megyünk a pallos alá!

Igen nagy mozgolódás támadt akkor és a testvérek közül sokan nyomába eredtek szent Cipriánnak. Őt pedig kivezették a mezőre, mely a helytartónak mondott mezei jószága mellett vagyon. Megérkezvén a vesztőhelyre, szent Ciprián levetette köpenyét, letérdelt és a földre borulván

buzgón imádkozott. Annakutána fölkelvén, levetette dalmatikáját, általadta a szerpapoknak és tiszta fehér köntösben ott állván, várta a hóhért.

Mikor ez megérkezett, mondá Ciprián a testvéreknek:

— Adjatok neki huszonöt vert aranyat érettem.

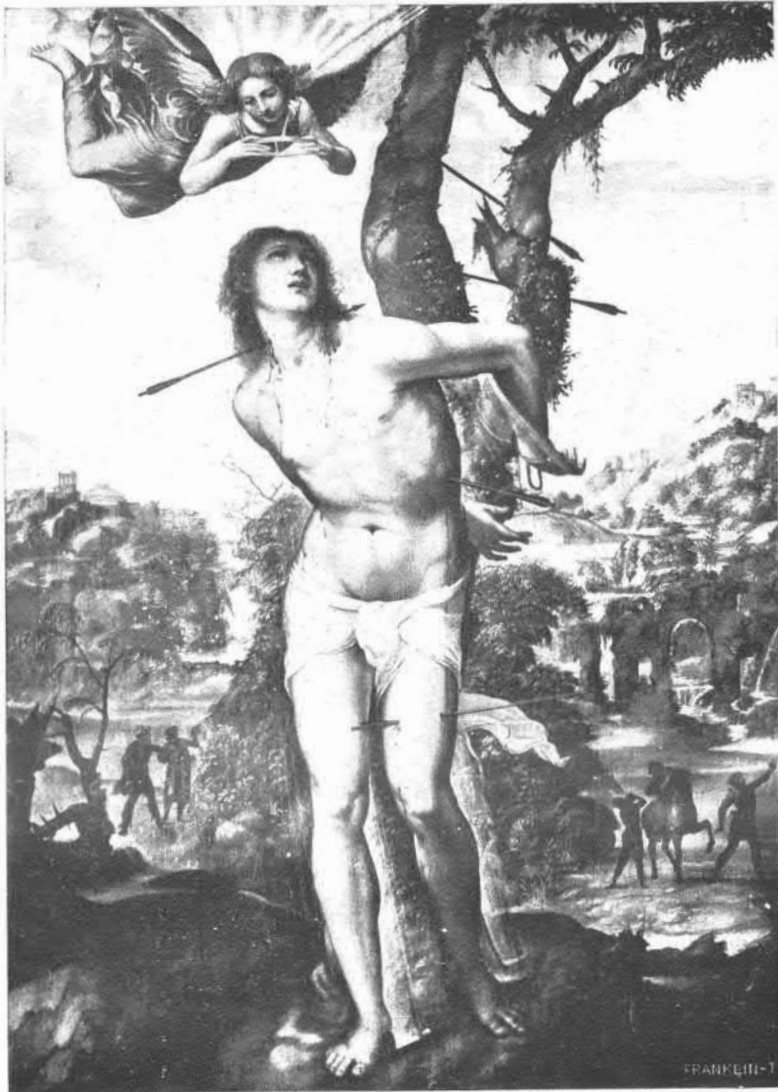
A hívek pedig bővében hoztak gyolcskendőket, melyeket is mostan odanyújtván neki, szent Ciprián maga kezével bekötötte szemeit. Kezeit ellenben nem tudván, Julianus pap és ugyancsak Julianus nevezetű al-szerpap kötözte hátra.

És akkor a bakó lesújtott és egy csapásra lemetszette fejét.

Mivelhogy a pogányok igen szemmel tartották a testvéreket, a szent püspöknek holt tetemét ott hagyták ama helyen. Éjszakának idején azonban eljöttek érette és fáklyák meg viaszgyertyák fénye mellett imádkozással és nagy tiszteletadással elvitték onnét és eltemették Macrobius Candidianus helytartó temetőjében, mely a Mappalia felé vezető' út mentén a halastavaknál vagyon.

Kevés napok múltán pedig meghalt betegségében Galerius Maximus helytartó, kit hamar utólért az Úrnak büntetése.

FRANZ LIII-1

SZENT SEBESTYÉN.

Sodoma (Antonio Bazzi) festménye.

SZENT SEBESTYÉN

ZENT SEBESTYÉN Milano városában született. Lovagi rangú ember volt és keresztény, híven szolgálta Istent, vigasztalta a rabságban sínylődő keresztényeket és terelgette őket az Úr útjain. Bölcs és bátor ember volt bizony ő.

Az időben Diódeianus és Maximianus voltak a római császárok, kik is igeit szerették Sebestyént, nagy becsületben tartották bölcsesége miatt és mivelhogy nagy vitéz volt a csatákon. De pogányok voltak és igen acsarkodtak a keresztényekre. Éppen ennek okáért Sebestyén megtartotta lovagi méltóságát és rejtegette keresztényi mivoltát, hogy javukra lehessen testvéreinek. Mert mi helyest észbe vette, hogy a keresztényeket összefogdosni vagy tömlőre vetni vagy gyilkolni akarják, nyomban intette őket.

Történt pedig, hogy két jámbor embert tömlőre vetettek keresztényi hitők miatt; bizonyos Marcellianus nevezetű volt az egyik, Marcus a másik. Igen nagyon szerették egymást, mivelhogy testvérek is voltak. Parancsolták pedig nekik, hogy imádják a faragott képeket és áldozzanak nekik, de ők ellenkeztek. Ekkor a császár parancsot adott, hogy fejőket vegyék. Ettől ugyan meg nem ijedtek, béketűrők voltak és Istenre bízták szegény magokat. Behozták hát kettejüket a városba, hol is fejőket akarták venni és Sebestyén is oda volt rendelve a nyakazásra.

Szólítják hát a két embert, hogy áldozzanak a bálványoknak. Szülőanyjuk is ott álldogált a sokadalomban és mondá nekik:

— Édes magzataim, eszetekbe vegyétek, hogy magam tejével neveltelek benneteket, szánjatok meg engemet, ne kelljen látnom keserves halálotokat, ne hozzatok siralmas gyászt szegény fejemre.

Odahozták pedig ölben édes atyjokat is, mert hogy beteg volt és sorvadozó. Látván, hogy fiai mingyárt pallos alá kerülnek, mondá nekik:

— Édes fiaim, tekintsétek atyai szívemet, ne borítsatok rám ekkora szomorúságot. Vonjátok örömbé aggságom napjait és imádjátok kedvemért a bálványokat. Anyátok, apátok egyetlen vígassága vagytok ti ketten s most oktalanul halálba mennétek, szívünk gyötrelmes szomorúságára!

És igen jajgattak és sírtak nagy-keservesen.

Megindult Sebestyén a hosszú siralomra és félelem fogta el, hátha a két ember elpártolna igaz hitétől. De jöttek ám hitvestársaik is, magokkal hozván magzataikat és sírtak és jajgattak keservesen és mondták:

— Ő ti megkeményedett szívű férfiak, kire s mi sorsra hagyjátok magzataitokat? Jobb is volna már nekik meghalniok. Jaj, ki fog gondot viselni ránk?

És addig-addig sikoltoztak és jajgattak, hogy a két férfi szinte már kétségbeesett. Észbe vette ám ezt Sebestyén és igen belefájdult a szíve. Annakelőtte ugyan titokban rejtegette hitét, de most nyilván megvallotta és mondá ama két férfúnak:

— Ó vitéz és nagy-erős lovagok, kiket Isten nagy dicsőségre választott, nehogy barátaitok és gyermekeitek kedvéért prédára vessétek mennyei koronátokat!

Azután odafordult azoknak atyjokfiaihoz:

— Isten szerelméért szüntessétek rimázkodástokat, netalán eltérítétek hajlandóságukat a mennyei örömöktől. Mert ők gyötrelmeik árán megnyerik néktek, mi testeteknek s lelketeknek kívánatos.

Minekutána szent Sebestyén így szólott, tündöklő angyalok serege szállott le hozzá és nagy fényesség áradt körülötte mindenek szemeláttára.

Állt pedig ott egy Nicostratus nevezetű úr, ki a két szent férfiút őrizte és hallotta a beszédet és vele volt hitvese, Zoe nevezetű, hat esztendeje néma. És mikor ez asszony hallotta e beszédet, az egész sokadalom előtt odament Sebestyénhez és lábaihoz vetette magát. És jelekkel intett neki, mintha szóval mondaná: „Ha igazak a te szavaid, kérd az Istent, könyörüljön rajtam.“

Igen elálmélkodott a nép, hogy a néma asszony odaborult a lovag lábaihoz. És mivelhogy Sebestyén látta az asszony alázatosságát, így szólott hozzá:

— Ha én igaz szolgája vagyok az Úrnak és igaz szó volt az, melyet te és a nép hallottatok tőlem, akkor kérem Istent, ki megoldotta Zakariás nyelvét, végtelen jószágában adja vissza neked is szavadat!

Isten pedig nyomban meghallgatta és nagy jelt tett az asszonyban, ki is mingy árt megszólalt és mondá szent Sebestyénnek:

— Áldott légyen az Úr és áldott a te szavad! Boldogok, kik hisznek szavadban, mert igaz a te szód! Im én bizonyság vagyok rá, mert láttam, hogy tündöklő' angyal szállott le hozzád, könyvet tartván kezében. Es amit szólottái, ama könyvből vetted.

Mikor pedig férje-ura látta a nagy csodát, igaz bűnbánattal leborult Sebestyén előtt és kérte bűnei bocsánatát. És hitt Istenben és szabadon bocsátotta a két lovagot. Szent Sebestyén beszéde azonban olyan erőt öntött leikökbé, hogy immár nem kívánták a szabadulást. Akkor hát lándsákkal döfködték őket és végezetül az asszonyt is megölték.

Jött pedig egy Claudius nevezetű ember szent Sebestyénhez, kinek két fia volt. Egyik vízkórságban sínylődött, másik halálos sebet hordozott testében. Sebestyén Isten erejével meggyógyította és megtérítette őket. Az igaz hitre térítette még a két szent lovag atyját és anyját s még ötvennyolc embert, kiket is Polycarpus mind megkeresztelt. És mikor a két szent lovag atyját megkeresztelte, ez menten megszabadult nehéz nyavalyájától.

Meghallotta ezt bizonyos Chromatius nevezetű római helytartó, eljött hozzá s megkérdezte, vájjon ki gyógyította meg? Mivelhogy maga is nyavalyás volt és szeretett volna meggyógyulni. Ez pedig mondá neki:

— Sebestyén és Polycarpus gyógyított meg engem.

Szalajtott is értük nyomban és mondá nekik:

— Kérlek benneteket, adjatok jótanácsot, hogy magam is meggyógyuljak!

Felelték neki:

Ha meg akarsz gyógyulni, törd pozdorjává bálványaidat.

Volt pedig neki kétszáz bálványa s mind egytől-egyig pozdorjává törte. De csak nem ment ki belőle a kórság. Ekkor mondá neki szent Sebestyén:

— A bálványok még ott lakoznak a szívedben.

Felelte a helytartó:

— Van még valamim, atyám alkotmánya, csuda egy jószág: rajta remekben az égboltozat és a csillagok járása.

— Nem gyógyulsz meg addig, — mondták neki, — míg hited van ebben. Vesd el ez alkotmányt!

— Hát kész örömet elvetem ez alkotmányt, ha szemfényvesztés, — mondja a helytartó — és megfogadom szavakat.

Volt pedig a helytartónak egy fia, embernyi ember, Tiburtius nevezetű, ki is így szólt:

— Nem engedem a szent alkotmányt összetörnötök, mivelhogy az az én örökségem. Inkább ígérjétek meg, hogy bementek egy tüzes kemencébe és atyám attól meggyógyul.

Mondta rá a két szent:

— Megtesszük szíves-örömet.

Erre aztán összetörték az alkotmányt. És ekkor leszállóit Isten anygala és mondá:

— Chromatius, Isten azért gyógyított meg téged, hogy a jó útra térj!

Minekutána tehát a helytartó meggyógyult, kérte a két szent férfiút, keresztelné meg őt. Meg is keresztelték, fiával és más négyszáz emberrel egyetemben.

Az időben volt egy nagy fejedelem, a császárnak igen kedvelt barátja, bizonyos Fabianus nevezetű, ki is rettentő haragra gerjedt, hogy a bálványokat pozdorjává törték. Parancsot adott hát, hogy sok embert megöljenek csupán keresztény hitökért. Fogságra vettette Tiburtiust is és paráncsolta, hogy nagy rakás izzó parászat szórjanak el a földön és mondá neki: Ha nem imádod a bálványokat, a tüzes parázson kell járnod!

Nem imádom én a gonosz lelket, — mondja rá Tiburtius.

És a szent kereszt jelét veti a parázásra és végigmegy rajta, de bizony semmi baja nem esik. És szól:

— Látod, oktalan ember, az én Uram Jézus Krisztus hatalmát? Mert én az ő nevében meggyőzők minden kíznatást és nekem olyan ez, mintha csupa rózsákon járnék.

Haragra gerjedt ekkor a fejedelem és mondá neki:

— A ti Krisztustok és Istenetek arra tanított benneteket, hogy a tűz nem árt nektek?

— Hallgass, hitetlen féreg, — förmedt rá Tiburtius, — nem vagy méltó ama nagy szentségre, hogy Istennek nevét ajkadra vegyed!

— Gyalázatos szóval illetél engem, — mondta rá a fejedelem, — ezért meglakolsz!

És dühében fejét vétette.

Sebestyén olyannyira nemes és vitéz férfiú volt, hogy a fejedelem nem merészkedett ellene támadni. Panaszt emelt hát ellene a császárnál és mondá:

— Császár uram, mért kedveled úgy Sebestyént? Tudd meg hát, hogy csúfot űz isteneinkből és Jézus Krisztust imádja.

Módfelett felháborodott ezen Diocletianus, elfogatta Sebestyént és színe elé állította. És mondá neki:

— Esküd ellenére mit fondorkodtál ellenem? Hűségédért igen kedveltelek s most megcsalatoztam benned.

— Való igaz, — feleli Sebestyén, — hogy buzgón imádkoztam Istenhez érted és országodért.

Haragra gerjedt a császár ezen a beszéden és parancsot adott, hogy Sebestyént a mezőn oszlophoz kötözzék és nyilakkal lövöldözzék. Poroszlói megfogadták a parancsot és annyi nyilat lövöldöztek belé, hogy tüskés lett tőlük, mint a sündisznó. Annakutána leoldozták az oszlopról és ott hagyták heverni, halottnak vélvén. Isten pedig erőt és hatalmat adott neki és megsegítette, hogy meggyógyult sebeiből.

És ekkor a többi lovagokkal újból felment a császárhoz a palotába és megállt az udvari népség közepette. És mind valamennyien leültek helyökre, ő pedig prédikált nekik és keményen korholta őket, mért gyötrik olv gonoszul a keresztényeket. Kérdezték pedig azok:

— Nemde Sebestyén ez, kit a mezőn halálra nyilasztunk?

Ő pedig felelé nekik:

— Bizony hogy én vagyok. Isten megsegített, hogy meggyógyuljak sebeimből és megfeddjelek benneteket bűneitekért.

Azok pedig éktelen haragra lobbantak és megkötözték és addig korbácsolták, mígnem kiadta lelkét.

SZENT DOROTTYA

ZÚZ SZENT DOROTTYA nemesi nemzetségből született Rómában. Atyját Thorusnak nevezték, ki dúsgazdag tanácsúr volt, anyját pedig Theának, ki ugyancsak a római tanácsurak nemes véréből sarjadzott.

És az időben igen kemény háborúság támadt a keresztények ellen, kiket is tüzzel-vassal üldöztek szerte a rómaiak országában. Thorus pedig nem akart áldozni a bálványoknak, mivelhogy keresztény volt. Gondolta magában: megszökik Róma városából, ott hagyja prédára kincsét-vagyonát, szőlőskertjeit, palotáit, minden marháját. Föl is szedlődködött hitestársával, Theával és elhajózott a nagy vizen Kappadóciába, két leányával, Christinával és Callistinával egyetemben, kiket ugyancsak megkereszteltetett és a keresztény hitben oktattott. El is jutott Caesarea városába, hol még egy leánymagzattal áldotta meg az Úr, kit a pap megkeresztelt s Dorottyának, azaz Isten ajándékának nevezett. Apja és anyja igen szerette a kis leányt, ki már gyermekül eltölt a Szent Lélekkel s vidáman és istenfélőn élt, szemérmes volt és szépséges, mint a virágszál és szépségének messze földön nem akadt párja.

Szemérmes élete nem volt ínyére a gonosz léleknek és addig ösztö-kélte Fabricius bírót, mígnem nagy szerelemmel megszerette a leányzót. És kívánta őt törvényes hitvestársául és küldötte egyik emberét követségbe Thorushoz, esennen könyörögvén, adnák hozzá a leányzót, kinek is nagyon marhákat ígért. Igen megszomorodik Dorottya, hogy ezt hallja és ágaskodik ellene és fitymálja ötét és minden ő marháját. És így ízén neki:

— Férjet pedig én nem akarok, mivelhogy eljegyeztem magamat Jézus Krisztussal, felséges Urammal.

Jelenti ám a hírnök Fabricius bírónak, hogy a leányzó fitymálja őtet, lévén keresztény. Igen nagy haragra gerjed a bíró és törvénybe ül és idézi maga elé a leányzót, mikor pedig széke elébe járul, mondja neki:

— Áldozál isteneinknek, mivel sok gyötrelemtől szabadulsz és nem adatol halálra.

Feleli a leány:

— Az Úr, ki mennyekben vagyon, isteni szóval mondá: Imádd a te Uradat Istenedet és csak neki szolgálj! Nincsen hát hatalmad rajtam, hogy én a gonosz lelkeknek áldozzak, kik a te faragott képeidben lakoznak, kik úgy éltek, mint állatok s életük fogytaig nem ismerték meg teremtőjüket!

Megmérgekedett erre a bíró és parancsolta, hogy Dorottyát forró olajba ültetnék. De megsegítette Isten és haja szála sem görbült, hanem inkább mintha jóféle balzsamokkal kengették volna testét. Látták a csodajelt sok pogányok és a keresztény hitre tértek. Mire a bíró még szörnyűbb haragra gerjedt és mondá, hogy boszorkánysággal mívelte volna ezt és parancsolta, hogy sötét tömlöcre vetnék. Hol is kilenc nap és kilenc éjjel sínylődött, miközben senki sem adott ennie s innia. De Isten gondját viselte és mennyből szállott angyal táplálta azonközben. Tizedik nap pedig kihozták a tömlőc fenekéről és vezették újból a bíró elébe. Olyan szépséges volt pedig mostan, mint soha még annakelőtte. Mondá a bíró:

Dorottya, bizony mondom, ha nem imádod az isteneket, bitófára köttetlek.

— Nem törődöm én a múlandó szenvedéssel, csak megmeneküljek az örök kárhozattól, — mondja rá a leányzó. — Tégy hát velem kedved szerint, én az én Uram Jézus Krisztusomhoz vágyom, az élő Istennek Fiához.

Es égre emeli szemeit és kéri jegyesét, Jézus Krisztust, mutatná meg hatalmát remek csodajellel. Állott pedig ama helyen egy magas oszlop, melyre a bíró a bálványképet helyezte, hogy imádnák. Nyomban meghallgatta Isten a szűz imádságát és nagy sereg angyalt küldött mennyekből, kik összetörték az oszlopot a bálványképpel egyetemben. És az emberek kik ott mulattak, hallották a levegőégben a *gonosz* lélek üvöltözését és kiáltozását.

— Ó Dorottyá, miért pusztítsz el minket és kergetsz világgá a mi lakásunkból? Igen-igen gyötörsz bennünket imádsággal!

A jelre pedig sok-sok pogányok a keresztény hitre tértek. Megmérgeedett ezen a bíró s mind valamennyit megkínóztatta és megölette. Lelkeik pedig a mennyei boldogságba szálltak.

Ennekutána megint jószágosan szólott á bíró Dorottyához, hogy netalán eltántorítaná hitétől. De bizony benn sült vele. Hogy pedig látta lelke erősségét, parancsolta, hogy bitófára kötözzék. Fel is akasztották hát, lábbal az égnek, fejjel a földnek. Es verdesték pálcákkal és korbácsokkal és tépdesték csípővasakkal. Parancsolta pedig továbbat, hogy melleit égő fáklyákkal leperzselnék. Iszonyatos gyötrelmeiben már-már halálra vált a szent leány. Akkor parancsolta, vetnék más tömlőcre és őriznék abban másnap virradatig. És az éjszakában Isten kegyelméből minden sebe **meggyógyult.**

Reggel re kelvén, naptámadatkor maga elébe vezettette a bíró. És ahogy rávetette szemét, íme minden sebének nyoma veszett, mind meggyógyult, makulányi folt nem akadt a testén. Mondá tehát neki:

— Ó gyönyörűséges hajadon, hagyd el tehát hitedet, mert bizony elegendő kíznatást szenvedtél.

Volt pedig Dorottyának, mint fent mondatott, két nénje, kik is szörnyű rettegésükben elpártoltak Urunk Istenünktől és hitetlenségbe tévelyedtek. Parancsolta ennekokáért a bíró, hogy adnák Dorottyát testvérei mellé, «netalán ők eltérítenék hitétől. És mikor nénjeivel múlatta magát, oly mézes szókkal szólott nekik a keresztény hitről, hogy szíveik megvilágosodtak és újra megtértek Krisztushoz. És mindenek füle hallatára megvallották hitüket és imádták Krisztust, az igaz élő Istent. Fülébe súgták ezt a bírónak, el is öntötte nyomban a méreg, össze is kötöztette a két nővért és máglyára vettette. Leikeik pedig mennyekbe szálltak.

Parancsolta ekkor a bíró, hogy hoznák elébe Dorottyát. És mondá neki:

— Mondjad hát Dorottyá, meddig ingerelsz még boszorkányságaiddal? Imádd az isteneket, különben fejedet vétetem!

— Szíves-örömet elszenvedem én ezt az én Uram szerelméért, — felelte vidám ábrázattal. — Az ő kertjében akarok örökre örvendezni, harmatos rózsát s piros almát szedni.

Parancsot adott ekkor a bíró, hogy fejét vegyék. Mikor pedig kifele

vezették a városból, szemben jött vele Theophilus, a bíró íródeákja és eszébe jutott a beszéd, melyet a leányzó a bíró előtt szólott, mondván, hogy jegyesével kíván örvendezni s kertjeiben harmatos rózsát és piros almát szedni. Megszólítja hát csúfondárosan és mondja neki:

— Dorottya, ha ott léssz a kertben jegyeseddel, küldj nékem édes almát és harmatos rózsát!

Mondja rá a leány:

— Szíves-örömet.

Theophilus pedig nem hitte, hogy hatalma lenne megtenni.

Mikor kiértek a vesztőhelyre, Dorottya lehajtotta fejét a bárd alá, Ekkor megjelent előtte egy szépséges gyöngye gyermek, mezítláb, bíborszín ruhában, göndör volt a haja s a ruházata telisdeteli apró csillagokkal. Szép kis kosárkát hordozott kezében, abban három alma, három szál harmatos rózsza. Mondá néki szent Dorottya:

— Uram, könyörgök, vidd el e kosarat Theophilusnak, az íródeáknak.

És nyomban fejét vették. Lelke pedig mennyekbe szállt.

Theophilus éppen ekkor a bíró palotájában múlatott. Jött ám a szépséges gyöngye gyermek, egyenesen hozzá és félrevonta egy rejtkehelyre és mondá neki:

— Íme a rózsák és az almák! Dorottya testvérünk küldi néked a paradicsomból.

És a gyermek nyomban eltűnt szemei elől. Igen bánkódott Theophilus gonosz csúfalkodása miatt és fennszóval mondá:

— Krisztus valóban Isten fia és nincs őbenne hamisság! És boldogok kik szenvednek ő érette!

Szóltak pedig a cimborái:

— Theophilus, elment-é az eszed?

— Bizony nem ment el, — feleli Theophilus, — de mondjátok csak: mely hónap vagyon?

— Februárius, — mondják neki.

— Most tehát, — adja vissza a szót Theophilus, — szerte Kappadócía országában fagyos télidő járja és bizony nincsen fa, mely leveledzne. Mit gondoltok hát, honnan kerültek e rózsák és almák?

— Nem láttunk mink soha ilyest az esztendőnek ebben a szakában, — Mikoron a vesztőhelyre vitték Dorottyát, — folytatta Theophilus, —

aki Krisztus jegyese volt, hogy fejét vennék, csúfot űztem belőle és szól-
tam: „Küldj majd nékem rózsát és almát a mennybéli kertekből!” És ő
megígérte, hogy szíves-örömet megteszi kedvemért. És lám, mihelyest
fejét vették, jött hozzám egy alig négyesztendős gyöngye gyermek és hozta
e kosárkát, benne három piros alma s három szál harmatos rózsza és
mondá nekem: „Szűz szent Dorottya küldi ezt neked“. És hogy elvettem
kezeből, eltűnt a gyermek szemeim elől.

Hogy pedig Theophilus ígyen szólott cimboráinak, azok igen meg-
háborodtak, loholtak is a bíróhoz és mondták neki .

— Theophilus, az írúdeákod, ki mindmáig fenekedett a kereszté-
nyekre, most kiáltoz a kapuk előtt és magasztalja Krisztus nevét és ígéivel
hamis útra csalogatja az embereket.

Parancsolja azért a bíró, hogy hoznák eleibe és mondja neki:

— Mit csácsogtál te odakint?

— Dicsértem a keresztényeket, — feleli Theophilus, — kik halálba
mennek Uruk-Istenükért. Mert csupán Krisztus az élő igaz Isten. Itt van
ím a bizonyosság reá, mert ez almákat és rózsákat ő küldötte nekem
paradicsomkertjéből, jegyese, szűz szent Dorottya kedvéért.

— Szerencsétlen Theophilus, — mondja rá a bíró, — hamis hit-
vallásod gonosz végre juttat tégedet.

— Szíves-örömet meghalok én keresztény hitemért, — feleli Theophi-
lus. — Csak arra kérlek, adnál kevéske halasztást.

Meg is adta a bíró. Azonközben pedig Theophilus megkeresztelkedett
és magához vette Urunk Üdvözítőnk testét és vérét. Ennekutána a bíró
darabokra vágatta és parancsolta, hogy vetnék oda húsát az állatoknak
és az égi madaraknak koncul. Theophilus béketűréssel állta szenvedéseit
és boldogan halt meg és lelke a mennyekbe szállt.

SZENT JAKAB

ZENT JAKAB, ki földaraboltatottnak mondatik, nemes nemzet-ségből származott és Perzsia országában született. Atyja és anyja jó keresztény hívők voltak. Mikor szent Jakab esztendői betöltek, szülei feleséget választottak neki, egy tisztességes keresztény hajadon személyében. A perzsák királya pedig különösképpen kedvelte Jakabot és igen megbecsülte őt. Viszont Jakab is igen kedvelte a királyt, ám ennekokáért tulajdon atyja elfordult tőle, mivelhogy fia a királynak kedvéért a bálványokat tisztelte és nem élt keresztény ember módjára. Mikor ennek híret vette anyja és hitese felesége, igen megszomorodtak és levelet írtak neki mindkettőn. Szólt pedig a levél ilyeténképpen:

„Mivelhogy igen szeretted a múlandót és annak engedelmeskedtél, elhagytad azt, ki az örökkévaló élet! Mennyek jó illatát hamar rothadó gyönyörűségekre cserélted! Az igazságot hazugságra fordítottad s földi királynak engedelmeskedvén, elhagytad elevenek és holtak mennyei bíróját! Annakokáért tudd meg, hogy innentúl idegennek veszünk és elmegyünk a te házadból!“

Hogy Jakab eme levelet olvasta, keservesen zokogott és mondá:

— Ha anyám, ki engemet e világra szült és hitese feleségem idegen lett én hozzám, mely igen idegen lett hozzám az én Uram Istenem!

És igen bánkódott és vezekelvén siratta bűneit s megtért Istenhez és megjavította életét. Megjelentették ezt a királynak, ki szólott szent Jakabhoz:

— Mondd meg nékem, vájjon kereszténnyé lettél-e?

— Bizony hogy megtértem igaz hitemre, — felelte Jakab.

— Varázsló vagy te akkor, — mondja a király.

— Távól legyen tőlem!

De a király igen megfenyegette, hahogy nem hagyja el keresztény hitét, szörnyű gyötrelmekre és kínoztatásra adja. Mondja neki erre szent Jakab:

— Bizony hogy fenyegetésed nem rettent meg engemet, mivelhogy egyik fülemben be, másikon ki!

— Ne beszélj fennhéjázón és okatlanul, különben keserves halállal lakolsz!

— Bizony nem félek én a haláltól, mivelhogy a halál csak álom, melynek utána reményilem az örök feltámadást!

— Ne hajts a keresztények szavára, — mondja erre a király, — kik egyre hajtogatják, hogy a halál csak álom. Bizony a nagy császárok is rettegnek a haláltól!

— Mi viszont nem rettegünk tőle, — feleli Jakab, — mivelhogy reménykedünk, hogy a halálon által az örök életbe jutunk!

Szörnyű haragra gerjedt akkor a király és parancsot adott, hogy Jakabot tömlőcre vessék. Annakutána pedig ítéletet mondott és ítélte, hogy Jakabnak minden tagjai egyesével levágassanak.

Leválták akkor elsőnek jobb keze hüvelykujját. Jakab ekkor kiáltott:

— Uram Jézus Krisztusom, fogadd a te szállótőkédnek eme vesszejét! Mivelhogy a vincellér lemetszi a fölös sarjai, hogy a tőke bő gyümölcsöt teremjen!

Szólott akkor a bíró . .

— Hahogy eszedre térsz és hitünket követed, továbbat megkíméllek és megorvosoltatom sebedet.

Felelé neki Jakab:

— *Váljon nem láttad-e még a szőlőtőkét, mikoron megvágják, hogy minden helyen, hol megvágatott, nedvessége folyik? Még sokkalta több nedvesség foly ki a hűséges hitvallóból, ki Krisztusból, az igaz szállótőkéből sarjadott.*

Leválták akkor másik újját, mire kiáltott:

— Uram Jézus Krisztus, fogadd eme sarjat, melyet a te jobbold plántált.

Leválták annakutána harmad újját is, ő pedig szólott:

— Íme háromszoros kísértésből szabadultam én, annakokáért dicsérem az Atya, Fiú és Szentlélek egy Istent!

Leválták akkor negyedik ujját, mire szólott:

— Izrael gyermekeinek ótalmazója, ki a Törvényben hirdettetek fogadd ím szolgálótól a negyedik ujj dicséretét.

Mikor pedig ötödik ujját lenyesték, mondá:

— Mostan íme örömöm beteljesedett!

Mondották akkor néki a pogányok:

— Kíméld immár magadat és kövess bennünket, nehogy szörnyű haláloed betöltsük! Mivelhogy sokan élnek tisztességben és nagy javakban, kiknek csak egy kezök vagyon.

Válaszol akkor nekik szent Jakab:

— Valamikor a pásztorok megnyírják a juhokat, nem csupán jobb-oldalt nyírják őket, hogy a baloldalt nyíratlan hagyják. Annakokáért kinek értelme vagyon, szívesebben odaadja magát Krisztusért.

Vették akkor bal kezét és lemetszették annak kisujját, mire ő mondá:

— Uram, te ki legnagyobb voltál, legkisebb és legcsekélyebb lettél emberek között. Annakokáért néked adom testemet és lelkemet.

Mikor pedig hetedik ujját vették, mondá:

— Uram, napjában hétszer zengettem dicséretedet!

Hogy nyolcadik ujját lenyesték, szólott:

— Nyolcad napon körülmetéltetett az Úr mi üdvösségünkért.

Kilencedik újjára mondá:

Az én Uram Jézus Krisztus a kilencedik órában adta ki lelkét.

Végezetül tizedik ujjá metszésekor imígy szólott:

— A mi Urunk Istenünk adta a Tízparancsolatot, hogy megtartsuk és az által megtartassunk!

Mondták akkor némelyek a körülállók közül:

— Szólj immár a bírónak, hogy elhagyod hitedet, akkor is ő meghagyja életedet!

Felelte nekik szent Jakab az írás szavával:

— Ki az eke szarvára teszi kezét és hátratekint, bizony nem méltó Istennek országára!

Igen felbőszültek akkor a poroszlók és leválták jobb lábának nagy ujját. Akkor szólott:

— Krisztusnak lábát általszegezték.

Leválták másik ujját is, akkor mondá:

— Nagy nap vagyon ma más napok felett, mivelhogy elmegyek én már ma az erős Istenhez!

Lemetszették annakutána harmadik ujját és elébe vetették. Mosolygott ennek láttán és mondá:

— Menj, te harmadik ujjam társaidhoz! És valamint a búzaszem sok más szemet terem, úgy cselekedjél te is társaiddal!

Mikor negyedik ujját lenyesték, mondá:

— Én lelkem, mérthogy oly igen megszorodtál? Bízzál Istenben, mivelhogy őt fogod magasztalni minden időben.

Leválták annakutána ötödik ujját, ő pedig szólott:

— Kívánom immár hirdetni nektek, hogy Isten méltó társául választott engem minden ő szolgáinak!

Akkor bal lábának kis ujját vették sorra, ő pedig mondá:

— Kis újjacska, légy erős! Mivelhogy egy kis hajunk szála sem vész el Istennek híre-tudta nélkül!

Következő ujját vágta azután, ő pedig szólott:

— Romboljátok le a régi házat és építsetek merőben újat!

Mikor pedig harmadik és negyedik és utolsó ujját lemetszették, mondá:

— Hús imádságot áldoztam neked kezem és lábam újjaival. Annakutána leválták jobb lábát, ő pedig szólott:

Ezt áldozom a mennyei királynak, kinek szerelméért gyötörtetem.

Mostan leválták ballábát, utána pedig jobb kezét és bal kezét. Azután jobb karját és bal karját és jobb combját mind a derekáig. Igen fájt ez szent Jakabnak és kiáltott:

— Uram Jézus Krisztusom, segíts meg engemet, mivelhogy körülvettek engem a halálnak siralmai.

Azoknak pedig, kik gyötörték, mondá:

— Az én Uram Jézusom más testet ad nekem, melyen nincs hatalmatok sebeket vágnatok.

Így kínozták ötet hajnali hat órától délután három óráig, úgyhogy magok szinte belefáradtak a vagdalkozásba. Akkor lemetszték bal combját mind a derekáig, ő pedig újból igen sikoltott és mondá:

— Ura Istene eleveneknek és holtaknak, hallgass meg engemet,

felig holtat! Édes Uram, nincs már nekem új jam, mit hozzád emeljek, nincsenek kezeim, miket feléd nyújtsak! És lábaim csonkák és térdeim elrontattak, hogy nem hajlíthatom őket. Olyan vagyok, mint a ház, mely roskadozik, mivelhogy kivették tartó oszlopait. Hallgass meg engem Uram és vedd ki lelkemet e tömlöcből!

És ahogy ezt mondotta, levágták fejét, lelke pedig a mennyei örömökbe szállott. Jöttek akkor a keresztények és nagy tisztességgel eltemették szent tetemét.

SZENT GYÖRGY

LT EGY GRÓF Palesztinában, tisztos és jámbor férfit, György nevezetű, ki is Antiochia városából vett feleséget. És született három fiók, a legnagyobbknak neve volt Theodorus, a közepsőnek Demetrius, a legkisebbiknek pedig atyja ura neve szerint György. Istenáldotta jó ember volt György,

bölcs és vitéz, szerette Istent és híven szolgált neki. Nem sok idő múltán meghalálozott, mikor is mind a három fiú lovagnak állott; mind a hárman keresztények voltak. És vonultak mind a hárman nagy erővel a pogány szaracénok országa ellen és tíz esztendeig vitézkedtek, mígnem sok számos pogányokat a keresztény hitre térítettek. Annakutána pedig visszamentek Palesztinába és darab ideig pihenésnek adták magokat.

Mondá pedig egyszer Theodorus öccsének, Demetriusnak:

— Nem látod-e vájjon, hogy György öcsénk annyira gyarapodik erényekben és bölcsességben, hogy immár fejünkre nőtt, mindenek őhöz mennek s bennünket semmibe se néznek? Annakokáért hagyjuk rá mind egész országunkat s menjünk a tengerentúlra Imulet királyhoz, hol is nagy becsületet és javakat szerezhethünk, mivelhogy ő nem sok időnek előtte a keresztény hitre tért.

— Szíves-örömet ved vele megyek — mondja rá Demetrius.

Hívják akkor Györgyöt és szólnak vele imígyen:

— Neked hagyjuk minden mi javunkat, te légy az úr Palesztinában.

Megörvendezett ezen amaz, megköszönte nekik és mondá:

— Minden időben azon kell fáradoznunk, hogy gyarapítsuk a ke-

SZENT GYÖRGY

Rafael festménye

reszténységet. Én tehát Kappadócia ellen indulok, ti pedig menjetek Imulethez.

Így is cselekedtek. És György gróf Kappadócia ellen indult és vitézül viaskodván, sok pogányokat lekaszabolt.

Az időben Marcellus volt a pápa s Diocletianus és Maxentius császárok voltak a birodalom urai. A pogányok pedig levelet írtak a császároknak és megírták nekik, hogy György, Palesztina fejedelme, igen nagy vitéz és keményen harcol a pogányok ellen; kinek is hahogy nem állanak ellent, a pogány hit hamar idő múltán ebek harmincadjára kerül. Mikor az uralkodók a levelet olvasták, egybehívták az udvarszéket, melyen egybegyűiekeztek nagy sok királyok és fejedelmek. És mondák a királyoknak:

— A pogányság üzeni nekünk, hogy György, Palesztina grófja, igen vitézül védelmezi a keresztényeket és maga kezével sok pogányokat levágott már és oly igen vitéz, hogy már oroslánokat és medvéket és sárkányokat levágott. Vegyük hát fontolóra, miképpen álljunk ellent a keresztényeknek?

Akkor tehát a királyok megegyeztek az iránt, hogy Maxentius keletre és nyugatra megyen és ahol keresztényekre lel, kik nem akarnak a bálványoknak áldozni, fogságra veti és megöleti őket, Diocletianus pedig Kappadócia ellen megyen, hol is ugyancsak fogságra veti és megöleti a keresztényeket, a többi királyok pedig hathatósan megsegítik őket, hogy meggyőznék a keresztényeket. A fő-fő urak bizony szíves örömet szálltak harcba és hadat hirdettek népeiknek.

Ám hamar fülökbe jutott ez György bátyjainak és menten búcsút vettek uroktól, Imulet királytól, ki is nagy javakkal jutalmazta őket. Űtnak is eredtek és általmentek Görögország földjén és hamar idő múltán elérkeztek György öccsük országába. György örvendezve fogadta őket és mondta nekik, hogy ő mostan elmegy múlatozni a császár udvarába. Mondja erre Demetrius:

— Testvér, maradj itt a mi kedvünkért, mert amazoknak igen nagy seregeik vannak s bizonynal meggyőznek téged. Akkor pedig mink örökös búnak erednének, ne szomoríts hát meg bennünket.

— Kedvem ellen vagyon a ti vonakodástok. De bizony én szívesen adnám életemet, ha megnyerném árán az örök életet. Való igaz, el kell válnunk egymástól.

— Testvér, — mondja rá Demetrius, — engem a te bölcs szavad és a Szent Lélek megvilágosított. Cselekedjél hát, amint kedved tartja, magam is azt javallom.

György pedig feleli Demetriusnak:

— Vegyed te Palesztina országát, Theodorus pedig Kappadócia országát. Marad még nekem négy város, miket nagy harcokban hódítottam, hogy ti idegenben voltatok. Kappadócia előtt kicsiny seregem volt, ellen-ségeim serege pedig teméntelen, úgy hogy már igen nagy Ínségben sýnlódtam. Ekkor Istenhez fohászkoztam, ki is nagy kegyelmet tett velem: küldötte hozzám angyalát és lobogóját; sugár magas volt ez, rajta vörös kereszt. Az angyal pedig a lobogóval meghajtotta magát seregem felé, köszöntött engem és mondá: „Kedves György, Isten küldötte neked ezt a lobogót, hogy győzedelmet végy ellenségeiden. Ne csüggedjen hát a te sereged, mivelhogy ki abból a harcban halálát leli, mennyekbe száír. Ekkor eltűnt az angyal. Igen megörvendeztem én és nyomban a pogányokra rohantam és kiáltottam: „Názáreti Jézus, ki bír veled?" A viadalom pedig oly igen meleg volt, hogy az ellenség háromszor is betört a mi seregünkbe. És akkor az elesett keresztények lelkei mennyekbe szálltak, a pogányok lelkei pedig poklokra. Végezetül pedig az ellenség kapitánya megfutamodott, minek is igen megörvendeztem.

Feleli Demetrius:

— Testvér, én törik-szakad veled megyek.

Isten ments, — mondja rá György, — hiszen ha a pogányok megtudják, betörnek országunkba és elpusztítják. Azért csak maradj veszteg és vigasztald a keresztényeket és mind a ketten tartsátok távol a pogányokat és kormányozzátok az országokat.

Felelik rá:

— Testvér, ahogy akarod, úgy cselekszünk.

Felövezkedik hát György az útra és búcsút vesz bátyjaitól és mondja csatlósainak:

— Akárki fia kérdez benneteket, ki vagyok én, csak mondjátok neki: „Bizony megtudjátok, mielőtt innen elmenne“.

El is jutott tizennégy nap múltán az udvarhoz, hol nagy vígasság volt és szép hegedűszó, sok-sok sátor és Györgyöt illendő dísszel fogadták. És sűrűn kérdegették, mely király volna ez? Csatlósai pedig felelték: „Bizony megtudjátok, mielőtt innen elmenne“.

Ekkor Szent György fel ütte tett tíz sátrat: ezek voltak ám a legszebbek és a legkülömbek. Nézték is a pogányok a sátrakat és igen álmélkodtak. György udvarmestere pedig kikiáltotta:

— Kinek enni s inni vagyon kedve, jöjjön bízvást a sátrunk elé!

Nyolc napig tartott hát az eszem-iszom, annakutána pedig György hazaküldte csatlósait és megüzente bátyjainak, hogy csupán ő maga marad az udvarnál, kettesben, íródeákjával.

Másnap György a császár udvari népe közé elegyedett. Hallja ám, ahogy kiáltják, hogy aki Jézusban és az ő anyjában hisz, mondja meg mindenknek füle hallatára, mert igen meg kell szenvednie miatta. Szólt ekkor György:

— Felséges uram, kegyelmedben bizakodva jöttem én ide. Add meg nekem védelmedet.

— Megadom, — mondja rá a császár.

Ekkor György beállott a királyok gyűrűjébe és pajzsán ott tündöklött a vörös kereszt. És szólt:

— Aki Krisztus és az ő' anyja ellen vagyon, azzal én meg akarok harcolni, mivelhogy keresztény vagyok. Hát senki sem akar kiállani velem?

— Csak szólott volna így Palesztina grófja, — mondja a császár, — elegendő volna!

— Én vagyok az a gróf, — feleli György.

Felugrik ám erre a császár és nagy tisztességgel fogadja őt, mivelhogy reménykedik, netalán eltérítené őt hitétől és teméntelen javakat ígér neki. Feleli György:

— Inkább eldobom magamtól minden te kincsedet, mintsem hogy hitemet megtagadjam. Mivelhogy az én Uram Jézus az igaz Isten, a ti Apollótok pedig merő csúfság s maga a gonosz lélek.

Igen felgerjedt erre a császár és megfogatta őt. Meg is fogták és tömlöcre vetették és szíj jakkal igen összekötözték. Állattak őrzésére tizenkét vitézt, kik is hátat fordítottak neki és otthagyták. Ekkor eljött a mi Urunk Györgyhöz és mondá neki:

— Békesség veled!

És feloldotta őt kötelékeiből és nagy fényesség áradt el az egész tömlöcön és a császári váron, úgy hogy őreinek elvakult szemök. Hálát mondott ekkor György az Úrnak, ki nyomban eltűnt. Az örök pedig megjelen-

tették a császárnak a nagy fényességet, melyet láttak. Az pedig igen megszorodott és mondá, hogy boszorkányság vagyon ebben és színe elé hozatta szent Györgyöt. Mikor pedig a császár meglátta őt, csúfolkodott vele és mondá: .

— Veszedre jöttéi ide! Micsoda fényességet műveltél itten? Bizony, hogy ezt a gonosz lélek segítségével cselekedted!

Felelé ekkor szent György:

— Az én Uram Jézus Krisztusom járt nálam igazi fényességgel és segített kikászolódnom a kalodából.

Mondja erre a császár:

— Ki adott enned? Mivelhogy nem látszik rajtad a koplalás.

Parancsolta ekkor a császár, hogy vigyék egy asszony házába és megtiltotta szolgálainak, hogy ennie adnának. Mondá ekkor György a . császárnak:

— Oktalanság azt képzelned, hogy Isten nem táplál engemet, aki pedig őt kenyérrel nagy sokaságot táplált, hogy mindnyájan jóllakoztak.

Összekötözték ekkor szent Györgyöt szíj jakkal s elvitték egy özvegy, nek a házába, ki szegény volt, mint a templom egere. Mondá neki ekkor az özvegy:

— Minek jöttél ide? Szegény özvegyasszony vagyok én, éhen halsz nálam.

És ennyit szólván, kiszaladt az uccára. György utána kiált:

— Jó asszony, félsz vájjon tőlem, hogy kiszaladsz az uccára?

— Nem, uram, — szól az asszony, — hanem az arcod oly igen gyönyörűséges, hogy angyalt gyanítok én tebenned.

— Kiben vagyon a te hited? — kérdi György az asszonytól. |

— Apollo és Herakles az én isteneim, — feleli amaz. f

— Akkor hát rendjén van szegénységed, — mondja rá György, — mert ezek ugyan nem tudnak rajtad segíteni.

Elszaladt ekkor az asszony és elfutott istenéhez és így imádkozott:

— Herakies, segíts meg, hogy kenyeret szerezzek vendégemnek!

Üldögélt hát szent György egyedül a szegényes viskóban, mikor is leszállott hozzá Cherubim angyal és mondá neki:

— Hitvány szállás ez neked; kelj fel és tegyed mássá. Fogd meg ama korhadt oszlopot, mert karodnak ereje vagyon, hogy az oszlop térmékennyé válik tőle, virágokkal és gyümölcsökkel megrakottan.

Ezzel az angyal eltűnt, György pedig átfogta az oszlopot karjaival, mire az menten ágakat bocsátott magából s tizenkét rőtnél magasabbra növekedett és gyönyörűséges fa lett belőle, minőt sem azelőtt, sem azután senki ember fia nem látott. Lombozata pedig lett a háznak teteje s úgy betakarta az egész házat, hogy nem látszott belőle semmi sem. A fán pedig különb-külfönbféle virágok csüggték. Ahogy szent György meglátta ezt a gyönyörűséges szép fát, égre emelte szemeit és mondá:

— Ő, édes Jézusom, mely gyönyörűséges csodát művelsz velem! Most, mikor minden fa aszottan áll, egy korhadt oszlopot zöldelleni és gyümölcsöket teremni késztesz a te erőddel!

És azon nyomban talált ott egy asztalt, mely rubintkőből volt és rajta a mennyei kenyér. Megjött az asszony is és mondá:

— Csoda esett itt, míg odavoltam. Odakint övig ér a hó, idebent meg szépséges május ideje vagyons gyönyörűséges fa áll, lombosán és virágosán. Korhadt és száraz oszlop volt ez annakelőtte, most pedig énekelnek rajt a madarak. Bizony hogy erős isten vagy te!

Mosolygott erre szent György és mondá:

— Gyöngye volnék én erre, mivelhogy én csak az ő szolgája és hírnöke vagyok.

Az asszonynak pedig mondá:

— Jer és egyél velem! Úgy látom, igen megszorodtál. Szomorúságodat örömmre fordítanám Isten segédelmével.

Asztalhoz ült hát az asszony, a gyümölcs is megérett akkorára és lehullott a fáról az asztalra. A gyümölcsnek és kenyérnek pedig olyan volt az íze, mint az kívánta, ki a szájába vette. Mikor pedig jóllaktak, az asszony lehordta az asztalt és szólt:

— Mindeme dolgok örömmel töltik el szívemet és hát elpanaszolom neked, mennyi az én nyomorúságom. Szabadíts meg engem attól. Van egy gyermekem, tizenkét hetes, vakon és nyomorékon született. Félek, hogy magamra haragítottam az isteneket s ők így álltak bosszút rajtam.

— Add ide a gyermeket! — parancsolja szent György.

Odatette hát a gyermeket György ölébe, ki is imádkozott istenhez, mire a gyermek meggyógyult, látott és hallott és megcsókolta szent Györgyöt a száján. Fel is kapta az anya menten a gyermekét és kiszaladt a városba és fennszóval kiáltozott és mondá:

— Dicsérjétek és magasztaljátok az Istent, kinek kegyelme, ereje és bölcsessége mindeneket megtehet.

Nagy sokadalom csődült össze ott és látták a gyermeket és a házat és a fát. És körülötte pázsit nőtt és virág fakadt, liliom, rózsza, viola és lóhere. És hallották a fán a madarakat énekelni, pedig mindenütt hó fehérlett köröskörül. És a nép igen álmélkodott.

A császár és a császárné pedig a trónteremben volt és hallották a nép beszédét és kiáltozását és látták a gyönyörűséges fát és mondták:

— Bizonytal valamilyen isten szállott alá, mivelhogy különben nem történt volna ilyen csoda.

És a császár kézenfogta a császárnét és odamentek arra a helyre nagy harsonaszóval s nyomukban az egész nép. Más királyok is jöttek, hetvenen és látták a fát és a pázsitot és nagy volt a tolongás. Kérdezi hát a császár szent Györgytől, hogyan esett volna a csoda:

— Talán az én istenem leszállította ebben a házban.

— Bizonytal egy Úr és Isten vagyon itt benn, — mondja rá szent György, — ki elküldte angyalát, ki is parancsolta, hogy a korhadt oszlop zöldé 11 jen és viragozzon és gyümölcsöket hozzon.

— Nemes lovag, — mondja rá a császár, — ha kész vagy imádni az én isteneimet, nagyobb tisztességet ajánlok neked, mint valaha is akár. mely fejedelemnek és parancsolom, hogy hetven fejedelem boruljon lábaidhoz és akarom, hogy holtom után országom rád szálljon.

— De én nem imádom őket, — feleli szent György.

— Jöjj velem a házhoz, — kéri a császár — és mutasd meg a csodát.

Amint pedig szent György a házhoz lépett, elhallgattak ám mind a madarak, lehullott a lomb és elszáradt a virág mind és elfonnyadt a fű. A császár igen haragudott, egy varázsló pedig mondá:

— Jézus tette ezt a csodát, mivelhogy sok csodát művelt ő, míg itt járt a földön. De Apollónak, a napistennek is igen nagy az ereje, most tehát áldozz neki.

— Szívesen áldozok én a napistennek, — feleli szent György. — De most lenyugodott a nap s nem illendő ilyen időben a napnak és istenének áldozni, meg aztán estve is vagyon. Hát ha oly hatalmas a ti Apollótok, süttesse most fel a napot: akkor áldozok neki. Térítsen magához, de ha nem cselekszi, akkor reggelre kelvén, én térítem meg őt.

Igen megörvendezett ezen a császár, megcsókolta szent Györgyöt és mondá:

— Boldog vagyok, hogy megláttam Palesztina fejedelmét, mivelhogy az én isteneim küldöttek ide téged.

Mosolygott erre szent György és mondta a császárnak, hogy térjen palotájába. A császár pedig parancsolta feleségének, hogy vinné magával Györgyöt a nagy terembe, ki is így cselekedett. A népnek pedig a császár parancsából kihirdették, hogy reggelre kelvén, mindenek a trónteremben összegyűljenek. Ha felsüt a nap, Palesztina grófja áldozni fog Apollo istennek és megtér.

A császárné pedig nagy tisztességgel fogadja szent Györgyöt, asszony-népekkal és szép hegedűszóval siet udvarlására és rubint-serlegből ad innia.

Mikor pedig a császár nyugovóra tér, szent György igen szép beszédekkel mulatja a császárnét Istenről és Szűz Máriáról, úgy hogy elméje szinte megvilágosodott. Annakutána ő is nyugovóra tért.

Szent Györgynek pedig gyönyörű ágyat vetettek, de nem akart benne aludni, inkább térdenállva imádkozott s kérte Jézust és az ő Boldogságos Anyját, hogy segítsenek a császárnét megtéríteni. Hát egyszerre csak kopogtat ám a császárné az ajtaján s kéri, eresztené be. Be is bocsátotta és jóságosán fogadta és mondá neki .

— Az Úr vagyon veled és a Szent Lélek lakozik benned s az igaz szeretet.

— Elhagyom én a bálványokat, — szólt a császárné, — Krisztusban kívánkozom hinni és neki szolgálni. Annakokáért kérlek, keresztelnél meg engem az ő nevében.

Ahogy ezt a szót kimondotta, felleg borult reá, abban pedig ragyogó fényesség tündöklött. A nemes császárné pedig látott egy szépséges gyöngé bárányt, mely keresztet tartott mellső' lábaiban. Es megszólalt:

— Igen félek én, vájjon mi ez?

— Isten meg akar téged öntözni a Szent Lélek harmatjával, — feleli szent György.

Ennekutána szétfoslott a felleg, szent György pedig megkeresztelte őt s atyjafia és keresztatyja lön, reggelre kelvén pedig mondá neki:

— Most mondd meg a császárnak, hogy megteszem neki, amire kért.

Meg is mondta a császárné, mire a császár egybegyűjtette mind a

fejedelmeket, kik is mind valamennyien összegyűltek, fejökön koronával. És szólt a császár:

— Cselekedő azt, mit nekem ígértél: áldozz Apollónak!

— Szíves-örömet megcselekszem, — mondja rá szent György, — csak parancsold, hogy Apollo bejőjön vagy berepüljön ide a terembe.

— A fényes nap akkor ragyog, mikor Apollo akarja, — feleli a császár, — azért menjünk inkább a templomba, ott vagyon Apolló egy oszlopban, ott áldozz neki!

— Parancsold neki csak, hogy jőjön ide hozzám, akkor áldozok neki, — ellenkezik szent György.

Hallja ám ezt a szegény özvegy és fennszóval kiált:

— Ó jaj, palesztinai György, ma ugyan elfogyatkozottatetisztesseged!

Erre a szóra György kéri a császárt, engedné közelebb az asszonyt.

A császár meg is engedi, mire az asszony előrefurakodik és mondja szent Györgynek:

— Álnok ember, tegnap úgy-e esküdtél, hogy nem akarsz más istennek áldozni, csak Jézus Krisztusnak! Most pedig két istened van és nyúlószívű lettél és húzódozol és megtántorodtál!

Merthogy így beszélt, parancsolta a császár, hogy megfogják és kivégezzék. De szent György kegyelmet kért neki és szólott hozzá:

— Senki még ilyen keményen nem tépte meg becsületemet. Menj haza és mondd fiadnak: keljen fel és jőjön ide hozzám!

Megörvendezett az asszony, hazafutott fiához és mondá neki:

— Kelj fel, édes fiam, így parancsolja szent György és üzeni, hogy siess hozzá.

Nyomban fel is kelt a fiú, anyja pedig esetlen szabású gyolcsinget adott reá, mely tüstént puha bársonyingerre változott, fején pedig hamarjában gyöngyös süveg termett. Bement hát a gyermek a trónterembe és kérdezte, hol vagyon az ő ura, a palesztinai gróf? Álmélkodtak is az emberek a gyermekén és mutatták ötét szent Györgynek. A gyermek pedig letérdelt előtte és mondá neki:

— Édes uram, amit parancsolandó vagy nekem, azt cselekszem.

— Kelj fel, — mondja neki szent György, — eredj a templomba és mondjad Apollo bálványistennek, hogy Isten nevében idejőjön hozzám. Netalán nem követné tüstént szavadat, fogjad ezt a pálcát és verd meg véle, eljők akkor mingyárt.

— Bizony hogy így cselekszem, — mondja rá a gyermek.

— Igen nagy csoda ez és a természet rendje ellen vagyok, — mondja a császár, — hogy csecsemő lévén, beszélsz és bölcs vagy dolgaiddban, mintha koros ember volnál.

Fölkelt akkor a gyermek és keresztülment a sokadalmon, az égből pedig tündöklő angyal szállott alá és őrizte a gyermeket nagy gonddal és vele ment a templomba Apollo napistenhez. Mondá pedig a gyermek a bálványistennek:

— Parancsolja néked György az Istennek nevében, hogy eljönnél a császár palotájába.

A bálványisten pedig csak hallgatott. Szólt a gyermek újból:

— Parancsolom néked Jézus Krisztus, az igaz Isten nevében, hogy vélem nyomban megindulj!

Akkor szörnyűt ordított Apolló, hogy senki nem bírt mellette maradni, mint szent György íródeákja. A gyermek pedig megverte a bálványt a pálcával, mit szent György adott neki. Akkor megindult nyomban a bálvány, Istennek gyermeke pedig a sarkában és hajtotta a pálcával mind a császári palotáig. Ott pedig íborult a császár a bálványisten előtt és mondá:

— íme lássátok, mely nagy ereje vagyok a mi istenünknek s mely nagy csodákat művel. Annakokáért kérlek téged, édes barátom, György, áldozzál neki, mivelhogy ő a napnak istene!

— A nap istenének szívesen áldozok én, — mondja rá György. A bálványra pedig rákiált: — Parancsolom néked az én Uram Jézus Krisztusra, mondd meg nékem, ki vagy!

Szörnyűt ordított erre Apolló:

— Jézus Krisztus az igaz Isten és eltaszított engem és cimboráimat. Ennekokáért kedvem telik benne, hogy megcsaljam az embereket s eltérítsem őket Istentől és sugalmazzam nekik, hogy áldozzanak a gonosz bálványoknak. Esküszöm pedig neked, — szólott most szent György felé, — hogy mindörökre gyűlölni foglak és bosszút állok a becstelenségért, melyet rajtam cselekedtél.

Mondja rá szent György:

— Parancsolom néked Istennek nevében, mutasd meg nekünk, milyen szerzet vagy?

Ahogy ezt kimondta, nyomban meg is látta a gonosz lelket ülni

fent az oszlop tetején, az pedig fekete volt és szörnyűséges és így kiáltozott:

— Mindenható Isten, mely csúfot üzöl velem! Bizony Jézus mindeneknek hatalmas ura mennyekben és földön. Te pedig, György, — fordult az Úr szolgájához, — áldozál nekem és én dús jószágokat juttatok kezedre és nagy tisztességet szerzek neked. Tudok én egy szépséges királynét, kit is néked megszerzek!

Vett ekkor szent György egy aranyat és mondá:

— Ezt az aranyat áldozom én a nap Istenének, ő az én Istenem!

A bálványnak pedig mondá:

— Átkozott légy a poklok mélységében!

És a bálványoszlop azon mód pokolra süllyedt.

igen megharagudott a császár most szent Györgyre és mondá:

— Mért csaltál meg engem és kergetted el az én istenemet?

A királyok pedig mondták a császárnak:

— Hallottad, amint Apollo elárulta, hogy ő nem Isten!

— Nehogy megtévesszen benneteket György, — felelte rá a császár.

Szólt pedig Alexandria, a császár felesége:

— Jézus Krisztus az igaz Isten!

Földordít ám a császár és mondja:

— Asszony, vájjon te is Krisztusban akarsz-e hinni? Ha pedig ilyen módon csúffá akarod tenni a mi isteneinket, igen megkeserülöd!

Parancsolta most a császár, készítsenek szörnyű kereket, verjenek rá hét éles kardot, mivelhogy ezen akarta meggyötörni szent Györgyöt. Hogy pedig szent György meglátta a kereket, letérdelt és így imádkozott:

— Uram, siess az én segítségemre, mivel benned vettem békességemet és reménységemet.

Leszállóit ekkor hozzája egy angyal, köszöntötte és mondá neki:

— Isten veled vagyon és minden mennyei seregek örvendeznek rajtad és kíváncznak fejedre tenni a koronát az örök életben.

Rákötözték akkor ötöt a katonák a kerékre a kardok közé és meghajtották a kereket. De az angyal vigyázott reá, hogy semmi baja ne essék. Parancsolta végezetül a császár, hogy nézzék meg, mire a szolgák jelentették, hogy György gróf meghalálozott. Parancsot adott hát a császár, hogy eltemetnék. De már erre felébredt szent György és szólott:

— Én Uram, én Istenem, hogyan adjak néked hálát, hogy megsegítettél?

— Hát érezted a kínoztatást? — kérdezte a császárné.

— Asszony, — mondta rá szent György, — Isten segedelmével bizony kicsinység a szenvedés.

— Ki segített meg, hogy még mindig élsz? — kérdi a császár.

— Jézus Krisztus cselekedte ezt velem, — feleli szent György.

— De hát hogyan higgyek én a te Istenedben, ki gyalázatos kereszt-halált halt? — kérdezi a császár.

— Ezt is a mi szeretetünkért cselekedte ő, — mondja rá szent György, — mert halálával vezekelt meg mi bűneinkért.

És a császárnak és mind az egész sokaságnak oly igen bölcsen hirdette az ígét, hogy ott mingyárt tizenkétezer ember megkeresztelkedett. Igen megharagudott ezen a császár és parancsot adott, hogy mind valamennyit kivégezzék. Nyomban egy szálíg agyonverték őket fejszecsapásokkal, leikeik pedig a mennyei örömökbe szálltak.

Most pedig már oly igen szenvedett a császár, hogy elesett a földön és mondá feleségének:

— Ó jaj nekem, — szégyent vallók ez ember miatt!

— Szörnyűséges ember, — pírongatja a felesége, — hogy ilyen gonosz vagy! Hányszor mondtam neked, úgy-e, hagyd békén és nyugton a keresztényeket, mivel az ő Istenök megsegíti őket! Annakokáért magam is kívánok megtérni Istenhez.

— Ó jaj nekem, — siránkozik a császár, — íme hogy meggyarapodik az én szerencsétlenségem!

És igen előntötte az epe és letépte fejéről koronáját és mondá:

— Ó hogy e gonosz varázsló tulajdon hitese feleségem fejét is elcsavarta!

Parancsolta is, hogy nyomban megfogják az asszonyt és melleinél fogva felakasszák, mit is szolgálai tüstént megcselekedtek. És verték pálcákkal és korbácsokkal, ő pedig békén tűrte Isten szerelméért és mondá a népnek:

— Ha ki nem keresztelkedik meg, poklokra jut; annakokáért vegyétek fel a kerestséget lelketek üdvösségére!

Össze is gyülekezett mingyárt hatezer ember és kérték, hogy megkeresztelnék őket, mikor is felleg szállott alá mennyekből és betakarta

őket. Akkor pedig szent György elmondá a szavakat, melyeket a keresztség-nél mondani szokás és azok Isten kegyeiméből megkeresztelteitek, igen felgerjedt erre a császár és parancsolta, hogy vegyék le az asszonyt és mellét levágják. Akkor szent György szívére vonta az asszonyt és mondá neki:

— Szent asszony, örvendezzél ama nagy gyönyörűségen, mely részedül jut mennyek országában.

És az asszony örömmel viselte szenvedéseit, pedig ugyan patakzott a vér melléből. Annak utána parancsolta a császár, hogy fejét vennék. Igen örvendezett ezen a császárné és égre emelte szemeit és látott két fényes trónszéket és koronát és leborult szent György előtt és mondá neki:

— Uram, örvendezzél, mivelhogy odafent vár a te trónszéked és tudjad meg, hogy mostantól fogva még hatodfél esztendeig fogsz élni.

A szolgák pedig elvezették a császárnét, ki is meghajolt és erre lecsapták fejét. És ekkor leszáílott két angyal és lelkét felvitte a mennyei örömökbe. A szolgák pedig a császárhoz mentek és megjelentették neki:

— Felséges urunk, láttuk, amint angyalok felfogták és mennyekbe vitték feleséged lelkét s hallottuk, amint ő mondotta szent Györgynek, hogy még hatodfél esztendeig fog élni.

Megharagudott erre a császár és mondá:

— Nem szólott igazat az én feleségem, bizony ennek itt most kell meghalnia!

És parancsot adott szolgáinak, hogy megöljék. Szét is vágták szent Györgyöt négy darabra és minden egyest megmutattak a császárnak, ki is igen megörvendezett ezen és parancsolta, hogy a gödörbe vessék. Azok így cselekedtek. Örömében a császár asztalhoz ült és lakomázni kívánt. Az angyalok pedig, kik Cherubimoknak neveztetnek, szent Mihálllyal együtt, tüstént eljöttek és szent György lelkét visszahelyezték testébe és így szóltak:

— Ügy kell, hogy beteljesedjék, mit a császárné felőled jövendölt. Isten nevében kelj fel tehát és élj!

Ahogy ezt kimondták, íme felkelt szent György és ifjú volt és szép, pompás ruhákat viselt, ékes öv tündöklött derekán és drágaköből font koszorú a fején. És ahogy végignézett magán, gyönyörűséggel legeltette szemeit deli szépségén és szólt:

— Dicsőség neked, mindenható Isten s az angyaloknak, kik telkemet újra testembe illesztették.

Akkor pedig megindult a császárhoz a palotába. Az éppen lakomázott és már azon jártatta elméjét, hogy szent György testvéreitől elhódítja országukat és parancsolta is, hogy szándokát a népnek hirdessék. Ezenközben szent György belépett a terembe, a lakomázók pedig eláíméikodtak ruházatán és szépségén. Akik pedig látták, mikor őt felnégyelték, így beszéltek:

— Mi nem hiszünk más istenben, mint szent György Istenében. Mondjuk meg hát a császárnak, hogy megkeresztelkedünk.

Igen megmérgekedett ezen a császár és parancsolta, hogy mind valamennyit megfognak és megöljék. És szólott:

— Bizonylat igazza volt feleségemnek, hogy ez sokáig fog élni.

Szent Györgynek pedig mondá:

Újból el kell szenvedned a kínoztatást.

— Mivelhogy nem akarod felismerni Istent, — feleli szent György, — és a csodákat, miket rajtam művel, súlyosan vétkezel. Ha pedig ki akarod űzni bátyáimat országokból, hát én meg fogok értük harcolni!

— Én ugyan szívesen békén hagyom őket, — mondja rá a császár.

Volt pedig a városban egy koporsó, melyen írva állott: „Sem férfi sem asszony én hozzám ne nyúljon!” Szólott pedig a császár szent Györgyhöz:

— Volna egy kérésem, teljesítsed azt emez urak núlatságára.

Megígéri szent György, hogy szíves-örömet teljesíti. Elvezetik akkor a koporsóhoz, ő pedig égre emeli szeméit és szól:

— Parancsolom néked, te koporsó, Istenre és minden mennyei seregekre, hogy felnyíljal és mutasd meg belsődet!

Fel is nyílt ekkor a koporsó és teli volt halottak csontjaival. Mondá pedig a császár szent Györgynek:

— Szólítsad életre eme csontokat és ha van ekkora ereje a te Istenednek, úgy én megkeresztel kedem.

Ekkor szent György buzgó áhítattal Istenhez fohászkozott és szólott:

— Te vagy az igaz Isten, ki mindeneket megcselekedhetsz; parancsold tehát e csontoknak, hogy feltámadjanak és a halottaknak, hogy kilépjenek.

Akkor pedig azok előléptek és ott állottak elevenen és jó egészségben,

mint voltak háromszáztizenhárom esztendőknél előtte. Kérdezi szent György az egyiket, mi a neve és hogyan kerültek ama koporsóba. Feleli amaz:

— Johel az én nevem és kétszáz-tizenhárman vagyunk mind összesen.

És mind valamennyien kérték szent Györgyöt, segítené őket, hogy megkeresztelkedjenek. Ekkor szent György keresztet vet a földre, melynek nyomán tüstént forrás fakad. Ebből megkereszteli mind valamennyieket és mondja nekik:

— Ki volt a ti istenetek, míg a földön éltetek?

— Apollo volt a mi urunk neve, — feleli Johel, — bocsássa meg az igaz Isten, hogy amannak szolgáltunk, mivelhogy bizony háromszáztizenhárom esztendőig ültünk a pokolban.

— Most azonban vígadozzatok, — mondja rá szent György, — mert immár nem juttok poklokra, mivelhogy a keresztségben megtisztultatok, miként az arany. Feküdjetek csak vissza a koporsóba s nyomban bejuttok a paradicsomba.

Ennekutána mind valamennyien visszamentek a koporsóba, mely is nyomban bezárult. Mondja erre szent György a császárnak:

— Cselekedő hát, amit fogadtál és vedd fel a keresztséget!

Az pedig semmi áron nem akarta. Ott hagyta tehát szent György a császárt és visszament országába, Palesztinába.

Az időben élt egy szörnyű sárkány Silena országában. Nagy tóban lakozott, melyből néha napján előbukkant s akit útjában talált, lett légyen ember avagy oktalán állat, bizony fölfalta. Mikoron pedig megehezett s nem lelt semmit a mezőn, bement a városba, hol is a lakosoknak ennie kellett adniok. Mikor pedig torkig lakozott, visszament a tóba, hol is addig rejtezett, mígnem újból rájött az ehethém. A nép pedig megegyezett abban, hogy a szörnyetegnek napjában két birkát adnak s kiviszik neki a tó partjára. És amíg ezt cselekedték, a sárkány nem jött be a városba s békességben hagyta az embereket. Történt pedig, hogy annyi birkát fölfalt már, hogy a birka igen megfogyatkozott. Megegyeztek akkor és kimondották, hogy sorsot vetnek s akire a sors esik, légyen az gazdag vagy szegény, az jusson a szükség napján a sárkánynak eledelül s hozzá egy birka.

Történt pedig, hogy egy napon a sors a király egyetlen leányára esett. Igen siránkozott a király és kérte az embereket, könyörölnének rajta s

hagynák meg leányát: ad ő nekik aranyat-ezüstöt, amennyit szemük-szájuk kíván. Háborgott erre a nép és mondták:

— Mink elveszítettük véreinket, annakokáért neked is le kell mondanod leányodról.

Hogy pedig a király látta, mely igen komolyan veszik a dolgát, kérte őket, hagynák meg neki legalább még nyolc napig leányát, akkor odaadja a sárkánynak. Meg is hagyták hát neki s mikoron a nyolcadik nap beköszöntött, igen megrettent a király; jött is már hozzá zúgolódva a nép és kiáltozott:

— Tüstént adjad ki leányodat, különben halál fia vagy!

Igen fájt ez a királynak és mondá:

— Ó jaj, édes egy leányom, minek is születél, hogy ifjú testednek ily csúfsággal kell elpusztulnia!

Parancsolta pedig, hogy adnák reá királyi ruházatát. A leányzó pedig megköszönte atyjának hozzá való jóságát és búcsút vett tőle, mivel-hogy a nép igen háborgott. A leányzó pedig egyedül kiment a tóhoz és várakozott, mígnem eljő a sárkány és sírt keservesen.

Történt ekkor, szerencséjére, hogy szent György éppen arra lovagolt, ki js mikor meglátta a leányzót, leugrott lováról és odament hozzája. Mikor pedig látta szépségét és királyi díszét, igen megesett rajta a szíve és megkérdezte, mért olyan nagyon szomorú? Felelte a leányzó:

— Uram, ülj sebtiben lovadra és menekülj, különben velem együtt halál fia vagy!

— Nemes hajadon, — szólott szent György, — mondd el nékem, mi bajod?

Uram, — felelte a leányzó, - itt kell nekem meghalnom, mivel engemet a sárkánynak adtak. Mingyárt is kibukkan a vízből s fölfal engemet és téged is.

— Bizzál bennem, — mondta rá szent György, — segíteni akarok rajtad Isten nevében.

Alighogy ezt mondotta, kijött ám a sárkány a vízből. Igen megrettent most a leányzó. György pedig, mikor meglátta a sárkányt, felpattant lovára, keresztet vetett magára és nagy vitézül rárohant. Bele is döfte dárdáját a sárkányba, az pedig összerogyott. Mondá ekkor a hajadonnak:

— Bátorodjál immár, mivel nem esik semmi bántódásod! Most

pedig vedd le övedet, tedd bátran a sárkány nyakára: meglátod, mely nagy csodákat művel Isten.

Levette hát övét, megkötötte vele a sárkány nyakát és a szörnyeteget bevitte magával a városba. Igen megrettent ettől a nép, kiáltozott és menekült mindenki. Szólitotta pedig őket szent György:

— Maradjatok veszteg, mert engem Jézus Krisztus küldött hozzátok, hogy megszabadítsalak benneteket a sárkánytól. Higgycetek azért Istenben és vegyétek fel a keresztséget. Ha pedig ezt cselekszitek, halálra döföm én a szörnyeteg sárkányt.

Kiáltoztak pedig mind valamennyien

— Bizony hogy megteesszük!

Ekkor szent György Isten segedelmével halálra döfte a sárkányt és a nép igen örvendezett. Előhoztak pedig számos ökröket, befogták őket, mire azok elvontatták a sárkány tetemét. Ennekutána prédikált szent György a népnek Istenről és a keresztségről, mely szükséges szentség volna az. Meg is keresztelkedett a király és leánya és nagy sokaság velők. A király pedig igen örvendezett, hogy leánya életben maradt és mondá Györgynek:

— Neked köszönhetjük menekülésünket, annakokáért mindent megadunk neked, mit csak kívánsz.

És adatott teméntelen aranyat-ezüstöt Györgynek. Ez pedig mondá:

— Ha kedvem szerint akarsz cselekedni, add mind ezt inkább a szegényeknek, bizony Istennek szolgálj vele.

Akkor a király székesegyházat építtetett a Boldogságos Szűz Anya tiszteletére. Jézus pedig csodát tett szent Anyja dicsőségére: mert az oltárnál tiszta forrásvíz fakadt. És a víznek olyan ereje volt, hogy ki kórságos ember ivott belőle, nyomban meggyógyult. E csoda miatt igen megnövekedett a hit amaz országban s megtartották híven, mire csak szent György tanította őket és igen szerették és tisztelték őt. Bántotta őt maga dicsősége és gondolta, nem marad tovább közöttük. Meg is mondta a királynak, ki igen kérte, ne tenné ezt. De bárhogy is ellenkeztek, búcsút vett tőlük és a királytól.

Perzsiában pedig igen szenvedtek a keresztények Dacianus császártói. Fájalta is ezt szent György és elment Perzsiába, a keresztények vigasztalására. És szegényes ruházatot öltött, mint ama keresztények, kiket megölték. És járult a császár színe elé és mondá neki:

— A mi Urunk Jézus hatalmas mennyen és földön, a te bálványod pedig a gonosz lélek!

Megharagudott erre a császár, parancsolta is, hogy megfogják és karjainál fogva felakasszák és megkorbácsolják. Meg is cselekedték a szolgák, ő pedig elszenvedte béketűréssel, Istennek szerelméért. Leszaggatták annakutána húsát a testéről és fáklyákkal égették és sót hintettek sebeire és úgy hagyták ottan, meggyötörtén és félig halottan. Megjelentették utána a császárnak, hogy szent György még él és nem akar tágitani hitétől. Igen megharagudott erre a császár és mondá egy varázslónak:

— Láss hozzá, hogy meggyőzzed Györgyöt!

— Meg is cselekszem bizony én, — mondja rá amaz.

Kevert ekkor a varázsló valamely mérgezett italt és adta szent Györgynek innia. Ez pedig keresztet vetett reá és kiitta Istennek nevében, hogy nem is esett tőle semmi baja. Észbe vette ekkor a varázsló, hogy az Isten vagyon ő vele; meg is adta magát szent Györgynek és lábaihoz vetette magát és szólott:

— A te Istenedben akarok én hinni!

Akkor szent György vigasztalta őt és megkeresztelte. Ahogy ezt a császár meghallotta, megint nagy haragra gerjedt és parancsolta, hogy forró olomba ültessék. Megsegítette pedig az Isten s úgy ült abban, mint langyos fürdőben. Gondolta akkor a császár, hogy majd jósággal győzi meg őt, hát barátságosan kérlelte és mondá neki:

— Lásd fme, kedves Györgyöm, mely igen kímélnek és óvnak téged az én isteneim. Tanácsolom tehát neked, hagyd el hitedet, mikor is megbocsájtok és elfelejtek néked mindeneket, miket ellenem cselekedtél és jóbarátod leszek.

— Miért gyötörtél meg hát oly igen nagyon? — kérdi erre szent György. — Ha mingyárt eleve kérő szóval szólottái volna hozzám, talán megindítottak volna mézes-mázos szavaid. Jöjj hát velem isteneidhez, hadd imádkozzam én ottan.

Akkor igen megörvendezett a császár és hirdette mindenfelé és egybegyűjtött mindeneket és igen örvendeztek a pogányok. Ő pedig Istenhez fohászzkodott és mondá:

— Uram, kérlek téged, fordítsad ezt a templomot a te dicsőségedre, hadd lássák az emberek, hogy te vagy az egy igaz Isten!

És akkor tűz szállott alá az égből és elemésztette az egész templomot

és igen sokakat a pogányok közül; akik pedig nem égtek meg, azokat a föld nyelte el. Amint ezt a császár meghallotta, haragra gerjedt és mondá Györgynek:

— Mért csaltál meg engem álnoksággal és mért okoztál nekem kárt f o rtélyossággoddal?

Akkor szent György jóságosan ránézett a császárra és mondá neki:

— Ne higgyed ezt! Jöjj csak velem az istenekhez, meglátod, imádkozni fogok.

— Nem megyek biz én egy tapodtat sem veled, — ellenkezik a császár, nehogy én is meghaljak, mint a többiek.

— Ó vak és hitetlen fejedelem, — kiáltott fel szent György, — nézzed és lássad, miként utánoznak téged isteneid, merthogy ők sem tudnak magukon segíteni!

Haragra lobbant erre a császár és parancsolta, hogy hurcolják meg a városon. Ezt ő béketúrón elszenvedte és mondá a császárnak:

— Nem akarod hinni a jeleket és csodákat, miket az én Istenem művelt előtted. Annakokáért poklokra vagy ítélve és bizony nem kerülöd el ítéletedet!

Haragjában parancsolta most a császár, hogy vegyék szent György, nek fejét. Ő pedig Istenhez buzgón fohászzkodott, annakutána levágták fejét, lelke pedig mennyei örömökbe szállt.

Mikor pedig a császár és szolgálai hazamentek, rettenetes mennykő. csapás és tűz szakadt a palotára és elemésztette a császárt és minden ő udvari népét, úgy hogy hamvokat sem lelték.

Így áll bosszút Isten az ő hű szolgálaiért.

ALEXANDRIAI SZENT KATALIN ELJEGYZÉSE.

Paolo Veronese festménye.

SZENT KATALIN

LT CYPRUS SZIGETÉNEK Salamis nevezetű városában egy nemes Király, kinek neve vaSa Costus. Ennek volt egy szépséges, bölcs, szűz és jámbor leánya, Katalin. Hat éves korában, hogy oskolába adták, oly igen bölcs lett minden tudományokban, hogy sehoh párját nem lelték és mikoron tizenharmadik esztendejét elérte, nevezték őtet a hét szabad művészetek mesterének.

Az időben Maxentius császár kormányozta a görögök országát, ki is egy napon levelet küldött Costus királynak, melyben őt és hiteselegét és leányát magához hívta Alexandria városába, kik is nagy pompával elindultak a császár udvarlására. A császár pedig nagy tisztességgel fogadta őket és elhalmozta mindhármukat dús ajándékokkal. Sok ideig maradt a király mind egész házanépével a császár udvarában, annakutána pedig országába utazott, hol is hamar időre kórságba esett és meghalálozott. Mi miatt igen búslakodott a királyné és ő hajadon leánya.

A császár pedig igen sokat jártatta elméjét Katalinon, hogy oly igen szép volt és nemes és gazdag és kérte a királynét, adná őtet fiának hiteselegül. Mondta is ezt a királyné hajadon leányának és kérte, tegyen a császár kedvére. Katalin pedig tükröt vett kezébe, megnézte magát benne és látta, mely gyönyörűségessé szép hajadon ő és mondá anyjának:

— Bizony látom, mennyire szebb vagyok én Alexandria minden szüzeinél! Annakokáért nem veszek én mást férjemül, ha ki nem éppen oly nemes, éppen oly szép, éppen oly bölcs és éppen oly gazdag, mint

magam! A császárnak fiában pedig nem lelem e négy tulajdonságot, mivelhogy ő ugyan fölöttem áll nemességben, viszont én fölötte állok szépségben és bölcsességben.

Ahogy ezt a királyné hallotta, igen megszorodott és félt, netalán ennek miatta a császár kegyessége elfordul tőlük. Volt pedig ottan egy nemes úr, kinek szemébe ötlött a királyné nagy szomorúsága és kérdezte, mi az oka nagy búslakodásának? Felelé a királyné:

— A császár fiának feleségül kérte leányomat, ám ez hallani sem akar róla. En pedig rettegek, netalán a császár bosszút áll rajtunk miatta.

Mondá akkor a nemes úr:

— Tanácsolom neked: menj ki az erdőbe a remetéhez, ki igen jó ember és cselekedő azt, mit ő javail neked.

Ki is ment akkor a királyné hajadon leányával egyetemben a remetéhez és elmondotta neki búslakodásának okát. Az pedig jövendőlt nekik, mint a Szentlélek kegyelméből tudnia adatott. Katalin pedig mondotta neki, hogy nem kíván más férjet, ha kiben nincs ép oly szépség, bölcsesség, gazdagság és nemesség, mint jómagában.

Mondta erre a remete:

— Ha hiszel Jézus Krisztusban és buzgón szolgálsz neki és megkeresztelkedel, akkor méltó férjet nyersz, kiben mind ez adományok tetézve megvannak. Mivelhogy ő a legnemesebb, lévén a legnagyobb királynak fia; a legbölcsebb, mert bölcsességével teremtette mennyet és földet; a legszebb, mert nap és hold és csillagok csodálják az ő szépségét; a leggazdagabb, mert mennynek és földnek hatalmas ura.

— Ő mely boldog leányzó volnék én, — sóhajtott Katalin, — hahogy őt nyerném jegyesemül.

Előhozta akkor a remete Mi Asszonyunk képét, amint az isteni csecsemőt karjában tartja. Katalinnak pedig mondá:

— Nem nyered őt jegyesedül, ha nem Anyjának segítségével. Annak-okaért hívjad áhítatosan a kegyelmek anyját és kérjed: segítsen neked, hogy meglássad a jegyest, ki után úgy kívánczol.

Igen nagy buzgóság gyulladt akkor Katalin szívében és hazament anyjával s nagy-ájtatosan hívta Máriát és szolgált neki. Es hogy már számos napokon által ebben foglalatoskodott, álmában elragadtatott és látta Mi Asszonyunkat és szent Fiát, ki is elfordította tőle gyönyörűséges arcát, holott Katalin igen kívánczolt látni. És kérte is buzgón Mi Asz-

szonyunkat, hogy megláthassa jegyesének fényességes arcát, mire a boldogságos Anya igen kérlelte szent Fiát, tenne a jámbor hajadon kedve szerint. De szent Fia vonakodott, mondván, hogy a leányzó hátrább vagyon nála ama négy dologban.

Igen búslakodott ezen Katalin és ennekutána még inkább buzgólkodott Istennek szolgálatában. Egy éjjel pedig, mikor aludt, megjelent előtte Mi Asszonyunk és ígyen szólította meg:

— Menj el a remetéhez és mondd, hogy kereszteljen meg és vedd fel a keresztény hitet. Annakutána megmutatja neked arcát én szent Fiam.

Fölébredvén pedig elmondotta anyjának, mely látomása volt az éjszakában és akkor együtt mentek a remetéhez, hol is mind ketten megkeresztelkedtek és vidáman megtértek otthonukba.

Következő éjszakán pedig újra megjelent Mi Asszonyunk Katalinnak s vele volt ő szent Fia, királyi pompában és fényességben. Es akkor Katalin meglátta az ő gyönyörűséges arcát és szólott vele jegy ességéről. Az Úr Jézus pedig eljegyezte magát vele és kicsiny gyűrűt vont újjára és monda neki .

— Kedves Katalinom, ím eljegyezlek téged a te hited szerint.

Fölébredvén pedig, ott lelte újján a gyűrűt és megismerte, hogy minden úgy igaz, mint álmában látta. És jeles buzgósággal szolgáit jegyesének és elhagyta a pogány szokásokat s a bálványokat és őrizkedett a kevélységtől és tisztátalanságtól. Nem sok idő múltán meghalt anyja, ő pedig minden fölös jószágát eladta és mind továbbra is csupán az Úr szolgálatának szentelte életét.

Az időben Maxentius parancsot adott, hogy mind az egész nép egyetemben áldozatot mutasson be az isteneknek és akkor csuda nagy zsi-bongás támadt mind a pogány templomokban. Hallja ezt Katalin is palotájában, mert hogy igen közel volt az egyik nagy templomhoz. Kérdezi is, mi oka vagyon emez éktelen zsi-bongásnak, mire felelik neki, hogy a császár parancsot adott, mely szerint mind az egész lakosság áldozni tartozik a bálványisteneknek. Megrettent erre Katalin és maga mellé vette fele házanépét, keresztet vetett, Istennek és szent anyjának ajánlotta magát és elment a pogányok templomába.

Ott mind valamennyien kitértek útjából, ő pedig egyenest bátran a császár elébe járult, ki a bálványok előtt ült és monda neki:

— Méltóságodért megilletne téged, hogy hódolván köszöntselek, ha ugyan szíved fölengedne és megismernéd az igaz Istent és neki szolgálnál. Ám te a bálványokat tiszteled, melyek pedig gonosz szellemek és nekik szolgálsz!

És oly ékesen szólott előtte, hogy a császár mit sem tudott felelni neki. Mikor pedig a bálványoknak adott áldozat véget ért, szólott a császár:

— Ki leánya vagy te? Mivelhogy szépséges formád mutatja nemes származásodat.

— Én Costus királynak leánya vagyok, anyám pedig királyné volt. Ám senki sem oly nemes, mint az, ki nemesnek született s jámbor életet él.

Akkor a császár tömlöcbe záratta a hajadont és hírnököket küldött szerte országában, hogy egybegyűjtsék a legbölcsebbeket, kik mesterek voltak a tudományokban. Jöttek is a bölcs mesterek ötvenen, a császár pedig igen örvendezett, reménykedvén, hogy azok eltérítik a leányzót hitétől. És mondá nekik:

— Itt vagyon egy leányzó, ki egy Istenben hisz és mondja, hogy a mi bálványisteneink gonosz szellemek. Lássátok hát, hogy eltérítetek hitétől, én pedig dúsan megjutalmazlak benneteket.

— Császár uram, — mondja az egyik bölcs mester, — minék gyűjtöttél össze ennyi mestert ez oktalan leányzó miatt, holott a legkisebb is közülünk meggyőzte volna ötet könnyű szerrel?

Estére kelvén, jelentik szent Katalin szűznek, hogy a mesterek versengeni kívánnak vele. Akkor a szent hajadon így imádkozott:

— Ó isteni bölcsesség, légy ma velem, hiszen mindenkoron téged szerettelek! Add számba a te igéidet, hogy a legnagyobb bölcsességet mondják ajkaim. Mert én bizony gyöngye vagyok magam erejéből.

Megjelent akkor előtte szent Mihály arkangyal és mondá neki:

— Bízál, mivelhogy Isten melletted lesz a versengésben és győzelemre segít téged!

Vígassággal tölt el akkor a szent hajadon és mikor ideje volt, hogy a mesterekhez menjen, keresztet vetett és szólt:

— Bölcs mesterek, a próféták és a jövendőmondók már rég időkben jósoltak nekünk a mi Urunk Jézus Krisztusról, ki emberré lett és fel-támadott és felment mennyekbe.

És tovább folytatván, oly ékes bizonyosságokat tárt eléjük a Szent

írásból a keresztény hit mellett, hogy a bölcsek csak álmélkodtak, de semmit nem tudtak felelni rá. Egyikök pedig mondá a császárnak:

— Császár uram, talán tudsz különb bizonytságot tenni a mi hitünk mellett, mint mi magunk, különben mind valamennyien Krisztushoz térünk, kiről eme szűz szólott nekünk. Mert bizony hogy Istennek tetszik nekünk e Krisztus!

Igen vígadozott Katalin e beszéden, de a császár tombolt haragjában és szólott a bölcseknek:

— Hová lett hát tudományotok és vájjon oktalanokká lettetek-e, hogy egy ifjú hajadon szavára megtántorodtatok?

És parancsolta, hogy a város kellős közepén nagy máglyát rakjanak, melyen a mestereket megégessék. Azok pedig mondották szent Katalinnak:

— Istennek nemes jegyese, nagy bánatunkra volna, hahogy meg nem keresztelkedünk.

Katalin pedig felelte nekik:

— Krisztusnak nemes vitézei, véretek fog megkeresztelni benneteket, a tűzben nyeritek el a keresztiséget, csak legyetek erősek Istennek hitében!

Akkor minden egyes mester keresztet vetett magára és vidáman a máglyára lépett, mire a poroszlók mind valamennyit beletaszították a tűzbe. Isten pedig nagy csodát művelt velők, mivel úgy vette el leiköket, hogy hajok szála sem görbült, sem festőkben, sem ruhájokban kár nem esett. Arcuk tündöklőit, mint a harmatos rózsza, leikök pedig a mennyei örömökbe szállt.

Annakutána vezették szent Katalint a császár elébe, ki mondá neki:

— Szépséges leányzó, kíméld ifjúságodat és hagyd el hitetlenségedet, én pedig gyönyörűséges képet faragtatok rólad s kényszerítem az embe-
reket, hogy azt imádják, országomban pedig császárné hitvesem után te légy a leghatalmasabb.

— Szófia beszéd ez, császár, és mind hiábavaló, — felelte Katalin, — mivelhogy én Jézus Krisztust, az igaz Istennek Fiát választottam és őt kívánom jegyesemül.

Haragra gerjedt akkor a császár és parancsolta, hogy a hajadont levetkőztessék. Annakutána pedig oszlophoz kötötték s vesszőkkel és korbácsokkal oly igen verték, hogy patakokban folyt a vér testéből. Akkor sötét tömlőbe zárták, melyben tizenkét álló napon által senyvedt, miközben sem ennie, sem innia nem adtak. De Isten megkönyörült rajta

s minden áldott nap fehér galamb szállott alá hozzá a mennyből, mely eledelt hozott neki. És nagy fényességben leszállottak hozzá az angyalok és vigasztalták, minek láttán a porkolábok igen megijedtek.

Történt pedig akkor, hogy a császárnak ügyes-bajos dolga miatt ki kellett mennie hazuról. Akkor a császárné elment ama Porphyrius nevezetű vitézhez, ki Katalin őrizetére rendeltetett és mondá neki:

— Bocsáss be engem a tömlöcbe Katalinhoz, mivelhogy igen szenvedtem álmomban miatta.

Akkor a vitéz bement vele a tömlöcbe, hol is sok számos tündöklő angyalokkal együtt lelték, kik sebeit és a vesszők vágásait mennyei kéne-tekkel orvosolták. Mondá akkor szent Katalin a császárnénak és Porphyriusnak:

— Atyámfiái, lássátok és tudjátok, hogy Isten arra választott benne-tek, hogy véretekét érette ontsátok.

És oly igen ékesen szólott nekik a keresztény hitről, hogy nyomban megtértek. Álltak pedig ottan angyalok, fejkön ékes koronával. Levette hát Katalin egyik fejéről a koronát és helyezte a császárné fejére és mondá:

— Vigadozzál, mivelhogy három nap múltán nagy dicsőségben mennyekbe szállasz.

És erősítette Porphyriust is és szólott neki a mennyei jutalomról, mire az kiment a kétszáz vitézhez, kik alája rendelve voltak, és oly ékesen szólott nekik a keresztény hitről, hogy azok is mind valamennyien megtértek.

Tizenketted napon maga Urunk Jézus jelent meg előtte a tömlöcben nagy sereg angyalok kíséretében és jóságos-szelidén vigasztalta őt és mondá neki:

— Édes leányom, te érettem küzködöl, a te megváltóért. Légy hív mindhalálig és ne félj, én veled maradok s mind azokkal, kik általad hívökké válnak.

És maga kezével áldoztatta őt szent testével és bíborszín vérével. És áldott adomány volt ez és jele ama nagy szeretetnek, mellyel a szent hajdonhoz hajlott.

Annakutána dolga végeztével megjött a császár és parancsolta, hogy Katalint színe elébe vezessék. És mikor rátekintett, oly igen szépséges volt, mint soha még annakelőtte. Szólott pedig a császár:

— Hagyd el hitedet, különben meg kell halnod és keservesen meggyötörtetned fogas kerekeken.

Fittyet hányt a hajadon a fenyegetésre és megmaradt Istenhez való hűségében. A császár pedig parancsolta, hogy kovácsoljanak három rettentő kereket, melyekre éles kaszákat vasaljanak, hogy testét avval összekaszabolják. És hogy szent Katalin meglátta a rettentő kízó szerszámot, ájtatosan fohászzkodott isteni jegyeséhez és kérte, álljon mellette nehéz órájában. Az pedig meghallgatta őt és íme rettentő mennykő csapott le az égből és pozdorjává törte a kerekeket, melyeknek szilánkjai szerte repülvén, négyezer pogányt agyonváltak. Megszólalt akkor a császárné és mondá császár urának:

— Meddig akarsz még küzködni az igaz Isten ellen? Vájjon nem látod-e nagy-erős hatalmát?

Akkor vette észre a császár, hogy íme, felesége is keresztény. Igen bánkódott ezen és nagy haragjában parancsolta, hogy a császárnéknak melleit lemessék, utána pedig két lándsát verjenek testébe két melle helyén, végezetül pedig fejét vegyék. Szólott pedig a császárné Katalinnak:

— Könyörögi Istennél, hogy fogadja lelkemet mennyekbe!

Katalin pedig viszonzá:

— Adjad testedet örömmel Istenért s földi országod helyébe mennyei országot nyersz még a mai napon.

Akkor fejét vették, testét pedig koncul kutyáknak vetették. Lelke azonban mennyei örömekbe szállott.

Éjszakának idején jött Porphyrius és földre temette vértanú tetemét. Megjelentették a császárnak, hogy felesége tetemét eltemették, erős parancsa ellenére. Nagy haragra lobbant e miatt a császár és mindenképpen tudni akarta, ki volt a vakmerő és dúlván-fülván haragjában sok ártatlan vért kiontott. Hogy ennek Porphyrius hírét vette, ment egyenest a császárhoz és mondá neki:

— Császár uram, kívánod tudni, ki temette el a császárné tetemét? Én magam vettem fel és tulajdon kezemmel temettem el, mivelhogy magam is keresztény vagyok!

Igen bánkódott a császár e beszéden, mivelhogy Porphyrius legjelesb vitéze vala. Hívatta azért a kétszáz vitézt, kik fölé amaz rendelve volt és kérdezte őket Porphyrius felől:

— Mondjátok nekem, hogyan jutott hamis hitre a ti vezéretek?

— A mi vezérünk s mink magunk, — felelték azok egy szóval, — felvettük az igaz hitet és hiszünk a mi Urunk Jézus Krisztusban. Ettől pedig nem tágítunk, bármily kínzatást kelljen is szenvednünk!

Felbőszült a császár ezen a beszéden és parancsolta, hogy mind a kétszáz vitéznek fejét vegyék. Azok akkor megszenvedtek Istenért, Ielkők pedig a mennyei örömökbe szállott.

Annakutána parancsolta a császár, hogy vezessék színe elébe Katalint. Mikor pedig előtte állott, így szólott hozzá:

— Te vagy egyetlen oka, hogy feleségemet s mind jó vitézeimet elveszítettem. Annakokáért rendelem, hogy fejed vétessék!

Kivitték akkor a szent hajadont ama helyre, mely vesztőhelynek mondatik, hol is kérte a poroszlókat, engednének neki némi időt, mígnem elmondja imádságát. Azok pedig megengedték. Akkor szent Katalin ég felé fordította szemét és így imádkozott:

— Jóságos Jézusom, ím hálát mondok neked kegyelmedért, hogy engemet éretted való szenvedésre választottál!

Akkor pedig szózat hallatszott mennyből mondván:

— Jöjj én leányom és jegyesem, ím tárva előtted mennyek kapuja!

Igen vígadozott ezen a szent hajadon és meghajtotta nyakát, minekutána fejét vették, lelke pedig a mennyei örömökbe szállt. Akkor angyalok jöttek és felemelték tetemét és fel vitték a Sinai hegyre, mely húsz napi járóföldre volt onnét. Mivelhogy senki más nem találtatott méltónak a jeles szűz eltemetésére, ha nem az angyalok. Kik is ékes sírboltot készítettek neki márványkőből és abban nagy tisztességgel eltemették, a mondott hegyen.

Ahol pedig szent Katalin eltemetve vagon, sok kődarab hever ott és mind valamennyi kövön vonás láttatik, hasonlatos a vesszőhöz. Ha ki a köveket megtöri, hogy egy kő sok darabra töredezik, akkor is minden egy darabon ott vagon a jel.

Szűz szent Katalin valamely pénteki napon költözött mennyekbe, őszutó havának tizenötödik napján, a mi Urunk születésének háromszáz-tizenötödik esztendejében.

SZENT BORBÁLA

AXENTIUS CSÁSZÁR idejében élt Nikomedia városában egy Dioscorus nevezetű fejedelem, ki a bálványokat imádta. Volt pedig neki egy Borbála nevezetű hajadon leánya, kit igen szeretett és aggságos gonddal őrizett. Parancsolta is a műveseknek, hogy építsenek nagy-erős és magas tornyot, abba akarván őt bezárni, hogy senki szeme meg ne lássa, mivelhogy oly igen szépséges volt.

Ám történt, hogy az időben számosan jöttek nemes urak és fejedelmek atyjához és mind kérték, hogy Borbálát nekik adja hiteselegül. Hívatta akkor Dioscorus a leányát és mondá neki:

— Édes egy leányom, Borbála, íme nézzed, fejedelmek és urak jöttek hozzám s mind kérnek, hogy egyiknek közülök adjalak hiteselegül.

Felelte akkor Borbála:

— Jó atyám, igen kérlek, ne kényszeríts engem, hogy ily ifjan elhagyjalak tégedet, mintha csak gonosz indulattal volnál hozzám és nem szívelnél engem. Holott igen kedvelsz és szeretsz, mivelhogy egyetlen gyermeked vagyok.

Hallván atyja e beszédet, eltökélte magában, hogy nem adja leányát semmi férfinak, mígnem ő maga kívánja. Ennekutána pedig parancsolta, hogy a bálványoknak fényes templomot építsenek, közepében vizes medencét, melyben az áldozatot megmossák amaz országnak szokása és törvénye szerint. És rendelte, hogy a templomon két ablakot vágjanak.

És mingyárt meg is adta a műveseknek bérüket, mivelhogy neki a császár, hoz kellett mennie.

Borbála éppen felment a magas toronyba és csak nézte a bálványokat, miket atya ura tisztel és imád. És íme, egyszerre megvilágosodott a szíve és a Szentlélek szállott reá, hogy megvetette a bálványokat és arcokba köpött és szólt:

— Jaj tinéktek, gonosz bálványok s mind amaz embereknek, kik bennetek vetik reményüket!

És összetörte a bálványokat és igen összezúzta őket, hogy pornál egyéb nem maradt belőlük. Elment atyjának templomába is és páráncsolta a műveseknek, hogy három ablakot vágjanak a templomon és mondják majd uroknak:

— Leányod rendelte így, mondván, hogy hárman vannak, kik minden szíveket s minden teremtményeket megvilágosítanak.

Gondolta pedig ezen az Atya, Fiú és Szentlélek Istent. És akkor belépett a vízmedencébe is és nagy-buzgón fohászzkodott a mi Urunkhoz és mondá:

— Uram Jézus Krisztus, segíts meg engem te jóságoddal, hogy e vízben megkereszteltessem!

És valóban meghallgatta mi Urunk és küldötte hozzá mennyekből Keresztelő szent Jánost, ki is nyomban megkeresztelte. Igen vígadozott ezen Borbála és kilépvén a vízből, odament a templomnak kőfalához és újjával három keresztet vont rajta. És íme a kemény kő engedett, mint viasz s a három kereszt jele bevésve maradt a falban, lába nyomai pedig megmaradtak a vízen és fénylettek, mint a színezüst.

Annakutána megtért atya a császártól és mikor hallotta, hogy leánya összezúzta a bálványokat, igen fölgerjedt ellene és hite ellen. És elrohanván, fölkapta kardját és sietett, hogy leányát megölje. Ez pedig látván a veszedelmet, Istenhez fohászzkodott segítségért és íme a sziklából lehasadott egy darab, mely őt hátrára vette és vitte fel a hegynek tetejére, hol két pásztor volt, kik nyájaikat őrizték és igen jól látták, hogy a szegény hajadon atyjának haragja elől menekül. De már jött is atya, a fejedelem és mindenfelé kereste leányát, jött a pásztorokhoz is és kérdezte, vajjon nem láttak-e arrafelé egy Borbála nevezetű hajadont, ki is az ő édes leánya?

Látta az egyik pásztor, hogy a fejedelem igen haragos, annakokáért

nem akarta megmutatni neki, hol vagyon a leány és inkább esküdött, hogy soha nem látta őtet. Ám a másik pásztor újjával mutatta, hol bújt meg rejtekben. Hogy Borbála észrevette ennek gonoszságát, megfeddette tekintetével, mire a pásztor nyomban sóbálvánnyá vált, nyája pedig csupa sáskává.

Az atya pedig megfogta leányát és igen rettenetesen megkorbácsolta, annakutána pedig hajánál fogva vonszolta a hegyről lefele. Lejutván pedig kis kamarába zárta és megláncolta vasbilincsekkel, hogy senki ne tudja megszabadítani. És menten rohant a bíróhoz és panaszolta neki nagy bánkódását, hogy leánya íme, ki egyetlen gyermeke, a keresztény hitre tért! És mondá a bírónak; ki akkoron Marcianus nevezetű volt:

— Kívánom, hogy meggyötörd hamis hite miatt.

Parancsolta hát a bíró, hogy a hajadont elébe vezessék. És akkor tulajdon atya vezette őt a bíró elébe és hatalmába adta, mondván, hogy ölje meg. A bíró pedig látta, mely igen gyönyörűséges, miért is álmélkodott és szóit:

— Édes Borbála, segíts magadon és áldozzál a mi isteneinknek, mivel parancsom vagyon, hogy különben keserves kínokkal megöjlelek!

Felelte a szent hajadon:

— Nem kívánok én áldozni másnak, ha nem az én Uram Jézus Krisztusnak, ki mennyet és földet teremtette.

Erre a beszédre igen felbőszült a bíró és parancsolta, hogy levetkőz, tessék és húsát fogókkal kitépjék, sebeit pedig durva daróccal dörzsöljék. Egy vér volt már a teste, ám valahányszor újra szaggatták, ő csak magasztalta Istent és hálát adott néki kegyelméért. Annakutána levítették a tömlőbe és sem innia, sem ennie nem adtak. És eme vigasztalan állapotában megjelent neki éjfél idején mi Urunk nagy fényességben és vigasztalta őt mondván:

— Ne rettenj meg a zsarnok fenyegetésétől, mert én minden időben veled maradok!

És koszorút helyezett fejére a paradicsom virágaiból és erre azon nyomban mind meggyógyultak sebei és testén semmi jele nem maradt a kínoztatásnak. Ő pedig igen vigadozott e mennyei vigasztaláson. Reggelre kelvén parancsolta a bíró, hogy a leányzót elébe vezessék. És mikor rátekintett, látta, hogy bizony sebei mind meggyógyultak és mondá:

— Íme lássad, Borbála, mely kegyesek voltak hozzád a mi isteneink!

Ám a szent hajadon igen méltatlankodott e szavakat hallván és mondá a bírónak:

— A te isteneid olyanok, mint magad, vakok és siketek és nem tudnak igazán szólani. hát akkor hogyan gyógyíthaták volna meg az én sebeimet? Az én Uram Istenem, Jézus Krisztus művelte ezt s az ő kegyeiméből gyógyultam meg.

Erre igen fölgerjedt a bíró és dühöngött, mint az oroszlán és páram csolta, hogy tüzes fáklyákkal sütögessék a leány testét, fejét pedig vaskalapáccsal beverjék, úgy hogy orrán-száján eleredt a vére. Parancsolta még, hogy karddal levágják mellét. Szent Borbála pedig békétűressel viselte mind eme gyötrelmeket, égre vetette szemeit és mondá:

— Uram, kérlek téged, ne vonjad el tőlem Szent Lelkedet!

Mikor pedig már mind eme kínoztatásokat elszenvedte, parancsolta a bíró, hogy meztelenre vetköztessék és végigvezessék a városon. Akkor a szent hajadon újból az égre vetette szemét és szólt:

— Én Istenem, én segítségem, tedd, hogy befödözöd testemet, ne-hogy a gonosz emberek lássák meztelenségemet!

És akkor Isten elküldötte hozzá angyalát, ki hófehér ruhával fődözte testét. És minekutána szent Borbála mind eme kínoztatásokat elszenvedte, megint elvezették atyjához, ki felvitte őt a hegyre és mondá, hogy maga kezével kívánja megölni. Mikor pedig hallotta ezt és észbe vette, hogy most már meg kell halnia, örömeiben repesve sietett vértanúsága elébe.

A szent hajadon pedig ájtatosan imádkozta a mi Urunk szent testét és vérét s ennekokáért minekelötte megölték volna, így imádkozott:

— Én Uram Jézus Krisztusom, mindenek te alád vannak rendelve és a te akaratodnak semmi ellene nem szegülhet. Könyörgök tehát, teljesítsd nékem eme kérésemet: ha ki engem szeret és vértanú halálomért tisztel és hozzám fohászkodik, tedd, hogy ne múljon ki a te szent tested nélkül és ne vessed ellene bűneit az ítélet napján!

Ahogy ezt mondotta, íme szózat jött mennyből mondván:

— Jöjj immár hozzám, szívemnek kedvese és nyugodjál meg Atyámnak házában! Amit pedig kértél, én megadom neked.

Akkor atyja nyomban fejét vette, lelke pedig a mennyei örömökbe szállott. És annakutána atyja hazafelé indult, ám egyszerre tűz szállott alá az égből és felégette őt, úgy, hogy pora sem maradt. Ím így áll bosszút Isten a gonosz üldözőkön.

Akkor pedig jött egy Valentinus nevezetű jámbor keresztény, ki felvette a szent hajadon tetemét és eltemette, Isten pedig számos csodát művelt szent Borbála érdeméért. Hogy pedig a keresztények látták, mely sok csodajel esett sírjánál, gyönyörű koporsót készítettek neki s abba rejtették tetemét, fölébe pedig négy lámpást függesztettek, mind ezüstláncon, s mindegyikben szüntelenül jószagú olaj ég.

Amaz ország pedig száraz és sivár és oly sok ideig tart a szárazság, hogy eső híján semmi vizök nincsen s a kis pataokban is, mely az országon általmegyén, alig vagyon víz. Akkor kiviszik szent Borbála koporsóját a patakhoz és ráteszik a sekély vízre, mely is menten úgy megdagad tőle, hogy medréből is kicsap és mind az egész ország földjét megáztatja és bőséges áldást fakaszt.

Szent Borbála segítségét pedig jeles példázatok bizonyosága erősíti. Volt egy nemes gróf Szászországban, ki foglyul ejtette ellenségét és toronyba záratta és halálos büntetéssel parancsolta mind egész háza népének, hogy senki ne merjen eledelt vagy italt bevinni a rabnak, merthogy éhenhalásra kárhoztatta őt. A rab pedig, mikor már jóideje sínylődött étel-ital nélkül, sírva és nyöszörögve kérte porkolábját, hogy szent Borbála szerelméért adjon neki egy harapás kenyeret, nehogy éhen haljon. A porkoláb azonban nem is hederített szavára s mikor megint jó sok idő múlt, a rab pedig semmi hangot nem adott, halottnak vélvén őt, megjelentette urának s kérte, engedné meg, hogy kidobja tetemét, minekelőtte megfertőzi a börtön levegőjét. Kötelei vetettek hát a tetem nyakába és íebocsátották valamely mély szakadékba. Az pedig, hogy a szakadékban feneket ért, nyomban talpra állott, az ott lévők pedig, kik látták a csodát, rémülettel futásnak eredtek. Be ő szelíden szólította őket, mondván, hogy el ne fussanak, hanem az Isten szerelméért maradjanak és hozzá közeledjenek. Akkor hozzá lépven, kérdezték, hogyan történt halálból menekülése? Ő pedig felelé nekik:

— Szűz szent Borbála őrizett engem minden szorongattatásomban s mikor a szakadékba vetettek, szent kezeivel feltartott engem, mivelhogy nem enged meghalnom, mígnem gyóntam és áldoztam és a szent kéne-tekkel megkenettem. Ő nyerte nekem e kegyelmet Istentől, mivelhogy minden áldott nap bűjtökkel és imádságokkal őt tiszteltem.

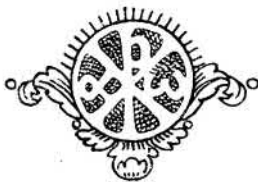
Annakutána részesült a szentségekben s megáldozván és megkenetvén, nyomban kilehelte lelkét.

Történt másszor, hogy három szerzetes éppen a barátok nagy gyűlésére indult és egy erdőn kellett általhaladniuk, melyben rablók vertek tanyát. És íme az erdőben keserves nyöszörgést hallanak, mire igen megrettentek, tudván, hogy rablók tanyáznak az erdőben. De az apát megkeményíti szívét és közelebb lovagol, hát látja ám, hogy egy levágott emberfej hever ottan, az nyöszörög oly igen keservesen. Kérdezi rögtön, mi esett vele, az pedig mondja:

— Fejemet vették itten a rablók, testemet pedig amott a bokorba vetették. És bizony én bűnös ember voltam, de mindennap tiszteltem szent Borbálát buzgó imádsággal és ájtatosan kértem őt, nyerné meg nékem Istentől ama kegyelmet, hogy ne kelljen e világból költöznöm az Őr szent teste nélkül. Annakokáért hívjad testvéreidet, illesszéték fejemet törzsemre és vigyetek a templomba és segítsetek, hogy magamhoz vegyem Urunk szent testét, annakutána pedig nyugodtan meghalok.

Hívta is akkor az apátúr a másik két barátot és elmondta nekik mind, mit a fejtől hallott. Fel is emelték akkor a fejet s odavitték a tetemhez, rája illesztették és karjaikon elvitték szegény embert valamely templom papjához. Ennek pedig meggyóna minden bűneit igaz bűnbánattal és magához vette Urunk szent testét. Akkor tüstént lehanyatlott és meghalt.

Hogy pedig a barátok e jelet látták, buzgó áhítattal magasztalták a mindenható Istent és szűz szent Borbálát, ki ama szerencsétlennek e nagy kegyelmet nyerte Istentől.

SZENT KRISTÓF

ZENT KRISTÓF pogánynak született Kananeában. Tizenkét rőfnyi volt a teste hossza, tagbaszakadt, vasgyúró, irdatlan nagy ábrázatú egy ember volt. Minekelőtte megkeresztelték, Ophorus volt a neve és dínom-dánom víg életet élt. Mikor pedig erejének teljességére jutott, gondolta magában: „Útra kelek és felkutatom a legnagyobb urat a világon!”

Ahogy kérdezősködött, küldték őt egy nagy úrhoz, ki sok országokon és népeken uralkodott. El is ment hozzá és fogadta neki, hogy híven fogja szolgálni. A király pedig nagy tisztességgel fogadta és igen örült nagy erejének. És mikor már jó darab ideje nála volt, történt, hogy az udvari hegedős énekelt valamit a király előtt és éneklés közben kiejtette az ördög nevét. Minek hallatára a király keresztet vetett magára, mivelhogy keresztény volt. Szent Kristóf pedig nem ismerte e jelet és annakokáért igen elcsodálkozott, mit akar a király. És szólott:

— Uram, mit akarsz azzal, hogy ama jelet vontad magad előtt?

De a király nem akarta megmondani. Szólt akkor újból szent Kristóf:

— Uram, mondd meg nekem, különben nem maradok tovább nálad!

— Megmondom hát neked az igazat, — feleli a király. — Ha én előttem az ördög nevét kiejtik, megáldom magam ama jellel s akkor ő menekül. Teszem pedig ezt annakokáért, nehogy hatalmat vegyen rajtam.

— Vájjon hát fêlsz tőle, — kérdezi szent Kristóf, — és oly nagy-e az ő ereje, hogy ártalmadra lehet? Én pedig annyi esztendők óta szolgáltam már neked és gondoltam, nincs nálad nagyobb és hatalmasabb úr!

Mivelhogy pedig rettegsz tőle s oly igen nagy az ő ereje, keresésére indulok, míg nem megtalálom. És neki akarok szolgálni, ki hatalmasabb nálad!

Otnak is eredt akkor szent Kristóf és kereste mindenütt az ellenséget és senki, akinél kérdezősködött felőle, nem tudta neki megmutatni. Történt pedig, hogy jutott egy nagy pusztaságba, hol is nagy sereg lovas vitézt látott. És látott közöttük egy ijesztő fekete lovat, ki vad iramodásbán vágatott, kitört a többiek közül és amikor odaért szent Kristófhoz, megszólította:

— Kit keresel?

— Az ördögöt keresem, — felelte amaz, — mivelhogy a szolgálatába szeretnék szegődni.

— Én vagyok az, — mondta rá a gonosz.

Erre Kristóf beszegődött hozzá, a gonosz pedig magával vitte új szolgáját. Történt, hogy egyszer egy úton mentek, az út mentén pedig kereszt állott. Ahogy a gonosz meglátta a keresztet, megkerülte és nem mert az úton tovább lovagolni egyenesen. Észrevette ezt Kristóf, igen elcsodálkozott rajta és szólott:

— Mondd csak, mért tettél kerülő utat?

A gonosznak bizony nem igen akaródzott megmondani, de Kristóf újra szólott:

— Mondd meg az igazat, különben egyetlen napig sem szolgállok tovább!

Hát mert az úton egy kereszt állott, — mondta végezetül is ímmel-ámmal! a gonosz, — amelyen Krisztus függött. Igen félek én ettől a jeltől és mindenkor menekülnöm kell tőle.

— Ha menekülnöd kell az ő jelétől, — mondja rá Kristóf, — akkor ő hatalmasabb nálad. Búcsút veszek hát tőled s elmegyek megkeresni Krisztust, mivelhogy neked nincs hatalmad minden dolgokon.

És otthagya a gonoszt és nem akarta tovább szolgálni. Ment-mendegélt és kérdezősködött mindenfelé, merre van az Úr Jézus Krisztus. És Istennek rendeléséből érkezett egy jóságos remetéhez, kinek elmondotta, hogy Krisztusnak akar szolgálni. Ez pedig elmondotta neki, mily nagy-hatalmas király Krisztus és ura mindeneknek és mely igen nagy jutalmakkal tetézi híveit. És Krisztusnak hitét oly bölcs tanításokkal magyarázta neki, hogy Kristóf végezetül kijelentette, hogy most már élete fogytáig buzgón akarja szolgálni Krisztust. Szólott pedig a remete:

— E nagy király nem szenvedheti a bűnös életet, de ha ki tisztán és istenfélőn él, annak megmutatja kegyelmét. Annakokáért bőjtölj és virrassz őérette. Efféle szolgálattal igen megnyered a király kegyelmét.

— Én sem virrasztani, sem bőjtölni, sem imádkozni nem akarok, — mondja Kristóf.

— Ámde Istened kívánja, hogy sokat imádkozzál, — oktatja a remete.

— Nem akarok én imádkozni, — ellenkezik Kristóf. — Mondj nekem valami mást, hogy azzal szolgáljak neki.

— Van amott egy nagy víz, — mondja erre a remete, — sem híd, sem palló nincsen rajta. Hahogy Istennek nevében áthordod azon az embereket, bizony megnyered e szolgálatoddal Urad kegyelmét.

— Ezt már szíves-örömezt cselekszem Istenért, — feleli Kristóf.

És maga kezével hajlékot épített magának a víz partján és igen sok ember jött hozzá, kiket is mind áthordott a vízen Istennek kedvéért. Hatalmas husángot tartott a kezében és éjjel nappal derekasan végezte munkáját.

Történt, hogy egyszer éjszakának idején Kristóf igen megfáradott, hát lefeküdt és elaludott. Egyszerre csak egy gyermek szólítja, nyomban fölserken és keresi a gyermeket mindenütt a víz mentén. Hogy pedig senkit sem talált, megint csak lefeküdt és elaludott. Szólt pedig újra a gyermek:

— Kristóf!

Megint kiszaladt hát, de senkit nem talált. Megint csak lefeküdt és ekkor harmadjára is hallotta a hívást. Akkor újra kiment és megtalálta a gyermeket és karjára vette és fogta a husángját és belépett a vízbe. A víz pedig igen megdagadozott, a kis gyermek pedig oly igen nehéz volt, mint az ólom. Minél tovább ment vele, annál nehezebb lett, a víz pedig oly igen megdagadott, hogy Kristóf már attól félt, ott fullad benne. És mikor úgy a víz közepe táján járt, szólt:

— Ejnye fiacskám, be nehéz vagy! Ügy érzem, mintha az egész világot hordanám vállamon.

— Te nemcsak a világot hordozod, — mondta rá a gyermek, — te azt hordozod, ki a mennyet és földet teremtette.

És ekkor a gyermek a víz alá nyomta Ophorust és szólt:

— Én vagyok Jézus Krisztus, a te királyod és Istened, kiért fára-

dozol. És én megkereszteltek téged az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében. És mostantól fogva nem Ophorus leszen a neved, hanem Christophorus, vagyis Kristóf, ami annyit teszen: Krisztus-hordozó. Husángodat pedig szúrd le a földbe s akkor megismered hatalmamat, mivelhogy husángod holnapra kivirágzik és gyümölcsöt terem.

Ezeket mondván eltűnt. Kristóf pedig örvendezett és hálát adott Istennek hozzá való nagy kegyelméért. És száraz husángját leszúrta a földbe, mely is egy éjszaka folyása alatt fává növekedett és virágzott és gyümölcsöt hozott. Hogy látta Kristóf e nagy csodát, igen megáradott benne a szeretet és hűség Isten iránt és hálákat adott néki mindama kegyelmekért, melyekkel őt áldotta. És mostantól fogva abban hagyta régi munkáját és hasznosabbra és üdvösségesebbre cserélte.

Istennek lelke ekkor elvezette egy városba, hol is a keresztények igen szenvedtek hitük miatt. Ámde Kristóf nem értette az ő beszédöket. Igen bánkódott ezen és kérte Istent, segítse meg, hogy megértse ama városbeliek nyelvét. És a mi Urunk meghallgatta őt és nagy kegyelmében cselekedte, hogy Kristóf megértette azoknak nyelvét és beszélni is tudott velők.

A jó szent Kristóf nagy száraz husángjával a kezében elment a keresztényekhez, mikor gyötörték és gyilkolták őket, lelki vigasztalást vitt nekik és biztatta őket, hogy csak béketűrőssel szenvedjenek az örök életért. Felháborodtak ezen igen a pogányok s az egyik oly vakmerő volt, hogy magasra hágott és szent Kristótot arculcsapta.

Vájjon te nem hiszed-e, mondta erre szent Kristóf. hogy én oly nagyerejű vagyok, hogy lábammal agyontaposhatnálak, ha Isten nevében meg nem bocsátanék neked?

És leszúrta botját a földbe és buzgón kérte Istent, gyümölcsöztetné a husángot, hogy e jellel a népet az igaz hitre térítse. Isten pedig meghallgatta és a husáng kizöldellt és pompás gyümölcsöket hozott. Akkoron sok pogányok a keresztény hitre tértek, kik a jelet látták. Megjelentették ám ezt a királynak, ki is igen fölgerjedt és kétszáz vitézt küldött keresésére. Ezek pedig éppen imádságban lették Kristótot és láttán oly igen megfélemlédtek, hogy nem mertek hozzányúlni és megjelentették a királynak. Erre még inkább fölgerjedt és más kétszáz vitézt küldött, hogy megfogják. Ezek is csak imádságban lették őt s egyikben sem volt annyi mersz, hogy odalépett volna hozzá és megfogta volna. Hogy pedig Kristóf meglátta a vitézeket, mondá nekik:

— Ha kedvem tartja, veletek megyek. De ha megbicsakolom magamat, sem megköötözve, sem másképpen ugyan soha nem visztek magatokkal!

Megrettentek erre és mondták:

— Ha nem akarsz velünk jönni, menj, merre kedved tartja. Mi majd azt mondjuk a királynak: nem tudjuk, hol vagyon.

— Ám én szíves-örömet veletek megyek, — mondja szent Kristóf. — Kötozzétek hátra kezeimet. Kész vagyok megszenvedni a mi Urunkért.

A vitézek úgy is cselekedtek. Ő pedig oly ékesen szólott nekik a keresztény hitről, hogy sokakat közölök megtérített.

Hát elvitték megköötözve a király elébe, ki is mikor meglátta, mely roppant ember, igen megrettent. És monda neki:

— Ha akarod, hogy békén hagyjunk és tisztességet adjak neked, áldozz a mi isteneinknek. Máskülönben keserves kínoztatást és gyötrelmeket kell szenvedned!

— A gonosz lélek a te istened, — monda rá szent Kristóf, - én pedig a mi Urunk Jézus Krisztusban hiszek!

Megharagudott erre a király és parancsolta, hogy vessék tömlöcbe, mindazoknak pedig, kiket útközben, hogy a királyhoz vezették, megtérített, fejüket vegyék. Ezeknek lelkei pedig a mennyei örömökbe szálltak.

Ennekutána a király tett melléje két asszonyt a börtönbe, hogy hitétől eltántorítanak. Ámde Kristóf oly igen ékesen szólott nekik a keresztény hitről, hogy megtérítette őket. Hogy ezt a király megtudta, igen megharagudott és monda az asszonyoknak:

— Ha nem imádjátok az én isteneimet, igen megkínoztatlak beneteket!

Mondta erre a két asszony:

— Parancsoljad, hogy mind a nép a templomba menjen, hadd lássák a mi áldozatunkat!

És akkor nagy sokaság gyülekezett a templomban. A két asszony pedig vakmerőn odament a bálványhoz, földre döntötte azt és megtaposta és verte oly igen kegyetlen csapásokkal, hogy pozdorjává törött. A népnek pedig mondták:

— Hozzatok orvosokat és kenőcsöket, hogy meggyógyítsák isteneiteket!

Haragra gerjedt a király ennek miatta és parancsolta, hogy az asz-

szonyokat agyonverjék. Azok tehát igen megszenvedtek Istennek szerelméért, leikeik pedig a mennyei örömökbe szálltak.

Ennekutána szent Kristófot mezítenre vetköztették és vesszőkkel verték és tüzes sisakot húztak fejére. Le is fektették széles vastáblára és egész teste hosszában rája kötözték és véges-végig leöntötték forró szurokkal. De Isten megsegítette és kötelékei lehullottak és a vaspad összetörött. Ennekutána vastag oszlophoz kötözték és sűrűn telilövdözték nyilakkal. Ám ekkor nagy csoda történt, mert Isten vele volt és a nyilvesszők mind függve maradtak a levegőben. A király pedig úgy vélte, hogy már annyira megnyilazták, hogy nem sok idő múltán meghal. Mondta hát neki:

— Elvesztegeted életedet és hitedet!

Ekkor az egyik nyilvessző beleröpült a király szemébe, ki is menten megvakult. Szent Kristóf pedig mondá neki:

— Ha én holnap meghalok, végy a véremből és keverd földdel, kenjed szemedre és meggyógyulsz tőle és újra láatsz!

A király pedig csúfolkodásnak gondolta ezt és másnap szent Kristófnak fejét vétette. Lelke pedig a mennyei örömökbe szállt és Istentől a vértanúk koronáját nyerte jutalmul

Ám a király ennekutána mégis vett szent Kristóf véréből és földdel keverte és bekente véle szemét. És azon nyomban meggyógyult és látott, valamint szent Kristóf megmondotta. Akkor ő is hitt és megkeresztelkedett.

SZENT ORSOLYA

LT NAGY BRITANNIÁBAN egy király, Maurus nevezetű, Ki keresztény volt. Volt neki egy gyönyörűsége szép és bölcs leánya, Úrsolya nevezetű, ki szüzességet fogadott Istennek szerelméért. És élt ugyan az időben egy király Angolországban, ki pogány volt. Szent Úrsolyának szépségéről es bölcsességéről oly igen sokat beszéltek amaz időkben, hogy híre az angol király országába is eljutott. És minekutána a király és fia oly igen sok szépet hallottak szent Úrsolya felől, hírnököket küldöttek Maurus királyhoz, kérvén őt, hogy leányát adja a király fiának feleségül.

Igen megrettent akkor Maurus király, mert hogy az angolok királya hitetlen volt és igen hatalmas fejedelem és attól félt, hogy ha megtagadja tőle leányát, az nagy haddal jó ellene. És bizony gondolta azt is, hogy leánya nem kívánja férje gyanánt ama királyfit, mivelhogy pogány. Elmondotta tehát leányának a király üzenetét és kérdezte, mitévő leszen mostan. Üzente akkor a leány az angol királynak:

— Teljesítsd nekem három kívánságomat, akkor fiadhoz megyek feleségül. Eiső kívánságom, hogy adj nekem tíz nemes szüzet s mindegyik mellé még ezer szüzet, magam is hozok ezeret, hogy legyünk mind Őszszesen tizenegyezeren. Másik kívánságom: építtess nekünk olyan hajót, hogy három esztendeig mülassak velők a tengeren, Harmad kívánságom: hogy fiad megkeresztelkedjék. Akkor feleségül megyek hozzá három esztendő múltán.

Hogy az angol király és fia hallották ezt az üzenetet és egyben ér-

tésükre esett a követektől, mely igen szépséges és bölcs leányzó Úrsolya, a királynak fia igen megszerette őt és atyjával együtt mondá, hogy a három kívánságot kész örömet teljesíti. És nyomban meg is keresztelkedtek mind ketten és egész országukból összegyűjtötték a szüzeket, mígnem betölt a szám, hogy tizenegyezeren voltak. Öltöztette őket akkor ékes ruhákba és küldötte mind valamennyit szent Úrsolyához, ki is igen megörvendezett és kérte Istent, maradjon vele. És sokat szólott a szüzeknek a keresztény hitről s mind, kik pogányok voltak közöttük, megkeresztelkedtek. A szüzek pedig igen megszerették Úrsolyát és mind az egész országban csak a szépséges szüzekről folyt a szó. Volt pedig szent Úrsolyának egy asszonynéje, ki özvegy volt és maga is királyné. Ez eljött a szüzekhez, kiknek hírét hallotta és négyet magával vitt közülök.

A szüzek pedig igen vidáman mulatták magokat a tengeren és szent Úrsolyának atyja számos vitézeket és szolgálakat küldött hozzájuk, kikkel püspökök is sokan jöttek udvarlásokra. Történt pedig, hogy a vihar Gallia országa felé hajtotta a hajót, mely is a Rajna nevezetű nagy folyón jutott Köln városához. Itt megjelent szent Úrsolyának az angyal és mondá neki:

— Itt vértanúhalált szenvedtek Isten szerelméért, de mielőtt még ez betelnék rajtatok, Rómába mentek.

Fölkerekedett akkor szent Úrsolya és elment Bazel városába, mely is nem messzire vagyon Rómától. Itt elhagyták hajójukat és mindent, mit magokkal hoztak és elindultak Rómába.

Az időben Cirjék volt a pápa, ki szent Úrsolyának földije volt. Ki is mikor hallotta, hogy a jámbor szüzek az ő földijei, elébük ment a papokkal és nagy körmenettel, mivelhogy sokan voltak közöttük atyjafiai. És ékesen szólott nekik Istenről és megkeresztelt közülük némelyeket, kik még nem voltak megkeresztelve. Akkor éjszakának idején hangot hallott a pápa, mely szólott:

— Indulj útnak magad is a szüzekkel, mivelhogy velők fogsz vértanúságot szenvedni!

Reggelre kelvén, hívatta is a pápa a papokat és mondá nekik, hogy el kell mennie a szüzekkel és kérte őket, válasszanak más pápát. A bíbornokok igen bántódtak ezen és kérték, maradna velők, de ő nem tágitott, az égi jelenésre gondolván.

Mikor pedig a szüzek és a pápa megindultak Rómából, velők ment egyik bíbornok is, Vince nevezetű, továbbá az antiochiai érsek és két

más püspök. Az angol király pedig ötöd esztendőre meghalálozott, minekutána előbb megkeresztelkedett és immár fia viselte a koronát, ki jegyese volt szent Úrsolyának. Igen istenfélő király volt ez és buzgón szolgálta az Urat és békétű réssel várta, hogy szent Úrsolya ötöd menyegzőre hívassa. És akkor megjelent neki Istennek anyyala és mondá .:

— Serkenj fel és menj elébe jegyessednek, indulj vele egyetemben Köln városába, hol is vértanúhalált szenvedsz és elnyered jutalmadat!

Akkor az ifjú király valóban felserkent és magával vitte hűgát és anyját és az országnak egyik püspökét.

És mikor mind a sokaság együtt volt, akkor csodálatosképpen találkozott a királynak és szent Úrsolyának népe és együtt mentek a Rajnához. És mikoron odaérkeztek, a pogányok nagy sereggel gyülekeztek Köln városának romlására. Akkor szent Úrsolya szűz mind egész seregével megindulta pogányok serege ellen, mivelhogy útjok is ép abban az irányban volt.

A pogányok pedig dárdákat és kardokat ragadtak és leölték mind az egész népet, a szüzeket és a vitézeket, a pápát és a püspököket, szegényekét és gazdagokat. A pogányok fejedelme pedig látta, hogy szent Úrsolya oly igen gyönyörűséges, akár valamely királyné és mondá neki:

— Szépséges hajadon, nem akarom, hogy neked bántódásod essék és hogy megvigasztaljalak szüzeidnek haláláért, feleségül veszek és oldalamra helyezlek.

Mire a szent szűz becsmérelte ötöt, a király pedig nagy haragjában nyilat lőtt belé, mellyel azon nyomban megölte. És szent Úrsolya is vértanúhalált halt mind a szüzekkel és vitézekkel és püspökökkel egyetemben, lelke pedig a mennyei örömökbe szállt.

HÉT SZENT ALVÓK

Z IDŐBEN, mikoron Decius volt a római császár, igém keményen üldözték a keresztényeket. Elment tehát a császár Ephesus tartományába is és öldöstette a hívőket. És valahány templomot emeltek Istennek dicsőségére, mind valamennyit földig rontatta. És gyilkolta a keresztényeket és kegyetlen kínzásokkal illette őket.

Volt pedig Ephesusban hét férfiú, nevük szerint Malchus, Maximianus, Serapion, Marimon, Constantinus, Dionysius és Johannes. Mivelhogy szörnyűségesen féltek a haláltól, eladták mindenüket, amijök csak volt, magukhoz vették az árát, kiköltöztek a városból és elmentek egy hegyre, melynek neve Célon vala.

Egyiket pedig magok közül naponta küldték a városba, hogy élelmet vásárolna. Hallják ám egyszer, hogy ölik a keresztényeket és mindenütt felkutatják őket. Igen megszomorodának ezen s nagy búsongással lefeküdtek és elaludtak. Kisvártatva mondják ám a császárnak, hogy némely emberek a hegyre menekültek. Dühében parancsolta a császár, hogy őket ottan befalazzák, hogy éhen vesznének. Be is falazták hát őket. Ennekutána a császár lovára ült, visszament Rómába és nem sok idő múltán meghalálozott. Nemzetsége azonban a keresztény hitre tért és mind csupa keresztény császárokat adott az országnak, mígnem végezetül a jóságos Theodosius ült a trónra, ki is igen jámbor keresztény vala.

Az időben a keresztények hite igen meggyarapodott. Élt pedig akkoron egy Thallus nevezetű úr, ki palotáját építtette a hegyen és sok számos

istállót is ott állíttatott, mert hogy övé volt a hegy. És leromboltatta ama falat is, hogy helyet kapna az istállóknak. Ekkor pedig a mondott hét férfiú immár háromszáz esztendőnél több ideje hogy aludott.

Felébredtek hát Isten akaratából és hogy felébredtek, küldték nyomban Malchust a városba élelemért. Vett is magával pénzt iszákjában és elindult szegény ember képében. Mikor pedig kilépett a barlangból, látta a sok követ a barlang szája előtt. És mondá magában:

— Ejha, mely gonosz ellenség halmozta itt e köveket?

És módfelett álmélkodott, hogyan kerültek oda ama kövek. Lement annakutána Ephesus városába, de bizony a város is igen megváltozott. Megint csak igen álmélkodott, hogy mindenek másképpen volnának. Hallja is ám, hogy Istennek nevét ország-világ előtt fennszóval mondogatják, pedig soha eddigelé ilyesmit nem cselekedtek. Odamegy hát az árusok asztalához, kiveszi a pénzt és kenyeret akar vásárolni rajta. Ahogy a pékmester meglátja a pénzt, mondja ám neki:

— Ej de fura egy garasod vagyon. Nem is él a világon olyan öreg ember, ki ezt ismerne.

Nem is tudta, mit mondjon hamarjában, végezetül mégis csak megszólalt:

— Hászén csak tegnap volt, hogy itt jártam, akkor még elvettétek ezt a garast, már ma meg nem akarjátok.

— Csuda, hogy mit beszélsz, — felelik neki, — sose láttunk téged, híredet se hallottuk.

És odacsődítették az embereket. Malchus pedig igen megrettent, netalán Decius császár elibe vezetnék, fiát valóban el is fogták és odaállították Antipater bíró meg a fő-fő püspök eleibe és mutatták nekik a garast. Azok pedig mondták:

— Bizonynal kincset leltél, mutasd hát nekünk!

Megrettent ám erre Malchus és mondá:

— Enyém bizony ez a pénz, apám uramtól örököltem.

Mondja rá a bíró:

— Nyilván látom, hogy megcsalsz, mert vájjon Decius császár idejében élt-e apád urad, mivelhogy e garasokat akkor verték. Pedig hát te ifjonti ember vagy, még hűszesztendő is alig.

Kérdezi hamarjában Malchus, hol vagyon Decius császár. Felelik pedig neki, hogy sok-sok évek előtt meghalálozott.

Mondja is Malchus:

— Bizony látom, felfordult a világ sora.

Ennekutána előhozna egy teméntelen nagy könyvet, melyben írva vagon, hogy kétszázhetvenkét esztendő tellett el azóta. Álmétkodott pedig Malchus módfelett és mondta nekik:

— Jertek csak velem Célon hegyére társaimhoz.

Theodosius pedig még annakelőtte ólomtáblára vésette, hogyan falaztatta volna bé őket Decius császár, a tábla pedig a falban volt és kinek kedve tartotta, olvashatta. Felmentek tehát, mind az egész nép, a hegyre, a szentekhez. És azok mind valamennyien oly jó erőben voltak, hogy mindenek elálmétkodtak rajta, minek is a szentek igen örvendezének. És azok hatan nyomban szólották Malchusszal.

Jelentik is Theodosius császárnak, aki tüstént siet a szentek udvariasára és lábaikhoz veti magát. Nosza fölemelik menten a fölséges császárt és mesélnek néki sok régi dolgokat, mik megestek akkoron. És paráncsolja a császár minden zsidóknak és eretnekeknek, kik nem hisznek a feltámadásban, hogy oda jönnének. És mondja a hét szent alvóknak, hogy azok nem akarják hinn, hogy az ember e földi élet után föltámad. És akkor egy szóval mondják a hét szent alvók:

— Mink pedig bizony mondjuk néktek, hogy az ember e földi élet után föltárnád és meg kell állania Isten ítélszéke előtt.

Parancsolja erre a császár, hogy ki nem hinné ezeket, nyomban fejét vegyék. Mikoron pedig az eretnekek mindezeket hallották, megvilágosodott a hit szívékben. Ennekutána kérte a császár a hét szent alvókat, mutatnák meg néki Isten kegyelmével, hol volna a két szent fő-apostol, szent Péter és szent Pál eltemetve? Ők pedig mondák:

— Róma városában.

Meg is találta a császár a két nagy szent tetemeit és igen megörvendezett. Végezetül fejet hajtottak a hét szent alvók a császár ő fölsége előtt és meghaláloztak. Igen bánkódott ezen a császár, hogy nem mulathat többet velők és elsiratta őket. És mint szentekhez illendő, tekertette szent tetemeiket bíbor takarókba és faragtatott nekik remekbe koporsót és mind együtt nagy dísszel eltemettette őket.

II

SZENT HITVALLÓK ÉLETE
ÉS LEGENDÁI

SZENT ANNA ASSZONY

ZENT ANNA asszony Áronnak, az Ó-Szövetség jeles főpapjának családjából származott és nemzetsége Betlehemből, Juda városából eredt. Szent Anna asszonynak Joachim volt a hitese ura, ki Dávid királyi nemzetségéből született és Názáret városából származott. Szent Anna és Joachim igazak voltak minden ő dolgaikban és mindenkoron megtartották Istennek parancsolatait. És minden ő javaikat háromfelé osztották és két részt adtak a szegényeknek és egy részt magoknak tartottak, hogy abból éljenek ők és házuk népe. Isten pedig igen meggyarapította vagyonukat, hogy gazdagságban nem igen volt hozzá jók fogható.

És már húsz esztendeje éltek együtt s nem volt gyermekük. Igen szomorkodtak ezen és könyörögtek Istennek és fogadták, hahogy gyermekkel áldja őket, azt az ő szolgálatjára szentelik.

Történt pedig, hogy egy nagy mennyegzőre Joachim sok néppel együtt Jeruzsálembe ment. És mikor bement a templomba és az oltárhoz lépett és áldozni akart a többiek módjára, szólott hozzá nagy haraggal a főpap:

— Hogyan merészkedel az oltárhoz lépni, holott átkozott vagy Isten és a törvény szava szerint? Áldozatod pedig nem kedves Isten előtt, mivelhogy terméketlen a te ágyéked!

Igen megszegyellette magát Joachim e miatt és nagy bánattal kiment a templomból. És nem is mert hazamenni házába és háza népéhez. Elment hát béreseihez, kik a barmait őrizték a mezőn, nem is messzire Názárettől. És nagy bánatában igen erősen bőjtölt és szüntelenül Ábrahámot és fele-

ségét, Sárát forgatta elméjében, kiknek Isten öreg napjaikban adta fiokat, Izsákot.

Szent Anna asszony pedig nem tudta, hogy hitese urát kiűzték a templomból. Azt sem tudta, hol volt és álló öt hónapig hírt sem hallott felőle és ennek miatta igen megszorodott. És mikor mindent megtudott, bezárta házát és gyászruhát öltött és éjjel-nappal térdenájlva imádkozott. És mondotta egy napon:

— Ó Uram, Izraelnek erős Istene, te nem adtál nekem gyermeket és elvetted tőlem férjemet és nem tudom, él-e avagy megholt.

És igen nagy búsongásban és siránkozásban elment egy kertbe, térdreborult és nagy áhítattal hívta-szólította Istent. Annakutána pedig felállott, szemeit és karjait az örök Isten felé emelte és mondá:

— Uram, jóságos Istenem, te minden teremtménynek adtál gyermeket, az állatoknak és a madaraknak és a halaknak és mind örvendének ő ivadékaikban. Csak engem egymagám hagytál jóságos ajándékok nélkül, miért is kérlek, adj nékem gyermeket, kit templomod szolgálatára szentelek.

Ahogy ezt mondotta, megjelent néki nagy fényességben Gábor arkangyal és szólott hozzá:

— Anna, Istennek kedves szolgálója, meghallgatta Isten a te könyörgésedet. Gyermeked léssen és magzatod híre bejár majd minden országokat. Áldott vagy te az asszonyok között, mert leányod születik, kinek Mária leszen neve, kiben születésétől fogva Istennek minden kegyelme lakozik. Három esztendő múltán Isten szolgálatára szenteltetik és soha többé meg rvev válik a templomitól Férfiút soha nem fog ismerni és szüzen fiat szül, ki a világ megváltója és megtartója leszen!

Ahogy az angyal ezt mondotta, szent Anna igen megörvendezett a látomáson és az igéken, melyeket mondott és hálát adott Istennek kegyelméért.

Minekutána pedig Joachim jó darab ideje már nagy búsongásban töltötte napjait, elment az angyal hozzá és mondá neki:

— Isten küldött engem hozzád, mert látta nagy szégyenkezésedet és meghallgatta könyörgésedet. Hitvesed, Anna, leánygvermeket fog szülni, kit nevezs Máriának. Éttől fog születni a mennybéli Istennek fia, kinek neve leszen Jézus, ki által az emberek üdvözölnek.

— Immár húsz esztendeje élek hitvesemmel, — felelte Joachim, — és sohasem adott nékem gyermeket.

— Megjelentem én hitvesednek is, — mondja rá az angyal, — és őt is megvigasztaltam imádságában és siránkozásában. Annakokáér! menj haza a te jó hitvesedhez, Annához.

Leborult akkor Joachim a földre és nagy áhítattal imádkozott az angyalhoz és szólt:

— Ha igaz, hogy kegyelmet nyertem, lépj be kicsinyég az én házamba és áldj meg engem, a te szolgádat!

— Ne mondjad nékem, — feleli az angyal, — hogy az én szolgám vagy, mivelhogy mind valamennyien egyazon úrnak szolgálói és cselédei vagyunk. És az én eledelem láthatatlan és az én italomat nem láthatja senkisé. Annakokáért ne is kérj engemet, hogy belépjek házadba. Amit pedig nékem akartál felajánlani, áldozd az Úrnak égő áldozatban.

Fogott akkor Joachim egy makulátlan bárányt és mondá az angyalnak:

— Én nem hozhatok Istennek égő áldozatot, hahogy te nem adsz nekem engedelmet, hogy áldozzak.

— Nem mondanám néked, hogy áldozz, — feleli az angyal, — ha nem tudnám, hogy ez az Isten akarata.

Akkor Joachim égő áldozatot áldozott Istennek és az áldozat füstje égnek szállott. Annakuíána pedig arcra borult és úgy feküdt ottan a hatodik órától a kilencedikig. Jöttek aztán a szolgálói és nem tudták, mi eshetett vele és fölemelték. Elmondotta akkor nekik, mit hirdetett néki az angyal. Igen megörvendeztek erre mind valamennyien és mondották neki. menjen ei feleségéhez, amint az angyal parancsolta.

Joachim pedig sokáig forgatta elméjében, mitévő legyen és elaludott. Álmában megjelent neki isten angyala és szólt:

— Menj csak vissza a mezőről és térj meg feleségedhez! És ez legyen néked a jel: mikor az Aranykapu alá érsz, szemben találkozik veled hitvesed Anna, ki is igen szomorú, hogy oly sok ideig oda voltál. Mikor pedig jönni lát tége,d, igen megörvendezik.

Fölébredt erre Joachim és elmondta béreseinek, mit álmódott. Magasztalták akkor az Urat és útnak indultak. És mikor már tizenhárom napja úton voltak, szent Anna bement az ágyasházába és az angyalnak szavát forgatta elméjében, melyet néki mondott. Történt pedig, hogy nagy menyegző napja virradt a városra, szent Anna szolgálója pedig mondá asszonyának:

— Sok ideje búslakodol már és igen gyötrőd magadat. Öltözz hát

most mennyegzői ruhádba, mert nem illendő dolog keseregned mennyegző napján!

— Gyászba borult az én életem, — mondja rá szent Anna asszony, — és nincs vigasztalásom és nincs örömöm.

— Próbára vetett téged az Úr, — mondja a szolgáló, — hogy meddővé tette méhedet és elvette tőled hites uradat!

Ahogy ezt szent Anna hallotta, igen megszorodott szívében és megint kiment a kertbe, hogy még jobban kisírja és kípanaszolja bánatát. Ott pedig imádságában megjelent neki az angyal és mondá:

— Keli fel és indulj Jeruzsálembe és mikor az Aranykapu alá érsz, ott szembe találkozik veled hites urad, Joachim.

Ennek hallatára szent Anna minden szolgálival egyetemben nyomban útnak indult Jeruzsálembe. És mikor az Aranykapu alá érkezett, imádkozott és várta férjét, ahogy az angyal hirdette neki. És mikor fölkelt imádságából és meglátta közeledni, nyakába borult és hálát adott Istennek kegyelméért. És ekkor bizonyosak voltak mindketten, hogy gyermekkel áldja őket Isten. És elmondották egymásnak, mit az angyal hirdetett nekik. Minekutána pedig imádkoztak Jeruzsálemben, haza indultak. És tíz gyöngye bárányt áldoztak az Úrnak és tíz borjút a papoknak és száz juhot a községnek.

És szent Anna, mikoron ideje betölt, szülte Máriát, Istennek anyját, mennyek királynőjét, ki oly igen szép volt és tiszta, mint soha még földi ember, csak Istennek egyszülött Pia.

Utána még két leánya született szent Annának, kiket ugyancsak Máriának nevezett, mivelhogy nem tudta, melyik az igazi, kit az angyal jelentett néki. És a jó szent Anna asszony híven szolgált Istennek élete fogytaig. És mikoron eljött az idő, melyben Isten őt el akarta szólítani e világból, betegségnek esett. És hálát adott Istennek mind ama kegyelmekért, melyekkel őt megáldotta és üdvösséges halált ért.

SZENT JÓZSEF

Z IDŐBEN, hogy a boldogságos Szűz betöltötte tizenkettedik esztendejét, tanácsot tartottak a papi fejedelmek, hogy mit műveljenek vele. Mivelhogy mind az ideig az Úr házában lakozott ama szűzek között, kik az oltárt szolgálták, ám mostan hajadonná serdülvén, végezni kellett jövendője felől.

Bemenvén tehát a főpap a szentek szentjébe, imádkozott, hogy Isten világosítaná meg elméjét s íme megjelent előtte az Úrnak anygala és mondá neki:

— Zakariás, kimenvén hirdessed, hogy egybegyűljenek Izraelnek férfúi, kik asszonyt nem ismernek s minden egyes hozzon magával vesszőt. Akinek vesszején pedig jelet mutat az Gr, annak hitvese legyen Mária!

Küldötte akkor Zakariás a hírvivőket mind Judea egész tartományába, kik is nagy harsonaszóval meghirdették az Úrnak akaratját, miként a főpap rendelte.

Volt pedig akkoron Názáreth városában egy jámbor ácsmester, József nevezetű, ki Dávidnak királyi házából származott s bár agg ember volt, asszonyt soha nem ösmert és szüzességben élt. Hallván tehát a főpapnak hirdetését, letette szerszámját s vesszőt fogván, elment a templomba.

Ottan a főpap egybegyűjtötte mind a vesszőket és bemenvén a szentélybe imádkozott. Annakutána megint kezébe adta minden egyesnek maga vesszejét, ha mutatkozik-e azon az Úrnak jele. De semmi nem mutatkozott, mígnem Józsefhez ért, kinek is kezébe adván vesszejét,

abból fehér galamb röppent ki és egyenest Józsefnek fejére szállott. Szólt akkor a főpap:

— Íme bizonyság Isten előtt, hogy tégedet választott e szűznek óta Imául!

De József igen megrettent és felelte a főpapnak:

— Hogyan lehetséges ez? Mivelhogy agg ember vagyok én, a leányzó pedig ifjú! Bizony csúfot űznek belőlem Izrael fiai!

— Féljed a te Uradat Istenedet, — intette őt a főpap, — netalán megbüntessen hitetlenséged miatt!

Akkor József megijedett a főpap szavától és ótalmába vette Máriát és mondá neki:

— Im ótalmamba vettelek tégedet az Úrnak házából és mostan elmegyek munkámba, mígnem megépítem ama házat, melyet felvállaltam. Annakutána megtérek hozzád, addiglan pedig az Úr őrizzen meg tégedet!

Történt pedig, hogy József nem lévén honn, Mária éppen szövőszékén munkálkodott, mikor nagy fényesség támadott kamrájában s föliekintvén látta szemei előtt az Úr angyalát, ki ekképpen szólt hozzá:

— Üdvöz légy, Mária, malasztal teljes, az Úr vagyon te veled, áldott vagy te az asszonyok között!

Hogy pedig Mária igen megrettent és nem értette az ángyainak beszédét, szólt az újból:

— Ne félj, Mária, mivelhogy kegyelmet találtál Istennél! íme méhedben fogansz és fiat szülsz és az ő nevét Jézusnak hívod!

Minémű köszöntés ez? — kérdezte Mária igen megháborodván.

Az Úr küldött engemet, — felelte az angyal, hirdetnem néked, hogy fiad nagy leszen és a Magasságbeli fiának fog hivatni és neki adja az Úr Isten Dávidnak, az ő atyjának királyi székét és országiam fog Jákob házában mindörökké.

— Miképpen leszen ez, — kérdezte Mária, — holott férfiút nem ösmerek?

És felelvén neki az angyal, mondá:

— A Szentlélek száll reád és a Magasságbelinek ereje megárnýékoz téged. Annakokáért a szent is, ki tőled születik, isten fiának fog hivatni.

Akkor mondá neki Mária nagy alázatosságában:

— Íme az Úrnak szolgálóleánya, legyen nekem a te igéd szerint!

És akkor Mária indult Juda városába, hogy meglátogatván atyjafiát,

AZ ANGYALI ÜDVÖZLET.

Murillo festménye.

Erzsébetet, megjelentené neki, mi véle esett. Bemenvén pedig, köszönté őtet és Erzsébet elébe futott mondván:

— Áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse! És honnét vagy az nekem, hogy az én Uramnak anyja jöjjön hozzám?

Mária pedig monda:

— Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez lelkem az én üdvözítő Istenemben. Mert megtekintette szolgálójának alázatosságát és mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék!

És Mária három hónapot töltött Erzsébet házában, de egyre nehezülvén, igen félt és megtérvén házába, elrejtőzött Izrael fiai elől. És tizenhat esztendő volt ekkor.

József pedig hat hónap múltán megtérvén munkájából bement házába és látta, hogy a szűz, kit ótalmába adott a főpap, magzattal áldott. Igen megkeseredett akkor és földre vetvén magát, nagy bűnbánattal zokogott mondván:

— Íme hogyan állok az én Uram Istenem színe elébe? Mivelhogy szűzen vettem magamhoz e hajadont és nem őriztem meg őtet!

Annas'utána fölkelvén hívta Máriát és monda neki:

— Miért cselekedted ezt velem?

Mária pedig szelíden felelte:

— Bizony mondom neked, tiszta vagyok én és férfiút nem ösmerek!

Igen megrettent József e beszédre és kamrájába vonulván töprenkedett, mitévő legyen. S igaz ember lévén, nem akarta hírbe hozni jegyesét, hanem gondolta, hogy titkon válólevelet küld neki s elbocsátja őtet. Es ekképpen töprenkedvén, íme megjelent néki álmában az Úr anyyala és szólott hozzá mondván:

— József, Dávidnak fia, ne félj elvenni Máriát, a te feleségedet, mivelhogy ő a Szentlélektől fogant. Fia szül pedig, ki Jézusnak nevezetik, mert ő szabadítja meg népét bűneitől.

Fölkelvén pedig József úgy cselekedett, miként az Úr anyyala parancsolta és megtartotta Máriát felesége gyanánt, de nem ösmeri vala őtet.

Akkor elment hozzá Annás, egyike a papi fejedelmeknek és látván Mária állapotját, megjelenté azt a fő papnak mondván:

— Tudd meg, hogy József, kit az Úr választott Mária ótalmazója gyanánt, vétkezett az Úr parancsa ellen!

— Ugyan mi bűn vagyon ő benne? — kérdezte a fő pap.

— Íme nem ótalmazta meg a szüzet, kit gondjaiba adott az Úr, — felelte Annás, — mivelhogy az áldott állapotban vagyon.

— Vájjon ezt cselekedte volna-e? — töprenkedett a fő pap.

És nyomban törvényszolgákat ktildvén, maga elébe vezettette őt Máriával egyetemben. Akkor pedig szólott elsőbben Máriához:

— Mária, mért cselekedned ezt, holott az Úr magának választott tégedet és a szentek szentjében növekedtél és angyal kezéből vetted táplálékodat?

— Él az én Uram Istenem, — felelte Mária, — hogy tiszta vagyok én és férfiút nem ösmerek.

Akkor kérdőre vonta a fő pap Józsefet mondván:

— Mért cselekedted ezt?

— Él az én Uram Istenem, — felelte József, — hogy tiszta vagyok én e szűztől.

— Ne tégy hamis tanúságot, — intette őt a fő pap, — hanem igazán valid meg, ha mi gonoszát cselekedtél!

József pedig semmit nem szólt, csak igen zokogott. Szólott akkor a fő pap;

— Íme mostan megitatlak benneteket az Úr próbájának vizével és akkor megmutatkozik, ha van-e bűn bennetek?

És megítatván elsőbben Józsefet, küldötte őt a hegyre, de az épségben tért meg. Annakutána pedig megítatván Máriát, őt is küldötte a hegyre, de ő is hasonlóképpen épségben jött vissza. És igen álmétkodtak mindenek, hogy semmi bűn nem mutatkozott bennök. Mondá akkor a fő pap:

— Im Isten megmutatta, hogy nincsen bűn bennetek, annakokáért én sem ítélek meg titeket.

És elbocsátotta őket.

Történt pedig az időben, hogy Augustus császár parancsot adott, hogy mind egész országának lakosai összeírassanak. Annakokáért József is fölszerszámozta szamarát és felültette arra Máriát, hogy együtt fölmenjenek Judeának Betlehem nevezetű városába, hogy ottan beírassák magokat a lajstromba.

Ottan pedig oly igen nagy voltasokadalom, hogy már semmi szállást nem tudtak kapni, meghúzódtak tehát valamely istállóban, hol is Mária azon éjszakán megszülte gyermekét, ki nyolcadnapon neveztetett Jézus-

nak, miként az angyal hirdette Máriának. És csillag tűnt fel feje fölött és angyalok éneke hangzott mennyekből és keletről mágusok jöttek drága ajándékokkal, hogy imádják a nagy királyt, kinek születését Isten a csillag által megjelentette nekik.

Hallván pedig Heródes király, hogy valamely nagy király született Izraelben, parancsot adott, hogy a napkeleti mágusok visszatérvén megjelentsék neki, hol vagyon ama király, titokban gondolván, hogy elveszejtí őt. Azok pedig Istennek intésére más úton tértek meg hazájokba és semmit meg nem jelentettek Heródesnek.

Akkor a király szörnyű haragra gerjedt és minden módon el akarván pusztítani az újszülött királyt, parancsot adott, hogy Betlehem városában és szomszédságában minden újszülött csecsemőt megöljenek.

Éjszakának idején pedig megjelent az Úr angyala Józsefnek és mondá neki:

— Serkenj föl, vedd a gyermeket és anyját és fuss Egyiptomba és maradj ottan, mígfen megmondom neked. Mert keresni fogja Heródes a gyermeket, hogy el vészé jtse.

És akkor József ismét fölszerszámozta szamarát és ráültetvén Máriát és annak ölébe helyezvén a kisdedet, útnak eredt velök éjnek éjszakáján és elment Egyiptomba. Heródes pedig mind megölette a gyermekeket, kik két esztendőn alul voltak, hahogy talán köztök lenne Izraelnek ama jövőendő királya is. Az pedig bizony nem volt azok között.

Ám Isten hamar büntette Heródest, csúf halállal elpusztítván őt. És akkor megjelent az Úr angyala Józsefnek Egyiptomban és mondá neki:

— Serkenj föl, vedd a gyermeket és anyját és térj meg Izrael földjére, mert meghaltak, kik a gyermek élete ellen törtek.

József tehát megfogadta az angyalnak szavát és visszatért Izrael földére, de nem ment Júdeába, mivelhogy ottan Heródesnek fia, Archelaus országolt, ő pedig fölöttébb rettegett tőle, hogy bosszút vészén a gyermekén, hanem engedvén a mennyei intésnek, melyet álmában kapott, Galilea felé tért és megtelepedett ama városban, mely Názárethnek nevezetik.

Ettől fogva békességben, imádságban és munkálkodásban tölt a szent családnak élete. József minden esztendőben fölment háza népével Jeruzsálembe, hogy megülje a husvétet. Történt egyszer, hogy Jézus elmaradt anyjától és Józseftől és ők nem lelvén a sokadalomban isteni gyermeküket, igen elbúsulván keresték mindenfelé. És harmadnapra

meglelték a templomban, hol is oktatta az írástudókat és papi fejedelmeket, azok pedig fölöttébb álmélkodtak a gyermeknek bölcsességén.

Akkor megtért velők Jézus názárczhi házokba és szent József növelte őtet Isten félelmében, bölcsességben és kedvességben Isten és emberek előtt. És Jézus, holott Istennek fia volt, engedelmeskedett nekik és szorgosan munkálkodott nevelő' atyjának műhelyében, az ácsmesterséget gyakorolván.

És szent József, mikor esztendői betöltek, késő agg korában, csöndesen elhunyt Jézusnak és Máriának karjaiban, még minekelőtte Jézus megkezdette volna az Úr igéjének hirdetését és csodatételeit.

De Istentől kapott küldetését híven betöltötte, ótalmazván az Úr Jézus szent anyját és gondozván és oktatóván annak isteni gyermekét.

MÁRIA MAGDOLNA.

Greco festménye.

MÁRIA MAGDOLNA

MÁRIA MAGDOLNA nemes és gazdag, szépséges és vidám és szerelmes leányzó volt és igen büszke teremtés. Es ifjonti éveiben igen szabadjára élt. Volt egy várkastélya Jeruzsálem tőszomszédságában s ott élte életét szem nem látta, fül nem hallotta csuda dárídókban és szörnyű bűnökben.

Az időben a földön járt Jézus és ő hallotta tanításait és látta csodáit, miket cselekedett. Ámde még sokáig nem tért szívébe, míg csak Isten nem akarta, ki beteljesítette a szót, mely mondá: „Nem jöttem hívni az igazakat, hanem a bűnösöket, hogy megtérjenek és éljenek“. És hogy hazatért Simonnak, a farizeusnak házából, bűn nélkül kezdett élni és óvakodott a vétektől és a mi Urunk igen kedvesen fogadta az ő szolgálatát. És Mária Magdolna Urunk mennybemenetele után most már szüntelenül őt kívánta és az ő Szűz Anyjához és barátaihoz szegődött és soha többet férfiakra nem vetette szemét.

Tizenkét esztendőre Urunk mennybemenetele után igen fenekedtek a zsidók a keresztényekre és kiűzték őket a városból. Ekkor szent Péter Magdolnát és testvérét Mártát egy derék emberre bízta, kinek Maximinus volt a neve s egyike volt a hetvenkét tanítványnak . vele voltak más jámbor szüzek is. A gonosz zsidók pedig hajóra ültették a szenteket, ám sem edelt, sem italt nem adtak velők. Nem volt ott sem hajós, sem evezős és már-már azt gondolták, hogy a tengerben kell veszniök. De Isten megőrizte őket angyala révén, ki is Massilia városába vezette hajójukat. Ott pedig hitetlen népek lakoztak, kik igen megcsúfolták a szenteket és nem

akartak szállást adni nekik. És hogy mégis fedél alatt legyenek, holmi nyomorúságos fogadóban húzódtak meg. Ekkor látta Mária Magdolna, hogy a nép gyalázatos módon bálványoknak szolgál. Igen bánkódott ezen szívében, hát nagy-bátran felállott és hirdette az igaz Istent. Sokan megtértek akkor, mivelhogy igen ékesen szólott. Az emberek pedig álmélkodtak szépségén és ékes beszédén.

És éppen mikor az Úr igéjét hirdette, jött ám egy hatalmas király a feleségével, kik is áldozni akartak a bálványistennek és könyörögni hozzá, hogy adjon nekik fiúgyermeket. Hogy ezt Mária Magdolna meghallotta, felállott és megmondotta nekik, hogy a bálványoknak nincs hatalmok és semmi jót nem tehetnek. És mondotta nekik, hogy higgyenek Krisztusban, az igaz isten fiában, ki megadja örök üdvösségöket. Ennekutána Mária Magdolna megjelent a királynének álmában és szólott hozzá:

— Hogyan élhatsz uraddal együtt ily dúsan nagy gazdagságodban és nem hívod magadhoz Istennek barátait, kik keserves éhséget és szomjúságot szenvednek?

A királyné pedig félt urától és nem merte neki elmondani ezt. Ámde Mária Magdolna látta lelkében a királyné félelmét s a következő éjjelen újból megjelent az asszonynak és ismét figyelmeztette őt Isten barátaira.

De az megint csak nem mondotta meg a királynak. Harmadik éjjelen aztán Mária Magdolna a k'rályhoz ment, mikor az éppen együtt volt hitvesével és mindkettőjüknek megjelent. És tündöklő fehér ragyogás áradott szépséges és szerel metes arcáról, mely fényességbe vonta az egész palotát. És mondá komoly szóval a királynak:

— Hogyan aludhatsz nyugodtan, te szörnyű ember, feleséged oldalán? Testedet finom eledellekkel töltötted és tűröd, hogy Isten szolgálai kegyetlen éhséget szenvedjenek! Selyem-leplekkel takaróazol és tűröd, hogy a szentek nyitott pajtában nagy ínséget szenvedjenek. De Isten már nem sok ideig tűri keményszívűségedet! :

Ezzel eltűnt. A királyné pedig felébredett és reszketett és szólt a királynak:

— Hallottad a jelenést? i

— Hallottam én és láttam is, — mondja a király.—Mitévők legyünk?

— Jobb, ha segítünk ez embereken, — feleli a királyné, — mintsem hogy Isten bosszút álljon rajtunk miattok.

Ennekutána a király házába vette Mária Magdolnát s mind valamennyi társait és minden szükségességekkel ellátta őket.

Történt, hogy egy napon Mária Magdolna az ígét hirdette. Hallja ezt a király és mondja neki:

— Vagyon-e hatalmad bizonytságot tenni e hited mellett?

— Isten segedelmével bizonytságot akarok tenni mellette. — feleli.

És ezt meg is cselekedte. A királynak szíve pedig megvilágosodott és mondá neki:

— Szíves-örömet hiszek a te Istenedben, ha megnyered tőle, hogy fiúgyermekkel áldjon engem és hitvesemet.

— Megcselekszem, — feleli rá Mária Magdolna és nagy-buzgón könyörög Istenhez, tegyen bizonytságot mellette: ajándékozza meg fiúgyermekkel a királyt. És ennekutána történt, hogy a királyné áldott állapotba jutott. Mikor ezt ura meghallotta, igen megörvendezett és mondá Mária Magdolnának:

— Tengerre szállók én és elmegyek szent Péterhez és látni akarom az igazságot és a csodákat, miket a mindenható Isten művelt.

Ahogy ezt a királyné hallotta, kérte a királyt, vinné őt is magával. És addig-addig kérlelte, mígnem a király ezt mondta rá:

— Jól van, elviszlek.

Ennekutána megáldotta őket Mária Magdolna és a kereszt jelét tűzte vállaikra és mindkettejüket a mindenható Istennek ajánlotta.

Minekutána a király és a királyné minden javaikat Mária Magdolnára bízták, tengerre szállottak. És íme nagy vihar lepte meg őket és a szelek úgy csapkodták a hajó oldalát, hogy nagy Íségbe jutottak, valahányan a hajón voltak. A királyné pedig oly igen megrémült, hogy azon nyomban életet adott gyermekének, utána pedig meghalt. A gyermeknek tehát nem volt anyja, ki szoptassa és gondozza. Igen bánkódott hát a király hitvese miatt és a gyermek miatt és sírt és jajgatott keservesen és nem tudta, mitévő legyen. Kiáltott akkor a kormányos:

— Vessétek ki a hajóból a holt asszonyt, különben mind valamennyien elveszünk!

— Várj csak egy kicsinyég! — mondja neki a király.

Mivelhogy nem messzire megpillantott egy sziklazátonyt és gondolta magában: „Jobb lesz, ha az asszonyt erre a sziklára fektetem!“ És oda is

fektette, az élő gyermeket pedig helyezte a holt asszony mellére. És sírt és panaszkodott keservesen:

— Mária Magdolna, mivelhogy te gyermeket nyertél nékem Istentől, most ennek miatta íme megholt az én hitvesem és a gyermeknek nincs senkije, ki táplálja. Ennekokáért gondjaidba ajánlom e gyermeket és ajánlom Istennek, hogy szánna meg őtet.

Ennekutána megint felült a hajóra és megérkezett Rómába. Találkozik ott vele szent Péter apostol, ki éppen pápa volt. Meglátja ám a király úrnak vállán a keresztet és kérdezi, ki légyen? Elmondja ez akkor neki, hogy Mária Magdolna küldötte őt Rómába és elmondja ugyancsak, miképpen esett a dolog az asszonnyal és a gyermekkel.

Szól pedig ekkor szent Péter:

— Békesség legyen veled! Helyesen cselekedtél, hogy Magdolnára bíztad őket!

Ennekutána szent Péter a királlyal elment Jeruzsálembe és elvezette őt mind ama helyekre, hol a mi Urunk az ő csodatételeit cselekedte és kínoztatást szenvedett, és elvezette ama hegyre is, honnan Urunk menyekbe száílt. És ezzel bizonytságot tett neki a keresztény hit mellett. Két esztendeig maradt szent Péter a királlyal Jeruzsálemben s annak múltán a király visszatért országába. Mikor pedig tengerre szállott, történt, hogy elmentek ama hely mellett, hol a holt asszonyt s az eleven gyermeket hagyta.

És Mária Magdolna valóban gondozta és táplálta a gyermeket, mivelhogy élt s mi több, lement a víz partjára és kövecseket haj ígáit a tengerbe. Láttá ezt atyja, a király és igen elcsudálkozott, hogyan eshetett ilyesmi. Oda is ment a sziklához. Megijedt ám erre a gyermek, visszaszaladt anyjához és megbújt köntöse alatt. A király pedig fölemelte a köntöst és látott egy igen szép gyermeket az anyja kebelén. Karjaiba vette akkor és bizony megismerte, hogy a tulajdon gyermeke. Magasztalta is érte az Urat és mondá:

— Ő Mária Magdolna, mely boldog is volnék, ha feleségem föltámadna! Ezt nyerd meg nékem Istentől, akkor bizony hiszek neked!

És alighogy ezt kimondta, az asszony menten föltámadt és szólott:

— Ő Mária Magdolna, bizony Istennek választottja vagy te, ki megsegítettél engem, hogy gyermeket szüljek.

Ahogy a király ezt hallotta és látta a nagy csodát, igen megörvendezett. És szólott ismét a királyné:

— Én ott voltam veled mind ama helyeken, hol téged szent Péter vezetett és mindent láttam szent Mária Magdolna asszony segedelmével.

Akkor a király még inkább örvendezett. Ennekutána haza hajóztak Massiliába. Ott találták Mária Magdolnát és megköszönték neki, hogy oly igen kegyes volt hozzájuk. A király pedig nyomban kérte, segítse őket hozzá, hogy megkereszteltessenek. El is küldötte hozzájuk Mária Magdolna lelkiatyját, Maximinust, ki megkeresztelte a királyt és a királynét és mind egész házuk népét. Akkor a király ledöntette a pogány istenek templomát és a keresztényekkel együtt templomot építtetett ugyanazon helyen Istennek dicsőségére. És testvérüket, Lázárt, a városnak püspökéül választották.

Mikoron pedig már a város igen megerősödött a keresztény hitben, akkor Mária Magdolna minden ő atyafiságát ott hagyta a városban és kiment a vad pusztaságba, egy barlangba. Ott lakozott és nagy-buzgón szolgált Istennek és harminc álló esztendeig onnan el nem mozdult. Isten pedig óvta őt kegyelmével és napjában hétszer elküldötte hozzá angyalait. Kik is őtet magasan fölemelték a levegőégbe s ott hallgatta a hét szférák énekét.

Az időben, hogy az erdőben lakozott, nem messzire a barlangjától volt egy jámbor szerzetesnek cellája az erdőben. És mikor Isten Magdolnát magához akarta vermi, látomást küldött egy napon a szerzetesre és megmutatta neki, amint az angyalok a mennyből alászállottak és Mária Magdolnát magasan fölemelték. Igen elálmélkodott ezen a barát és odasietett a barlanghoz és fennen kiáltott Mária Magdolnára és mondá:

— Kényszerítlek téged az élő istenre, mondd meg nekem, ha ember vagy-e?

És hogy háromszor imigyen kiáltott, szólott hozzá a szent asszony:

— Nem hallottál-e az Evangéliumban Mária Magdolnáról, a bűnös asszonyról? Ki Urunk lábait, mikor a földön járt, könnyeivel fűrösztötte?

— De hallottam, — feleli amaz.

— Én vagyok az a bűnös asszony, — mondja ez rá, — és harminc esztendőt éltem ebben a barlangban. És az angyalok vigasztaltak és napjában hétszer felragadtak a levegőégbe. Hallottam én ott a Szentháromság magasztalását és ez volt az eledelem. Most pedig Isten elszólít az örök

jutalomra. Mindazt pedig, mit tőlem hallottál, mondd el Maximinus püspöknek! Azt is jelentsd meg néki, hogy mikor vasárnap a misére indul, egyedül menjen be a templomba, ott talál engemet!

A barát jól hallotta a hangot, de nem látott semmit és így vált meg Mária Magdolnától és elmenvén, megmondotta Maximinus püspöknek az üzenetet. A püspök igen megörvendezett és a mondott időben egyedül ment a templomba. És íme ott látta Mária Magdolnát állani az angyalok között, kik a barlangból ide hozták. És látta azt is, hogy két rőfnyíre fölemelkedett a földről és fölfelé tárt karokkal imádkozott. És hogy ilyen angyali fényességben látta őt, nem merészkedett közelebb lépni hozzá. Jól látta ezt lelkében Mária Magdolna és így szólott hozzá:

— Jó atyám, jöjj ide hozzám!

És mikor odalépett hozzá, látta, hogy orcája fénylik, mint a tündöklő nap. És akkor nagy-áhitatosan magához vette Maximinus kezéből Urunk szent testét, letérdelt az oltár előtt és holtan lehanyatlott.

Lelke pedig a mennyei örömökbe szállt.

EGYIPTOMI SZENT MÁRIA

LT EGYSZER egy Zosimas nevezetű igen derék barát, ki jócselekedetekben és igaz keresztény életben töltötte napjait és úgy gondolta elméjében, hogy már olyannyira sanyargatja-gyötri testét, mint senki a széles föld hátán. Ahogy ezt forgatta elméjében, jött ám egy angyal nagy-haragosan és mondá neki:

— Jer velem! Majd elviszlek én egy emberfiához, ki százsorta igazabban és istenfélőbbben él tenálad! És éjjel és nappal külömb virtussal tartja Isten parancsolatját!

Útnak is eredt a barát az angyallal a kolostorból és elérkeztek a Jordán vize mellett egy másik kolostorhoz. Mondá ekkor az angyal a barátának:

— Menj bé e kolostorba és ismerd meg e szerzetet. Mert ebben fogsz maradni mind halálodig.

Ezt mondván az angyal elhagyta őtet.

Zosimas pedig bement a kolostorba és megtanulta a regulát. A barátoknak dolgozniok kellett álló napon át és igen meg kellett magokat feszíteniük. És Isten kedvéért kemény munkában görnyedeztek és mind közönségesen csak víz és kenyér volt minden eleségök.

Volt pedig közöttük egy épületes szokás: mikor a negyvennapos bojt közelgett, magukhoz vették Urunk szent testét és csupán egy-két testvért hagytak a kolostorban, mind a többiek kimentek az erdőbe s ott maradtak zöldcsütörtökig. És minden egyes vitt magával egy kenyeret avagy pálmavirágot és abból élt álló negyven napon át. Voltak, kik gyökereket ettek

és mind különb-különb helyeken, voltak, messzire egymástól, egyedül az erdőben. És mind valamennyi más-más szent gyakorlatokat végzett.

Kiment tehát Zosimas is az erdőbe és ama vezeklést róttá magára, hogy olyannyira gyorsan ment, ahogy csak bírt és éjjelente sem tért nyugovóra. Ha ereje lankadt, leült kicsinyég, és reggel megint csak tovább haladt Istennek nevében. És minekutána harminc napi járóföldet megtett az erdőben, egy nap délidőben éppen imádkozásba merült, mikor megpillantott egy emberi teremtést maga mellett, ki bizony mezítelen volt és testét benőtte a hajzat. Hirtelenjében úgy rémlett neki, hogy állat volna és utána eredeti Akkor látja ám, hogy ember és kiált neki:

— Állj meg itt Isten nevében, kinek szerelméért gyötrőd magadat!

Ám amaz szégyell etében futásnak eredt, mígnem a víz partjára ért, hol is leült és szólott viszont a barátinak, kinek nevét jól tudta a Szent Lélek sugallatából:

— Szent atyám, Zosimas, bocsásd meg, hogy nem hajtok szavadra. Mivelhogy szégyellem magamat, asszony! állat lévén és mezítelen. Netalán beszélni kívánczol velem, dobjad le köpenyedet, hogy fedezzem véle magamat, mikor is szíves-örömet szólok veled.

Zosimas pedig tulajdon nevét hallván, megértette, hogy az asszony eltölt Szent Lélekkel. Ledobta hát köpenyét és elhúzódott onnét, mígnem amaz befedte mezítelenségét. Annakutána pedig mondá a barátinak:

— Szent atyám, Zosimas, ugyan mit kívánsz tőlem?

Odaszaladt erre hozzája Zosimas és lábaihoz borult és esennen kérte, adná rá áldását. Mondá ekkor az asszony:

— Te pap vagy és istennek szolgája, úgy illik bizony, hogy te adjad rám az áldást.

De Zosimas ellenkezett. Mondá ekkor az asszony:

— Áldott legyen Istentől határtalanul, ki nem kíván semmi mást, mint lelke üdvösségét. Isten ótalmazza lelkedet és testedet mindenkoron.

— Ámen, — mondja rá Zosimas.

Ennekutána pedig szói:

— Kedves leányom, kérjed Istent, erősítené meg Krisztus hitét, mivel ez szükséges az ő keresztény hitének. Mert a világ teli van álnoksággal.

Ahogy ezt mondja, látja ám, hogy az asszony ég felé emeli szemeit és áhítatosan imádkozik Istenhez, hogy irgalmasságával oszlassa el a tévelygéseket. És azon nyomban egész ölnyire felragdatott a földről.

Látván ezt Zosimas, gondolta magában: „Lélek ez és Isten kegyelme vagon öbenne! És térdre vetette magát előtte. Mondja ekkor az asszony:

— Jaj, ne tedd ezt, atyám, nem vagyok én Lélek, nagy bűnös vagyok én, por és hamu, mint jómagad.

Megcsókolta erre Zosimas a lábait és esennen kérte, mondaná meg neki, kicsoda és miért szenvedti ezt a bűnbánatot. Mondja az asszony:

— Ha minden áron tudni akarod, elmondom neked, bármennyire pironkodom is gyalázatom emlegetésén. Egyiptom országában születtem én nemes nemzetségből. Tizenkétszázötven éves koromra gyönyörűséges hajadonná serdültem és elmentem Alexandria városába, hol is az élet szennyébe süllyedtem, testemet mindenek prédájára vettem s tizenhét hosszú esztendőn keresztül dínom-dánomokba felejtkeztem. Mikor pedig amaz ország népei megindultak a Szent Föld felé a Szent Kereszt imádására. kértem a hajós embereket, vinnének engemet is oda magokkal. És hogy útipénzemet kérték, mondtam nekik: „Barátaim, nincs énnékem útipénzem, ám vegyétek testemet müláíságotokra!“ És így utaztam én oda, gonoszságom árán, nem pedig Isten kegyelmével. Mikor pedig Jeruzsálembe értünk, az utas emberek mind a templomba mentek, én pedig utánok. És ahogy be akarok lépni, elért az Isten büntetése és semmi áron nem találtam az ajtót. Máskor újra odamentem, jöttek ismét emberek, kik a templomba igyekeztek s én is be akartam lépni velők, de megint csak nem tudtam. Négy ízben esett ez velem így. Akkor végezetül észbevettem, hogy bűneimnek büntetése e tilalom és sirtam keservesen. Megláttam pedig Urunk Üdvözítőnk szent Anyjának festett képét a templom előtt, íborultam és könyörögtem nagy-áhílaíosan, hogy gyermeke szerelméért áraszsa reám kegyeimét, szerezzen bocsánatot bűneimre és fogadtam, hogy megjavítom életemet. Fogadalmamat fogadta kegyesen s én bemehettem a templomba és igen örvendeztem. Ott pedig fogadtam Istennek is, hogy ennekutána parancsa szerint kívánkozom élni. A templomból kimenet Szűz Anyánk festett képe előtt hálákat adtam neki szíveimből a kegyelemért, melyet Szent Fia szerelméért reám árasztott. Mondá ekkor egy hang az égből: „Menj által a Jordánon, megleled nyugalmat.“ Hallván ezt a szózatot, útnak eredtem. Találkozom egy emberrel, ad nékem három garast, vásárolok rajta három kenyeret. Reggelre kelvén megyek a templomba, magamhoz veszem Urunk szent testét és harmadfél kenyermel kimegyek az erdőbe. Éjszaka pedig már a Jordán

partján üldögéltem és megettem fél kenyeret. És így éltem tizenhét esztendőn keresztül és táplálkoztam Isten segedelmével. Testi ruháim pedig nem sok idő múltán lefoszladoztak rólam és bizony sokat szenvedtem. És a gonosz lélek is igen meggyötört. Minden Istenáldotta nap finom pecsenyék, ételek és italok, cifra ruházatok és világi gyönyörúségek képeivel csalogatott és szüntelenül elmémbe idézte hajdani bűnös életemet. De nem volt ártalmamra semmi mesterkedése, mert megsegített az Isten, az én egyetlen vigasztalásom. Így győztem meg Urunk segedelmével és áhítatos szívemmel a gonosz lélek erejét. Mikor pedig elfogyott kenyere, erdei füvekkel és gyökerekkel tápláltam testemet. És soha mindez idő alatt sem embert, sem oktalan állatot nem láttak szemeim. És soha fedél nem volt fejem felett.

És továbbat mondá a barátoknak:

— Zosimas, szent atyám, igen kérlek téged, jöjj vissza ide hozzám jövő esztendei húsvétra. És ha úgy esnék, hogy otthon kellene maradnod nagybőjt idején, akkor se felejtsd elhozni hozzám áldozó csütörtök napjára a mi Urunk szent testét. Mindaddig pedig ne szólj senkinek felőlem. János apátnak pedig mondd meg, hogy egynémely bűnösök élnek kolostorában, kik is hahogy meg nem javítják életüket, kemény büntetést vonnak fejükre Isten harag jából.

És ezeket szólván az asszony visszament az erdőbe. Zosimas pedig térdre borult és csókokkal illette a földet és a fület lábai nyomán. Ennek utána hazament kolostorába és nem szólott senkinek.

Történt pedig, hogy Zosimas kórságnak esett és otthon kellett maradnia. Mikor pedig áldozó csütörtök érkezett, némiképpen meggyára podtak erői. Vette tehát a mi Urunk testét, némelyes almákat és kevéske borsót és azon betegen kiment az erdőbe. Mikor pedig a Jordánhoz érkezett, ím elébe jött az asszony a vízen, mintha csak a síma földön járna. Hogy pedig Zosimas látta őt maga felé közeledni, letérdelt. Nógatja az asszony hogy fölkelne és mondja neki:

— Atyám, fáj nékem térdrehullásod, kelj fel, mivelhogy az igaz Istent hordozod magadnál.

Megpillantván pedig a mi Urunk szent testét, így szólott könnyes szemekkel:

— Jézus Krisztus, édes jó Istenem, meggyógyítottad a te szolgálódnak testét és lelkét. Most látják szemeim az igaz Istent és ez fő-fő boldogság nékem itt e földön.

Letérdelt és nagy áhítattal magához vette az Úr szent testét, hálát adott Istennek kegyelméért és megköszönte Zosimasnak is, hogy ellátta a szentséggel és mondá neki:

— Esztendő múltán könyörülj meg rajtam ismét, jöjj el hozzám, mivelhogy akkor életemnek végét érem.

Meg is ígérte neki és kérte, venne magához némi táplálékot abból, mit neki hozott. És hogy igen-igen kérte, három szem borsót vett szájába, utána pedig visszament a Jordánon által.

A barát hazatért és igen fájlalta, hogy nem tudja még nevét sem a szent asszonynak. Esztendő múltán pedig újra eljött hozzá, amint kérte és akkor holtan lelte az asszonyt. Igen megzavarodott mostan és bánkódott, hogy nem szólhat vele többé soha, és nem tudja nevét sem. És igen kívánczított volna szólni vele János apátról s ama bűnökről, melyeket a kolostorban meg kellene javítania. Látja ekkor, hogy az asszony levelet tart kezében. írva volt pedig a levélben:

„Zosimas, temesd földbe tetememet és helyezd április hónapjára nevem emlékezetét, ki voltam szegény bűnös egyiptomi Mária. És add meg a földnek, ami a földé s légyen újra porrá, mi por volt és hamu“.

Még más levél is volt a tetem kezében. Emezt pedig nem olvasta el, mert nyilván értette, hogy az apáturat illeti. Meg is vitte emez levelet az apátúrnak, ebben pedig írva volt, mi volna megjavítandó a testvérek életében.

Előbb azonban fejét törte, hogyan ássa meg a sírt és igen félt, hogy egymagában nem tudná megásni, nem lévén hozzá semminémű szerzőmja. És ahogy így búsan töprenkedik, hát látja ám, hogy egy vad oroszlán áll meg mögötte. Igen meg is rettent ezen. De Istenhez fohászodott és mondá az oroszlánnak:

— Parancsolom néked Isten erejével, segíts megásnom a sírt, mivelhogy bizonynal ennek okáért küldött téged az Isten.

És ekkor az oroszlán karmaival gödröt ásott, abba tette Zosimas a szent asszony tetemét.

Eljöttek annakutána az ájtatos barátok a sírjához és kápolnát építettek föléje, melyben Isten sok csodákat művelt a szent asszony nevéért. Zosimas pedig száz esztendőt ért, melyet is mindvégig Isten dicsőségére élt, igen kemény munkában. Annakutána pedig meghalálozott és lelke a mennyek örömébe szállt.

SZENT THAIS

YÖNYÖRŰSÉGES szép leány volt Thais, de igen **bűnös** életet élt. Sokan, kik őt megkívánták, mindenöket elvesztegették és koldusbotra jutottak miatta és gyakorta megesett, hogy ádáz tusákat vívtak érette, úgy hogy ifjak vére szennyezte a bűnös leány küszöbét.

Élt pedig az időben egy jámbor barát, Paphnutius nevezetű, ki is hallott a bűnös leányzóról és igen bánkódott lelke üdvössége miatt. Sokáig forgatta elméjében, miképpen téríthetné el a leányzót az ocsmány élettől. Végezetül bölcs gondolata támadt: levetette kámzsáját és világi ruhát öltött, nehogy megismerjék és aranypénzt helyezett zsebébe. El is indult és elment Egyiptom országának valamely városába, melyben a leány élt. Kopogott is a kapuján, mire bebocsátották. Bemenvén pedig mutatta a j leánynak az aranypénzt, az pedig bevezette őt az ágyasházba, melyben drága takarókkal borított heverő ékeskedett és hívta őt, hogy vétkeznék ' vele. De a barát mondá neki:

— Menjünk más ágyasházba, mely inkább rejtekben vagyon.

És vezette őt egy rejtekhelyre, de Paphnutius újból kérte, vinné őt olyan szobába, mely még ennél is inkább rejtekben vagyon. Mondta erre a leány:

— Itt bizony rejtekben vagyunk. Ám hahogy Istentől félsz, nincs oly hely, hol ő meg nem látna.

— Hát te hiszed az Istent? — kérdi tőle a barát.

— Hiszem, — mondja amaz.

— Hát hahogy ösmered és hiszed, mi okból vesztettél el annyi lelket? Mert nemcsak magad lelkét vetted prédára, hanem számadással tartozol mindazokért, kiket kárhozatba taszítottál.

És akkor a Szentlélek kegyelme áradott a bűnös leányra és fényességével megvilágította az ő szívét és oly igaz bűnbánatot csepegtetett belé, hogy szinte már poklok kínjaira taszítottnak érezte magát. De Istenbe vetett reménysége megóvta a kétségbeeséstől. Odaborult hát Paphnutius lábaihoz és zokogva szólott:

— Atyám, tudom jól, hogy van bűnök bocsánata és hiszem, hogy megnyerem azt, hahogy te imádkozol érettem. Csak három órát engedj nekem s annakutána oda megyek, hová parancsolod és bármit elem szabhatsz, megcselekszem.

Igen megörvendett ezen a barát és mondá neki:

— Kelj fel és fosszad meg ékességeitől a gonosz léleknek eme lakását! Mivelhogy isten kegyelemhez segített tégedet!

— Atyám, követlek téged, — felelte a leányzó.

És búcsút mondott a világnak s vette mindenét, mije volt, ékes ruháit, násfáit, gyűrűit, s nagy tüzet rakott, mind elégette és mondá:

— Menjetek tűzbe ti mind, mikkel vétkeztem!

És nagy sokaság gyült ottan egybe, melynek szemeláttára mind elégette a drágaságokat, miket bűnével szerzett és mondá:

— Ide tekintetek mindnyájan, kikkel vétkeztem, mint vetem tűzbe mind azt, mit bűnöm fejében tőletek nyertem!

Értek pedig ama drágaságok négyszáz font aranyat. És minekutána mind elégette, ott hagyta minden barátait és nagy esküvel fogadta a barátnak Isten előtt, hogy engedelmeskedni fog néki mindenkoron és megcselekszik mindent, mit néki parancsol. A barát pedig bölcs ember volt és akarta, hogy a leányzó gonosz életét igaz bűnbánatra cserélje és megmondotta neki, hogyan vezekeljen szigorú étellel minden bűneiért. És Isten megsegítette, hogy többé nem vétkezett. Ennekutána a barát valamely apácakolostorba vitte őt és kicsiny cellába zárta, melynek is beszegezze ajtaját és jelet tett reá, hogy senkinek hozzá bemenni nem szabad. És kicsiny ablakot vágatott a cella falába és parancsolta, hogy napjában csak egyszer adjanak neki vizet és kenyeret és ennyi elég legyen neki.

Thais béketűréssel szenvedte mind eme megaláztatásokat és kérte

Paphnutiust, tanítaná meg őt imádkozni, de az elhárította kérését mondván:

— Bizony nem vagy méltó ajkadra vened Istennek s a Szenthárom, ságnak szent nevét, mivelhogy gonosz a te ajkad és bűnösök a te szemeid, hogy nem szabad őket mennyek felé fordítanod! És szennyesek a te kezeid, minélfogva ne kulcsold őket imádságra, csak ennyit mondj egyre igaz bűnbánattal: „Irgalmazz nekem Uram, ki teremtettél engemet!“ És ímez esdeklést zokogjad szüntelenül.

Ezeket mondván ott hagyta őt, a leány pedig szüntelenül amaz esdeklést mondotta igaz erős bűnbánattal és könnyező szemekkel azt imádkozta. És így élt ottan három esztendeig alázatos vezeklésben.

Három esztendő múltán pedig elment Paphnutius szent Antal apátúrhoz és szólott néki az asszonyról, ki immár három esztendeje vezekelt bűneiért és kérdezte tőle:

— Szent atyám, avajjon nem adta-e értésedre Isten, megbocsájtotta-e már ama leányzónak vétkeit?

— Imádkozzunk érette buzgón Istenhez, — felelte szent Antal.

És szólott mind valamennyi tanítványainak amaz asszonyról és mondá nekik:

— Kérjétek az örökkévaló Istent, nyilatkoztatná ki, vájjon meg bocsájtotta-e már ama leányzónak bűneit?

Volt pedig közöttük egy szentéletű barát, szent Antalnak külömb tanítványa, Pál nevezetű. Ki is minekutána buzgón imádkozott, menynekbe ragadtatott és látott drága takarókkal ékes trónust, melyet három tündöklő arcú szűz őrizett. És mikor Pál mondotta a szüzeknek, hogy szent Antal apáturat illeti bizonyára e kegyelem, azok felelték:

— Bizony nem szent Antalt, hanem Thaist, a bűnös leányt!

Fölebredvén pedig Pál, elmondotta látomását Antalnak és Paphnutiusnak és mind hárman igen örvendeztek. Hálákat adtak Istennek és azon nyomban útnak indultak és mentek amaz apácakolostorba. Ott pedig Paphnutius kinyitatta a cella ajtaját és mondá szent Thaisnak, hogy immár lépjen ki onnét. De az ellenkezett mondván:

— Hagyjatok itt maradnom életem fogytáig, mivelhogy szíves-örömet akarok szenvedni az én Uram Istenemért!

De Paphnutius felelé neki:

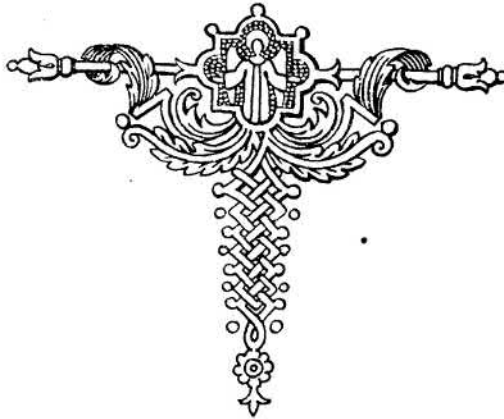
— Csak jöjj ki és szüntesd vezetésedet, mivelhogy Isten megbocsájtotta minden bűneidet.

— Bizony mondom neked, — szólott a leányzó, — hogy mióta ide beléptem, bűneimet szinte csomóba szedtem és szemeim ele állítottam és sirattam őket és egyetlen kicsiny pillanatra sem vettem le róluk szememet.

— Vezekléssel megnyerted Istennek irgalmasságát. Annakokáért adj hálát Istennek és jöjj ki ebből a cellából.

Akkor pedig a leány fogadta a barát szavát és előjött a cellából. Es annakutána még tizenöt napot élt nagy szentségben és buzgó háladásban és igen jámbor halált ért.

Lelke pedig a mennyei örömökbe szállt.

SZENT SZILVESZTER

ZENT SZILVESZTER nemes és gazdag szülők gyermeke volt és a keresztény hitben Cyrinus paptól nyert oktatást, kinek példáját követvén, buzgón tanulta a szent hitnek tudományát és megtanulván, maga is mindenknek hirdette a keresztény hitet és igen sok jót tett a szegényekkel, kiket házába fogadott.

Volt pedig egy Timotheus nevezetű igen buzgó keresztény, kit szent Szilveszter oktatott s ki a keresztények üldözése idején megbújt szent Szilveszter házában, érezvén, hogy nem bírná állani a vértanúságot, mivelhogy lelke kész volt ugyan, de erőtelen és esendő testben lakozott. Mégis elárulták őt a bírónak, ki is maga elébe állíttatván, íjjesztésre ítélte. Akkor Timotheus nem rettent meg, hanem mondá:

— Az én hitem igaz hit és én Krisztusnak szolgája vagyok!

Ennekutána a bíró parancsolta, hogy fejét vegyék, lelke pedig a mennyei örömökbe szállott. Rendelte akkor a bíró, hogy elébe hozzák szent Szilvesztert s mikor már ott volt, mondá néki nagy haraggal:

— Add ki nekem Timotheus vagyonát, különben halállal lakolsz!

Ám szent Szilveszter nem rettent meg, hanem mondá a bírónak:

— En magam kincseit a szegényeknek adtam, de Timotheusnak nem volt semmije, mivelhogy megvetette a földi javakat és csupán mennyei kincsekre áhítozott.

Akkor a bíró igen megharagudott, hogy semmi kincset nem szerezhet és parancsolta szent Szilveszternek:

— Mutass áldozatot a bálványoknak, különben holnap halálra adlak!

— Oktalan ember, — adja vissza a szót szent Szilveszter, — bizony te halsz meg, nem én, minekelőtte a holnap felvirrad!

Felbőszült ezen a bíró és parancsolta, hogy szent Szilvesztert tömlőcre vessék és feltette megában, hogy másnapra kelvén, fejét véteti.

Történt pedig, hogy a bíró nagy mennyegzőre volt hivatalos, hol is halat adtak ennie; és mikor javában evett, egy szálfka keresztbe ment a torkán és megakadt. És senki nem tudott rajta segíteni, úgy hogy éjjél idején nagy kínok között meghalt. És akkor szent Szilveszter nagy vígaszággal kiszabadult a tömlőből és igen jámboran élt az emberek között s mind a zsidók és keresztények igen szerették.

Az időben meghalt Rómában a pápa s utána szent Szilvesztert választották pápának. Igen is búslakodott e nagy tisztesség miatt, de mégis vállaira vette Istennek szerelméért. Isten pedig megáldotta őt erővel, bölcsességgel és tudománnyal minden dolgaiban.

Az időben Constantinus volt a császár, ki nem szívelhette a keresztényeket, hanem megfogatta, kínoztatta és megölette őket. Hogy pedig a pápa hallotta, mely kegyetlenül gyötrik a keresztényeket, papjaival valamely barlangba menekült, nem a maga, hanem a hívek jóvoltáért. Történt pedig, hogy a császár a belpoklosság szörnyű nyavalyájába esett és bármi szerekkel gyógyították, mind csak nem használt. Tanácsolták pedig akkor neki, hogy feredjen kis gyermekek meleg vérében. Elküldötte hát embereit és hozatott palotájába ezernél több kis gyermeket, hogy véröket vegye és abban feredjen.

Ám eljöttek a gyermekekkel együtt az anyák is, kik igen kiáltoztak és keservesen siratták csecsemőiket és megoldott hajjal és meztelen mellel odarohantak a császár színe elébe. Igen megrettent akkor a császár és megsajnálta az asszonyokat és gyermekeket és mondá a főuraknak:

— Bizonytal tudjuk mind valamennyien, hogy ha ki megöli másnak gyermekét, maga lakói halállal. Annakokáért igen nagy gonoszság volna megölnünk e gyermekeket, kik senkinek gonoszat nem cselekedtek. Jobb ha én halok meg, hogysen ez ártatlan gyermekek meghaljanak!

És visszaadta az asszonyoknak gyermekeiket s igen nagy örömet szerzett azoknak, kiket oly igen megszorított. És adott nekik pénzt azonfelül és kocsikat, hogy azokon térjenek vissza otthonukba. Az anyák

pedig, mikor hallották a császár jóságos szándokát, mind vígadoztak és odatódultak hozzá és ujjongó örömmel vették vissza gyermekeiket.

Isten pedig nem akarta jutalom nélkül hagyni a császár jóságát és még amaz éjszakán, hogy a császár nagy kínjaiban lefeküdt és elaludott, megjelent előtte szent Péter és szent Pál és mondták neki:

— Mivelhogy nem ölted meg a gyermekeket magad egészségéért, amint isteneid javallották, azért küldött bennünket hozzád Krisztus, hogy megjelentsük neked gyógyulásod módját. Annakokáért küldj a barlangba szent Szilveszter pápáért, ki majd ad neked bizonyos vizet, melytől nyomban meggyógyulsz. És valamire oktat, kövessed mind azt buzgón, akkor tested és lelked egészséges leszen!

Ezt mondván, eltűntek mindketten, a császár pedig fölébredvén, kora reggel küldött szent Szilveszterért, hogy jöjjön hozzá mind ő papjaival. A papok pedig, hallván a császár üzenetét, vélték, hogy mostan mind megöleti őket. Ám szent Szilveszter erősítette őket Istenben és monda nekik :

— Ne féljete, mivelhogy Isten mindenkor velünk vagyunk!

És magát és övéit Istennek ajánlván, elment a poroslókkal a császár elébe, ki is meglátván, jóságosan fogadta őket és felállott trónusáról tiszteletökre. Ezen pedig szent Szilveszter módfelett örvendezett. Akkor a császár elmondotta nekik, mely látomása volt álmában és monda:

— Kedves testvéreim, mondjátok meg nekem, mifajta isten e kettő: szent Péter és szent Pál?

Feleie neki Szilveszter, mondván:

— Ne tekintsed őket isteneknek, mivelhogy ők Krisztusnak apostolai, kik örökre vele vannak a mennyei örömeiben.

És mutatott akkor a császárnak egy festett vásznat, melyen szent Péter és szent Pál képe volt ábrázolva. A császár pedig kiáltott:

— Szakasztott ilyenek voltak ma éjszaka látomásomban!

Szent Szilveszter akkor oly igen sokat és ékesen szólott neki a keresztény hitről, hogy a császár megtért. Szent Szilveszter igen örvendezett ezen és rendelte a császárnak, hogy hét napot böjtöljön, mit is az készséges örömmel megcselekedett és azon felül mind szabadon bocsátotta a rabságban sínylődő keresztényeket. Heted napon pedig szent Szilveszter vizet vett, megáldotta és megszentelte azt és megkeresztelte a császárt az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. Fölötte pedig nagy

fényesség jelent meg abban a szempillantásban és a császár Isten segítségével meggyógyult a szent keresztségben. És igen vígadozott mind ő, mind a többiek valamennyien. És ez volt az első császár, ki megkeresztelt kedett.

Helena pedig, a császárnak anyja, zsidó asszony volt, ki is éppen akkor messze tengeren túl járt, kerülni akarván fiát, mivelhogy az a bálványoknak áldozott. Mikor hallotta, hogy fia a keresztény hitre tért, igen búslakodott és levelet írt neki illetéknéppen:

„Kedves fiam, helyesen cselekedted, hogy odahagyta a bálványokat, és mégis oktalanságot cselekedtél, mivelhogy bizonyos Krisztust mondasz istenednek, ki ember volt itt a földön és kínoztatást szenvedett és a szégyelletes és gyalázatos keresztfán halt meg és bizony nincsen néki semmi hatalmad

Hogy ezt a császár elolvasta, levelet írt viszont anyjának Helénának, illetéknéppen:

„Megpírongattál engemet a hit miatt, melyet magamnak választottam. Hahogy tehát el akarsz attól téríteni, hozz magaddal valamely igen bölcs mestert és vele együtt jöjj ide hozzám. Én is kiállítom az én igen bölcs mesteremet. És hahogy szégyent vallók, követem a te hitedet!“

Magában reménykedett a császár, hogy anyja, ha eljön hozzá és hallja az ő mesterét, ki oly bölcsen és ékesen tud szólni a keresztény hitről, megtér, aminthogy úgy is történt. Anyja ugyanis olvasván a levelet, összegyűjtött százhatvannégy bölcs mestert, kik legjelesebbek voltak minden országokban. Ezeket pedig magával vitte Rómába a császár elébe, ki is igen megörvendezett és nagy tisztességgel fogadta anyját.

Kijelölt akkor a császár két pogányt, kiknek neve vala Croton és Zenophilus, hogy bizonyoságot tegyenek és ítéljenek, ki győzött. Amit pedig azok ketten mondanak, azt mindenki elfogadja. Tetszett a beszéd mind valamennyiöknek, mivelhogy mindenek igen bizakodtak ama két bíróban.

És akkor előléptek a császár anyjának bölcsei, kik is nagy-fennen és hivalkodó bölcseséggel szólották és vélték, hogy már győzelmet vettek a keresztényeken. És akkor előjött a császár bölcse papjaival egyetemben, nagy alázatossággal és Krisztusban rejtette bölcsességét és papjaival egyetemben imádkozott Istenhez, hogy maradjon mellette kegyelmével.

És akkor egyesével versengettek a bölcsek Szilveszterrel, előbb a

legfőbb s annakutána más tíz, és mind valahányszor Szilveszterre került a sor és felelt nekik, szólották a bírák:

— Szilveszter győzött!

És akkor felállt a tizenkettedik böles és szólott:

— Amaz isten, ki a keresztfán halt meg, nem igaz isten! Mert én bizony tudom: oly igen hatalmas az igaz Isten, hogy az ő nevét semmi teremtmény meg nem hallgathatja, sem el nem bírhatja. Hozzatok hát ide bizonyságul valamely igen erős bikát, melyen megbizonyítom nektek igazságomat. Fülébe mondom én annak a legszentebb nevet, melytől az oktalan állat menten szörnyet hal.

Kérdezi tőle szent Szilveszter:

— Hogyan jutott néked tudomásodra ama szent név és nem haltál meg tőle?

— Ellensége vagy te a zsidóknak, annakokáért nem vagy méltó e titkot megismerned, — felelte neki Zambri, ama tizenkettedik bölc mester.

Hozták hát a vad bikát, a mester pedig hozzámenvén, fülébe mondotta a titkos szót, miközben száz nagy-erős vitéz üggyel-bajjal tudta csak megtartani a hatalmas dühös állatot. Hallván pedig a bika ama szót, igen elbődült, és tűzben forogtak szemei, annakutána pedig lebukott a földre és menten kiadta páráját.

Igen örvendeztek akkor ama zsidó mesterek, vélvén, hogy ők győztek és már csúfolkodtak Szilveszteren. Az pedig szólott:

Nem Istennek nevét mondotta ő, hanem a gonosz léleknek nevét. Mivelhogy a gonosz léleknek hatalma vagyon ölni, ám nincsen hatalma megeleveníteni! Erre pedig éppen úgy hatalmok vagyon az oroszánoknak és a vad állatoknak. De az én Krisztusomnak hatalma vagyon nem csak ölni, hanem életet is adni. Annakokáért elevenítse meg ismét a bölc mester imez állatot, akkor mind valamennyien hiszünk neki!

Zenophilus és Croton, a két igaz bíró, mondá akkor:

— Igaz Isten bizony a Szilveszter Istene, mivelhogy ölni tud és megeleveníteni. Mert ölni nem nagy mesterség. Ha azonban Istentől vagyon hatalmad, te zsidó mester, elevenítsed meg újból imez állatot!

Igen megrettent erre a mester és mondá:

— Nékem bizony nincs hatalmam ezt feltámaszatni. Ám támassza fel Szilveszter a galileai Jézus nevében s mink mind valamennyien hinni fogunk ő benne. De valamint szárnya nincsen, hogy röpüljön, akként

erre sincsen hatalma, hogy megcselekedje. Mégis netalán megtenné, bizony az ő Istenének hitére térek.

Azonképpen ígérték ezt mind a többi zsidó mesterek. És akkor szent Szilveszter igen vígadozott ígéretök miatt és imádkozott és odamenvén a bika füléhez, szólította, mondván:

— Átkozott név, mely mondattál imez állatnak fülébe és halált hoztál reá, parancsolom neked az Úr Jézus Krisztus nevében, hogy távozzál, neked pedig, bika, mondom: kelj fel holtodból és megszelídülvén, térj meg a gulyához!

Hallották pedig ezt mind valahányan ottan voltak. És íme, a bika azon nyomban fölkelt s mint holmi szelíd bárány, útjára ment, holott igen vad állat volt annakelőtte. A császár fölöttébb örvendezett, hogy szent Szilveszter győzött és mondá anyjának:

— Kit mondasz tehát győztesnek?

— Bizony szent Szilveszter győzött és én megtérek az ő Istenének hitére.

És akkor a császár anyja és a két bírák és mind a zsidó mesterek Krisztusnak hitére tértek, kiket is szent Szilveszter megkeresztelt az Atyának, Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. És háromezren voltak mind valamennyien.

Nem sok napok múltán jöttek a bálványok papjai a császárhoz és mondották neki:

— Fölséges császár, ím a sárkány, mely a föld alatt ama barlangban vagyon, háromszáznál több embert megölt tüzes leheljeivel, ama nap óta, hogy Krisztus hitére tértetek.

Tanácsot tartott akkor a császár Szilveszterrel és felelte a pogány papoknak:

— Én megteszem Krisztusnak erejével, hogy senkinek ezen túl ártalmára ne legyen ama szörnyű féreg!

És szent Szilveszter elment imádkozni és íme, megjelent előtte a Szentlélek és mondá neki:

— Magad mellé vévén két papot, menj le bátran ama fenevad barlangjába és odaérkezvén szólítsad őt ekképpen: „A mi Urunk Jézus Krisztus, ki Szűztől született, megfeszítettett és eltemtetett, ki feltámadott és ül Atyjának jobbjára felől, eljövendő léssen ítélni eleveneket és holtakat. Bizony mondom néked, Sátán, itt maradj vesztged e barlangban

és várjad az ő eljövetelét!“ Annakutána pedig kötözzed be száját erős fonállal és pecsételd le gyűrűddel, melyen a szent kereszt jele legyen. Végezetül pedig jöjjetek vissza hozzám és egyétek a kenyeret, melyet én adok nektek.

Leszállóit hát szent Szilveszter két más pappal a barlangba, és lementek a százötven lépcsőfokon, mely oda vezetett, kezökben tartván lámpásokat. Lemenvén pedig elmondotta a szörnyű sárkánynak ama szavakat és annak száját, bár igen csikorgott és sziszegett, bekötözte és megpecsételte, mint néki mondatott. Visszatérett pedig ott letek a lépcső fokain két pogány papot, kik követték őket, meglesni akarván, vajjon valóban lementek-e a sárkányhoz? És már igen bágyadoztak, elalélván a sárkány dögletes bűzétől. És felhozták őket épségben, kik is a megszámlálhatatlan sokasággal együtt nyomban az igaz hitre tértek. Ekképpen szabadult a római nép kettős haláltól: a bálványok tiszteletétől és a sárkány mérgétől.

Végezetül szent Szilveszter, halálát közeledni érezvén, intette papságát, hogy szeressék egymást, bölcsen kormányozzák az egyházat és szöges gonddal óvják nyájokat a farkasok marásától. Ennekutána pedig boldogan elhunyt, az Úrnak háromszázhuszadik esztendejében, annak végső napján, melyen is emlékezete mind a mai napig tiszteltetik.

SZENT MIKLÓS

AZDAG és jámbor szülők gyermeke volt szent Miklós, **ki** született Patara városában, Kis Ázsiában. Atyja urát Epiphanesnek, anyját pedig Johannának nevezték, kik e gyermekük születése után szüzességben éltek egymással mind életük fogytaig.

Miklós pedig megszületvén, mingyárt első napon bizonysgot tett felöle, mely különös kedveltje Istennek. Mikor betették a tekenöbe, hogy feresztenék, ő bizony felállott abban ma született csecsemő létére, anyjának tejét pedig böjtnapokon csak egyszer vette. Hogy pedig ifjú emberré vált, megvetvén maga korabeli cimboráinak pajkosságát, szívesebben a templomokat járta és jól fejébe véste, miket ottan a Szent írásból hallott.

Mikoron pedig föl nevelkedett, szülei sorjában meghaláloztak s ő egyedül maradván, igen töprenkedett magában, miképpen fordíthatná teméntelen vagyonát nem emberi hivalkodásra, hanem Istennek dicsőségére?

És akkor történt, hogy szomszédja, ki nemes ember volt, oly keserves ínségre jutott, hogy már betévő falatja nem lévén, három hajadon leányát küldötte az uccára, hogy cifrálkodván és páváskodván, testüket prédára vessék, szennyes keresményükből pedig magokat aty jókkal egyetemben táplálják.

Mikor pedig e szörnyű dolog értésére esett szent Miklósnak, igen megborxadott és valamely gyoicsba tekervén nagy marék aranypenzt,

éjszakának idején nagy titokban bedobta amaz embernek ablakán és maga elfutott onnét. Reggel pedig fölbredvén az ember, ott lelte ágya mellett a nagy halom aranyat, minek is csudamód megörült és hálát adván Istennek, készülődött, hogy illendően megülje elsőszülött leányának menyegzőjét.

Nem sok idő múltán Istennek szolgája második zacskó aranyat is bedobott amaz embernek házába. Az pedig meglelte a kincset és végtelen alázatosságában hálálkodván Istennek, mostan már lesben állott, tudni óhajtván, vájjon kicsoda segíti őt ily fejedelmi ajándékokkal nagy Ínségében?

Történt pedig, hogy kevés napok múltán szent Miklós kétannyi aranyat dobott be amaz ínséges embernek házába. Am az résen volt és a pénznek pengésére fölriadván, nyomába eredt szent Miklósnak, ki nagy sebbel-Iobbal menekült onnét. Utolérvén pedig vagy három lépésnyire, kiáltott:

— Állj meg, bárki vagy és engedd látnom arcodat!

Es beérvén őtet, látta, hogy Miklós az. Akkor földre borult előtte és csókokkal akarta illetni lábait, de szent Miklós ellenkezett és mondás

— Cserében amaz aranyakért követelem tőled, hogy életed fogytáig senki ember fiának meg ne mondd, mit véled cselekedtem!

A nemes ember pedig két kisebb leányának menyegzőjét is elkészít, vén, azontúl magára maradt házában és nagy buzgóságában és Istennek igaz tiszteletében töltötte napjait mind élete fogytáig.

Történt, hogy Mira városának püspöke meghalálózván, mind a többi püspökök egybegyültek, hogy helyében új püspököt válasszanak. Köztük pedig volt egy agg püspök és azon függöttek mindenek szemei, lesvén, kire esik vájjon az ő választása, mivelhogy mind a többiek ő hozzá kívánták igazítani maguk választását. Az pedig intette őket, mondván:

— Bőjtöljetek és imádkozzatok, hogy Isten megvilágosítson benneteket!

Maga pedig éjszakának idején, mikor imádkozott, hangot hallott, mely ekképpen szólott hozzá:

— Reggelre kelvén, vigyázzad a templom kapuját s ha kit elsőnek belépni látsz, kérdezzed nevét. Hahogy pedig Miklósnak mondja magát, őtet szenteljed püspökké!

Reggelre kelvén, az agg püspök megjelentette társainak, mit ama

hang parancsolt neki és újból intvén őket, hogy imádkozzanak, maga a templom kapujába ment, hogy azt vigyázza. És íme, valamint ha Isten intette volna, hajnalpirkadatkor jött Miklós, hogy a templomba menjen. Akkor az agg püspök megfogta őtet és kérdezte:

— Mi a neved?

Az pedig meghajtván fejét alázatosan felelte:

— Miklós az én nevem, szentséged szolgálatjára.

— Akkor kövess engem, — rendelte az agg püspök.

Miklós pedig nem tudta mire vélni a dolgot, de engedelmeskedett és követte a püspököt, ki nyomban a templomba vezette őt és mondá neki:

— Űlj fel amoda a püspöki trónusba, hogy Istennek rendeléséből Mira városának püspökévé szenteljelek!

Miklós akkor igen megrettent és húzódozott, de a püspök felfedte előtte az Úrnak rendelését, mire fejet hajtván, mondá:

— Legyen meg az Úrnak szent akaratja!

És püspökké szenteltetvén, azon túl is ép oly alázatosságban és búzgóságban és test-sanyargatásban élt, miként annakelőtte, ékes szóval hirdetvén Istennek igéjét, pírongatván a lagymatagokat és mindenekkel jót cselekedvén. Mikor pedig Urunk születésének 325. esztendejében egyetemes zsinat tartatott Nicea városában, szent Miklós is megjelent ottan, bizonyoságot tévén hitéről és harcolván az eretnekek hamis tanításai ellen.

Történt valamikor, hogy bizonyos hajósok veszedelembe jutottak a tengeren és nagy szorongatásukban sírva fakadtak és ekképpen imádkoztak szent Miklóshoz:

— Miklós püspök, Istennek szent szolgája, hahogy igazak ama dolgok, miket felőled hallottunk, mostan mutasd meg hatalmadat.

És íme ott termett azon nyomban valaki a hajó orrán, kit eladdig nem ismertek és szólott:

— Itt vagyok, mivelhogy szólítottatok!

És megfogván a köteleket és igazítván a vitorlákat kemény munkában fáradozott a hajósokkal egyetemben, hogy a hajót révbe vezessék. És mikor partot értek és mind a hajósok a templomba mentek, hogy Istennek hálát adjanak menekülésükért, íme ottan lelték a templomban szent Miklós püspököt s nyomban megösmerték, hogy az volt velők a tengernek háborgásában. Elébe borultak akkor, igen hálálkodván, de ő elhárította magától dicséretöket, mondván:

— Ne az én érdememnek, hanem köszönjétek menekülésieket Isten kegyelmének s magatok erős hitének!

Az időben igen nagy ínség látogatta szent Miklós tartományát és bizony senkinek már nem volt betévő falatja. Hallván pedig a szent püspök, hogy búzával rakott hajók futottak a kikötőbe, nyomban oda-sietett és mondá a hajós embereknek:

— Atyámfiai, adjatok minden hajóról legalább száz mérő búzát, különben egy szálíg éhen vesznek itten testvéreitek!

De felelték neki a hajósok:

— Hogyan merészkednénk azt tenni, atyánk, holott megmértett a búza Alexandria kikötőjében és kötél ességünk ugyanannyi mérővel szállítani a császárnak magtárába!

— Csak tegyetek, amint mondtam, — feleli a szent püspök, — én pedig Istennek erejével ígérem nektek, hogy nem leszen fogyatkozás búzátokban, hahogy a császár tisztartója megméri azt.

Akkor a hajósok valóban úgy cselekedtek, valamint rendelte és Rómába érkezvén, általadták a császár tisztartójának a búzát, mit hajóikon szállítottak és íme, nem volt abban egy szem fogyatkozás. Akkor mindeneknek hirdették eme nagy csodát és magasztalták Istent ő szent szolgájában.

Szent Miklós pedig kiosztotta a búzát, kinek-kinek szüksége szerint és két álló esztendeig, mígnem az ínség elmúlt, elegendő volt az mindeneknek, nem csupán eledelül, hanem vetésre is.

Ama tartományban pedig, melynek szent Miklós püspöke volt, sokan tisztelték a bálványokat, különösképpen Diana istenasszonynak faragott képét. És a parasztok között még sok számosan imádták ez istenasszonyt bizonyos szentnek mondott fatörzsben, melynél átkozott pogány szertartásait ünnepelték. Szent Miklós azonban töből kivágatta ama fát és végökét vetette a pogány szertartásoknak.

Éktelen haragra gerjedt ezen a gonosz ellenség és keverte ama Mydyaton nevezetű büvös olajat, mely a természet rendje ellenére vízben és kőben lángra gyullad. Annakutána apáca képében elébök ment bizonyos jámbor embereknek, kik szent Miklóshoz zárandokoltak és szólott hozzájuk ekképpen:

— Atyámfiai, magam is szent Miklóshoz voltam menendő, ám gyöngeségem gátol jó szándokomban. Annakokáért kérlek benneteket,

vigyétek meg neki ez olajat és helyemben ajánljátok az ő egyházának és megemlékezvén rólam, megkenjétek azzal a püspök házában falait.

És azon nyomban eltűnt a gonosz lélek. Ahogy pedig a zarándokok megindultak a tengernek partján, íme szemben jött velök szent Miklós nagy sereg fő emberekkel és ígyen adta fel nekik a szót;

— Vájjon mit szólott veletek amaz asszony avagy mit adott kezetekbe?

Azok pedig elmondottak neki mindent rendben, mire mondá a püspök:

— Bizony maga az arcátlan Diana volt e nőszemély és hogy megbizonyosodjatok, mely szerint igazat szólottám, vessétek amaz olajat a tengerbe.

Azok pedig úgy cselekedtek és íme, roppant láng csapott föl a tenger színén és a természet rendje ellenére hosszabb időn által égett, holott vízben volt a tűz. Akkor elébe járultak amaz emberek és szólották:

— Valóban te vagy az, ki feltűntél nekünk a tengeren és megsza-
badítottál bennünket az ördög mesterkedéseitől!

Az időben történt, hogy valamely nép föllázadott a római hatalom ellen és a császár elküldötte három fő kapitányát, hogy megbüntetnék ama népet. Azok hát hajóra ülven megindultak, de a tenger igen háborgott és partra vetette a hajót éppen ama helyen, hol szent Miklós városa volt. Szent Miklós akkor kiment és hívta a három kapitányt, kiknek neve volt Nepotianus, Ursus és Aquilio, hogy asztalához üljenek és megvendégelvén őket, mondotta nekik, hogy megfélekezzenek egynémely gonosz rablókat, kik a vásárokon igen garázdálkodnak.

Miközben pedig szent Miklós otthon múltatott házában, a város bírása pénzt vett bizonyos emberektől, kik kezére adták ellenségeiket, három derék vitézt, hogy bűnösöknek ítélvén őket, fejüket vegye. A bíró pedig valóban kedvök szerint mondott ítéletet.

Hogy pedig a gaz bírónak álnoksága értésére esett szent Miklósnak, kérte ama fő kapitányokat, hogy nagy sietve vele mennének. Megérkezvén pedig a vesztőhelyre látták, hogy ama három derék vitéz immár ottan térdel a földön, szemök bekötve, a bakó pedig éppen emeli pallosát, hogy lesújtson avval fejükre.

Ám szent Miklós sem volt rest, nagy haraggal odalépett a bakóhoz és megragadván karját, kiütötte belőle a pallost, mely is nagyot lódult és a földre hullott. Annakutána megoldotta a derék vitézek kötelékeit és magával vitte őket.

Akkor velök és a fő kapitányokkal egyetemben a bírónak házába sietett, melynek kapuja bezárva lévén, azt erővel felnyitotta. Hallván pedig a bíró, hogy a püspök érkezett látására, elébe ment és köszöntötte őt. De szent Miklós nem fogadta köszöntését, hanem keményen megfeddette őt mondván:

— Istennek ellensége, ki megcsúfoltad a törvényt, hogyan merészkezel ekkora gonoszsággal terhelten arcomba tekinteni?

Igen szégyenkezett a bíró, de a püspök csak pírongatta, mígnem az hangos szóval szánta-bánta bűnét és bocsánatért könyörgött. A fő kapitányok is igen kérték a püspököt érte, mire szent Miklós valóban megnyhítette szívét és Istennek nevében megbocsátott a bírónak.

Annakutána a három fő kapitányok folytatták útjokat és vérontás nélkül legyőzvé a mondott lázadókat, visszatértek Róma városába, hol is a császár nagy tisztességgel fogadta őket. Ám voltak némelyek, kik fölöttébb irigyelték a fő kapitányok nagy dicsőségét és a császárnak hozzájuk való kegyességét és addig-addig kérlelték és aranyakkal dugdosták a császár helytartóját, mígnem álnok módon megjelentette a császárnak, mit azok akartak, mondván:

— Fölséges császár, tudd meg, hogy Nepotianus, Ursus és Aquilio fő kapitányok, kiket oly igen kedveltél, áruláson mesterkednek szent Fölséged ellen!

— Ó az átkozottak! — kiáltott a császár nagy haraggal. — Parancsolom, hogy mindhármokat nyomban tömlöcre vessétek s meg sem hallgatván egyiket is, még ez éjszaka fejőket vegyétek!

Azok pedig elfogatván hallották a porkolábtól, mely sorsra szánta őket a császár és megszagatták köntösüket és keservesen búslakodtak. Ám Nepotianusnak Isten megvilágosította elméjét és szólott:

— Barátaim, emlékezzetek, miként mentett meg szent Miklós három derék ártatlan vitézt a gonosz haláltól! Annakokáért imádkozzunk az ő pártfogásáért!

Azok pedig megfogadták Nepotianus szavát és buzgón könyörögtek szent Miklóshoz, hogy lágyítaná meg a császárnak szívét. És valóban még azon éjszakán megjelent szent Miklós Constantinus császárnak ál-mában és mondá neki:

— Vájjon mért parancsoltad, hogy ama három jeles fő kapitányokat oly igen igaztalanul tömlöcre vessék és még ez éjszakán fejőket vegyék,

holott semmi bűnök nincsen? Tüstént kelj föl és parancsot adj, hogy nyomban szabadon engedjék őket! Ha pedig megátalkodván, vonakodol ekképpen cselekedni, akkor én imádkozom Istenhez, hogy háborút támasszon ellened, melyben magad is elessél és kutyák falják föl testedet!

Igen megriadt akkor a császár, de megkeményítvén szívét, felelte:

— Ki vagy te vájjon, hogy éjszakának idején palotámba toladodói s ily vakmerőn merészkedel szólani velem?

— Miklós vagyok én, — mondta erre a püspök, — Mira városának püspöke.

És e szavakkal ott hagyván a császárt, elment a helytartóhoz és megjelenvén előtte szólott:

— Eszeveszett oktalan ember, miért adad magadat ártatlanok elveszejtésére? Tüstént serkenj föl és törjed magad, hogy megszabadítsad őket! Különben mondom neked: férgek falják föl testedet, házad pedig hamar romba dől, hogy kő kövön nem marad abból!

Megriadt akkor a helytartó és nagy hangon kérdezte:

— Ki vagy te vájjon, hogy ily szörnyű fenyegetésekkel illetsz engemet?

— Miklós vagyok én, — felelte a püspök, — Mira városának püspöke.

És ezt mondván eltűnt.

Fölserkenvén pedig a császár, sietett a helytartóhoz, ki ugyancsak fölkelt ágyából és elmondották egymásnak a látomást. Akkor nyomban megegyeztek és küldötték az őrt álló vitézt, hogy vezesse fel a tömlőéből a kapitányokat. Hogy azok ottan állottak, mondá a császár:

— Mely boszorkánymesterek vagytok, hogy efféle látomásokkal gyötörtök bennünket?

— Boszorkánymesterek ugyan nem vagyunk, — felelték azok, — ám bizony nem szolgáltunk rá, hogy halállal büntess bennünket!

— Vájjon ösmertek-e hát bizonyos embert, ki Miklósnak nevezetik? — kérdezi tovább a császár.

Azok pedig hallván a szent püspök nevét, ég felé tárták kar jókat és ekképpen imádkoztak:

— Mennybéli nagy Isten, szent Miklósnak érdeméért szabadíts meg bennünket a jelen való veszedelemből!

A császár akkor kérdezte őket, ki légyen amaz ember? Azok pedig elmondották neki a szent püspök élete folyását és csodatetteit, mire a császár elbocsátotta őket, mondván:

Menjetek és adjatok hálát Istennek, ki szent Miklós könyörgésére megszabadított benneteket a haláltól! De kérjétek helyemben is a szent püspököt, hogy szüntesse haragját ellenem és könyörögjön az Őrhöz érettem és országomért!

Kevés napok múltán pedig elmentek szent Miklóshoz és lábaihoz borulván, mondták:

— Valóban Istennek szolgálja vagy, igaz apostola Jézus Krisztusnak!

Akkor mindent elmondottak a püspöknek, miképpen esett szabadulásuk, ő pedig ég felé emelvén karjait, hálát mondott az Úrnak és oktatóván a fő kapitányokat Istennek tiszteletében, békességgel útnak bocsátotta őket.

Mikor pedig érezte halála órájának közeledtét, imádkozott az Úrhöz, mondván:

— Uram, küldd el hozzám angyalaidat, kik lelkemmel hozzád szájánál!

Az Úr pedig meghallgatta jámbor szolgájának könyörgését és elküldötte angyalait, kiket szent Miklós meglátván, alázatosan meghajtott a fejét és hálát adott Istennek a zsoltár szavaival imádkozván:

— Te benned bízom, Uram, eleitől fogva, te kezeidbe ajánlom lelkemet!

És akkor angyalok karának zengedezése közben kilehelte jámbor lelkét az Úrnak 350. esztendejében. Szent tetemét márvány koporsóba zárták, melyből jószagú olaj folydogált és folydogál mind mai napig, Istentől adott erejével minden nyavalyákat meggyógyítván.

Sok száz esztendő múltán a hitetlen törökök feldúlták Mira városát és akkor Bari városából negyvenhét vitéz jött s velők négy barát, kik felnyitván szent Miklós koporsóját, abban épségben lelték szent tetemét, mely akkor is ama jószagú olajban úszott. És a vitézek általvitték a szent tetemet Bari városába, hol is mind a mai napig nyugszik.

Szent Miklós püspök számos csodatettet művelt haló porában is. Így történt, hogy valamely ember nagy summa pénzt vett kölcsönben bizonyos zsidó pénzváltótól, ám nem lévén ki jót álljon érte, szent Miklós oltáránál megesküdött, őt szólítván jótálló gyanánt, hogy hamar időre visszafizeti ama pénzt. Mikor már igen nagy ideje nála volt a pénz, a zsidó elment hozzá és kérte, hogy fizesse meg neki tartozását. Az pedig monda:

— Bizony én már megfizettem neked!

— Hazudságot szóltál, — mondja a zsidó, — mivelhogy semmit tőled nem kaptam vissza! Menjünk hát a bíróhoz, hogy igazságot tegyen közöttünk!

Elmenvén pedig a bíróhoz, elmondották neki panaszukat, mire a bíró szólott amaz embernek:

— Esküdjél hát, hogy semmivel nem tartozol e zsidónak.

Az adós ember pedig botot tartott kezében, mind ez ideig arra támaszkodván. A bot pedig belsejében meg volt fúrva és megtöltve színing arannyal. Mostan, hogy esküdni tudjon, odaadta botját a zsidónak, mondván:

— Tartsad meg botomat kicsinyég, míg eskümet mondom.

Minekutána a zsidó kezébe vette a botot, az adós esküdött, mondván:

— Esküszöm, hogy immár többet adtam e zsidó embernek, mint amennyi a tartozásom!

Elmondván ekként az esküt, kérte a zsidót, adná vissza neki botját, az pedig nem sejtván álnokságát, visszaadta azt.

Akkor az álnok ember hazatérvén, az országúton igen elálmosodott és lefeküdvén elszunnyadott. Nem sok idő múltán szekér ment arra és elgázolván az alvó embert, megölte őt és kettőbe törte botját, melyből mind szerte gurult a sok arany.

Hallván pedig a zsidó az álnok ember esetét, sokad magával oda sietett és azok ugyan biztatták:

— Vedd el az aranyakat, hiszen mind a tiéd!

— Elveszem én, mivelhogy igen károsodtam, — felelte a zsidó, ám nem kívánom ez ember halálát. Annakokáért hahogy őtet feltámasztja az Úr szent Miklós könyörgésére és ő megvallván álnokságát bünbánatot tart és maga jószántából megadja nekem adósságát, fogadom, hogy magam is hiszek a Krisztusban és megkeresztelkedem!

És íme nyomban fölkelt a halott és megbánván álnokságát, kamattal megadta, mivel tartozott, a zsidó pedig az igaz hitre tért és megkeresztelkedett.

Más zsidó ember látván, mely nagy hatalma vagyon szent Miklós-nak különb-különb csodatételekben, valamely mesterrel faragtatta magának szent Miklós képe mását és helyezte azt házában. Valahányszor pedig messze útra kelt, annak gondjába ajánlotta házát és minden vagyonát mondván:

— Íme, Miklós, rád bízom minden javaimat s hahogy nem őrized meg azokat hűségesen, hazatérvén bosszút állok rajtad vesszőkkel és korbácsokkal!

Történt pedig, hogy egyszer messze útra menvén, rablók törtek házára, mindent feldúltak s mindent elraboltak, csak éppen a szentnek képét hagyták helyén. Megtérvén házába a zsidó látta, hogy mindenét elrabolták és igen elbúsult s nagy keserűségében odaállott a faragott kép elébe és mondá neki:

— Miklós uram, vájjon nem annakokáért állítottalak-e házamba, hogy őrizzed javaimat a rablóktól? Miért nem végezted hát tisztedet és miért nem riasztottad el őket? Most íme mindenemből kifosztattam! Megkeserülsz ezt keményen és a rablók helyett is megbűnhödsz: károm fejében kegyetlenül meggyötörlek és megvesszőzvé s megkorbácsolván tégedet, csillapítom szörnyű haragomat!

Elővette hát szent Miklósnak képét és kegyetlenül megvesszőzte és megkorbácsolta. És akkor csuda dolog történt.

Éppen osztoztak a rablók a zsákmányon, mikor egyszerre ott termett közöttük a szent püspök, azon véresen és teli sebekkel és mondá nekik:

— Mért kellett miattatok ily csúfos vesszőztetést szenvednem? Mért kellett ily kegyetlenül megkorbácsoltatnom? íme nézzétek, csupa kék folt a testem és merő vér! Induljatok hát tüstént és mindent visszaadjatok, mit elraboltatok, különben a mindenható Isten haragja sújt benneteket, mivelhogy megmutatja a vitézeknek, hol tanyáztok és mind egy szálígy bitófára kerültek!

Mondták erre a rablók nagy-hetykén:

— Ugyan ki vagy te, hogy ily fennen beszélsz velünk?

— Miklós vagyok én, — feleli a szent püspök, — az Úr Jézus szolgálója, kit ama zsidó igen kegyetlenül megkorbácsolt, mivelhogy elraboltatok javait.

Igen megrettentek akkor a rablók és visszatérvén a zsidónak házába, megjelentették neki a csodát, mely velők esett. Hallván pedig tőle, mit cselekedett a képpel, mindenét visszaadták neki. Ekképpen esett, hogy mind a rablók az igaz útra tértek, mind pedig a zsidó megkeresztelkedett, szent Miklós püspöknek érdeméért.

Valamely atyának volt egy kedves fia, ki buzgón tanulta a tudományokat. Atyja minden esztendőben nagy tisztességgel megülte szent

Miklósnak ünnepét, mivelhogy őt választotta kedves fiának pártfogója gyanánt.

Történt egyszer, hogy a fiúnak atyja lakomát készített, melyre számos papokat is elhívott. Ahogy ottan lakomáznak, jön ám a gonosz lélek zarándok képében a kapuhoz és alamizsnát kér. Mondja az atya kedves fiának:

— Nosza menj, fiam, adj alamizsnát a szegény zarándoknak!

Siet is a fiú, de nem lelvén mingyárt a zarándokot tovább megyen, hogy utolérje, hahogy netalán eltávozott. Valóban, a keresztútnál utoléri, de akkor a zarándok megfordulván, megmutatja ördög.ábrázatát és megragadván a fiút megfojtja.

Megjelentik atyjának az esetet, ki igen sírt és jajgatott és házába hozván kedves fiának tetemét, helyezte azt a nagy ágyasházban és mel- léje térdelvén, így panaszkodott:

— Édes egy fiam, hogyan esett veled ily hirtelen gyász? Ó szent Miklós püspök, hiszen oly igen buzgó szívvel tiszteltelek téged, hogy fiamat óvjad s most íme holtan adtad vissza ó't nekem!

Ahogy ezt mondotta, íme a fiú fölemelkedett ravatalán, miként ha álmából riadna fel és leszállván onnan szólani kezdett atyjával. Akkor mind ketten hálát adtak szent Miklósnak kegyes ótalmáért.

Volt egy nemes ember, ki kérte szent Miklóst, hogy imádságával nyerje meg az Úrtól, hogy néki hitvese fiat szüljön és ígérte, hahogy kívánságát betölti, fiát elvezeti a templomba és arany kelyhet ajánl fel szent Miklósnak. Valóban fia született s hogy ifjúvá növekedett, rendelte atyja a mesternél, hogy kelyhet csináljon.

Hogy pedig a kehely elkészült, igen megtetszett az atyának és magá- nak tartván azt, mondotta a mesternek, hogy másat csináljon, ép annyit érőt.

Annakutána pedig hajóra szálltak, hogy szent Miklósnak templomá- hoz menjenek. Künn lévén a tengeren, mondá az atya fiának:

— Édes fiam, ugyan hozz nekem vizet ama serlegben, mely elsőbb készült s melyet magamnak tartottam.

Ment is a fiú, hogy megmerítse a serleget, de megcsúszott és a tengerbe esvén, nyomban elmerült. Atyja pedig keservesen siratta, ám azért elhajó- zott szent Miklós templomáig, hogy betöltse fogadalmát.

Ahogy az oltárhoz lépett és fölajánlotta ama serleget, melyet a mester

másodjára csinált, íme a serleg leesett az oltárról, miként ha valaki ledobta volna onnét. Fölvette akkor az atya és megint csak az oltárra helyezte, ám a serleg újból leesett onnét, messzire gurulván.

Miközben mindenképp álmélkodtak eme nagy csodán, íme belépett a templomba a fiú, épségben, kezében hozván az elsőben készült serleget és mondá:

— Mikor a tengerbe estem, íme nyomban ott termett mellettem Miklós püspök és karjába vett és épségben megtartott.

Atya pedig mód felett megörvendezett ezen és igen megszégyellvén magát, mind két kelyhet szent Miklós oltárára helyezte.

Volt valahol egy gazdag ember, ki szent Miklós közbenjárására Istentől fiat nyert, kit is Adeodatusnak azaz Isten ajándékának nevezett. Es házában kápolnát építtetett, hol minden esztendőben nagy tiszteességgel megülte szent Miklós ünnepét.

Történt pedig, hogy az ifjú Adeodatust az ellenség elfogta és annak királya maga mellé vette, hogy pohárnoka legyen. A következő esztendőben, mikor a gyermek atya éppen szent Miklós ünnepét ülte, fia az ellenség királyának asztala mellett állott és bort töltött a királynak serlegébe. Megemlékezvén akkor róla, hogy atya-ura mostan ünnepli szent Miklós-nak napját, keserveset sóhajtott. Kérdi akkor a király:

— Mi leit téged vájjon, hogy oly igen sóhajtozol?

— Bizony, fölség, atyám uram mostan ünnepli szent Miklós-nak napját, s én nem lehetek honn, hogy tiszteljem az én védelmező szentemet!

— Bánom is én a te szent Miklósodat, — így förmedt rá az istentelen király, te bizony itten maradsz udvaromban!

Es íme, hirtelen nagy vihar kerekedett, mely az egész palotát meg-rázta, a fiút pedig a serleggel együtt elragadta és letette ama kápolna ajtaja előtt, hol atya ura éppen szent Miklós-nak ünnepét tartotta.

Akkor mind valamennyien hálát adtak Istennek és nagy örvendezéssel köszönték szent Miklós-nak kegyes pártfogását.

REMETE SZENT ANTAL

SZENT ANTAL Egyiptom országában született. Atyja ura és szülő anyja gazdag és fő nemes, igen jámbor és istenfélő emberek voltak. Fiokat is, hogy értelme világosodni kezdett, mindenkoron jámborságban és erkölcsös életben nevelték Isten szolgálatára. Így növekedett szent Antal keresztény tökéletességben és ámbátor szülei dúskálkodtak földi javakban, ő eszében vette, hogy legbecsesebb földi vagyon az Isten tisztelete és szolgálata. És mikor huszadik esztendejét érte, történt, hogy a templomban az evangélium emez igéit hallotta:

„Ha tökéletes akarsz lenni, menj, add el mindenedet, amid vagyon és oszd ki a szegények között.⁴⁴

Elmenvén tehát szent Antal, eladta atyjának minden örökségét és irgalmas szívvel kiosztotta a szegények között és nem tartott meg semmit, mígnem mindenét kiosztotta, mije volt földi vagyonban. És Istennek szentelvén magát, elment barátoknak Patras városába és ottan élt esztendőik során szentségben, kemény test-sanyargatásban és szigorú vezeklésben.

Így múltak az idők és jó sokára szent Antalt a kolostor apáturául választották. Mivel pedig szentségének hírére a világi emberek seregestül özönlöttek hozzá, egyre azt forgatta fejében, miképpen menekülhetne a világi tisztességek elől. Mondá tehát egynémely testvérenek, kik ugyan csak hív szolgái voltak az Úrnak:

— Testvéreim, barátok lévén, ám lássák, hogy ne viseljük hiában e nevet és ruházatot. Itt ugyan nem igen szolgálhatunk Istennek, mivel

a város erre nem alkalmas. Keressünk hát más helyet magunknak, hol is áhítatosan szolgálhatjuk az Urat.

Testvérei pedig felelték:

— Atyánk, készek vagyunk veled menni, hová te parancsolod.

Éjszakának évadján pedig mondá az Úr angyala szent Antalnak:

— Kelj fel! Megmutatom neked a helyet, hol testvéreiddel együtt az Úrnak szolgálhatsz. És én vezérellek és védelmezlek minden utaidon.

És szent Antal fölserkent és szólította testvéreit és nyomába eredtek az angyalnak, ki is számos mértföldeken keresztül, sok-sok napi járóföldre kivezette őket a vadonba és mondotta, hogy ott maradjanak. Ekkor szent Antal és testvérei térdre borultak, magasztalták az Urat és hálálkodtak, hogy megváltotta őket a hamis világtól.

Negyednapja volt már, hogy útnak eredtek és még semmit nem ettek. Kezdték pedig a testvérek zúgolódni szent Antal ellen és mondták:

— Miért vezettél bennünket ebbe a pusztaságba, hol éhen kell vesznünk?

Szent Antal vigasztalta őket és rendelte, hogy imádkozzanak. Az angyalok pedig parancsot adtak egy királynak Palesztina bizonyos városában, hogy küldjön eledeleket Isten szolgálóinak a pusztaságba, különben rettegjen az Úr bosszújától. Megijedt erre a király és megrakatott tizenkét tevét eledelekkel és minden egyébbel, mire az emberfiának szüksége vagon. És útnak indította őket vezetőikkel, holott senki sem tudta, hová voltak menendők. Ám angyalok vezették az állatokat igaz ösvényen szent Antalhoz és testvéreihez. És negyednapra, hogy imádkozni kezdtek, hallja ám szent Antal csengeni a fő teve kolompját és imígyen szól testvéreihez:

— Tudjátok meg mindnyájan és örvendeztetek az Úrban, mivelhogy meghallgatta imádságainkat.

És azon nyomban megpillantották a közeledő tevéket, melyek meg voltak rakva mindennemű eledelekkel, mikre csak az emberfiának szüksége vagon. És akkor leszedték a terhet a fáradt állatokról, megsimogatták sörényöket és füvet hoztak nekik és hálaadással magasztalták az Urat ő nagy kegyelméért. ’

Másnap pedig hazaküldték az állatokat és levelet adtak velök, megírván benne mindeneiket, mik történtek. Mikor pedig a tevék visszatértek a királyhoz, ez módfelett megörült és hálákat adott Istennek, mert már-

már azt hitte, hogy veszendőbe mentek. És hogy a levelet is elolvasta, innentől minden esztendőben elküldte nekik a szükséges élelmet. Végezetül pedig, mikor eszébe vette, mely nagy csodát művelt Isten az oktalan állatokkal, odahagyta királyságát és kivándorolt a pusztaságba, hol szent Antal és testvérei valának, ott is maradt élete fogytaig és az Úrnak hűséges szolgálója vált belőle.

Olvassuk az írásokban szent Antalról, hogy kolostort épített, melynek sehol nem akadt párja. Háromszázhuszonöt barát élt benne és számuk soha meg nem fogyatkozott. Ha ki meghalálozott közülök, más jött helyébe Isten rendeléséből. És mikor a kolostor elkészült, szent Antal módfelett örvendezett és hívságos büszkeség szállotta meg szívét. Elméjét egyre azon jártatta, hogy nincs mása ennek a kolostornak sehol a kerek világon, hol emberek ilyen egységben élének, mint az ő kolostorában.

Eljött akkor hozzá az angyal és megrongatván fennhéjzásáért, monda neki.

— Eredj és keresd meg Pált, a szegény remetét, kit minden áldott nap égi eledel táplál, ki soha aszonyi állatot nem látott szemeivel: majd ő megtanít rá, hogyan kell élned.

Megijedt erre szent Antal, fölserkent, leborult és buzgó zokogással könyörgött Istenhez: bocsásson meg neki és vezesse arra a helyre, hol Pál, a szegény remete lakozik.

És nyomban két farkas futott hozzája, ölébe hajtották fejüket, lábait nyaldosták és oly igen hízelkedve mutogatták iránta való hajlandóságukat, hogy szent Antal mingyárt megértette: Isten küldötte ezeket, hogy elvezessék őt Pálhoz. Éjfélkor tehát fölkel, kiment a kolostorból és megindult a farkasok nyomában.

Mikor pedig érkezett a barlanghoz, melyben szent Pál lakozott, háromszor kopogtatott. Pál pedig nem válaszolt, vélvén, hogy pokolbeli ellenségei jöttek kísértésére. Inkább rátolta a reteszt ajtajára és térdre hullván, imádságba merült. Akkor szent Antal bekiáltott:

— Atyám, Pál, bocsáss be engemet! Én Antal vagyok, a te szolgád.

— Te vagy Antal, a nagy kolostor apátja, — adta vissza a szót Pál, — ki fennhéjázón olyakat forgatott fejében, hogy különb a többi barátoknál? Akkor hát könyörögj az Úrnak, hogy bocsássa meg bűnödöt.

Erre ajtót nyitott és bebocsátotta. Könnyes szemekkel és szívbéli vidámsággal köszöntötték és megcsókolták egymást. Ennekutána letele-

pedtck és Pál sorra adta fel a kérdéseket Antalnak. Mikor pedig ez mindenre
rendben megfelelt, Pál így szólt:

— Testvérem, Antal, ideje, hogy eledelt vegyünk magunkhoz.

Es azon nyomban odaröppent egy holló, ugyanaz, mely minden
istenáldotta napon fél kenyeret szokott hozni Pálnak. Most pedig egész
kenyeret hozott. Megszólalt erre Pálj

— Testvérem, Antal, látod, az Úr elküldte a te részedet is. Együnk!

Leültek, hálát adtak az Úrnak és magasztalták őt. És szeretetben
voltak együtt, észre is alig vették, hogy a nap elmúlt felettük és beesteledett.
Ekkor Pál így szólt:

— Testvérem, Antal, ma ettél velem az égi eledelből. De többé nem
fogsz velem együtt enni e földön. Menj vissza kolostorodba és vigasztald
meg testvéreidet, mert nélkülözik vigasztalásodat és nem tudják, merre
jársz. Kevés napok múltán elköltözöm e világból s akkor jöjj vissza és
temesd a földbe tetememet, vedd el magadnak köpenyemet és foglald el
székemet. De légy résen minden pillanatban! Mert az ellenség nem nyug-
szik és minden órában kopogtat ez ajtón.

Erre megcsókolták egymást. És mondá Pál:

— Antal, imádkozzál értem.

És ezt mondá Antal is. Könnyes szemekkel elbúcsúzott tőle és vissza-
ment kolostorába ugyanazon úton, melyen jött.

Mikor pedig a testvérek meglátták apáturokat, igen megörvendeztek.
Szent Antal mindent elmondott nekik, mik vele estek s miket látott és
mondá:

— Jaj nekem, szegény bűnös fejemnek, ki álnok barát ruházatát
viselem! Mert láttam egy igaz barátot és láttam Pált a paradicsomban.

Sóhajtozva és zokogva mondta e szavakat. És hogy a nap estére
hajlott, némi táplálékot vett magához testvéreivel. Másnap pedig egybe-
hívta őket és szólott hozzá jók:

— Kérlek benneteket, emlékezzetek meg rólam imádságaitokban
minden időkbén! Mert most el kel! válnom tőletek s olyan helyet kell
keresnem, hol senki ember szeme engem nem lát.

Megszomorodtak erre mind a testvérek és szóltak:

— Mért teszed ezt, atyánk? Kire bízol bennünket, ha itt hagysz
magunkban?

Szent Antal vigasztalta őket és mondá nekik:

— Válasszatok magatok közül egyet, ki kormányoz és oktat benneteket, nehogy hiába vesztegessétek napjaitokat! Nekem meg kell alázkodnom itt e földön, hogy elkerüljem az örök halált.

Mondák rá a testvérek:

— Atyánk, te tudod legjobban, mi válik mind valamennyiünk javára.

És ekkor Agathont tette meg apátúrrá és mondá neki:

— Vigyázz! Mindig úgy cselekedjél, hogy Isten bőséges jutalmát elnyerjed!

Ekkor megcsókolta sorra testvéreit, azok is őtet, gyöngéd szeretettel. Keserű könnyeket hullajtottak és egyre ezt mondogatták:

— Mért, ó mért hagysz minket ilyen nyomorúságban és ki visel most már gondot szegény fejünkre?

Negyednapra búcsút vett szent Antal testvéreitől és elment a barlangba, hol Pál lakozott. És mikor az ajtóhoz ért, megkopogtatta, de senki nem felelt. Ekkor bekukucskált és látta Pált, térdenállva, mintha imádkoznék. Szent Antal bement és melléje térdelt. És mikor észrevette, hogy halott, ég felé fordította szemeit és meglátta Pál lelkét az angyalok seregében tündökleni, mint napot. És könnyes szemekkel felkiáltott:

— Ó Pál, szent atyám, mért hogy oly későn ismertelek meg, mért hogy időnek előtte elhagytál engemet?

És csókokkal halmozta tetemét, annakutána pedig köpenyébe takarván, elvitte és éneket zengett és szomorú volt, hogy senkije sincs, ki segítene a szent tetemet vinnie és elföldelnie. És azon nyomban két oroszlán termett ott az erdőből és karmaikkal jókora sírgödröt ástak. És szent Antal nyakába vette a tetemet, felvitte a Sinai-hegy tetejére és illendően eltemette. Az oroszlánoknak pedig parancsolta, hogy menjenek haza. És erre fejet hajtottak a holttetem előtt és szent Antal előtt és szelíden tovább álltak.

Hogy pedig szent Antal a drága tetemet eltemette, visszament szent Pál cellájába, alázatos szívvel szállást vett benne s éjjel-nappal szakadatlanul szolgált Istennek. És viselte Pál köpenyét, mely merőben pálmalevelekből volt fonva. És az ellenségek éjjel és nappal kísértették szent Antalt, különb-különb fortélyokkal, miként alább írva következik.

Egyszer szent Antal bizonyos barlangsírban töltötte éjszakáját, mi esztendőök során keresztül szokása volt. Ekkor nagy sereg gonosz szellem támadt reá és marcangolta testét, úgy hogy testvérei halottnak vélték és

hátukon vitték haza cellájába. El is siratta mindenki, ha ki látta és szentül hitték, hogy halott. És mindenki nyugovóra tért. És ekkor szent Antal megelevenedett és meggyógyulván, parancsolta tanítványainak, hogy vigyék vissza a barlangsírhoz. És ahogy ott feküdt fájdalmaiban, áhítatosan imádkozott. Most megint rátámadtak a gonosz szellemek és mindennemű szörnyeteg állatok alakjában megjelentek elő'tte. Fogaikkal és szarvaikkal tépdesték és karmaikkal kegyetlenül marcangolták. És mikor már véresre gyötörték, jött egy ragyogó jelenés és mind elűzte az ellenségeket. Erre szent Antal nyomban meggyógyult és megvilágosodott elméjében, hogy valóban Krisztus járt itt. És így szólt:

— Édes Uram, Jézus Krisztusom, hol voltál nagy gyötrelmemben, hogy nem segítettél rajtam már az imént?

Mondá pedig Krisztus:

— Antal, én itt voltam és nagy örömöm tellett vitéz viaskodásban. És elnyered tőlem viaskodásod méltó díját: akarom, hogy nevedet tisztelet öveze széles e világon.

Ezzel Krisztus eltűnt.

Ennekutána szent Antal még buzgóbban szolgálta az Urat, mint annakelőtte, álló éjszakákon át imádkozott és csak egyszer evett napjában, naplemente után. Ilyenkor is csak sós kenyeret evett és kevéske vizet ivott hozzá. És vezeklő' inget viselt és a puszta földön hált barlangjában.

Meg is irigyelte a gonosz lélek és egyszer szépséges hajadon képében ajtajához somfordáit, bekopogtatott és így szólt hozzá:

Szent ember, nyiss ajtót és bocsáss be, mert eltévedtem az erdőben. Adj szállást ez éjszakára, nehogy széttépjenek a vadállatok. Lelked rajta, ha nyomorultul elpusztulok.

Zuhogott az eső, kegyetlen idő volt, hát a szent ember kinyitotta celláját és bebocsátotta a jövevényt. Ropogó tüzet rakott a kedvéért és megszáritotta ruházatát. A leányzónak pedig megeredt a nyelve, beszédében sok volt az okosság, min szent Antal módfelett elálmélkodott. És Isten sugallatára megértette, hogy a leányzó a gonosz ellenség és így szólt hozzá:

— Menj aludni.

És megmutatta a fekvőhelyét.

De a leányzó ellene szegült:

— Nem, én ingem felekedek egyedül, én csak nálad akarok feküdni.

Fogott erre szent Antal egy roppant dorongot, szétverte vele a tüzet és a parazsat, ledobta a szőrcsuháját, belefeküdt a tűz kellős közepébe és mondá a leányzónak:

— Jer ide, én itt fogok aludni és pihenni, fekédj ide mellém!

És ekkor az ördög elkezdett irtózatossá hangon ordítani és így kiáltott:

— Antal, győzedelmet vettél rajtam!

És elrohant.

Az időben Maxentius volt a rómaiak császára és igen gyötörte a keresztényeket és ahol csak érte, megölette őket. És szent Antalban oly igen erős volt a szeretet Isten iránt, hogy felkereste a vértanukat, hogy velük együtt szenvedje a kínoztatásokat.

Elment egyszer egy vadon erdőbe, hol ezüstből vert tálát lelt. Azt mondja magában:

— Hogy kerül ide ez a tál? Ha valami útonjáró ember vesztette volna el, bizonyára észrevette volna, olyan nagy.

És megértette, hogy az ellenség kelepébe akarja csalni és mondá:

— Ó gonosz lélek, ez ujfent a te fortélyos kelepéd. De bizony engem nem teszel bolonddá!

Alighogy ezt kimondta, eltűnt a tál.

Később nagy darab aranyat talált, ezt is elkerülte, mint a tüzet. Mert jól észbe vette, hogy ez is a gonosz lélek kísértése.

Másszor elragadtatásában látomása volt. Úgy látta, hogy a világot kibonthatatlanul összebogozott hálós szálai fonják körül. Nagy szóval kiáltott ekkor és így szólt:

— Ó Uram, ki az, ki megmenekül e hálóból?

Ekkor megszólalt egy hang és mondá:

— Az, ki alázatos.

Máskor ismét eljöttek az angyalok és felvitték szent Antalt a levegő-égbe. Felháborodtak ezen a gonosz lelkek, odamentek hozzá és felhánytorgatták neki mindama bűnöket, melyeket gyermekébe óta elkövetett. Ekkor mondák az angyalok:

— E bűnöket ne is emlegessétek, mert Isten irgalmassága eltörölte őket. De ha tudtok olyan bűnöket, melyeket azóta követett el, hogy barátta lett, mondjátok el!

Erre nem tudtak semmit sem mondani és eltakarodtak.

Történt egyszer, hogy szent Antal meglátta a gonosz lelket: nagy volt és hosszú és így beszélt hozzá:

— Az Isten ereje és bölcsessége van én bennem és mindent megadok neked, mit csak akarsz.

Szent Antal ekkor szemén köpte a gonoszt és Krisztus szent nevével vértette magát, mire az ellenség eltűnt. Máskor megint megjelent neki és szent Antal oly nagy mahomet-embernek képében látta, ki fejével szinte a menny boltozatát verdeste. Megkérdezte tőle, ki légyen. Mire az így felelt:

— Én a gonosz lélek vagyok és fölöttébb szeretném tudni, mért vannak oly igen ellenem a gaz barátok s az átkozott gaz keresztények?

Szent Antal pedig felelte neki és mondá:

— Bölcsen teszszik ezt, mert keserves nyavalyákkal tetézik fejüket te gonosz fortélyaid.

Látta egyszer egy vadász szent Antalt, amint vidáman játszadozott testvéreivel. Nem volt inyére a látvány, meg is mondta neki. Ekkor szent Antal így adta fel neki a szót:

— Mi az, mit kezedben tartasz?

— A kézjím iám, — feleli a vadász, — madarakra lövöldözök veled.

— Vond fel az íjjadat, — biztatja szent Antal.

— Vonnám én, — mondja a vadász, — de jobban már nem lehet, netalán megszakadjon.

Így esnék az emberfiával is, — oktatja szent Antal, - ha túlságosan kemény próbára vettetnék.

Egyszer úgy esett, hogy testvérei feladták neki a kérdést: mi légyen a lélek. Ama napnak éjszakáján hangot hall szent Antal, mely így szól hozzá:

— Menj ki és láss!

Kimegy hát és íme: lát egy hosszú-hosszú szörnyeteg embert, kinek feje a fellegekig ér. Nyújtogatja ám a kezeit, csapkod-kapkod, hesseget egynémely szárnyas alakzatokat, hogy mennyekbe ne jussanak. És egynémelyeket ugyan hiában hesseget, csak bejutnak baj nélkül mennyekbe. És szent Antalnak boldog újjongással elegy keserves jajgatás üti meg fület. És ekkor megvilágosodik elméje és megérti, hogy lelkek voltak azok a fölfelé röpködő alakzatok és a gonosz ellenség hessegeti őket, nehogy feljussanak, hanem inkább lent vergődjenek a bűnnek mocsarában. És

megértette, hogy a gonosz ellenség Kínokban gyötrődik, mivelhogy a szentek lelkei mennyekbe röppennek s nem tudja őket visszahessegetni.

Élt az időben egy Balachius nevezetű herceg, ki is eretnek volt és keservesen gyötörte az igaz keresztényeket. Parancsolta egyszer, hogy vetköztessék mezítenre a szüzeket és barátokat s a piacon megkorbácsolják őket. Szent Antal tehát levélben írja a mondott hercegnek:

— Látom Isten haragját reád sújtani. Hagyd békén tehát a keresztényeket, nehogy megöljön az Úrnak haragja!

Ahogy a herceg elolvasta a levelet, szitkokkal illette, leköpte, a földre vetette és összetaposta. Megpálcáztatta a hírnököt is keményen és emez üzenetet küldte szent Antalnak:

— Mivelhogy ily csúful szóltál ellenem a barátokért való aggságodban, kegyetlen bosszút veszek rajtad.

Öt nap sem telt belé, utolérte a herceget az Úrnak büntetése. Lovára akarván szállani, az állat megbokrosodott, megharapdálta gazdáját, földre vetette és kitepte minden hajszálát. És oly csúful összemarta fejét, hogy a herceg harmadnapra belehalt.

Ennekutána szent Antal nyavalyába esett és nemsokára kimúlt az igazak halálával. Mikor pedig meghalózott, éppen százötödik esztendejében járt.

SZENT AMBRUS

ZENT AMBRUS püspök főfő nemes családból született Trier városában, Gallia tartományban, hol is atyjaura a császárnak helytartója volt. Történt egykor, hogy a kis csecsemő Ambrus a bölcsőben szunnyadozott a helytartói palota nagy termében, dajkája pedig mellette ülven, vigyázta álmát. Hát egyszerre látja ám, hogy a gyermeknek arca körül méhecskék szálldogálnak, melyek megülnek arcán, ki és bejárnak száján s nagy szelíden röpdösnek körülötte.

Igen megijed akkor a dajka és hadonász kezével, hogy a méheket elkergesse, de azok csak nem tágítanak. Hívja akkor nagy szóval a helytartót s megjelenti neki a csoda esetet, mire az odatekintvén, látja ám, hogy a méhek fölszállanak és oly igen magasra repülnek a levegőégben, hogy emberi szem nem láthatta már őket. Akkor igen megindult Ambrusnak atyja és mondá a dajkának:

— Mondom neked: hahogy megél e csecsemő, nagy ember leszen belőle!

Minekutána pedig felnövekedett és látta, hogy anyja és nővére, Marcellina, ki atyjának házában apáca módjára szüzességben és szentségben élt, kezöket csókolják a papoknak, tréfából maga is odanyujtotta kezét nővérének, mondván:

— Bátran csókold meg kezemet, mert hogy engemei is megillet ez!

De nővére megfeddette őt, gondolván, hogy igen fiatal még és nem tudja, mit beszél.

Ifjúvá serdülvén, atyja-ura Róma városába adta, hogy a tudományokban és az ékesszólásban művelje magát. Ottan pedig oly kiváló volt minden tudományokban, hogy kevés idő múltán fogas ügyvéd és az ékesszólásnak híres-neves mestere vált belőle, miért is korának legjelesb férfiai barátságokba fogadták őtet. Így lett barátja Itáliának császári helytartója, Aemilius Probus is, ki látván Ambrus jeles tudományát, küldötte őt Valentinianus császár nevében helytartónak Aemilia és Liguria tartományokba, melyeknek székes városa Milano volt az időben.

Ambrus tehát oda megérkezvén, igen töprenkedett elméjében ama szavakon, melyeket Probus barátja mondott neki, elbúcsúszván tőle.

— Kormányozzad ama tartományt nem is főbíró, hanem inkább püspök módjára!

Nem tudván mire vélni eme szavakat, kevés idővel annakutána, hogy Milano városában mulatott, világosság támadt elméjében. Történt ugyanis, hogy Milano városában igen nagy versengés kelt a hitnek dolgában, lévén a hívők egyik fele igaz katolikus, másik ellenben eretnek ariánus. Akkor éppen meghalálozott Auxentius püspök, ki a gonosz ariánus eretnesség fő csatlósa volt és a hívek egybegyülekeztek, hogy más püspököt válasszanak a megholt helyében.

Igen nagy forrongás támadt akkor a városban katolikusok és ariánusok között, hogy mely felekezetből válasszák az új püspököt, mindegyik fél a maga emberét óhajtván a püspöki méltóságra emelni. Ambrus pedig helytartó lévén, hivatala szerint elment a templomba, hogy elnyugtassa a háborgó indúiatokat. És beszédet tartván az egybegyültekhez, intette őket bölcs szavakkal, hogy békekességben intézzék a választást. És íme egyszerre a nagy csöndességben, mellyel szavaira figyelmeztek, valamely gyermek hangja hallatszott, mely szólott:

— Ambrus legyen a püspök!

És akkor nyomban vége szakadt az egyenetlenkedésnek és mind az egész gyülekezet egy hangon kiáltotta:

— Ambrus legyen a püspök!

Igen-igen megrettent erre Ambrus, nem tartván méltónak magát eme szent hivatalra és hogy eltérítse a népet szándokától, olyas cselekedetre szánta magát, mely különben szokása ellenére volt.

Történt ugyanis, hogy éppen két gonosztevőt hoztak ítélőszékc elé, kik semmi áron vallani nem akartak. Akkor ő kínpadra vonatta őket,

hogy a nép, látván az ő kegyetlenségét, mást válasszon a püspöki méltó, ságra. Ám a papok és a nép átláttak szándokán és egy hangon kiáltották:

— A te bűnöd mi rajtunk!

Igen megzavarodott erre Ambrus és hazamenvén, feltette magában, hogy a pogány bölcsek tanítását fogja hirdetni, sőt ezen felül parancsolta, hogy céda lányokat hozzanak palotájába, a végből, hogy velők múlatván, botránkoztassa a népet, az pedig botránkozásában más püspököt válasszon. De minden hiába volt, a nép szüntelen csak így kiáltozott:

— A te bűnöd mi rajtunk!

Akkor mást nem tehetvén, éjnek éjszakáján fölserkent és útnak indult, meg akarván szökni Milano városából. Pavia városának vette útját, ám reggelre kelvén, igen elcsodálkozott, hogy fáradságos útja végeztével megint csak Milano kapui előtt lelte magát. Bizony Istennek keze volt ebben. Mit is a nép látván, annakutána igen vigyázta minden lépését, nehogy elmenjen tőlük.

Akkor a város nevében folyamodást küldöttek Valentinianus császár, hoz kérvén ői. erősítené meg Ambrus püspökké választását. A császár pedig nagy tisztességgel tartván, hogy helytartóját, ki nem is volt pap, hanem főbíró, püspöknek választották, szívbeli örömmel adta beleegye. zését, hogy Ambrus a helytartói méltóságot a püspöki székkal felcserélje.

És fölöttébb örvendezett Probus helytartó is, ki annak idején e szavakat mondotta neki:

Kormányozzad ama tartományt nem is főbíró, hanem inkább püspök módjára!

Mivel mostan megértette, hogy Istennek sugallatából igaz jövendölést mondott eme szavaival és íme a jövendő betölt.

Ám Ambrus ismét próbát tett, hogy kivonja magát a nagy tisztesség alól és kimenvén a városból, elrejtőzött egyik barátjának mezei jószágán. De akkor jött a császár rendelete, hogy halál fia, ki Ambrusnak menedéket ad. Hallván ezt Ambrus, nem akarta, hogy barátjának miatta baja essék, visszatért hát a városba és más módon tett próbát, hogy meneküljön. Egybegyűjtvén az egyháznak fő embereit, mondá nekik:

— Íme harmincnégy esztendő ember lévén, még nem vagyok megkeresztelve! Hogyan lehetnék tehát hívőknek és szenteknek püspöke?

De most már mit sem használt ellenkezése nyomban megkereszteltek és utána nyolcadnapra püspökké szentelték.

Püspöki hivatalában pedig igaz apostol módjára végezte dolgát. Aranyát, ezüstjét kiosztotta a szegényeknek s minden javaiból csak annyit tartott magának, hogy éppen testi szükségeit fedezhette. És mivel mind az ideig csupán világi tudományokkal töltötte elméjét, mostan szorgosan olvasta és tanulta a szent könyveket és szüntelenül tanulván tanította híveit. Ékesszólásának pedig kevés idő múltán oly nagy híre ment, hogy szent Ágoston, ki akkor még pogány volt és az ékesszólás híres-neves tanítója, igen nagy gyönyörűséggel hallgatta a szent püspök igehirdetését.

Éjszakáit és nappalait jámbor imádságban és jócselekedetekben, böjtölésben és a szegények gyámolításában töltötte. Mikor pedig a hunnok és gótok pusztításai elől menekülő hívei seregestül jöttek Milanóba, szent Ambrus mind jó szívvel gondjaiba vette őket, azokat pedig, kik a vad népek fogságába estek, kiváltotta, nem sajnálván még az egyház szent edényeit sem odaadni a keresztény hívek szabadságáért. Hogy pedig az ariánusok szemére vetették ezt és szentségtörésnek mondták, így felelt nekik:

— Inkább vagyon Istennek dicsőségére a lelkeknek megmentése, mint az arany és ezüst megtartása!

Ez időben történt, hogy bizonyos Prosper nevezetű ember sok kincset elrabolt szent Ambrus vagyónából, melyet is a jámbor püspök a szegényeknek szánt. Nem is maradt e gonosz Prosper Milanóban, hanem messze menekült és Afrikának vette útját. Ám a püspöknek testvére, Satyrus, nem hagyta annyiban a dolgot, utána eredt a gonosz rablónak és hajóra szállván nyomon követte. Történt azonban, hogy a rabló már partot ért, mikor Satyrus hajója a parttól nem messze megfeneklett. Már szinte úgy volt, hogy mind kik rajta vannak halál fiai, mivelhogy a hajó süllyedni kezdett. Satyrus pedig nem lévén megkeresztelve még, igen megrettent, hogy Urunk teste nélkül kell meghalnia. Annakokáért kérte a hívőket, kik ama kor szokása szerint fehér gyolcskendőbe takartan magokkal vitték az Ūr szent testét, adják neki azt, hogy magához vegye. Mivelhogy azonban még nem volt megkeresztelve, csupán nyakára kötötte a gyolcskendőt, melyben a szent útravaló volt és erős bizakodással belevetette magát a tengerbe. És holott úszni nem tudott, Istennek segédelmével valóban partot is ért.

Megszerezvén pedig az elrablott kincset, visszatért Milanóba, hol is nem sok idő múltán szent nővére, Marcellina karjaiban kilehelte jámbor

leikét, nagy bánatot okozván Ambrus püspöknek, ki benne leghívebb segítőtársát veszítette.

Más szomorúság is érte ekkor szívét. Rómában bizony még nem holt meg a pogányság, mivelhogy a szenátusban vagyis országtanácsban és némely főfő méltóságokban pogány emberek is ültek, közöttük amaz időeknek jeles szónoka, Symmachus, ki valaha barátja volt szent Ambrusnak. Mostan e Symmachus a tanácsnak nevében alázatos folyamodást küldött a császárnak, igen könyörögvén, hogy állítsa fel újból a Victoria vagyis a Győzelem pogány istenasszonyának oltárát és adja vissza a bálványok papjainak és a Vesta nevezetű pogány istenasszony szüzeinek mind ama javakat, melyeket annakelőtte az ország pénzéből és vagyonából kaptak.

Akkor szent Ambrus igen fölháborodott a pogányságnak emez orcátlanságán és két hosszú levelet küldött a császárnak, nehogy meghallgassa a bálványimádók kérését. Es valóban, oly szent indulattal védelmezte a keresztény hit igazát, hogy a császár elvetette a pogányoknak folyamodását.

Történt egyszer, hogy szent Ambrus valamely szomszéd városba ment, hogy ottan az újonnan választott püspököt fölszentelje. Justina császárné pedig, ki dühös hívője volt a gonosz ariánus eretnekségnek, némely más főfő eretnekekkel azon mesterkedett, hogy maga felekezetéből való püspököt választasson erőszakkal ama városban és igen fenekedvén szent Ambrusra, parancsolta neki, hogy az eretnek püspököt szentelje fel.

Szent Ambrus pedig bátran ellenkezett vele és a szószékre lépven, keményen feddette a császárnét és eretnek híveit. Akkor valamely dühös eretnek némöer felmenvén a szószékre, ruhájánál fogva rángatta szent Ambrust, hogy lehúzván őt az asszonyok közébe, megverjék és kikergessék a templomból. Akkor szólott szent Ambrus:

— Hahogy méltatlan vagyok is e nagy püspöki tisztességre, mindazonáltal tiltva vagyok, hogy kezet emeljetek Istennek papjára! Mondom pedig neked, vigyázz, nehogy e gonoszságodat megkeserüljed!

Es íme reggelre kelvén meghalt ama dühös néember. Szent Ambrus pedig megemlékezvén az Ur Jézus tanításáról, a gonoszt jóval viszonozta és tisztességgel eltemette amaz asszonyt. A lázadó eretnekek pedig igen megrettentek érezvén Istennek büntető kezét.

Ennekutána visszatérvén Milano városába, igen sokat szenvedett Justina császárné álnoksága miatt, ki is ajándékokkal és kitüntetésekkel

halmozván a főfő embereket, nagy ellenségeskedést támasztott szent Ambrus ellenében, úgyannyira, hogy már nagy fennen követelték, hogy a püspököt számkivetésbe kergessék. Volt pedig azok között bizonyos Euthymius nevezetű, ki annyira vetemedett elvakult dühében, hogy a templom közelében valamely házban kocsit helyezett el, mely is befogva és útra készen ottan várakozott, míg ő cimboráival a püspököt megragadván beleveti és számkivetésbe hurcolja.

Ám Isten rendeléséből történt, hogy ama napon, melyen a püspököt el kellett volna ragadnia, ugyanazon kocsin ő maga üzetett számkivetésbe. Akkor megismerte Istennek ujját és megvallotta gonoszságát a szent püspöknek, ki is Krisztus Urunk nevében megbocsátott neki és ellátta elegendő pénzzel és minden szükségesekkel, hogy ne szenvedjen hiányt a számkivetésben.

Még ennél is csúfosabb végre jutott két más főfő eretnek, kik mondták a püspöknek, hogy álljon ki velők vitára valamely templomban, versengvén ama hitágazaton, hogy valóban Isten fia volt Jézus, ki érettünk emberré vált. A mondott napon szent Ambrus valóban megjelent a templomban és várakozott, hogy amazok is jöjjenek, de azok kocsiba ültek és igen kacagván a püspöknek oktalanságán, mulatozni indultak. Ám szent Ambrus felment a szószékre és szólani kezdett, mintha azok is ottan lettek volna és íme, nyomban emberek jöttek hírül hozván, hogy a két csúfalkodó lebukott kocsijáról és menten halálra zúzta magát.

Nem sok idővel utóbb történt, hogy Justina császárné a császár nevében parancsot küldött szent Ambrusnak, hogy a palotába menjen. Akkor pedig éppen húsvét ünnepe volt. Megjelenvén a palotában, követelte tőle a császárné, hogy a Porciána nevezetű templomot, mely a város falain kívül esett, nyomban szolgáltassa át az ariánusoknak. De szent Ambrus állhatatos maradt és mondá .*

— Parancsod gonosz és igaztalan, én pedig inkább cselekszem Istennek parancsát, mint emberekét!

— Ha pedig ellenkezel, halál fia vagy! — kiáltotta a császárné.

Hallván pedig a nép, mi történt, seregestül jött a palotához, hogy megvédelmezze püspökét. Akkor a császárné küldötte egyik kapitányát nagycsapat katonával, hogy elzavarják a népet. Ám a nép igen szorongatta őket és visszakergette a palotába. És már a többiek is igen nagy veszedelemben forogtak, mivelhogy a nép betörte a kapukat, hogy erőszakkal

kiszabadítsa püspökét, mikor a császárné megrettenvén kérte szent Ambrust, csillapítaná le a népet. Ő pedig nyomban lecsendesítette háborúkat és velők egyetemben békességgel szállására vonult.

Kevés idő múltán szent Ambrus éppen a Porciána templomban volt, mikor megjelentek ottan a császárné küldöttei és követelték, hogy nyomban átadja a templomot. De ő nem hajtott a parancsra, hanem mondá:

— Ám követelje tőlem a császár vagyonomat és életemet, mind neki adom és bizony nem sajnálom egyiket is. De Istennek templomát nem engedem.

Ebben a pillanatban belépett a templomba egy ezredes kapitány sok fegyveres vitézekkel, szent Ambrus pedig igen megijedt, gondolván, hogy vérontás támad a templomban, minek hírére bizonnal fellázad a városbeli nép. Mondta akkor az ezredes kapitány:

— Parancsolom neked, hogy csendesítsed le a népet, nehogy lázadás támadjon a városban!

— Nem én lázítottam fel ugyan a népet, de elcsendesíteni viszont nincs hatalma másnak, ha nem az Istennek!

Es a vitézek látván, hogy minden igyekezetük hiábavaló, mivelhogy a templomot nem bírják elvenni, nagy dühösen távoztak és megjelentették a dolgot a császárnénak. Ez pedig nagy haragra gerjedt és bosszút esküdött szent Ambrus ellen.

Történt, hogy kevés napok múltán a nép egybegyűlt az új templomban szent misére. Hirtelen fegyveres katonák állták el a kapukat és jöttek a császári ház cselédei és főemberei az eretnek papokkal, hogy ottan a magok módjára istentiszteletet tartsanak. Szent Ambrus éppen akkor a Porciána templomban volt s mikor megjelentették neki a dolgot, elküldötte papjait és üzente a katonáknak, hogy azon nyomban eltakarodjanak onnan és haza menjenek.

A katonák pedig katolikusok lévén, azon nyomban engedtek a parancsnak és eltávozván a templom kapujából, mind valamennyien a Porciána templomba mentek, hogy ottan szent Ambrussal együtt imádkozzanak. Akkor az ariánusok szégyelletőkben kis időre békességben hagyták a szent püspököt.

Ám nem sok ideig tartott a békesség. Justina császárné csak nem szüntette gonosz indulatját és újból követelte, hogy a Porciána templomot odaadják az ariánusoknak. De szent Ambrus így felelt neki:

— Naboth nem adta oda apáinak örökségét s én odaadjam Krisztus Urunk örökségét? Isten óvjon ettől!

Akkor udvari hírvívő jött hozzá, ki a császár parancsát hozta, hogy nyomban távozzék a városból. De szent Ambrus, jól tudván, hogy ha távozik, elvesz a templom, nem engedelmeskedett a parancsnak, hanem híveinek nagy seregével a Porciána templomba ment, melyet is tüstént nagy csapat fegyveres katona kerített be, azzal a paranccsal, hogy senkit onnét ki ne engedjenek.

És akkor a hívők több napon és éjszakán által nem mozdultak a templomból, hol is szent Ambrus buzgó imádsággal és istenes szavakkal vigasztalta őket. Szólott pedig ilyképpen hozzájuk:

— Bizony mink megadjuk a császárnak, ami a császáré, de megadjuk Istennek még inkább, mi az Istené. Az adó a császáré, ám a templom Istené és senki arra kezét ne emeljen!

És hogy a híveknek hosszú virrasztását megédesítse, istenes énekeket írt, melyek himnuszoknak neveztetnek s melyeket ottan a zsolnárokkal vegyest énekeltek. Akkor szerzetté ama híres nevezetes „Te Deum iau. damus“, azaz „Téged Isten dicsérünk“ kezdetű deák éneket is.

Végezetül Isten megjutalmazta híveinek bizodalját és minekutána a szent püspök isteni sugallat révén meglelte szent Gyárfás és Prótáz vértanúk ereklyéit és meggyógyított egy vakot és többekből kiüzte az ördögöt, az ariánusok igen megrettentek és azon túl békességben hagyták őt és híveit.

Az időben seregestül voltak Milano városában ördögösök, kik fennszóval kiáltozták, hogy igen gyötörtetnek szent Ambrustól. Akkor Justina és magafajta eretnek cimborái rágalmazták szent Ambrust, hirdetvén mindenfelé:

— Bizony pénzen veszi ez az embereket, hogy ördögösöknek hazudják magokat és nagy szóval kiáltsák, hogy Ambrus igen gyötri őket!

És ekkor az egyik eretneket, ki ottan kiáltozott, tüstént megragadta az ördög és a középre ugorván, nagy szóval ekként kiáltozott:

— Valamint én gyötörtetem, akképpen gyötörtessék mind az, ki nem hiszen Ambrusnak!

Fölháborodván akkor az eretnekek, hogy ily csúful meghazudtolta őket, megragadták és nyomban vízbe fojtották. Ám ez esettől fogva gonosz eretnekségük igen megfogyatkozott erejében.

Történt, hogy valamely igen makacs eretnek, ki semmi bölcs és Jámbor szóra nem hajtott, éppen szent Ambrus prédikációját hallgatta, mikor egyszerre csak látja ám, hogy a szent püspöknek angyal suttogja fülébe ama szavakat, melyekkel az ígét hirdeti. Akkor igen megindult és megtérvén, védelmezte a szent hitet, melyet eladdig keményen üldözött.

Valamely pogány jós-pap szólította az ördögöket és elküldötte őket szent Ambrusnak ártalmára. Ám azok dolguk végezetlen visszatértek és jelentették, hogy nem a testéhez, de még a házához sem közeledhettek a püspöknek, mivelhogy lángoló tűz övezi az egészet, mely messziről is szinte perzselte őket. Ez a jós-pap idő múltán gonoszságokat művelvén kínpadra vonatott a bíró által és akkor nagy szóval kiáltotta:

— Bizony Ambrus gyötört engemet mindenkor!

Ezt pedig mondotta, mivelhogy a gonosz lélek lakozott benne.

Más ördögösből, mikor bement Milano városába, kiszállott az ördög, hogy pedig a városból távozván visszajött, ismét belé ment. Megképezte pedig, mely okból cselekedett ekképpen, felelte:

— Bizony nem megyek én a városba, mivelhogy igen félek Ambrustól!

Valamely gonosz ember, kit Justina pénzzel és szép szóval megvesztegetett, éjszakának idején bement a püspök hálókamrájába, hogy karddal megölje őtet. De mikor fölemelte a kardot, hogy lesújtson vele a szentnek fejére, nyomban elszáradt a karja.

Történt, hogy Tesszalonika város lakosai fellázadtak a császár ellen és több főfő emberét megölték, közöttük a császárnak ezredes-kapitányát is. Igen felbőszült a császár és nagy esküvel fogadta, hogy kegyetlenül bosszút vesz a városon. Hallván ezt szent Ambrus, a császárhoz sietett és szelíd és ékes szavával kegyelmet nyert ama város lakosainak.

Ám Rufinus, a császárnak gonosz indulatú fő embere addig-addig bujtogatta urát, hogy az parancsot adott a város lakosainak kegyetlen megbüntetésére, feledvén szent Ambrusnak tett fogadását. Szörnyű vérontás kezdődött akkor, három óra alatt hétezer embert mészároltak le a katonák, férfiakat és asszonyokat, aggastyánokat és csecsemőket, bűnösöket és ártatlanokat, minden némű válogatás nélkül.

Szent Ambrus igen megszorodott a császárnak e kegyetlenségén és levelet írt neki, keményen megfeddvén őt a véres öldöklés miatt. Mikor pedig a császár kevés idő múltán Milanóba menvén nagy díszes

kísérettel be akart lépni a templomba, szent Ambrus útját állotta és keményen megdorgálván őt mondá:

— Oly vakmerész vagy-e, hogy belépnél Istennek házába? Bátor volnál ártatlanok véréből szennyes kezedet kinyújtani Krisztusnak szent teste után? Távozzál innét és tarts bünbánatot, hogy kegyelmet találj Istennél, mivelhogy addig eltaszt magától és nem bocsájt be szent hajlékába!

Igen megszégyellette magát a császár, de hamar megkeményítvén szívét felelé a püspöknek:

— Nem tanítottad-e vájjon, hogy szent Dávid is kegyeimet talált az Úr előtt, holott házasságtöréssel és gyilkossággal szennyezte magát?

A püspök pedig keményen így adta vissza neki a szót:

— Ki követted őtet a bűnben, kövessed a bünbánatban is!

És akkor Theodosius császár kemény bünbánatot tartott, míg nem szent Ambrus Isten nevében megbocsátotta bűnét. Annakutána is a császár mind halála napjáig híven szolgált Istennek és engedelmeskedett szent Ambrusnak és minden cselekedetében Krisztus egyházának javán munkálkodott.

Történt egyszer, hogy szent Ambrus a városban járván látta, hogy valamely ember elesett és a földre bukott, másvalaki pedig, ki éppen arra haladt, igen nevette felebarátjának baját. Megpirongatta őt akkor szent Ambrus mondván:

Vigyázz te, ki mostan lábadon állasz, nehogy hasonlóképpen elbukjál!

Az pedig nyomban elvágódott és igen összezúzta magát.

Másszor történt, hogy szent Ambrus elment Macedoniusnak, a fő országbírónak palotájához, hogy valakiért annak kegyelmét kérje. Az pedig tudván, mit akar tőle a püspök, bezáratta mind a kapukat, úgyhogy szent Ambrus semmiképpen nem tudott színe elébe kerülni. Akkor kiáltott szent Ambrus:

Várj csak, te is jössz majd a templomba és nem tudsz belépni, holott pedig tárva-nyitva lesznek annak kapui!

Nem sok idő múltán igen szorongatták Macedoniust ellenségei, ő pedig előlük menekülvén, a templomnak vette útját és odaérkezvén, bizony nem tudott abba belépni, holott minden kapuja tárva-nyitva volt.

Szent Ambrus oly igen mérsékletes volt, hogy szombatot és vásár-

napot és a megszabott ünnepeket kivéven minden más napon böjtöt tartott. Oly könyörületes volt, hogy magának semmit meg nem tartott, hanem mindenét az egyházaknak és a szegényeknek adta. Oly irgalmas szívű, hogy ha ki megbánta előtte bűnét, vele zokogott. Oly alázatos és munkás, hogy maga kezével írta könyveit, hahogy betegség nem gátolta abban. Oly szelíd és jámbor, hogy valahányszor pap- avagy püspök-társának halálát jelentették neki, keservesen zokogott, hogy szinte alig tudta valaki is megvigasztalni. Mikor pedig megkérdezték, mért siratja oly igen azon embereket, kik az örök dicsőségbe jutottak, így felelt:

— Ne higgyétek, hogy azért siratom őket, mert által mentek mennyek országába, hanem azért, mivelhogy megelőztek engemet!

Es egyben oly állhatatos és bátor volt a lelke, hogy a császárnak és főfő embereinek bűneit nem legyezgette, hanem kemény szóval és szent haraggal megfeddette őket azok miatt.

Történt egyszer, hogy szent Ambrus Rómába utazván, Etruriának valamely városában szállást vett bizonyos igen gazdag embernél. Kérdezte is a háznak urától:

— Mely állapotban vagy és hogyan foly életed?

Felelte a gazda;

— Uram, én dúskálok minden földi jókban és nagy dicsőségben élek. Íme gazdagságom majd fölvet, cselédeimnek és szolgálóimnak se szeri se száma, minden kívánságom szerint megyen, mint a karikacsapás és még eddigelé soha nem esett velem olyas dolog, mi búsított volna!

Szent Ambrus igen elámult ennek hallatára és mondá azoknak, kik vele voltak útjában:

— Siessetek, fiaim, siessetek és meneküljünk innét, nehogy valami-kép itt érjen bennünket az isteni bosszúállás és rajtunk is éreztesse haragját e háznak kevélysége miatt.

Menekültek hát azon nyomban s hogy kevésbé távolodtak onnét, íme hirtelen megnyílt a föld s amaz embert elnyelte minden kincsével, házával és vagyonával egyetemben, hogy híre-hamva nem maradt.

Oktatá akkor szent Ambrus atyjafiait és mondá nekik.

— Íme, fiaim, mely kegyesen bánik velünk az Úr, hahogy szórón-gattatásokat bocsájt reánk és mely igen haragszik, hahogy tejben-vajban fereszt bennünket!

Mondják pedig, hogy száz öl mély árok maradt ama helyen, hol a

kevély úrnak palotája állott és az árkot még manap is mutatják ama rettenetes bűnhődés emléke gyanánt.

Theodosius császár halála után érezte maga szent Ambrus is végének közeledtét, ám azért ereje meg nem fogyatkozott az egyház védelmezésében. Ekkor történt, hogy Honorius császár nagy pompával játékokat rendezett, melyeken bizonyos Cresconius nevezetű gonosztévőnek meg kellett küzdenie a vadállatokkal. Am ez igen félt és félelmében elszökvén, egyenest a templomba menekült és az oltárhoz sietvén, megkapaszkodott abban, hogy bántódása ne essék. Mivelhogy törvényben volt a római népnél, hogy ha ki az oltárhoz menekül, annak semmi bántódása ne legyen.

De a császár haragjában parancsot adott vitézeinek, hogy megfogják a gonosztévőt, kik is nyomába eredvén, meglelték őt a templomban. Hogy pedig a dolog szent Ambrusnak értésére esett, nyomban a templomba sietett, maga is oda állott a szerencsétlen gonosztévő elébe, testével fedezvén őt a katonáktól, kik már-már megragadták.

Ám a vitézek nem nézték szent Ambrus hajlott korát, sem püspöki palástját, sem a templomnak szentségét, hanem megragadták Cresconiust és elhurcolták az amfiteátrum nevezetű játékházba, hol is nyomban a vadállatok elébe vetették.

És íme a párdúcok, holott éhségök miatt fogaikat vicsorgatták, nem bántották Cresconiust, hanem inkább rárohantak a vitézekre, kiket is egy szálíg szétmarcangoltak. Így mutatta meg Isten szeretetét szent Ambrus irányában.

Ez időben isteni sugallatra föllelte szent Ambrus két szent vértanúnak, név szerint Nazariusnak és Celsusnak szent tetemét és mind kettőt nagy pompával eltemette a székesegyházban. Mikor pedig a szent ereklyéket díszes körmenetben vitték, ottan kiáltozott valamely ördögös, kit is igen gyötört a gonosz lélek, nem bírván elviselni a szent vértanúk erejét. Akkor mondá annak szent Ambrus:

— Parancsolom neked az Úr Jézus Krisztus nevében, hogy tüstént kimenj ez emberből!

És íme a gonosz lélek nyomban kiment belőle.

Ugyancsak kevés idővel halála előtt történt, hogy valamely gonosz ember rágalmozó becstelen leveleket írt, de álnoksága megbizonyosodván szent Ambrus elébe vezetettet, ki is mondá neki:

— Én tégedet adlak Sátánnak hatalmába, tested veszedelmére, nehogy többé ilyen gonoszsgot cselekedjél!

És azon nyomban elhatalmasodott rajta a gonosz lélek és testét darabokra szaggatta.

Kevés napok múltán nehéz nyavalyába esett a szent püspök és érezte, hogy halálának napja közeleg, de mondá papjainak, kik mellette voltak:

— Még veletek maradok a húsvétig!

Tágas nagy szobában feküdt szent béketűréssel betegágyán és imádkozott avagy a negyvenharmadik zsoltár magyarázatját mondta deákjának tolla alá. És amint az írődeák föltekint, látja ám, hogy szent Ambrusnak feje fölött fényesség jelen meg, mely egész ábrázatját ragyogó hófehérbe vonja. És innen túl a szent püspök hagyta a zsoltár magyarázatját és csupán az imádsággal törődött.

Ám innen kezdve erői is nagy hirtelenséggel fogyatkozni kezdettek. És már eleve nagy volt a gyász és a siránkozás az egész városban, mi több, egész Itáliában. Annakokáért Stilicho, Honorius császárnak főfő országnagya, elküldötte fő embereit szent Ambrushoz, kik is kérték őt, mondván:

— Ha te itt hagysz bennünket, bizony elpusztul mind egész Itália! Annakokáért kérünk téged, könyörögj Istennek, hosszabbítaná meg egész esztendővel életedet!

Hallván pedig szent Ambrus e beszédet, felelte nekik;

Ügy éltem közöttetek mindenkor, hogy nem kellene szégyenkezni, ha tovább élnék. Ám a haláltól sem félek, mivelhogy véghetetlen a mi Urunk jósága!

Ez időben történt, hogy szerpapjai meghányták-vetették magok között, kit válasszanak püspökül szent Ambrusnak halála után. És bizony messze voltak ama helytől, hol szent Ambrus a halál révén feküdt, a püspöki háznak más végében és íme mikoron Simplicianus nevét emlegetnék egymás között nagy-suttogva, hogy magok is alig értették, hallják ám a püspök hangját, amint háromszor is mondja:

— Agg ember, de arra való!

Megrettentek akkor a szerpapok és szétfutottak, de tisztelték szent Ambrus akaratját és halála után Simplicianust választották püspökké.

Már igen a végét járta, mikor egy napon meglátta Jézust, ki is ágya mellé állott és szelíden mosolygott reá. Ugyanakkor történt, hogy szent

Honoratus, Vercelli városának püspöke, kit szent Ambrus szentelt püspökké, már több napok óta ott virrasztván a nagy beteg ágya mellett, igen megfáradott, miért is hálókamrájába vonult és elszunnyadott. Egyszerre csak hangot hall álmában, mely mondja háromszor is:

— Kelj fel, mivelhogy mostan költözik el!

Nyomban fölserkent hát Honoratus és kezébe vévén az Úr szent testét, sietett avval szent Ambrushoz, ki nagy ájtatosan magához vette azt és annakutána kezeit mellén keresztben fektetve hajnalig buzgón imádkozott, akkor pedig csöndesen kilehelte lelkét az Úrnak 397- esztendejében.

A húsvét napjára virradó éjszakán pedig átvitték szent tetemét a templomba és akkor sokaknak úgy tetszett, hogy csillag tündöklék szent teste fölött, némely gyermekek pedig mondták, hogy látják őtet ottan ülni a püspöki trónusban és újjaikkal is mutatták szüleiknek.

Sok idővel halála után történt, hogy valamely pap, lakomán lévén, ócsárolta szent Ambrust, mire nyomban guta ütötte őtet és kivitték, hogy ágyába fektessék, de még oda sem értek vele, már meg is halt. Történt pedig, hogy Karthágó városában három püspök együtt lakomázott s egyikök igen becsmérelte szent Ambrust, mire a másik elmondotta neki a fent mondott papnak esetét.

De az csak nem hajtott a szóra és tovább becsmérelte a szent püspököt. És íme egyszerre csak, honnét honnét nem, halálos seb érte és azon nyomban kiadta lelkét.

SZENT MÁRTON

ZENT MÁRTON Pannónia tartományban, Sabaria vagyis Szombathely városában született. Atyja pogány nemes lovag volt és ezredes kapitány Constantinus és Julianus császárok idejében. Mikor szent Márton tizedik esztendejében járt, elment a keresztények templomába és ámbár szülei igen tiltották, buzgón tanulta a keresztény hit ágazatait. Igen kíváncszott a pusztaságba menni és remeteéletre adni magát, de Isten nem így végezett felőle. Parancsban adta akkor a császár, hogy az öreg katonák helyett fiaik álljanak szolgálatba s így történt, hogy szent Mártonnak is a lovagi életre kellett térnie. Tizenöt esztendő volt ez időben és atyja sok cselédet és szolgát adott vele. Ám ő csak egyet tartott meg, annak is ő szolgált igen gyakran és lehúzta és tisztogatta saruit. És szolgált hasonlóképpen minden szegénynek és inségesnek a jó Isten kedvéért.

Történt egyszer, hogy sok más lovagokkal kilovagolt a város kapuján és ime szegény ember jött vele szemben az úton, ki szinte egészen meztelen volt. Az idő pedig télre járt és senki azok közül, kik arra jártak, nem adtak néki sem ruhát, sem alamizsnát. Gondolta akkor szent Márton, hogy Isten néki tartogatja ama szegény embert és kivonta kardját, leszelte köpenyének felét és odaadta a szegény mezítelennek. Akkor a többi lovagok igen csúfolták őtet, de ő vígadozott szívében. Azon éjjelen pedig elragadtatott és látta a mi Urunkat trónuson ülni és mellette állottak a fényességes angyali seregek. Á mi Urunk vállain pedig ama fél-köpenyeget viselte, melyet azon napon szent Márton a szegénynek adott. És mondá mi Urunk az angyaloknak:

— Ím e köpennyel ruházott engemet szent Márton, ki még nincsen megkeresztelve!

Hogy ezt szent Márton hallotta és fölbredett, igen megörvendezett és hálákat adott Istennek és még inkább elvonult a világtól, mint annakelőtte. És mikor elérte tizennyolcadik esztendejét, megkeresztelkedett és még két esztendőig szolgált a császárnak seregében.

Az időben nagy sereggel törtek a barbárok Gallia országára és Julianus császár töméntelen aranyat ígért ama lovagoknak és vitézeknek, kik vele indulnak a csatába. És szólította szent Mártont is, ki felelé neki:

— Nem akarok én már csatázni, hanem Istennek lovagja óhajtok lenni, mivelhogy őt választottam nagy jó Uram gyanánt.

Mondja erre a császár:

— Annakokáért vonakodol bizony, mivelhogy rettegsz az életedért! Mondom neked: gyáva fickó a neved!

— Bizony nem gyávaság az oka vonakodásomnak, hanem Istenbe vetett hitem, — mondja rá szent Márton. — Annakokáért hát veled megyek és meg akarom mutatni neked, mely bátor és erős vagyok. És Jézus Krisztus nevében fegyver híján megyek a csatába, nem kell nekem sem pajzs, sem sisak védelmemre. És az én Uram Jézusom keresztyével átvágok én minden ellenségen és hajam szála sem görbül!

— Parancsolom hát, — mondta a császár, — hogy fegyvertelenül támadd meg a barbárokat!

És Isten kegyelmet adott az ő szolgájának, ki is, bár fegyver nélkül, mind meggyőzte az ellenséget, mely követeket küldött és egy szálig megadta magát. Akkor szent Márton búcsút mondott a lovagi mesterségnek, atyját-anyját Istennek ajánlotta és útnak indult.

Volt akkoron Pictavia vagyis Poitiers városában egy szent életű püspök, Hilarius nevezetű. Odament hozzá szent Márton, ő pedig szívesen fogadta a jámbor ifjút és kevés idő múltán szerpajjává tette őt. Itt igen istenfélő életet élt és egyszer álmában Isten megjelentette neki, hogy siessen szüleihez, kik még mindig pogányok voltak. Fel is kerekedett szent Márton és búcsút vett püspökétől, ki nehéz szívvel bocsájtotta útnak és igen kérte, hogy dolga végeztével jöjjön vissza hozzá. Felelte neki szent Márton:

— Visszajövök bizony én, bár tudom, hogy útközben igen meg kell szenvednem.

És szava be is teljesedett, mert az úton rablók estek neki és az egyik már feje fölé emelte bárdját s le is csapja fejét, ha a másik fel nem fogja a gyilkos szerszámot. Akkor hát összekötözték kezét-lábát s ráhagyták az egyik rablóra, hogy őrizné. Az pedig kérdezte tőle, vajjon nem retteg-e életéért? Felelé neki:

— Még sohasem éreztem magamat ilyen biztosan, mivelhogy Isten ép a veszedelmekben nagyon legközelebb azokhoz, kiket szeret.

És oly ékesen szólott a rablónak Istenről és a keresztény hitről, hogy annak szíve megvilágosodott. Minekutána pedig azon nyomban a keresztény hitre tért, elbocsátotta szent Mártont és megmutatta neki az utat, merre menjen.

Egyszer, hogy Milano városába indult, megjelent előtte a gonosz lélek embernek képében és így szólott hozzá:

— Mondd meg nekem, hová mégysz? Odamegyek én is!

— Odamegyek én, — felelte szent Márton, — hová Isten akarja.

Nagy haragra gerjedt az ördög ezen és mondá:

— Az ördög járjon veled, bárhová mégysz és rontsa meg munkádat!

— Isten az én segítőm mindenütt, — mondta rá a szent, — annak-akáért nem rettegek én!

Erre az ördög tüstént eltűnt. Szent Márton pedig elérkezett hazájába és megtérítette anyját, atyja azonban nem tágitott pogány hitétől. Hirdette a népnek is a keresztény hitet, de ezen a gonosz emberek felbőszültek, megfogták őt, előbb oszlophoz kötözték, annakutána pedig vesszőkkel kiverték a városból. Akkor egy jámbor pappal egyetemben kiment a hegyekbe és kolostort alapított, hol is csupán füvekkel és gyökerekkel táplálkoztak és sok ideig Istennek éltek.

Élt az időben egy ember, ki is igen bizakodott szent Mártonban és hitt a mi Urunk Jézus Krisztusban, de nem volt még megkeresztelve, mivelhogy szent Márton nem jutott még el hozzá. Történt pedig, hogy mire á szent odaért, az ember meghalálozott. Igen búslakodott ezen szent Márton, de bízott benne, hogy Isten segítségére leszen kegyelmével. És odaborult a halott tetemére és ott imádkozott, mígnem abba újra melegség költözött. És végezetül Isten visszaadta annak életét az ő hív szolgája, szent Márton kedvéért. Akkor a testvérek igen megörvendeztek és hálát adtak Istennek és megkeresztelték az embert. Annakutána

sok napokig boldogan és jámborul együtt maradt a testvérekkel és gyakorta mondogatta nekik, hogyan esett vele ama csoda:

— Én halott voltam és lelkem ítéletre vezetett, hol is ítéltetem örök kárhozatra. Akkor igen megrettentem és láttam két angyalt, kik a nagy.hatalmas királyhoz mentek és mondták neki: „Uram, ez az, kiért hív szolgád, szent Márton oly buzgón imádkozott“. Akkor megváltattam az örök kárhozattól és visszajöttem e földi életbe.

Történt pedig akkortájt, hogy meghalt Tours városának püspöke, és a nép buzgón kérte szent Mártont, Segyen az ő püspökük és előljárójuk. Megjött erre szent Márton és elmenekült valamely kolostorba és cellájába zárkózott, melyből senki nem tudta kicsalogatni. Akkor az egyik polgár fortélyal akarván őt kihozni onnét, elment hozzá és mondá neki:

— Atyám, feleségem igen nagy nyavalyában gyötrődik. Jöjj velem házamba, hogy meggyógyítsad őtet!

Addig-addig kérte, hogy végezetül engedett szavának és kiment a kolostorból. Csakhogy felesége nem volt ám beteg. De már minden hiában volt: a nép erőszakkal megragadta szent Mártont és a püspöki székbe ültette. És mikor az emberek meglátták őt, igen fitymálták, mivelhogy ruhája rongyos volt, haja pedig kócos. Ám mégis igen örvendeztek, mivelhogy hallották az ő nagy szentségét.

Elfoglalta hát a püspökséget és igen buzgón végezte kötelességeit. És két mérföldnyire a várostól kolostort építtetett és abban élt igen szent életet más nyolcvan társával egyetemben, kik tanítványok gyanánt jöttek hozzá. És szent Márton olyan szabályt adott mind valamennyiknek, hogy senkinek sem volt birtoka, mindenök közös volt, böjtöitek, virrasztónak, Istennek szolgáltak, durva ruhákba öltöztek, bort nem ittak, hacsak nem betegségükben és igen szent életet folytattak, úgy hogy sok város választott püspököt eme szent férfiak közül.

Nem messze a kolostortól volt egy sír, melyet úgy tiszteltek rég időtől fogva, mint vértanúnak sírját. Mivel pedig szent Márton a régi könyvekben semmit ama vértanúról lelni nem tudott, egy napon odatért a sírhoz és buzgón kérte az Urat, jelentené ki neki, vajjon ki volt ama vértanú és mely érdemei voltak? És ahogy imádsága végeztével balfelé fordul, fekete árnyékot pillant meg, melyet azon nyomban kényszerít Istennek nevében, mondja meg, kicsoda? Mire az szégyenkezve megvallotta, hogy

életében rabló volt, kit gonosz tetteiért kivégeztek. Akkor szent Márton lerontotta ama sírt és az oltárt, melyet fölébe építettek.

Onnét pedig nem messzire volt egy templom, mely a bálványoknak volt szentelve és már rég ideje romba dőlt. De állott a romjai mellett még egy fa, hol is az emberek, mint valami szent helynél, imádkoztak és áldoztak. Igen bánkódott ezen szent Márton és odament testvéreivel és neki-gyűrköztek, hogy kivágják ama fát. Nagy sokaság gyülekezett akkor ottan és szent Márton prédikált nekik, mondván:

— Telisdeteli vagyon ördögökkel ez a fa s ti ezt imádjátok! Higgyetek inkább Krisztusban, kinek mindeneken hatalma vagyon és őtet imádjátok!

De a pogányok ellenkeztek és egyikök mondá;

— Mutasd meg a te Istenednek hatalmát és feküdj e fa alá, mi pedig kivágjuk és többé nem imádjuk.

Akkor szent Márton szekercét ragadott és maga kezével akarta kivágni a fát, de a sokaság elkergette onnét. Igen bánkódott ezen és imádkozott, böjtölt és virrasztóit és így fohászzkodott Istenhez:

— Uram Jézus Krisztus, mutasd meg hatalmadat ama fán, melytől engem elűztek, mivelhogy csekély az én erőm!

Alighogy imádságát végezte, íme jött két angyal, pajzsosán, dár-dásan, sisakosán és szólották:

Rajta, jöjj velünk, mi győzelemre segítünk tégedet!

Igen megörvendezett ezen szent Márton és velők ment és összetörték, lerombolták és felégették a fát és a bálványok szent helyét. A hitetlenek pedig igen fenekedtek, de semmit ellene nem tehettek.

Történt egyszer, hogy szent Márton elment Valentinianus császárhoz, hogy valamit kérjen tőle a szegényeknek. A császár pedig tudta, mit óhajt kérni s nem akarván azt megadni, parancsolta, hogy zárják be előtte a palota kapuit. Szent Márton pedig, hogy háromszor is elkergették onnét, vezeklő övét öltött, hamuval hintette fejét és álló egész héten étien-szomjan gyötörte magát és buzgón imádkozott Istenhez. Jött akkor az égből egy angyal és mondá neki:

— Kelj fel és menj a császárhoz!

És akkor mind valamennyi kapu megnyílt előtte és ő belépett a császár színe elé. Az pedig nem akart fölkelni előtte. És íme, Isten rendeléséből tűz kapott a trónusba és szinte már a császár ruhája is tüzet

fogott. Hogy pedig érezte a nagy forróságot, felugrott trónusáról és észbe vette, hogy bizony ez Isten akarata volt és akkor szívesen fogadta szent Mártont és mindent megadott neki, mit csak kért s meg is szerezte még drága ajándékokkal. De ezeket már szent Márton nem fogadta el.

Jött pedig hozzá egyszer egy anya, kinek fia meghalt és igen kérte őt nagy zokogással, támasztaná fel egyetlen fiát. Akkor szent Márton ott a mezőn, hol éppen nagy sokaságnak prédikált, térdre borult s minekutána kicsinyég imádkozott, a gyermek mindenek szemeláttára feltámasztott. És akkor igen sok pogány a keresztény hitre tért.

Másszor történt, hogy valamely pogány szent helyet felégetvén, a lángok belekaptak a szomszéd ház tetejébe. És mikor már igen nagy volt a veszedelem, szent Márton felment a tetőre és megindult szemben a lángokkal. És íme, a lángok szembe fordultak a széllel és minekutána sokáig hiába küzdöttek velők, tehetetlenségökben lelohadtak.

Más időben valamely pogány kereskedő, midőn a tenger igen háborgott és a hajó szinte már elmerült, így kiáltott fel:

— Mártonnak istene, ments meg bennünket!

És azon nyomban elült a vihar.

Mivelhogy szent Mártonnak oly igen nagy ereje volt Istentől, hogy még az oktalan állatok s az élettelen dolgok is hajtottak szavára. Történt egyszer, hogy a kutyák igen hajszoltak valamely nyulat és szinte már megfogták. Parancsolta ekkor szent Márton a kutyáknak, hogy megálljanak. Azok pedig menten megállották, mintha csak odakötözték volna őket. Másszor meglátta, amint valamely veszedelmes kígyó a folyó vizén úszott a túlsó partra, hogy ottan bajt támasszon. Szólt akkor a kígyónak:

— Parancsolom az Úr nevében, hogy visszatérj!

A kígyó pedig azon nyomban visszafordult és kiúszott az innenső partra. Sójajtott akkor szent Márton:

— íme a kígyók hallgatnak szavamra, az emberek pedig nem hallgatnak!

Történt, hogy Mártonnak egyik tanítványát valamely mérges kutya igen megugatta, mire az rákiáltott:

— Mártonnak nevében parancsolom, hogy elhallgass!

Az pedig nyomban elhallgatott, mintha csak kivágták volna nyelvét.

Szent Márton oly igen alázatos volt, hogy soha nem ült a templomban

püspöki trónusában, hanem egyszerű paraszti székben. Páris városában pedig, mikor valamely belpoklossal találkozott, kitől mindenek borzadtak, megcsókolta azt és megáldotta, mire nyomban meggyógyult undok fekélyeiből.

Szent Márton soha nem haragudott, soha nem szomorkodott, soha nem nevetett, ajkán nem volt más, csak Krisztus, szívében nem lakozott egyéb, mint jámborság, békesség és könyörületesség. Éjjel a puszta földön hált avagy durva szőrtakarón és késő éjszakáig imádkozott. Történt egyszer, hogy valamely fogadóban vett szállást, hol is puha tollas ágyat vetettek neki. Bele is feküdt, de hogy oly igen jól esett testének, furdalni kezdte lelkiismerete és szemernyit nem tudott aludni, inkább iedobta a tollas ágynéműt magáról s a puszta földre feküdt, hol is édesen szunyadott.

Igen nagy hatalma volt az ördögökön és gyakorta űzte ki őket az emberekből. Egyszer egy tehénben vettek szállást a gonosz szellemek, a tehén pedig igen dühöngött és már sokakat feldőfött és vadul nekirohant szent Mártonnak és társainak, mikor ép az úton mentek. Szent Márton pedig fölemelte kezét és a vad állat nyomban megtorpant. S ahogy ottan állt, szent Márton látta, amint hátán ott ült az ördög. Rá is kiáltott menten;

— Távozz szégyenszemre ebből az oktalan állatból és ne zaklassad tovább szegény párát.

El is menekült nyomban az ördög, a tehén pedig odafeküdt a szentnek lábaihoz, mígnem parancsára visszatért a gulyába.

Isten pedig megerősítette az ő tekintetét, hogy megismerje a gonosz lelket, bármily alakban jelentkezék. Történt, hogy egyszer az ördög király képében jelent meg neki: bíbor ruhában, fején korona, lábain arany-saruk, ábrázata pedig mélióságos volt és felséges. És megszólalt:

— Márton, ismerj meg engemet: én vagyok, kit te imádsz. Én vagyok a Krisztus és újból leszállani kívánok a földre, de előbb néked akartam megjelenteni magamat!

Szent Márton pedig csak álmétkodott és hallgatott. Az pedig újra szólt:

— Márton, mért nem hiszel nekem, holott magad szemeivel látsz? Én vagyok Krisztus.

Am akkor megvilágosította elméjét a Szentlélek és felelt a gonosznak:

— Jézus Krisztus nem mondotta, hogy bíborban és tündöklő koro-

nával fejen iészen e földre jövendő. En csak akkor hiszem, hogy Krisztus az, ki hozzám jó, hahogy egyazon alakban és ruhában látom őt, melyben e földön járt s ha ott látom rajta a keresztrefeszítés jeleit.

Ennek hallatára nyomban eltűnt a gonosz lélek és kénköves бүdösség maradt utána a szentnek cellájában.

Másszor szent Márton szamarháton utazott, mert hogy igen betegeskedett. És mentek az úton udvari emberek is lóháton. Hogy pedig a lovak meglátták a szamarat, igen megijedtek és levetették lovasaikat. Kik is a földre bukván, nagy haragra gerjedtek és megragadták szent Mártont, haját tépték és igen megverték. Ő pedig békével túrt mindent s még a hátát is odatartotta nekik. És verték is, mígnem belefáradtak. De vele volt az Úr és megvilágosította amazok elméjét, hogy végezetül látták, mely gonoszul cselekedtek. Kérték is annakutána, hogy bocsássa meg nekik, mit ellene vétettek. Ő pedig megbocsátotta gonoszságukat és lecsillapította lovaikat, azok pedig békén távoztak.

Történt, hogy szent Márton ép a templomba akart menni, mikor egy szegény ember jött és kérte, adjon néki valamit az Isten Fia nevében. Mondá akkor szent Márton a kamarásának:

— Adj neki ruhát.

Az pedig nen« adott. De a szegény ember nyomában szaladt és igen könyörgött, de az csak nem akart neki adni. Akkor visszament a szegény ember szent Mártonhoz a sekrestyébe és mondá neki:

A kamarásod nem akar semmit adni.

Akkor szent Márton levetette ingét és odaadta a szegénynek, maga pedig puszta testére vette a kámzsáját. Igen megörült a szegény és elment. Bejött akkor a kamarás és mondá:

— A nép igen várakozik, menj ki, hogy elmondd a misét.

— Nem mondhatok misét, — feleli szent Márton, — mivelhogy a szegény ember viseli ingemet, nekem pedig nincsen.

Igen megharagudott a kamarás, szaladt és hozott valamely rövid és foszlott inget és odavetette szent Márton lábai elé. Ő pedig a sarokba húzódván, felöltötte az ingét, mely csak térdéig és könyökéig ért. Annakutána felöltötte a miseruhát és kiment a templomba. Az Úr pedig megdicsőítette az ő szolgáját, mert Úrfelmutatáskor, hogy karjait felemelte, a rövid ujj válláig csúszott és kilátszottak vézna és éktelen karjai és akkor angyalok jöttek s gyöngyökkel és arany karkötőkkel fedezték

azokat. A kamarás pedig igen bánkódott és szégyenkezett keményszívűsége miatt.

Szent Márton elő're megérezte halálát és megjövendölte testvéreinek. Mikor pedig erőt vett rajta a kórság, testvérei bementek hozzá és szóltak:

— Jó atyánk, mért hagysz el bennünket és kire bízod testvéreidet? Mivelhogy ellenünk támadnak bizony a ragadozó farkasok.

És igen zokogtak. Akkor szent Mártonnak megesett a szíve rajtok és így imádkozott:

— Uram Jézus Krisztusom, ha még hasznára lehetek az én népemnek, örömmel felveszem terhetem, legyen meg a te szent akaratom!

És hogy kórsága nehezebbre fordult, kérték testvérei, hogy ágyba feküdjék, de ő mondá nekik:

— Nem, testvéreim, jobb nekem itt a durva posztón és a porban feküdnöm és meghalnom, mivelhogy nagy bűnös vagyok!

Annakutána újból imádkozott és szemeit az égre fordította, hátán feküdvén. Testvérei pedig kérték, hogy könnyítsen testén és forduljon oldalvást, de ő elhárította, mondván:

— Hagyjatok testvéreim inkább az égre, mint a földre tekintenem, mivelhogy lelkem immár az Őrhöz kívánkozik.

És ahogy ezt mondotta, látta az ördögöt ott állani fejénél. De Isten megerősítette őt, hogy nem félt tőle, hanem mondá neki:

Mi végből jöttél ide, tisztátalan állat? Nem lelsz én bennem semmit, mi kedvedre vagyon, mivelhogy engemet immár befogad Ábrahám kebele.

És ezt mondván kilehelte lelkét, arca pedig mennyei fényességben tündöklött és hallatszott az angyalok karának éneke. Annakutána az angyalok lelkét a mennyekbe vitték, hol is elnyerte örök jutalmát. Tours városának lakosai pedig nagy áhítattal és tisztességgel eltemették szent tetemét.

Történt pedig, hogy szent Severinus, Köln városának püspöke, ép a templomban volt ama vasárnapon, melyen szent Márton meghalózott és íme angyalok énekét hallotta az égből és mondá szerpapjának, ha nem hall-e mennyei éneket. Az pedig nem hallott semmit, mígnem a püspök érette imádkozván, halkan zengő mennyei hangok ütötték meg fülét. Mondá akkor a püspök:

— Szent Márton püspök elköltözött e világból és mostan viszik lelkét az angyalok mennyekbe.

A szerpap pedig megjegyezte magának a napot és órát és később megtudta, hogy szent Márton valóban amaz órában költözött mennyekbe. Az ördögök pedig igen kívánták visszatartani lelkét, de semmit nem tettek ellene, nem találván benne semminémű gonoszságot.

Ugyancsak Severus barát, ki megírta szent Márton élete történetét, a hajnali ájtatosság közben elszenderült amaz órában, melyben szent Márton lelkét kilehelte. És íme látta szent Mártont, tündöklő ábrázattal, ragyogó szemmel, lángoló üstökkel, könyvet tartva kezében. A szent pedig megáldotta őt és felszállt mennyekbe. Felébredvén, hallotta a híradást, hogy szent Márton azon órában elköltözött.

És az napon szent Ambrus, Milano városának püspöke, szent misét mondott, melynek során Isten a szent lecke előtt álmat bocsájtott reá. Mivelhogy senki nem merte felébreszteni, az alszerpap pedig nem merte a szent leckét olvasni, hagyták őt révületében. De két avagy három óra múltán mégis felkeltették és mondták neki:

— Püspök atyánk, a nép igen belefáradott a várakozásba, rendeld, hogy az alszerpap olvassa a szent leckét.

— Ne biciránkozzatok meg rajtam, — felelte nekik, — mivelhogy Márton testvérem megtért az Őrhöz és én ott voltam az ő végső tisztességén.

Azok pedig megjegyezték a napot és órát és kevés idő múltán megtudták, hogy szent Márton ép azon órában költözött mennyekbe.

Halála után hatvanhat esztendőre szent Perpetuus püspök fényesen újra építtette templomát és rendelte, hogy abba átvigyék a szentnek tetemét. És három álló napig böjtöltek és virrasztónak és imádkoztak, de bizony sírjának kőlapját senki helyéről nem tudta elmozdítani. És akkor megjelent nekik valamely tündöklő és méltóságos aggastyán és mondá:

— Mért késlekedtek? Nem látjátok-e vájjon, hogy szent Márton kész segíteni munkátokban? Azért hát fogjatok hozzá.

És akkor az aggastyán velök együtt nekifogott és a sírkövet könnyű szerrel fölemelték és helyezték oda, hol ma is vagon, szent Márton székesegyházába. És abban az órában, melyben szent tetemét az új templomba átvitték, mind valamennyi templom harangjai magoktól meg-

szólaltak és gyertyái magoktól meggyulladtak. És mind a betegek meggyógyultak szent ereklyéinek érintésétől.

Volt pedig ama városban két cimbora, egyik vak, másik béna. Mikor hallották, hogy amerre csak szent Márton tetemét a körmenetben viszik, mind a betegek meggyógyulnak, igen megrettentek, nehogy őket is meggyógyítsa, mivelhogy akkor elveszítenék bőséges keresetüket, melyet eladdig az alamizsnából szereztek. És azon nyomban menekültek abból az uccából más uccába, bizonyosan vélvén, hogy arra nem megyen a körmenet. És ahogy menekülnek, éppen szemben jön ám rájuk a körmenet szent Márton tetemével s mind az egész papsággal. Igen megrettentek akkor és futni kíváncztak volna tovább, de hiába. Isten csodát tett velők és tüstént meggyógyította őket szent Márton nagy szentségének tisztességére. És azok ugyan bánkódtak, hogy ennekutána munkára kell adni fejüket, de Isten megvilágosította elméjüket és dolgos és jámbor emberek váltak belőlük.

Boldog szent Márton, ki a szegénynek képében Krisztus Urunkat fődőzhette köpenyével! Boldog könyörületesség, mérhetetlen kegyelem, hogy adatott néki az istenséget ruháznia! Az pedig ruházta őt mennyei dicsőségnek tündöklő palástjával.

ARANYSZAJÚ SZENI JANOS

Sehasliatio Jel Piomho lesi menve.

ARANYSZÁJÚ SZENT JÁNOS

LT EGV PÁPA Rómában, ki egy napon lovaglással múlatta idejét, mikor is vele volt sok nemes lovagja és apródja. E pápának szokása volt Istennel sűrűn társalogni s ekkor is félrehúzódott imádkozni. Hát amint imádkozik, keserves jajgatást hall ám és gondolja magában: „Ő jaj, mely keserves jajgatás! vájjon mit panaszol?“ De tovább lovagolt. Megint ;sak megüti fülét, s most már igen-igen keservesen ama jajgatás és gonioija magában: „Végére kell járnom, mi lehet vájjon ez?“ És a hang rányába fordult, melyet folyvást hallott, mígnem egészen a közelébe ért, de látni mosi sem látott semmit. Hánytorgatja is elméjében a dolgot: Hallok és nem látok, fura egy dolog ez.

És fennszóval mondja:

— Parancsolom neked az Isten nevében, mondd meg, ki vagy!

Feleli erre egy hang sírva-keservesen:

— Ó jaj szegény fejemnek, bűnös lélek vagyok, tisztítótüzem gyötrelme egy piilaniásnyi időre meg nem szakad.

Ahogy a pápa ezt hallja, sírva fakad és mondja:

— Hadd hallanom, szegény lélek, segíthetek-e rajtad?

— Nem, — mondja a szegény lélek.

— Bizony fájdalmamra szóltál, pedig a mindenható Istentől hatalmam vagyon itt e földön oldanom s kötnöm minden bűnöket. Mondd meg hát, ha vájjon senki sem segíthet-e rajtad?

Mondja erre a szegény lélek:

— Ma értésemre esett valami: ebben vetem reménységem. Él Rómában egy szent férfiú, kinek hitvese a mai napon fiúmagzattal lett áldott. E magzatnak János lesz a neve, Isten szolgája és szent ember válik belőle. Ha ez a János pap tizenhat misét elmond értem, megszabadul szegény lelkem a gyötrelmekről.

Meg is mondta a pápának, melyik uccában lakik a szent ember és a felesége, és mi a nevök. Erre a pápa búcsút vett a lélektől, ki megint csak rá kezdte a jajgatást, mint annakelőtte. A pápa visszatért kíséretéhez, de senki sem merte megkérdezni, hol s merre járt. Szomorodott szívvel lovagolt vissza Rómába és nyomban elküldött amaz emberért és hitveséért, kegyes jóssággal fogadta őket és mondá az asszonynak:

— Jó asszony, örvendezzél, mivelhogy ma kinyilatkoztatást kaptam felőled: íme, fiúmagzatot fogantál, kinek János lesz a neve és kiből szent ember válik.

— Legyen meg az Isten akarata én rajtam, — mondja az asszony.

— Mindkettőtöket kérlek, — folytatja a pápa, — hogy ha a gyermek megszületik, tudtomra adjátok. Magam akarom megkeresztelni, gondoskodni akarok róla s azontúl én akarok az atyja lenni egyedül.

Megköszönték kegyes jósságát és hazamentek. És mikor a gyermek világra született, megjelentették a pápának, ki is igen megörült és káplánjával együtt ellovagolt ama házba. Meg is keresztelték a gyermeket és Jánosnak nevezték. A pápa pedig udvarába vette a gyermeket dajkájával együtt és gyakran meglátogatta. Mikor pedig hétesztendőssé növekedett, iskolába adták, hol is igen hitványul tanult. A többiek ezért szüntelenül gúnyolták, ő pedig fölöttébb szégyellte magát miatta. El is ment minden áldott nap az egyik templomba, hol a Boldogságos Szűzanya képe előtt buzgón imádkozott, segítené őt könnyű és jó tanuláshoz.

Történt egy napon, hogy mikor megint a kép előtt imádkozott jó tanulásért, a jósságos Szűzanya leszólt hozzá és mondá neki:

— Illesd csókkal számat s akkor megtanulsz minden tudományt és tudós ember válik belőled.

És újból megszólalt a Szűzanya:

— Jer hozzám bátran, ha mondom.

És akkor odament és csókkal illette a Boldogságos Szűzanya ajkát és minden mennyei tudományt magába szívott belőle, úgy hogy innentúl Istenről és minden dolgokról ékesebben és bölcsebben szólott, mint a

világ minden más tanítója. És ahogy kilépett a templomból és felment az iskolába és tanulni kezdett, ízibe fölébök kerekedett szent János mind a többi tanítványoknak. Akkor is azok álmétkodtak és kacagtak szívük szerint, mondván:

— Hogyan esett ilyen tudóssá változásod, holott annakelőtte kemény pálcákkal sem bírtak fejedbe verni semmit, most meg mind valamennyi-
ünknel több a te tudományod?

Akkor pedig rátekintvén, aranykarikát láttak a szája körül és annak aranya tündöklött, mint a fényességes csillag. Kérdezték is nyomban, hogyan esett a dolog és mikor támadt ajka körül az aranykarika? Elmondta hát nekik, hogyan esett. És inntúl mind tőle tanultak, mert senki sem mérhette magát az ő tudományához. És inntúl aranszájú Jánosnak nevezték és mondták neki:

— Igazság vagyon benne, hogy viseld ezt a nevet, mivelhogy aranszavak folydogálnak te szádból.

Ezért viselte is ajkán az aranykarikát élete fogytáig és a név is rajta maradt. A pápa pedig igen szerette szent Jánost és valahol egy hűbér megüresedett, ő'neki juttatta. Csuda gazdag ember is vált belőle, de azért erényes és istenfélő életet élt. Nem sok idő múltán a pápa pappá szenteltette, a szegény lélek kedvéért, hogy megkönnyebbülne. És mikor tizenhatodik esztendejébe lépett, csakugyan fel is szentelték. És a pápa parancsolta neki, hogy készüljön első miséjére, mert igen bánkódott a szegény lélekért. És szent János nagy-áhitatosan énekelte első miséjét és mise-mondás közben így gondolkodott elméjében: „Ő Uram, én még oly igen ifjú vagyok és bizonyára Isten ellenére van, hogy máris pap legyek [és istennel társalkodjam“. És monda:

— Uram, ellenemre vagyon, hogy pappá szenteltek, mert nem vagyok méltó, hogy gyermek létemre kezeimben tartsalak téged. Ennek miatta bűnbánatot kell tartanom. Tudom én, hogy a földi javak a lélek veszedelmei, ezért Uram Istenem kedvéért szegény akarok lenni. Mit ér nekem a világ minden java, ha Isten ellenére vagyon? Kimegyek tehát az erdőbe és ott maradok életem fogytáig.

És a mise igen hosszúnak rémlett neki. Mikor pedig vége volt, nagy vígassággal asztalhoz ültek, minden nyájasságukat az ifjú papra pazarolták és bővében voltak mindennek, mit csak szemük-szájuk megkívánt.

Miután pedig bőségesen lakoztak, szent János véghez vitte szándokát

és kiosont közülök, avétt ruhát öltött, nehogy felismerjék, iszákjába kenyeret rejtett és kiment az erdőbe. Számos napokig ott is maradt, miközben bizony kevés nyugodalmat élvezett. Mikor pedig a pápa és a többi urak észbe vették, hogy szent János eltűnt, igen megszorodtak és mindenfelé kerestették és fölöttébb álmélkodának, hová lehetett? Ekkor szent János messze-messze bement az erdőbe és kérte az Ű rí stent, hogy kegyelmével maradjon vele és viselje gondját. És meglátott egy kicsiny forrást, ide s oda járt a víz mellett és igen örvendezett. És ezt gondolta elméjében: „Hadd legyen itt az én lakásom!“ A kicsinyke víz pedig igen vidáman csörgedezett. Fűvet szedett hát és fakérget gyűjtött, ezzel földözte be odúját és ajtót is mesterkedett reá. Minekutána pedig kenyerét megette, fűveket és gyökereket keresett táplálékául. Evett bizony néhanapján fűvet és falombot is és gyakran fordította szemeit az égre és igen nyomorúságosan élt, mígnem megtanulta, mely gyökerek volnának enni-valók. És imádsággal, böjtöléssel, virrasztással és egyéb jócselekedetekkel éjjel és nappal szolgált az Úrnak.

Az időben élt egy császár, Istennek hív szolgája, kinek szép-erős vára volt, benne hitvese és cselédsége. Állott pedig a vár amaz erdő előtt, melyben szent János éledeglt. És egy napon, nyár idején, a császár leánya sétára ment az erdő felé, sok szépséges hajadonok kíséretében, hogy legeltessék szemeiket a zöldellő lóherén s a nyiladozó virágokon. Egyszerre csak nagy szélvész csapott a hajadonok sorába és ők igen megrettentek. Majd a forgószeél oly erőre kapott, hogy a császár leányát kiragadta a hajadonok közül és magasan felvitte a levegőbe, úgy hogy nem is tudták, hová lehetett. Igen bánkódtak utána és mondták:

— Vájjon mit adunk feleletül a császárnak?

Mikor hazaértek, kérdezi ám a császár, hová lett a leánya? Elmondják neki, hogy roppant szél kerekedett és elragadta a hercegnőt a levegő, égen át. A császár pedig igen megszorodott.

A forgószeél pedig letette a leányzót a barlang előtt, melyben szent János cellája volt és pedig úgy, hogy még csak hajaszála sem görbült meg. Ott állott hát a sziklaodú előtt, ékes ruházatban, fején koronával és nem tudta, mitévő legyen. Körül is pillantott, hátha láthatna valaki teremtett embert. Meg is látta szent János celláját, bele is pillantott s látta, hogy a szent a földre borulva imádkozik. Igen megörvendezett és nagy szóval felkiáltott:

— Jóságos uram, eressz be az Isten szerelméért!

Megrettent erre szent János, felállt és körülnézett. De a császár leánya újra szólította és esdekelve kérte, hogy bebocsátaná. A szent ember csak némán hallgatott. Ekkor a leányzó harmadszor is odanézett és harmadszor is kérte, hogy bebocsátaná és mondá:

— Bizonynal látom, hogy keresztény vagy, segíts hát rajtam! Lelked rajta, ha itt pusztulok. Ha felfalnak itt a vadállatok, bizony ellened szólok az ítélet napján! És az ítélet napján bizony utolér Isten büntetése.

Es hogy a leányzó hosszan siránkozott, szent János odament az ajtóhoz és kinyitotta. Mikor pedig meglátta, megkérdezte tőle, ki légyen s hogyan került ide? Feleli a leányzó:

— Isten akarta így, én többet nem mondhatok.

Szent János latolgatta elméjében, hogy ha a leányzó itt az erdön nyomorultul elpusztul, csak ő fog felelni érte a mindenható Isten előtt, hát bebocsátotta cellájába. Ám botjával vonást húzott a cella közepén és mondá a leánynak:

— Maradj a te részedben, én itt maradok a másikban, és semmi áron át ne hágj a vonáson hozzám.

És igen kérte, hogy így cselekednék. Mondja rá a leány:

— Szíves-örömet megteszem.

És bizony édes-keveset aludt és igen hanykolódott a helyén. Mikor pedig nappalra virradt, gondolta magában: Ugyan mit is eszem már ma? A gazdámnak bizony nincs semmije, amivel jöltarthatna. Bizony Ínséget kell itt szenvednem.

Fölkelt ekkor szent János és áhítatosan imádkozott. Fölkelt erre a leányzó is és követte a jámbor példát. Szólt pedig szent János:

— Menjünk együtt élelemért.

Így is cselekedtek, de nem leltek egyebet lapulevélnél, azzal joháztatták napok hosszát éhüket, igaz alázattal. És imádkoztak és virrasztónak és buzgón szolgáltak Istennek. Megirigyelte jámborságokat a gonosz ellenség és gyűlölet fogant szívében ellenök és bűnre ösztökélte szent Jánost, hogy átlépné a vonást a cella közepén. És igen megrémült a szent, hogy bűnbe esnék és reggelre kelvén, felvitte a leányzót egy meredek sziklára és letaszította a mélységbe. Ennekutána igen megszorodott szívében és cellájába visszatért mellét verte és így siránkozott:

— Ó én szegény fejem, most íme gyilkosságot követtem el e leányzón,

ki pedig bűn nélkül vala. Álnokságomért s bűnömért utolér az Isten bosszuló keze, hogy tiszta szándokból ugyan ügyefogyottan viaskodtam a gonosz lélek kísértése ellen. Jobb lesz már énnekem kimennem az erdőből s nem szolgálnom többé Istennek, minekutána prédára vettem lelkem üdvösségét.

Mégis reménység fakadt szívében és mondá magában: „Elmegyek meggyónni“. El is ment Rómába a pápához, ki keresztapja volt és mondá neki:

— Atyám, nagy bűnös vagyok.

És alázatos szívvel rendre meggyónta minden bűneit. A pápa pedig nem ismerte meg és haragra gerjedt és mondá neki:

— Takarodjál szemem elől, mert jó szándékból bár gonoszul cselekedtél a leányzóval, kinek vére fejedre száll.

Igen elbúsult ezen szent János és mondá magában: „Isten irgalmában nem esem kétségbe“. Es visszament az erdőbe, a cellájába és vezeklést rótt magára hittel hívén, hogy Isten könyörületessége felülmúlja az ő bűnét. És így imádkozott:

— Uram, fogadd kegyesen vezeklésemet. Négykézláb fogok járni, mígnem kegyelmedet visszanyerem. És ha bűnömért megvezekeltem, add értéseim e kegyelmedet.

És inneniül négykézláb járt az erdőben, mint a vadállatok. És ha nyugodni kívánt, bebújt cellájába. És esztendőkön át azonmód a földön csúszva járt élelme után és embermódra soha ki nem egyenesedett. És a ruházata lerothadt róla és ragya verte ki testét, hogy rá nem ismert volna senki sem.

Tizenöt esztendeje sínylődött már az erdőben, mikor a császárnénak, kinek leányát a forgószél elragadta, gyermeke született. Mikor pedig meg akarták keresztelni, küldött a császár a pápáért és sok-sok püspökért. Meg is jöttek mind valamennyien, hogy a gyermeket megkereszteljék és a pápa karjaira vette a csecsemőt. És íme szólt a csecsemő:

— Nem akarom, hogy megkeresztelj!

És kérdezi a pápa.*

— Akarsz-e megkeresztelkedni?

És újra mondja a csecsemő:

— Nem akarom, hogy megkeresztelj!

Megrettent most a pápa és mondá:

— Hallottátok-e, hogy szólt a csecsemő? Mit jelent vájjon ez?

És harmadjára is kérdezi a pápa:

— Gyermekem, akard-e, hogy megkereszteljelek?

Feleli a csecsemő:

— Azt akarom, hogy János, a szent férfiú kereszteljen meg engem. Isten bizonyára ideküldi őt hozzám a nyomorúságból.

Erre a pápa visszaadta a csecsemőt a dajka kezébe, a császár pedig hazament hitveséhez és megkérdezte, ki légyen ama János, kitől gyermeke a keresztséget felvenni akarja? Bizony senki sem tudott felőle.

A császár pedig éppen az erdőbe küldötte vadászait, hogy vadakat ejtsenek a keresztelőre. Hogy pedig a vadászok már jó egy mérföldnyire belovagoltak az erdőbe, hallják, hogy a kutyák dühösen ugatnak. Oda-vágtatnak hozzájuk, hát látnak ám valami iszonytató vadállatot, melyet nem ismertek eddigelé. Gondolták magukban: „Mely szörnyűséges állat, bizony nincs merszünk megtámadni, még szétszaggatna bennünket. Hagyjuk békén, hadd fusson odújába. De vájjon mily nagy lesz urunk haragja, ha üres kézzel térünk meg?“

Istenhez foháskodtak tehát és megtámadták az állatot, amely nyugton hevert előttük. Köpönyeget vetettek rá, négy lábát összekötözték, feldobták az egyik lóra s hazavitték uroknak a várba. Elő is sereglett az udvari népség, hogy lássa a szörnyeteg állatot, mely ott kucorgott a pad alatt. Jött a császári dajka is a csecsemővel és mondá:

— Mutassátok nekem az állatot!

Sokan voltak ott lovagok és asszonynépek, kik is mind az állatot kíváncsították látni. Jött pedig egy szolgáló egy teméntelen nagy doronggal és kipiszkálta az állatot a pad alól, de az menten visszacsúszott. Kipiszkálta megint, de megint csak visszacsúszott. Kipiszkálta harmadszor is, ekkor ott maradt. És íme, az újszülött csecsemő megszólalt:

— János, édes jó uram, keresztelj meg engem.

Feleli János, mert hogy ő volt a förtelmes vadállat:

— Ha ez Isten akaratja és igaz a te szavad, mondjad még egyszer.

És szólott újra a csecsemő:

— Keresztelj meg engem.

Ekkor János buzgó áhítattal foháskodott a mi kegyes Urunkhoz és mondá:

— Uram, adjad tudtomra e gyermek szájával, ha vájjon megveze-
keltem. e már bűnömért?

És szólt a gyermek:

— János, örvendezzél, mert az Úr, a mi Istenünk megbocsátotta
bűnödöt. Kelj fel tehát és keresztelj meg engem az Istennek nevében.

Ekkor felkelt a földről és tüstént levált róla a szenny és a moha,
mely testére tapadt. És oly szépséges lett a teste, mint gyöngé gyermeké.
Hoztak akkoron köntöseket, melyeket János magára öltött. Így járult a
pápa és a többi urak elébe és szent áhítattal megkeresztelte a gyermeket.
Annakutána pedig hívta őt a pápa, hogy fogjon helyet közöttük. Mondá
ekkor szent János:

— Jó atyám, nem ismersz-e meg?

Feleli a pápa:

— Nem.

— Én vagyok a te keresztfiad, — mondja rá János, — akit meg-
kereszteltél, iskolába járattál, hűbérekkel elhalmoztál és ifjú létemre
pappá szentelttél. Mikor pedig első misémet mondtam, felötlött
eszemben, hogy nincs rendjén Uramat Istenemet gyermek létemre kezem-
ben tartanom. Minekutána tehát elmondtam a misét és ízleltem a lakomát,
kimentem az erdőbe. Ott bizony sok-sok gyötrelemben volt részem.

És elmondott neki mindent, mi véle esett és hogyan taszította le a
leányzót, mint már annakelőtte is meggyóna neki. Ahogy ezt a császár
hallja, igen megnehezül ám a szíve és gondolja magában: „Netalán az
én leányom volt ama leányzó?“ Fennszóval pedig mondja:

— El tudnál-e vezetni valakit a sziklához, hol a leányzó lebukott,
hogy netalán megtaláljuk csontjait és a földbe temessük?

Feleli szent János:

— Ha odatalálnak a vadászok ama helyre, hol engem leltek, meg
tudom mutatni nekik a sziklát.

— Biz odatalálunk, — mondják a vadászok.

Kilovagoltak hát az erdőbe és szent János legelői lovagolt egészen
ama kőszikláig. Ott pedig meglátták mind a tulajdon szemeikkel a leányzót,
hogy él és semmi baja. Kérdezi szent János:

— Miért üldögélsz itt egyedül a kősziklán?

— Én vagyok ama leányzó, ki a te celládba jött s kit te erről a kő-
szikláról letaszítottál.

Kérdezi szent János:

— Ki segített téged, hogy még most is élsz?

— Isten óvott az ő jóságával, — mondja a leányzó, hogy hajam szála sem görbült.

És a leányzó éppen olyan szépséges volt, mint annakelőtte, ruházata nemkülönben. Álmélkodott is rajta szent János és mondta neki, hogy jöjjön vele és odavezette atyjához és anyjához. Azok pedig tüstént megismerték és örvendezve fogadták és magasztalták az Urat, hogy újra fellették leányukat. Kérdi aztán a császár leányától, miből is élt amaz időben? Feleli a leányzó:

— Isten mindent megtehet. Bennem sem szél, sem eső, sem hó, sem fagy, sem forróság, sem éhség, sem szomjúság nem tett kárt. Többet nem mondhatok.

Ennekutána a pápa hazalovagolt és mondá szent Jánosnak:

— Édes keresztfiam, megüzenem atyádnak és anyádnak, hogy egészségben megjöttél.

És elküldte szolgálait és megüzente nekik:

— Örömhírt mondok nektek: fiatok, János, egészségben visszatért.

És vígadoztak igen nagyon és hozzámenvén, nagy örvendezéssel köszöntötték. A pápa pedig megkérdezte:

— Édes keresztfiam, hány misét mondtál már?

— Csak egyet, — feleli szent János.

— Ó akkor jaj annak a szegény léleknek, mely hosszú ideje szenved már gyötrelmes kínokat!

— Miről beszélsz? — kérdi szent János.

A pápa pedig elbeszéli, mily keserves jajgatását hallotta az erdőben a szegény léleknek, ki így szólott hozzá: „Egy asszony fiat fogant, kinek János lesz a neve; e fiúból pap lesz s mikorra tizenhat misét elmond, megszabadulok gyötrelmeimtől“.

— Ez volt reménységem, édes keresztfiam, — folytatta a pápa, — azért szenteltelek oly hirtelenséggel pappá, hogy segítsek a szegény szenvedő lelken. Jöjj tehát, siess segítségére!

— Megteszem, amit kívánsz, — mondja rá szent János.

— Mindennap mondj misét, — oktatja a pápa, — hogy minél előbb tizenhat legyen, így segítesz a szegény lélek gyötrelmein.

Meg is tette szent János nagy áhítással, aggódván a szegény lélek

sorsán. Ennekutána pedig a lélek meg is szabadult minden gyötrelmeitől.

Végezetül a pápa püspökké tette szent Jánost és elküldötte püspöki székes városába. Ott is alázatosan szolgált az Ürnak s oly szép szóval hirdette igéjét, hogy Aranyszájú Jánosnak nevezték.

Idők múltán elűzték püspöki székes városából, kiment hát egy vad pusztaságba, hol is tudós könyveket írt a mindenható Istenről. S ha téntája elfogyatkozott, szájába mártotta tollát s úgy írt és csupa tündöklő színarany betű kelt a tolla nyomán.

Mikor pedig az Úr magához akarta venni e világból, kórságba esett és boldogan meghalálozott. Lelke pedig felszállt mennyekbe.

SZENT ELEK

ZENT ELEKNEK atya Euphemianus nevezetű dúsgazdag római lovag volt, ki fejedelmi családból származott és buzgón tisztelte Istent és éjjel és nappal híven szolgálta őt sok jeles cselekedetekkel. Könyörületes szívű ember lévén, naponta sok szegény embert látott vendégül asztalánál és jól tartotta őket bő eledelekkel és sok adományokkal segítette a szegény zarándokokat.

Az időben Theodosius volt a császár, ki is tanácsolta Euphemianusnak, venne magának feleséget. El is vette feleségül egy fejedelem leányát. A hajdon pedig jámbor és istenfélő volt, buzgón szolgált Istennek és Aglaé volt az ő neve. Es házas életükben is együtt szolgáltak Istennek. Nagy volt az ő tisztességük és vagyonuk és ezer lovag szolgálta őket, kik is mind öltözködtek aranyban, selyemben és bársonyban.

Múlt pedig az idő és az istenfélő házaspárnak nem született gyermeke. Könyörögtek akkor Istenhez, adna nekik gyermeket és igen sok alamizsnát osztogattak. Akkor Isten az ő jóságában meghallgatta kérésüket és adta nekik szent Eleket. Igen örvendeztek ezen és hálát adtak Istennek az ő kegyelméért. Maga a pápa keresztelte meg a gyermeket és ő lett a keresztapja.

Mikor a gyermek hétesztendőssé serdült, iskolába adták, hol igen jól tanult, jámbor volt, istenfélő és buzgón szolgált Istennek. Mikor pedig tizenkésztendőss lett, adták a császár udvarába, hol is lovagi mesterséget tanult. Ott is maradt Elek a császár udvarában, mígnem húszesztendőssé

növekedett. Akkor eljegyezték egy szépséges nemes hajadonnal, ki császári nemzetségből származott és Sabina volt a neve. Ez pedig szüzességet fogadott Istennek.

Hogy pedig a menyegző után Elek és hitvese bementek az ágyasházba, mondta Elek a hajadonnak, hogy ő szüzességet fogadott Istennek. A leányzó pedig nagyon megörült ennek és hálát adott Istennek kegyelméért. Ennekutána Elek drága gyűrűt adott hitvesének és odaadta övének csatiját és mondá neki:

— Édes egy feleségem, látod, mint égnek e gyertyák itt előttünk és bizony hamar idő múltán kihunynak. Így vagyon ez szakasztott a földi gyönyörűségekkel is: ha mily szépek és ifjak, gazdagok és nemesek, erősek és hatalmasok vagyunk is, bizony egyszer minden véget ér és minden múlandó. Azért hát mindketten fordítsuk szemeinket az örökkévaló örömök felé, mik mennyekben vannak. Azért maradjunk mindketten tisztáknak és szüzeknek, mint Istennek fogadtuk.

Rátekintett akkor a leány és mondá neki:

— Hát szolgáljad Istent mindenkoron s én is megtartom te tanítasodat.

Es ekkor Elek búcsút vett feleségétől és Istennek ajánlotta magát: levetette pompás ruházatát és szegényes gúnyába öltözött és elment Edessa városába, hol is koldult a többi koldúsokkal és ha mi alamizsnát kapott, megosztotta azt a szegényekkel.

Mikor pedig reggelre kelvén atyja és anyja bementek az ágyasházba, ott lelték sírva a leányt és látták, hogy fiokat elvesztették. Igen megrettenetek erre és kérdezték a leányzót, hová lett fiók? Elmondta ekkor ez, hogyan beszélt vele és mutatta nekik a pompás ruhákat és kincseket, miket neki adott.

Megszomorodtak ők erre igen nagyon és szerte az országban hírnököket küldöttek, hogy ötlet megkeressék. Elérkeztek pedig a hírnökök abba a városba, melyben Elek volt és nem ismerték meg őt, mert hogy nyomorúságban élt és igen nagy sanyarúságra jutott. Ám Elek igen is megismerte atyjának szolgálait, de nem fedte fel magát, csak kérte őket, adnának neki alamizsnát Istennek nevében. Annakutána hazatértek és mondották atyjának, hogy nem találták őt sehol. Szóltott pedig az anyja:

— Nem tudok én vigadni soha már, hahogy fiamat meg nem lelem.

— Én pedig úgy cselekszem, miként a gerlicemadár, — mondja rá

a hajadon, — hahogy elveszíti párját, egyedül marad azután és nem vesz magának másat.

És hogy Elek immár tizenhét esztendeje volt Edessában, történt, hogy nagy sokadalom gyülekezett egybe valamely szent ünneppon. Reggel pedig, mikor a nép a templomba tódult, a sekrestyés már be akarta zárni az ajtót és egyéb szegény emberekkel együtt Eleknek is mondá, hogy álljon tovább az ajtótól. Allott pedig boldogságos Szűzanyánk szobra a templom ajtajában és mondá a sekrestyésnek:

— Bocsásd be az én szolgálmat!

Körülnézett akkor a sekrestyés és nem tudta, kit vél a szobor. Akkor mondá az újból:

— Meg kell ismerned az én szolgálmat tüstént: csuha vagyon testén és vezeklő ing, göndör a haja, szakállt hord és Elek a neve.

Tüstént oda is ment a sekrestyés Elekhez és szólott vele. És akkor maguktól megszólaltak mind a harangok ama szent helyen és egybegyülekeztek mind a papok és velük nagy sokaság és kérdezték, mit jelentsen ez? Mondá a sekrestyés:

— Szent ember vagyon itt, annak kedvéért műveli Isten e csodákat!

És elmondotta nekik, miként szólott hozzája a szobor és mutatta meg neki Eleket. És hogy amazok is megismerték az ő szentségét, igen tisztelték őt és dúsan vendégelték. Ám kedve ellen volt e nagy tisztelet és félt, hogy kárba vész minden vezeklése; menekült tehát az ünneplés elől, kisompolygott a városból és megállót a tenger partján. Ott pedig nagy szél kerekedett és felkapta őt és vitte Rómába, hol atyja lakott. Mikor pedig elment előtte drága ruhákban és sok szolganép kíséretében, sóhajtott Elek és így szólt magában: „Ó Istenem, ha ez volna te szent akaratom, életem fogytaig legszívesebben atyám házában venném táplálékomat!“

Ámde atyja nem ismerte meg őt. Elment ekkor hozzá szent Elek és elveszett fia, Elek szerelméért könyörgött, adna néki házában kis zugot, hol lakoznék és Istennek szolgálna. Atyja ezt nyomban meg is adta neki és szolgát adott melléje, hogy vigyázzon reá és kedvére tegyen.

Volt pedig atyja házában egy lépcső, alatta meg az egyik szolganak kuckója: ebben vett szállást az áldott szent férfiú. Az edelt pedig az a szolga hordta neki, kinek őrizetére bízva volt. Itt szolgálta Istent nagy buzgón éjjel és nappal és bizony sokszor szenvedett éhséget és szomjúságot és sok megcsúfoltatásban és megszegényítésben volt része a szolgáktól,

kik mosakodó vizüket is nyakába zúdították. Atyja és anyja mindennap elmentek mellette és néhanapján szóba is elegyedtek vele és hitvestársa is szólott vele és megkérdezte, vájjon ismeri-e Eleket? Felelei pedig neki:

— Igen, ismerem őt, hiszen velem könyörgött alamizsnáért és zárándók volt, mint jómagam és igen nagyon szenvedett.

— Mi a te neved? — kérdezte az asszony.

— Én a mindenható Istennek szenteltem nevemet, — felelte, — többet nem mondhatok.

— Jó zárándók, — szólott újra hitvese, — mond meg nekem, milyen volt, mikor utoljára láttad?

— Növése, mint az enyém, — mondá Elek, — imhol e tarisznya és e vándorbot az övé volt.

Megkérdezte akkor az asszony, vaj jön nem szólott-e soha őfelőle?

— Bizony igen, — felelte a szent férfiú, — elmondotta, hogy aranygyűrűt adott néked búcsúzásul s azt is, hogyan vett búcsút tőled. Mivel-hogy sem szerelmét, sem szenvedését nem rejtegette előttem s azt is értésemre adta, hogy semmi nyomorúsága nem fájt úgy szívének, mint hogy tudnia keli, mennyire bánkódik utána atyja, anyja és hitvestársa. Ez a fájdalom sűrűn a szívébe nyilallott, de ő megnyugodott Isten akaratjában.

— Vájjon nem mutatott-e hajlandóságot, hogy visszatérjen? — kérdezte az asszony. — Nem bánta meg, amit cselekedett?

Ilyesmit nem hallottam tőle, — volt a válasz. — Abban vagon, hogy akarja végezni életét.

— Ó, Uram Jézusom, — sóhajtott fel az asszony, — vedd őt ortalmadba és maradj vele!

Sok napokon által beszélgettek így. És Elek bizony tizenhét álló esztendeig lakozott a lépcső alatt. És nem tántorodott el életmódjától és nem kívánczolt a drága finom ételekre, miket szeme láttára hordtak atyjának és anyjának.

Mikor pedig betölt az idő, hogy elvegye jutalmát, hívta szolgáját és tintát-tollat kért. Mikor pedig az hozott neki, megírta levélben mind egész élete folyását, hogy ment sora a nyomorúságban és a lépcső alatt és hogyan vett búcsút hitvesétől. És levélben kérte atyját és anyját, hogy örökségét Isten dicsőségére fordítsák. És a levelet kezébe szorította és szent áhítatban kilehelte lelkét. Lelke pedig a mennyei örömökbe szállt.

Vasárnapon esett ez, szent mise idején. És ekkor Róma városának mind valamennyi harangja magától megszólalt. Igen elálmélkodtak az emberek és szerették volna tudni, mit jelentsen ez? És ekkor nagy hang szólott fennszóval, hogy mindenek meghallották:

— Keressétek Euphemianus házában Isten emberét, ki Rómáért imádkozik.

Meg is indult az egész nép és Euphemianus elsőnek ment be házába, egyenesen a lépcső alá.

És ott feküdt szent Elek holt teteme és kezében a levél és ábrázata ragyogott, mint a tündöklő nap.

Eljött ugyancsak a pápa és két császár és velők számos fejedelmek, mivel az időben sok jeles nagy úr tartózkodott a városban. Nyúlt is már Euphemianus a levélért, de a szent nem adta. Lehajolt a pápa is alázatosan, de bizony annak sem adta ki kezéből. Jött aztán hitvestársa és nyúlt a levélért, annak nyomban engedte elvennie. Akkor pedig fennszóval olvasták a levelet, hogy mindenek hallják. Mikor pedig Euphemianus hallotta, hogy ez az ő fia volt, igen megrettent, fájdalomában össze-rogyott, sóhajtozott, zokogott, siratta halálát, tépte a haját, szakállát, mellét verte, ráborult és keservesen jajgatott:

— Édes fiam, mért nem vigasztaltál meg engem s anyádat? Semmivel soha meg nem mutattad, hogy a mi gyermekünk vagy. Szüntelenül reménykedtem, hogy meglátlak még élve és most, ó jaj, holtan fekszel itt előttem!

Előrefurakodott ekkor anyja is és siránkozott és kiáltozott oly keservesen, hogy mindeneknek megesett a szíve rajta. Megtépte a ruháját, leszaggatta fejről szallagját, haját tépte, ráborult és szólott a halotthoz:

— Édes egy fiam, hogyan hagytál itt bennünket! Hitegettem magamat, hogy még nagy örömöm leszen benned s most nincs egyebem, csak a bánatom! hát sírjatok és keseregjetelem velem mind valamennyien, hogy tizenhét esztendő során nem ismertem meg fiamat!

Jött annakutána hitvese és szólott:

— Hát én már örökre özvegy legyek? Ó jaj, elveszítettelek és oda minden reménységem! Hányszor meséltél nekem hites uramról s íme te magad voltál!

Hogy a siratás már sok ideje tartott, igen megesett a pápának szíve a kesergéseken és szólott:

— Vigyük a templomba tetemét!

És maga vette vállára a szent tetemet, a két császár pedig segített neki. Ám oly nagy volt a sokaság tolongása, hogy mozdulni sem tudtak. Ekkor az egyik császár aranyat szórt szerte az uccán, hogy a nép fölszedje és keveset táguljon. Még így is csak üggyel.bajjal tudták elvinni szent Bonifác templomába. Itt aztán Isten megmutatta kegyelmét szent Elekkel, mert mind a kórságosak, kik csak tetemét érintették, nyomban meggyógyultak.

Annakutána pompás koporsót csináltak neki aranyból és drágakövekből, abban feküdt ravatalon hét napig és a nép előtte zsolozsmázott és dicsérte az Urat.

Hites felesége pedig, hogy szent férje-ura mennyekbe költözött, megtartotta az ő tanítását és igen buzgón szolgált Istennek. Lemondott minden jószágáról, maga keze munkájával kereste kenyerét mind halála napjáig, ámbátor gazdag és nemes úrasszony volt.

Euphemianus templomot építtetett fia tiszteletére és fél vagyonát erre költötte és ebben temettette el szent Eleket.

Történt pedig, hogy nem sok idő múltán Sabina, szent Elek hitvestársa meghalálozott és utolsó kívánsága volt, hogy férje-ura mellé helyezték örök nyugalomra. És hogy a szentnek sírját megnyitották, hogy hitvesét is oda fektessék, akkor nagy jelek történtek a sírnál, melyből mennyei illatok szálltak. És nagy fényesség áradott az égből és hallszott angyalok éneke, kik Istent dicsőítették és nagy sokadalom szorongott a sír szájánál. És mindenek látták, amint szent Elek odébb húzódott feketben és helyet adott hitvesének és kezével intett, hogy oda fektessék. Akkor pedig kinyújtotta halott karjait és átölelte szeretett hitvestársát.

SZENT JEROMOS

ZENT JEROMOS, a katolikus egyház jeles doktora, Dalmátországnak Stridon nevezetű kis városában látta meg a napot az Úrnak 338. esztendejében. Szülei minden jeles tudományokban nevelték s hogy ifjúvá növekedett, Róma városába adták, hogy az ékesszólás mesterségét, a bölcselkedést és egyéb világi tudományokat tanulja. Ottan darab ideig jámbor életet élt, de mivelhogy amaz idők szokása szerint még nem volt megkeresztelve, nem járhatott a szent misére, miért is vasárnapokon lement a keresztények földalatti temetőjébe, mely katakombának neveztetett és ottan imádkozott, lelke elébe idézván a szent vértanúk és hitvallók életét és szenvedéseit.

Ám a világi tudományok művelésében hatalmába ejtette őt a gonosz lélek és kevélységet ébresztvén szívében, könnyű elméjű cimboráinak társaságában tivornyákra és bűnös életre csábította. De az Úr hamar idő múltán megvilágosította elméjét és akkor igaz bűnbánatot tett Liberius pápa előtt, ki is feladta neki a szent keresztséget.

Annakutána nagy útra kelt és elment Gallia tartományba, mely is mai nap ranciaországnak nevezetik és annak hí rés-nevezetes főiskoláiban a szent tudományokat tanulta, majd pedig visszament Itáliába, Aquileja városába, hol némely fiatal papok társaságában szent Antal remete szabálya szerint szerzetesi jámborságban tölték éveit.

Onnan visszatérvén Rómába, feltette magában, hogy ottan is folytatja jámbor szerzetesi életét, de a bűnös nagy város sokadalma és vásári

tülekedése minden untalan megzavarta a szent tudományok művelésében. Annakokáért felszedte sátorfáját és elment a messzi Kelet országaiba, hogy ottan a pusztaságban rejtőzködött szent remetek példáján nyugalomban és békeségben élhessen Istennek és a szent tudományoknak.

Elérkezvén pedig a Keletre, Chalkis pusztaságba vonult, hol is öt esztendőt töltött. Ottan a pusztaságban, hol a forró nap és a tüzes kőszikla szinte megégette testét, szüntelen imádságban, könnyezésben, vezeklésben tölték napjai. Öltözete durva zsák volt, nyoszolyája a kemény föld, eledele erdei fű és gyökér, itala víz, társasága mérges skorpiók és egyéb vadállatok.

És ebben a szörnyű magányosságban mégis bűnös gondolatokkal környékezte őt a gonosz lélek. Elébe varázsolta a főváros pompáját és vígasságait, táncoló céda leányok karait és testében parázna indulatok lángjait gyújtogatta. Akkor imádkozott, böjtölt és zokogott, álló éjszakákon által virrasztóit, mellét verte és keményen ostorozta testét, hosszú heteken által semmit nem evett és már csontig-bőrig megszoványodott.

Isten pedig megsegítette őt, támasztván benne ama gondolatot, hogy a test kísértései ellenében nem csupán kemény vezekléssel, hanem nehéz és szorgos tanulással is védelmezze magát. Annakokáért feltette magában, hogy megtanulja a héber nyelvet. És valóban neki látott, oly kitartó buzgósággal és maga megtagadásával, hogy az izzadságos tanulásban bizony el is némultak testi kísértései. És végezetül oly igen folyamatosan beszélt a héberek nyelvét, hogy magok a bölcs rabbinusok is álmétkodtak jeles tudományán.

Nem akarván pedig feledni a deák nyelvet és az ékes beszédnek tudományát sem, szüntelenül olvasta a pogány bölcsek jeles műveit. Történt pedig egyszer, hogy álmodt látott, melyben ottan állott a világ igaz bírójának ítélőszéke előtt, ki is kérdezte tőle.

— Milyen hiten vagy?

— Keresztény vagyok, — felelte szent Jeromos.

Felvonta erre szemöldökét a Bíró és mondá neki:

— Hazugságot szóltál, mivelhogy Cicero hitén vagy, nem pedig Krisztusnak hitén. Mert ahol a te kincsed, ott vagyon a te szíved is!

Akkor igen megrettent szent Jeromos, a Bíró pedig parancsolta, hogy keményen megvesszőzzék. Annakutána keservesen zokogott és kiáltotta:

— Irgalmazz nekem, Uram, irgalmazz nekem!

Ottan állottak a Bíró mellett az angyalok, kik akkor igen kérték, kegyelmezzen immár szegény bűnösnek. A Bíró pedig szólott:

— Mit Ígérsz hát nekem?

— Uram, — felelte szent Jeromos, — bánj vélem haragod szerint, hahogy mégegyszer világi könyveket magamnál tartok avagy olvasok!

Erre a fogadására elbocsátották a Bíró székétől, ő pedig fölbredvén látta, hogy teste csupa kék folt a vesszőzéstől és arca s ágya mind könnyeiben ázott. És akkor szent buzgósággal adta magát a Biblia tanulására, mitől soha többé nem tágított.

Igen meggyarapodván lelke erejében és szent tudományában, számos könyveket írt, melyekben az eretnekekkel csatázott avagy a szent Biblia verseit magyarázta. Negyvenötéztendő korában odahagyta a pusztaságot, hogy ott, hol szükség volna rá, segítsen az egyház állapotján és elment előbb Antiochia városába. Itten Paulinus püspök pappá szentelte, de ő nem maradhatott a püspök szolgálatában, hanem engedelmet nyervén tőle, a Szent Földre ment és darab ideig Betlehemben élt az Üdvözítő jászola közelében, hol is buzgón foglalatzkodott a szent Biblia és a héber tudományok tanulásával

Innen Konstantinápoly városának vette útját, hol találkozása volt a jeles egyházatyával, Nazianzi szent Gergellyel, kinek tanításából bőséges okulást nyervén, folytatta útját és visszatért oly igen hosszú idők múltán Róma városába, hová Damasus pápa hívta, kinek akkoron kemény harca volt bizonyos konok eretnek felekezetekkel.

Minekutána szent Jeromos derekasan megsegítette a szent pápát nehéz küzdelmében, meghagyta neki a pápa, hogy fordítaná deák nyelvre az Új Szövetség szent könyveit, melyek akkoron héber és görög és szírus nyelven ugyan olvastattak, ám éppen deák nyelven nem voltak oly formában lefordítva, melyet az egyház helyben hagyott volna. Szent Damasus pápa pedig fölöttébb bizakodott szent Jeromosnak jeles tudományában és nagy bölcsességében és tudván, hogy mind a deák, mind a görög és héber nyelvet apróra érti, rá rózta eme munkát, mely szinte meghaladta egy embernek erejét.

Ám szent Jeromos éjjelt nappallá tévén Istenben vetett bizodalommal munkálkodott nagy művén, melyet is jelesül véghez vitt, tetézvén az Ó-Szövetség szent könyveinek deák fordításával és kezébe adta az egészet

szent Damasus pápának. Ki is azt sok százszor leíratván, küldötte minden egyháznak, parancsolván, hogy mind imádságaikban, mind az ige hirdetésében, mind a szent Biblia magyarázatában azt vennék egyedül használatban, mint a Szent írásnak egyetlen igaz deák tolmácsolását, mely az egyháznak tetszése szerint legyen.

És az egész katolikus egyház mind egy értelemmel magasztalta szent Jeromos munkáját, mely Vulgata néven vált ismeretessé és a tridentinumi szent zsinat óta a szent írásnak egyetlen megengedett és igaz deák tolmácsolása.

Nagy híre kelt akkor szent Jeromosnak és sokan járultak hozzá a római fő nemes nemzetségek asszonyai és leányai, hogy oktathá őket a szent tudományokban. Ez időben gyakorta lépett a templomi szószékre, hirdetvén ékes szóval és jeles bölcsességgel Istennek ígését.

Ám híre-neve növekedtével ellenségei is igen meggyarapodtak, úgyannyira, hogy mikor Liberius pápa halála után, a hívek java része őt kívánta volna a pápai trónusra ültetni, ellenségei gáncsot vetettek neki és elütötték őt ama méltóságtól, melyre szent életével és jeles tudományával oly igen rászolgált

Történt ugyanis, hogy valamely beszédében keményen megpírongatta a papokat és szerzeteseket a világ szerint való életök és paráznságok miatt, mire azok bosszúságokban cselekedtek neki. Éjszakának idején elvették papi öltözetét ágya fejtől és asszonyi ruhát tettek helyében. Szent Jeromos pedig hajnali szürkületben öltözködve, nem vette észbe az álnokságot és felöltötte az asszonyi ruházatot és abban ment a templomba, holott a szent egyháznak bíbornoka volt. Igen kacagták őt akkor ellenségei és újjal mutogatván reá, mondták:

— íme, Jeromos, ki jó erkölcsöket hirdet pírongatván bennünket, asszonynéppel hál nagy titokban!

Igen megbotránkoztak akkor mindenkinek eme becstelen álnokságon és nyomára jutván a gonoszok mesterkedésének, kemény büntetést róttak rájuk. Ám szent Jeromos igen elbúsult szívében ennyi gonoszság láttán és visszatért Betlehembe, hol is kolostort építve, feltette magában, hogy azontúl ottan tölti életét a szent tudományok művelésében és Istennek szolgálatában.

Ama kolostor tőszomszédságában pedig, melynek szent Jeromos volt apátura, más kolostor is épült hamar idő múltán, melyet Paula római fő

nemes asszony építtetett, kit is még Róma városában szent Jeromos oktatótt a szent életben és a szent tudományokban. Ez mostan követte mesterét és magával hozta leányát is, szent Eustochiumot és több apáccal egyetemben itten élte le életét szent Jeromos közelében, ki is mindvégig lelki atyjok maradt, buzdítván és erősítvén őket a vezekelésben és az istenes életben s vállalva gyakorolván magokat minden jó cselekedetekben.

Történt valamely napon, hogy szent Jeromos testvéreivel az esti ájtatosságra menvén, a kolostorba orozslán lépett be, mely egyik lábára igen sántított. Megrettentek a többi testvérek és elfutottak, de szent Jeromos elébe ment, valamint ha vendég érkezett volna. Az orozslán pedig fölemelte fájós lábát és mutatta neki, hogy segítene rajta.

Akkor szent Jeromos szólította testvéreit és megfogván az orozslán lábát, parancsolta nekik, hogy tisztára lemosás és megvizsgálják, ha nincsen-e seb azon. Megvizsgálván pedig látták, hogy az orozslánnak lábát tövissek igen meghasogatták. Akkor kivonván belőle a töviseket, nagy gonddal gyógyították, mígnem visszanyerte épségét.

Annakutána az orozslán levetkőzte vadságát és megmaradt a kolostorban, házi állat gyanánt éldegélvén a barátok között. Am szent Jeromos észben vette, hogy az Úr bizonyára nem sebe miatt küldötte hozzájuk az orozslánt, hanem mivel segítségökre kívánt lenni; tanácsot tartott hát testvéreivel és kötelességül róttá az orozslánra, hogy a legelőre kísérje és ottan őrizze a kolostor szamarát, melyet tartottak, hogy fát hordjon nekik az erdőből.

Ügy is történt. Az orozslán híven kísérte a szamarat minden áldott napon legelőre és ottan őrizte, annakutána pedig napszállatkor hazavezette, hogy maga is megkapja napi eledelét.

Történt azonban valamely napon, hogy miközben a szamarat békésen legelészett, az orozslánt a nagy forróságban elnyomta az álom és aludván, nem vette észre, hogy kereskedők karavánja ment arra rogyásig megakartott tevékkel. A kereskedők pedig szemet vetettek a szamára és nem látván annak őrizőjét, igen megbátorodtak és elrabolván a szamarat, magokkal vitték.

Fölebredvén, az orozslán nem látta sehol a szamarat, igen fölgerjedett akkor és ordítván minden irányban futkosott, hátha meglelné, de mind hasztalan. Estszálltakor tehát megtért a kolostorba, miként szokta, de igen lógatta fejét nagy búsulásában és szégyellétében nem mert belépni a kapun.

A testvérek pedig látván, hogy a szamár nélkül tért meg és oly igen szomorkodik, mondták:

— Ej, gonosz állat, megéheztél, bizonyára széttépted a szamarat! Annakokáért ma este elvonjuk tőled az eledelt! Menj vissza és töltsed bendődet a szamárnak húsával, ha ugyan valamit meghagytál belőle.

Azonban gyanakodván, hátha netalán az oroszlán mégis ártatlan, magok mentek ki a mezőre, hogy meglássák, nem lenné-e valamelyes nyomát a szamárnak. De bizony hasztalan jártak oda. Bementek akkor a szent Jeromoshoz és megjelentették neki a dolgot, mondván:

— Atyánk, e gonosz állat, kit oly gonddal ápoltunk és tápláltunk, ma fölfalta szamarunkat a mezőn, mivelhogy künn járván, semmi nyomára nem lertünk.

Mondá akkor szent Jeromos: .

— Lássátok fiaim, hogy bizony elveszi büntetését torkossága miatt: holnaptól fogva ő hordja nekünk a fát az erdőből, szégyenszemre szamár dolgát végezvén, holott állatok királyának neveztetik. ,

Ám az oroszlán béketűrőssel viselte sanyarú sorsát. Történt pedig, hogy valamely napon dolga végeztével kiment a mezőre és annak minden zegét-zugát felkajtatta, ha netalán nyomára lelne a kolostor elveszett szamarának. Hát látja ám jó messziről, hogy rogyásig rakott tevékkel: kereskedők karavánja közeleg, a tevéket pedig szamár vezeti, kötélen lévén odakötözve az elüljáró tevének nyakához amaz országnak szokása szerint.

Jobban oda néz, hát látja, hogy bizony a kolostor szamara az. Nosza nagyot bödül, neki rugaszkodik és egyenest megrohanja a karavánt, mire a kereskedők eszük vesztetten menekülésre fogják a dolgot. Az oroszlán pedig iszonyatosan ordította, farkával csapkodván a földet és ijesztgetvén a tevéket, melyek is reszketvén megindultak a szamár nyomában. Mivelhogy a szamár is megismerte őrizőjét és nagy vidáman a kolostornak vette útját.

Látván pedig a testvérek a közelgő karavánt, melyet a szamár vezetett, szólították szent Jeromost, mondván:

— Jöjj sietve, atyánk, mivelhogy megtért a mi szamarunk és nyomában dúsán rakott karaván közeleg.

Szent Jeromos pedig kimenvén, mondá nekik:

— Kedves testvéreim, mossátok meg vendégeink lábát, adjatok enniök és várjátok meg az Úrnak rendelését.

Az oroszlán pedig futkosni kezdett a kolostorban és nyomukba szegődvén a testvéreknek a földön hempergett, farkát csóválta és a barátoknak kezüket nyalogatta örömeiben, mintha mondaná: „Íme, nem cselekedtem semmi gonoszt s helyre hoztam mulasztásomat!”

Szent Jeromos pedig látván a jövendőt, sürgette testvéreit, mondván:

— Siessetek, testvéreim, készítetek minden szükségeseket a vendégeknek, kik közelednek.

Azok pedig nem értették, de szívesen engedelmeskedtek. És mikorra mindenekkel *készen voltak, íme hívívő érkezett jelentvén, hogy vendégek állanak a kapuban és az apátúrral kívánnak szólni. Kiment akkor szent Jeromos, azok pedig lábaihoz borulván igaz bűnbánattal szóltak:*

— Atyánk, bocsáss meg nekünk, mivelhogy gonoszt cselekedtünk, elrabolván a kolostor szamarát!

Fölemelte őket szent Jeromos a földről és felelte nekik:

— Keljetek föl! Visszakapjátok, mi tiétek, ám többé máséhoz ne nyúljatok!

Igen hálálkodtak akkor a kereskedők és mondták szent Jeromosnak:

— Atyánk, fogadd tőlünk szívesen felét ez olajnak, mit viszünk, te áldásodért.

Sok ideig vonakodott szent Jeromos, mondván, hogy a bűnbocsánatért nem jár jutalom, ha nem az Istentől, ám azok addig-addig erősködtek, mígnem testvérei jóvoltáért elfogadta az adományt. A kereskedők pedig megígérték, hogy annakutána minden esztendőben annyi mérő olajat hoznak a kolostornak ők is és majdan örökösök is. És nagy vígassággal távoztak.

Harmincöt esztendőt élt még annakutána szent Jeromos a betlehemi kolostorban, oktatván testvéreit és harcolván keményen a gonosz eretnekek ellen levelekben és tudós könyvekben. És megérte Istennek rendeléséből ama súlyos csapást, hogy a pelagiánus nevezetű gonosz eretnek felekezet haddal támadván kolostorára, feldúlta és felégette azt. Ám a kemény üldöztetés múltán visszatért testvéreivel és a romokból újra felépítette a szent hajlékot.

Érezvén pedig halálát közeledni, igen örvendezett, mivelhogy óhajtott az örök békességet és Isten dicsőségének szemléletét. Akkor már oly igen erőt vett rajta az agg ember gyengesége és a nehéz kórság, hogy nem bírt fölemelkedni ágyában, hogy legalább ülve mondja el a szent

imádságokat. Annakokáért nagy kampós szöveget vertek a mennyezetbe testvérei, melyről vastag kötél csüngött alá. Ebbe kapaszkodott szent Jeromos és ékként fölemelkedvén, utolsó lehelletéig buzgón elmondotta imádságait.

Minekutána pedig ájtatosan felvette az utolsó szentségeket, mondá testvéreinek és tanítványainak, kik ágya fejenél egybegyültek:

— Ne sírjatok, testvéreim, mivelhogy harcomat megharcoltam és megfáradván megtérek az én Uramhoz. Es boldognak mondom magamat, mivelhogy nem félek a haláltól, mely csupán a gonoszoknak rettenetes, de nekem édes öröm és jó barát, mely megnyitja előttem mennyeknek kapuit! Szeressétek az Úr Jézust, kedves testvéreim, virrasszatok és imádkozzatok s meglátjátok, mely édes a halál a szent és igaz élet után.

És áldását adván reájok csendesen elszenderült.

Eltemették szent tetemét Betlehemben ama sírboltban, melyet maga építtetett az Úr jászolának közelében. Idők múltával azonban átalvítették szent testét Róma városába, hol is mai napig nyugszik Havi Boldog, asszonynak ama fő templomában, mely Santa Maria Maggiore templomnak nevezetik.

SZENT ÁGOSTON

ZENT ÁGOSTON, az egyház nagy tanítója, Afrikának Tagaste nevezetű városában született. Atyja pogány nemes úr volt, Patrícus, anyja pedig szentéletű keresztény asszony, Monika. Fiokat minden világi tudományokban jeles tanítók oktatták, úgyannyira, hogy hamar idő múltán messze földön nagyhírű mestere vált belőle a bölcselkedésnek és az ékesszólás művészetének. És ámbátor anyja a keresztény vallásban nevelte és igen jámbor életre szoktatta, az ifjú mégis gonosz írások olvasására tévedt és hitében megtántorodott és a manicheusok eretnek feikezetének hitére esküdött, mely szerint Krisztus Urunk nem volt Istennek fia, hanem közönséges halandó ember, a feltámadás pedig csak hívságos reménykedés. Ebben az eretnekségben élt szent Ágoston kilenc álló esztendeig.

Ám istenfélő anyja igen bánkódott fiának hitetlenségén és gyakorta panaszkodott miatta Istennek és siránkozott és mellét verte és kérte Istent, hogy térítse fiát az igaz útra. És más jámbor embereket is igen kért, hogy imádkozzanak érte Istenhez. Isten pedig megvigasztalta őt és látomást küldött reá álmában. Azt álmodta, hogy igen sír s ím egyszerre egy gyönyörűséges ifjú áll elébe és kérdezi szomorúságának oka felől, Ő pedig feleli:

— Ágoston, az én fiam, megtévedt hitében.

— Bízzál, — felelte erre a deli szép ifjú, — mivelhogy ő az leszen, ami te vagy!

Felébredvén pedig igen vígadozott és elmondá fiának, mit szólott vele amaz ifjú. De Ágoston imígyen felelt reá.

— Nem jól értetted, anyám, mivelhogy az ifjú így mondotta: „Te is az leszel, ami ő“.

— Bizony nem, nem így mondotta, hanem így: „Ő az leszen, ami te vagy“.

Ágoston pedig igen megkeményedett hitetlenségében, mivelhogy szíve még nem világosodott meg. De anyja nem tágitott és szüntelenül könyörgött Istenhez fiáért. El is ment a püspökhöz és kérte, szólana vele és igyekeznék őt tévedéséből az igaz hitre visszatéríteni. Feleie a püspök:

— Asszony, oly igen tudós a te fiad, hogy félek, netalán meggyőzne engem is ékesszólásával. Ámde én hiszem, hogy a te álomlátásod beteljesedik. Menj hát békében, nem lehet, hogy elveszen ennyi könnynek gyermeke!

Az időben nagyhírű tanítómester volt Ágoston és igen sok volt az ő tanítványa. Történt pedig, hogy Isten rendelése szerint Milano városába ment. Szent Ambrus volt ottan a püspök, ki is igen megörült jövetelének. És Ágoston is igen szerette szent Ambrust. Egy napon a püspök prédikált, Ágoston pedig hallgatta, mely ékesen szólott Istenről s mely bölcs beszéddel védelmezte a keresztény hitet és igen megzavarodott és megvilágosodott elméjében, hogy bizony rég időtől fogva hamis utakon jár. És feltette magában, hogy végét szakítja hitetlenségének.

Az időben látogatásra jött anyja messzi Afrika országából, ő pedig nagyon megörült látásán. És mikor meghallotta, hogy immár a keresztény hitnek némi világossága gyulladt fiának szívében, igen vígadozott és reménykedett Istenben, hogy hamar idő múltán egészen meg fogja őt téríteni. A Szentlélek pedig megsegítette szent Ambrust, hogy legyőzze Ágoston hitetlenségét. És valóban megtért Istenhez és szent Ambrusnak, igaz tanításához.

És imígyen gondolkodott magában: „Elmegyek én barátommal, Alipiusszal szent Simplicianushoz, ki is világi férfiú és igen jámbor ember és megkérjük őt, világosítsa meg jobban szíveinket.“ El is mentek a szent férfiúhoz és Ágoston elpanaszolta neki, mely eretnekségben tévedezett hosszú esztendőkön által. Simplicianus ekkor oktatta őt, miképpen hajoljon Krisztus igájába és oly ékesen szólott neki Istenről, hogy Ágoston szíve hamar felgyulladt isteni szeretetben és Simplicianus szívet meg-

mozgató példázatainak hallatán nagy nyugtalansággal és lelki háborússal felkiáltott:

— Ó mit hallok, barátom Alipius, és mit szenvedek! Íme, tanulatlan és oktalan emberek a bölcsesség teljességére jutnak és megismerik a mennyeket, mink pedig minden mi tudományunkkal szégyenben maradunk és nem ismerjük meg az egyetlen méltó igazságot. És míg amazok megnyerik a mennyet, mink poklokra süllyedünk!

És lelke nagy háborgásában elrohant onnét és Alipiusszal bizonyos kertbe ment és magával vitte szent Pálnak könyvét, melyet is helyezett egy fának tövébe, maga pedig egy fügefának árnyékába heveredett. És nagy bánatában és gyötrődésében igen megháborodott, szinte esztét veszten és igen zokogott és jajgatott keservesen és fennszóval mondá:

— Meddig szenvedem még eme gyötrelmeket? Vájjon minek vergődjem még holnapig? Engedd, ó Uram, hogy már ma meglegyen! Mely mélység és mely magasság vagy te, ó Uram! Nem szaladsz te előlünk s mink mégis alig tudunk eljutni hozzád! Fogadj engem, fogj meg engem és tarts meg engem te magadban!

És mikoron már sok ideig panaszkolt Istenért epekedő szerelmét és igen elbúslakodott, íme hangot hall, mely mondja:

— Vedd fel és olvasd!

Fölszerken ekkor és odasiet a fához, mely alatt a könyvet helyezte. Kapja is nyomban és felnyitja találomra valamely lapon, hol is írva látja eme szavakat:

— Öltözzetek új emberbe, a mi Urunk Jézus Krisztusba!

És ekkor nagy világosság áradott szívébe és minden kétsége eloszlott. Látta pedig Alipius, hogy igen felderül az arca és megkérdezte, mit olvas vájjon. Akkor újját a könyvre helyezte és mutatta Alipiussnak, mit olvasott. Alipius pedig olvasta a rákövetkező verset, mely így hangzik:

— A hitben erőtlent pedig fogjátok föl és vigasztaljátok!

Ekkor Ágoston egész leikével a keresztény valláshoz tért és elmondta anyjának mind, mik vele estek. Anyja pedig szívből megörvendezett és hálát adott Istennek kegyelméért. Szent Ambrus pedig megkeresztelte mind Alipiust, mind Ágostont, ki ekkor harmincharmadik esztendejében járt. Lemondott ekkor minden reménységéről, mely e világi élethez fűzte és iskolájának vezetését is odahagyta és igen hirtelen meggyarapodott a keresztény buzgóságban.

Ennekutána anyja hazakiváncozott Afrikába és Ágoston is vele ment, mert lelke egészen megváltozott: míg annakelőtte menekült anyja elől, most mindent kedvére cselekedett. Elindultak hát Milano városából és érkeztek Ostia kikötőjébe, hol nagy szívbeli vígassággal istenes beszélgetésekben töltötték napjukat. Ama napnak estéjén pedig mondá szent Monika:

— Édes fiam, én immár betöltöttem életemet és hahogy tégedet Krisztus Urunk igaz hitében tudlak, nincs miért tovább élnem.

És csöndesen elhunyt nagy szentségben, lelke pedig Istenhez szállt.

Ennekutána szent Ágoston mind egész házanépével egyetemben hazament öröklött jószágára s böjtöléssel és imádkozással élt Istennek, tudós könyveket írt és az ígét hirdette és oktatta a tudatlanokat. És szentségének és tudományának messze földön híre ment és valamely városban nem volt püspök, a hívők őt kívánták főpásztoruknak. Szent Ágoston pedig kerülté ama városokat, mivelhogy félt a püspöki méltóság nagy tisztességétől, holott Isten őt már eleve püspöknek választotta.

Történt pedig, hogy Hippo városának püspöke, Valerius igen megkérte őt, jönne el látogatására, mit is szent Ágoston szíves-örömet megcselekedett. Hogy pedig ott időzött, Valerius lelkére beszélt és meggyőzte nagy ellenkezését és pappá szentelte. Ennekutána szent Ágoston kolostort alapított, melyben sok más papokkal egyetemben igen nagy jámborságban és testvéri szeretetben és szegénységben élt. Szent életén igen örvendezett a püspök és különb-különb kiváltságokkal ékesítette őt és jeles ékesszóiása miatt rendelte, hogy az ő helyében prédikáljon. Ám igen félt Valerius, netalán szent Ágostont más valamely városban választanák püspöknek, annakokáért kérte, hogy Karthágó városának érseke, aggyastyán korára nézvén, engedje őt püspöki hivatalától megválania, és tegye helyébe szent Ágostont püspöknek, ki bizony nagyobb javára volna az egyháznak jómagánál. Igen ellenkezett szent Ágoston, mígnem végezetül parancsolta az érsek úr, hogy Hippo városának püspöki székét elfoglalja. Ekkor hát engedelmeskedett és halála napjáig viselte a püspöki hivatal terheit, de gyakorta mondogatta;

— Igen neheztel rám az én Uram Jézusom, mivelhogy méltatlan ember létemre a kormányra és az egyház vezérségére helyezett.

És ennekutána is alázatosan és szegényen élt, ruházata és saruja nem volt sem ékes, sem szennyes, de illendő és igen egyszerű. És ha

drága ruhákat kapott ajándékba, eladta azokat, eledele pedig zöldség és főzelék volt s csak a betegek és vendég utasok kedvéért helyezett asztalára húsételeket. Az asztalnál legszívesebben olvasott avagy vitázott és gyűlölte azokat, kik bőséges lakmározás közben felebarátaik megszólásával múltatták magokat. Annakokáért fel is íratta asztala fölébe:

Kinek kedve hajlik csűf emberszólásra,
Ennél az asztalnál szemem sose lássa!

Szent Ágoston igen jeles és épületes könyvben tette le életének nagy gyónását, melynek „Vallomások“ a neve. Bizony meggyónt ebben minden kicsi bűnt, még olyast is, hogy gyermek lévén, igen szeretett lapdázni és igen szívesen olvasta a hazug mesékkal töltött iskolai pogány könyveket. Meggyónta, hogy mikor a gyermekekkel játszadozott, igen szeretett mindenkor első lenni és bizony néhanapján almát és körtét csent idegen kertekből. És meggyónta, hogy igen kedvelte a kellemetes illatokat és kereste azokat, nemhogy futott volna tőlük. És igen szívesen hallgatta a szép muzsikát és hegedűszót és dallamos éneklést. És meggyónta bizony, hogy egyszer nagy gyönyörűséggel szemlélte, mint fogdossa a pók hálójában a szegény nyomorult legyeket.

Látta egyszer, amint a gonosz lélek könyvet vitt kezében. Kérdezte tőle:

- Mi vagyon írva ama könyvben?
- Az emberek bűnei vannak ebben írva, — feleli az ördög.
- Hol vagyok én abban megírva? — kérdezi szent Ágoston.

Mutat neki erre az ördög egy lapot, melyen írva volt, hogy egyszer feledésből nyugovóra tért, holott imádságát nem olvasta végig. Igen röstelkedett e miatt szent Ágoston és parancsolta az ördögnek, hogy maradjon, míg nem ő visszatér. És elment a templomba s elmondott egy más ájtatosságot és több imádságokat és addig kérte mi Urunkat, míg nem megbocsátotta neki feledését. Visszatért akkor az ördöghöz és mondá neki, keresse ki ama lapot, melyen bűne írva volt. De bizony az nem lelte már, mivelhogy ki volt törölve. Ennekokáért igen megharagudott az ördög és mondá:

— Igen fájjalom, hogy megmutattam neked könyvemet és benne írott bűnödöt, mivelhogy imádságod oly igen ájtatos volt, hogy eltörölte az én írásomat.

Történt egyszer, hogy szent Ágoston a tenger partján járt és azon töprenkedett, miképpen fejtené meg a Szentháromság titkát. És látott egy gyönyörűséges kisedet gyermeket ülni a tengernek partján, ki is hitvány apró kanállal meregette a tengernek vizét holmi csekély kis gödörbe. Mondja hát a gyermeknek:

— Mit művelsz a vízzel?

— Bele akarom merni a nagy tengert ebbe a kicsiny gödörbe, — feleli a gyermek.

— Hagyd abba, fiacskám, — inti őt a püspök, — ugyan végére nem jársz ennek, mivelhogy a tenger végtelen.

— Előbb végére járok én ennek, — adja vissza a szót a gyermek, — mint te annak, mit elmédben forgatsz!

És ezzel a szóval eltűnt a gyermek, szent Ágoston pedig igen megalázkodott akkor tudományában és világosság támadt elméjében, hogy maga Istennek fia volt ama kicsiny gyermek.

Történt pedig az Úrnak négyszázharmincadik esztendejében, hogy a vandál nemzetség igen nagy sereggel jött Afrikába és Hippo városát is dúlta, melyben Ágoston püspök volt. És út jókban asszonyokat és gyenge gyermekeket gyilkoltak és mindeneket elpusztítottak és senki emberfiának nem kegyelmeztek. Nagy erővel ostromolták akkor Hippo városát is és mind annak lakossága igen nagy ínségre jutott. Öregsége napjait tengette ekkor már szent Ágoston és igen fájt szívének a sok nyomorúság, mit megérnie adatott és könny volt a kenyere éjjel és nappal és buzgó imádságban kérte Istent, kegyelmezzen népének, avagy adjon neki béketűrést, avagy pedig vegye őt magához. És eme harmad könyörgését meghallgatta az Úr és az ostrom harmadik hónapjában forró lázat bocsájtott reá. Lefeküdt akkor ágyába szent Ágoston és felíratván a hét bűnbánati zsoltárt, tétette a falra maga elé és szüntelen sírással azokat olvasta tíz álló napon által, miközben senkit is nem engedett szobájába lépni, ha nem az orvost és a szolgát, ki eledelt hozott.

Történt mégis, hogy bizonyos beteg bejutott ágya mellé és igen kérte, tenné rá kezeit, hogy meggyógyuljon betegségéből. Mondá neki szent Ágoston:

— Mit beszélsz, fiam? Vájjon ha én ilyest tehetnék, nem tenném-e meg tulajdon magamon?

De az csak állhatatosan kérte, mondván, hogy látomásban adatott

értésére, hogy csak menjen Ágostonhoz és meggyógyul. Látván tehát erős hitét, szent Ágoston imádkozott érte és fejére tette kezét, mire a beteg nyomban meggyógyult.

Tizednapon azután meggyóna minden bűneit és magához vette Urunk szent testét s miközben testvérei mellette virrasztottak és imádkoztak, csöndesen elszunnyadott, lelke pedig a mennyei örömökbe szállt. Annakutána testvérei vették tetemét, illatos kénetekkel fűrésztötték és tiszta gyolcsokba takarták és nagy tisztességgel eltemették. Történt pedig ez az Úrnak négyszázharmincadik esztendejében.

Életében és különösképpen halálában számos jeles csodát művelt szentségének és istenfélelmének nagy erejével. Történt, hogy valaki, ki igen tisztelte az egyháznak eme nagy szentjét, buzgóságában nagy summa pénzt adott ama barátnak, ki a holttetemét őrizte, hogy vágja le szent Ágostonnak egyik ujját és adja neki. A barát ugyan elvette a pénzt, de más halottnak ujját vette és selyemkendőbe takarva odaadta ama buzgó embernek, mondván, hogy szent Ágostonnak ujjá az. Ő pedig illő tisztességgel vette a szent ereklyét, igen nagy becsületben tartotta és gyakorta szemlélte és csókjaival illette és kebléhez szorította. Isten pedig látván az ő nagy hitét, titokban kicserélte amaz ujját szent Ágostonnak egyik igazi ujjával.

Történt pedig, hogy a szentnek újjá által számos csodák estek, mi fölött ama fent mondott barát igen csodálkozott és monda, hogy nem szent Ágostonnak ujjá az, hanem valamely idegen halottnak. Fölnyitották akkor a koporsóját és bizony látták, hogy a szentnek egyik újjá hiányzik. Az apátúr pedig nyomban elcsapta hivatalától ama barátot és keményen megfenyítette.

Történt, hogy valamely szent férfiú révületben a mennybe ragadtatott és látta mind a szenteket, de szent Ágostont hiába kutatta szemeivel a mennyek dicsőségében. Kérdezte hát látomásában az egyik szentet, vájjon hol vagyon szent Ágoston? Mire az így felelt:

— Szent Ágoston fent vagyon a mennyek legmagasabb dicsőségében, hol is a Szentháromság szentséges titkáról szól több más jeles tanítókkal!

Valóban a mennyek magasságos tündöklése és örökké tartó gyönyörűsége lett az ő része, ki földön jártában szavával és tollával és szent életével fennen hirdette Isten országának dicsőségét.

SZENT BENEDEK

ZENT BENEDEK az Úrnak 480. esztendejében született Nursia városában, Itáliában. Ahogy ifjúvá serdült, szülei Róma városába adták, hogy jeles mestereknél tanulja a tudományokat. Ám szent Benedek igen félt, hogy társainak könnyű és henye élete ó't is elcsábítja a jámborság és istenfélelem igaz útjáról, s ennekokáért feltette magában, hogy búcsút mond a tudományoknak és kimegyen a pusztaságba, hogy ottan egyedül Istennek éljen.

Ám anyja igen szerette és megtudván szándékát, nyomába eredt és utolérte ó't. Valamely faluban pedig történt, hogy anyja munka közben oly erősen ütötte a búzatisztító szitát az asztalhoz, hogy bizony a szita összetörött, holott nem is volt övé, hanem csupán kölcsönben vette a szomszédoktól. Sírt is akkor a jó asszony keservesen, mit látván szent Benedek, igen megesett szíve anyjának könnyein. Imádkozott tehát és annakutána fogta a szita darabjait, egybeillesztette, mire a szita ismét egészé vált.

Kevés idő múltán nagy-titokban megszökött anyja mellől és elbujdosott Subiaco városának hegyeibe, hol is három álló esztendeig élt imádságban és vezeklésben. Ott a hegyekben találkozott szent Romanusszal, ki is egész életét ottan töltötte Isten szolgálatában. Szent Romanus szívesen fogadta az ifjút, szerzetes csuhát adott neki és oktatta a remete életben és élelméről is gondoskodott, olyaténképpen, hogy hosszú kötélre kötötte a kenyeret, melyet neki szánt és leeresztette ama mély barlangba,

melyben szent Benedek lakozott. Hogy pedig a jámbor ifjú észbe vegye, mikor hozza neki szent Romanus az eledelt, csengettyűt kötött derék-övére, melynek hangjára Benedek figyelmeztet és így megkapta minden-napi kenyérét.

Ám a gonosz lélek irigyelte az ifjú szentségét és próbát tett vele, netalán elcsábíthatná. Történt egy napon, hogy bizonyos fekete madár, mely rigónak neveztetik, szüntelen arca előtt röpdösött, úgy hogy kezével könnyű szerrel megfoghatta volna. Ám gyanú támadt szívében, vajjon nem az ördög incselkedik-e vele és annakokáért keresztet vetett a madárra, mely is nyomban nagy visongással elröpült. Másszor az ördög szeme elé állította valamely gyönyörűséges asszonynak képét, kit valaha ismert és oly igen tüzelte testét a gyönyörködés és paráznság kívánságával, hogy szent Benedek már szinte levetette barát-csuháját, hogy odahagyja a remeteséget cserében a világi gyönyörűségekért. És ekkor az isteni kegyelem megvilágosította elméjét s hogy bűnéért vezekeljen, csakugyan levetette csuháját, ám azon mezítelenül földre vetette magát és meghengergette testét a tövisekben és csalánokban, úgyannyira, hogy mind egész teste csupa seb volt és testének sebei által meggyógyultak lelkének sebei. És onnan kezdve soha többé nem bántotta a gonosz lélek kísértése.

Történt pedig, hogy szent Benedeknek híre-neve igen megnövekedvén, eljöttek hozzá mind a barátok valamely kolostorból, melynek apátura éppen meghaiálózott és igen kérték, jöjjön hozzájuk, hogy apáturoknak válasszák. Ám ő sok ideig ellenkezett, mondván, hogy maga élete módja nem igen illik ama jámbor barátok élete módjához, de végezetül meggyőzték őtet és hajtott szavokra.

Apátúr lévén tehát, parancsolta testvéreinek, hogy a regulákat keményebben megtartsák, azok pedig korholták önnönmagukat, hogy szent Benedeket választották apáturoknak, ki is mostan munkára és imádságra fogja őket. Bizony nehezökre esett elhagyni a régtől megszokott henye és bőséges életet, annakokáért mérget kevertek a szentnek italába s mikor asztalnál voltak, odakínálták neki. Ő pedig keresztet vetett az italtra, mire az üveg pohár nyomban összetört, mintha kövel megdobták volna.

Akkor megértette szent Benedek, hogy a pohárban halálos ital volt, mely nem tudta állani az életnek szent jelét. Fölkelt és szelíden szólott:

— Testvéreim, a mindenható Isten könyörüljön rajtatok! Nemde megmondottam, hogy nem illik az én életem módja a tiétekhez?

És ezt mondván, visszatért a magányos pusztaságba, hol tovább folytatta Istennek kedves vezeklő életét. Ám immár nem sok ideig élhetett a magányosságban, mivelhogy Isten másképpen rendelte élete folyását. Ugyanis szentségének híre menván, seregestül özönlöttek hozzá mindenfelől oly férfiak, kik a szent és magányos életre vágyakoztak. Szent Benedek ugyan húzódozott, hogy maga mellé vegye őket, ám azok megmondották, hogy semmiképpen el nem mennek tőle s így kényszerítve volt befogadni őket, eleinte ugyan barlangjába, de hogy számuk igen megnövekedett, Valeria tartományban tizenkét kolostort építtetett s minden egyesben helyezett tizenkét barátot, fölébök pedig egy-egy perjelt rendelt. Maga kis házikóban lakozott barlangja mellett és onnét kormányozta mind a kolostorokat.

Volt pedig az egyik kolostorban egy barát, kinek sehogyan sem volt ínyére az elmélkedés, melyet pedig szent Benedek szerzeteseinek parancsolt, hanem a zsoltár-ének végeztével kisurrant a kórusból és kimenvén hívságos világi dolgokkal foglalatoskodott. Minekutána ama kolostornak perjele megjelentette szent Benedeknek az állhatatlan barát dolgát, a szent apátúr elment oda látogatóba és íme látta, hogy ama barátot a zsoltár-ének végeztével valamely fekete kis gyermek ruhájánál fogva vonszolja kifelé és nyomban megismerte, hogy az ördög az. Mondá azért a többi testvéreknek és a perjelnek:

— Vájjon nem látjátok-e, kicsoda vonszolja őtet?

Bizony mit sem látunk, — felelték azok.

Imádkozzunk hát, — mondá szent Benedek, — hogy ti is meglássátok.

És akkor valamennyien meglátták az ördögöt, szent Benedek pedig kimenvén, vesszőt vett és ama barátot igen megvesszőzte. És az ördög nyomban távozott mellőle és azon túl a barát igen buzgón ottan maradt az elmélkedés idején.

Három pedig ama kolostorok közül magasan fenn volt a hegytetőn és a barátok, kik azokban lakoztak, kényszerítve voltak a völgyből hordani magoknak a vizet. Panaszkodtak is szent Benedeknek, hogy helyezze máshová a kolostort. Akkor szent Benedek éjszakának idején felmenvén a hegyre, sokáig buzgón imádkozott, annakutána pedig három nagy követ hengerített ama helyre. Hazamenvén pedig mondá a barátoknak, kik már hajnal óta ottan várahoztak, hogy végzését megtudják:

— Menjetez vissza és ássatok ama sziklában, mely fölött a három nagy követ meglátjátok, mivelhogy az Úrnak hatalma vagyon vizet fakasztani abból nektek.

Hazamenvén tehát látták, hogy a sziklából már is szivárog a víz és kutat ástak, mely is nyomban oly igen bőségesen megtelt vízzel, hogy még az alatt vonuló völgybe is patakban folyt lefelé.

Történt, hogy szent Benedek házikója közelében valaki ép a tövisbokrokat vagdalta ki sarlójával, mikor a sarló pengéje hirtelen kiröpült nyeléből és valamely mély tóba hullott. Igen bánkódott miatta amaz ember, nem lévén más sarlója, Szent Benedek pedig látván nagy szomorúságát, a tó vizének szélére helyezte a sarló nyelét, mire a penge nyomban fölbukkant a vízből és odaúszott a nyeléhez.

Ama nemes ifjak között, kiket szüleik szent Benedek kezére adtak, hogy nevelné őket, volt egy római főfő tanácsúrnak két fia, Maurus és Placidus nevezetű. Történt egyszer, hogy Placidus vízért menvén beleesett a folyó vizébe, mire elkapta a hullám és mintegy nyíllövésnyire befelé sodorta a parttól Szent Benedek éppen cellájában volt ez időben és lelkében látta, mi esett Placidusszal. Szólította hát nyomban Maurust és mondá neki:

— Meni tüstént a folyóhoz és mentsd ki testvéredet!

Az pedig nem ellenkezett, hanem áldását kérvén, sietett, hogy a parancsot teljesítse. És a folyó szélére érvén, csak tovább ment annak színén gyalogszerrel, valamint ha a síma földön járna. Bejutván a folyó közepébe, megragadó az ifjút hajánál és kivonta a partra.

Hazamenvén pedig vele együtt, ieborult szent Benedek előtt és magasztalta őt, mivelhogy oly nagy csodát művelt vele. Ám szent Benedek mondá:

— Birzony nem magam érdeméért művelte ezt az Úr, hanem a te szíves és kész engedelmességedért!

Ám volt az egyik kolostorban egy gonosz barát, Sátánnak cimborája, név szerint Florentius, ki mód felett irigykedett Isten emberére és oly gonoszságra vetemedett, hogy mérgezett kenyeret adott neki. Ám a szent belelátott a gonosznak lelkébe és elvette ugyan tőle a kenyeret, de nyomban szólította ama hollót, mely minden nap kezéből szokta venni élelmét és mondá neki:

— Jézus Krisztus nevében parancsolom neked, hogy vedd e kenyeret és tedd le oly helyen, hol senki fia hozzá nem férhet.

Akkor a holló kitátotta csőrét és kiterjesztvén szárnyait körbe-körbe szálldosott ama kenyérdarab körül, mintha kívánna engedelmeskedni, de nem igen merne. Szent Benedek tehát újból meg újból biztatta és mondá neki:

— Vedd csak, vedd bátran és dobjad el úgy, miként mondtam!

Végezetül elkapta a madár a kenyeret és elröpült vele. Harmadnapra pedig visszatérvén, szent Benedek kezéből megkapta a mindennapos búzaszemeket.

Látván tehát Florentius, hogy mesterének testét megölni nem tudja, a tanítványoknak lelkét kívánczozott megölni és rejtekben vezetett a kolostor kertjébe céda leányokat, kiknek parancsolta, hogy ottan levetkeztvén táncoljanak és világi dalokat énekeljenek, így akarván gerjedelmet ébreszteni a barátok testében. A szent ember pedig látván e határtalan gonosztságot és igen rettegvén, hogy netalán némely testvérei megtántorodjanak, velők egyetemben fölszedelődvén távozott onnét és a nápolyi király országába ment, hol is egy Monte Cassino nevezetű magas hegy tetején megtelepedett.

Florentius pedig ott állott a napóra tornyában és látván, hogy a szent, kit oly igen gyűlölt, eltávozott s ő egyedül marad cimboráival, igen megörvendezett. Ám abban a pillanatban a torony nagy dübörgéssel összeomlott és a gonosz barátot maga alá temette. Maurus pedig látta ezt és nagy vígassággal utána eredvén szent Benedeknek, mondá neki:

Fordulj vissza, atyám, mivelhogy elpusztult, ki üldözött tégedet.

Szent Benedek pedig nagyot sóhajtván mondá:

Fiam, bűnbánatot rendelék neked, mivelhogy örvendeztél ellenségünk halálán!

Annakutána megérkezvén Monte Cassino hegyére, talált ottan egy templomot, mely Apolló nevezetű pogány bálvány-istennek volt szentelve. Ezt tehát nyomban lerombolta és helyében más templomot épített testvéreivel Keresztelő szent János tiszteletére, a népet pedig, mely ama templom környékén lakozott, mind megtérítette a bálványimádásból.

Ám a gonosz ellenség itten is nyomában járt, szüntelen undok formában szemei elé tűnt és ily szókkal gyötörte:

— Benedek, Benedek, kinek neve annyit teszen, mint áldott, bizony átkozott vagy te háromszorosan, hogy engemet ily keményen üldözöl!

Történt valamely napon, hogy a testvérek a templomot és a kolos-

tort építvén, nem bírtak megemelni egy nagy követ, hogy feltegyék a falban helyére. És mind valamennyien nekifeszültek már, de semmire nem mentek vele. Akkor szent Benedek áldást adott a nagy kőre, mire két ember pehely gyanánt fölemelte, miből nyilván megtetszik, hogy az ördög vett abban szállást és nem engedte helyéből elmozdítani.

Ugyanaz időben történt, hogy egy napon Istennek embere látta, amint a gonosz lélek arrafelé ment, hol a testvérek a kolostor falát már igen magasra húzták. Félvén tehát, nagy szóval kiáltott nekik:

— Testvéreim, óvakodjatok, mivelhogy a gonosz lélek ti hozzátok megyen!

De még alighogy kimondotta e szavakat, íme a gonosz ellenség már is romba döntötte a falat, mely dőlteben egy ifjú szerzetest agyonnyomott. Mondá akkor szent Benedek:

— Tegyétek lepedőbe tetemét és hozzátok élém!

Minekutána pedig odahozták, melléje térdelt és sok ideig buzgón imádkozván, feltámasztotta őtet, ki is mingyárt visszament folytatni előbbi munkáját.

Volt egy igen jámbor életű világi ember, ki minden esztendőben meglátogatta szent Benedeket és egész úton, mígnem hozzája elért, böjtöt tartott. Egyik esztendőben is hozzá igyekeztén, melléje szegődött útközben valamely utas, ki bőséges eledeleket vitt magával tarisznyájában. Estére kelvén pedig kínálta a zárandokot is, mondván:

— Jer, testvérem, együnk, nehogy megfáradjunk az útban!

Felelte akkor a zárandok:

— Úton lévén semmi eledelt nem veszek magamhoz!

Akkor a másik elhallgatott, de kevés órák múltán újból kínálhatta őt. De ez csak nem hajtott szavára és megtartóztatta magát. Annakutána igen haladt az idő, ők pedig érkeztek valamely selymes rétre, hol hűvös patak vize folydogált. És amaz ember újra szólott, mondván:

— Igen későre jár, ideje valamit falatoznunk, mivelhogy testünk elbágyadott.

És a zárandoknak oly igen csiklandotta orrát az eledelek illata és ínyét a hús víznek íze és szemét a hímes rét gyönyörűsége, hogy megtört akarata és feledvén fogadalmát evett és ivott. Megérkezvén pedig szent Benedekhez, mondá az neki:

— íme testvérem, nem voltál résen, mivelhogy az ördög volt a te

útitársad, ki előszörre és másodsorra ugyan kudarcot vallott, ám harmadsorra győzedelmet vett rajtad.

Akkor látta a zarándok, mely bűnbe esett vigyázatlansága miatt és zokogván leborult szent Benedek lábai elé.

Hírét vette egy napon szent Benedek, hogy Campania tartományának Massico nevezetű hegyén él valamely jámbor remete, szent Márton, ki is félvén, hogy megtántorodik és odahagyja a vezeklő életet, nehéz vaslánccal a sziklához bilincselte magát magányos barlangjában, úgy hogy nem mehetett tovább, csak ameddig lánc engedte. Akkor szent Benedek elküldötte hozzá egyik testvérét és üzenté neki:

— Ha valóban Istennek szolgálja vagy, ne vasból vert bilincsel láncoljad magadat az istenes élethez, hanem Krisztusnak bilincseléssel, vagyis az isteni szeretettel.

Ennek hallatára szent Márton levétette magáról a vasbilincset és megmaradt remeteségében pusztán Jézus iránt való szeretetből.

Totila, a gotoknak királya, ki nagy sereggel szörnyen pusztította Itáliát, sokat hallott szent Benedek csodatetteiről és prófétai erejéről. Meg akarván tehát bizonyosodni felőle, némely szolgálói kíséretében megindult a kolostorba. De parancsolta egyik szolgájának, kinek Rigó volt a neve, hogy cseréljen vele ruhát és szolga létére Totila királyi öltözetében menjen jó előre a kolostorba. Ám még nem is érkezett a kapuhoz, szent Benedek már messziről kiáltotta feléje:

Vesd le, fiam, vesd le, nem illik rád ez öltözet, mivelhogy csupán szolga vagy!

Igen megrettent erre Rigó és visszasietett urához megjelentvén neki, mit szólott szent Benedek. Akkor maga a király is fölment a kolostorba és földre vetette magát a szent előtt, ki is végezetül fölemelte őt és megpírongatván mondá neki:

— Sok gonoszárt cselekedtél, király, s még mostan is sok gonoszárt cselekedel. Szűnj meg végre gonoszárt cselekedni!

És akkor jövendőlte neki, hogy ostrommal beveszi Róma városát, átkel a tengeren, még kilenc esztendeig uralkodik, a tizedikben pedig meghal. A király igen megindult szent Benedek szaván és imádságába ajánlván magát eltávozott és ennekutána jóval emberségesebben uralkodott. És minden, mit szent Benedek megjövendölt, beteljesedett rajta.

Volt egy növendékpap, kit igen gyötört az ördög s azért élményén

szent Benedekhez kérte őt, hogy űzze ki belőle a gonosz lelket. Miután pedig kiűzte, mondá neki:

— Menj, fiam, és többé húst ne egyél, sem a *szent* egyházi rendeket föl ne vegyed. Mert amely napon fölveszed a szent rendeket, az ördög martaléka vagy mindörökre és semmi meg nem szabadít!

Ám mikor a növendék pap látta, hogy nálánál ifjabbak is fölverték már a szent rendeket, feledvén szent Benedek intelmét maga is kérte, hogy fölszenteljék, mit a püspök, nem tudván szent Benedek parancsáról, meg is cselekedett. Annakutána pedig az ördög nyomban gyötörni kezdette s nem is hagyta el többé, mígnem meghalálozott.

Történt, hogy bizonyos ember két üveg bort küldött a szentnek, a szolga pedig, ki vitte, egyiket útközben elrejtette és csak egyet adott át. Melyet is szent Benedek illő köszönettel fogadván mondá ama szolgának:

— Vigyázz, fiam, nehogy igyál amaz üvegből, melyet elrejtettél; inkább fordítsad lefelé nagy óvatosan és nézd meg, mi legyen benne.

A szolga pedig igen megzavarodott szent Benedek szavaitól és visszamenvén ama helyre, próbát tett és lefelé fordította az üveget. Es íme: az üvegből nagy kigyó tekergődzött elő.

Másszor történt, hogy szent Benedek éppen vacsoráztván, valamely barát tartotta neki a lámpást, ki is zúgolódott szívében és így dohogott magában:

— Vájjon kicsoda ez, hogy én itt állok mellette, míg ő eszen és a lámpást tartom és szolgálom őtet? Kicsoda vagyok én, hogy őtet szolgáljam?

Szent Benedek pedig annak szívébe pillantván mondá neki:

— Vess keresztet, testvérem, vess keresztet! Miket beszélsz magadban?

Es nyomban hívatta más testvéreit s attól elvétetvén a lámpást, küldötte a kolostorba, hogy békén maradjon és kevélysége miatt vezekeljen.

Élt akkoron bizonyos Gállá nevezetű gót ember, az ariánus gonosz eretnokség híve, ki is Totila király idejében ádáz kegyetlenséggel kínoztta a papokat és barátokat, úgyannyira, hogy valakit közülök kezébe kaparintott, bizony elevenen az ki nem került onnét. Történt pedig, hogy egy napon igen meggyötört valamely parasztot és keservesen megkínóztván őtet, faggatta, hol vannak kincsei. Mire a paraszt szörnyű fájdmában szólott:

— Bizony, hogy semmi nincsen nálam, mivel minden kincsemet Isten szolgájának, Benedeknek ajánlottam.

Akkor a gonosz Galla szüntette a kínzást és erős szíjjakkal lovához kötözvén a parasztot, maga előtt hajtotta, hogy ama Benedekhez vezesse őt, kinek kincseit ajánlotta.

El is vezette őt a kolostorba és belépvén ott lelték szent Benedeket, ki éppen cellájában ült a földön és valamely könyvet olvasott. A paraszt pedig monda akkor Gallának, ki nyomában jött nagy haragosan:

— Im ez itt Benedek atya, kiről szólottam.

Az oktalan Gállá pedig azt vélte, hogy mostan is úgy elbánik majd Istennek szolgájával, miként a többivel eladdig elbánt, azért kevélyen belépvén, nagy hangon rákiáltott:

— Föl, föl! Add ide nyomban ennek a parasztnak kincseit, miket rád bízott!

Erre a szóra Istennek embere abbahagyta az olvasást és fölemelte szemét s rátekintett elsőbb a vad katonára, majd pedig a parasztra, ki megkötözve ottan állott előtte. És ahogy tekintete karjára esett, íme csodálatosképpen oly igen hirtelen megoldódtak azon a szíj jak, mint semmi emberi erő meg nem oldhatta volna azokat. És ahogy a paraszt ott állott szabadon, Gállá ím remegni kezdett ez isteni hatalom előtt és meghajtván kemény nyakát, leborult szent Benedek előtt és imádságába ajánlotta magát.

Mondotta akkor szent Benedek:

— Vezessétek őt ide hozzám, hogy áldásomat vegye.

Hogy pedig ott állott előtte, szent Benedek kemény szóval megfeddette őt sok kegyetlensége miatt, végezetül pedig áldását adta reá. És attól fogva Gállá megjuhászodott és sem ama parasztot, sem Istennek embereit többé nem bántotta.

Történt, hogy Campania tartományban igen nagy ínség volt és már szent Benedek kolostorában is oly igen megfogyatkozott a gabona, hogy ebéd idején a testvérek mind összesen öt kenyeret leltek a kamarában. Látta akkor szent Benedek, mely szomorúság fogta el őket és szólott:

— Miért szomorodtatok meg, hogy nincsen kenyerek? Ma ugyan kevés vagyon, ám holnap bővében lesztek!

És íme: reggelre kelvén, kétszáz mérő lisztet leltek zsákokban a kamara ajtaja előtt és soha meg nem tudták, ki által küldötte azt a mindenható Isten szent Benedek könyörgésére.

Ugyanez időben történt, hogy minden élelem megfogyatkozván a

kolostorban, csupán kevéske olaj maradt egy üveg edényben. És akkor jött valamely szegény ember szent Benedekhez alamizsnát kérvén. Mivelhogy pedig semmi egyéb nem volt a kolostorban ama csekély olajnál, parancsolta szent Benedek a pincemesternek, hogy adja oda ama szegénynek. Az pedig meghallgatta a parancsot, de nem engedelmeskedett, hanem elrejtette az olajat. Meglátta ezt lelkében Istennek embere és szólott:

— Nyomban vessétek ki az olajos üveget az ablakon, nehogy engedtlenség miatt maradjon valami a kolostorban!

Kivetették hát az üveget, mely is sziklára esett ugyan, de sem össze nem törött, sem egy csepp olaj ki nem ömlött belőle. Akkor szent Benedek parancsolta, hogy fölemeljék és odaadják ama szegénynek, ki alamizsnát kért.

Minekutána még a pincemestert megfeddette engedtlenségeért, buzgó imádságba merült és íme: egy nagy hordó, mely üresen ott állott, nyomban színig megtelt olajjal, hogy még a pince kövezetén is végigfolyott.

Küldötte egykor testvéreit bizonyos helyre, hogy ottan kolostort építsenek és ígérte, hogy egy bizonyos napon maga is ott leszen, hogy megmutassa, miképpen építsék azt. Ama napnak éjszakáján pedig, melyre jövetelét ígérte, megjelent a barátnak, kit a munka felügyelőjéül rendelt és tővéről-hegyére megmutatta, mit és mi módon építsenek. Ám a barát nem adott hitelt a látomásnak, hanem elmenvén szent Benedekhez szólott:

— Vártunk téged, atyám, hogy élj ősz hozzánk és nem jöttél!

— Miért szóltok így, testvéreim, — felelte szent Benedek, — vájjon nem jelentem-e meg nektek és nem mutattam-e meg mindeneket pontosan? Annakokáért végeztek mindent azok szerint, miket a látomásban nektek megjelentettem.

Nem messzire kolostorától lakott két főfő nemes családból való apáca, kik azonban sehogyan sem tudták fékezni nyelvöket, hanem csípős beszédökkel szüntelen ingerelték perjelüket. Ez pedig megjelenté a dolgot szent Benedeknek, ki is üzente az apácáknak:

— Nyelveteket megfékezétek, különben kiközösítlek benneteket!

Azok pedig semmibe vették a szent apátúr intelmét és nem változtattak gonosz szokásukon. Történt azonban, hogy kevés napok múltán meghaltak és szerzetesek lévén a templomban eltemették. Másnap pedig szent mise idején annak rendje szerint szólott a szerep:

— Távozzék innét, ki nem áldozott!

És íme látták akkor, hogy a két gonosz apáca fölkel a sírjából és kifelé indult a templomból. Nagy hirtelen megjelentették ezt szent Benedeknek, ki szólott:

— Vegyétek e szent ostyát és adjátok nekik bűneik bocsánata fejében és akkor nem lesznek többé kiközösítve.

És valóban annakutána többé nem keltek föl sírjaikból.

Másszor történt, hogy valamely barát szüleit meglátogatni akarván, áldás nélkül távozott a kolostorból. Ama napon pedig, melyen szülei házába érkezett, meghalt. És mikor eltemették, a föld kivetette kétszer egymásután. Akkor szülei elmentek szent Benedekhez és kérték, adná szegény fiókra áldását, hogy befogadja a föld tetemét. Akkor szent Benedek vevén az Úrnak testét, odaadta nekik mondván:

— Menjetek és ezt helyezétek mellére és ily módon temessétek el!

Azok pedig úgy cselekedtek és akkor a föld befogadta a barát tetemét.

Valamely barát elébe járult és kérte, hogy bocsássa el őtet a kolostorból, mivelhogy nem bír abban megmaradni. Szent haragra lobbant akkor Benedek és mondá neki, hogy csak távozzék. Az pedig kimenvén, az úton szörnyű sárkánnyal találkozott szemben, mely igen tátogatta száját, hogy elnyelje őtet. Ijedtében nagy szóval kiáltott akkor a barát:

— Segítség, segítség, mivelhogy el akar nyelni engemet e szörnyeteg sárkány!

Odafutottak akkor más barátok, de semmi sárkánynak nyomát nem lették, csak a szökevény barátot látták ottan, ki szinte fuldoklóit, úgy rázta a hideg. Kézen fogták tehát és visszavezették a kolostorba, hol is nyomban szentül megfogadta, hogy soha többé onnan nem távozik.

Egyszer meglátogatta nővérét, szent Scholastikát, kit igen szeretett. Este pedig asztalhoz ülven, igen kérte őt a szent apáca, maradna vele még azon éjjelen, hogy együtt ájtatoskodjanak. Ám szent Benedek semmiképpense sem kívánt maradni. Ekkor szent Scholastika kezébe hajtotta fejét és sok ideig imádkozott. Föltekintvén pedig szent Benedek látta, hogy hírtélén oly szörnyű villámlás és égháború támadt és oly igen szakadt a záporosó, hogy bizony semmi kép útra nem kelhetett, pedig annakelőtte néhány pillanattal még szemernyi felleg sem volt a mennyboltozaton.

Igen megszorodott akkor szent Benedek, hogy nem kelhetett útjára és mondá nővéreinek:

— A mindenható Isten irgalmazzon neked, testvérem, mért cselekedted ezt?

— Kértelek és nem hallgattál meg, — felelte a szent szűz, — akkor kértem az Urat és meghallgatott. Mostan hát menj, ha tudsz!

És ekkép történt, hogy az egész éjszakát együtt töltötték és imádsággal és szent vigasztalásokkal művelték leiköket. Harmadnapon pedig, hogy szent Benedek visszaérkezett a kolostorba, ég felé emelvén szemeit látta, amint szent nővérenek lelke galamb képében mennyekbe száll és megértette, hogy azért tartotta őt akkor magánál, mivelhogy utoljára kívánta vigasztalását. Küldötte akkor testvéreit, hogy elhozzák a szent szűz tetemét a kolostorba, hol is tisztességgel eltemette ama sírboltban, melyet számára előre készített.

Egyik éjjelen, hogy szent Benedek az Úrhoz imádkozott és az ablakon kitekintett, látta, hogy hirtelen áradó fényesség üzi el az éjszaka sötétjét és ő egyszerre szemlélte az egész világot a napnak tündöklő ragyogásában. És látta e fényességben ég felé szárnyalni Germanus püspöknek lelkét. Kevés napok múltán pedig hírért vette, hogy a szent püspök éppen azon órában meghalálozott.

Azon esztendőben, melyben e világból elköltözendő volt, halála napját megjövendölte testvéreinek. Tehát hat nappal halála előtt rendelte, hogy felnyissák a sírboltot, melyben nővére feküdt, mivelhogy annak oldalánál kívánt maga is nyugodni. Annakutána lázak kezdtek gyötörni testét és oly igen elcsigázták, hogy hatodnapra jártányi ereje sem maradt.

Kérte azért testvéreit, hogy vigyék karjokon a templomba, hol is áhítatosan magához vette Krisztus Urunk szent testét és vérét és intette testvéreit, hogy szent buzgósággal megtartsák a rendnek szabályait, melyeket ő maga szerkesztett testvéreinek tökéletességére és lel kök üdvösségére.

Bágyadozó testét szerzetes testvérei támogatták, ő maga pedig égne emelte karjait és imádkozván, kilehelte tiszta lelkét, az Úrnak ötszáz-negyvenharmadik esztendejében.

Ama napon pedig, melyen szent Benedek Krisztus Urunkhoz költözött, két barátnak is, kiknek egyike cellájában ült, másika messze földön járt, egyazon látomása volt: láttak egy hímes szőnyegekkel terített, ragyogó fényességben tündöklő utat, mely szent Benedek cellájából kiindulván

egyenest mennyekbe vezetett. Mellettük pedig megállóit egy férfiú tisztes ruházatban és kérdezte őket:

— Vájjon kinek az útja ez, melyet mostan szemléltek?

Azok pedig álmélkodván felelték:

— Bizony, hogy nem tudjuk.

Szólott akkor ama tisztes férfiú:

----- Szent Benedeknek útja ez, melyen mennyekbe vonult.

Szent teteme eltemetett Monte Cassino hegyén, szent Scholastika sírboltjában, Keresztelő szent János templomában, melyet ő maga épített Apollónak lerontott bálvány-temploma helyében. Idők múltán általvitték szent tetemét Franciaországba, hol is Fleury nevezetű híres-neves bencés apátságban helyezték örök nyugalomra.

Szent Benedek rendje pedig, mely bencés rendnek mondatik, csodálatos gyorsasággal elterjedt az egész világon. E rendnek fiai valahol megtelepedtek, áldást hoztak az emberek életére. Tanították őket földet művelni, szerszámokat készíteni, templomokat, kolostorokat, ispotályokat, fogadókat építeni, ezeken felül pedig magokhoz vették a gyermekeket és oktatták őket a tudományokban és az Úr félelmében. Magok pedig nagy kutya-bőrökre és pergamentekre szorgosan másolgatták a régi híres bölcseknek könyveit és rajzolták azoknak bötiit arannyal, miniommal, mindennemű ékes ábrázolatokkal.

Szent Benedek fiai nagy tisztességet szereztek egyházuknak minden időkben, adván neki magok sorából 24 pápát, 200 bíbornokot, 7000 érseket, mégegyszer annyi püspököt és apáturat és valóságos seregét a szenteknek és boldogoknak. Es mindezt szent Benedek halálától nem is mai napig, csupán az Úrnak 1334. esztendejéig!

Isten eme kedves szentjének élete folyását és csodatetteit megírta Nagy szent Gergely pápa, ki maga is szent Benedek rendjének jeles szerzetese volt.

SZENT BERNÁT

ZENT BERNÁT atyja bizonyos Dccelinus nevezetű istenfélő lovag volt, kit az Úr hat fiúval s egy leánygyermekkel áldott, anyja pedig Etelka, igen jóságos egy asszony, ki gyermekeit mind maga tejével táplálta, nehogy dajkák tejéből netalán gonosz avagy istentelen természetet szívanak magokba. Szent Bernát volt harmadik gyermekök. Születése előtt anyja álmot látott: rémlett neki, hogy gyermek helyett kis kutyát szült, mely is hófehér volt, hátán vörnyeges csíkkal és igen ugatott, hogy messzire hallatszott a pusztákba és az emberek fölserkentek hallatára. El is mondta álmát egy bölcs embernek, ki imígy fejtette meg:

- A gyermek, kit méhedben viselsz, nagy tanító leszen és hangosan hirdeti majd az Őr igéjét és szavával szólítja a bűnösöket és őrzi majd a mi Urunk Jézus Krisztus nyáját.

És minekutána szent Bernát megszületett és hét esztendő s korbá serdült, a karácsony éjszakai ájtatosságon igen kívánczozott látni a mi Urunk Jézus Krisztust, amint Szűz Anyjától megszületik. Látott is egy festett képet, melyen ábrázolva volt a Boldogságos Szűz, ki keblén tartotta és tejével táplálta a drága gyermeket. A Szűz Anya pedig szólította szent Bernátot és mondá neki:

— Jöjj ide hozzám, hadd tápláljalak isteni gyermekemmel együtt, hogy megtanuljad a mennyei tudományt!

És keblére vette a gyermek szent Bernátot és táplálta őt maga tejével, és nem sok idő múltán megtetszett, mely nagy bölcsesség áradott a Szűz

Anya kebléből szent Bernátba, ki is már gyermek létére igen járatos volt a szent tudományokban.

És hogy felserdült, gyakran gondolta magában, mely múlandó a világ és minden, mi benne vagy. Feltette hát magában, hogy megválíék a világtól. Nem messze onnét volt kolostoruk a ciszterci barátoknak, kik igen istenes életet éltek. Tetszett is ez igen szent Bernátnak és mondá testvéreinek, hogy kívánkoznék belépni a kolostorba. De azok mind egész házuk népével el akarták téríteni szándokától. Szent Bernát azonban ékes szóval szólott hozzájuk és mondá nekik, mely hívságosak mind ama dolgok, melyekkel nem Istent szolgáljuk s mely igen nagy jutalom vár azokra, kik a mi Urunk Jézusunkat szolgálják. Ennek hallatára testvérei és mind egész házuk népe kívánkozott szent Bernáttal együtt a kolostorba lépni.

De volt neki egy testvére, Gotthárd nevezetű vitéz katona, ki nem akarta követni szent Bernátot. Fölemelte hát szent Bernát az ujját, odabökött vele testvéreinek oldalába és mondá neki:

— Hol most ez ujjam nyugszik, ottan hamar idő múltán dárda döfi által oldaladat. Akkor majd szíves-örömet jönnél velem a kolostorba!

Kevés napok múltán pedig történt, hogy Gotthárdot megfogták ellenségei és ama helyen, hol szent Bernát újjával mutatta, dárdát döftek oldalába, őt magát pedig fogságra vetették. És mikoron szent Bernát többi testvéreivel a kolostorba ment, éppen ott kellett elmenniök ama hely mellett, hol fent mondott bátyja tömlöcben sínylődött. Bemenvén hát hozzá, mondá neki szent Bernát:

— Gotthárd bátyám, menjünk hát most a kolostorba!

És akkor a lovag buzgón kérte Krisztus Urunkat, segítené őt ki e tömlőéből s fogadta, hogy ő is a kolostorba lép. És amaz éjszakán megoldódtak bilincsei és feltárult az ajtó és sikerült tömlöceből kimenekülnie. Sietett is szent Bernáthoz és mondá neki:

— Testvér, segíts a kolostorba jutnom!

Ennekutána szent Bernát mind az öt testvéreivel, azoknak vitézeivel és szolgálóival, szám szerint harmincadmagával megindult a kolostorba. Mikor pedig kiléptek az atyai házból, Guidó, az elsőszülött, meglátta, amint legkisebbik öccsük a piarcon játszadozott pajtásaival és mondá neki, otthon akarván őt hagyni:

— Örvendezzél, mivelhogy minden örökségünk a tied leszen!

Kinek is bölcsen felelte a gyermek:

— Hát ti a mennyek országát magatoknak veszitek, nekem pedig a földet hagyjátok? Nincs igazság az ilymódi osztozkodásban!

És kicsinyég atyjával maradt ugyan, ám hamarosan követte a többieket.

Huszonkétesztendő volt szent Bernát, mikor a szerzetbe lépett, az Úrnak 1112. esztendejében. És immár lerázta magáról e világnak nyúgeit és a szerzetben szigorún élt, imádkozásban, virrasztásban, böjtölésben és sok egyéb jó cselekedetekben. És mikoron már sok esztendeje a szerzetben volt, építtetett az apátúr új kolostort, melyet nevezett Claravallis-nak, francia nyelven pedig Clairvaux-nak, azaz Tiszta Völgynek és küldötte oda szent Bernátot, hogy ottan apátúr legyen. A kolostor pedig igen szegény volt, úgy hogy gyakorta falevél volt a testvérek eledele. Szeretjük mindazonáltal oly igen nagy volt, hogy szíves-örömet beérték ennyivel. Küldöttek pedig nekik hatszáz ezüst pénzt, hogy emberségesebb táplálékot szerezzenek azon. De rablók jöttek és útközben elvették mind a sok pénzt attól, ki megvitte volna nekik. Hogy ennek szent Bernát hírért vette, szólt:

— Dícsértessék a mi Urunk Jézus Krisztus! Megóvott bennünket attól, hogy igen aggódjunk eme nagy kincs miatt!

Valahányszor pedig szent Bernát új testvért vett fel a szerzetbe, imígyen szólott hozzá:

— Hahogy a kolostorba kívánsz jönni, hagyd odakívül a testet, mert itt a kolostorban csak az vagyon, mi a lélekre tartozik.

Jött pedig a szerzetbe kevés időnek előtte egy testvér, ki a világban szerencsejátékos volt és még mindig szeretett volna játszani és sokat nyereszkedni és igen kérte szent Bernátot, engedné őt ki a kolostorból. Kérdezi akkor szent Bernát:

— Édes fiam, mit akarsz cselekedni?

— Játsszani kívánok én és nyerekedni, — feleli az.

— Hahogy megígéred nekem, hogy részt adsz a nyereségből, — mondja neki szent Bernát, — én is rád bízom vagyonomat.

— Becsületemmel fogadom neked, — erősködik amaz, — hogy fele nyereségemet néked juttatom!

Adott tehát neki szent Bernát húsz garast és kibocsátotta a kolostorból. Szabad volt tehát a testvér és elment a szerencse játékosokhoz, kik is

elnyerték minden pénzét, mije csak volt. Igen elfogta ekkor a bűnbánat és visszament a kolostorba, hol is mondá néki az apátúr:

— Kedves testvérem, add ide nyereségemet!

— Jaj nekem, jó atyám, — siránkozik amaz, — mindenemet elveszítettem.

— Mivelhogy minden vagyonomat elveszítettem rajtad, — felelt erre szent Bernát, — jobb leszen, ha elveszlek tégedet, mintsem hogy semmim se legyen!

Történt egyszer, hogy szent Bernát úton lévén, valamely uccán általiogolt. Ott pedig szerencsejátékosok ültek és játszottak. Egyikük mondá:

— Nézzétek csak, mily szép lovon ül ez a barát. Bár elnyerhetném tó'le szerencsejátékban!

Hallja ezt az apátúr, odalovagol, az emberek pedig igen elcsodálkoznak, vájjon mit keres a barát szerencsejátékosok között? Mondja akkor szent Bernát a játékosnak:

— Hahogy erre a lóra kívánsz játszani, tégy ellenében annyi érő pénzt avagy egyebet, mi érő't ér.

— Mit tegyek hát ellene? — kérdi a játékos.

— Hahogy én nyerek, — feleli szent Bernát, — fogadod, hogy innentől testvérem leszel; hahogy pedig te nyernél, legyen tiéd a ló.

Igen megörült ennek a játékos és gondolta magában: „A barát úgyszem tud játszani“, fennszóval pedig mondá:

Ha melyikünk több szemet vet, az a nyertes.

Össze is szedte a játékos minden ő tudományát és kidobta a három kockát és tizennyolc szemet vetett. Mófdelett meg is örvendezett ezen. Most szent Bernát dobott és a mi Urunk Jézus Krisztus segedelméért folyamodott. Es íme mind a három kocka ketté hasadt és hat kocka lett belőlük, szent Bernát pedig harminchárom szemet vetett. Igen megrettent erre a játékos és semmikép nem kívánczozott tovább a világban maradni. Szent Bernát pedig igen örvendezett, hogy megnyerte az ifjút és hazavitte magával a kolostorba, hol is jeles barát vált belőle.

Valamit a szent tudományokban tanult, mind az erdőben és a mezőkön tanulta, elmélkedvén és imádkozván és testvéreinek gyakorta mondogatta, hogy nem voltak más mesterei, mint a bükkfák és a tölgyek az erdőkben.

Ruházatában mindenkor a szegénység volt kedve szerint, de gyűlölte a tisztátalanságot, mert gyakorta mondogatta, hogy lelkéről tesz bizony, ságot mind az, ki szennyes ruházatot visel, mind az, ki hívságosan kevélykedik öltözetében és az emberek becsülését sóvárogja. És ennek okáért mindenkor élt szívében ama közmondás, melyet szája is gyakorta hangoztatott: „Ki azt cselekszi, mit senki sem cselekszik, csodálják azt mindenek/* És mindezekben felül darócból szőtt vezeklő inget viselt eszterdők során által, míg rejtekben tehetette. De mikor észrevette, hogy titka ösmeretessé vált, nyomban levetette a vezeklő inget és a többi testvérek módjára öltözött.

Az időben, hogy a kartauzi testvéreket meglátogatta és minden lelki dolgokban erősítette őket, volt valami, min a kartauzi perjel igen elcsodálkozott, ez pedig szent Bernát nyerge volt: igen ékes és remekbe dolgozott nyereg, mely is csúfjára volt az önkéntes szegénységnek. Meg is mondotta ezt a perjel szent Bernát egyik testvérenek, ez pedig magának szent Bernátnak, ki módfelett álmétkodott rajta és kérdezte, vájjon kié ama nyereg? Mert ugyan ő abban lovagolva jött meg Claravallisból, ám oly igen kevés ügyet vetett rá, hogy nem is tudta, hogy az az ő nyerge. Másszor történt, hogy egész naphosszat a genfi tó partján lovagolt s a gyönyörűséges tavat nem is látta. Este pedig, mikor testvérei a tóról beszélgettek, kérdezte, merre vagyon ama víz és nem is tudta, hogy látta és egész nap mellette lovagolt.

Mikor egyszer szent Bernát lóháton valamerre járt, történt, hogy egy gazdaember melléje szegődött. Együtt folytatták aztán az utat és beszédbe elegyedtek, miközben szent Bernát panaszkodott gazdaembernek, mely állhatatlan az embernek szíve az imádkozásban. Ahogy ezt a gazdaember hallotta, igen megvetette szent Bernátot és erősködött, hogy neki bizony állhatatos a szíve, mikor imádkozik. Mivelhogy pedig szent Bernát meg akarta őt pírongatni és kevélységéből alázatosságra kívánta téríteni, mondá neki:

— Távozz tőlem egy kicsinyég és menj és mondj el a tőled telhető legnagyobb buzgósággal egy Miatyánkot. Ha pedig el tudod mondani a Miatyánkot olyképpen, hogy semmi más gondolat nem kél közben a te szívedben, bizony nyomban neked ajándékozom lovamat, melyen ülök. Fogadd meg hát becsülettel, hogy igazán megmondod nekem, ha támadt-e közben idegen gondolatod?

Igen megörült a gazdaember, mintha máris megnyerte volna a lovat és félre vonult és igen elmélyedett szívében és megkezdte a Miatyánk-ot. De mikor éppen a közepe táján tartott, feltámadt szívében ama gondolat, vajjon a lóval megkapja-e a nyerget is? És hogy ezt észbe vette, fölkelt és odament szent Bernáthoz és megmondotta neki, mely idegen gondolat kelt szívében. Ennekutána pedig soha többet nem kevélykedett ilyképpen.

Róbert testvért, szent Bernát egyik szerzetestársát és vér szerint való édes testvérét bizonyos emberek beszédei megtántorították és ő ifjúsága éveiben elhagyta szent Bernátot és beállott Cluny-ben a bencés kolostorba. Szent Bernát hosszá ideig semmit nem cselekedett e miatt, végezetül azonban feltette magában, hogy levelet ír neki és visszahívja. És mikor a levelet tollbamondja, a barát pedig, ki íródeákja volt, buzgón jegyzi, hirtelen nagy zápor szakad ám az égből. Fogja is a barát a levelet és össze akarja hajtani, netalán az eső kárt tenne benne, de odaszól neki szent Bernát:

— Istennek műve ez! Csak bizvást írj tovább!

És a barát tovább írta a levelet a zuhogó záporban és bármennyire is dőlt az eső, Istennek ereje távol tartotta a vizet a levéltől, hogy egy csepp nem sok, annyi sem esett rá.

Történt egyszer, hogy a pápa elküldötte szent Bernátot Milanóba, hogy annak lakosait kibékítse az egyházzal. Mikor Paviába érkezett, elvitte hozzá egy férfi a feleségét, kit az ördög megszállott. A gonosz lélek pedig azon nyomban szitkozódni kezdett a szegény asszony ajkain által és mondá:

Te, ki mohán és hagymán tengődöl, bizony nem kergetsz ki engem ez asszonyban vett lakásomból!

Küldötte akkor őket szent Bernát szent Syrus templomába, de szent Syrus azt akarta, hogy jeles szent vendégének jusson a gonosz lélek kiűzésének tisztessége és bizony nem gyógyította meg az asszonyt, kit is nyomban visszavittek szent Bernáthoz. Kezdett pedig ekkor az ördög kiáltozni az asszony szájával:

— Syrus nem bír kiűzni engem, Bernát nem bír kikergetni engem!

— Nem Syrus üz ki téged, — feleli szent Bernát, — nem is Bernát, hanem a mi Urunk Jézus Krisztus!

És mihelyt szent Bernát elmondotta imádságát, szólott az ördög nagy mókás kedvében:

Oly igen szeretnék szabadulni ebből a töppedt-kiaszott kis vén asszonyból, kiből oly szorosan gyötrődöm, de nem bírok szabadulni, mivelhogy a Nagy Úr nem akarja.

— Kicsoda ama Nagy Úr? — kérdezi szent Bernát.

— A názáreti Jézus, — feleli az ördög.

— Vájjon te láttad őtet?

— Bizony, hogy én láttam.

— Vájjon hol láttad őtet?

— Az ő dicsőségében.

— Ott voltál-e vájjon te is az ő dicsőségében?

— Bizony, hogy ott voltam én.

— Hogyan estél ki belőle?

— Luciferrel egyetemben seregestül hullottunk le onnét.

— Kívánczónál-e vájjon újra visszatérni az ő dicsőségébe?

— Késő már nagyon! — felelte az ördög és oly igen kacagott, hogy csak úgy rázkódott belé a szegény öregasszony teste.

Nagy-erős imádságot mondott akkor szent Bernát és íme az ördög nyomban kiment az asszonyból.

Küldetett egyszer szent Bernát Aquitania tartományba, hogy annak herceget megbékítse az egyházzal. Mivel pedig a herceg hallani sem akart a békülésről, szent Bernát az oltárhoz ment, hogy szent misét mondjon, a herceg azonban kívül maradt a templomon, kiátkozott ember lévén. Mikor pedig szent Bernát eme szavakat mondotta: „Az Úr békessége legyen mindenkor veletek!“, helyezte az Úr szent testét az áldozó tálcára és megindult vele. Es tűzbeborult arccal és lángoló szemekkel kiment a templomból és nagy haraggal mondá a hercegnek:

— Könyörögtünk néked s te megvetettél bennünket. Ide tekints hát: a Szűz Anya Fia, az Egyház ura jó íme tehozzád, ki az Egyházat üldözöd, Im itt a te bírád, kinek nevére minden térd meghajol. Im itt a te bírád, kinek kezébe jut majdan a lelked! Vájjon őt is megveted-e és elutasítod-e, miként szolgálót? Ellenkezzél hát vele, ha bírsz!

Es a herceg nyomban megtántorodott és egész teste reszketett és odaborult szent Bernát lábaihoz. Megtaszította ekkor őt szent Bernát a lábával és parancsolta neki, hogy fölkeljen és hallgassa meg Isten ítéletét. Föl is kelt a herceg és reszketett egész teste és mindent megcselekedett, mit csak szent Bernát parancsolt neki.

Agg ember volt már szent Bernát atyja, midőn eljött fiaihoz a kolostorba, hol is megmaradt mind haláláig. Volt pedig szent Bernátnak egy húga, ki férjhezment. Hát ez jött egyszer nagy pompával és ékes ruházatokban és nagy sereg csatlóssal bátyjai látogatására. Ám egyik bátyja sem akart szólani vele, csak az, ki akkor éppen a kapunak őre volt. Ez tehát mondá hűgának:

— Szégyenünkre vagyon a te hivalkodásod, mivelhogy magad vagy a megtestesült tisztátalanság!

Igen megrettent erre az asszony és mondá:

— Bizony jól tudom én, hogy bűnös vagyok. És éppen annakokáért jöttem ide, hogy tanácsot tartsak veled, miképpen szabaduljak a világtól.

Hogy pedig jószándokát megjelentették szent Bernátnak, kijött hozzá és ékesen szólott vele az istenfélelemről és a lelki életről és mondá neki:

— Hűgom, tekintsed a mi Boldogságos Asszonyunk példáját, ki bennünket mindenkoron a mi urunk Jézus Krisztushoz von.

És mivelhogy nem akarta elválasztani férjétől, parancsolta neki, hogy tegyen le a világ mindennemű hívságáról és csak Istennek éljen. Ennekutána hazabocsátotta. Ki is megtérve otthonába, elfordult a világ hívságaitól és istenes életre adta magát. Nem sok idő múltán pedig meglágyította férje szívét s minekutána a püspök feloldozta házasságától, kolostorba lépett.

Annakutána szent Bernát nehéz kórságba esett és hívatta testvéreit és mondá nekik:

— Három dolgot hagyok nektek örökségül, miket mind egész életemben híven megtartottam. Egyik: óvakodjatok a haragtól és bosszúságtól; másik: jobban higgyetek másnak, mint tulajdon magatoknak; harmadik: ha ki megbánt benneteket, viseljétek békén s megadással. Szeretet, alázatosság és béketűrés: ezt hagyom nektek örökül.

És minekutána lángoló ékesszólásával nagy sereget toborzott minden nemzetekből, hogy a Szent Földet visszahódítsák a gaz pogány szaracénusoktól, és minekutána ékes szavával sokaknak hitét és büzségét megedzette és Istennek kegyelme által sok csodát művelt és százhatvan kolostort épített és sok tudós könyvet megírt, hatvanhárom esztendő korában, testvérei karjaiban megtért teremtőjéhez, az Úrnak 1153. esztendejében.

Volt pedig ez időben egy apátúr, ki is imádkozás közben elszundított

a templomban. És látomása támadt, hogy szent Bernát odalépett hozzá és mondá neki:

— Jöjj velem a Libanon hegyéig, majd én egymagam felmegyek arra.

— Mit akarsz odafent a magasban cselekedni? — kérdezi az apátúr.

— Még sokat kívánok tanulni.

Elcsodálkozik ezen az apátúr módfelett és mondja:

— Mit tanulhatnál még te, atyám, hiszen nincs hozzád fogható senki a szent tudományokban?

— Nincs itt igaz tudomány, — mondja rá szent Bernát, — csak odafent van a tudomány teljessége, az igazság igaz ismerete.

Ennekutána felébredt az apátúr és hallotta, hogy szent Bernát éppen azon órában meghalálozott.

SZENT DOMONKOS

ELT KALERUEGA VÁROSÁBAN, Spanyolországban egy nemes ember, Felix nevezetű, kinek felesége, Johanna egy éjjelen álmot látott. Álmodta pedig, hogy áldott állapotban van és fiat szül. Meg is nézte nyomban a gyermeket és kutya-kölvöknek látta azt, melynek szájából tüzes láng csapott ki és a láng felgyújtotta az egész világot. Igen megrettent erre. A kutya-kölyök pedig igehirdetőt vagyis prédikátort jelent, a szájából kicsapó lángok pedig isten szavát, mellyel felgyújtja mind az egész világot.

Es hogy a gyermek megszületett, tisztességben és istenfélelemben növekedett mind egész ifjúságában s az emberek, kik látták, így szólották: A mindenható Istentől vagyon e gyermek!

Annakutána iskolába adták az áldott gyermeket, hol is jól megtanulta a Szentírást és elméjébe véste az isteni bölcsesség igéit. Idők múltán a gyermeket barátai a spanyolországi Valencia főiskolájára küldötték, hol is a hét szabad művészetet tanulta. És kitanulta az isteni bölcsesség, vagyis a theológia könyveit és oly igen nagy lett tudománya, hogy bővizű forrás gyanánt bugyogott szájából az isteni bölcsesség.

Az időben nagy ínség volt az országban és sok szegény ember éhalált szenvedett. Megegett rajtuk Domonkos szíve olyannyira, hogy eladta ruháit és némely könyveit, melyeknek árából táplálta a szegényeket. Volt pedig Osma városában egy püspök, ki hírért vette szent életének és igen megszerette érette és székesegyházában kanonokká tette őt. Itt

szolgált szent Domonkos Istennek nagy buzgósággal. És mikor látták nagy ájtatosságát, megtették őt második perjelnek.

És buzgón olvasta ama könyvet, melynek neve: „Szentatyák beszélgetései“, és ebből életének nagy tökéletességét merítette. És mikor egyszer a fent mondott püspökkel Tolosa városába igyekezett, észrevette, hogy vendéglátó gazdáját eretnokség fertőzte meg. Meg is térítette őt az igaz keresztény hitre és felajánlotta őt az Úrnak, későbbi munkájának első zsengéje gyanánt.

Történt egyszer, hogy szent Domonkos az eretnekek ellen prédikált és szent beszédének a szavait le is írta egy levélben, melyet odaadott valamely eretneknek, hogy megfeleljen rá, ha ugyan tud. És éjszakának idején összegyülekeztek az eretnekek és amaz illető elővette a levelet, cimborái pedig mondták neki, hogy vesse be a tűzbe és hahogy elég, az bizonyosság leszen az ő hitük igazsága mellett. Ha netalán nem ég el, mind valamennyien a római egyház hitét vallják és hirdetik majd igaz hit gyanánt. Tűzbe vetették hát a levelet, ámde minekutána kis ideig a tűzben senyvedt, épségben kipattant abból. Igen csodálkoztak ezen és mondá az egyik, ki keményebb szívú volt a többieknél:

— Csak vessétek belé újból, akkor erősebb leszen a bizonyosság és tisztábban meglátjuk az igazságot!

Tűzbe vetették hát megint, de megint csak épségben pattant ki belőle. Akkor ez újra szólott, mondván:

— Csak vessétek belé harmadjára is, hogy minden kétségen felül megismerjük eme dolgok igazságát!

Tűzbe vetették hát harmadjára is, de megint csak épségben pattant ki belőle. Ám az eretnekek makacsul megmaradtak tévelygésükben és gonoszul fogadkoztak és megesküdtek nagy esküvel, hogy senkinek nem fedik fel a dolgot. De volt ott egy lovag, ki a mi hitünket vallotta s e lovag annakutána felfedte az ott esett nagy csodát.

Útnak indult ezek után szent Domonkos és elment Ince pápához, ki hatalmat adott neki, hogy prédikáljon országszerte az eretnekek ellen. Hogy ennek az eretnekek híret vették, gonosz fortélyokkal kezdettek hadakozni az igaz keresztények ellen és igen áhítoztak legyőzni őket. Határozták pedig ekkor, hogy a keresztények és az eretnekek próbára álljanak egymással. Írtak tehát a keresztények két könyvet az ő igaz hitökről, az eretnekek is könyveket írtak az ő eretnokségökről. És hozták

mindkét félen a könyveket és nagy népség gyülekezett velük egyetemben és felolvasták a könyveket egymás ellen. De bizony a nagy többségnek az volt leginkább tetszésére, mit szent Domonkos felolvasott. Megegyeztek hát abban, hogy mind az eretnekek, mind a keresztények könyvei tűzre vettessenek és majd a mindenható Isten megmutatja, vajjon melyiknek vagyon igaza.

Így is cselekedtek. És akkor szent Domonkos könyvei kipattantak a tűzből, az eretnekek könyvei pedig ott égtek a lángokban. Ennekutána szent Domonkos maga mellé vette némely testvéreit, kik alkalmasak voltak az igehirdetésre és küldötte őket, hogy nagy-bátran prédikáljanak az eretnekek ellen, kik is igen fölháborodtak ellene és sárral és szeméttel hajigálták, valahol csak megmutatkozott.

Az időben gonosz szokás volt az országban, hogy sok nemesek, kik a jóban megfogyatkoztak, fiaikat az eretnekek gyülekezetébe adták tanulásra. Hogy ezt szent Domonkos meghallotta, külön vette a leányzókat és apácakolostort alapított nekik. Itt éltek e kolostorban, melynek Peculia volt a neve, készséges engedelmisségben és igaz jámborságban Isten dicsőségére. És tanította őket éjjel és nappal, hogy a kísértésnek ellentállottak. Növekedett is ez a tiszta gyülekezet fegyelemben és léleküdvösségben és senki sem mondotta: „Ez az enyém!” és mindenök közös volt. És jámbor életüknek híre ment országszerte.

Minekutána szent Domonkos tíz esztendő telt Albana és Tolosa városában és mind ez idő folyamán buzgón prédikált, elméjében forgatta, hogyan alapítson szerzetesrendet, mely a szent kereszténységnek igaz tanításával és bölcs tanácsaival javára válnék. Volt pedig Tolosa városában egy Fula nevezetű püspök, ki látta az ő jámbor életét, hogy éjjel és nappal Istennek szolgált és igen megkedvelte és neki ajándékozta jószágainak tizedét és erejéhez képest mindenekben támogatta őt. És valahány jó ember csak volt az országban, mind istápolta őt és testvéreit Isten iránt való szeretetből. És sok jószágokat adományoztak nekik, hogy könyveket és ruházatot és ételmezt vennének magoknak.

Ekkor a püspök a pápához kívánt utazni, hogy kérje őt szent Domonkos rendje érdekében és őt is magával vitte. És mikor Ince pápa elébe járultak, szent Domonkos kérte őt, hogy erősítse meg rendjét, melynek neve legyen. „Prédikátorok Rendje“. Am a pápa eleinte húzódozott. Csakhogy Istennek akaratát senki nem fordíthatja másra: a pápának

egyik éjjel látomása volt; látta, hogy a Lateráni templom egész hosszában végigreped és már-már összeomlik és ebben a pillanatban futva jó szent Domonkos, vállaival nekifekszik és megtámasztja és a romlást feltartóztatja.

Fölébredvén pedig a pápa, buzgón elmélkedett látomásán, vájjon mit jelentsen? És megvilágosodott elméjében, hogy a meghasadott templom a szent kereszténység, melyet az átkos eretnek tanítások igen megszagattak és hogy szent Domonkos leszen az, ki maga és rendje erejével megerősíti, vezeti és tanítja majd az egyházat.

Mondá tehát másnap szent Domonkosnak, hogy térjen vissza testvéreihez és válasszon valamely érvényes és a rendhez illő szabályzatot s annakutána jöjjön vissza hozzá, mikor is meg fogja erősíteni rendjét. Ennekutána szent Domonkos visszatért testvéreihez Tolosába, kik is tizenhatan voltak és elmondotta nekik, mint esett látogatása a pápánál. Azok pedig segítségül hívták a Szentlelket és annak sugallatára szent Ágoston szabályzatát választották, mivelhogy ők is a nagy doktor szíve és lelke szerint való tanítói kívántak lenni az egyháznak. És tetézték e szabályzatot némely külön szabályokkal, hogy semmit magoknak nem szereznek, sem kölcsön nem vesznek és szűkös szegénységben élnek.

Minekutána e szabályzatot megválasztották, szent Domokos visszament Rómába. Történt pedig, hogy meghalt Ince pápa. Ő tehát Rómában maradt, míg utódjául választották Honoriust, ki is a prédikátor, azaz dömés-rendet megerősítette az Úrnak 1216. esztendejében.

Történt, hogy mikor Rómában, szent Péter templomában imádkozott rendjének jóvoltáért, íme feltűnt szemei előtt szent Péter és szent Pál apostol. Amaz botot, emez pedig könyvet adott neki és mondták:

— Menj és prédikálj, mivelhogy Isten e szolgálatra rendelt téged.

Majd kevés idő múltán úgy látta, hogy testvérei kettesével szertejárnak a világban prédikálván. Ennekokáért visszatérvén Tolosába, küldötte őket szerte a világba, némelyeket Spanyolországba, másokat Páris városába, ismét másokat Bologna városába, maga pedig visszatért Rómába.

Más éjjelen pedig, hogy szent Domonkos imádságba merült, történt, hogy látta Urunk Jézust, amint nagy haraggal megállóit a levegőégben és három lándzsát tartott kezében, hajításra készen, mintha mind e világot el akarná veszíteni velők bűnei miatt. Látta azután, hogy Boldogságos

Szűzanyánk letérdelt szent Fia elébe és könyörgött hozzá, ne álljon bosszút a bűnösökön és szüntesse rettentő haragját. Mondá akkor mi Urunk:

— Anyám, hogyan viseljem el igazságosságomban, hogy e világ napról-napra mélyebbre süllyed három nagy bűnében: a kevélységben, a paráznaságban és a kapzsiságban? Ennekokáért akarom én e három lándsával elveszíteni!

— Édes egy Fiam, ne feledd, hogy anyád vagyok s te viszont az én Fiam, — mondja rá Mi Asszonyunk. — Azért hát irgalmazz a keresztény, ségnek. íme lásd, van nékem egy hű szolgám, Domonkos nevezetű. Kérlek téged, bízd a te igéidet ő reá és assisibeli Ferenc szolgádra: hirdessék ők az embereknek, hogy megtérjenek és bűneiktől elfordulván Téged imádjanak!

— Anyám, — mondja rá az Úr, — e két szolgádban igen nagy kedvem lelem és elküldöm őket minden országokba, hogy tanítsák a világot és az emberekben bűnbánatot ébresszenek. Szüntetem hát haragomat és irgalmasságomban béketűréssel akarok lenni a bűnösökhöz.

Ennekutána eltűnt a látomás. Reggelre kelvén, Istennek rendeléséből eljött szent Ferenc szent Domonkoshoz, ki is tudtára adta, mely látomása volt éjszakai ájtatoskodásában, és mondá neki:

— Kedves testvérem, légy az én társam Istennek szolgálatában!

És akkor hűséget fogadtak egymásnak.

Az időben, mikor a rend még zsenge korát élte, a testvérek igen sok Ínséget szenvedtek. Kettesével jártak mindenütt városszerte és csak annyi ételmezt szereztek, amennyi bizony három embernek ha elég volt. Ahogy ezt szent Domonkos hallotta, mondá nekik vidáman:

— Minden jól vagyon, mit Isten rendel nekünk!

És szólott nekik, hogy tegyék a kenyereket az asztalra és osszák szét a negyven testvér között, de bizony morzsányi jutott csak mind-egyiknek. A testvérek pedig énekelték az áldást, utána asztalhoz telepedtek és ekkor két ifjú lépett be, hajszálnyira egyforma ruhában és fehér kendő volt nyakukban, abban pedig fehér kenyér. Odamentek szent Domonkoshoz és nála kezdvén, kiosztották a kenyeret, de nem beszéltek semmit és nyomban utána távoztak. Ekkor szent Domonkos égre emelte kezeit és mondá testvéreinek:

— Egyetek immár jókedvben és adjatok hálát Istennek irgalmasságáért!

Történt, hogy egyszer szent Domonkos hajnali ájtatosság idején a hálókamrában volt. Látott akkor három szépséges szüzet, kik közül is a középső volt különösképpen gyönyörűséges. Gondolta mingyárt: ez a Boldogságos Szűz, hát letérdelt és szólott:

— Kedves szűz, kérlek, mondd meg, mi a neved és ki vagy?

— Én Mária vagyok, Istennek anyja, — felelié amaz, — és az én szent Fiam a te szerzeted oltalmazójául rendelt engemet. Te pedig örvendezzél ezen!

Kérdezi akkor megint Mi Asszonyunkat, ki légyen a más két szűz. Feleli Istennek anyja:

— Az egyik szent Katalin, a másik szent Cecilia.

Ennekutána sorra járta a szent Szűz az imádkozó testvéreket s meghintette őket szentelt vízzel, melyet az egyik szűz vitt utána. Megállott pedig az egyik testvér előtt és nem hintette meg. Kérdezi akkor szent Domonkos, mért nem hinti meg ezt a testvért? Feleli a Boldogságos Anya:

— *Ez* nem él szerzeteshez illendő életet, mivelhogy nem övezte magát éjszakára vezeklő övével.

És ezzel eltűnt a jelenés.

Ekkor igen nagy édesség áradott el szent Domonkoson és révületében a mennyekbe ragadtatott és látta a Szentháromságot és Máriát és az angyalokat és mind a mennyei seregeket. És igen nézelődött, nem látná-e meg valamelyik megholt testvérét, azok közül, kiket szenteknek gondolt. De nem látott egyet sem és igen megszorodott. Kérdezi akkor őt a mi Urunk Jézus:

— Domonkos, mért szomorodtál meg?

— Mivelhogy nem látom itten egyetlen testvéreimet sem, — feleli.

Odamutat ekkor Jézus ő szent Anyjára és mondja:

— Majd Anyám megmutatja neked őket.

Mi Asszonyunkon pedig bő fehér köpönyeg volt, ezt széttárta és íme, ott ültek alatta mind szent Domonkos testvérei. Igen megörvendezéit ekkor és hálát adott Istennek kegyelméért. Annakutána pedig mind szokás szerint csöngetett és az ájtatosság végeztével házi gyülekezetei tartott és elmondotta testvéreinek, mi esett vele és mit látott és hallott. És szólította őket, hogy vele együtt adjanak hálát Istennek és Mi Asszonyunknak.

Más éjjelen történt, hogy szent Domonkos éppen a prédikációt írta,

melyet másnap a hívőknek tartani akart. Ott termett akkor előtte a gonosz lélek majom képében és egyre sebesebben ugrándozott előtte ide s oda és igen óhajtotta volna őt megteveszteni. Ám ő bizony lelkében világosan megismerte, hogy ez a gonosz lélek s meg akarja őt téveszteni. Mondá tehát az alattomos ellenségnek:

— Parancsolom néked Istennek nevében, hogy tartsd ezt a gyertyát, míg nem megírom prédikációm!

A gonosz ellenség pedig kényszerítve volt engedelmeskedni neki és hát kezébe vette a gyertyát. És mikor már a gyertya majdnem tövig égett, igen marta a kezét és mondá szent Domonkosnak:

— Bocsáss el engem, mivelhogy pokol tüzénél jobban éget ez a gyertya.

— Bizony nem bocsátalak én el, — mondja szent Domonkos, — kényszerítelek, hogy tartsd, míg nem megírom prédikációm!

És hogy a gyertya elfüstölgött, az ördög hanyatt-homlok menekült.

Egyszer szent Domonkos hét más testvérel Tolosa városába ment. Volt pedig ott a Szentírásnak valamely nagytudományú mestere, kihez is számosan mentek a papok, hogy iskolájában tanuljanak. Egy nap reggelen a mester üldögélt iskolájában és gondolkodott azon, mit tanítványainak magyarázandó volt. Ám tanítószékében elnyomta az álom és látomása volt, hogy hét csillag jelenik meg iskolája előtt. Elálmélkodott ezen és igen megrettent. Látja ám azután, hogy a csillagok fényessége szüntelen növekedik és tündöklő ragyogásokkal megvilágosítják már az egész keresztény világot. Erre fölébredt és már jöttek is a papok, kik tőle tanulták a szent tudományokat. És odajött hetedmagával szent Domonkos is a mester iskolájába. Intett nyomban a mester a papoknak, hogy adjanak helyet a barátoknak és ültette is őket a fő-fő helyekre. Mikor pedig vége volt a tanításnak, a mester szívesen köszöntötte őket és megkérdezte, mi a nevök? Felelte neki szent Domonkos:

— Prédikátor a mi nevünk és hatalmunk vagyon a pápától, hogy semmivé tegyük az eretnekeket, gyóntassunk és prédikáljunk.

Hogy ezt a mester hallotta, mingyárt felötlött elméjében, hogy ők az a hét csillag, melyek megjelentek álmában iskolája előtt és akkor igen nagy tiszteességgel volt udvarlásokra.

Történt egyik éjszakán, hogy mikor a testvérek nyugovóra tértek, a gonosz lélek prédikátor-testvér képében az oltárhoz lépett. Szent Do-

monkos látta őt s mivelhogy testvérenek hitte, még jóságosan intett neki, hogy térjen ugyancsak nyugovóra. Meghajolt akkor a gonosz lélek és távozott. Reggelre kelvén, házi gyülekezetét tartott szent Domonkos és figyelmeztette a testvéreket, hogy mikor estennen a jel megadatott, mind valamennyien térjenek nyugovóra. Rákövetkező éjjelen szent Domonkos ismét bement a templomba és akkor a gonosz lélek ismét ott állott az oltárnál prédikátor testvér képében. Szólt akkor szent Domonkos:

— Te bizony nem vagy engedelmes, ki parancsom ellenére megint itt vagy ily késő órában!

Megszólalt akkor a gonosz lélek:

— Elértem íme, hogy megszegted hallgatásodat!

— Átkozott gonosz, — kiált rá szent Domonkos, — nem lehet ez nékem ártalmamra! Parancsolom neked Istennek nevében, mondd meg, mért óálkodom így a kolostorban?

— En művelem, — feleli az, — hogy a testvérek későn térjenek nyugovóra, mert így az én szándokom szerint elalusszák az ájtatosság idejét avagy lustán ébrednek és ímmel-ámmal mennek a kórusba.

Ekkor vezeti őt szent Domonkos a kórusba és kérdezi, mi a nyeresége itten? Mondja rá a gonosz lélek:

— En művelem, hogy megszegjék hallgatásukat avagy igen hamar kimenjenek a kórusból avagy pedig napok során elalusszák új tatosságukat és az éneket.

Ennekutána vezeti őt szent Domonkos az ebédlő terembe és kérdezi, mi a nyeresége itten? Mondja ekkor a gonosz lélek:

— Itt művelem én, hogy a testvérek többet egyenek, mint amennyi javukra van nekik. Akkor pedig elnehezülnek az eledeltől és nem fűlik foguk Istennek szolgálatához.

Vezeti őt akkor szent Domonkos a társalkodó szobába és kérdezi, mi a nyeresége itten? Igen hahotázik ekkor a gonosz lélek és mondja:

— Hahaha, ez már igazában az én hajlékom, mivelhogy itten sok haszontalan beszédekot szólnak és kérdezősködnek minden világi dolgokról!

Akkor a káptalan-házba vezeti őt szent Domonkos. Ám itt fennszóval kiált a gonosz lélek:

— Itten kárba vész minden fáradságom, mivelhogy valamit másutt megnyerek, itt mind elveszitem. Mert itt korholják és büntetik őket s itt megvezekelnek minden bűneikért.

És nagy visítózással elmenekült.

Történt, hogy egyszer szent Domonkos hajón utazott, a kormányos pedig kérte tőle az utazás díját. Felelte neki:

— Szíves-örömet imádkozom érted Istenhez, hogy adja meg neked az örök jutalmat.

Elfutotta ekkor a méreg a kormányost, megragadta szent Domonkost a köpenyénél és nagy hangon kiáltozott:

— Az örök jutalom olyannyira messze vagy, hogy én bizony füttyülök rá! Ingyen biz nem utazol, előbb add meg a díjat nekem, mert én azt el nem engedem!

Akkor szent Domonkos nagy buzgón Istenhez fohászzkodott és ahogy a földre esik tekintete, hát ott lát ám egy arany pénzt. Mondja akkor a kormányosnak:

— Ott hever a béred, vedd és ne haragudjál!

Isten sok jelet és csodát művelt szent Domonkos által, mikor ő a taliánok országában és városaiban járt. Történt egyszer, hogy Bertram testvérral járt együtt s hirtelen megeredt az eső. Sem közel, sem távol nem volt semmi menedék. Ekkor szent Domonkos áldást adott s erre három rőfnyire előttük és mögöttük megszűnt az eső és a vihar s ők mintha csak fedél alatt jártak volna. Gyakran megtörtént, hogy szent Domonkos és társai bőrig áztak és ha éjszakának idején betértek a fogadóba, a többiek a tűz mellé telepedtek szárítkozni, ő pedig azon vizesen hozzáfogott az ájtatossághoz. És mikor fölkeltek, az ő ruhája szakasztott olyan száraz volt, mint a többieké.

Egyszer szent Domonkos Bertram testvérral fölkerekedett Tolosából és elindult Páris városába. Reggel tájban pedig német zarándokokkal találkoztak. Szent Domonkos köszöntötte őket, de azok nem értették, mert nem ösmerték a taliánok nyelvét. Úgyszintén nem ösmerték meg a testvéreket sem, mivelhogy nem hallották még hírét a prédikálok rendjének. De mikor látták, mely ájtatosan imádkozik a két szerzetes, mingyárt tudták, hogy jámbor emberek és nem akarták őket elbocsátani magoktól és jól tartották mindennemű elegelellyel. Igen szomorkodott szent Domonkos, hogy nem lehet javukra szent tanításával és mondá társának:

— Panaszolom neked, hogy a zarándokok nem értik beszédemet. Ők testünket táplálják, én pedig szeretném lelküket táplálni. Segíts nékem, hogy ezt a kegyelmet megnyerjem Istentől!

És akkor kettesben imádkoztak Istenhez és Isten megadta nekik a kegyelmet, hogy az ő segedelmével német nyelven szólhattak. És szent Domonkos táplálta a zárándokok lelkét, valamint azok annalélte az ő testét táplálták. És negyednapra búcsút vettek egymástól.

Szent Domonkos igen gyakran óhajtotta, hogy Istenért gyötrelmeket és kínokat szenvedjen. Mikor az eretnekek megcsúfolták és fenyegették, hogy megölik, semmit nem félt, hanem vidám arccal és énekelve járt ama helyen, hol a máglyát felállították, melyen meg akarták égetni. Azok pedig kérdezték tőle:

— Vájjon nem félsz-e a haláltól? Mit cselekednél, ha most megragadnánk?

— Arra kérnélek benneteket, — felelte szent Domonkos, — hogy ne öljetek meg hirtelen, hanem egyesével vágjátok le tagjaimat s mind-egyiket tegyétek ide szemeim elé, annakutána szúrjátok ki szemeimet, megcsönkített testemet pedig hagyjátok vérében vergődni, avagy öljetek meg, ahogy kedvetek tartja.

Máskor rabszolgául akarta eladni magát, hogy megmentsen egy embert, ki nagy adósságai miatt az eretnekekhez tért. Ismét máskor pedig önként fogságba akart menni a szaracénokhoz, hogy kiszabadítsa egy szegény asszonynak testvérét, kit ama gonosz pogányok elfogtak. De Isten nem engedte meg, hogy kevés emberekért áldozza magát, holott sok embernek lelkét kellett a bűnökből kiváltania.

De eljött számára a szenvedések ideje is; mikor Isten magához akarta szólítani e világból, nehéz kórságba esett. És az emberek igen siránkoztak és különösképpen siránkoztak és panaszkodtak testvérei, hogy jószágos atyjukat és vezérüket ím elveszítik. Mondá akkor nekik:

— Ne sajnáljátok engemet. Bizton hiszem, hogy odaát többet használhatok rendemnek, mint itten. Mert valahányszor hívtok engem, én segítségtekre sietek. És parancsolom, hogy tartsátok meg az önkéntes szegénységet, valamint én cselekedtem. És gyakoroljátok magatokat Istennek szeretetében.

Ezzel a szóval elhunyt, lelke pedig a mennyei örömökbe szállt. Történt pedig ez az Úrnak 1221. esztendejében, nem egészen öt esztendőre a rend megerősítése után. Eltemette pedig Bologna városának püspöke és tetemét nagy sokaság kísérte ki.

Történt pedig, hogy a bresciai prédikáló testvérek perjele szent Domonkos halála pillanatában éppen a harangtoronyban volt és a nagy melegben kevésbé elszundított. És látott álmában két lajtorját, melyeket Krisztus Urunk és Szűz Anyja tartott a megnyílt mennyekben, s rajtuk angyalok jártak énekelve fel és alá. Látott még a két lajtorja között nagy fényességben ülni egy prédikáló-testvért, kinek feje le volt takarva. És látta, amint mind az egész látomás mennyekbe ragadtatott az Úr trónusa elé, mire a menny bezárult. Fölserkenvén tehát, Bologna sietett, ha vájjon Domonkos atya volt-e az, ki a mennyei székekben ült? És megtudta, hogy éppen látomása órájában szent Domonkos meghalt.

És Isten sok csodát művelt kedves szolgájának sírjánál. Történt, hogy bizonyos magyar nemes úr feleségével és kis fiával elzarándokolt szent Domonkos ereklyéihez, miközben fia halálos betegségbe esett. Ekkor az atya szent Domonkos oltára elé helyezte senyvedő fiát és igen kérte, könyörögjön Istennél, ne fossa meg őt egyetlen gyermekétől. És íme a gyermek megéledeti és visszatért a halálnak torkából és járt-kelt a templomban. Ugyancsak Magyarországon esett, hogy egy bizonyos apa siratta holt gyermekét és szent Domonkoshoz könyörgött, hogy adja vissza életét. És íme kakaskukorikóiás idején felnyitotta a holt a szemeit és megtörölte arcát, mely atyjának könnyeitől ázott és elmondta neki, hogy szent Domonkos küldötte őt vissza az életbe atyjának vigasztalására. Ugyancsak Magyarországon egy jámbor asszony szentmisét akart mondani szent Domonkos tiszteletére, ám a papot nem találta, mire három szál gyertyát tiszta takaróba göngyölt és letette azokat a szentnek oltára elé. Majd elment kicsinyég, meg ismét visszatért s látta, hogy a gyertyák nagy lánggal égnek. Igen nagy sokaság sereglett akkor e csoda láttára, mivelhogy a gyertyák tövig égtek, holott a kendőnek semmi baja nem esett.

És sok csodálatos gyógyulásokban is megmutatkozott Domonkos nagy szentsége, úgy hogy méltán kívánta az egész keresztény világ, hogy szentté avattassék. Jöttek is sereggestül papok és lovagok az ő sírjához, éppen pünkösdi ünnepén, mikor is a prédikáló-testvérek nagy káptalanjukat tartották Bologna városában. Reggel pedig őt püspök állott oda sírjához, sok lovagokkal egyetemben és szent énekeket énekeltek. És íme a nehéz vaspántokkal zárt sír megnyílt és balzsamos édes illat

áradott belőle. És seregestül gyógyultak meg a kórságosok a szent testének érintésére.

Ki is vették akkor áldott tetemét és nagy tisztességgel márványkoporsóba helyezték. A sírjából áradó illat pedig még a földbe is beévődött, úgy hogy bárhová vitték is sírja földjét, megtartotta mennyei illatát. Testvérei pedig, kik érintették szent ereklyéit, hiába mosták avagy dörzsölték kezeiket, hetek múltán is áradott belőlük a szent testének mennyei jó illata.

ASSISI SZENT FERENC

SZENT FERENC. Istennek szolgája és barátja, Itáliának Assisi nevezetű városában született az Úrnak 1182. esztendejében. Itt élt mind életének huszadik esztendejéig és árus volt és napjait világi hívságokban töltötte. Ekkor történt, hogy az Úr nehéz kórsággal látogatta, minekutána hamar időre más ember vált belőle és bizony az Úrnak lelke költözött belé. Úgy esett egyszer, hogy némely barátaival egyetemben Perugia városának vitézei foglyul ejtették és tömlöcre vetették, hol is a többiek igen búslakodtak, ő pedig egymaga vígadozott. És hogy barátai kérdezték, mi az oka vigasságának, felelte nekik:

Tudjátok meg hát: annakokáért örvendezek, mivelhogy eljő az idő, melyben széles e világon szentnek tisztelnék majd engemet!

Kiszabadulván pedig, vezeklés okáért Rómába zarándokolt, hol is letette emberséges ruházatát és magára öltvén valamely szegénynek rongyait, szent Péter temploma előtt letelepedett és a többi koldusokkal együtt ette a hitvány hulladékokat, mígnem ismerősei erőnek erejével elvitték onnan.

Az ördög pedig igyekezett, hogy eltérítse őt jámbor szándékától és egy városbeli asszony képét rejtette szívébe, ki igen gyönyörűséges volt.

És ígérte a gonosz, hogy neki adja az asszonyt, hahogy abban hagyja az istenfélő életet, mit megkezdett. De az Úr megerősítette őt és mondá neki:

— Ferenc, vedd el a keserűt az édes helyett és vesd meg te magadat, ha engemet megismerni kívánsz.

ASSISI SZENT FERENC HALÁLA.

Giotto festménye.

Ennekutána gyötörte testét és megszabadult minden földi parázna-ságoktól és a mennyei gyönyörűségekre törekedett, melyeket ő előtte senki emberfia nem látott és nem hallott. És megalázta magát az isteni intés szerint s mikor egyszer bélpoklossal találkozott, kit mindenki messze elkerült, hozzáietett, megölelte és megcsókolta s hogy az messzire el-futott, felkereste őt és társait a bélpoklosok házában és alázattal csókol-gatta kezeiket és bő alamizsnát adott nekik.

Történt egyszer, hogy belépett szent Demjén templomába imádkozás okáért. Lehajolt ekkor hozzája Krisztus keresztje és csodálatosképpen így szólította meg:

— Ferenc, menj és javítsd ki házamat, mely mint látod igen rom-ladozik.

E naptól fogva lelke egészen felolvadt a kereszt szerelmében és nagy buzgósággal igyekezett kijavíttatni a templomot és eladta atyja vagyoná-nak egy részét és a pénzt odaadta a templom papjának. Az pedig vona-kodott elfogadni, mert félt szent Ferenc atyjától. Ekkor szent Ferenc lábai elé vetette a pénzt, mert hogy az aranyat és ezüstöt hitvány homoknál többre nem becsülte. De atyjának értésére esett, hogy fia elvesztegette vagyona egy részét. Igen felháborodott ezen és parancsolta, hogy meg-fogják és keményen megfenyítsék. Igen megvesszőzték ekkor, mígnem visszahozta a pénzt. Ám ekkor ruháit is ledobta magáról és mondá aty-jának:

— Íme vedd ezt isi Immár nincs nálam semmi a te javaidból!

Hogy pedig atyja ottan látta őt egy szál ingben, mondá:

— Az én fiam szégyent hoz fejemre, azért hát nem tekintem őt többé fiannak!

Nem sok ügyet vetett szent Ferenc eme szavakra, mert inkább Isten-nek gyermeke kívánczozott lenni, és azonmód egy szál ingben elhagyta atyja házát, vezeklő övét szorított testére s elment a városba egy jóságos emberhez, ki püspök volt és így szólott hozzá:

— Atyám nem tekint engem többé fiának, a hitvány vagyon miatt. Kérlek tehát Istennek nevében, légy ezentúl az én atyám!

A püspök pedig igen jó szívvel fogadta és mondá neki:

— Szíves-örömmest.

Nála is maradt tehát és örömmel járt a templomba, hallgatta az igehirdetést és buzgón megtartotta Isten parancsait.

Hallotta pedig, hogy Jézus Krisztus így szólott tanítványaihoz: „Elmenvén tanítsatok minden nemzeteket!“ Feltette akkor magában, hogy minden erejével igyekszik megtartani ezt a parancsolatot. Levetette hát saruit, hitvány köpenyt öltött és kötéllel övezte derekát. És nemes emberek és közrendűek, papok és világiak seregestül odahagyták a világot és követték őt. És szent Ferenc atya tanította őket, hogy munkálják magokban az evangéliumi tökéletességet, és magokra vállalják a szegénységet, hogy szent egy ügy öségben élhessenek. És szabályzatot szerkesztett a szent evangéliumból, magának és testvéreinek, kik akkor voltak s kik később voltak hozzá jövendők. Ince pápa pedig megerősítette a szegények szerzetének szabályait és az időtől fogva szent Ferenc sorra járta a falvakat és városokat, hogy hirdesse Isten igéjét.

Történt pedig egyszer, hogy szent Ferenc igen megfáradott a gyaloglásban és számár hátára ült. Útjának társa, Lénárt testvér ekkor így elmélkedett magában: „Atyám és anyám bizony rá sem néztek ez embernek szüleinek!44 Szent Ferenc pedig azon nyomban leszállóit számára hátáról és mondá testvéreinek:

— Lénárt testvér, nem illendő, hogy én számár hátán menjek, te pedig gyalogszerrel, mivelhogy a te szüleid nemes emberek!

Igen megszegyellte magát akkor Lénárt testvér és leborult szent Ferenc atya előtt és buzgón kérte bocsánatát.

Valamely ünnepnapon a testvérek fehér asztalterítővel pompásan megterítették az asztalt, világi emberek szokása gyanánt. Hogy ezt szent Ferenc látta, kiment, fejébe tette egy szegény ember kalapját, ki éppen náluk szálláson volt és botot vett kezébe, kiment az ajtó elé és ott megállóit. Miközben pedig a testvérek ettek, kiáltott odakünn:

— Szegény koldus vagyok, adjatok alamizsnát az Isten nevében!

Hogy pedig behívták, bement és elvonulván félre, ott evett a földön, a porba helyezvén a tálat. Látván ezt a testvérek, igen megijedtek, ő pedig mondá nekik:

— Láttam az asztalt oly igen ékesen megterítve, koldúsembert pedig egyet sem láttam az ajtó előtt.

Úgy szerette a szegénységet magában és másokban, hogy a szegénységet maga Úrasszonyának nevezte és ha magánál szegényebbet látott, igyekezett hozzá hasonlóvá lenni. Egyszer, mikor szegény emberrel találkozott, mondá testvéreinek:

— Igen szegényünkre vagyon az embernek szegénysége, mivelhogy én a gazdagság helyett a szegénységet választottam úrraszonyomul s nekem úgy tetszik, inkább lakozik ő ez emberben, mint mi bennünk.

Történt egyszer, hogy szegény embert látott szent Ferenc és igen megesett rajta a szíve. És társa, ki vele járt, mondá neki:

— Szemre ugyan nincs ennél szegényebb ember, de valójában nincs senki az országban, ki nála jobban kívánná a gazdagságot.

Megfeddette őt akkor szent Ferenc és mondá neki .

— Hamar vedd le köpenyedet és add oda ennek a szegénynek és borulj lábai elé és valid meg neki, hogy vétkeztél ellene.

És a barát megcselekedte, mit neki parancsolt.

Mikor Arezzo városához érkezett, hol a polgárok egymással háborúskodtak, látta egy magas helyről, mely igen teli van ama föld gonosz szellemekkel. Szólította hát testvérét, Szilvesztert és mondá neki .

— Menj a város kapujához és parancsold a gonosz lelkeknek Isten nevében, hogy kimenjenek belőle!

Szilveszter testvér valóban nagy-sietve meg is cselekedte, mit neki parancsolt és íme a gonosz szellemek azon nyomban menekültek, a polgárok pedig békességre léptek egymással.

Mikor Szilveszter testvér még világi pap volt, álmot látott, hogy szent Ferencnek szájából arany kereszt jő ki, melynek törzse a mennyekig nyúlik, szárai pedig mind az egész világot átölelik. Magába szállott akkor Szilveszter, elhagyta a világot és örökre szent Ferenchez szegődött.

Midőn egyszer szent Ferenc imádságba merült, az ördögök háromszor is nevében szólították. Mikor pedig felelt nekik, a főfő ördög így szólott hozzá:

— Nincsen olyan nagy bűnös a világon, hogy ha megtér, Isten meg ne bocsájtaná bűneit. De ha ki magát túlságos vezekléssel emészti, bizony nem nyer az soha irgalmasságot.

De szent Ferenc Istennek kinyilatkoztatásából tüstént megismerte az ördög fortélyos csalárdságát, mellyel igen szerette volna őtet renyhe-ségre csábítani.

Mikor pedig az ördög látta, hogy ily módon nem bír erőt venni rajta, nehéz testi megkísértetést küldött reá. Hogy szent Ferenc ezt megérezte, levetette ruháit és kemény kötéllel ostorozta magát. Hogy pedig a kísértés csak nem múlt el, kiment és azon mezítelenül lefeküdt a hóba. És ott

nagy gömböcöket gyúrt a hóból és kirakta mind maga elébe és megszólította maga testét és mondá neki:

— Nézzed csak: a legnagyobbik a feleséged, a másik kettő két fiad, a két kisebb a két leányod, az utolsó kettő pedig szolgád és szolgálód. Serkenj föl tehát és öltöztess fel mind valamennyit, mert megveszi őket az Isten hidege. Ha pedig netalán terhedre volna a világi életnek ennyi gondja, akkor győzzed meg magadat és szolgálj buzgón te Uradnak Istenednek!

Megszégyenült akkor a kísértő és elmenekült, szent Ferenc pedig magasztalta az Urat és visszament cellájába.

Történt, hogy szent Ferenc elragadtatott és látomásában megjelent előtte valamely tüzes angyal, ki szerafimnak neveztetik, ki is az Úr módjára keresztre volt feszítve. És az angyal oly tisztán és nyilvánosan rányomta szent Ferenc atyának tagjaira a keresztrefeszítés jeleit, mik stigmáknak neveztetnek, mintha csak maga szent Ferenc is megfeszítettet volna. Mert kezein és lábain és oldalán ott voltak a mi Urunk sebei. Ám e jeleket igen nagy gonddal rejtegette az emberek szemei elől. Mégis voltak némelyek, kik már életében meglátták, sokan pedig csak halála után.

Mely igen valóságosak voltak e sebhelyek, számos csodából megmutakozott. Volt Apuliában egy Rogerius nevezetű ember, ki szent Ferenc képmása előtt állván, kételkedni kezdett, ha vájjon igaz-e a sebhelyek jeles csodája, avagy csupán hívságos képzelődés avagy a barátok fortéiyos csalafintasága? Miközben hát ezeket forgatja elméjében, hall ám olyas hangot, minőt a húrjáról elröppenő nyílvevő ad és érez a balkezén sajó sebet. Nézi a keztyűjét: nincs rajta bizony semmi szakadás. Lehúzza, nézi a tenyerét, hát nagy sebet lát rajta, mintha nyílvevő ütötte volna, mely is oly igen égette, hogy fájdalmában már-már összeroskadott. Megbánta akkor igen, hogy kételkedett szent Ferenc sebeiben és két nap múltán, minekutána buzgón fohászkozott Isten emberéhez, megszabadult gyötrelmeitől.

Más eset történt Castelli városában. Egyvalaki, szent Ferencnek buzgó tisztelője, éppen az ájtatosságra indult, mikor is egy ádáz ember, ellenségére lesván, őt vélte annak és halálos sebet ejtett rajta s ott hagyta vérében fagyva. Még kardját is beleverte torkába és kihúzni nem tudván, eltávozott. Nagy sokaság csődült ott össze és igen nagy kiáltozás támadt

és siratták a halottat mind a jó emberek, de leginkább hites felesége. Hogy pedig megcsendült a harang hajnali ájtatosságra, mondta neki sírva a felesége:

— Én édes uram, kelj fel és menj a hajnali ájtatosságra, mert szólít a harang.

És ekkor az élettelen ember fölemelte kezét s úgy tetszett, hogy int valakinek. És nyomban látták, hogy a kardot valamely láthatatlan erős kéz kihúzza torkából, mire a sebesült tüstént meggyógyult és fölserkent és szólott:

— Eljött hozzám szent Ferenc és sebemre nyomta sebhelyeit és meggyógyította azt. És mikor már távozni készült, intettem neki, mivelhogy nem tudtam szóval mondani, hogy húzza ki a kardot torkomból, mit is ő nyomban megcselekedett és szent sebhelyeivel megsímítván torkomat, meggyógyított.

Szent Ferenc és szent Domonkos, a világ két világossága, éppen Rómában voltak együtt az ostiai püspöknél, kiből is később pápa vált. Kérdezte pedig tőlük a püspök:

— Mért is nem teszünk püspököket és preláthusokat a ti testvéreitekből, kik szóval és példával tanítanak a többi embereket?

És szelíd versengés volt akkor a két szent férfiú között, mindegyik a másíknak akarván juttatni az elsőbséget, hogy feleletet adjon a püspöknek. És végezetül győzött szent Ferenc alázatossága, mellyel szent Domonkosnak adta az elsőséget és győzött szent Domonkos engedelmsége, mellyel vállalta, hogy elsőnek feleljen. Szólott tehát szent Domonkos .

— Püspök uram, testvéreim méltó helyen vannak, hol is igen jól megyen dolguk. És amennyire hatalmamban vagyok, sohasem engedem meg, hogy ezt a méltóságot más ékességgel felcseréljék.

Utána pedig szent Ferenc felelt, mondván:

— Püspök uram, az én testvéreim azért neveztetnek kisebb testvéreknek, hogy soha nagyobbra ne kívánkozzanak.

Szent Ferenc galamb-szelídségében igen szerette Istennek minden teremtményét. Még a mécsket és gyertyákat sem oltotta ki maga kezével, netalán fájdalmat okozzon a lángoknak. Óvakodva lépegetett a köveken, nehogy terhükre legyen, az úton felszedte a férgeket, nehogy a járókelő utas emberek összetapossák őket, mézet és édes bort adatott a méheknek, jiehogy elpusztuljanak a téli fagyokban és igen nagy örömmel tölt meg

szíve, valahányszor a napot, holdat és csillagokat szemlélte és kérte őket, hogy szeressék vele együtt teremtőjüket. És minden teremtett állatot édes testvérenek nevezett.

Történt egyszer, hogy Róma közelében járt az országúton és odahagyta társait és közeledett a madarakhoz, melyek csendben megültek egy helyben. Társa pedig utána ment és látta, hogy szent Ferenc a madaraknak prédikál és így beszél:

— Testvéreim, madárcák, tiszteljétek és dicsérjétek teremtőtöket, ki tollakat és szárnyakat adott nektek, hogy szállhassatok, hová kedvetek tartja. És ad néktek eledelt és nincs gondotok vele. Annakokáért dicsérjétek őt minden erőttökkel.

És nagy sereg madár gyülekezett oda és különb-különb hangokon énekeltek. És nyújtogatták szárnyaikat a szent ember felé és kámzsájára ültek és övére telepedtek. És mikor végére ért prédikációjának, elbocsájtotta őket, azok pedig el röpültek.

Történt egyszer, hogy prédikálni akart és nagy sereg gyülekezett körülötte. De jöttek nagy rajban a fecskék és olyannyira csicseregtek, hogy a nép nem hallotta a szent ember szavát. Mondá akkor a madaraknak:

— Testvéreim, fecskék, ugyan hallgassatok kicsinyég, mivelhogy most prédikóiasomnak ideje vagyon.

El is hallgattak akkor a fecskék, mígnem a végére ért prédikációjának. Annakutána szólott nekik újból, mire azok odaröppentek kezére.

Porciunkula templománál történt, hogy éppen cellájában ült, mellette pedig egy fügefán tücsök cirpelt nagy hangosan. Feléje nyújtotta akkor kezét Istennek embere és szólította:

— Tücsök testvérem, jöjj ide hozzám!

Azon nyomban hajtott is szavára a tücsök és leszállt a kezére. Mondá akkor neki:

— Tücsök testvérem, folytasd muzsikádat és dicsérd a te Uradat, teremtődöt!

Az pedig nagy vígan muzsikált a kezében, mígnem elbocsájtotta.

Történt egyszer, hogy Apulia tartományban járván, aranyaktól duzzadó erszényt lelt az országúton, melyet is társa meglátván, nyomban fel akart emelni, hogy mi benne van, kiössza a szegényeknek. De szent Ferenc megtiltotta, hogy felemelje, mondván:

— Fiacskám, nem szabad elvenni a másét!

De hogy az igen kérlette, szent Ferenc kicsinyég imádkozott, annak, utána pedig mondá, hogy csak vegye fel az erszényt. De akkor már kígyó volt abban a pénz helyén. Igen megrettent erre a testvér, de nem akarta megszegni az engedelmisséget, hát felvette az erszényt, melyből tüstént undok nagy kígyó tekergődzött elé. A szent pedig mondá:

— Isten szolgálainak a pénz nem egyéb mérges kígyónál és gonosz ördögöknél.

Midő'n szent Ferencnek szemei igen megfájdultak a folytonos sírástól, testvérei javallták neki, hogy hagyjon fel a szüntelen zokogással, nehogy elveszítse szeme világát. Mondá ekkor nekik:

— Nem szabad elfordulnunk az örök fényesség szemléletétől a földi világosság kedvéért, melyet akár a legyek is élvezhetnek!

Mikor pedig testvérei igen biztatták, hogy arcának sebét meggyógyíttassa és a seborvos már ott állott előtte a tüzes vassal, szólott szent Ferenc:

— Kedves tűz testvérem, légy hozzám kegyes e találkozásnál! Es kérem az Urat, ki téged teremtett, csillapítsa forráságotat és enyhítse fájdalmamat!

Ezt mondván, keresztet vetett a tüzes vasra s mikor azzal szemétől füléig sebét égették, semmi fájdalmat nem érzett.

Szent Ferenc szívesebben hallotta a gúnyolódó, csúfolkodó és szidalmazó szavakat, mint a hízelkedő és mézes-mázos beszédeket. És hahogy a nép szentségének érdemét magasztalta és nagy dicsérettel szólott fölöle, parancsolta egyik testvérének, hogy gyalázkodó szavakat mondjon fülébe s ekként megalázza őt. Mikor pedig a testvér maga kívánsága szerint elmondotta őt hitványnak, bitangnak, pórnak, oktalannak, tudatlannak és semmirekellőnek, szent Ferenc igen vígadozott és mondá:

— Áldjon meg az Isten tégedet, mivelhogy igazat szólsz, nekem pedig ezeket illik hallanom!

Szent Ferenc inkább óhajtott mások alá rendelve lenni, mintsem hogy ő legyen mások parancsolója. Ennekokáért letette rendjének előjárói tisztét és mást állított maga helyébe, kinek akarata alá vetette magát. Testvérének is, ki vele járt, engedelmisséget fogadott és szívesen szolgált.

Történt egyszer, hogy a Lombardia tartománybeli Alexandria városában szállást vett egy tisztas férfiúnál, ki is igen kérte őt, hogy az evangélium parancsa szerint vele együtt egyék mindemből, mit az asztalra hoznak. Hogy pedig szent Ferenc megígérte ezt neki, kiment a jó ember és kövér

kappant süttöt. Mikor pedig ettek, jött valamely hitetlen és koldusnak tévén magát, alamizsnát kért. Szent Ferenc akkor vette a kappannak legjobb falatját és kiküldötte neki. Az pedig megtartotta a finom falatot és másnap, mikor szent Ferenc prédikált, felmutatta és mondá:

— íme, mely húsokat eszik e barát, kit szent embernek tiszteltek! Ezt is tegnap este adta nekem!

És akkor a kappan húsa mindenek szemében kis darab hálnak látszott. A nép pedig szidalmazta amaz embert és kiáltozta, hogy esztelen. S mikor a hitetlen ember látta ezt a csodát, igen megszégyellette magát és kérte szent Ferencet, bocsásson meg neki. És akkor a hal ismét kappannak húsává változott.

Hogy pedig végső napjai közeledtek, nagy gyengeségében lefeküdt a pusztára és hívatta mind valamennyi testvéreit és fejökre tévén kezét megáldotta őket és szent áldozás gyanánt valamennyinek darabka kenyeret adott szájába. Szólitott pedig szokása szerint minden teremtményeket Istennek dicsőítésére s a halált is, mely pedig mindeneknek rettenetes, az Úrnak magasztalására hívta és édesgette magához, mondván: „Isten hozott, halál testvérem!”

És mikor órája elérkezett, csöndesen elszunnyadott az Úrban.

Se szeri se száma ama csodáknak, melyeket szent Ferenc holta után művelt az Úrnak erejével. Történt, hogy a Vicera városabeli testvérek szekeret kértek kölcsön egy valakitől, ki nagy haragosan felelte nekik: Inkább megnyúzzok kettőt közületek szent Ferencel egyetemben, minthogy kölcsönbe adjam nektek a szekeret.

Kevés idő múltán magába szállott és bánta nagy hirtelenkedését és rettegett Istennek büntetésétől, mely valóban el is érte. Hamar idő múltán ágynak esett a fia és halálra vált. Hogy ott látta holt fiát, földre vetette magát és sírt és hívta szent Ferencet, mondván:

— Én vétkeztem, engem kellett volna megbüntetned. Add vissza nekem, szent Ferenc, bűnbánó könyörgésemért, mit elvettél tőlem szörnyű átkozódásomért!

És ekkor fölkelt a fia s mondá atyjának:

— Hogy holtan feküdtem, szent Ferenc valamely hosszú és sötét úton vezetett engem és helyezett valamely gyönyörűséges kertben, annakutána pedig mondotta: „Térj meg immár atyádhoz, nem akarlak itt tartani tovább!”

Volt egy szegény, ki a gazdagnak sok pénzzel tartozott és kérte őt szent Ferenc szerelmére, adjon neki halasztást a fizetésre. De az kevélyen felelte:

— Olyan helyre foglak én bezárni, hol sem Ferenc, sem más nem segít rajtad!

Bilincsekbe is verette nyomban és sötét tömlőc fenekére vettette. Nem sok idő múltán megjelent ottan szent Ferenc, feltörte a tömlőc zárát, leoldozta ama szegény ember bilincseit és visszavezette őt maga házába.

Volt egy katona, ki igen gyaiázta szent Ferenc műveit és csodatételeit. Történt, hogy ez kockán játszott s kevélységében és hitetlenségében mondá a körülötte állóknak:

— Ha Ferenc valóban szent, tizennyolcat fogok vetni a kockán!

Vetette is már a kockát és íme, minden egyessel hatott vetett és így kilencszer egyfolytában. De kevélységét kevélységgel tetézvén, mondá:

— Ha valóban igaz, hogy Ferenc szent, akkor már ma kardtól legyen halálom, ha pedig nem szent, semmi bajom ne essék.

Akkor pedig békesség volt és nem öldökölték egymást az emberek. A játék végeztével pedig történt, hogy civakodni kezdett öccsével, ki is nyomban kardot rántott és mellébe dőfte, úgy hogy szörnyet halt. Így fordította vesztére szent Ferenc a gonosz átkozódást.

Történt másszor, hogy reatei Jakab testvér más testvérekkel kis csónakban valamely nagy folyón akart átkelni s mikor már a többi testvérek partra szálltak s ő maga is készülődött, hogy kilépjen, megbillent a csónak és Jakab testvér a mély vízbe merült. Akkor a testvérek szent Ferenchez fohászkodtak szabadulásért s ő maga is fuldokolván szent Ferenchez fohászkodott szívében és íme szétvált a víz és Jakab testvér úgy járt benne, mint a száraz földön és megfogván az elmerült csónakot, beleült és partot ért. Ruházata pedig meg sem nedvesedett és kámzsájára cseppnyi víz nem tapadt.

Valójában kedves és nagy szentje Istennek! És igaz volt ama testvér, nek látomása, ki szent Ferenc halála órájában látta annak lelkét, amint tündöklő csillag képében mennyekbe szállt.

PÁDUAI SZENT ANTAL

VOLT EGY KERESZTES VITÉZ, Bouillon Márton nevezetű, ama nagyhírű Bouillon Gottfriednek atyjafia. E vitéz megtelepedvén Lisszabon városában, hites felesége gyanánt választotta ottan Trevera Mária nemes hajadont. Frigyöket Isten íiumagzattal áldotta, kit a szent keresztségben Ferdinándnak neveztek.

Minekutána a kis Ferdinánd iskoláit elvégezte, sugár szép ifjúvá növekedett, kiben amaz idők minden jeles tudománya fényeskedett. Ám ő alázatos maradt szívében és még gyermekifjú létére fogadást tett a szent Szűznek, hogy teste tisztaságát mind holta napjáig híven megőrzi.

Viszont a gonosz lélek szemet vetett e csudálatos testi-lelki szépségre és nagy erősen megkísértette őt. Történt egyszer, hogy Ferdinánd a templomnak karában térdelt és buzgón imádkozott, mikor is megjelent előtte a Sátán céda néembernek alakjában, bűnre akarván őt csábítani. Akkor a szent ifjú igen megrettent, de Istenben bizakodván, újjaival a kereszt jelét vont a templomnak fekete márvány falára és íme nyomban eltűnt a gonosz. A kereszt jele pedig belevésődött a márványba és még számos évszázadok múltán is ottan mutogatták.

Ferdinánd pedig megútálván a világnak gonoszságát és nyomorúságát, tizenötéstartendős korában belépett az ágoston-rendi barátok szerzetébe. Mivel pedig a lisszaboni kolostorban szüleinek s atyjafiainak látogatásai szüntelen zavarták ájtatosságában, előljárói engedelmével elköltözött a coimbrai kolostorba, hol tíz esztendőn által élt imádkozásban,

magányosságban, a Szent írás tanulásában, a vezeklés és a szent alázatoság gyakorlásában.

Történt, hogy az időben a kolostorba hozták amaz öt ferencesnek holt tetemét, kik kevéssel annakelőtte Marokkó országába mentek a vad emberek közé, hogy ottan az Úrnak igaz hitét hirdessék és szent munkájuk közben vértanúhalált szenvedtek. Ottan temették el őket nagy pompával a kolostorban és szent vértanúságok dicsőségének láttán Ferdinand szíve oly igen megindult, hogy eltökélte magában eddig folytatott életének megmászását. Nyomban el is ment a perjelhez és kérte, bocsátaná el őt szent Ferenc-rendjébe, hogy maga is a hitetleneknek prédikálván, vértanúhalált halhasson Krisztusért.

Í* Megnyervén az engedőimet, fogadalmat tett szent Ferenc rendjében és régi nevét elhagyván, felvette az Antal nevet. Es nem sok idő múltán Krisztusért égő buzgóságában hajóra szállt és Afrikába indult. Ám alig hogy ottan partot ért, nehéz nyavalyába esett, mire vissza kellett térnie. Hajóra szállt tehát ismét, de valamely nagy vihar a hajót Szicília szigetére vetette, ho! is Messina városában Antal híret vette, hogy a ferencesek szent atyja, assisi szent Ferenc nagy rendi gyülekezetét hívott egybe Assisi városába.

Ámbár szent Antalnak testét a folytonos sanyargatás és vezeklés, a nehéz betegség és a szörnyű tengeri utazás igen elgyötörte, mégis föltette magában, hogy elmegy Assisibe, mindenképpen látni akarván a szeráfi szent atyát. Háromezer barát gyülekezett egybe ottan, kik között szent Antal csöndesen alázatosan meghúzódván, senkinek figyelmét magára nem vonta, olyannyira, hogy mikor a szent atya mind a barátoknak kijelölte munkájokat és széjjel küldötte őket, szent Antalnak semmi nem jutott.

Ott maradt hát ismeretlen gyanánt és nagy betegen, de semmiképpen nem akart visszamenni hazájába, mivelhogy lelke csak szent Ferenc közelébe kívánczolt. Végezetül megszánta őt a rendnek Romagna tartománybeli teje és küldötte Forli városa mellé a San-Paolo nevezetű kicsiny kolostorba.

Ottan pedig szent Antal a kolostor mellett valamely magányos barlangba vonult, melyben kilenc hónapon által kemény vezeklésben, imádkozásban, alázatos szolgálatokban, hűséges engedelmisségben és nagy bölcs könyvek tanulásában töltötte napjait. Ám nagy bölcsességét és

tudományát, nemkülönben élete szentségét szöges gonddal rejtegette, olyannyira, hogy mindörökre titkon maradt volna elméjének ékessége s lelkének szentsége, ha hogy Isten végtelen bölcsességében másként nem rendeli.

Történt ugyanis, hogy Grácián, a San-Paolo kolostor gárdiánja magával vitte egyszer szent Antalt Forli városába, hol a ferencesek tartományi nagy gyűlést tartottak. Mivel pedig ottan a dömés barátok nem mertek a tudós ferencesek gyülekezete előtt prédikálni, Grácián parancsolta szent Antalnak, hogy a szószékre lépjen és szent beszédet tartson. És íme ő alázatos engedelmisséggel fellépett a szószékre és oly ékes és szinte lángoló beszédet mondott, hogy a tudós testvérek mind elálmélkodtak.

Akkor nyilván megtetszett és nem maradhatott rejtekben bölcsessége és szavának nagy ereje. Annakokáért szent Ferenc küldötte őt a híres-neves bolognai és pádovai főiskolákra, majd pedig az ifjú szerzetesek oktatójává tette. De munkájának java Isten ígéjének hirdetése volt az eretnekek ellen. Elöljárói parancsára hosszú esztendőkön által küzdött a hamis tanítások ellen Franciaországban és Taliánországban, tüzes beszédekkel intvén az embereket bűnbánatra és megtérésre.

Harmincöttestendő korától fogva mind élete fogytaig Pádova városában hirdette az Úr ígét oly igen ékes szóval és szent tüzzel, hogy ezrével tódultak hozzá az emberek és már éjszakának idején elfoglalták helyeiket a szószék körül, hogy egyetlen szavát sem veszítsék. És beszédét hallván zokogtak és igaz bűnbánattal járultak a szent gyónáshoz, hogy azon túl életüket megjobbítsák.

De nem csupán szavával, hanem szent élete példájával is prédikált. Történt, hogy egy napon mondotta valamely testvérenek:

— Testvérem, jer, prédikáljunk!

És megindultak kettesben az uccákon által. A más testvér gyakorta megállóit, gondolván, hogy szent Antal ottan prédikálni kezd, ám az szüntelen csak tovább haladt s végezetül visszatérvén a kolostorba, kérdezte tőle ama testvér:

— Antal testvérem, vájjon mért nem prédikáltál?

— Higgyed meg nekem, — felelte szent Antal, — hogy tisztos járásunk és szemérmes tekintetünk volt a legszebb prédikáció!

Tehát szent élete példájának és ékes szavának látszatja volt: meg-

tértek a bűnösök, szűnt az uzsora, kibékültek az ellenségek, kiszabadultak a börtönben sínylődők és a rablók visszaadták a rablott jószágot.

Történt, hogy Ezzelino, a hírhedt zsoldos vezér az időben olyannyira kegyetlenkedett Taliánországban, hogy némely városnak lakosságát egy szálig kiirtotta, Pádova városában is tizenkétezer embert megfojtott, más városokat felgyújtott és szörnyű zsarnoksággal gyötörte az országot álló tizenöt esztendeig. Három pápa is átok alá vetette, mind hiába.

Akkor szent Antal hallván a gonosz zsarnoknak istentelenségéről, egymagában útnak indult és egyenest Verona városába ment, hol a zsarnok akkor tanyázott. Nagy bátran be is ment annak trónja elébe és mondá neki:

— Gonosz zsarnok, dühös vadállat, vedd észbe, hogy Istennek büntető karja fölötted suhog és szűnj meg gyötörni az ártatlan keresztényeket!

És oly szent haraggal ostromozta véres kegyetlenségét és gonoszságait, hogy a zsarnoknak szíve megindult és fölkelvén trónusáról, leoldotta övét, leborult szent Antal előtt és szólott zsoldosaihoz, kik már kardot rántottak, hogy levágják a vakmerő barátot:

— Egy újjal is hozzá ne nyúljatok, mivelhogy én láttam fején a szentség koszorúját fényíteni és olyképpen éreztem, mikéntha a pokol nyílt volna meg alattam. Te pedig, atyám, bocsáss meg nekem Istennek nevében és fogadom, hogy többé nem vétkezem.

És akkor ugyan keményen megvezekelt minden bűneiért szent Antalnak tüzes szavára, de kevés idő múltán megfogyatkozott lelkének ereje és lankadván a jámbor életben, ismét a gonoszságok útjára tért.

Volt bizonyos Bonovillus nevezetű gonosz eretnek, ki hitetlenségében konokul tagadta Jézus Krisztus jelenvalóságát a legfelségesebb Oltáriszentségben. H íában vitázott vele nagy hallgatóság előtt szent Antai s íában alázta meg annak minden hamis bölcselkedését, az csak nem tágított, hanem mondá:

— Bizony nem hagyom el tanításomat, hahogy teherhordó szamaram le nem borul az Oltáriszentség előtt és tiszteletet nem ad annak!

— Ám lássad, — felelte szent Antal és elment onnét.

Akkor az eretnek három álló napig semmi abrakot nem adott szamarának, hogy jól kiéheztesse. Mikor pedig negyednapra szent Antal a hívők

nagy seregétől kísérve megjelent díszes körmenetben az Oltáriszentséggel, Bonovillus dús abrakot terített szamara elébe gondolván, hogy az nyomban nagy mohósággal falni kezd és nem hajt a szentnek szavára. Akkor mondá szent Antal nagy fennszóval:

Parancsolom neked, oktalan állat, Teremtődnek és az én Megváltómnak nevében, kit méltatlan szolgája én ím kezemben tartok, hogy szent alázatossággal ide lépj és illő tiszteletet adj neki!

És íme akkor nagy csoda esett, mivelhogy a szamár nem nyúlt az abrakhoz, hanem szent Antal elébe lépvén, térdre borult a Szentség előtt és meghajtotta fejét, miként ha imádni akarta volna Istenét.

Akkor az igaz hívők magasztalták Istent, az eretnekek pedig elnémultak és Bonovillus ott nyomban az igaz hitre tért.

Történt másszor, hogy szent Antal Rimini városába prédikált az eretnekek ellen, ám azok semmi áron nem akarták meghallgatni s mi több, hahogy a szószékre lépett, zajongtak és gúnyolták őt. Akkor a szent ember igen elbúsulván, kiment a tengernek partjára és nagy szóval kiáltott a víz felé, mondván:

— Jöjjetek, ti halak, nagyok és kicsinyek mind és halljátok az Úr igéjét, melyet az eretnekek hallani nem akarnak!

És íme azon nyomban ezrével sereglettek a halak a parthoz és nagy áhítattal hallgatták a szentnek szavát, kiemelvén fejüket a vízből. Végezetül áldását adta rájuk, mire azok mind visszamentek a vizekbe. E nagy csodán eiálmétkodván, igen megszegyeüették magokat az eretnekek és akkor sok százan közülök megtértek.

Egy napon sok ezer embernek prédikálván, megeredt az eső. Akkor szent Antal imádkozott és íme a hallgatókat egy csöpp is nem érte, holott mellettök szinte patakokban zuhogott a zápor. Másszor szent beszéde közben megjelent a levegőben szent Ferenc és áldását adta a népre. Sokszor történt, hogy oly időben is prédikált, mikor a rendi regulák szerint már a kolostorban volt a helye. És akkor a testvérek úgy látták, hogy ottan térdel szokott helyén és velők végezi az ájtatosságot, holott oda künn volt még szólván a néphez.

Történt egy napon, hogy szent Antal éppen másnapra való szent beszédén elmélkedett, valamely idegen városban tartózkodván, hol szállást vett egy tisztos polgárnak házában. És íme akkor megvilágosodott a kis szoba és tündöklő fényességben megjelent a kis Jézus és leszállván szent

Antal karjára, csókolgatta annak arcát. A szállásadó gazda pedig az ablakon által beleskődvén szent Antal szobájába, látta a mennyei nagy jelenéit. Este pedig mondá szent Antalnak:

— Szent atyám, bizony az Úrnak választottja vagy!

Szent Antal pedig megértvén, hogy a gazda látta a mennyei jelenést, mondá neki:

— Te pedig senkinek se szólj azok felől, miket látnod adatott, mind holtom napjaiglan!

Az időben, mikor szent Antal Franciaországban prédikált, volt ott valamely városban egy gonosz életű íródeák, ki hallani sem akart a megtérésről és fölöttébb istentelen életet élt. Szent Antal pedig leikébe pillantván, látta az ő életének gonoszságát és mindazonáltal, valahányszor szemben találkozott vele, mindig nagy tisztelettel meghajolt előtte. A gonosz íródeák gondolván, hogy a szent gúnyolja őt, egy napon megállóit előtte és nagy haraggal rája förmedt, mondván:

— Hitvány barát, ne gúnyolódjál rajtam, mivelhogy semmi közöd velem!

— Testvérem, — felelte szelíden szent Antal, — ne csodálkozzál, hogy oly nagy tisztelettel köszöntelek. Mivelhogy én gyakorta kértem Istent, adná meg nekem a vértanúság koronáját, ám nem nyertem meg tőle e kegyelmet, te pedig el fogod nyerni és ennekokáért köszöntelek oly igaz alázatossággal.

Bolond beszéd, mondja rá az íródeák és fitymálva odébb áll.

Ám szent Antal jóvendölése betölt. Történt ugyanis, hogy az íródeák a városnak püspökével a Szentföldre ment, hol a hitetlenek megfogták és szorongatták, hogy hitét megtagadja. Ám ő állhatatosan megmaradt Krisztus megvallásában, mire azok megkínozták s végezetül megölték.

Gyakorta történt, hogy valamely nagy bűnösnek megjelent álmában a szent férfiú és bűnbánatra szólította azt, mondván:

— Tüstént kelj fel és gyónjad meg bűneidet!

Megrettent ilyenkor a bűnös és sietett a templomba, hol is a gyóntatószékbe térdelvén, ott lelte szent Antalt, ki éppen reá várakozott, holott már éjfél ideje is elmúlt.

Történt egyszer, hogy szent Antalnak atyja, ki a királynak adószedője volt, bizonyos summa pénzt adott némely barátainak, kik meg-

szorulván, segítségét kérték. Ám mikor a visszafizetésre került a sor, mind egy értelemmel tagadták, hogy ők valaha is pénzt kaptak volna a derék adószedőtől. Mivelhogy pedig csak írás nélkül, becsületre adta nekik ama summa pénzt, igen nagy bajba jutott, nem tudván rajtok behajtani azt. És már bíró kezébe került a dolog és a jó emberre kemény börtön várakozott, mikor Isten csodálatosképpen segítségére sietett.

Azon éjszakán megjelent az álnok adósoknak szent Antal és mondá nekik:

— Atyám ez és ez napon, órában és helyen ennyi és ennyi summa pénzt adott nektek. Intelek hát benneteket, adjátok meg neki nyomban e pénzt, mivelhogy különben utolér Istennek boszúálló keze és keményen lesújt reá tok.

Akkor igen megrettentek a gonoszok és bevallván bűnöket, nyomban szent Antalhoz siettek és megadták neki a pénzt.

Másszor történt, hogy szent Antal atyját gyilkossággal vádolták, mivelhogy egy ifjúnak holttestét lelték kertjében. Annakokáért a bíró nyomban elfogatta őt és tömlőcre vettette. Szent Antal ez időben Pádova városában tartózkodott, ám Isten megvilágosította elméjét és meglátta, mely veszedelemben forog édes atya ura. Bement tehát a gvárdián atyához és engedelmet kért, hogy egy napra távozhasson a kolostorból. Az engedelmet megnyervén, nyomban útnak indult.

Kilépven a kolostor kapuján, ím angyal jött elébe, ki tüstént szárnvaira vette és nagy hamar letette Lisszabon városában. Ott pedig szent Antal egyenest a bíróhoz ment és mondá neki:

— Tudd meg, hogy atyám uram ártatlan. Annakokáért kérlek, bocsássad őt szabadon.

— Azt pedig nem tehetem, — felelte a bíró, — mivelhogy a bizonyág mind ő ellene szól.

Akkor szent Antal szólott az öröknek, hogy hozzák a bíró elébe a megölt ifjúnak holt tetemét. Minekutána pedig ottan feküdt a tetem, mondá annak szent Antal nagy fennszóval:

— Istennek nevében parancsolom neked, hogy fölkelj és megmondd, ha bűnös-e atyám avagy bármely atyámfia te meggyilkoltatásodban?

És akkor az ifjú meglevenedvén, fölkelte és szólott:

— Bizony mondom, ártatlan Bouillon Márton, mind pedig egész háza népe!

Ezt mondván ismét lehanyatlott, az élet pedig örökre elszállott belőle. A bíró a nagy csoda láttán nyomban szabadon engedte Mártont, szent Antalt pedig az angyal még az nap estéjén visszavitte a pádovai kolostorba.

Ottan élt annakutána mind élete fogyáig, nagy szentségben, melyet magasztalt egész kereszténység és nagy tisztességben tartott a ferences rend is, mely őt tartományi előljárójául választotta. Ő pedig buzgón végezte kötelességeit is, ám szüntelen fáradozásában, kemény munkájában és maga sanyargatásában időnek előtte megfogyatkoztak testének erői, holott még csupán harminchatodik esztendejében járt.

Akkor testvéreit igen kérte, mentenék fel őt előljárói tisztétől, mit azok készséggel megcselekedtek. Ő pedig elvonult a Campo Sanpiero nevezetű magányos kolostorba, hogy ottan csöndben, békességben készüljön a halálra, melynek érezte közeledtét.

Hogy pedig elérte a súlyos betegség, elvitette magát Pádova városa mellett a kis Arcello nevezetű kolostorba és ottan magához vette az Úr szent testét s ekként megerősödvén az utolsó útra, immár csak szüntelen Istennek látása után sóvárgott.

Utolsó pillanatában még tiszta hangon elzengette Szűz Máriának dicséző énekét, annakutána pedig szemeit égre emelvén, mondá:

— Látom az én Uramat!

És ezt mondván, kilehelte tiszta lelkét, mely is angyalok szárnyán a mennyei örömökbe szállt.

És akkor nagy volt a szomorúság városszerte a szentnek halálán és a városbeli kis gyermekek bizonyoságot tettek szentségéről, mikor csapatokba verődven nagy siránkozással végigvonultak a városon, szüntelen kiáltozván:

— Meghalt a szent! Meghalt a szent!

Halála után pedig oly sűrűn estek sírjánál csodák, hogy már egy esztendő múltán a szent hitvallók sorába iktattatott. Mikor pedig harminckét esztendő múltán fölemelték szent tetemét, hogy által vigyék a pompás székesegyházba, melyet Pádova polgárai emeltek tiszteletére, íme mind egész teste elporladott már, csupán a nyelve volt ép, mellyel az Úr szent igéjét hirdette.

Akkor nyelvét drágakövekkel kirakott ereklyetartóba helyezték és felállították a templomnak egyik kápolnájában, hol mind mai napiglan tiszteltetik.

Toulon városának buzgó papja az 1895. esztendőben felállítatván szent Antal szobrát, perselyt helyezett alá ja, hogy abba tegyék a hívők a szegényeknek szánt adományait. És íme, ha kinek kérése szent Antal közbenjárására teljesült, igaz szívvel adta a perselybe ígért adományát. A perselynek pedig ez volt felírása: „Szent Antal kenyere“. És valóban számos szegénynek jutott ekképpen kenyér és ruházat, Istennek és szent Antalnak nagyobb dicsőségére. S e jámbor szokás mind mai napiglan megvagyon minden keresztény katolikus egyházban.

SZENT KLÁRA

CLT ASSISI VÁROSÁBAN egy igen gazdag és nemes lovag, kinek felesége a jámbor és jóságos Torculana asszony volt. Mikor ez szíve alatt hordotta születendő gyermekét, szent Klárát, bement egy templomba, letérdelt a kereszt előtt és nagy buzgón kérte Istent: segítse őt kegyelmesen könnyű szüléshez. Megszólalt ekkor egy hang és mondá neki:

— Asszony, fényességet szülsz, mely üdvözítő világossága leszen a világnak!

És igen megörvendezett ezen az asszony. És mikor a gyermek megszületett, Klárának nevezte, azaz fényességesnek, mivelhogy reménykedett, hogy világossága leszen a világnak, valamint ama hang mondotta. Hogy pedig a gyermek felnövekedett, jámbor és istenfélő életet élt és gyakorta megvonta magától a kellő táplálékot és ugyan szemre díszes ruhákat viselt, melyek azonban durva daróc-inget rejtettek alattuk. Szíve pedig tiszta volt, teste szűz és az Úrnak igaz utait járta. Barátaik és rokonaik pedig kiszemeltek valakit hitese ura gyanánt, ám ő hallani sem akart felőle.

Szent Klára hallott szent Ferenc istenes életéről és igen kívánczozott őt látni. Szent Ferenc is viszont hallott a jámbor hajadon istenes életéről és igen kívánczozott őt látni és szólani vele. És e! is jött hozzá, mire a szent hajadon igen örvendezett. Szent Ferenc szép szelíd szavakkal szólott vele és tanította, miképpen semmibe vegye a világot és Jézust válassza jegyesül. Ezt az oktatást pedig a szent hajadon buzgón megtartotta és gyakorta

látogatta szent Ferencet üdvösséges okulás végett. És egyetlen kívánsága volt, hogy Istennek szolgáljon és semmibe vegye a világot.

Történt egyszer, hogy szent Klára éppen szent Ferencnél időzött az erdőben, Mi Asszonyunk ama temploma mellett, mely Porciunkulának neveztetik és a léleküdvösségről szólott a szent férfiúval. Egyszerre látják ám az emberek, hogy tüzes sugarak szállnak alá fejökre a mennyből. Ez pedig éppen Virágvasárnapja előtt volt és mondá a szent a hajadonnák:

— Virágvasárnapján ékes ruhákban menj a templomba, estére pedig hagyd el atyád házát és térj Istenhez!

Szent Klára meg is fogadta szavát és ékes ruhákban ment a templomba és mikor mindenki előre tolongott, hogy elvegye a pálmaágot, ő illendően a helyén maradt. Látta ezt a püspök, lement az oltártól és maga adta kezébe a pálmaágot. Ennekutána, hogy leszállt az este, elmenekült atyja házából, ott hagyta minden atyjafiait és ment egyenesen Mi Asszonyunk templomához, mely Porciunkulának neveztetik. A testvérek pedig titkon virrasztottak és vígassággal fogadták a szüzet és levágták haját. Ennekutána szent Ferenc elvezette őt szent Pál templomához és parancsolta neki, hogy kicsinyég ott maradjon.

Hogy pedig atyjafiai mind erről tudomást vettek, igen megharagudtak és elmentek hozzá és mondták neki:

Bizony jóvá kell tenned ama szégyent, hogy megszöktél, mivel-hogy nem illik az ilyes te nemes nemzetségedhez!

Senki sem választhat el engemet a mindenható Isten szolgálatától, mondja rá szent Klára.

Es megmutatta nekik levágott haját és nem hajlott atyjafiai beszédére. És teljes reménykedéssel Istenre irányozta gondolataikat, mígnem azok szüntették haragjokat,

Ennekutána szent Ferenc tanácsára átköltözött szent Demjén templomához és maga mellé gyűjtött sok hajadont és szerzetet alapított. És szentségének híre ment messze földön, úgy hogy hercegnék és grófnék megindultak istenes életén és beléptek rendjébe.

Szent Klára mindenkoron aláztatosságban élt és engedelmességet fogadott szent Ferencnek. Szívében pedig nem lakozott kevélység, hanem istenfélelem. És készségesen szolgált mind valamennyinek és hitvány ruhákat viselt és megmosta nővéreinek lábát és szolgált nekik az asztalnál.

És kérte Ince pápát, erősítené meg rendjét és ezt igen nagy örömmel cselekedte és maga kezével írta meg a levelet.

Történt egyszer nagyböjtben, hogy szent Klára igen szeretett volna eledelt adni nővéreinek és hívatta a kulcsárnét és kérdezte, volna-e honn valami ennivaló. Felelte a kulcsárné, hogy semmi nincsen. Megteríti ekkor szent Klára az asztalt, letérdel előtte és könyörög Istennek, vezetne valamely jó embert ama gondolatra, hogy neki kenyeret és két halat küldjön. Jött is azon nyomban egy asszony, ékes ruházatban, arca pedig fénylett, mint a nap és kis kosarat hozott a fején. Odaadta a kosarat az ajtónálló nővérnek és szólott:

— Adjad ezt Klárának.

— Ki küldi neki? — kérdezi a nővér.

— Klára igen jól tudja, ki küldötte ezt neki, — feleli az asszony.

Ezt mondván, el is tűnt a szépséges asszony, az ajtónálló nővér pedig megvitte a kosarat szent Klárának és elmondotta neki, mikép szólott vele a szép asszony. Felnyitotta akkor szent Klára a kosarat és talált benne egy kenyeret és két sült halat. Igen megörvendezett erre és hálát mondott Istennek és elosztotta a nővérek között, kik is mind valamennyien jóllaktak belőle.

A jóságos szent Klára szűz csak kenyéren és vízen élt és hétfőn, szerdán, pénteken soha nem húzott sarut. És nem hált tollas ágyban, csupán a földön és mind az egész nagyböjtön által párna helyett kemény fatuskó volt a fejealja. Szent Márton napja múltán mindennap kenyéren és vízen böjtölt, három egész napon által pedig semmi eledelt nem vett magához. És mivelhogy testét oly igen gyötörte, nem sok idő múltán sorvadozni kezdett. Parancsolta neki ekkor Assisi város püspöke, nemkülönben szent Ferenc, hogy többé egésznapos böjtöt ne tartson. A szent-életű szűz Isten dicséretében töltötte minden idejét és buzgón és hosszan imádkozott és sokat sírt ájtatossága során. És egy éjjelen, mikor imádkozott, megjelent neki a gonosz lélek fekete kisgyermek képében és mondá neki:

— Nem szabad oly igen sokat sírnod, különben megvakulsz!

— Nem vak bizony az, ki meglátja Istent! -- felelte rá a szűz.

A gonosz lélek pedig nyomban eltűnt.

Az időben volt egy gróf, Vitális nevezetű, igen jeles vitéz a csatákon. Ez nagy-keményen fenekedett Assisi városa ellen és megesküdü, hogy

beveszi és megindult a város ellen. A polgárok pedig igen megrettentek a városban. Hallotta ezt szent Klára és mondá leányainak:

— Mivelhogy igen sok jóban van részünk e várostól, könyörögjünk érte buzgón Istenhez!

És mind a többiekkel egyetemben hamuval hintette fejét és szólott:

— Most tehát kérjük buzgón Istent a városért, hogy mentse meg ellenségeitől!

És nagy-buzgón imádkoztak, Isten pedig meghallgatta őket és megsegítette, hogy az ellenség másnapra kelvén, elvonult a város alól.

Volt szent Klárának egy gazdag nővére, kit igen szeretett és buzgón imádkozott érte a mi Urunkhoz, hogy vezetné őt a szerzetesi életre. Tizenhatodnapra be is teljesítette mi Urunk az ő kérését, hogy nővére apáca legyen. Mivelhogy szólította a Szentlélek nővérét Ágnest, ki is nyomban eljött szent Klarához és mondá neki:

— Drága testvérem, én immár a mi Urunknak kívánok szolgálni!

És szent Klára igen vígadozott, hogy Ágnes belépett a kolostorba.

Ám atyjafia!, mikor ennek híret vették, felkerekedtek tizenketten és elmentek a kolostorba és mézes-mázos szavakkal így beszéltek Ágneshez.

— Mi okból jöttél ide? Siess, jöjj haza velünk!

— Én nem akarok megválni az én kedves testvéremtől, — felelte nekik.

Ekkor az egyik lovag nagy haragjában megragadta őt, öklével is rácsapott és erőnek erejével ki akarta vonszolni a kolostorból. Mikor pedig hajánál fogva kezdték cibálni, igen megrettent és kiáltott:

Kedves testvérem, segíts rajtam!

Ekkor szent Klára nagy buzgón imádkozott az Úr Jézushoz és szent Ágnes nyomban oly igen nehéz lett, hogy a sok ember nem tudta átvonszolni egy kicsiny patakon. Kik is mikor észrevették ezt, gúnyolódtak rajta, mondván:

— Ólmot nyelt bizony ez, attól oly igen nehéz!

Egyik atyjafia pedig fölemelte már öklét, hogy halálra sújtsa Ágnest, ám tüstént olyan bénaság állott karjába, hogy sok ideig mozdítani sem tudta. Szent Klára pedig igen kérte őket, hogy menjenek onnét és békén hagyják nővérét, Ágnest, ki már-már halálra váltan feküdt ágyában. El is mentek akkor atyjafiai nagy haraggal, Ágnes pedig vidáman fölkelt ágyából és szent Ferenc nyomban apácának szentelte.

Hogy pedig szent Klára kórságnak esett, kérte, hogy ültessék fel és támasszák fel ágyában és szőtt finom vásznat, hogy abból ötven kehelytakarót készítsenek Istennek dicsőségére. Karácsony éjszakáján a nővérek mind az ájtatosságra mentek, szent Klára pedig egymagára maradt és elmékedett az isteni gyermekek, a mi Urunk Jézus Krisztusnak születésén és igen szeretett volna ott lenni az ájtatosságon, hogy Istent dicsőítse. És íme nyomban fülébe zendült az ének, melyet szent Ferenc templomában a barátok énekeltek és hallotta az orgonaszót is, holott igen messze volt a templomtól. Reggelre kelvén pedig elmondotta ezt leányainak és igen zokogott erről szólván.

Mikoron már szent Klára negyven esztendő telt a kolostorban és Isten magához akarta őt venni e világból, történt, hogy szent Pál kolostorában az egyik apácának látomása volt. Rémllett pedig neki látomásában, hogy szent Klára székesegyházában van és látja, amint leányai igen siratják őtet. Látta annakutána, amint egy gyönyörűséges asszony megjelent szent Klára fejénél, az ágya mellett és mondá a siránkozó apácáknak:

— Ne sirassátok szent Klárát, mivelhogy ő nem halhat meg, mígnem Jézus el jó érette tanítványaival!

Tüstént jött a pápa és táplálta őt az Úr szent testével. Szent Klára pedig kérte, hogy vegye gondjaiba a nővéreket, mit is az kész örömet megígért és meg is cselekedett. Szent Klára pedig csak feküdt a nagynehéz kórságban és leányai kérték, hogy venne magához némi táplálékot.

— Cseresznyét enném, ha volna, felelte nekik.

Akkor pedig éppen karácsony ideje volt, cseresznyének se híre se hamva. Volt pedig az egyik jámbor barátoknak egy cseresznyefája. Hát ahogy nézi, látja ám, hogy egyik ága telisdeteli van érett cseresznyével. Nosza letöri és viszi szent Klárának, ki is evett róla és a többit elküldötte a többi beteg testvéreknek.

Mikor pedig már tizennyolcadnapja feküdt nehéz nyavalyában, holott semmi ételmet nem vett magához, mégis erősítette nővéreit és testvéreit Istennek szolgálatára és mind megáldotta őket. Nem sok idő múltán szüzek serege jött ágyához, fehér ruhában, fejükön arany kereszt. Közöttük járt pedig Mi Asszonyunk, koronával a fején és fehér fényesség áradott belőle, hogy az egész kolostor csak úgy ragyogott az éjszakában.

És a Boldogságos Szűz lehajolt szent Klárához, ki is abban a szempillantásban örökre elszunnyadok. Lelke pedig a mennyei örömökbe szállt.

Leányai pedig igen bánkódtak utána s megszomorodott mindenki a városban, ki csak halála hírére vette. És igen nagy sokaság sereglett össze. Hatodnapra aztán megjött a pápa a bíbornokkal és nagy ájtatossággal megadták szent Klárának a végső' tisztességet és elvitték szent György templomába, hogy annál közelebb maradjon a polgárokhoz és fényes pompával és nagy buzgósággal eltemették.

Nem sok idő múltán hallja a szent pápa, negyedik Sándor, hogy nagy csodák történnek szent Klára sírjánál. Maga mellé veszi hát a bíbornokokat és püspököket és papokat és igen nagy tisztességgel és alázattal kiemelteti szent Klára koporsóját, őt magát pedig a szentek sorába iktatja. És ez két esztendővel volt halála után. És rendeli a pápa, hogy ünnepét minden esztendőben megüljék a szent Lőrinc napját követő harmad napon.

AQUINOI SZENT TAMÁS.

Zurbaran festménye.

AQUÍNOI SZENT TAMÁS

KATHOLIKUS SZENT EGYHÁZNAK legjelesb tanítója volt Aquinoi szent Tamás, ki angyali doktornak neveztetett mérhetetlen bölcsesége és a szent tudományokban szerzett járatossága miatt. Holott főnemes emberek gyermekének született az Úrnak 1225. esztendejében Aquino grófjának, Landulfnak és hitvesének, Theodorának fiaként azoknak Rocca-secca nevezetű várában.

Volt pedig ottan a várkastély szomszédságában egy Bonus nevezetű jámbor remete, ki is egy napon elmenvén a nagyságos grófnéhoz, szólott hozzá ekképpen:

Nagy jó asszonyom, íme Isten tudnom engedte, hogy a gyermek, kit méhedben hordozol, világnak világossága leszen!

És valóban, szent Tamás megszületvén, már bölcsejében mutatta jövőendő szentségének jeleit, csecsemő gyermekek szokása ellenére kedves és szelíd lévén. És hasonlóképpen megnyilatkozott bölcsessége is bölcsejében. Történt ugyanis, hogy anyja egy napon fürdőbe indulván, parancsolta a dajkának, hogy vigye utána a gyermeket. Karjába emelvén tehát a csecsszopót, látta a dajka, hogy az valamely darab papirost szorít markában s nem tudván, honnan szerezte, nyitogatta a gyermeknek öklét, hogy elvegye tőle. Ám a gyermek csak sírt és annál inkább szorongatta és nem engedte kezéből ama papirost.

Megjelenté akkor a dajka asszonyának a dolgot és hazavitték a gyermeket. Ottan anyja is kívánczozott látni, miféle papiros volna az és

honnan szerezhette a gyermek. Fogta hát annak kezét és bár igen sikoltzott az és ellenkezett, kivette belőle erőnek erejével. Kisimítván pedig a papírost, e szavakat lelte azon írva: „Üdvözlégység Mária!“

Csecsemő lévén így jelentette meg szent Tamás igaz tiszteletét az örökkévaló bölcsességnek és a hófehér tisztaságnak édes anyja irányában. Ötöstendős korában odaadták szülei a Monte Cassino nevezetű bencés kolostorba, hogy ottan a jó erkölcsökben, az olvasásban és a bötüvetésben oktatták őtet a jámbor barátok.

Megtérvén annakutána a szülei házba, mindeneket megörvendeztetett szívének jóságával, ártatlanságával, vidámságával és igaz jámborságával. Különösképpen főfő gyönyörúsége tellett a szegények segítésében, kiknek tulajdon eledelét is odaadta. Látván pedig atyja ura, hogy fia inkább éheznek, csakhogy a szegényeket megelégtítse, mondotta neki:

— Édes fiam, mostantól fogva ne magad táplálékát add a szegényeknek, hanem menj kamarámba és abból tápláljad őket!

Tamás pedig oly igen jó szívvel osztogatta mind a jó falatokat, mik atyja éléskamarájában voltak, hogy egy napon az asztalnokmester ijedten futott urához panaszkodván neki ekképpen:

— Nagy jó uram, íme fiad urad mindent a szegényeknek adott s mostan nincs mit adnom úri asztalodra!

Akkor a gróf megfeddette Tamást és mondá neki:

Fiam, add a szegényeknek, hahogy fölöslegünk vagyon, ám lássad, hogy magunk szükségét ne szenvedjünk!

Atyám uram, felelte Tamás, bizony fölösleg mindenünk, amink vagyon, hahogy vannak szegények, kik éheznek és Ínséget szenvednek!

Hogy pedig elérte tizenkettedik esztendejét, atyja ura elvitte őt Nápoly városának fő iskolájára, hol az időben számos fő nemes ifjak tanulták az egyházi tudományokat és a szabad művészeteket. Ám ez ifjak duhaj és parázna tivornyákban töltötték napjaikat, miért is Tamás haraggal elfordult tőlök, mivelhogy ő maga csak az imádságnak és a tudományoknak, valamint a szegények istápolásának szentelte napjait.

Az időben ösmert ottan valamely domonkos-rendi atyát, kit igen megkedvelvén, sokat elmélkedett vele Istennek szeretetéről s e világnak hívságáról, olyannyira, hogy feltette magában, hogy beáll szent Domonkos

rendjébe. Szándékának pedig híre menvén, atyja ura nagy haraggal sietett Nápoly városába és monda fiának:

— Hahogy el nem térsz oktalan szándokodtól, bizony én kitagadlak örökségedből és többé fiannak nem ösmerlek!

Szent Tamás pedig felelte:

— Krisztus Urunk mondá: „Ha ki inkább szereti atyját és anyját, mint engemet, nem méltó hozzám!“

És betöltvén tizenhetedik esztendejét, felöltötte szent Domonkos rendjének ruháját. Jól tudván azonban, hogy szülei akár erőszakkal is elragadják őt a kolostorból, kérte előljáróját, hogy valamely messzi városba küldenék őtet. Azok pedig elküldötték Rómába, onnan pedig Páris városába.

Ám két bátyja, kik fő tisztek voltak a császár seregében, értesülvén, hogy merre viszen becsüknek útja, lesben állottak és alkalmas pillanatban rajta ütven, foglyul ejtették és vitték szüleiknek várába. Akkor édes anyja igen megörvendezett, hogy ölelhette szerette fiát és hízelkedő szóval kérlelte, vetné le a barátsuhát és maradna honn örömeikre és büszkeségükre.

De mivelhogy Tamás nem hajtott a szép szóra, anyja csúf haragra gerjedt és a várkastélynak valamely magányos szobájába zárta fiát és csupán két hajadon húgának engedte, hogy hozzá bemenjenek. Ezek is próbát tettek vele, hogy szándékától eltérítsék, ám mind hasztalan. Sőt szent Tamás oly igen ékesen szólott előttök az istenes élet gyönyörűségéről és a mennyek országa kívánatos örömeiről, hogy húgai megszűntek őt a világi életre csábítani és immár szívökben magok is az istenes életre hajlottak.

Történt ekkor, hogy a várkastélyba érkezett két bátyja és hallván, hogy Tamás konokul megmarad feltett szándokánál, mód felett fölháborodtak, főképpen hogy látták anyjuknak könnyeit és búsulását. Meg is fogták Tamást és a várkastélynak valamely tornyába zárták, ottan pedig szidalmazták és verték és gyalázták s mi több, szerzetes ruháját is megtépték, de Tamás nem zúgolódott, hanem mindent béketűréssel viselt Istennek szerelméért.

Akkor a két elvetemedett bátya gonosz cselet vetett neki. Hívtak a városból valamely festett némbert, ki nagy mester volt a paráznaságban és főbb jutalmat ígervén neki, hahogy elcsábítja öccsüket, bevezették őt Tamásnak szobájába. A céda leányzó pedig igen illegette magát és

fölöttébb kívánczozott szent Tamást megtántorítani, hogy megnyerje a kívánatos jutalmat, ám minden hasztalan: Tamás oda sem tekintett, hanem Istenhez imádkozott, buzgón fohászkodván, hogy adjon neki erőt a gonosz kísértés ellenében.

Mikor pedig ama céda néember csak nem tágitott, szent Tamás igen fölgerjedt haragjában és odalépven a kandallóhoz, kihúzott abból egy tüzes fahasábot, mellyel oly keményen sújtott az orcátlan nőszemélyre, hogy az nyomban nagy sivalkodással elfutott.

Szent Tamás tehát Istennek segítségével meggyőzte a Sátánt, úgyannyira hogy azontúl soha testi kísértései nem támadtak. S miközben buzgón hálát mondott Istennek szent kegyelméért, hogy megsegítette, elszunnyadt s álmában látomással ajándékozta meg az Úr: angyalok jöttek hozzá, kik köszöntötték győzedelme miatt és ágyékára erősítvén a szüzesség övét, mondták neki:

— Isten küldött bennünket, hogy eljuttassuk hozzád az örök szüzesség ajándékát, melyre méltónak találtattál.

Két álló esztendeig sínylődött szent Tamás a várkastélynak tornyában, mikor is egyik húga igen nagy veszedelmek árán megsegítette, hogy elszökjék. El is jutott Isten segedelmével Nápoly városába, hol nyomban letette a szent fogadalmakat, minek következtében atyja és bátyjai immár semmit nem tehettek ellene, hahogy nem akartak újjat húzni az egyházzal. De ők békességet hagytak neki, anyja pedig jó szívvel belényugodott fiának választásába, mivelhogy látta isteni elhivattatását.

Akkor a szent Domonkos rendnek generálissá rendelte, hogy szent Tamás Köln városába menjen a Rajna partjára, hogy ottan a híres-neves Albertus Magnus nevezetű doktornál tanulja tovább a szent tudományokat. Útnak is indult hát és vele ment maga a generális, ki agg ember volt ugyan, de gyalogszerrel tette meg az ifjú szerzetessel a nagy utat.

Megérkezvén Köln városába, Tamás igen buzgón tanulta a szent tudományokat és betéve tudta már a tudós könyveknek minden bölcsességét, ám soha senkinek nem fitogtatta, sőt tudományát nagy alázatosan rejtekben tartotta. Annakokáért mind a főiskola tanulói és mesterei őtet „néma ökör“ névvel illették, mivelhogy szüntelen hallgatott, ők pedig nem sejtették, mely nagy bölcsesség lakozik benne.

Történt pedig egyszer, hogy valamely társa, látván hallgatag komorságát, odament hozzá és oktatta őt a bölcselkedésben. Tamás pedig mind

valamennyinél bölcsebb volt ugyan e tudományban is, ám azért igen alázatosan vette amannak oktatását és megköszönte. De harmadnapon az, ki őt oktatta, maga is igen fennakadt valamely fogas tételen és csak ötlött-hatolt, de semmit nem tudott Tamásnak mondani. Ekkor Tamás feledvén magát, hirtelen oly tiszta világossággal megfejtette mind az egész tételt, hogy társa álmétkodott és nyomban elfutott Albertushoz, kinek mondá:

— Mester, íme Tamás, kit tudatlannak hittünk, bölcsebben szólott mindeneknél!

Albertus mester pedig nem tudván mire vélni a dolgot, próbát tett és adott szent Tamásnak nyilvános versengésül oly fogas tételt, melyet eladdig tudós doktorok sem tudtak hiba nélkül megfejteni. Tamás pedig oly könnyúséggel és világossággal megfejtette azt, hogy mestere csak ámult és mondá:

— íme, mink néma ökörnek mondtuk Tamást, ám mostan megtetszett, hogy e néma ökör egy napon oly hangosan fog szólani, hogy meghallja szavát egész világ!

Annakutána szent Tamás fölvette az egyházi rendet és előljárói parancsára Párisban, majd Bologna, Köln és Róma városában oktatta az ifjúságot a szent tudományokra és a bölcselkedésre a főiskolákon. Es gyakorta oiy seregestül jöttek hallgatására az ifjak minden országokból, hogy nem fértek el a hallgató teremben, hanem künn rekedtek Istennek szabad ege alatt.

Nagy tudományát és bolcseségét pedig nem egyedül buzgó tanulásának és szorgalmának köszönhette, hanem ép oly mértékben jámbor életének, imádkozásban való buzgóságának és Isten kegyes sugallatának. Történt, hogy egy napon megkérdezte tőle hűséges társa és kísérője, Reginaidus:

— Testvérem, vajjon mely könyvből meríted ama csudálatos tanításokat és bölcselkedéseket, melyeket olyannyira bámul a világ tudós könyveidben?

Mire szent Tamás odamutatott a megfeszített Jézusra és mondá:

— Íme, ez ama könyv, melyből minden bolcseségemet merítem.

Éjjele és nappala munkában és imádságban telt: nappal oktatóván az ifjúságot, éjszaka imádkozván és könyveit írván. Könyveinek pedig se szeri se száma és mind a katolikus hitnek legfogasabb tételeit ma-

gyarazzák oly világossággal és isteni bölcsességgel, miként senki sem előtte, sem utána. Főfő munkája mindazonáltal a Summa Theologica, azaz „A szent hit tudományának sommázata“, melyben az igaz hitnek legnagyobb titkait csudálatos bölcsességgel megfejtette.

Am ily nagy művet nem alkothatott pusztá emberi erővel, hanem csupán Istennek hathatós segedelmével. Ez pedig valóban megmutatkozott, mikor szent Tamás már vége felé járt a Sommázatnak; akkor íme megjelent előtte az Úr és mondá neki:

— Tamás, sugallatomat híven fogadtad s nem tévedtél meg abban, mit felőlem s egyházamról írtál, hanem minden szavadban az igazságot mondottad. Mit kívánsz tehát, hogy jutalmul adjak neked?

— Uram, nagy jutalmat kérek én: tégedet magadat!

Híre-neve oly igen fényes volt már akkoron, hogy maga IV. Urbán pápa kérte, írnia meg a szent mise és a szent áj tatosságok szertartásait és imádságait Úrnap ünnepére. Igen örvendezett szent Tamás, hogy e nagy tisztesség jutott reá és buzgó imádkozás és vezeklés közben bevégezte a munkát, melyben mai napiglan is a katolikus egyház legszebb imádságai és énekei foglaltatnak, mint ama szent ének: „Dicsérd Sión Megváltódat!“

Mégis szent Tamásnak legnagyobb dicsősége nem határtalan tudománya és sok bölcs könyve, hanem inkább szerzeteshez illendő alázatossága, jámborsága, szelid jósága és szent élete. Minden munkáját imádsággal kezdte és ha hogy valamely fogas tétel került elébe, böjttel és vezekléssel készítette magát annak taglalására.

Történt egy napon, hogy az ebédlőteremben délebédnél éppen szent Tamás olvasott a testvéreknek valamely épületes könyvből. Egyszerre csak rászól a perjel:

— Tamás testvérem, olvassad újra amaz utolsó szótagot, mivelhogy rosszul olvastad!

Tamás pedig jól olvasta ugyan, de nyomban zúgolódás nélkül engedelmeskedett és újra olvasta ama szótagot. Fölkelvén pedig az asztaltól, mondá neki egyik testvére:

— Ugyan mi okból olvastad újra ama szótagot, holott elsőben is jól olvastad? Bizony nem kellett volna tenned!

— Bizony nem sokat teszen, vájjon emez avagy amaz módon olvassuk ki a szókat, — felelte szent Tamás, — de a szerzetesnél igenis sokat teszen, hogy mindenkor engedelmes és alázatos legyen!

Valamely irigy ember monda neki egyszer nagy hetykén:

— Nem lehet oly csuda nagy te bölcseséged!

— Bizony igazat szóltál, — mondja rá szent Tamás, — hiszen ez megtetszik már azon, hogy szüntelen tanulnom kell.

IV. Urbán pápa és IV. Kelemen pápa főfő egyházi méltóságokra kívánták emelni, de ő elhárított magától minden kitüntetést, valamint végtelen alázatosságában semmit nem tartott magára. Azért mondotta élete végén:

— Mit életemben írtam, nem egyéb hitvány ocsúnál!

Nem csupán könyveiben hirdette Isten igéjét és bölcsességét, hanem a templomban is a szószékről, hahogy előljárói úgy rendelték. Történt, hogy egyszer Nagypénteken oly igen szívhez szólón beszélt Krisztus Urunk szenvedéséről és az emberek iránta való háládatlanságáról, hogy mind kik hallgatták, sírva fakadtak, ő pedig nem tudta folytatni beszédét a nagy zokogás miatt, mely a templomot betöltötte.

Leghőbb vágya volt, hogy atyjafiai Istenhez térjenek és jámbor életre adják magokat. És Istennek kegyelmével betölt e kívánsága, mivel hogy mind jó keresztények módjára igazították később éltöket és megbánták gonoszságokat. Sőt két húga, kik már annakelőtte is hajlottak a jámbor életre, legelőbb megtért s egyikök kolostorba lépven, ottan apátnő gyanánt szentségben fejezte be életét.

Másik húga kérdezte egyszer:

— Mondd meg nekem, miképpen juthatok mennyek országába?

Mire szent Tamás felelte:

— Erős akarattal.

Valóban, Krisztus Urunk is ekképpen szólott, mondván:

„Mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosak ragadják el azt!“

Szentségének nagy híréért és jeles bölcsességéért kívánta X. Gergely pápa, hogy szent Tamás is ott legyen a szent egyháznak más jeles doktoraival a második lyoni zsinaton. Akkor a szent doktor valóban útnak is indult a pápa hívására, de mingyárt útjának elején betegség lepte meg, mely ágyba is döntötte a Campania tartományban lévő Fossa Nuova nevezetű ciszterci-rendű kolostorban, hol is a jóságos szerzetesek szorgos gondnal ápolták jeles vendéget.

Ám szent Tamás érezte, hogy vége közeledik s annakokáért ágyához

hívatta hűséges társát és kísérőjét, Reginaidust, kinek meggyóna egész életének minden bűnét, utána pedig magához vette Urunk szent testét igaz áhitattal. Majd az utolsó kenet szentségében részesült és megköszönvén a barátoknak az ápolást, csöndes imádkozásban várta a halált. Akkor kérdezte tőle az egyik szerzetes:

— Mit kell tennünk, hogy Istennek kegyelmét mindenkoron híven megtartsuk?

Felelte akkor szent Tamás:

— Szüntelenül akként kell élnetek, hogy tudjátok, rajtatok függ Isten szeme!

És ezt mondván, kilehelte lelkét az Úrnak 1274. esztendejében.

Halála idejében pedig nem hiányoztak a csodajelek, melyek mutatták, hogy az egyháznak szent doktora az örök életbe költözött. Mivelhogy ama Fossa Nuova kolostor fölött három nappal halála előtt üstökös csillag tűnt föl az égbolton és ama pillanatban, mikor szent Tamás örökre lehunyta szemét, eltűnt.

Aibertus mester is Köln városában éppen asztalnál ült s hirtelen sírásra fakadt. Kérdezték akkor a többiek:

— Mester, vajjon mért sírsz?

— Bizony sírok, — felelte az, — mivelhogy ma elköltözött e világból Aquinoi Tamás testvérem, ki volt az egyháznak világossága.

Ugyancsak ama Fossa Nuova kolostornak perjele, ki már szinte egészen megvakult mind két szemére, fogadalmat tett és imádkozott istenhez, segítene vakságán szent Tamás érdeméért. Elmenvén akkor szent Tamás sírjához, nyomban visszakapta szeme világát és fennen hirdette ott a gyülekezetben:

— Áldott az Úr, ki szent Tamás érdemeiért visszaadta szemem világát.

És annakutána még sok esztendőt élt és jeles püspök vált belőle.

Mikor szent Tamásnak tetemét sírjából kivették, hogy más templomba általvigyék, mennyei jó szagok áradtak abból és ámbátor tizennégy esztendeje múltól boldog halálának, semmi enyészet nem mutatkozott testén avagy ruházatán. És akkor a barátok mind valamennyien előjöttek célfájókból, álmélkodván, mely jó szagok szállonganak a kolostorban.

És akkor eljött Theodora grófné is és igen kérte ama Fossa Nuova kolostornak apáturát, adná néki a szent holttetemének jobb karját. Az

apátúr ugyan ráhagyta, hogy elvigye a szent jobbot, ám a grófné semmi erővel nem bírta azt leválasztani a testről, mígnem késsel lemetszette. Akkor a sebnék helyéből mennyei jó illat áradott.

Történt pedig negyven esztendő múltán, hogy valamely nagy hírű férfiú szent ereklyét kívánt szerezni a Szent Keresztről nevezett kápolna számára, melyet Salerno városa szomszédságában építtetett és elérkezett ama kápolnába is, melyben Theodora valamikor szent fiának jobbját helyezte. Meglátván akkor ama férfiú a szentnek jobbját, igen fitymálta azt és semmiképen nem kívánta elvinni.

Egyszerre csak nehéz nyavalya lepte meg testét és reszketni kezdett, feje pedig megdagadott és igen elnehezült. Magába szállott akkor és Istennek újját látván e hirtelen nyavalyában, szánta-bánta bűnét és kevélységét és tüstént ment, hogy áhítatosan tisztelje a szentnek jobb karját. Annakutána pedig megkönnyebbedetí és megszabadult a nehéz nyavalyától.

Csókkaal illette akkor a szentnek karját és íme oly mennyei jó szagot érzett, minőt még soha életében. Ama jó szag pedig oly igen beivódott kezébe és ruházatába, valahol csak érintette a szent ereklyét, hogy többé ki nem ment belőle és valahol járt, az emberek igen csodálkoztak a mennyei jó szagokon. Kérdezték is gyakorta:

— Monddza, mely jószag'ú fűszerszámot rejtettél ruhádban?

Ő pedig mindannyszer elmondotta a nagy csodát, mely vele esett és nem sok idő múltán oly alázatos tisztelet vert gyökeret lelkében szent Tamás irányában, hogy valahányszor kísértés gyötörte, csak szent Tamásnak ajánlotta magát és őt hívta segítségül s nyomban megszabadult minden gyötrelmeitől.

Olvassuk a hajdankori írásokban, hogy eme szent illatot nem érezte, ha ki nem volt reá méltó és alázatos szívű.

Ezenfelül Isten számos jeles csodával dicsőítette meg az ő nagy szentjét. Volt egy köszvényes ember, ki már járni sem tudott s reményét szent Tamás* közbenjárásába vetvén, elment sírjához, hol is buzgón imádkozott. És akkor nyomban erőt érzett tagjaiban és fölkelvén járt, holott már esztendők óta bénák voltak tagjai. Más valaki szörnyű látomásokban vergődvén oly igen elbágyadott, hogy holt ember módjára feküdt és semmit nem érzett, holott tüzes vasakkal égették tagjait. Utoljára elvitték szent Tamás sírjához és ott lefektették. És íme tüstént megelevenedett

és fölserkenvén halottas ágyáról, hálát mondott Istennek, ki szent Tamás közbenjárására megszabadította nyavalyájától.

Valamely asszony immár négy hónapja sikétségben szenvedett és igen félt, nehogy kis gyermekének baja essék e miatt, mivelhogy soha nem hallotta meg annak sírását, hahogy bölcsejében valamit kívánt. Annakokáért szent Tamáshoz folyamodott és íme, reggelre kelvén, megszabadult sikeiségétől. Valamely hajadon pedig oly gyötrelmes torok* szorulásban szenvedett, hogy már levegőt szívni s eledelt nyelni is csak nagy ügyel-bajjal tudott. Elment hát szent Tamás ereklyéihez a Fossa Nuova nevezetű kolostorba és minekutána azokat torkához érintették, minden bajából hirtelen meggyógyult.

Ugyancsak Fossa Nuova kolostorban esett, hogy valamely embernek jobb karja megbénult, miért is felkötözve hordotta, semmire sem használhatván. Az orvosok pedig semmit nem tudtak segíteni rajta és fájdalma csak minden nappal növekedett. Akkor szent Tamásnak közbenjárását kérte s íme reggelre kelvén, karját mozgatni tudta és semmi fájdalmat többé nem érzett.

Valamely négyesztendős gyermeknek oly gonosz daganat támadt lábában, hogy ha újjal érintették is, nyomban keservesen jajgatott és a seborvosok már mondták, hogy nincs menekülés azon kívül, hogy lábát tőből lemessék. Igen zokogott akkor a gyermeknek anyja és nagy bánkodásában Istenhez és szent Tamáshoz imádkozott, hogy fiának lábát gyógyítanak meg, nehogy a seborvosok tőből lemessék. És magához vévén a gyermeket, helyezte azt szent Tamás sírjára és kicsinyég ottan imádkozott. Amint pedig imádságát elvégezte, íme a gyermek fölkel és meggyógyulván, többé semmi fájdalmat nem érzett.

Mind eme csodálatos gyógyulások miatt és egyéb bizonyságokért, melyeket Isten kedves szentjének sírjánál cselekedett, XXII. János pápa Avignon városában az Úrnak 1323. esztendejében a szent hitvallók sorában iktatta szent Tamást, a mi Urunk Jézus Krisztus szent egyházának nagyobb dicsőségére, hogy a hívek nyomdokain haladjanak az örök üdvösség felé, ő pedig kegyes közbenjárójok legyen Istennél.

XIII. Leó pápa pedig rendelte az Úrnak 1881. esztendejében, hogy Aquinoi szent Tamás minden némű katolikus iskolák főfő pátrónusa gyanánt tiszteltesék.

SZENT BRIGITTA

ZENT BRIGITTA Svédországban született. Atyja ura és édes anyja nemzeti és gazdag emberek voltak és hajlékokban nagy buzgósággal és jó szívvvel szolgáltak Istennek. Történt, hogy szent Brigitta anyja másokkal egyetemben a tengeren utazván, rettentő viharba került, a hajó pedig darabokra törött és az utas emberek közül számosan odavesztek. És mikor amaz ország királya látta, hogy az áldott állapotos anya a tengeren küzdökön igen nagy ínségben hanyódván-vetődvén, embereivel együtt segítségére sietett és épségben kihozta *ötét* a partra. Az asszony pedig akkor meglátta Istennek anyját gyönyörűséges asszony képében és tündöklő ruhákban, ki is így szólott hozzá:

— Tudd meg, hogy csupán méhednek áldott gyümölcse miatt menekedtél a tengerbe fulladástól. Annakokáért magad tejével tápláld a gyermeket, kit Isten különös kegyelmében ad neked.

És mikor megszületett az áldott gyermek, Brigitta, három esztendeig növekedett anyja kebelén, annakutána pedig három álló esztendeig nem vették szavát. A harmadik esztendő végén azonban megszólalt és oly igen bölcsen szólott a természet rendje ellenére, valamint a meglett emberek.

Mivelhogy pedig anyja hamar idő múltán meghalt, adták a gyermeket nényének, hogy felnövelje. Hogy pedig hétesztendőssé serdült és igen szemérmes leányzóvá gyarapodott, egyszer csak ágya mellett ékes oltárt látott, melyen tündöklő ruhában szépséges szűz állott. Ki is koronát tartván kezében szólott hozzá:

— Brigitta, óhajtod e koronát?

Odafutott akkor a szűzhöz, ki a koronát nyomban fejére illesztette. Brigitta akkor úgy látta, hogy a szépséges szűznek fényesség sugároz feje körül. És hogy a látomás eltűnt, Brigitta szüntelenül csak ama koronát forgatta elméjében. Mikor pedig tíz esztendejét betöltötte, kinyílt tündöklő liliom módjára, illatozván a jámborság és minden jócselekedetek illatával.

Történt, hogy egyszer hallgatta a szent beszédet Jézus Krisztus kínszenvedéséről, melyet is oly igen mélyen szívébe vésett, hogy álmában is mind azon töprenkedett. És íme látta álmában Jézus Krisztust a kereszten függeni, ki is szólott hozzá nagy fájdalmasan:

— Lássad, Brigitta, mely igen keservesen meggyötörtek engemet!

Gondolta akkor Brigitta, hogy a mi Urunkat mostan gyötörték meg ily kegyetlenül, annakokáért kérdezte tőle álmában:

— Én édes Uram, mondd, ki gyötört meg téged ily keservesen?

Mondá akkor Jézus.

— Ezt cselekedték és cselekszik minden áldott nap azon emberek, kik eltaszítnak engem és lagymatagok az isteni szeretetben.

És ez a beszéd oly igen megsebezte Brigitta szívét, hogy azontúl csak keserves szánalommal és siralommal gondolhatott a mi Urunk kínszenvedésére.

Hogy szent Brigitta tizenkettedik esztendejében járt, nénje szüntelen munkára fogta őtet, hogy semmi pihenése nem volt. És mikor látta, hogy munkájában senki nem segítheti, ájtatosan Jézus Krisztusra gondolt, ki is elküldötte hozzá angyalát. Akkor az angyal segített neki, hogy gyorsan és remekben bevégezze nagy-nehéz munkáját. Nénje pedig ott látta ülni az angyalt hajadon leány képében Brigittánál és kérdezte mind egész cselédségét, ha tudják-e, ki ment be Brigitta szobájába? De hogy senki nem tudta megmondani, kérdezte Brigittát is, ki felelte:

— Bizony senkit én nem láttam.

Kezébe fogta akkor nénje a munkát, melyet az angyal hímezett és látta, hogy bizony remekben vagyon az hímezve és mind, kik látták, álmélkodva mondták, hogy e művet bizonyára Isten hímezte maga kezével. És akkor nénje elrejtette a munkát nagy szent ereklye gyanánt.

Minekutána Brigitta sokat hallott a szent asszonyokról és hajadonokról, szüntelen azon jártatta elméjét, miként végezték azok nagy titokban

éjfél idején jámbor ájtatosságait. Annakokáért maga is virrasztással gyötörte testét, míg a fraj jók mind szunyadtak körülötte, máskor pedig a hideg télidő fagyában edzette tagjait. Miközben a többiek puha meleg ágyban feküdtek, ő rejtekben kiugrott ágyából és arca borulván a földön sűrű könnyhullajtás közben imádkozott.

Történt pedig egy napon, hogy nénje megnézni kívánta, miként fekszik és aluszik Brigitta mind a szolgálatára rendelt frajjókkal, és íme lelte őt mezítelenül és fagyoskodván, ahogy éppen imádkozott ágyának szélénél. Gondolta magában: bizonytalanságokból csintalankodásból cselekedte ezt könnyű elmével. Hozatott tehát vesszőt az ágyasházba, hogy azzal megverje és megijessze, hogy azontúl megjobbuljon és ilyeneket ne cselekedjék. És hogy a vesszőt felemelte, Brigitta pedig meghajtott nyakát, hogy fogadja a csapást, íme a vessző apró darabkákra tört nénje kezében, ki is fölöttébb álméklodott ezen és szólott:

— Ugyan Brigitta, vájjon ez oktan némberek boszorkányos ráolvasásokra tanítottak-e tégedet, hogy ily csúful összetörted e vesszőt?

A leánykának pedig folydogáltak a könnyei és nagy alázattal felelte:

— Nem, asszony-néném, nem. Azért serkentem fel én, hogy imádjam azt, ki mindenben igazán meg tud segíteni bennünket.

— Vájjon ki légyen az? — kérdezi a nénje.

— Mondom néked: a megfeszített Isten az, kit minapában láttam álmomban, feleli gyermeki együgyűséggel.

És akkor nénje valóban megismerte, hogy Jézus Krisztus volt a leányka tanítómestere.

Hogy pedig a szent hajadon eladó sorba került, atyja tanácsot ült mind egész atyafiságával, vájjon kihez adják hites feleségül? Akkor Brigittát is megkérdezvén, közös akarattal választottak egy igen jeles és bölcs, derék vitéz nemes embert férje ura gyanánt. Meg is tartották menyegzőjüket és annakutána hitvesi szeretetben éltek egymással és abban lelték minden buzgóságokat és gyönyörűségöket, hogy senki ember fiának bosszúságot nem okoztak.

Azonban Brigitta buzgóbb volt, mint férje-ura és igen szorgoskodott minden jó cselekedetekben. És soha nem fáradt meg a házi munkában, minden szolgálójával egyetemben nekilátott a dolognak és bizony mind valamennyien verejtékkel fizettek kenyerekért. Ezen felül bőségesen osztogatta az alamizsnát, egyik házát pedig ispotálynak építtette, melyben

sok szegény embert gondozott, kiket ruházott és táplált és lábaikat is megmosta. És minden áldott nap olvasott és tanult és buzgón forgatta a szentek élete írását, hogy követésükre serkentse lelkét.

Történt pedig, hogy éppen gyermeke volt születendő, ő pedig vajúdván, oly igen meggyengült, hogy szinte már halálra vált és senki nem bízott életében. Ő pedig lelkében Máriában vetette bizakodását. És íme éjszakának idején, mikor a bába s mind a cselédek, kik szolgálatára voltak rendelve, mellette virrasztottak, belépett hozzá Mária, gyönyörűséges asszony képében, tündöklő fényességben, hófehér selyem ruhában és Brigittának minden tagját végig simogatta. Álmétkodtak is mind, kik ottan voltak. És ahogy Mária eltűnt, Brigitta fájdalom nélkül világra hozta gyermekét.

Hogy pedig fölkelt a gyermekágyból, megjelent neki Jézusnak anyja és szólott:

— Én eljöttem hozzád nagy szorongatásban és megsegítettem gyermeked születésében. Annakokáért vigyázz, nehogy hálátlansággal fizess jóságomért. És minden erődből igyekezzél, hogy gyermekeid az én gyermekeim is legyenek.

És annakutána növelte gyermekeit istenfélelemben, bölcsességben és szigorúságban és munkálta férje-ura üdvösségét is, ki jeles vitéz volt és tanácsbeli nagy úr. Bölcs oktatásával meggyőzte őtet és az megtanulta a hétfáj dalmű szűz Mária imádságát és igen-igen jó szívvel volt a szegényekhez és törekedett megismerni mindama dolgokat, mik kedvesek Istennek.

Nem sok idő múltán a jámbor házasfelek tanácsot ültek, miképpen szenvedhetnének ínséget Jézus Krisztus példájára és akkor Istennek szeretetéért próbát tettek önként a szegénységgel és nyomorúsággal. És nagy fáradság és sok szenvedés árán elzarándokoltak Compostellába szent Jakab búcsújáró helyéhez. És minekutána számos szent helyet és szent ereklyét meglátogattak és már útban voltak hazafele, akkor szent Brigittának férje-ura nehéz kórságba esett. Akkor a szent asszony Jézus Krisztushoz menekedett, ki is vigasztalásul elküldötte hozzá szent Dénes püspököt. Ez tehát megjelent szent Brigittának és mondá neki:

— Segítségedre akarok lenni, mivelhogy oltalmamba adattál. És én mondom neked: jelt teszek én és bizony nem hal meg férjed-urad e nehéz kórságban.

Úgy is lett, mivelhogy férje-ura hamar idő múltán meggyógyult.

És akkor együtt elzarándokoltak Rómába, hogy meglássák szent Péternek sírját. És ezt is elvégezvén, visszatértek országokba, nagy vigassággal és jó egészségben. És minekutána fogadalmukat ekképpen betöltötték, férje-ura elvonult a világtól és kolostorban vett szállást, hogy ottan munkálja lelke üdvösségét. És valóban: hosszú esztendőkön által ott maradt, mígnem megöregedett és szolgált Istennek élete fogytaig hűségesen. És igen eltörödvén az aggastyán-kor fáradalmaiban, csendesen elnyugodott az Úrbán, ki is lelkét szent kegyelmébe fogadta.

Szent Brigitta pedig férje-urának halála után úgy cselekedett, miként a gilice-madár, hahogy párját elveszíti: nem akart többé férfiút ismerni, hanem rejtekbe húzódott és úgy cselekedett, miként szent Pál mondja, hogy „az igaz özvegyek csak Istenben vetik reménységöket“. És oly igen buzgó volt ájtatosságában, hogy Isten az ő nagy kegyelmében megmentette Őtet minden világi foglalatosságtól és kinyilatkoztatta neki maga szent bölcsességét. Ő pedig minden kinyilatkoztatásait alázatosan elmondotta a szent tudományok mestereinek, mikor már elvonult a világi életből és a kolostor falai között élt.

Történt pedig, hogy kinyilatkoztatást kapott, mely szerint zarándok módjára induljon Rómába! És akkor igen csúfolták őtet a más nemes asszonyok és urak és oktalannak mondták, amiért hogy oly igen nagy hirtelenséggel hátat fordított a világi életnek. Ezeknek pedig mind szokása szerint így felelt:

— Valamint mostani életemet és ruházatomat nem ti kedvetekért vettem magamra, akképpen nem is fogom elvetni a ti kedvetekért.

Parancsolta tehát neki a mi Urunk Jézus Krisztus, hogy vegye magára a zarándokság fáradalmát és vállalja önként az ínséges életet, és mondtotta neki:

— Mostan tehát menj Rómába! Ottan az uccák arannyal vannak borítva és szentjeimnek vére festette azokat bíborszín pirosra. Mindaddig maradj Róma városában, mígnem meglátod a pápát a császárral egyetemben a városba bejönni. És akkor én kinyilatkoztatom néked felölük, miképpen kelljen nékik a keresztény világot kormányozniok.

Brigitta pedig hallván ezt, engedelmeskedett és országából elköltözött Róma városába, hol is mindenek úgy estek vele, miként előre megjelen-tette néki a mi Urunk, ki is annakutána még számos kinyilatkoztatással vigasztalta őtet. És Brigitta mindezen felül megtanulta Rómában az

ékesszólás művészetét és a deáki tudományokat, jeles mesterek iskoláját látogatván.

És ottan élvén a szent városban, minden áldott napon felkereste ájtatosan és buzgón a szentek nyugvóhelyeit. És szokásában tartotta, hogy senkit is meg nem szólított az uccán és nem szólott, hahogy nem kérdezték. Ilyenkor is fukar szóval felelt s ha olyast mondott véletlenül, mi Isten ellen való volt, nyomban oly keserűséget érzett lelkében, mintha csak kénkövek bűdössége facsarta volna orrát.

Annakutána rendelte Isten, hogy halálos betegség érje Brigittát, ki is álló esztendón által sínylődött a nehéz kórságban, melyet béketűréssel viselt. A kamarájában pedig állott egy oltár, melynél megjelent neki a mi Urunk és szeliden és jóságosán szólott hozzá és megmutatván néki orcáját mondá .

— Ügy cselekedtem véled, miként a titkos vőlegény az ő jegyesével, ki elrejtőzködik jegyese elől, hogy az annál forróbb szerelemmel óhajtsa őtet. Ennekokáért bizonyos időn által nem látogattalak meg, mivel jól tudtam, hogy halálod órája közeledik. Azért hát készülj fel, mivel eljött az idő, melyet régtől fogva ígértem neked!

Ennekutána testámentomot tévén rendelte, mik adassanak szolgálóinak és szolgálóleányainak, kiket palotájában hagyott és hogy azok mi-képpen cselekedjenek, ha már ő elköltözött. Ötödnapon pedig, hogy felvette a szentségeket, magához hívatta mind egész házanépét, egyesével, és búcsút vett tőlök.

Hajnali pirkadás idején pedig eljött hozzá a mi Urunk Jézus Krisztus és vigasztalta őt. Mikor pedig a szentmise-áldozat véget ért, szent Brigitta atya.fiainak és szerelmes barátainak környezetében Jézus Krisztus kezeibe adta jámbor lelkét. Volt pedig ez Krisztus Urunk áldott születésének ezerháromszázhetvenkettedik esztendejében, nyárutó havában, szent Ápolinarius vértanú ünnepén.

SIENAI SZÉNI KATALIN

Nodoma (Aniontv tiaz

SIENA1 SZENT KATALIN

DICSŐSÉGES szűz szent Katalin Siena városában született, hol is atyja, Jakab, kézműves mester volt, anyja pedig Lappa nevezetű, igen jámbor és istenfélő asszony. Katalin már gyenge gyermek létére szüntelen a mi Urunk szolgálatára és szeretetérc áhítozott, mivel pedig szülei reggeltől napestig házi munkával terhelték, soha nem tudott eljutni a templomba, hogy szíve szerint imádjá Jézusát. Igen bánkódott is ezen, ám a mi Urunk vigasztalására sietett és egyik éjjelen megjelenvén neki, szólította őt, mondván:

Leányom, ne emésszed magadat! Hahogy munkád elvon az én házamtól, építs szívedben templomot nekem s rejtekben társalkodjái velem. Én ott is figyelmezek szavadra és veled leszek szívednek templomában.

És Katalin valóban így is cselekedett: reggeltől napestig szüntelen munkában fáradozott, ám szívének rejtekébe szállott gondolata és édesen társalkodóit az Úr Jézussal. És alighogy elérte hetedik esztendejét, mikor fogadalmat tett neki szíve rejtekében, hogy örökre megtartja szüzességét. És imádkozott a Boldogságos Szűzhöz, hogy végtelen szeretetében adjá néki szent Fiát jegyesül.

Még alighogy tizenkétesztendős múlt, mikor szülei, mit sem tudván jámbor fogadalmáról, mondták neki, hogy bizonyos jeles ifjút választottak férje gyanánt s kérték, vegye szívesen, mit felőle végeztek. Ám igen megretteni ekkor Katalin és nehogy megszegje szent fogadalmát, többől

lemetszette gyönyörű haját, mit is szülei látván, nyomban megbizonyosodtak, hogy leányuk Krisztusnak óhajtja szentelni életét,

Innentúl virrasztásban, imádkozásban, böjtölésben és jócselekedetekben tölt éjjel s nappal élete, szentségének pedig hamar idő múltán híre ment. Történt egyszer, hogy buzgón imádkozván, elszunnyadod és álmában megjelent előtte szent Domonkos, ki is mondá neki:

— *Tetszeti az Úrnak igaz jámborságod, Katalin, annakokáért Xüldött engem hozzád rendelvén, hogy öltsed magadra szerzetemnek ruházatát és mostantól fogva annak regulái szerint igazítsad életedet.*

Mit is Katalin szent örömmel megígért és meg is cselekedett, minek utána lebírtá szülei ellenkezését, buzgón könyörögvén a Szentlélekhez, hogy világosítsa meg elméjüket. Akkor pedig felöltötte szent Domonkos ruháját és igaz alázattal viselte mind holta napjáig, bűnbánatban és vezeklésben és maga sanyargatásában töltve napjait. A római pápa pedig megerősítette szent Domonkos női szerzetét, melynek ruházatát akkortól fogva számos jeles családokból való asszonyok és hajadonok öltötték magokra, Istennek nagyobb dicsőségére.

Maga szent Katalin mindenben oly gyökeresen elszakadt a világtól, hogy három álló esztendeig egy szót nem beszélt és semmi más eledelt nem vett magához, mint a mi Urunk szent testét, mely lelkét-testét egyképpen bőségesen táplálta. És ezen felül keményen gyötörte testét, hogy gyakorta vére kiserkedt, holott gyöngye teste különben is szakadatlan betegségekben sorvadozott. És nem akadt orvos, ki gyógyítani tudta volna, mivelhogy az orvosságtól még csak súlyosabbra fordult nyavalyája.

Nagy gyötrődésében történt, hogy valamely éjjelen megjelent előtte az Úr Jézus, két koronát hozván kezeiben: tövisből volt az egyik, a másik vert aranyból. És mondá neki az Úr szelíden:

— Leányom, válasszad meg íme koronádat.

Katalin pedig semmit nem habozott, csak kinyújtotta kezét s elvette Urunktól a töviskoronát és maga fejébe nyomta mélyen, hogy vére nyomban kiserkedett. De más bizonyosságát is adta az Úr Jézus Krisztus szent Katalinhoz való igen nagy szeretetének: megáldotta őt szent sebeinek jgyeivel, hogy viselje azokat két kezén, két lábán és oldalában. Ám szent Katalin alázatosságában igen kérte az Urat, rejtjené el a szent sebek jelét emberi szemek elől. Az Úr pedig teljesítette jámbor szolgálójának kérését

és onnantól fogva a szent sebek jegyét senki nem látta, de szent Katalin érezte azoknak minden fájdalmát.

Fölöttébb fortélyosan mesterkedett a gonosz lélek, hogy Istennek e szűz szolgálóját megejtse és seregestül bocsátotta rá a gonosz kísértéseket. Ámde szent Katalin az Úr segedelmével mind valamennyit meggyőzte, miért is az Úr Jézus mindig vele maradt, testi szemei előtt is felfedvén magát.

Szent Katalin, holott maga szüntelen keserves nyavalyában sínylődött, gondjába vette mind a betegeket és inségeseket, segítvén őket még erején felül is, mivelhogy a maga testi ruháját is odaadta a mezítelen szegényeknek. Történt egyszer, hogy valamely szegénynek odaadta egyetlen ingét, miért is szerzetes nővérei megfeddették őt mondván:

— Hogyan teheted, hogy egyetlen ingedet, melyre pedig szükséged vagy, másnak odaadod?

Mire szelíden felelte a szűz:

— Ing nélkül élhetek, irgalmasság nélkül nem élhetek.

De nemcsak jámbor életével és jócselekedeteivel érdemelte ki mindeknek csodálatát, hanem igaz bölcseségével is, melyről különösképpen levelei és egynémely jeles cselekedetei tesznek bizonyosságot.

Történt, hogy Perugia városának tanácsa fejvesztésre ítélt bizonyos nemes embert, ki is a halál gyötrelmeit előre érezvén, semmit nem akart hallani a mi Urunk Jézus Krisztusról és senkinek szavára nem hajtott, hogy bűneit megbánván utolsó órájában Istenhez térjen. És akkor szent Katalin szólott hozzá, kinek szavait meghallgatván, magába szállott, Krisztushoz tért, bűneit megbánta és megbékélt lélekkel fogadta a halált.

Másszor történt, hogy két jeles tudós igen kemény vitába szállott vele, gondolván, hogy hamar kiforgatják őt asszonyi tudományából. Ám Katalin mindenk hallatára oly igen derekasan vitázott velők, hogy a két tudós nyilván látta, mely isteni, nem pedig emberi tudomány lakozik e gyenge szűzben és igen elszégyellette magát mindkettő kevélységéért s annakutána alázatosságban művelték Istennek szent tudományát.

Istennek parancsára messze utakra is kellett néhanapján mennie, hogy bűnbánatot hirdessen a bűnösöknek, ha kik megátalkodtak gonoszságokban és semmi jámbor szóra nem hajtottak. Másszor követségekbe ment a szent egyház ügyében és így szolgálta Istennek országát.

Így történt, hogy Firenze városa háborúságba keveredett a szent

atyával, ki is átok alá vetette a várost és minden lakosait. Ekkor a város nagy tanácsa küldötte Katalint déli Franciaországnak Avignon városába, hol is akkor a pápa székhelyét tartotta ugyan nem maga jószántából, hogy szent életének és bölcsességének erejével engesztelje meg a szent-
 atya haragját. És Istennek segítségével valóban sikerült is megbékítenie a pápát és arra indítania őt, hogy hetvenesztendős avignoni fogság után visszahelyezze székhelyét Rómába, az Úrnak 1376. esztendejében. Két esztendő múltán pedig Katalin a versengő pártokat is megbékítette egymással.

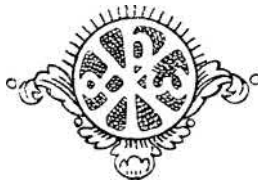
Elvégezvén e nagy művét, megint elvonult sienai kolostorába, hol is az imádságnak és jócselekedeteknek élt és Istennek különös kegyelméből már életében számos jeles csodát művelt. Így számos megszállottnak testéből kiűzte a gonosz lelket, tulajdon édesanyját pedig, ki bűnbánat nélkül halt meg, feltámasztotta halottaiból, hogy felvehesse az utolsó szentségeket.

Nem sok idő múltán Rómába ment, hogy orvosolja ama gyászos egyház-szakadást, mely VI. Urbán pápa választásakor megosztotta a keresztény híveket. És ott munkálkodván Isten országának javára, érezte erőinek fogytát és maga körébe gyűjtvén számos tanítványait, buzdította őket a szent életre és jócselekedetekre és egyszerre így kiáltott:

— Uram, te kezeidbe ajánlom lelkemet!

És abban a pillanatban ártatlan lelke a mennybe szállt, életének harmincharmadik, Urunk születésének 1380. esztendejében.

Eltemettetett Róma városában, a Santa Maria sopra Minerva nevezetű székesegyházban s minekutána sírjánál számos betegek csodálatosképpen meggyógyultak minden néma nyavalyákból, II. Pius pápa által az 1461. esztendőben a szentek sorába iktattatott.

LOYOLA SZENT IGNÁC

PANYOLORSZÁGNAK Guipuzcoa nevezetű tartományában élt egy fő nemes úr Loyola várában. Itten született e jeles főárnak Ignác nevezetű fia, az úrnak 1491. esztendejében. Atyja a fiút már kora gyermekségében Ferdinánd a spanyol király udvarába adta, hogy ottan nemes apród gyanánt szolgálván megtanulja a lovagi mesterséget. Valóban Ferdinánd király igen megkedvelte az ifjút és nagy gonddal neveltette őt a vitézi életben és a katonai tudományokban, hogy pedig férfivá növekedett, testőr-csapatába vette őt.

Ottan élt tehát Ignác az udvarban, hívságos világi dolgokban és földi múlandó gyönyörűségeekben lelvén kedvét, hitének parancsolataival pedig vajmi keveset törődvén. Bár erkölcstelen életre azért nem adta fejét és lelke nemességében mindenkor vonakodott a szerencsejátéktól, a durva káromlásoktól és a fosztogatásoktól, mindazonáltal semmi gondja nem volt igaz keresztény életre.

Ám unta az udvarnak tunya életét és a csatamezőre vágyódott, hogy ottan harci babérokkal övezze homlokát. Történt, hogy a spanyolok háborúba keveredtek a franciákkal és akkor Ignác nyomban odahagyta az udvart és beállott a hadba. Igen jelesül vitézkedvén, hamar idő múltán kapitánnyá tette őt a király és reá bízta Pampelona várának védelmét.

A franciák pedig ostrom alá fogták a várat és ágyúikkal keményen lövöldözték, olyannyira, hogy már rést vágtak a falban és rohamra indultak, hogy ottan betörjenek. Mikor pedig legnagyobb volt a veszedelem,

akkor Ignác kardot vont és vitézeit támadásra vezetvén elűzte onnét a franciákat. Ám a viaskodásban valamely ellenséges vitéz hatalmas kővel sújtott bal combjára és ugyanabban a pillanatban az ellenség ágyúgolyója széjjelzúzta jobb combját, mire hűséges vitézei nyomban vállukra kapták és siettek vele Loyola várába, hogy ottan kellő' ápolásba vegyék.

Hónapok során által nem mozdulhatott akkor Ignác az ágyból, oly igen szenvedett két sebe miatt. Hogy pedig állapota jobbra fordult, idejét elverni akarván könyveket kért. Ám a várban semmi mulatságos könyv nem akadt, hanem csak Jézus Krisztus életének története s a szentek legendáinak könyve.

Kénytelen-kelletlen fogta hát ezeket Ignác és unalmában bennök lapozgatván hovatovább oly igen megtetszetek neki a könyvek, hogy már álló napokon által le nem tette azokat kezéből. Egyre inkább álmélkodott a szenteknek ragyogó példájokon, a szent remeték alázatosságán és testök sanyargatásán, a szent vértanúk állhatatosságán. Egybevetvén akkor amazokéval maga életét, igen megszégyellette magát hívságos foglalatosságai miatt és feltette magában, hogy a Szentföldre zarándokol és ottan valamely barlangban Istennek tetsző életet kezd.

Történt egy éjjelen, hogy Ignác a Boldogságos Szűz képe előtt imádkozván keservesen siratta addigi életének bűneit és szent fogadást tett, hogy ennekutána mindörökre hűséggel leszen hozzá és ő szent Fiához. Es íme ebben a pillanatban nagy földindulás Ion, a várkastély megszakított, ablakai összetörték és Ignác szobájának fala meghasadt. Akkor nyilván megtetszett, hogy a gonosz léleknek műve ez, ki igen kívánta volna Krisztusnak új vitézét a kastély romjai alá temetni, jól tudván, mely nagy ellensége leszen neki.

Es kevés napok múltán más éjjelen ágya előtt a földön térdelvén, megjelent neki mennyei fényességben a szent Szűz, karján a gyermek Jézussal és e jelenés minden földi salaktól megtisztította szívét és mindörökre kioltott benne minden parázna vágyakozást.

Annakutána fölserkent és zarándokruhát öltvén, megindult a Boldogasszony montserrati kegyelem helyére, hol is egész életéről általános gyónást tett és fényes lovagi ruházatát valamely szegénynek ajándékozván, Manresa városába ment, hol a dömés atyák kolostorában és ispotályában szolgált a betegeknek, koldulással szerezvén mindennapi élelmét. Itten élt darab ideig nagy megvetettségben, mindeneknek gúnyjára, mígnem

egy napon valami módon megtudták rangját és akkor igen kívánták tisztelni őt. Ám semmi tisztséget el nem fogadott, hanem kiment messzi a várostól valamely sziklabarlangba és ottan kegyetlenül fényítvén testét, igyekezett megzabolázni annak indulatait és maga kemény akaratát.

Hogy pedig egy napon ottan lelték ájultan és kimerülten a vezekléstől, bevitték a manresai ispotályba, hol nagy nehéz betegségben sínylődött sok ideig, miközben maga leikével is kemény viaskodásai voltak, hogy megfojtson benne minden földi gondolatot és vágyakozást és akaratát a mennyek dicsőségére és az emberek üdvösségére irányozza. Miközben manresai magányosságában élt, megírta hí rés-nevezetes művét, melynek címe: „Lelki gyakorlatok könyve“.

Valóban a Szentlélek sugallatára írta e könyvet, melyben megmutatta biztos útját-módját lelkünk megtisztításának, megszentelésének és fölemelésének és mind mai napiglan ezernyi keresztényt vezérelt az isteni tökéletességre.

Most végre valóra válthatta régi vágyakozását és megindulván elment a Szentföldre és kemény vezeklést tartott a szent helyeken s mi több, kiváltképpen arra sóvárgott, hogy a hitetleneknek az evangéliumot hirdethesse. Azonban a ferencesek tartományi előjárója nem adott néki engedőimet s annakokáért Ignác nagy bánattal szívében visszatért Spanyolországba, hogy komoly tanulással készüljön pappá szenteltetésére.

Harminchárom esztendő volt mostan és a kis gyermekekkel együtt járt a barcelonai iskolába s két álló esztendeig kemény fáradozással tanult ottan deákul, majd az alcalai, salamancai és párisi főiskolákra ment, hol jelesül megtanulta mind a szent tudományokat. Imádkozásban, alamizsnálkodásban, betegek ápolásában tölték napjai, majd pedig szövetségre lépván némely buzgó és jámbor életű barátaival, kik őt szent életéért fölöttébb tisztelték, együtt végezte velök lelki gyakorlatait és együtt tanult a romlott város kellős közepében.

E társaságnak, mely Jézus Társaságának nevezte magát, Ignácon kívül tagjai voltak: Faber Péter, Xavér Ferenc, Lainez Jakab, Salmeron Alfonz, Bobadiila Miklós és Rodriguez Simon. Szent buzgóságukban Ignác tanácsára egy értelemmel határozták, hogy a Szentföldre mennek, hogy ottan hirdessék a hitetleneknek az Úr Jézus evangéliumát.

Egybegyülekeztek hát Páris városában a Montmartre-on, azaz a

Vértanúk Hegyen valamely rejtek kápolnában s ottan szent misét hallgatván, ünnepélyesen fogadást tettek, hogy minden földi javakról és gondolatokról örökre lemondanak, alamizsnából élnek és elsőbben is a Szentföldre mennek, hogy a hitetleneknek az evangéliumot hirdessék. Hahogy pedig a Szentföldre el nem juthatnak, a pápához mennek és szolgálatára bocsátják magokat, hogy odaküldje őket, hová a szent hit javáért jónak gondolja.

Történt pedig, hogy amaz idők háborúskodásai miatt valóban nem indulhattak a Szentföldre, miért is Velence városában megrekedvén, szent Ignác küldötte Jézus-Társaságának öt tagját Rómába, harmadik Pál pápához, ki híret hallván nagy jámborságoknak és szent életüknek, engedelmet adott, hogy papokká szenteltessenek.

Minekutána tehát Velence városában felvették az egyházi rend szentségét, mind valamennyien Rómába mentek és a szent atya elébe járulván, kérték őt, éljen hű szolgálatukkal a szentegyház javára. Akkor a pápa kegyesen fogadta őket és küldötte őket országának különb-különb fő iskoláira, hogy azokban az igaz hitnek és jámborságnak őrizői legyenek. Szent Ignácot pedig más két testvérel egyetemben Róma városában marasztotta, hol ők oly igen áldásos buzgósággal munkálkodtak az egyház javára, hogy a pápa nem sok idő múltán megerősítette szerzetüknek, a Jézus-Társaságának reguláit.

Minden cselekedetében választott mondása lévén szent Ignácnak: „Mindent Istennek nagyobb dicsőségére! semmi alkalmat nem mulasztott el, hogy istennek dicsőségét munkálja, még pedig mind maga, mind testvérei mindenkoron erejükhöz képest a legtökéletesebb módon. Némely testvéreit küldötte a messze Indiába, másokat Afrikába és Amerikába, hol nem egy közülök vértanúhalált halt Krisztusnak szent hitéért. Elküldötte testvéreit kiváltképpen Németországba, hol az időben Luther és Kálvin gonosz eretneksége pusztította a szentegyház nyáját. Maga pedig Rómában maradván, szüntelen oktatta a gyermekeket, gyóntatta a bűnösöket, árvaházat és menedékházakat építtetett, térítette a zsidókat, harcolt az eretnekségek ellen és minden erejével munkálkodott az ellenök egybehívott tridentinumi szent zsinat sikerén.

Cselekedte pedig mindezt Istenbe vetett rendületlen bizodalommal, holott semmi pénze nem volt s mindennapi élmét is kegyes adományokból szerezte. Történt pedig egyszer, hogy bizonyos adósságok miatt már-

már dobra kerültek a szerzetnek házi eszközei. Igen elcsüggedtek akkor a testvérek, ám szent Ignác vigasztalta őket, mondván:

— Csöppet sem szomorkodom én ennek miatta, mivelhogy ha agyainkat elviszik, a pusztá földön hálunk és ép oly buzgón szolgálunk majd Istennek.

Másszor történt, hogy sem pénz sem eledel nem volt már semmi a kolostorban és szent Ignác valóban nem tudta, hogyan táplálja testvéreit. Ám nem csüggedett és íme belépett valamely ösmeretlen nemes úr és száz aranyat ajándékozott a kolostornak. És a jó Isten gyakorta jutalmazta ekképpen szent Ignác bizodalját.

Történt, hogy valamely hitehagyott pap Róma városában Luther átkos eretnekségét hirdette a szószékről. Alighogy szent Ignác hírére vette az eretnek pap vakmerőségének, mind testvéreivel egyetemben a szószékre lépett és diadalmasan prédikált ellene. Ám ez álnokságában szent Ignác és testvérei ellen fordította a népet hirdetvén, hogy a Jézus-Társaságának tagjai eretnekséget prédikálnak.

És valóban a gonosz ideig-óráig diadalmaskodott. Szent Ignácot elhagyták legjobb hívei, senki nem akarta meghallgatni és képmutató gyanánt megvetették mind testvéreivel egyetemben. Ő pedig béketűréssel viselte a megaláztatást és esennen kérte a szent atyát, bocsátaná egyházi törvényszék ítélete alá ama vádaskodást. Es végezetül diadalmaskodott: a törvényszék ártatlannak ítélte őt és társait, a hitehagyott pap pedig menekülni kényszerült Rómából. Ám utolérte az Úrnak bosszuló keze. mivelhogy megátalkodván Kálvin gonosz eretnekségében, máglyán végezte bűnös életét.

Minekutána pedig életének hatvanötödik esztendejét elérte és immáron harmincöt esztendeje munkálkodott szakadatlan fáradozásban maga és mások lelkének üdvösségén és az anyaszentegyház dicsőségén, érezte erőinek fogyatkozását és igen kérte testvéreit: állítanának mást helyében a szerzetnek élére. Azok pedig teljesítették szent atyjok kívánságát és mást tettek helyében generális előljáróvá.

Innen kezdve szent Ignác csupán a betegek gondozását tartotta magának, holott maga is betegen járt immár közöttük, ápolgatván és szolgálván őket.

Érezvén pedig napjai végének közeledtét, minden pillanatában Istennek látására sóvárgott és bár az orvosok biztatták, hogy közeli halál nem

fenyegeti, ő bizony jól tudta, hogy kevés napok múltán az Úr ítélőszéke elébe kell állania. Annakokáért felvette az utolsó szentségeket és nagy áztatossággal magába fogadván az Úrnak szent testét, megnyerte a pápa áldását és a teljes bűcsút, melyért a szent atyához esedezett. És végezetül az 1556. esztendő július hónapjának 31. napján égnek emelvén szemeit és karjait, Jézus és Mária szent neveivel ajkán visszaadta lelkét Teremtőjének.

Mingyárt halála után szent gyanánt tisztelték s mikor az egyház valóban szentjei sorába iktatta, fényes templom épült Rómában sírja fölé, mely mind mai napiglan Jézus.templomnak nevezetik.

SZENT TERÉZIA

SZENT TERÉZIA a fő nemes Sanchez nemzetségből született Spanyolországnak Avila nevezetű városában, az Úrnak 1515. esztendejében. Jámbor szülei kora gyermekségétől fogva Istennek félelmében nevelték és Teréziának szíve már zsenge korában mennyei örömökre gyulladt. Ájtatosan imádkozott, alamizsnálkodott és kiváltképpen tisztelte a Boldogságos Szület, kit anyja halála napján buzgó imádságban kért, legyen anyja helyett anyja, s akkor szent fogadással neki ajánlotta magát.

Történt, hogy buzgón olvasgatván a Szentek Életét, oly forró vágyakozás támadt szívében a vértanú halál után, hogy egy napon fölkerekedett Roderik nevű öccsével és gyalogszerrel útnak indultak. Mikor már átkeltek az Adara-folyón, szemben találkoztak atyjuknak bátyjával, ki igen csodálkozott, látván a két gyermeket, hátukon iszákkal, kezükben zarándokbottal, nagy sebesen loholni dél irányában. Kérdezte hát tőlök ·

— Gyermekeim, hová oly sietve?

— Messze-messze megyünk, a mórokhoz, hogy vértanúhalált haljunk Jézusért, — felelte a kis Terézia.

Akkor visszavezették őket atyjuk házába, ki keményen megfeddette őket, ám Terézia keservesen siránkozott, hogy nem nyerhette el a vértanúk koronáját.

Hogy pedig tizennégyesztendő kora serdült, beférközött szívébe a gonosz lélek és a leánykát, ki annakelőtte oly igen buzgó volt Istennek dolgaiban, hívságos cifraságok keresésére, haszontalan könyvek

olvasására, múlandó testi szépségének ápolására édesgette. Ő pedig kedvét lelte mind e földi hívságokban és feledvén Istennek dolgait s az istenes élet édességét, szüntelen világi emberek társaságába és léha mulatozásokba kíváncskozott.

Akkor jámbor atyja az ágostonrendi apácák avilai kolostorába adta, hogy testét-lel két megmentse a romlástól. Másfél esztendő telt Terézia a kolostorban, hol visszanyerte lelkének békességét és tisztaságát. Annakutána azonban súlyos betegségbe esett, miért is atyja valamely mezei jószágára küldötte, hogy teste-le! ke fáradtságát kipihenje. Oda való útjában megszállott atyjának egyik bátyjánál, ki igen istenfélő ember volt s később pappá szenteltette magát. Ez szent Jeromos leveleit adta kezébe Teréziának, kinek most világosság gyűlt elméjében: a betlehemi szent remete könyvéből megismerte a világi élet hívságát és magába szállván akként határozott, hogy kolostorba vonul, hogy örökre lemondván a világról élete fogytaig lelke üdvösségén munkálkodjék.

Hazatérvén felfedte atyja előtt szándokát, ám az, bár igen istenfélő ember volt, jobban szerette Teréziát, hogysen szívesen kolostorba bocsájtóttá volna. Maga mellett akarván őt tartani, keményen ellentállott szándokának, mígnem Terézia egy napon, nem bírván elnyugtatni lelke forró vágyakozását, Antal nevezetű bátyjával együtt engedelem nélkül elhagyta atyja házát. Antal a dömések kolostorába vonult, Terézia pedig az 1533. esztendő november hónapjának második napján reggel bekopog, tatott az avilai karmelita apácák kolostorának kapuján, hol is nyomban nyájasan fogadták és a szerzet ruhájába öltöztették.

Tizenkilencesztendős volt ekkor. Egy esztendő sem telt belé és Terézia jámborságával, igaz bűnbánatával és szent életével oly igen megnyerte előljárói tetszését, hogy azok őt a szent fogadalmakra bocsájtották. Mostan tehát teljesült szívének hő vágyakozása és lelkét szent öröm és békesség töltötte el.

Legnagyobb kedve abban tölt, ha félrevonulhatott és magányosan imádkozhatott. Kiváltképpen a szent rózsafüzért imádkozta nagy ájtatossággal és imádságaiban órák hosszat sírt és zokogott addig folytatott bűnös életén. Vezeklésül pedig magára róttá, hogy testvérei iránt s különösképpen azok iránt, kik idegenséggel viseltettek hozzá, mindenkoron alázatos és készséges leszen és valóban, mindenben készséggel volt szolgálatukra. Ám voltak irigyei, kik képmutatásra és külöködésre magyarázták

szelíd-alázatos viselkedését s neki igen kellett szenvednie ezeknek bántalmaitól.

De alázatossága és béketűrése nem szenvedett csorbát a bántalmak és igaztalanságok miatt. Történt, hogy valamely apáca oly igen undorító betegségbe esett, hogy testén nyílt sebek támadtak, melyeken minden tisztátalanság kifolyt testéből. Az apácák pedig mind elhúzódtak tőle és senki a szegényt ápolni nem akarta. Akkor szent Terézia gondjaiba vette a beteget és szent türelemmel ápolta, mosogatta, minden szükségéről nagy alázatossággal gondoskodván. Egyúttal pedig kérte Isteni, hogy hasonló betegséggel tegye próbára az ő béketűrését is.

Isten pedig meghallgatta kérését és két esztendő múltán súlyos betegséget bocsájtott reá, mely álló három esztendőn által gyötörte. És ekkor oly iszonyatos kínokat szenvedett, hogy gyakran sóhajtotta:

— Uram, ennyit nem kívántam!

Mindazonáltal angyali jósággal és béketűréssel viselte gyötrelmeit és buzgó imádkozással csillapítván lelkének háborgását, nyugodalmas vidámsággal törődött bele Istennek szent akaratjába.

Három esztendei szüntelen szenvedés után Istenhez fohászzkodott gyógyulásért, hogy egészségét visszanyervén, nagyobb erővel és buzgósággal szolgálhassa őt. Hogy pedig az Úr meghallgatta kérését és visszaadta neki régi egészségét, irigyei újból föltámadtak ellene, képmutatónak gúnyolván őt. Az időben pedig kísértései is meggyarapodtak, gyóntató atyja pedig, nem ismervén szívének rejtekét, igen keményen és szeretet híján bánt vele, olyannyira, hogy mostan lelki szenvedések gyötörték a testi kínok helyében. Akkor nagy buzgósága meglanyhult és gyakorta kétségbeesvén, nagy szorongások között siratta elvesztett lelki üdvösségét.

És ekkor történt, hogy imádsága közben mennyei szózatot hallott, mely mondá:

— Ne félj, leányom, én vagyok! Én nem hagylak el, ne félj!

És akkor megértette, hogy az Úr szólott hozzá és onnan kezdve szüntelen kinyilatkoztatásokat nyert mennyei jegyesétől. Valamely napon parancsolta neki Jézus, hogy a régi, kemény és szigorú apáca-regulák visszaállításán munkálkodjék azon túl minden erejével és buzgóságával. Igen megrettent akkor szent Terézia, mivelhogy ismerte apáca testvérei némelyikének ellenséges indulatját és jól tudta, mely rágalma-

kat és üldöztetéseket von szegény fejére, ha a szigorú szerzet-regulák vsszahozásán kardoskodik. Ám az Úr Jézus szívébe pillantván, rrsondá neki:

— Mi okból félsz? Avagy nem tudod-e, hogy mindeneket hatalmam vagyom megcselekednem? Es bizony megcselekszem, mit néked parancsol, tam.

Es az Úr Jézus mind sűrűbben jelent meg előtte imádságaiban és parancsolta neki, hogy mind e kinyilatkoztatásokat fedje fel gyóntató atyjának. Szent Terézia pedig valóban az Úr parancsa szerint cselekedett és mindent elmondott gyóntató atyjának, ki kételkedett a mennyei kinyilatkoztaitokban és szigorú penitenciát rótt szent Teréziára, képmutatásnak vélvén forró buzgóságát és üres kevélykedésnek ama mennyei jelenéseket, melyekről szólt. Es akkor szent Terézia lelkében kemény viaskodások kezdődtek, ám végezetül erőit vett kétségein és teljes leikéből a nagy munkára szánta magát, melyet az Gr néki parancsolt.

Történt ugyanis az időben, hogy szent Péter és Pál apostolok ünnepén megjelent neki az Úr Jézus. Még nem látta ugyan, de érezte közelségét És több napokon által tartott ez ekképpen. Az Úr Jézus ott volt mellette minden munkájában, szent Terézia érezte, hogy rajta függ szeme, a szent misén pedig egész isteni fölségében megmutatta magát neki. Akkor megtölt szíve gyönyörűséggel és alázatossággal és az édes Jézus sebeit és töviskoronáját szemlélvén, csodálatosképpen megvigasztaltatott.

Testét szüntelen keményen sanyargatta, általlyuggatott bádogból való vezeklő ruhát viselt, mely véresre horzsolta testét, irgalmatlanul korbácsolta magát, hogy vére kiserkedett s mind eme bűnbánó gyakorlatok nyomán oly igen eltölt isteni szeretettel, hogy gyakorta révületekbe esvén elragadtatott és Istennel, az édes Jézussal, a szent Szűzzel és a mennyei seregekkel társalkodóit.

Ily révületében történt, hogy valamely mennyei szeráf megjelent előtte és háromszor egymásután tüzes nyílvezzőt döfött szívébe. Szörnyű testi fájdalom kínozza ennek nyomán és olyképpen érezte, mikéntha szívét szaggatná ki a mennyből szállott angyal, ám fájdalom csillapodván csodálatos mennyei édesség öntötte el és Istennek különös kegyelme megvigasztalta minden szenvedéseiért.

De a gonosz lélek kísértései is gyakorta próbára vetették lelke és

teste erejét. Néha napján az ördög tűzben, lángban és gőzben megjelent előtte és órák hosszat gyötörte testét, másszor meg akarta fojtani, ismét másszor rátelepedett a könyvre, melyet a szent szűz éppen olvasott vagy pedig többedmagava! törvén reá magányosságában, keservesen meggyötörte. Ilyen megkísértésekben a szent kereszt jelével és szentelt vízzel úzta el magától a gonosz lelkeket.

Egy napon elragadtatásában megmutatta neki az Úr a poklok mélységeit és kínjait. Szent Teréziát mindezeknek láttán oly szörnyű rémület fogta el, hogy még inkább irtózott minden büntől, amivel az örökkévaló gyötrelmekre rászolgálhatna és egyúttal kicsinybe vette annakutána a földi szenvedéseket, látván a pokolbeli szörnyű gyötrelmek irtózatosságát.

Az ÚrJézus kinyilatkoztatásának engedelmeskedvén számos kolostort alapított, melyekben immár a szigorúbb rendi regulákat tette kötelezőkké. Ám apácatársai igen fondorkodtak ellene és hívságos képmutatással és fennhéjázással vádolván a szerzet generális előljárója előtt, rágalmazták őt. A generális akkor szigorú levélben keményen megfeddette szent Teréziát, nyughatatlan és gonosz léleknek nevezvén őt és megfenyegetvén, hogy a szigorú regulákkal alapított kolostorokat mind el fogja törölni, mivelhogy azokkal békéltenséget teremtett a szerzetben.

Össze is ült akkor az egyházi törvényszék s irigyelnek és rágalmazóinak tanúbizonyosága alapján igen megalázta őt akként ítélvén, hogy hosszú időre külön cellába zárassák. Ő pedig szent béketűréssel sóhajtott:

— Ő mennyei jó Atyám, csak engedj szenvedni vagy akár meghalni! Nincs ennél nagyobb vigasztalásom, mivelhogy szent Fiad által tudom, hogy szerzetünk megjobbítása mégis valóságra válik!

És annakutána is ép oly angyali türelemmel viselte a megaláztatásokat és szerette irigyeit és ellenségeit, ápolta őket, hahogy betegségbe estek és szüntelen imádkozott értük. Leikök üdvösségéért pedig éjjel és nappal egybe téve imádkozott és keményen gyötörte magát, mivelhogy nem volt forróbb kívánsága, mint megmenteni a veszendő lelkeket. És nem egyszer történt, hogy valamely megholt testvére megjelent előtte álmában és mondá neki:

— Köszönöm, Terézia testvér, mit érettem tettél, mivelhogy imádságod és vezeklésed erejével jutottam az örök boldogságba.

Hatvanhét esztendő volt, mikor Burgos városában az utolsó kolostort alapította, melyben a szigorúbb fegyelem volt parancsolva. Annakutána kívánczozott hazamenni Avilába, mivelhogy érezte halála közeledtét. Ám az Úr másképpen határozott: a tartományi előljáró parancsára Álba városába kellett mennie s mostan már tudta, hogy nem végezheti életét kedves avilai kolostorában. És alázatos szívvel megnyugodott Istennek szent akaratában.

Nyolc napon által hol ágyban feküdt, hol fenn járt, ám annakutána állapota rosszabra fordult és szent Mihály napja után többé nem kelhetett fel ágyából. Akkor az Úr mennyei jelenésben tudatta vele közelgő halálának óráját, minekutána halálának esztendejét már nyolc esztendővel annakelőtte kinyilatkoztatta neki.

Mostan szent Terézia szívéből örvendezett, hogy nemsokára meglátja égi jegyesét és kérte testvéreit, kik mellett siránczoztak és imádkoztak, hogy gyóntató atyját hozzá hívják. Es akkor buzgón meggyónt és hajnalban megáldozott.

Mikor pedig Urunk szent testét a cellába hozták, szent Teréz felugrott ágyából, térdre vetette magát a földön, arca valamely mennyei fényességben sugárzott s ő csendes hangon dicséretet zengett a legfelségesebb Oitáriszentségnek, majd suttogva mondá:

— Én Uram és én jegyesem, ím ideje vagy, hogy meglássuk egymást. Áldd meg tehát elköltözésemet és legyen meg a te szent akaratod!

Akkor a testvérek visszafektették ágyába, ő pedig igen meggyengülvén, este tájban kérte, hogy adnák fel néki az utolsó ken etet. Mikor pedig elérkezett az esti kilenc óra, melyben jövendölése szerint meg kellett halnia, a testvérek mind egybegyültek a haldoklónak cellájában és akkor Katalin testvér látta, hogy a folyosóról fehér ruhába öltözött szentek mennyei fényességben jönnek a cellába, Anna testvér pedig látta, hogy ama menetnek élén az Úr Jézus, a Boldogságos Szűz, szent József és más szentek és angyalok járnak és mind megállnak szent Terézia ágyának lábánál.

És akkor ugyancsak Anna testvér, karjaiban tartván szent Teréziának bágyadozó testét, látta, hogy annak lelke fehér galamb képében kiszáll az ablakon és nagy fényességet hagyván maga nyomán mennyekbe röpül.

Történt pedig ez az Úrnak 1582. esztendejében, október hónap negyedik napján, mely is a Gergely pápa által ép ugyanez napon elrendelt

kalendárium-javítás miatt október hónap tizenötödikének mondatott, minckokáért szent Terézia emlékezete is e mondott napon ünnepeltetik.

Nem sok idő múlt a szent szűznek halála után, mikor az egyház nagy tiszteességgel szentjei sorába iktatta szent Teréziát. És akkor koporsója fölemeltvén, teste teljesen épségben találtatott, szívéen pedig megmutatkozott ama seb, melyet az angyalnak nyílvesseje vágott rajta. Akkor szívet drága kristály ereklyetartóba helyezték, testét pedig, melyből menyeyei jó illatok áradtak, az albai karmelita kolostor templomában helyezték örök nyugalomra, hol mind mai napiglan kiváltképpen tiszteltetik.

GONZAGA SZENT ALAJOS

ZENT ALAJOS Mantova mellett, Castiglione várában született az Úrnak 1568. esztendejében. Atyja, Gonzaga Ferdinand őrgróf dús gazdag és fő nemes úr volt, anyja pedig isten. félő jámbor asszony, ki különösképpen tisztelte a Boldog. ságos Szüzet. Amaz éjszakán, melyen fia születését várta, már olyannyira gyötörték a fájdalmak, hogy szinte holtra vált. Akkor utolsó reménységét a mennyek királyné asszonyába vetette és ekképpen imádkozott:

Szűz Anyám, hahogy megélek és gyermekem szerencsével meg. születik, fogadom neked, hogy véle Loretoba megyek zarándokútra.

És íme, istennek szent Anyja meghallgatta könyörgését és nyomban egészséges fiúgyermeknek adott életet s maga is meggyógyult.

Hálából isten és Szűz Mária iránt, a jámbor anya zsenge gyermek-ségétől Istennek növelte fiát, Máriának különös ótalmába ajánlotta és könyörgött a kegyelemért, hogy fia soha be ne szennyezze ártatlanságát. És a gyermek valóban Isten választottjának mutatkozott: korán meg. tanulta a kereszttvetést, Jézus és Mária szent nevét, a Miatyánkot és Angyali Üdvözlését és legfőbb öröme abban tölt, ha a háznak valamely csöndes zugában meghúzódván imádkozhatott.

Anyjának szívbéli öröm volt e jámborságot látnia, mivelhogy titok- ban kolostorba szánta fiát. Ám atyja urának csak a katona életben tölt kedve és úgy akarta, hogy fiából vitéz harcos váljék egykoron. Annak-

okáért kardot és puskát szerzett néki játékszerűl és magával vitte a cremonai táborba, hogy ottan a katona életre édesedjék.

Tetszett is a gyermeknek a vitézkedés, ám hamar idő múltán kedvét szegte a táborban szokásos sok durva káromlás és átkozódás, parázna tréfa, valamint két bal eset. Történt ugyanis, hogy elsütni akarván puskáját, a puskapor arcába csapott és megsebezte. Másszor pedig a kis ágyú, melyet elsütött, oly erővel visszaugrott, hogy szinte agyoncsapta. Azontúl csak imádkozásban, tanulásban, teste sanyargatásában és alimizsnáikodásban lelte igaz örömét. Oly szelíden és alázatosan viselkedett már kicsiny gyermek korában, hogy meglelt embereknek is igaz épülésökre volt. Történt, hogy Castiglione várában egy ferences barát éppen valamely megszállottból akarta kiűzni az ördögöt, mikor ez szörnyű hangon elordította magát, oda mutatott szent Alajosra és mondá:

— Nézzétek, e gyermekre a menny vár és annak minden dicsősége!

Alajos pedig akkor igen megszégyellette magát és földresütőt szemekkel elsompolygott onnét.

Mivelhogy atyja ura háborúba ment, szent Alajos jámbor anyjának keze alatt kedvére élhetett az imádságnak és szent gyakorlatainak. Már hét esztendő kora óta naponta elimádkozta a hét bűnbánati zsoltárt és szűz Mária zsolozsmáit, imádsága végeztével pedig még órák hosszat elmélkedett, s mi több, éjszaka idején is fölkel és egy szál ingben a kőkockán térdelve hajnalig imádkozott még télvíz idején is. És mindezek felett oly igen szemérmeies volt, hogy soha testét nem érintette s még csak tekintetet sem vetett rá.

Történt egy éjjelen, hogy szent Alajos gyertya fényénél imádkozván, a fáradtságtól ott a padlón elszunnyadott, a gyertya lángja pedig belekapott ágának kárpitjába. És a kárpit elégett s elégett mind az egész szoba, ám szent Alajosnak csodálatosképpen haja szála sem görbült.

Firenze városában végezte iskoláit, jelesen gyarapodván minden hasznos ismeretekben, kiváltképpen pedig a szent tudományokban. Megemlékeztél pedig róla, hogy életét Szűz Máriának köszönheti, különösképen neki szentelte magát és kilenc esztendő korában a Virágos Szűz Anya székesegyházában örök szüzességi fogadást tett.

Azon túl soha asszonyzeméllyel szóba nem ereszkedett, előttük szemét mindig földresütötte s még tulajdon édes anyjával sem maradt soha egyedül. Történt, hogy egyszer gyermeki zálog-játékban arra ítélt-

teteti, hogy valamely leány fejének a falra vetett árnyékát megcsókolja. Akkor szent Alajos bíbor-vörösre pirult és nyomban elszökött onnét.

Ugyancsak történt, hogy atyjának bátyja lakomára hívta őt. Mivel engedelmességből meg kellett ottan jelennie, elment, de mikor valamely fő nemes kisasszony táncba hívta, tüstént távozott onnét és szobájába vonulván letérdelt és buzgón imádkozott.

Hogy tizenharmadik esztendejét betöltötte, atyja urával egyetemben Madrid városába ment Mária császárné udvarába s ottan a királyi palotában három esztendeig szolgált nemes apród gyanánt. Egymást érték ottan a fényes ünnepek, ám szent Alajos ottan is oly illendően és szemérmatosan viselkedett, hogy soha egyetlen szó ajkát el nem hagyta és soha a császárnénak még csak arcát sem látta.

Minden beszédében oly illedelmes volt, hogy egyetlen szó hallatára elvörösödött, szemét lesütötte és nyomban távozott ama helyről. Történt egyszer, hogy valamely fő nemes agg ember házában lévén más ifjakkal, azok ottan parázna tréfákkal mulatták magokat az agg emberrel egyetemben. Akkor szent Alajos haragra gerjedt és mondá a nemes úrnak:

— Nem szégyelled-e bölcs és koros ember lévén ily léha beszédeket folytatni ifjú emberekkel, kiknek bizony atyjok lehetnél?

Minden haszontalan mulatságot került és idejét tanulás és imádkozás között osztotta meg. A jezsuita atyákat igen szerette és valahányszor azok a város mellett művelt mezei jószágukra kimentek, ottan leste őket a mezőn, könyvet olvasgatván, virágokat szedegetvén s gyakorta szólott velők és kicsiny szolgálásokat tett nekik. Farsang idején nem ment a bolond tivornyákra, hanem a kolostorba és ottan töltötte idejét jámbor beszélgetésben.

Történt, hogy valamely farsang éjszakáján nemes ifjak lófuttatást tartottak Milano városában, melyben rangja szerint neki is meg kellett jelennie. Hogy pedig megmutassa, mely igen kedve ellenére vagy on e hivalkodás, keshedt öszvér hátán ment oda, hogy gúnyt üzzön e világból s az viszont gúnyt üzzön ő vele.

Mindezekon felül szüntelen szigorú böjtöt tartott, kenyér és víz volt szokott eledele és itala s mindig a leghitványabb falatokat vette magának atyja asztaláról. Bár Isten végtelen kegyelmében megkímélte őt a test kísértéseitől, szent Alajos mégis keményen sanyargatta magát, szüntelen korbáccsal, kötelekkel vervén, vassarkantyúkkal sebezvén gyöngé és

beteges testét. Kemény tuskó volt a feje alja és szobájában zordon tél idején sem engedett tüzet rakni, olyannyira, hogy a kegyetlen hidegben kezei megdagadtak és bőre véresre repedezett.

A szent gyónást pedig oly ájtatossággal végezte, hogy egyszer Firenzében bünei megvallása közben oly erős bűnbánat szállta meg, hogy ott a gyóntató székben elájult. Tizenkétesztendő korában történt, hogy Borromei szent Károly, Milano püspöke, Firenzében időzván, oly igen megkedvelte és csodálta szent Alajost s benne Istennek jeles szent adományait, hogy maga részeltette őt az első szent áldozásban. Akkor szent Alajos egész éjszakán által készült a Krisztussal való egyesülés szent ünnepére és magához vévén a szent testet, könnyei hullottak elragadtatott örömeiben, innen fogva pedig minden héten a szent áldozáshoz járult.

Szent Alajos egész gyermekségében kiváltképpen épülésére volt házánépének és atyjafiainak. Testvéreit maga oktatta az imádságokra, a szolgákat példájával serkentette buzgó készsége és engedelmességre, atyjáért pedig szüntelen forró könnyek között imádkozott, hogy hagyja el átkozott szerencse-játékait, melyekben vagyonát tékozolta. És isten meghallgatta a jámbor gyermek imádságát, mert atyja észbe vette hibáját és megjavította életét.

Ám lelke nem elégült meg az otthon való szent gyakorlatokban, hanem szüntelen a kolostori élet után sóvárgott. Sokáig vizsgálta akkor magát, ha méltó-e a szerzetesi élet gyönyörűségeire, mígnem a Szűz Anya oltára előtt térdelvén egyszer ekképpen fohászzkodott hozzá *.

Szentséges Szűz Anyám, világosítsad meg értelmemet, hogy lásam, ha méltó vagyok-e a szerzetesi életre?

És akkor tisztán világosan hallotta, amint a Szűz Anya képe megszólalt és mondá:

— Lépj be Jézus-Társaságába és szándékos felől szólj gyóntató-atyáddal!

Akkor édes gyönyörűséggel tölt el szíve és szólott gyóntató atyjával, ki javallottá szándokát, majd anyjához járult, ki igen megörvendezett fia határozatán és megígérte, hogy megnyeri atyja urának engedelmét.

Ám Gonzaga Ferdinánd úr szörnyű haragra gerjedd és mondá fiának:

— Tüstént takarodjál szemem elől és hagyj fel ostoba szándékosdal, különben kemény veréssel fenýítelek!

— Atyám, — felelte szent Alajos, — bár adná meg Isten nékem ama nagy kegyelmet, hogy elszenvedjem kezedtől e fenyítést!

Akkor atyja lelkére beszélt, mondván:

— Édes fiam, a császárnak kegye vár reád és magas méltóságok, nemkülönb országom fejedelmi széke. És fejedelem lévén, ugyancsak gyakorolhatod jámborságodat és bőven osztogathatsz alamizsnát. Fontold meg hát újból kívánságodat.

— Atyám, Isten szava hívott engem Jézus Társaságába, — felelte szelíden szent Alajos, — hahogy tehát ellenkezel velem, Istennel ellenkezel.

— Mivelhogy megátalkodtál szándékodban és nem hajtasz szavamra, más fejedelmi udvarokba küldelek, hogy kiverjem fejedből hóbertodat.

El is ment akkor szent Alajos atyja parancsára külön-külön fejedelmi udvarokba, de bizony csak annál inkább megismerte a világ hívságát és megerősödött feltett szándokában. Hogy pedig visszatért, atyja jeles doktorokat küldött hozzája, üzenvén neki, hogy lépjen a világi papság sorába, hol magas püspöki méltóságokra emelkedhetik. Ám szent Alajos éppen nem kívánt semmi méltóságot és megmaradt határozata mellett.

Akkor szent Alajos szobájába vonult és szüntelen bánatban emésztette magát, imádkozván, hogy az Úr lágyítsa meg atyjának szívét. És történt, hogy atyja megbetegedvén, küldötte a várnak kapitányát, hogy nézze meg, vájjon mit művel fia? Az pedig elmenvén, az ajtó hasadékan keresztül látta, hogy szent Alajos sűrű könnyhullajtás közben kegyetlenül korbácsolja gyöngé testét. Megjelentette ezt a grófnak, ki alig akarta hinni a dolgot.

Elvitette hát magát ágyában fiának ajtajához és maga is benézett azon. És akkor látván maga szemével fiának szentséges jámborságát, hívatta őt és monda neki:

— Édes fiam, nagy bánatot okoztál szívemnek, mivelhogy minden időben tebenned vetettem reménységemet, gondolván, hogy majdan viselni fogod fejedelmi koronámat. Ám te azt mondod, hogy Isten a szerzetesi életre hívott. Én tehát nem állom utadat: menj, édes fiam, én pedig imádkozni fogok érte szüntelen.

Szent Alajos könnyek között köszönte meg atyjának jóságát és buzgó imádságban hálát adott Istennek, hogy meglágyította annak szívét. És akkor nagy ünnepséget tartottak a fejedelmi udvarban, melyen szent

Alajos a megszabott módon lemondott a koronáról és minden elsőszüiotti jogairól. Mikor pedig aláírta a nagy pecsés levelet, sirtak mind atyjafiai, mind az egész udvari népség, ő pedig szólott:

— íme megvallom nektek, hogy én csak a mennyei koronára áhítozom, én csak lelkemet akarom megmenteni. Bizony mondom nektek, cselekedjetek hasonlóképpen.

Annakutána szülei áldásával Rómába utazott, hol Aquaviva generális felvette őt Jézus-Társaságába. Ekkor pedig tizenhétéztendő volt.

Innentől fogva ottan élt egyszerű cellájában, melynek minden bútora egy faágy, egy szék és egy kis könyvespolc volt. Napjait alázatosságban, engedelmisségben és vezeklésben töltötte, kopott és foltozott ruhában járt, betegeket ápolt, szüntelen böjtölt és imádkozott, egyben éjjel-nappal tanulta a szent tudományokat, hogy méltóképpen készüljön az időre, melyben pappá szentelik.

A rend szabályait híven megtartotta és mindenkor zúgolódás nélkül s alázatosan engedelmeskedett. Egyszer mestere intette őt, hogy a szüntelen imádkozás talán ártalmára válik teste egészségének s parancsolta neki, hogy ebéd ideje után a szokottnál félórával tovább múlasson a többi testvérekkel. Szent Alajos valóban úgy cselekedett, ám akkor a felügyelő, testvér megpírongatta őt, mivelhogy megszegte a regulát és penitencia gyanánt szabta neki bűnének nyilvános megvallását. Szent Alajos semmit nem szólt ellene, hanem nyilvánosan megvallotta bűnét és mostan a mester csodálkozott, mely alázatosság lakozik ez ifjában. Ám azért maga is vezeklést rótt reá, mert hogy elhallgatta az ő parancsát. Szent Alajos pedig ezt a vezeklést is igaz alázatossággal végezte.

Nem sok idővel az után, hogy a szerzetbe lépett, meghalt atyja és szent Alajos szívbeli örömmel hallotta, hogy élete utolsó napjaiban igaz jámbor életet folytatott és Isten kegyelmében vált meg a világtól. Annakutána hazautazott Castigione várába, hol is háborúság tört ki testvérei között és ő szelíd szavával békességet teremtett, Rudolf öccsét az igaz útra térítette, majd pedig előljárói parancsára a milánói kolostorba ment, hogy ottan a jó levegőn megjobbítsa rokkant egészségét.

Rómába visszatérvén, pestis tört ki a városban és akkor szent Alajos engedelmet nyert előljáróitól a betegek ápolására. E szent munkáját pedig oly buzgósággal végezte, hogy maga is beleesett a betegségbe. És akkor nagy ájtatossággal magához vette Urunk szent testét s megnyervén

a pápa áldását, szüntelen imádkozásban feküdt ágyán, mígnem az 1591. esztendő június hónapjának 20. napján éjfél tájban „Jézus, Jézus“ szóval kilehelte ártatlan lelkét.

Szent Alajost, a szüzi tisztaság tündöklő példaképét és a jámbor ifjúság mennyei pártfogóját halála után százharmincöt esztendőre tizen, harmadik Benedek pápa a szent hitvallók sorába iktatta. És akkor valamely fő nemes úr pompás templomot építtetett sírja fölött, melynél számos jeles csoda esett szent Alajos érdeméért Istennek áldó kegyelméből.

SZALÉZI SZENT FERENC

SZALÉZI SZENT FERENC igen gazdag és fő nemes családból támadott Sales várában Annecy városa mellett az Úrnak 1567. esztendejében. Jámbor anyja már kisdéd gyermek korában a templomba vitte őt és elvezette a szegények viskóiba, hogy ottan alamizsnát osztogasson, ekképpen ojtván szívébe a könyörületesség érzését. Hogy pedig a gyermek ajkai beszédre nyitottak, első szava ez volt:

— Igen'szeret engem Isten és az én jó anyám!

Anyja pedig híven ápolgatta benne a jámborságot és istenfélelmet és gyakorta mondogatta neki:

- Édes fiam, inkább a koporsóban lássalak, mint halálos bűn állapotában!

Tizenhárom esztendő korában atyja Páris városába küldötte, hogy ottan a világi tudományokban művelje magát. Ám ez időben ott számos kísértések környezték a nemes ifjakat és szent Ferenc nagy erővel őrizte magát, nehogy folt essék ártatlanságán. Szüntelen gyóntató atyjának tanácsain járt és a Boldogságos Szűz ótalmába ajánlván magát, örökös szüzesség fogadalmát tette neki.

Történt pedig, hogy lelke megháborodott és búskomorságba esett. Ügy érezte, hogy Isten is elhagyta és elveszíti lelke üdvösségét. Maga bizodalma megfogyatkozott és éj jel-nappal keserves könnyekben vergődött, sem enni, sem inni, sem aludni, s mi több, imádkozni sem tudott már.

És ekkor valamely templomba vezette útja, hol gyakorta szokott

imádkozni csöndes magányosságban. Ott leborult a szent Szűz képe előtt és buzgón imádkozott Istennek kegyelméért. És íme nyomban érezte, hogy megkönnyebbült, vigasztalás és békesség költözött szívébe és megerősödve hazatért folytatni jámbor életét. Íme ekképpen gyámolítja a szent Szűz az ő hű szolgáit.

Szép sugár ifjú volt szent Ferenc és a gonosz lélek minden mesterkedésével igyekezett e szép testet beszennyezni. Történt, hogy *tizennyolc*-esztendőskorában atyja parancsára a pádovai fő iskolára ment, hogy ottan a törvény tudományt tanulja. Az ifjak pedig ama városban igen erkölcstelen életet folytattak, szüntelen tivornyákban és paráználkodásokban tékozolván lelkök üdvösségét. És történt, hogy szent Ferencnek is.

Történt, hogy egy napon valamely feslett némbert küldöttek szobájába, ki mézes szavakkal igyekezett őt bűnre csábítani. Ám szent Ferenc szörnyű haragra gerjedt az elvetemült leányzó szemérmertlenségén és Áquinói szent Tamás példáját követve, felragadott a tűzhelyről egy izzó nagy fahasábot és oly keményen fenyegette avval az orcátlant, hogy az eszeveszetten menekült onnét.

Más napon más cifra lány rejtegette el szobájában, kit gonosz társai küldöttek a szent ifjú megrontására. Szent Ferenc pedig mostan szelíden szólott a leányhoz és annak szívet oly igen megindította, hogy az megátkozván bűneit, a jámborság útjára tért.

Annakutána szívének sugallatát követve áldozó pappá szenteltette magát, hogy ama szent munkának éljen, melyre Isten hite szerint szólította: az eretnekek megtérítésének. Innen kezdve, szüntelen járta a falvakat és tanyákat, elment a szegények kunyhóiba és szent buzgósággal oktatta őket az igaz hitben, munkájának semmi jutalmát el nem fogadván, sőt inkább maga osztogatta a szegényeknek mindenét alamizsna gyanánt. Nem sok idő múltán Annecy városának mind egész környéke az igaz hit útjain járt szent jámborságban és istenfélelemben.

Mostan előjárói ama helyekre küldötték, hol a gonosz eretnek Kálvin hamis tanítása legerősebben gyökeret vert. Vállára vetvén hát iszákját, melyben csupán imádságos könyve volt és a szent Biblia, igaz örömmel útra kelt és elérkezett az ország fővárosába, mely Thonon nevet viselt.

Ottan pedig immár hosszú esztendőök óta katolikus papot nem láttak, mivelhogy mindenképpen Kálvin hamis hitére tértek. Az eretnekek hát nem is adtak neki szállást és kevés híján megfagyott és éhen halt.

Másszor halállal fenyegették, ismét másszor pedig künn a vadonban farkasok és medvék támadtak reá, de mind e veszedelmektől Isten csodálatos módon megmentette.

És ezenközben soha meg nem fáradott az igaz hitnek hirdetésében és az eretnekek térítésében, imádsággal és prédikálással édesgetvén őket Istennek szentegyházába. Mikor pedig a szörnyű pestis pusztította Thonon városának lakosait, oly nagy szeretettel és buzgósággal ápolta a betegeket, hogy csupán eme maga feláldozásával és szelídségével számos eretneket az igaz útra vezérelt.

Egyetlen napot el nem mulasztott, hogy bemutassa az eretnekek üdvöségére a szent mise áldozatot. Ám ellenségei oly igen acsarkodtak ellene, hogy hosszú ideig csak messze a várostól, valamely rejtett kis kápolnában mondhatta el a szent misét. A kápolnához pedig sebes folyón által vezetett az út és a folyón híd gyanánt nem volt egyéb hajladero gyenge kis deszkapallónál, melyet tél idején vastag jég borított. Így hát szent Ferenc naponta életét vetette kockára, átkelven a síkos hídon, csakhogy a szent mise áldozatot bemutathassa.

harminjöttesztendő korában Genf városának püspökéül szentelték, ám ő emez új hivatalában is egyszerű és szerény pap maradt, kinek egyetlen gondja mások nyomorúságának enyhítése s mindenekfelett az eretnekek megtérítése. Mind holta napjáig ezt vallotta élete munkájának és ebben fáradozott tisztes szent igyekezettel és kiváltképpen mondhatatlan nagy szelídséggel, mellyel még legádázabb ellenségeit is megszegyenítette.

Volt Genf városában valamely fő nemes úr, ki mód feleit gyűlölte a szent püspököt s hogy ártalmára legyen, minden nemű gonosz és aljas rágalmakat terjesztett felőle. Ám a püspök semmit fel nem indult ezen és békességgel tűrte a szennyes rágalmakat. Szörnyű haragra gerjedt hát a nemes úr a püspöknek szent béketűrésén és hogy megbosszantsa őt, számos éjszakán egymásután vadászkutyákkal, kürtökkel és vadászokkal elvonult a püspök ablakai alatt, éktelen lármát csapván.

Akkor a püspök szolgálói igen kérték urukat, engedné meg, hogy fegyvereket fogván, kimenjenek és megfenyítsék a békebontót, de szent Ferenc keményen megtiltotta nekik. A nemes úr pedig még inkább bosszankodott és haragjában parancsolta szolgálóinak, hogy a püspöknek minden ablakját kődobásokkal beverjék. Azok pedig a parancs szerint cselekedtek.

Hogy pedig híre ment e gyalázatosságnak, jöttek szent Ferencnek

barátai és biztatták őt, hogy emeljen panaszt a nemes úr ellen. Ám ő szelíden felelte:

— Isten mentsen ettől, hiszen ily módon vesztébe döntöm e nemes urat, holott én megmenteni kívánom őtet.

Annakutána értésére esett a nemes úrnak, mit felelt a püspök az ő barátainak és igen megszégyellette magát. Kevés napok múltán történt, hogy a püspökkel szemben találkozott az ucca során. Akkor a püspök odalépett hozzá, megölelte és mondá neki:

— Szívemből köszöntelek, nemes uram, és kérlek fogadj engem barátságodba.

Akkor a nemes úr szinte megnémult álmélkodásában ily nagy szelídség láttán és végezetül összeszedvén magát felelte:

— Atyám, nagy gonoszsgot műveltem ellened, kérlek tehát, bocsáss meg nekem és fogadj te szereteiedbe,

És azontúl igen jámbor hívő és a püspöknek hűséges barátja vált belőle.

Másszor történt, hogy valamely prókátor álló óra hosszát gyalázatos szidalmakkal illette a szent püspököt, ki szó nélkül tűrte annak gyűlölködő beszédét. Hogy pedig az elhallgatott, szent Ferenc ekként felelt szavaira:

— Uram szaggassa ki jobb szememet s bizony mondom, a megmaradt bal szememmel ép oly szívbéii szeretettel fogok kegyelmedre tekinteni!

Édességes szép könyvet is írt, melynek neve „Philothea, azaz kalauz az istenes életre“. Ebben a könyvben bölcs tanácsokat ad a keresztyény híveknek az Istennek tetsző jámbor és szent életre.

Történt azonban, hogy valamely rideg barát megbotránkozott e könyvnek szelídségén és a szószékről ellene prédikálván, máglyára vetette és mindenek szeme láttára megégette.

Megvitték a püspöknek is e dolognak hírét és igen biztatták, hogy tegyen panaszt a kevély barát ellen, ki a püspöknek könyvét ily módon meggyalázta. Ám szent Ferenc semmit nem tett elicne s mi több, még mentegette őt és szívből megbocsátott neki.

Mikor szüntelen kegyes munkálkodásában megfáradott, az Úr magához szólította hű szolgáját, életének ötvenhatodik, áldott püspökségének huszadik esztendejében. Az egyház hamar idő múltán szentjeinek sorába iktatta, kilencedik Pius pápa pedig az egyház doktorának jeles címével ékesítette.

CALASANZA SZENT JÓZSEF

SZENT JÓZSEF, a kegyes iskolák rendjének, azaz a piarista rendnek alapítója Calasanza várában született, a spanyolországi Petralta város mellett, az Úrnak 1556. esztendejében. Fő nemes atyja Petralta városának kapitánya volt, anyja pedig Gastonia Mária, mindketten Istennek hűséges és jámbor szolgálói, kik fiokat istenfélelemben és jó erkölcsökben nevelték.

Már kisded gyermek korában számos imádságot tudott és semmi munkába nem fogott, hahogy előbb nem imádkozott. Szüleinek és oktatóinak szívesen engedelmeskedett, könnyen és nagy buzgalommal tanult, szelíd és alázatos volt minden dolgaiban. Kis pajtásaival is oly módon játszott, hogy maga köré gyűjtván őket, szent oktatásokat adott nekik s velők együtt a templomba menvén, ottan énekeket zengettek Istennek dicsőségére. Minekutána pedig Esiadella városában elvégezte a kisebb iskolákat, küldötték őt szülei a leridai, valenciai és alcalai főiskolákra, hol a bölcsekedést és a szent tudományokat tanulta.

Mind e főiskolákon oly igen jeleskedett, hogy már húszesztendő korában a törvénytudományok, huszonkétsztendő korában pedig a szent hittudományok mesterévé, azaz doktorává avattattott. Történt azonban, hogy ezenközben nehéz betegség rontott reá és akkor nagy gyötrődésében fogadást tett istennek, hogy ha visszaadja egészségét, mind élete fogytáig szolgálatára szenteli magát.

Isten pedig meghallgatta kérését és meggyógyította nehéz betegségéből. Akkor szent József atyjának engedelmet megnyervén, Urcella városá-

nak püspökétől pappá szenteltette magát és innen kezdve igaz buzgósággal végezte lelkipásztori kötelességeit.

Nem sok idő múltán maga mellé vette őt Lerida városának püspöke, hogy segítségére legyen egyházának kormányzásában. Itten szent József apostoli buzgósággal munkálkodott Istennek dicsőségére, minden vagyonát bőségesen osztogatván a szegények között. Ugyancsak gyámolította az elhagyatott özvegyeket és árvákat és oktatta őket a szent hitben és a keresztény jámborságban.

Oly nagy volt pedig benne a szeretet és szelídség, hogy mindenkinek meghajoltak előtte, Istennek emberét tisztelvén benne. Történt, hogy Barcino város polgárai fellázadtak és fegyverrel támadtak a király emberei ellen. Akkor szent József közéjük ment és kevés szóval békességre intvén őket, a dühöngő fegyveres emberek megjuhászodtak szavára és fegyveréi két elvetvén megtértek házaikba.

Ám ez idő tájban lelkében egyre sűrűbben hallott valamely isteni szózatot, mely szüntelen ismételte:

— József, menj Rómába! József, menj Rómába!

Akkor megértvén, hogy az isteni kegyelemnek külön szándéka vagyon vele, odahagyta magas egyházi méltóságát és megnyervén püspöke engedelmét, az 1592. esztendőben Rómába költözködött.

Ottan pedig a jámborság és könyörületesség műveinek szentelte minden idejét. Az időben szörnyű pestis pusztította Róma városának népét s akkor szent József éjjeleit és nappalait egyaránt a betegek ápolásának adta. Mindenkinek irtóztak a szennyes fertőző betegek közelségétől, ám ő Lellis szent Kamill társaságában szüntelen közöttük járt, edelt és italt, orvosságokat és alamizsnát vitt nekik, a haldoklóknak feladta az utolsó szentségeket, a halottakat pedig eltemette, gyakorta maga vállain hordozván a holt tetemeket a temetőhelyre. Es Isten mind végiglen megövtá könyörületes munkájában, hogy semmi baja nem esett.

Ám szent József útjaiban szomorodott szívvel látta a szegények nagy nyomorúságát és igen megesett szíve ama szerencsétlen gyermekeken, kiknek szülei a pestisben elhaltak s kik mostan apátlan-anyátlan kóboroltak a városnak uccáin. Szent József pedig fölöttébb féltette e gyermekeket, hogy nem lévén ki ruházza és táplálja, óvja és oktassa őket, testökben elpusztulnak, lelkükben pedig megromolnak.

Akkor Istennek sugallatára feltámadt lelkében a gondolat, hogy

egybegyűjti az elhagyatott gyermekeket, hogy gondozza őket és oktassa az istenfélelemben és a tudományokban, nehogy elveszenek, hanem az egyháznak hűséges és művelt fiai váljanak belőlök.

Megjelentette hát szándokát Colonna bíbornoknak, ki is nyomban a pápa elébe vezette őt. Nyolcadik Kelemen pápa rég idő óta melengette szívében a szegény gyermekek istenes oktatásának gondolatát s annak-
okáért igaz örömmel fogadta szent József szándokát s áldását adván reá ígérte, hogy minden erejével segíteni fogja fáradozásaiban.

Akkor szent József maga mellé vette Brendoni atyát s két más jeles papot és kis házat bérelvén a városban, megkezdte összegyűjteni a kóbor és elhagyatott gyermekeket. Azok pedig eleintén igen féltek házába menni, ám szent József türelemmel és szeretettel, gyakorta pedig ajándékokkal édesgette őket magához s íme a kis ház hamar idő múltán megtölt gyermekekkel. Nem sok időre száz gyermek lelt otthont szent József házában, kiket jámbor adományokból ruházott s társaival egyetemben szüntelen fáradozással oktatott a tudományokban és nevelt Istennek félelmében.

Nem sok idő telt belé és hétszáz gyermek szorongott már szent József házában, olyannyira, hogy már el sem fértek benne. Akkor szent József más, nagyobb házat vásárolt a városban a jámbor és gazdag polgárok adományaiból s tudós papokat választván munkájában segítségül, szerzetesi regulák alatt egyesítette őket, nevezvén házát „Isten Anyja szegényei kegyes iskolájának“.

Szent József iskolájában maga és szerzetes testvérei ingyen oktatták a gyermekeket olvasásban, betűvetésben, számvetésben és a deák nyelvben, kiváltképpen pedig a keresztény hit tanításaiban és szent gyakorlataiban. Mind iskoláját, mind szerzetes házát a jámbor hívek adományai-
ból tartotta fenn.

Azonban a gonosz lélek megirigyelte az áldást, melyet szent József iskolája árasztott és hamar támadtak ócsárlói és ellenségei, kik a szentatyá előtti is rágalmazták, Ő ugyan Istenben vetett reménységgel és szent béketűréssel viselte az üldöztetést, ám a szentatyá elküldötte két bíbornokát, hogy végökre járjanak az álnok rágalmaknak. Azok pedig megvizsgálván az iskolát, semmi kivetni valót abban nem leltek s mi több, megjelentették a pápának, mely igen nagy áldására vagyon a népnek a kegyes atyák munkálkodása.

Akkor a szentatyá megerősítette a kegyes tanító rendet, melynek szerzetesei a szegénység, szüzesség és engedelmesség hármasság fogalmán kívül ne-

gyedik fogadalom gyanánt fogadják a szegény gyermekek ingyen oktatását Egyben a pápa szent Józsefet az új szerzetnek első generális előljárójává tette.

Számos nagy tisztesség érte annakutána szent Józsefet, kinek áldott munkálkodását immár nem csupán Róma városa szemlélte csodálattal és áhítattal, hanem mind egész keresztény világ, mivelhogy a kegyes tanító rend nem sok idő múltán más országokban is otthont lelt. Üzent is Fülöp spanyol király szent Józsefnek, hogy hazájába visszatérjen, s mi több, püspökséggel kínálta őt. Ám szent József semmiért nem akarta elhagyni iskoláit, melyeket oly igen szeretett és megemlékezően az isteni elhívásról, mely őt Rómába vezérelte, nagy alázatossággal megköszönte a királynak kegyességét és elhárította magától a nagy tisztességet, megmaradván Rómában mind élete fogytaig.

Ötven esztendőnél tovább volt generális előljárója rendjének és minden napját s minden óráját szerzetes testvérei és iskolái javára szentelte. Ám ellenségei mostan sem nyugodtak és olyannyira áskálódtak ellene, hogy a nyolcvanhatesztendős agg embert szégyenszemre börtönbe juttatták, iskoláit pedig bezáratták. Ő pedig alázatos béketűréssel viselte maga gyalázatát és nagy búslakodással iskoláinak bezáratását, de soha el nem csüggedett

És íme isten megsegítette, mivelhogy ártatlansága és szentsége napnál világosabban kiderült s főfő ellensége is, megismervén tévedését, szánta-bánta, mit a szent férfiú ellen cselekedett. Halálos óráját érvén pedig hívatta szent Józsefet és mondá neki:

Szent atyám, bocsáss meg nekem mindazokért, miket elvakult elmével ellened és iskoláid ellen cselekedtem.

Szent József pedig nagy szelíden felelte:

— Én már szívből megbocsájtottam neked, valamint Isten is meg fogja bocsájtani én vétkeimet!

És akkor megölelte halálra vált ellenségét és szólott:

Tiszta szívből szeretlek tégedet, mivelhogy Istennek kezében eszköz voltál csupán megpróbáltatásomra.

És akkor amaz szent békességgel tért meg Istenhez.

De testi szenvedésekkel is bőven látogatta az Úr szent Józsefet. Történt, hogy valamely napon a templomba menvén megcsúszott és lábát igen megsértette. Kilencvenkésztendős volt ekkor és szenvedéseit oly béketűréssel viselte, hogy szerzetes társai mind álmélkodtak lelkének csodálatos erején.

Mivelhogy nem csupán imádságait végezte rendjén, hanem gyakorta maga körébe gyűjvén testvéreit, intette őket szeretetre és magok megfékezésére, mondván, hogy nem csupán tudományok oktatói ők, hanem szerzetesek is, tehát Istennek papjai, kiknek mindenek felett kötelességeik magokban és másokban a léleknek művelése és a testnek megzabolázása.

Isten pedig külön-különb kegyelmekkel vigasztalta hű és szent szolgálját nagy szenvedéseiben. Gyakorta megjelent előtte a Boldogságos Szűz Anya, karján a gyermek Jézussal, mivelhogy Máriát kiváltképpen tisztelte és ázó' pártfogásába ajánlotta rendjét és a kegyes iskolákat. Történt pedig egy napon, hogy tanítványai között időzván az iskolában, mindenek szeme láttára megjelent ottan a szent Szűz és megáldotta szent Józsefet.

De megajándékozta őt Isten a jövőbe látás kegyelmével is. Megmondotta testvéreinek, hogy a kegyes iskolák széles e világon mindenfelé elterjednek, ami valóban beteljesedett, mivelhogy a kegyes tanító rendnek mai napiglan is számos országokban virágoznak jeles iskolái. Magyar hazánkban is számos iskolában oktatják és nevelik a piarista atyák az ifjúságot Calasanza szent József hagyománya szerint.

Ugyancsak megjövendölte halála óráját is, mely mikor elérkezett, ^begyűjtötte testvéreit, kiknek mondotta, hogy olvassák fel előtte Krisztus Urunk kínszenvedésének történetét. Melyet is nagy ájtatossággal meghallgatván felvette a haldoklók szentségeit s minekutána megáldotta testvéreit, halk hangon szólott:

— Jézus, Mária!

És eme szent sóhajtással kilehelte lelkét az Úrnak 1648. esztendejében, augusztus hónapjának 25. napján.

Szent teteme mai napiglan a római szent Pantaleon templomban nyugszik.

Életében és halálában oly sok jeles csodát művelt szent József, hogy az egyház mind ezek miatt, mind életének szentsége miatt őt száz esztendő múltán a szentek sorába iktatta. Mikor pedig szent tetemét fölemelték, nagy csoda tárult mindenek szemei elé: mert íme az Úr kegyelme ép-ségben megőrizte szívét, melyben oly igen buzgó szeretet lakozott és nyelvét, mellyel mind élete fogytáig fáradatlanul hirdette a szegényeknek a tudományok igéit és az igaz keresztény élet jámbor tanításait.

ALACOQUE SZENT MARGIT

SZENT MARGIT Franciaországnak Lauthccourt nevezetű váró-
sában született az üdvösségnek 1647- esztendejében, Claude
Alacoque és Philiberta Lamyn jámbor szülők gyermeke
gyanánt. Istenfélő szülei már kisdéd gyermek korában
oly szeges gonddal óvták minden rossztól, hogy az Isten-
tői választott leányka szent félelemmel fordult el mindentől, mire azok
azt mondták: „Bűn“.

Alig hogy gyermeki értelme ébredezett, forró buzgósággal imádkozta
a szent Rózsafüzért, de kiváltképpen a legfelségesebb Oltáriszentségben
jelenvaló Úr Jézust tisztelte és imádta szívének minden szeretetével. Egy
napon is előtte térdelvén, oly mennyei áhítat szállotta meg, hogy ekképpen
tett szent fogadást:

— Uram, Istenem, neked áldozom tisztaságomat és íme örök szüzes-
séget fogadok neked!

Am növekedvén és a világi élet hamis gyönyörűségeit ízlelvén, buzgó-
sága lankadozott, imádságait elhanyagolta és az Úrhoz való nagy szeretet
megfogyatkozott szívében. És akkor ugyan a mulatozásoknak adta magát,
ám az Gr Jézus, ki őt a tisztaságnak szent edénye gyanánt választotta,
minden mulatozásába ürmnek cseppjét vegyítette, lelki háborgást és
nyugtalanyságot támasztott benne, majd pedig kínos testi betegségeket
bocsájtott reá.

Akkor történt, hogy atyja meghalálózván, anyja a charollesi klarissza
apácák kolostorába adta őt, hogy ottan neveljék. Itt felébredett benne

bűnösségének érzése és keserves könnyezéssel és kemény bűnbánattal vezekelt addigi életének botlásaiért.

Visszatérvén a szülei házba történt, hogy Öreg édes anyjának erői oly igen megfogyatkoztak, hogy mind az egész ház dolgait három gonosz és fennhéjázó cseléd intézte, kik is keményen és szívtelenül tartották a kis Margitot mind agg édes anyjával egyetemben, olyannyira, hogy gyakorta a szükséges élelmet és ruházatot is másoktól kellett összekoldulnia kettejük számára. Ám az istentől áldott hajadonban semmi harag, semmi zúgolódás ennek miatta nem támadott, hanem igaz felebaráti szeretettel és alázatossággal viselte a kemény megpróbáltatást.

És nagy szorongatásában Jézusnak közelségével vigasztalta magát, ki szüntelen mellette volt, Margit pedig az Üdvözítő kinszenvedésének szemléletéből merített erőt maga gyötrelmeinek békességes viselésére.

Hogy pedig tizennyolcesztendő korát elérte, édes anyja hirtelen meggyógyult. Ekként jutalmazta az Úr Margitnak szent béketűrését és anyjáiért való szüntelen buzgó imádkozását. Akkor pedig anyja és atyjafiai igen szorongatták, hogy valamely gazdag és nemes úrhoz menjen feleségül és szüntelen társaságokba és multságokba vitték őt.

Margit pedig megemlékezett szent fogadalmáról és kemény küzdelem támadott szívében, egyfelől anyjának kedvére akarván cselekedni, másfelől nem akarván megszegni az Úrnak tett fogadását. És ugyan drága hímes ruhákban ékeskedett és világi örömeiben töltötte napjait, ám szüntelen háborgott lelke és gyakorta történt, hogy a multságokból hazatérvén, megjelent előtte Jézus, meggyötört és vérző testével és monda neki:

— íme hívságos cifrázkodásodda! és léha mulatozásoddal még inkább meggyötörd elkínzott testemet! De bizony mondom neked: számot veszek érette halálod órájában, mivelhogy tisztaságos edényemmé választottalak s te nem akartad!

Ily órákban keserves bűnbánat szállotta meg s oly kegyetlenül gyötörte gyöngé testét, hogy végezetül magán kívül összerogyott és véresen vonaglott szobája padlóján. Imádságai végeztével pedig buzgón olvasta a szentek életét és látta, hogy nem oszthatja meg lelkét Isten és a világ között, hanem mindenestül Istennek kell szentelnie magát, hahogy méltó akar lenni az Úrnak különös kegyelmére.

És akkor történt, hogy egyik szent áldozása napján győzött szívében

az Úr kegyelme. Mikor magához vette az Úrnak szent testét, e szózatot hallotta:

— Én vagyok a te erősséged és győzedelmed és diadalt veszek ellen, ségeiden. Ám hahogy máshoz szegődöl, mindörökre elhagylak, ha pedig engem követsz, kinyilatkoztatom magam neked!

És akkor megérett lelkében a szent határozat, mit is nyomban megmondott anyjának és bátyjainak. Ám azok keményen ellenkeztek szán. dókával, mígnem Margit véres vezekléssel és buzgó imádkozással megnyerte Istentől, hogy szívek megenyhült és többé útjába nem állottak.

Huszonháromszentendős volt ekkor Margit és boldogan vonult Paray-le-Monial városába, hol a Boldogasszony látogatásáról nevezett apáca, kolostorban kopogtatott. Ottan pedig szívesen fogadták s bevezették a kolostornak fogadó szobájába. Alig hogy oda belépett, e szózatot hallotta:

— Ím ez ama hely, hol téged magamnak megtartalak!

Minekutána pedig beöltözött, szent engedelmisségben és alázatosságban élt, minden idejét imádságnak és kemény vezeklésnek szentelvén és gyakorta keserves gyötrődésben vergődött az Úr Jézus előtt, ki szüntelen megjelent néki imádságaiban és buzdította lelkének megtisztítására.

Egy esztendő múltán pedig letette a szent fogadalmakat és innen kezdve az Úr Jézus testi és lelki szenvedések kínjaival még inkább el. árasztotta, mint annakelőtte. Történt egy napon, hogy a szent áldozás után megjelent előtte, vállán a szent kereszttel, vérrel és sebekkel bori. tottan és mondá neki:

Hát senki sincsen, ki megkönyörülne szenvedéseimen s ama gyötrelmeken, melyeket a bűnös emberek nékem e gonosz időkben okoznak?

És akkor Margit könnyezve omlott lábaihoz, Jézus pedig vállaira tette nehéz keresztjét, mely földre nyomta gyenge testét és azonközben megtelt szíve irtózáttal a világ és a bűn iránt. Ám Jézus újra szólott:

— Nem elegendő e keresztet vállaidra vened, hanem velem együtt kell rajta megfeszíttetned, hogy részed legyen fájdalmaimban és megaláztatásaimban.

— Uram, a tiéd vagyok! — sóhajtotta Margit.

Akkor pedig az Úr maga szent kezeivel a keresztre feszítette őt, a szegek általválták gyenge testét és oly gyötrelmeket érzett, hogy szinte halálra vált.

Másszor történt, hogy az Úr megjelenvén előtte, két képet tartott elébe: egyik volt a boldog és nyugodalmas, másik a megvetett és gyötrelmes életnek képe. És mondá Margitnak:

— Mostan válassz, leányom! Bármelyiket választod, veled maradok kegyelemmel.

— Édes jézusom, én csak téged akarlak, — felelte Margit, — nem akarok én más választást, csak azt, melyet te magad teszel.

És bármennyire biztatta az Úr Jézus, Margit csak nem akart választani, hanem kérte az Üdvözítőt, hogy ő válasszon. És akkor Jézus odanyújtotta neki a gyötrelmes élet képét, mondván:

— Íme vedd, mivelhogy nékem inkább ez vagyon kedvemre. Margit pedig alázatos szívvel és boldogan vette az Úr ajándéka gyanánt a szenvedést és csókkal illette az édes Jézus szent kezét.

Történt pedig egy napon, hogy Margitnak mennyei jelenése volt: ott állott előtte az isteni Üdvözítő, ő pedig annak keblén nyugodott, szinte felolvadván hozzá való forró szeretetében. És akkor az Úr Jézus megmutatta neki lángoló szívét és oktatta őt ekképpen:

— Oly igen megtelt szívem az emberekhez és különösképpen hozzád való nagy szeretetemmel, hogy már nem bírja magában tartani lángjait. Annakokáért akarom, hogy általad kiárasztassanak a világra szívemnek kincsei, melyekben a megszentelés és az üdvösség malasztjai vannak, hogy azoknak erejével visszatartsam az embereket a kárhozatnak örvényétől.

Egyben pedig parancsolta neki az Úr, hogy mind eme kinyilatkoztatásokat írásba foglalja.

Másszor ismét megjelent neki az Úr, megmutatván lángokban égő isteni szívét és mondá neki:

— Nézd ezt a szívét, mely úgy szerette az embereket, hogy elemész-tette magát értük, holott ők háládatlanságukkal és gonoszságukkal szüntelen újabb sebeket ütnek rajta. Ám nem nézem én az ő méltatlanságokat és megnyitom szívemet, hogy kegyelmemet áraszam belőle azokra, kik mostantól fogva ájtatosan tisztelik szent szívemet. Annakokáért pedig akarom, hogy Úrnap nyolcadát követő péntek szent szívem tiszteletének szenteltessék és ez ünnepen szívemnek igaz hívei megáldozzanak, hogy kiengeszteljék mindama bántalmakat, melyeket oly rég ideje szenvedek már oltáiraimon.

— Én jóságos és hatalmas Uram, — felelte Margit, — vájjon én, nyomorult és gyenge teremtés váltsam-e valóra te szent parancsolatodat?

— Nem tudod-e, — mondá erre az Úr, — hogy mindenkor a gyengeket használom, hogy megszégyenítsem az erőseket és hatalmasokat?

— Mit cselekedjem hát, Uram?

— Menj el szolgámhoz, Colombiére atyához és add tudtára párán, csomat. Parancsolom pedig neki, hogy megalapítsa szívemnek tiszteletét és semmi ellenkezéstől és gáncstól vissza ne rettenjen, mivelhogy kegyelmemmel mindvégig vele maradok.

És a jámbor Colombiére atya, ki Jézus-Társaságának szerzetese volt, megértette az Üdvözítő parancsát és szorgosan megvizsgálván a Margitnak adott kinyilatkoztatás igazságát, maga lett első és legbuzgóbb tisztelője Jézus szentséges szívének. És Margittal egyetemben nagy ájtatossággal megülte annak első ünnepét az 1675. esztendő Úrnapijának nyolcadára következő pénteken.

De a kolostor fejedelemisszonya s nemkülönben más kolostorok fejedelemisszonyai makacsul ellenkeztek a szent Szív tiszteletével, mivelhogy az egyház még nem ismerte azt el. És Margitnak számos üldöztetést és megaláztatást kellett elviselnie miatta. Ám az Úr gyakorta édes vigasztalással kárpótolta szenvedései fejében.

Történt, hogy Margit éppen a növendék-apácák mestere volt és e hivatalában szorgos gonddal és szeretettel plántálta szíveikbe az Úr szent szívének forró imáadását és ájtatos tiszteletét. Akkor Margitnak nevenapja közelgetvén, a növendék-apácák szép virágkoszorúkkal kedveskedtek jóságos mesteröknek, ám Margit igen kérte őket, szentelnék a virágokat Jézus szentséges szívének.

A fiatal testvérek pedig a nagyterembe mentek, hol hamarosan oltárt állítottak és papirosból kivágván Jézusnak lángokkal égő szívét, az oltárra helyezték s körülfonták a virágkoszorúkkal. Annakutána pedig behívták Margitot, ki is megpillantván a gyönyörűséges oltárt, Jézus szent Szívének első oltárát, igen megindult és leborulván, az ifjú apácákkal egyetemben szent buzgósággal örökre Jézus szent szívének szentelte magát és tanítványait.

Hogy pedig a többi apácák hallani sem akartak az új ünnepről és alig ketten-hárman voltak közöttük, kik részt vettek a szent Szív ünnepén, azok is bizony ímmel-ámmal, Margit más módon áldozott buzgóságának,

hogy végezze az Úrtól rája bízott szent feladatot és terjessze a szent Szívnek tiszteletét. Levelet írt a semeuri kolostor fejedelemasszonyának, megírván benne a gyönyörű ünnepet, melyet a növendék-apácák rendeztek nevenapján a szent Szív tiszteletére.

A fejedelemasszony, hogy megmutassa szeretetét és tiszteletét Margitnak buzgó jámborsága iránt, gyönyörű képet festetett, melyen Jézus szent Szíve volt ábrázolva töviskoronával övezetien és elküldötte a képet Margitnak, ki mondhatatlan örömmel fogadta azt.

Történt pedig, hogy ugyanaz időben valamely más apáca-testvér szívet is megvilágosította Jézusnak kegyelme és holotí annakelőtte kemény ellensége volt a szent Szív tiszteletének, mostan fogta a képet és felállította az oltárra, melynél az apácák napi áj tatosságai kát végezték, és pompás virágokkal övezte.

Akkor pedig éppen Úrnap nyolcadát követő péntek volt, melyet az Úr Jézus szent Szívének ünnepül rendelt. És mikor reggelre kelvén, az apácák az oltár elébe járultak, mind meglepetten látták a szent Szívnek képét az oltár kellős közepében. Margit pedig ujjongott szívében és látta, hogy most elérkezett az idő, melyben mindenek meghajolnak a szent Szív hatalma előtt és érezni fogják az ő szeretetének édességét.

Es valóban úgy is történt. Innen kezdve hamar idő múltán nem csupán a kolostorokban, hanem a városokban és falvakban is mindenütt elterjedt a szent Szív tisztelete és Margit mennyei örömmel sóhajtott fel, látván testvéreinek buzgóságát az Úr Jézus szent Szívének imáadásában:

— Most immár boldogan halok meg, édes Jézusom, mivelhogy betöltöttem hivatásomat és szent Szívedet kezdik megismerni az emberek.

Isten pedig csodákkal is megerősítette Margitnak szentségét. Történt, hogy valamely szolgáló-testvér fa hasogatása közben megvágta újját, sebét pedig titkolta, nehogy a szolgálatból elbocsássák. Ám a seb igen elmérgesedett és fájdalmai súlyosodván szent bizodalommal odasompolygott Margithoz és érintette annak köntöse szélét, holott a szent szűz semmit nem tudott róla. És íme a sebes újj nyomban meggyógyult.

Ám testének szüntelen sanyargatásában és a mennyei látomások szakadatlan édes és kínos gyötrelmeiben oly igen megfáradott, hogy gyöngye teste nem bírta tovább. Végének közeledtét érezvén, negyven napig készült szent magányosságban a halálra s annakutána ágyának esett. Az orvos ugyan semmibe nem vette a betegséget, ám Margit nyomban megmondotta

egyik testvérnek, hogy bizony kevés napok múltán elköltözik, hogy örökre egyesüljön mennyei jegyesével.

És valóban, magához vévén az Úrnak szent testét, mennyei békesség ömlött el lelkén és szent elragadtatásban szólott testvéreihez. A fejedelemsasszonynak pedig mondá, hogy minden írását elégettesse, ám az megtagadta kérését. Minekutána pedig felvette az utolsó kenet szentségét, már csak Jézus és Mária szent nevét bírták elsóhajtani ajkai s utána csöndesen kilehelte lelkét az Úrnak 1690. esztendejében, október hónapjának 17- napján.

Akkor pedig mennyei fényesség ömlött el arcán és a fejedelemsasszony mind az apácákkal térdre borulván a halottas ágynál, siratták szent testvéreket és magok ellenkezését, mellyel annak életében oly igen sok fájdalmat okoztak.

Hogy pedig híre ment a városban a szent apáca halálának, mindenfelé hangzott a zokogás és az uccákon ekként kiáltoztak:

— Meghalt a szent! Meghalt a szent!

A nép seregestül tódult halottas ágyához s az napon és másnap, hogy eltemették, Isten számos jeles csodával dicsőítette meg holttetemét. Jézus szentséges Szívének tisztelete pedig mindenütt elterjedt az országban, majd pedig nem sok idő múltán a föld minden katolikus népei között és a pápák üdvösséges búcsúkkal gyarapították a szent Szív ünnepét. Marseille városában pedig történt, hogy midőn az 1720. esztendőben irtózatos pestis pusztította a város lakosságát, a püspök nagy ünnepséggel jézus szentséges Szívének szentelte a várost, mire a pestis nyomban megszűnt

Életének szentségéért és a szent Szív tiszteletében való jeles buzgóságáért XV. Benedek pápa Margitot az 1920. esztendőben a szentek sorába iktatta.

LIGUORI SZENT ALFONZ

ZENT ALFONZ Nápoly mellett született, Marianellában, Liguori József gályakapitány és Cavalieri Katalin fia gyanánt, kik gyermeküket istenfélelemben és szent jámborságban nevelték. Még kisded gyermek volt, midőn meglátogatta szüleit Ferenc pap, a híres-neves nápolyi hithirdető. Meglátván pedig a gyermeket, megáldotta és mondá szüleinek:

— E gyermek hosszú életet ér, püspökké leszen és sok jeles dolgot művel Istennek dicsőségére.

És Ferenc papnak jóvendölése valóban beteljesült.

Már tízesztendőős korában ragyogó példája volt a jámborságnak és ártatlanságnak. Buzgón járult a szent áldozáshoz és Üdvözítőjének szentelte minden gondolatát. Történt, hogy pajtásai egyszer labdázni csábították, ám ő semmikép nem akart velők tartani. Végezetül engedett kérésöknek és játszott velők. Játék közben pedig valamely cimborája éktelen szitkozódásra fakadt, mivelhogy pénzét a játékban elveszítette. Akkor szent Alfonz elpirult és megfeddette társát mondván:

— Hát te ily hitvány pénzért Istent szidalmazod? íme vedd vissza pénzedet.

És visszadobta neki a nyereséget, otthagyván társait. Ám este azok keresésére indultak s ott lelték valamely fa tövében, melyre a Boldogságos Szűz képét függesztette s az előtt térdelvén buzgón imádkozott. Akkor mondá ama káromló:

Mit cselekedtem, én szerencsétlen, ím egy szentet bántottam meg!

Akkor szent Alfonz igen megszégyellette magát és levette a képet a fáról s elment onnét, nehogy dicsérjék jámborságáért.

Tizenhétosztendős korában a törvénytudományok mestere lett és pereskedő emberek ügyes-bajos dolgait igazította. Történt, hogy valamely fejedelem rája bizta bizonyos peres dolgát és akkor szent Alfonz minden tudományát latbavetette, hogy a fejedelem igazát bizonyossá tegye. Ős már azt hitte, hogy megnyerte a pert, mikor a másik prókátor intette őt, hogy valamely szóra nem figyelmeztett kellőképpen és ennek miatta hiba csúszott egész okoskodásába. Igen megrettent akkor szent Alfonz, elsápadt és ámbár igen biztatták, hogy köszörülje ki a csorbát, ő nyomban elhagyta a törvényszéket, csak ennyit mondván:

— Most ismerlek hát, ó csaló gonosz világ!

Az időben történt, hogy atyjával lelki gyakorlatokat végezvén a Jézus-Társaságának kolostorában, elméjében világosság támadt és megértette, hogy életét az Úr szolgálatának kell szentelnie.

Még inkább megerősödött határozatában, mikor atyja őt a királyi udvarba hívta valamely ünnepségre, ő pedig nem oda ment, hanem az ispotályba, hogy a betegeket ápolja. Es ahogy ottan foglalatoskodik, ím egyszerre csak szózatot hall, mely ekképpen szól hozzá:

— Mi keresni valód vagyon a világban?

Elsőbben úgy vélte, hogy tévedésbe esett s valójában nem is hallotta e szavakat. Ám mikor távozóban volt már, hirtelen nagy fényesség csapta meg szemét és alig hogy az uccára kiért, nagy dörgéssel összeomlott mögötte a ház és mostan újból és tisztán világosan hallotta e szavakat:

— Mi keresni valód vagyon a világban?

Akkor nyomban a szomszéd templomba menekült és leborulván a legfelségesebb Oltáriszentség előtt, Istennek ajánlotta mind egész életét mondván:

— Itt állok, Uram, tégy velem kedved szerint!

Kardját pedig a Boldogságos Szűz oltárára helyezte áldozatul és feltette magában, hogy búcsút mond a világnak és a papi rendbe lép.

Annakutána pedig megküzdött atyjával, ki semmiképpen nem akarta engedelmét adni, hogy pappá szenteltesse magát, hanem valamely fejedelem leányát kívánta hozzá adni feleségül. Ám szent Alfonz állhatatossága diadal mat vett atyja ellenkezésén és végezetül is pappá szentelve magát huszonhétosztendős korában a hithirdető papok társaságába lépett és jeles

buzgósággal végezte minden megszabott kötelességét: hirdette az Úr igéjét, oktatta a gyermekeket és templomi szolgálatai mellett nagy szorgalommal tanulta a szent tudományokat.

Nem sok idő múltán híre ment bölcsességének, szentségének és jeles ékcsszólásának, Isten pedig már az időben nagy csodat tett vele. Történt ugyanis, hogy buzgó szolgálatában nehéz betegség verte le lábáról, olyanmilyira, hogy már feladták neki a haldoklók szentségeit is. Akkor kérte, hoznák el ágyához a Boldogságos Szűznek ama képét, mely előtt egykor kardját felajánlotta. És ime alighogy a képet ágya elébe hozták, nyomban meggyógyult és fölkelvén, folytatta áldásos munkálkodását.

Apostoli buzgósága és Istentől ihletett igehirdetése nyomán hamar idő múltán megjobbultak a bűnös Nápoly városának erkölcsi s tulajdon édes atya is, meghallgatván szent Alfonz prédikációit, e szavakra fakadt:

— Valóban, fiam révén ismertem meg igazán az Istent!

Történt egyszer, hogy Foggia városában bűnbánatot prédikálván, az Isten szent Anyjának csodatévő képéből nagy fényesség áradott és tűndöklő sugárkoronával vont a szent Alfonz fejét. Akkor a nép e nagy csoda láttán igaz bűnbánatot tartott és ezrével tért Istennek és az igaz jámborságnak útjaira.

Kevés idő múltán Amalfi városa mellett, a kicsiny Scala faluban pihenvén, látta, mely igen elmaradott a nép a hitnek dolgaiban. Kezdte hát oktatni a szegény falusi embereket és akkor megérett benne a határozat, hogy mind egész életét a lelkek megváltására szenteli és e munkára szerzetes társaságot alapít.

Am istenes szándokát senki nem javallotta, kiváltképpen pedig atyja ura küzködött ellene, igen megszorodván, hogy fia, hahogy szerzetesnek áll, semmi magas egyházi méltóságokra nem juthat. Akkor hosszú órákon által kérlelte őt, egyre csak ezt mondogatván:

— Édes fiam, ne hagyd el agg atyádat!

Felelte akkor szent Alfonz nagy élő hittel:

— Mondotta az Úr: „Ki atyját és anyját inkább szereti, mint engemet, nem méltó hozzám“.

És bár atyja továbbra is igen könyörgött neki, ő csak ezt mondotta:

— Ez Istennek akarata.

— Istennek bizony nincsen szüksége e munkához sem reád, sem másra, — vetette ellene atyja.

— Magam is úgy hiszem, — felelte szent Alfonz, — ám nekem nagyon szükségem Istenre és szentül hiszem, hogy az ő akaratját cselekszem!

Végezetül harminchatesztendő korában valóra váltotta szándokát: megalapította a „Legszénesebb Megváltó Társaságát“, azaz a redemptorista szerzetet, melyet azon túl harminc esztendőn által nagy bölcsességgel és szentséggel vezetett. E szerzetnek pedig az volt rendeltetése, hogy tagjai szüntelenül az isteni Megváltó példájához igazítsák életük folyását s minden keresztény híveket eme nagy-jeles példa követésére intsenek és oktassanak. Látván pedig XIV. Benedek pápa a redemptorista szerzet fiainak jeles buzgólkodását, szerzetüket az 1749. esztendőben megerősítette, főpásztori áldását adván munkálkodásokra. Innen kezdve pedig szent Alfonz buzgósága igen meggyarapodott.

Éjjel és nappal, esőben, hóban, fagyban, forróságban egyforma buzgósággal járta a falvakat testvéreivel egyetemben, Istennek ígését hirdetvén, gyóntatván és bűnbánatra serkentvén az embereket. Apostoli buzgóságának mindenfelé híre ment és XIII. Kelemen pápa megtette őt Santa Agata város püspökévé. Szent Alfonz nagy alázatosságában igen ellenkezett ugyan, ám a szentatya a szent engedelmesség erejével parancsolta neki, hogy e méltóságot elfogadja. Végezetül fiúi alázatossággal fejet hajtott pápa ő szentsége akaratja előtt és jól megfontolván, hogy magas főpásztori tisztében is módja leszen az Üdvözítő szent példájának követésére serkenteni híveit, vállára vette a püspöki méltóság nehéz keresztjét.

Püspöki méltóságában is híven megtartotta a szerzetesi szegénységet, mindig csak kopott szerzetes-öltözetében járt, melyet újra meg újra föltozott, asztala pedig ép oly egyszerű és szegényes volt, mint szerzetes testvér korában. Napjában csak egyszer evett, hajnalban kelt s megostorozván magát, ájtatosságot tartott háza népének, majd szent miséi mondott, imádkozott a legfelségesebb Oltáriszentség előtt, annakutána pedig alamizsnát osztott, prédikált, meglátogatta az egyházakat s mindenütt békességet teremtett és szentségével s bölcsességével gyógyította a lelkeket.

Ám a fáradalmas munka és testének kemény sanyargatása végezetül is megtörte egészségét. Forró láz lepté meg, melynek nyomán feje mellére

görbült, úgyannyira, hogy fölemelni többé nem tudta, álla alatt pedig nagy seb nyílt. Ő pedig igaz alázatossággal és béketűréssel viselte gyötrelmes fájdalmait és senkinek nem panaszkodott. Azontúl is ép oly szigorún és szegényesen élt, ép úgy végezte munkáit, mint annakelőtte.

S mi több, lázas munkásságában tudott időt szakítani arra, hogy épületes és tudós könyveket írjon a keresztény erkölcsről és az igaz jámborság gyakorlásáról. Hatvan könyvet írt, melyek mind mai napiglan gyöngyei a keresztény ájtatosságnak és igaz kalauzok az istenes életre. Főbb jeles munkája a „Theologia morális“ azaz „A szent erkölcsök tudománya“, melyben rendre veszi mind az egész keresztény erkölcstudományt, megmutatván mind a lelkipásztornak, mind a híveknek erkölcsi kötelességeit. Semmit nem enged e művében szentegyházunk erkölcsi parancsolataiból, megkövetelvén mindazoknak szoros teljesítését, azonban igaz atyai szeretettel számot vet az emberi gyengeséggel s megbocsájtó gyengéd türelmességgel szól azokhoz, ha kik nem tudnák tökéletesen megtartani a parancsolatokat. Valóban az arany középszer igaz krisztusi apostola ő, amilyennek megírta Krisztus igaz szolgáját más jeles művében, melynek neve: „Az apostoli férfiú“. Sok egyéb könyvében a különb-különb újmódi hitetlenek ellen hadakozik Krisztusnak jeles vitézeként.

Híre-neve pedig oly nagy Ion a keresztény erkölcs dolgaiban, hogy midőn Jorio nevezetű hithirdető bizonyos erkölcsi kérdésben a Szent-székhez folyamodott tanácsért, XVI. Benedek pápa szent Alfonzhoz utasította őt, mondván:

Ott vagon a ti atyátok, Liguori Alfonz, őt kérdezzétek!

Ám testében és lelkében igen megfáradván, nagy alázatosan kérte a szent atyát, mentené fel őt püspöki méltóságától. Végezetül hatodik Pius pápa teljesítette kérését s akkor szent Alfonz igen örvendezve vette a hírt és mondá:

— Nagy súlyos terhet vett le ő szentsége vállaimról. Bizony nagy számadást kell majd tennie a püspöknek egykoron e földi sáfarkodásról és valóban nem tudom, hogyan lehet egy püspöknek nyugodt alvása itt a földön!

Mostan hát öszvérrre rakta hitvány holmiját és híveinek nagy könnyhullajtása közben Paganí városbeli kolostorába vonult, hol immár csupán könyveinek és ájtatosságainak szentelte napjait. Életének utolsó esztendeit

szörnyű testi fájdalmak és némely tanítványainak hálátlanságai, ellenségeinek áskálódásai keserítették.

Az 1787. esztendő július hónapjának 25. napján forró láz verte ki és akkor életének végét közeledni érezvén, a szent áldozásban kívánt részesülni. Mikor Urunk szent testét nyújtották neki, felkiáltott:

— Ó jöjj, édes Jézusom, jöjj és vedd el szívemet!

Nem sok idő múltán halálos ágyához járult unokaöccse és kérte, adna néki valamely emléket. Mondá akkor szent Alfonz:

— Mentsd meg lelkedet!

Kevés idővel halála előtt másodszor is magához vette Urunk szent testét és ekkor már igen bágyadtan, elhaló hangon mondá:

— Ez az én reménységem!

Halálának pillanatában arca kigyulladt és fénylett, miként ha mennyei jelenés tündöklőit volna előtte. Augusztus hónap első napján kilehelte lelkét, kilencvenegyesztendős korában. Holt teteménél és sírjánál pedig mingyárt halála után számos jeles csodák estek.

Történt, hogy mikor még holtteteme a templomban feküdt, egy anya oda vitte hozzá haldokló gyermekét és hozzá érintette a szentnek testéhez. És íme a gyermek nyomban meggyógyult. Másnap az egyik szerzetes-testvér meglátogatta az anyát és megmutatta neki szent Alfonz képét. Akkor a csecsemő-gyermek felkiáltott:

— Alfonz a mennyekben vagyon, a szent a mennyekben vagyon!

Halála után ötvenkét esztendővel az egyház a szent hitvallók sorába iktatta és száz esztendő sem múlt, midőn IX. Pius pápa az 1871. esztendőben szent Alfonznak „az egyház tanítója“ jeles nevet adományozta.

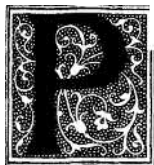

III

MAGYARORSZÁG NAGY
SZENTJEI

SZENT ISTVÁN KIRÁLY

POGÁNY MAGYAROK fejedelme, Gyécse azaz Géza, Urunk születésének 973. esztendejében hitvesül választotta Mieskó lengyel fejedelemnek Beleknegina, keresztény nevén Adelhaid nevezetű leányát, kitől is Esztergom várában Urunk születésének 975. esztendejében Vajk nevezetű fia született.

Adelhaid keresztény lévén, szép szóval rávette fejedelem urát, hogy fiával és mind egész népével a keresztény vallásra térjen. Éppen az időben udvarában volt Csehországnak szent életű püspöke, Adalbert, ki is a fejedelmet mind egész háza népével megkeresztelte. Akkor nyerte Vajk a szent kereszttségben az István nevet.

Tizennégy esztendő volt ekkor István herceg és zsenge lelkében még nem vertek gyökeret a pogányság átkozott babonáságai, sem a rossz szokások és gonosz indulatok. Miért is könnyű szerrel megfogantak benne a keresztény hit szent tanításai és szívét-lelkét azoknak szentelvén, buzgó és jámbor ifjává növekedett. Mestere volt pedig valamely jeles egyházi férfiú, ki bölcsen oktatta mind a deák nyelvben, mind egyéb tudományokban.

Hogy pedig István emberkorba serdült, gyarapodott mint mennyből adatott nemes magzat mind Úr Istennek, mind embereknek látására jó erkölcsben, jámborságban, szent malasztban, isteni félelemben és szeretetben és mindennek utána szentséges életben, lelkét éltetvén ájtatos imádságokban, elméjét mennyei gondolatokkal, e világi testi életét szent böjttel, vigyázással és zarándok-járással.

Mikoron pedig huszonnegyedik esztendejét betöltötte, adta neki atyja hites feleségül Henrik bajor herceg leányát, Gizellát, kivel is azon túl boldog és szent házasságban élt. Következő esztendőben Gyécse fejedelem meghalálózván Istvánra szállott az országnak kormányzása.

Ám a pokolbeli Sátán megirigyelte Istvánnak jámborságát, mivel-hogy az ő érdeme miatt ez országot kezéből kiszalasztotta és annakokáért utána eredett, hogy őt elveszejténé. Volt pedig az időben Somogységban egy pogány hatalmas herceg, kinek Koppány vala neve, régi Kopasz Szirind fejedelemnek maradéka, ki még István atyjának életében erősen uralkodott mind egész Somogységban és Zalaságban.

Mikor Gyécse fejedelem kimúlt, e gonosz herceg feltámadott István ellen, hogy őtet megölje, anyját pedig magának vegye s ezen módon egész ország uraságát megszerezze. Akkor István egybe hívta mind a fő urakat és nagy sereget gyűjtván, hadba szállott Koppány ellen, vezére gyanánt választván Vencelíinus urat, hadnagyai gyanánt pedig Hont és Pázmány vitézeket.

Nagy erős ütközetet tettek akkoron és szent Márton püspök segedel-méért könyörögvén, nagy haraggal neki rontottak a pogány seregnek, melyet Isten irgaimosságából diadalmasan meggyőztek. Ottan Vencelíinus megölte Koppány herceget, kinek nagy kincseit István ajándékozta ama monostornak, melyet szent Márton hegyén, azaz Pannonhalmán alapított. A gonosz somogyi ispánt pedig négyfelé vágatta s küldötte minden darabját országnak más tája felé, hogy mindenek lássák .· íme ily sorsra jut, ki ellensége országának és fejedelmének!

Annakutána István küldötte Asztrik pécsváradi apáturat Rómába a pápához, hogy attól koronát kérjen és engedelmet, hogy István királlyá kenettség. Az pedig Ravenna városában lelta a pápát, ki akkoron Szilveszter volt.

Történt ugyanazon időben, hogy lengyelek királya keresztény hitre tért és követeket küldött Szilveszter pápához, kik attól koronát kérjenek. És a pápa már nagy jeles mesterekkel megcsináltatta aranyból és drágakövekből a szent koronát, várakozván, hogy reggelre kelvén érette jöj-jenek a követek.

Es azon éjszakán megjelent a pápának álmában Istennek anyyala mondván:

— Holnapi napon ösmeretlen népnek követei jönnek hozzád, kik

koronát kérnek tőled ő fejedelmeiknek atyai áldásoddal egyetemben. Mondom tehát néked: azoknak adjad a koronát, mit készítettél, mivel-hogy az ő urokat illeti érdemes voltának miatta.

Másod napon tehát, hogy Asztrik bement a pápának palotájába és megjelentette a követséget, a pápa igen megörvendezett és megemlékezvén látomásáról, magyarok követeinek adta mind áldását, mind a fent mondott koronát, megszerezvén mind ezeket nagy arany kettős kereszttel, hogy vinnék azt mindenkoron a király előtt, kinek is hatalmat adott, hogy egyházakat szenteljen és valahol akar, püspököket tegyen. És üzent neki ekképpen:

— Jóllehet magam Krisztusnak szent apostola helyett vagyok, de méltán apostola néki az, ki ennyi népet hajtott Úr Istennek igájába.

A követség tehát megvitte István királynak mind az engedelmet, mind a koronát, mellyel is a fejedelmet az 1001. esztendő augusztus havában Magyarország királyául koronázták. A pápa pedig mindezek után akként jutalmazta Istvánnak hitbeli nagy buzgóságát, hogy megengedte neki, hogy mind maga, mind maradékai az „apostoli király“ címet viseljék.

Nem sok idő múltán második hadakozása lön szent Istvánnak, még pedig az erdélyi vajdával, kinek Gyula volt neve. És mostan hát ellene nyomult nagy haddal és meggyőzván seregét, őt magát megfogta s mind asszony feleségével, mind két fiával egyetemben küldötte Magyarországra. És eladdig ugyan hiában intette őt, hogy megkeresztelkednék, soha az rája nem hallgatott. Ám mostan parancsolta neki, hogy a szent hitre megtérjen, mit is Gyula megcselekedvén, azontúl jámborságban és istenfélelemben élt, István király pedig atyja gyanánt tartotta őt, mikor pedig meghalt, Fejérvárott nagy tisztességgel eltemette. És az időtől fogva Erdély Magyarországhoz csatolhatott.

Harmad jeles hadakozása volt szent István királynak a bolgárok ellen Havasalföldön, mely országnak fejedelme volt Keán, azaz Kaján. Nagy fáradozással meggyőzván e gonosz rabló fejedelmet, országát adta Zoltán fejedelemnek, teméntelen arany, gyöngy és drágakő kincseiből pedig építtette a Boldogságos Szűz székesfejérvári híres nevezetes egyházát.

Ám a gonosz bessenyők sem hagytak nyugtot a szent királynak, ki is látván, mely ádáz ellenségei e vitéz népek a magyaroknak, szövetségre lépett görögök császárával, hogy megzabolázza őket. Akkor történt, hogy

szent István éppen vadászaton lévén, dél tájban elszunnyadt. Almában látomása volt, melyben kinyilatkoztatást vett, hogy a bessenyők nagy titokban országra készülnek támadni.

Fölbredvén tehát nyomban lovas legényt szalajtott a végvárnak hadnagyához, kinek parancsolta, hogy azonnal készüljön a háborúra és semmit nem késlekedvén maga támadjon az ellenségre. Akkor a hadnagy a parancs szerint valóban kirentott várából nagy erős sereggel és meglepte a bessenyőket, kik fejőket vesztvén megfutamodtak, sokan pedig közülök ott haltak a csatamezőn avagy fogságba jutottak. Azontúl pedig nem merték háborgatni a magyarokat.

Kevés idő múltán Ajtón nevezetű pogány fő nemes úr boldogtalan Koppány ispánnak példáját követvén, feltámadott szent István ellen, ám utóbb a királynak haragjától oly igen megrettent, hogy elmenvén Bodon, azaz Viddin városába, ottan megkeresztelkedett, Marosvárott pedig monostort épített a szerzeteseknek és udvarába is keresztény papokat fogadott.

Ám mind ez csupán álnokság volt tőle, mivel alattvalóit kereszttség nélkül hagyta, maga pedig megtartotta mind hét feleségét. Akkor elérte Istennek büntetése, mivelhogy egyik vitéz hadnagya, Csanád nevezetű, pártot ütött ellene és szent Istvánhoz menekülvén, annak seregét Ajtón ellen vezette, kit is éjszaka idején meglepett és seregét meggyőzvén, őt magát megölte.

Sok más hadakozásai voltak még a szent királynak, melyekkel békeséget szerzett mind egész országának, annakutána pedig jámbor asszony feleségével egyetemben a szent egyház gondviselésének adta minden igyekezetét.

Minden esztendőben bejárták az országot, meglátogatván a szent-egyházakat s megjavítván azoknak minden fogyatkozásokat. A királyné pedig misemondó ruhákkal, oltárterítőkkel, kereszttekkel és drága templomi edényekkel gyarapította azokat. A szent király maga monostorokat és püspökségeket alapított, melyeket szorgosan látogatott, ha vájjon az egyházi népek és papi fejedelmek jól avagy gonoszúl élnek-e, vigyáznak-e a szegény népre és pásztorságokat illendően viselik-e? Ha kit látott restnek, tunyának, megfeddette, ha kit látott szentéletűnek, lelke szerint szerette és élt tanácsával és érsekké, püspökké tette, mint esztergomi érsekké a szentéletű Sebestyén bencés barátot, kalocsai érsekké Asztrikot, pécsi püspökké szent Maurust azaz Móricot.

Szent István király oly irgalmas szívű volt, hogy királyi aranyas erszénye mindig teljes volt arany forinttal és pénzzel és soha szegény hozzá nem jöhetett, hogy üres kézzel útjára bocsátotta volna. Történt pedig, hogy valamely éjszaka fölkelte és ment a szegények közé, nagy zacskó pénzzel. Hogy a szegények ezt látták, mind pénzét elragadták, mind szép királyi ősz szakállát kiszaggatták. A szent király pedig nem vette ezt tiszteletlenségnek és nem bosszankodott miatta, hanem igaz örömmel és hálaadással az Úr boldogságos szent Anyjának képe eleibe térdelvé ekképpen imádkozott:

— Ó mennyei dicsőségnek királyné asszonya, íme minémű tiszteletlenséggel illettek engemet, kit te királlyá tettél! Ha ellenségem tette volna rajtam, bizony te szent segedelmeddel megállnám bosszúmat, de könyörgöm, hogy ezt, mi mostan rajtam esett, az örök boldogságban megfizesse nekem te szent Fiad.

Elvégezvén pedig imádságát a szent király, igen megvigasztaltott szívében mi Asszonyunktól és nagy hálaadással visszatért házába.

Minekutána pedig a szent király Istennek irgalmasságával minden ellenségeit meggyőzte és körül való országbeliekkel békességet szerzett, igen megfáradván az országiás gondjaiban, elméjében forgatta, hogy e világi gondokat levetvén, agg napjaira mindenestül Istennek szolgálatjára szánja magát.

Annakokáért tanácsot tartott az ország nagyjaival, ha vájjon javallának-e, hogy fiának Imre hercegnek adja a koronát, maga pedig monostorba vonuljon lelke üdvösségének munkálására. Azok pedig javallották, mivelhogy Imre herceg méltó volt reá az ő nagy szentséges életének és erkölcsének tisztaságáért.

Akkor szent István király deák nyelven könyvben megírta fiának az országiás tudományára és a jámbor életre vezérlő bölcs intéseit és határozta, hogy Imre herceget királlyá koronázzák.

Ám nem tudja senki Úr Istennek titkát, tanácsát, nem tudta a szent király sem, mit akar tenni a felséges mennyei király szent Imre királyfival. De hamar idő múltán megtetszett Úr Istennek akaratja, mivelhogy szent Imre herceget éppen a koronázás ünnepének napján maga színe elébe szólította. Akkor mondhatatlan siralom támadott mind egész országban, a szent király pedig, hogy fő reménységétől megfosztatott, nagy gondban esett, utána pedig nagy betegségben, melynek halál lón vége.

Isten pedig eleve nagy mennyei csodával jelentette meg ő szent szolgálójának halálát. Az időben nagy tűzvészedelemek és földindulások voltak mind egész országban, áldozó csütörtök másod napján pedig két fényes nap tűnt elő az égen, melyek vörösen tündöklőitek, szinte siratván szent királynak halálát.

Nagy gondjában akkor Isten megvilágosította elméjét és választotta maga után országban való uralkodásra Pétert, Úrseolo Ottó velencei dozsénak, azaz fejedelemnek fiát, kinek anyja szent Istvánnak édes húga volt.

Ugyanakkor szent Gellért püspök szobájába vonulván, három napot töltött abban étlen-szomjan, buzgó imádságban. Annakutána pedig kiment ama helyre, hol sírját már eleve elkészíttette és leborulván befödözte fejét s keservesen sírt. Bemenvén pedig a kapitulumba, kérdezték főpapjai:

— Mért sírtál oly nagyon, püspök atyánk?

Felelte a szent püspök:

— Mivelhogy Isten megvilágosította elmémet és láttam lelkemben Magyarországnak jövő nagy romlását és magyarok testvéri háborúságát.

És még a szent királynak életében megbizonyosodott, mely igaz dolgot jelentett ki az Úr szent Gellértnek. Történt, hogy szent István atyjának öccsefiát, Vászolyt azon időben gonoszságai miatt tartotta nyitrai várnak fogságában, mígnem megjobbítaná magát. Mostan Vászoly látván, hogy a szent király mást választott az uralkodásra, bosszút forgatott elméjében és szövetkezvén más három fő emberrel, kiknek szabad bejárások volt a királyhoz, eltökélte, hogy megöletti a királyt és Pétert elűzvén, maga foglalja el a trónt.

Akkor az egyik fő ember tört rejtett köpenye alá s belépett szent István király ágyasházába, mikor az agg király már rég ideje beteg lévén éppen szunnyadozott. Ám az álnok főembernek a szent király láttán igen reszketett a keze és elejtette a tört, mely nagy csengéssel a kőpadozatra hullott. A szent király pedig fölriadván szendergéséből szelíd hangon mondá:

— Ha Isten velünk, ki ellenünk?

A gyilkos pedig módfelett megszégyellette magát és térdre hullván a király előtt, bocsánatjáért esedezett.

A szent király megbocsájtott ugyan neki, de megtudván tőle cinkosainak nevét, azokon kemény bosszút vett: Vászolynak s más két társának szeméit kitolatta, kezeiket tőből levágatta, Vászolynak gyermekeit pedig száműzte országából. Mindezt pedig nem kegyetlenségből cselekedte, hanem azért, hogy országát s a keresztény hitet senki meg ne döntse, hahogy ő maga örökre lehunyja szemét.

És nem sok idő múltán érezvén, hogy halálának órája közeleg, maga elébe hívatta országának nagyjait és az egyházi fejedelmeket és nagy atyai beszéddel utolsó akaratjaként kérte őket, hogy a keresztény hitet el ne hagyják, egyességben és egymáshoz való szeretetben éljenek mind valamennyien igazság szerint és kiváltképpen e szegény országot minden ellenségétől ótalmazzák.

Annakutána fölemelé szent kezeit, szeméit és szívét-lelkét mennyeknek országára és nagy siralmas és könyörületes szóval mondá:

— Ó mennyeknek királyné asszonya, Istennek szent anyja, dicsőséges szűz Mária, te szentséges kezekben és ótalmad alá adom és ajánlom az anyaszentegyházat, mind főpapjaival és híveivel egyetemben és e szegény országot mind benne való urakkal és szegényekkel egyetemben, hogy te légy asszonyuk és ótalmuk. És ajánlom az én lelkemet te szent kezekben!

Végezetül magához vette nagy ájtatosan az Úr szent testét és megenetvén kiadta szent lelkét, melyet nyomban angyalok serege nagy édes énekléssel felvitt mennyek országába örök boldogságra.

Nagy örömük telt bizony benne mennyei szenteknek, szent angyaloknak, azonképpen nagy sírás, óhajtás támadt e szegény Magyarországon, hol is minden öröm, minden vígasság keserűségre változott és minden rendbeliek, nemesek, nemtelenek, szegények, gazdagok hegedülést sípolást, dobolást, táncolást három esztendeig abban hagytak, gyászolván a szent király halálát.

De ő nagy keserűségük végre örömmre fordult, mert minekutána Fejérvárt eltemették faragott fehér márvány koporsóban, gyakorta éjjel vecsernyének idején ő szent sírjánál angyali szép énekléseket hallottak és nagy édes illatokat éreztek.

Annakutána sok évek múltán dicsőséges szent László király megnyervén a pápának szent áldását és levelét, hogy István király a szenteknek dicső seregébe iktattassék, egy begyűjté mind a világi fő urakat és papi

fejedelmeket Fejérvár székes városába. Mikor pedig mind valamennyien egybegyűltek, a püspökök parancsára három napon által kemény böjtöt tartottak és asszonyunk szűz Mária egyházában összegyűlvén szent misét hallgattak és buzgón imádkoztak.

Történt pedig valamely szombat napon vecsernye idején, hogy mind valamennyien buzgón imádkozván könyörögtek Istennek, hogy mutasson nekik jelet szent István királynak szentsége felől. És íme odavitték a szent király sírjához egy tizenkét esztendeje szélütött ifjat, ki is nyomban meggyógyult és az oltárhoz futván, hálát adott szent Istvánnak kegyes közbenjárásáért.

Ugyanaz napon más szülők elhozták a szent király sírjához gyermeköket, kinek születésétől fogva összezsugorodtak kezei s lábai és nagy hittel könyörögtek szent Istvánhoz, hogy kérje Istent a gyermeknek gyógyulásáért. És íme, mindenek, kik ottan voltak a templomban, magok szemével látták, amint az inak kitágultak, a térdek és bokák megerősödtek s a gyermek mozogni kezdett, majd fölkelt és járt. Maga szent László király is, hogy a csodát látta, fölkelt királyi székéből, könnyekre fakadt, a gyermeket pedig fölkapta és ölében vitte az oltárhoz. Annakutána pedig mind közös áhítatossággal dicséretet zengettek Istennek és szent István királynak.

Minekutána pedig álló éjszaka ottan virrasztottak a templomban, a fő papok határozatából felnyitották a szent királynak sírját és íme látták, hogy a szent tagok verhenyes vízben nyugosznak, miként ha szép illatú balzsamban ferednének, a sírból pedig mikoron a márványkövet felemelték, oly mondhatatlan illat áradott ki nemcsak a templomban, hanem mind az egész városban, miként ha mennyországból szállott volna.

Akkor takarták a szent tetemet szép tiszta fátyolban és fejér gyolcsban és általvitték a nagyobbik szentegyházba, hol sok száz esztendőkön által tiszteltetett Úr Istenben. És itten ugyanazonképpen számos jeles csodákkal áldotta az Úr a szent királynak sírját.

Történt, hogy valamely szegény asszonynak meghalt egyetlen fia, kinek tetemét felfogta és vitte a szent királynak sírjára s ottan helyezvén, nagy sűrű könnyhullajtással sírt és imádkozott, hogy Isten adja vissza egyetlen gyermekét. És íme, alig hogy imádságát végezte, Isten irgalmából megelevenedett a gyermek és azon nyomban fölkelt.

Más gazdag nemes asszony, Mechtild nevezetű, három esztendeje

oly gyötrelmes gyomorgörcsökben szenvedett, hogy már halálra vált és utolsó reménykedése gyanánt parancsolta szolgálainak, hogy szent Mihály lovára helyezték és vigyék szent István királynak sírjához. Ottan pedig érintvén a szentnek sírját, azon nyomban megkönnyebbült és nem sok idő múltán szent István közbenjárására minden bajából meggyógyult.

Az Úr Isten pedig kiváltképpen felmagasztalni akarván szent István királynak jobb kezét, mellyel annyi alamizsnát osztott és oly igen sok áldást fakasztott, szent angyalával látomásban kijelentette Merkúr nevezetű magyar úrnak, hogy titokban vinné el a szent királynak jobbját a fejevári egyházból messze keletre, a Berettyó völgyébe, hogy lenne ottan pogányok ellenében a végeknek oltalmokra. Merkúr tehát éjszaka idején vitte a szent jobbot s a mondott helyen kápolnát építtetett, melyben a szent ereklyét őrizte.

Dicsőséges szent László király azonban monostort építtetett ama helyen cserében, mivelhogy a szent jobbot vissza vitte Fejevárra és nevezte ama monostort Szentjobbna. Ottan a fent mondott Merkúr is szerzetesnek állott és első apátura lön a szentjobbba monostornak.

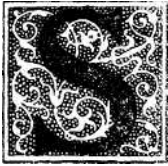
Kálmán király azonban ketté osztotta a szent király jobbát és a kart ugyan megtartotta, a keze fejét pedig ajándékozta Álmos hercegnek, ki is visszaadta a drága ereklyét a szentjobbba apátságna, melyben új és fényes egyházat építtetett annak tiszteletére.

Végezetül pedig a szent királynak karja Lemberg városába jutott, szent keze pedig Dalmáciának Ragúza nevezetű városába, honnan az országra szakadt több rendbéli nagy veszedelmek múltán az Úrnak 177L esztendejében nagy ünneppésséggel visszahozták Buda várába, hol mai napiglan is őriztetik, dicsőségére Istennek, áldására e szegény árva magyar nemzetnek.

SZENT IMRE HERCEG

ZENT ISTVÁNT, magyarok első királyát számos gyermekkel áldotta az Úr, ám időnek előtte sorra mind magához vette őket. Igen búslakodott azért a szent király és kérte Istent, adna néki fiát, kire országát s koronáját hagyná, isten pedig jó szívvel meghallgatta hűséges szolgájának kérését és hitvese, Gizella királyné az Úrnak 1007- esztendejében Székesfejérvár városában fiúgyermeket szült, ki is a szent keresztségben Henrik, avagy magyar nyelven Imre nevet nyert.

Szent és jámbor istenfélő szüleinek példáján növekedett Imre herceg és már zsenge gyermekségében ajánlotta őtet atyja ura magyarok Nagyszonyának ótalmába, maga fáradozásával oktattván a minden jóra hajlandó gyermeket Istennek szeretetére és szolgálatára. Hogy pedig Imre herceg immár a deáki tudományokban előre haladott és értelme kezdett felgyarapodni, holott még gyermek volt, ifjú gyengeségében az Úr Istennek szolgálatjára és e világnak útálatjára szánta magát.

Ám a szent királynak kormányzásban való gondja nem engedte, hogy jelesb tudományokban is maga oktassa fiát, annakokáért sok ideig forgatta elméjében, mely tudós férfiút válasszon szerette fiának oktatója gyanánt.

Történt pedig az Úrnak 1015. esztendejében, hogy Velence városabeli szent Gellért szerzetes éppen Magyarország földjén járt, honnan Jeruzsálembe indult zarándoklatra. Szent István király pedig Nagyszony ünnepeén meglátván őt székes városában, megismerte, mely jeles tudomány

és szentség lakozik benne s azon túl nem is bocsátotta el udvarából, hanem vissza tartóztatván reá bízta Imre hercegnek oktatását. Volt pedig ekkoron nyolc esztendő s a herceg.

Akkor tehát szent Gellért által költözködött a herceggel egyetemben Esztergom várába, hol a királynak palotája volt és ottan oktatta nemes növendékét a hét szabad művészetekben, különösképpen pedig a deák nyelvben, az ékesszólásban és a bölcselkedésben. Mindenek felett pedig leikébe plántálta a Szentírásnak és a keresztény hitnek tudományát és a jámborságnak szüntelen gyakorlását.

És valóban, Imre herceg lelkében megfogant szent Gellért oktatása, mivelhogy a tanuláson túl minden idejét Istennek és a jó cselekedeteknek szentelte, sanyargatván testét vezekléssel, hogy azt a léleknek engedelmes, ségére hajtja. A földi javakat csupán annakokáért becsülte, mert azokkal segíthette a szegényeket és valóban, mindenkoron buzgólkodott az alamizsnálkodásban.

Ám király atyja minden dolgában igen ügyelt rá s még éjszakának idején is fölserkent ágyából, hogy megismerje fiának foglalatosságát s viselkedését. És történt, hogy meglátta, amint fia a kivilágított szobában térdelvén virrasztóit és zsolozsmákat énekelt, holott mind az egész palota már nyugovóra tért.

És az ártatlan gyermek mellét vervén könyörgött bűnei bocsánataért, atyja pedig fölöttébb örvendezett szívében és hálát adott Istennek, hogy ily jámbor fiúgyermekkel ajándékozta meg, reménykedvén, hogy Imre herceg dicsőségére válik országának és nagy tisztességére a keresztény hitnek, melynek a szent király buzgó apostola volt pogány magyarok országában.

Nyolc esztendő múltán Imre herceg oly jelesül megerősödött a tudományokban s a szent hitben, hogy immár nem lévén szüksége oktatóra, szent Gellért elvonult a bakonybéli kolostorba, honnan szent István királynak bizodalma kevés idő múltán őt a Csanádi püspöki székre szólította. Innen kezdve szent Imre király-atyjával együtt uralkodott országának javán és hitbéli gyarapodásán s együtt virrasztóit vele álló éjszakákon által buzgó imádságban.

Történt egyszer, hogy szent Imre együtt ment szent István királlyal Pannónia szent hegyére, azaz Pannonhalmára, hogy ottan szent Márton egyházában imádkozzanak s a jámbor bencés barátokat látogassák. Akkor

a barátok nagy alázatossággal clébök járultak, hogy a királyt és a herceget tisztességgel köszöntsék, mint természet szerint való uraikat. Szent István pedig előre bocsátotta fiát az üdvözlésre.

És akkor Imre herceg, mivelhogy a Szentlélek lakozott ő benne, megismerte kinek-kinek érdemes voltát és mind sorban csókkal illetve a barátokat, ám némelyet közülök egyszer, mást háromszor, ismét mást ötször, végezetül pedig egyet hétszer megcsókolt. Ennek pedig Maurus azaz Móric testvér volt neve.

Szent mise végeztével félrevonta István király szent Imrét és kérdezte:

— Minek okáért cselekedted ezt, különbséget tévén e jámbor barátok között?

Felelte akkor szent Imre herceg:

— Atyám uram, kit hányszor csókoltam meg, minden egyesnek annyi esztendeje vagyon, hogy tisztaságos életet fogadott. Az utolsó pedig, vagyis Maurus testvér, szeplőtelen szűz, annakokáért hét csókkal illettem őt.

Akkor megismerte a szent király, hogy fiának az isteni kegyelem sugallta ezt, de megkísérteni akarván, vájjon valóban Istennek választotta-e. három nap múltán visszatért a szent hegyre titokban, csak egy szolgájával és éjszakának idején bement a templomba, hol is a barátok a vecsernyét imádkozták.

Az imádság végeztével mind a barátok nyugovóra tértek, a szent király pedig látta, hogy azok, kiket fia több csókkal illetett, még annakutána is ottan maradtak, rejtekben imádkozván. Odalépett tehát a király minden egyeshez és köszöntötte őket, azok pedig feledvén a szent hallgatás fogadalmát, szólották vele és üdvözölték őt.

Utolsónak pedig Maurus baráthoz ment, kit Imre herceg hét csókkal illetett és üdvözölte őt. Ám szent Maurus olyannyira elmerült imádságába, hogy ingyen fel nem kelt a király előtt, hiában szólott az s hiában páran-csolta, hogy tisztelje meg őtet, nem hagyván Isten királynak szolgálatát e földi királynak kedvéért.

Reggelre kelvén gyűltek a barátok a kapitulumba, hová is a király bemenvén próbára vetette szent Maurus alázatosságát, mindenek halatára sok bűnököt hányt fel neki, miként ha szent Maurus mind azt valóban cselekedte volna a szent regulák ellenében. Ám szent Maurus

csak békető réssel hallgatta mind a pirongatást és semmit ellene nem szólott. Akkor a király megismerte, hogy igaz volt fiának bizonyosága és nagy dicséretekkel halmozván el szent Maurust, ültette őt a pécsi püspöki székre.

Szent Imre pedig szüntelen haladt a jámborságban s királyfi létére oly szigorú életre adta magát, miként a kolostorok szerzetesei. Kemény böjtökkel, vezeklő övvel és deszkaággal gyötörte testét és még azon is kevés álmodt magának. Történt egyszer, hogy nagy titokban ellovagolt Veszprém várába, mely alatt egykor király-atyja legyőzte a lázadó pogány magyarok vezérét, Koppányi, minek emlékezetére ottan püspökséget alapított, Gizella királyné pedig fényes templomot építtetett. Imre herceg tehát odamenvén, elrejtőzködött a templomban, hogy ottan az éjszakát háborítás nélkül imádságban eltöltse.

Amint tehát ottan imádkozik szent György vértanú kápolnájában, íme így fohászkozik:

— Vájjon mit cselekedhetnék én, Uram Istenem, mi néked kellemetes volna?

Ím akkor nagy fényesség áradott reá és mennyei szózatot hallott, mely szólt ekképpen:

— Testi és lelki szüzességet várok tőled. Ezt adjad nekem és ebben maradj meg.

Mikor a szent királyfi ezt hallotta, nem bízott maga erejében, hanem az Úr segedelmét kérte, mondván:

— Menybéli Atyám, ki mindeneket látsz, oltsad el bennem e testnek veszedelmes indulatait te áldott irgalmassággodnak harmatjával.

Az Úr pedig meghallgatta könyörgését s megerősítette és megvigasztalta őt. Akkor mondá Imre herceg a szolgának, ki igen álmélkodott a fényességen és a mennyei szózaton:

— Te pedig senkinek életem fogytáig ne szólj eme dolgokról.

Azonközben király atyja igen forgatta elméjében, kit választana jegyesül szent Imre hercegnek, semmit nem tudván annak fogadásáról. Választott hát egy szép és nemes szüzet, Krezsimir horvát királynak leányát. Mivelhoggy pedig Imre herceg atyja parancsolatának nem állhatott ellent, Istennel közli szándokát és minekutána az Úrnak 1026. esztendejében megtartották a mennyegzőt, mind hitvestársát is maga szándokára térítette s egymással élvén, életük fogytáig megmaradtak a szüzességben és a szent angyali életnek méltóságában.

István királynak pedig igen meggyarapodván országlásban való sok bokros gondja s éjjel-nappal munkálkodván testet-lelket emésztő nagy dolgaiban, igen megfáradott és erői megfogyatkoztak. Annakokáért gondolta, hogy koronáját még életében leteszi és helyezi fiának fejére, reménykedvén, hogy derék király válik belőle. Hogy pedig felfedezze előtte az országiásnak tudományát, jeles könyvben megírta neki minden bölcsességét, intvén őt hűségre a szent hit és az egyház iránt, buzgó imádkozásra és az országlásban való bölcsességre.

Annakutána pedig tanácsot tartván az ország fő embereivel, azok mind javallották a király szándokát és megállapították Imre herceg koronázásának napját az 1031. esztendőnek szeptember hava második napjára.

Akkor mind egész ország nagy örömben készülődött ama napra, hogy fényes ünneppel megülje Imre hercegnek trónra helyezését. Ám Istennek bölcsessége másképpen végezett: szent Imre herceg nyolc nappal a koronázás előtt ágyának esett és bizony mind egész nemzetnek buzgó imádsága, mind édes szüleinek aggságos vigyázása és Istenhez esdő fohászzkodásai hiában voltak.

Szent Imre herceg éppen a koronázásra választott napon visszaadta ártatlan lelkét Teremtőjének, földi korona helyében mennyei koronát nyervén. Mondhatatlan nagy keserűség, bánat és siralom támadott akoron mind egész országban, leginkább pedig édes szüleiben.

Székesfejérvárott pedig gyászra gyülekezett a nép és mind a fő nemesek és zászlós urak és nagy búsulással helyezték Imre herceg szent tetemét Boldogasszony templomának kriptájába.

És íme az Úrnak bölcs rendelkezéséből Imre hercegnek szűz hitvese is urának halálát követő nyolcad napon megtért mennyek országába, hogy ki követte őt szűz szent életében, kövesse híven a halálban is.

Azon órában pedig, melyben Imre herceg tiszta lelke mennyekbe szállott, történt, hogy Eusebius, a palesztinai Caesarea város püspöke, éppen nagy ünnepi processzióban járt papjaival és hívőivel. És ím egyszerre csak a magasságban angyalok mennyei énekét hallotta és mondá az esperesnek, ki oldalán lépkedett:

— Hallasz-é valamit?

— Bizony semmit nem hallok, — felelte az.

— Imádkozzunk hát, — mondotta a püspök.

És kevés ideig imádkozván, íme amaz is hallotta a mennyei szent éneket s akkor szózat hallatszott az égből mondván:

— Boldog Imrének lelkét visszük mennyekbe, ki magyarországi István királynak fia volt s ez órában múlt el ez világból.

Akkor mind ketten nagy hálát adtak Úr Istennek és magasztalták szűz szent Imrét, Istennek választott hitvallóját.

Szent Imre sírjánál nyomban halála után oly sok számos csodák estek, hogy a nép őt mingyárt szent gyanánt tisztelte. Legkivált Nagyaszony napján gyülekeztek számosán Székesfejérvárra és buzgón imádkozván hozzája testi-lelki bajaikban enyhülést és gyógyulást leltek.

Dicsőséges szent László király országlása idején pedig, az Úrnak 1083. esztendejében oly jeles csoda esett szent Imre herceg sírjánál, hogy akkor nyomban megnyitották koporsóját, őt magát pedig nagy ünnepséggel a szentek sorába iktatták. Történt pedig e csoda, miként itten írva következik.

Élt akkoron Németországban valamely nagy bűnös ember, kinek neve volt Korlát azaz Konrád. Ez ember minden némű fertelmes vétkekben sínylődvén, egy napon isten malasztját adta neki, hogy elment hetedik Gergely pápához és meggyónván neki minden bűnét feloldozást és üdvösséges penitenciát kért.

A pápa igen elcsodálkozott ő bűneinek nagyságán és végezetül adott neki ily penitenciát: vezeklő övét kötvén derekára megvasalta azt öt vasbilincsel, Krisztus Urunk öt szent sebének emlékezetére, gyónásáról pedig levelet adott, melyben megírta minden bűneit és lepecsételte azt maga pápai pecsétivei. Annakutána pedig mondotta neki:

— Mostan pedig mégy mind ama helyekre, hol szenteknek tetemei nyugosznak és valahol Gr Istennek irgalmassága szerint a vasak rólad leszakadoznak, a levélből a bűnök kivakartatnak, a pápai pecsétek pedig lehullanak, tudjad meg: ottan megbocsátotta Isten te bűneidet.

Szerte járt akkor szegény bűnös ember mind egész világon nagy sok helyeken, de sem Jeruzsálemben, sem egyéb jeles szentek koporsójánál irgalmat nem nyert. Végezetül meghallván, hogy Magyarországon szent István királynak sírjánál nagy jeles csodák esnek, útnak eredt és érkezett Székesfejérvárra.

Ottan pedig egyenest a szent király koporsójához járult és igen megfáradván a nagy úttól, elszunnyadott. És íme akkor megjelent előtte nagy fényességben a szent király és mondá:

— Ne bízzál én érdemben, mert nem vagyok elég éretted esedeznem. Annakokáért kelj fel és menj az én fiamnak, szent Imre hercegnek koporsójához: őtet kérjed, mert ő szűz életben múlt ki e világból és Istennek színe előtt udvarol mindazokkal, kik szűz életet viseltek.

Akkor nyomban fölkelte Korlát és szent Imre sírjához ment, hol is buzgón imádkozott. És íme, egyszerre, hogy ottan sírt nagy alázatossággal és szívbeli töredelmességgel, csudálatos dolog történt: a vasbilincs szemei nagy zörgéssel csattogással mind ízenként leszakadoztak róla, a vezeklő öv pedig földre hullott.

Akkor mind, kik a templomban voltak, egyházi népek és parasztok, igen tudakolták, mi oka volna ama nagy csattogásnak, és odafutott hozzá Fábián kancellár is, kiből nem sok idő múltán bácsi püspök vált. Korlát pedig előmutatván a pecsétes levelet, mind rendre elmondotta bűnös életét és a pápától szabott penitenciát. És akkor a pecsétek mind hirtelen letöredeztek a levélről s mikoron benne a kancellár a bűnöket olvasni akarta, abban bizony egy bötüt nem találtak.

Ennek láttán mind valamennyien térdre hullottak és magasztalták Istent ama nagy kegyelemért, melyet szent Imre herceg érdeméért tett.

És hogy szent László király mind az egész papsággal kihirdette a pápa végzését, mellyel szent Imrét az egyház szent hitvallóinak sorába iktatta, nagy volt a vígasság egész országban és nem sok idő múltán az országban tartott szent zsinatok rendelték, hogy a szűz szent hercegnek ünnepét szent András hava, azaz november hónap ötödik napján ünnepeljék mind egész országban, tartózkodván e napon minden szolgai munkáktól és hálát adván Istennek, hogy hűséges magyar népét ily szent liliom virágszállal megajándékozta.

SZENT GELLÉRT PÜSPÖK

NEMES VELENCE városában élt egy jámbor istenfélő fő úr, ainek neve volt Sagredo Gellért, ki is Istennek szeretetében és buzgó alamizsnálkodásban töltötte napjait hiteseleisével egyetemben. Ám szívöknek nagy szomorúságára az Or nem áldotta gyermekkel frigyöket sok ideig.

Annakokáért nagy ájtatosan imádkoztak a Boldogságos Szűzhöz, hogy könyörögjön érettök Istennél. Mondá pedig Gellért úrnak jámbor és irgalmas szívü felesége:

— Boldogságos szűz Anyám, ha hogy könyörgésedre az Úr magzattal áldja házasságunkat, íme fogadom: Istennek szolgálatára szentelem a gyermeket.

És az Úr meghallgatta kegyes szolgálának kérését és harmad esztendő múltán fiú magzattal áldotta öket, ki is szent György napján születvén, a szent keresztségben a György nevet nyerte.

Miközben pedig a gyermek növekedett bölcsességben és kedvességben Istennek és jámbor szüleinek örömére, történt, hogy öt esztendő korán forró láz lepte meg és már halálnak révén volt, midőn szülei elvitték szent György monostorába Velence városába és ottan szent Benedek rendjébe adván öt, felajánlották az Úrnak szolgálatjára.

Miközben pedig a gyermek növekedett bölcsességben és kedvességben Istennek és jámbor szüleinek örömére, történt, hogy öt esztendő korában forró láz lepte meg és már halálnak révén volt, midőn szülei elvitték szent György monostorába Velence városába és ottan szent Benedek rendjébe adván öt, felajánlották az Úrnak szolgálatjára.

És íme a gyermek nyomban meggyógyult és annakutána barát ruhát öltött és mind élete fogytaig abban meg is maradt.

A monostorban pedig igen buzgó volt mind a jámbor életben, mind a szent tudományokban, olyannyira, hogy apátura némely más társaival

egyetemben küldötte őt Bologna városába, hogy ottan a bölcselkedést, a világi és egyházi jeles tudományokat megtanulja szent Proculus és Felix híres neves monostorában.

Történt pedig, hogy Sagredo Gellért úr sok ezer jámbor kereszténnyel egyetemben a Szentföldre zarándokolt és ottan csatára szállván a pogány törökökkel, elesett. Akkor hitvесе igen elbúsult és ment a monostorba, kérvén az apáturat, engedné meg, hogy fia innen túl atyja emlékezetére a Gellért nevet viselhesse. Az apátúr szíves-örömeşt megengedte, a jámbor anya pedig nem sok idő múltán követte urát és eiiemettetett szent György templomának sírboltjában, hol buzgón imádkozott lelke üdvösségéért szent életű fia: szent Gellért.

Gellért pedig oly szentségben élt, hogy mind a szerzetesek példát vettek róla, mert valóban Ör Istennek szent malasztja lakozott benne. Annakokáért Vilmos apátúrnak halála után választották őt a szent György monostor perjele gyanánt.

Ám e jeles méltóságában is soha el nem bizakodott, hanem nagy alázatosságban és vezeklésben élt, testét sanyargatván és virrasztással, böjttel fékezvén indulatjait, kiváltképpen pedig hirtelen haragját. Hogy pedig mindenestül Isten szeretetének és a vezeklésnek szentelhesse magát, föltette magában, hogy a Szentföldre indul és ottan magányos remeteségben fogja tölteni életét.

Valóban letette hát a perjel méltóságát és néhány társával, kik őt semmiképpen elhagyni nem akarták, útnak indult, hogy a Szentföldre érkezvén ottan monostort alapítson ama helyen, hol valaha szent Jeromosnak monostora állott és társaival egyetemben a szent doktor módjára éljen szigorú vezeklésben, imádkozásban és a tudományok művelésében.

Ám az Úr másképpen végezett. Történt ugyanis, hogy a tengeren nagy vihar lepte meg a hajót és elvetette szent András szigetére, hol is szent András híres nevezetes bencés monostora állott. Szent Gellért tehát itten megszállván társaival együtt, találkozott Razina szentmártonhegyi azaz pannonhalmi apáttal, kit ugyancsak a vihar vetett oda Magyarországra utaztában.

A vihar pedig csak nem szűnt és szent Gellért nagy búslakodással szemlélte a heteknek múlását, mivelhogy oly igen sok ideje ottan veszteltek már, holott húsvét ünnepére az Úr szent sírjánál kívánczotak

már imádkozni. A nagy várakozásban hát sok és jámbor beszédekert váltott Razina apátúrral, ki is egy napon ekképpen szólott hozzá:

— Gellert testvér, ne búslakodjál utazásod akadályoztatása miatt, mivelhogy az Úrnak akarata, hogy így legyen. De kérlek téged, mondd meg nekem igazán: ki tanácsolta néked, hogy bánatos társaidat és szent hivatalodat ott hagyván idegen nemzet közé vándorolni siess?

— Senki sem, — felelte szent Gellért.

— Ha senki sem tanácsolta, — vette fel a szót az apátúr, — akkor bizonytal nem is dicséretes e szándokod. Annakokáért hányjad-vedsed meg elmédben, ha jól cselekszel-e?

Szent Gellért akkor sokat töprenkedett, mitévő legyen és kérte Istent, világosítsa meg elméjét és adjon néki bölcs tanácsot. Ám az idő csak múlt, de semmi határozatra nem jutott. Végezetül is Razina apátúr sürgette őt mondván .

— Gellért testvér, mit határozatl?

— Tudd meg, hogy szívem még most is habozik és többfelé hajladoz, — felelte szent Gellért igen szégyenkezvén.

— íme hallgass meg engemet, — folytatta Razina, — mivelhogy én az igazságot mondom neked: ne menj messzi keletre zsidók és szaracénok közé, kik be sem fogadnak, hanem az apostolok példáját követvén jer velem Magyarországra, hol mostan legnagyobb szükség vagyton lelkek mentésére és Krisztushoz térítésére!

És akkor szent Gellértnek az Úr megvilágosította értelmét és nyomban érezte, hogy az apátúr szavában Isten szava szólott hozzá. Lehajtván tehát fejét mondá nagy alázatosan:

— Veled megyek!

És elmenvén Magyarországra társaival együtt, kik között volt Valter barát, vezette őket Razina elsőbben Maurus pécsi püspökhöz, ki nagy tisztességgel fogadta őket. Látván pedig a püspök szent Gellért nagy tudományát és szent életét, ajánlotta őt szent István királynak.

A szent király is híret hallván Gellért jeles tudományának és nagy szentségének, hívatta őt a királyi udvarba, hogy szólana vele. Gellért tehát elmenvén Székesfehérvárra Boldogasszony mennybemenetele napján mind a király és a magyar urak előtt oly nagy jeles, szép és bölcs prédikációt tartott, hogy mindnyájan csodálkoztak rajta.

Annakokáért mind az egész magyar nép nagy tisztességben tartotta

már imádkozni. A nagy várakozásban hát sok és jámbor beszédek váltott Razina apátúrral, ki is egy napon ekképpen szólott hozzá:

— Gellért testvér, ne búslakodjál utazásod akadályoztatása miatt, mivelhogy az Úrnak akarata, hogy így legyen. De kérlek téged, mondd meg nekem igazán: ki tanácsolta néked, hogy bánatos társaidat és szent hivatalodat ott hagyván idegen nemzet közé vándorolni siess?

— Senki sem, — felelte szent Gellért.

— Ha senki sem tanácsolta, — vette fel a szót az apátúr, — akkor bizonytal nem is dicséretes e szándokod. Annakokáért hányjad-vedded meg elmédben, ha jól cselekszel-e?

Szent Gellért akkor sokat töprenkedett, mitévő legyen és kérte Istent, világosítsa meg elméjét és adjon néki bölcs tanácsot. Ám az idő csak múlt, de semmi határozatra nem jutott. Végezetül is Razina apátúr sürgette őt mondván:

— Gellért testvér, mit határoztl?

— Tudd meg, hogy szívem még most is habozik és többfelé hajladoz, — felelte szent Gellért igen szégyenkezvén.

— íme hallgass meg engemet, — folytatta Razina, — mivelhogy én az igazságot mondom neked: ne menj messzi keletre zsidók és szaracénok közé, kik be sem fogadnak, hanem az apostolok példáját követvén jér velem Magyarországra, hol mostan legnagyobb szükség vagy on lellek mentésére és Krisztushoz térítésére!

És akkor szent Gellértnek az Úr megvilágosította értelmét és nyomban érezte, hogy az apátúr szavában isten szava szólott hozzá. Lehajtván tehát fejét mondá nagy alázatosan .

— Velel megyek!

És elmenvén Magyarországra társaival együtt, kik között volt Valter barát, vezette őket Razina elsőbben Maurus pécsi püspökhöz, ki nagy tisztességgel fogadta őket. Látván pedig a püspök szent Gellért nagy tudományát és szent életét, ajánlotta őt szent István királynak.

A szent király is hírért hallván Gellért jeles tudományának és nagy szentségének, hívatta őt a királyi udvarba, hogy szólana vele. Gellért tehát elmenvén Székesfehérvárra Boldogasszony mennybemenetele napján mind a király és a magyar urak előtt oly nagy jeles, szép és bölcs prédikációt tartott, hogy mindnyájan csodálkoztak rajta.

Annakokáért mind az egész magyar nép nagy tisztességben tartotta

ötet és szent István király is igen megszerette. S mind a király, mind az ország fő papjai még ennekutána is igen féltek, hogy szent Gellért nem feledte szándokát és mindazonáltal a Szentföldre kívánczik. István király tehát megfontolván, mely igen nagy haszonnal volna az országra, hahogy ily jeles bölcs mester oktathá Imre királyfit, hívatta szent Geilértet és rája bízta fiának tanítását, hogy megmarasztalja őt az országban.

Mikoron pedig sok idő múltán Imre királyfi mind szentségben, mind tudományokban igen meggyarapodott, szent Gellért búcsút vett tőle s régi szándéka szerint remeteségbe vonult, cellát szerezvén magának Bakonybél pusztaságában és ottan szolgált éjjel nappal Úr Istennek és Asszonyunk Szűz Máriának.

Történt pedig egy napon, hogy Istenről elmélkedvén, elszunnyadott és azonközben jött a pusztából egy nőstényszarvas kisdud fiával és lefeküdtek mindketten szent Gellért előtt. Ugyanaz időben más felől más szarvast üzni kezdett egy farkas és mikor odafutottak, a nőstényszarvas megijedett és elfutott előlük. Kis fiát pedig ottan hagyta szent Gellértnél, ki annakutána soha többé attól el nem vált.

Történt másszor, hogy mikor szent Gellért rozsét vitt cellájába, hát látta, hogy az ajtó előtt nőstény farkas fekszik és csupa véres seb annak teste. Szent Gellért hát bebocsátotta és akkor az oktalan állat leborult előtte és könyörgő pillantással rátekintett, miként ha emberi szóval kérte volna, hogy meggyógyítsa. Szent Gellért pedig buzgón Istenhez fohászzkodott és meggyógyította a farkast, mely azon túl megmaradt nála és vele lakozott és együtt járt a kis szarvassal a mezőre igaz békességgel és soha azt nem bántotta.

Mikor pedig szent István király meggyőzte mind ellenségeit és mindenfelől nyugodalma volt az országban, magához hívatta szent Geilértet és jóllehet akarata ellen püspökké tette őt a marosvári egyházban, mely mai nap Csanádi püspökségnek neveztetik.

Szent Gellért pedig elfoglalván a püspöki széket, buzgón hirdette Istennek ígését és a pogány magyarokat ezrével térítette a szent hitre és megkeresztelte. Ő maga pedig kemény életben élt, szüntelenül vigyázván és imádkozván, testét sanyargatván. Szerdán s pénteken semmi ételt nem evett, csak egy ital víz volt minden tápláléka, holott asztalánál hét szegényt vendégelt naponta, nagybőjtben pedig negyven szegényt táplált és szolgált.

Történt, hogy a mindenektől elhagyatott poklos betegeket maga ágyába fektette, ő pedig, hogy testét megtörje, fejszét fogván, a szomszéd erdőbe ment, nagy nyaláb tűzre való fát vágott és maga hátán vitte a szegényeknek ajtójuk elébe, hogy őket a fáradozástól megkímélje.

Az édes szűz Máriát oly jeles ájtatossággal tisztelte, hogy semmit nem kérhetek tőle annak nevében, hogy könnyekre fakadván nyomban meg ne cselekedte volna. Történt, hogy valamely éjjel intette őt álmában a szent Szűz, hogy fölkerekedvén menjen a királyhoz. El is ment nyomban szent Gellért és tanácsot tartván a királlyal a Boídogságos Szűz tisztelete felől, határozták akkor, hogy szűz Máriát Magyarországon Boldogasszonynak vagy magyarok Nagyasszonyának nevezzék, szent István király pedig szűz Mária kiváltképpen való ótalmába ajánlván Magyarországot, nevezte azt Boldogasszony országának.

Isten nagy kegyeimével ajándékozta meg szent Gellértet, midőn megadta neki a jövendőmondás szent malasztját. Így szent István halála után, mikor sok ideig magában imádkozott, bement a szerzetesek közé és több dolgokról szólván velők, azok között mondá nekik:

— Tudjátok, szerelmes atyámfiai, hogy e magyarországbeli nép hamar idő múltán megoszlik és elszakad a szent hittől és minden én munkám hiába való lesz.

Ez pedig hamar betölt, mert Péter királyt kiűzték az országból és Aba Sámuel jutott a trónusra, ki gonosz kegyetlenséggel elszakította a szegény népet a keresztény hittől. Krisztus Urunk feltámadása napján pedig magához hívatta szent Gellért püspököt, s parancsolta, hogy a többi püspökökkel együtt koronázza meg őt a szent koronával.

Akkor a többi püspökök igen megrettentek Aba nagy kegyetlenkedésétől és fejére tették a koronát, mire a gonosz király nagy dísszel a templomba vonult. Ám ottan szent Gellért ékes egyházi ruhában a szószékre lépett és fennszóval feddette a királyt bűneiért, mondván ott mindenek hallatára:

— Gyilkos kardoddal beszennyezted a nagybőjtöt, király, és bizony nem érdemelsz semmi bocsánatot. Mivelhogy pedig én kész vagyok meghalni Krisztusért, megjelentem neked a jövendőt: íme a jövő esztendőben harmadszor támad fel ellened a bosszúállás kardja és elveszi tőled az országot, melyet hamissággal szerzettél!

A király pedig, holott a tolmács híven magyarra fordította neki szent

Gellert deák beszédét, semmit nem mert tenni ellene. A jövendölés pedig a mondott időben valóban beteljesedett.

Történt pedig, hogy bizonyos Vatha nevezetű magyar fő nemes úr elvetette a keresztény hitet és felvette őseinek pogány hitét: lenyírta fejét és pogány módra csak három varkocsot hagyott meg rajta, a bálványoknak áldozott, fehér lovat ölt a magyarok istenének tiszteletére és evett az áldozat-ló húsából.

Mivelhogy a lázadók Endre és Levente hercegek nevében hirdették a keresztény hit pusztulását, püspökök megölését, papok, szerzetesek és minden keresztények legyilkolását, sok ezren feltámadtak akkor és bizony pusztult az igaz hitnek gyöngye palántája szép Magyarországon.

Akkor szent Gellért tanácsot tartván némely jeles keresztény fő magyarokkal, határozta, hogy velők Endre herceg elébe megyen, hogy erősítse őt az igaz hitben és pogány szándékát megfordítsa. Minekelőtte pedig útnak indult volna, a többi papokkal és püspökökkel vacsorázván mondá nekik:

— Szerelmes atyámfiaim, tudjátok meg, hogy holnapi napon a mennyei báránynak vacsorájára hivattatunk, azért siessünk, készüljünk el és haljunk meg a mi áldott Krisztus Urunkért!

Másnap reggelre kelvén szent misét szolgált nekik és Krisztusnak testét osztotta közöttük a mennyei asztalról és mind valamennyien nagy igaz örömmel készültek a mártíromságra.

Annakutána útnak indultak, szent Gellért szekérré ülven, mivelhogy igen eltörődött Istennek szolgálatában és hatvanhat esztendősen lévén nem bírt gyalogszerrel haladni a többiekkel. Hogy pedig a Duna vize mellett valamely nagy hegy tövébe érkeztek a pesti révnél, nagy sok nép vette körül őket, csupa pogány. Ezek pedig kövekkel hajigálni kezdték a keresztényeket, kiváltképpen pedig szent Gellért püspököt, ki szüntelen a szent kereszt jelét vetette magára és íme, egyik kő sem találta el. Es a pogányokra is a szent kereszt jelét vetvén, ekképpen imádkozott:

— Uram Jézus, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek.

Igen fölgerjedtek a pogányok látván, hogy szent Gellért keresztet vet rájuk és semmi sebei nem kap, hát odarahantak hozzája és kocsiját felborítván, őt magát megragadták és kétkerekű talyigára kötözték, melyet üggyel-bajjal és szörnyű ordítással a hegynek tetejére vonszoltak.

Akkor állították a talyigát a meredek szélére és nagy gúnyolódás közben letaszították onnét. Mind összetört akkor szent Gellért teste, mikorra a partra jutott, ottan pedig más pogányok várták s mivelhogy még volt benne élet, gerelyekkel általverték, fejét pedig nagy kősziklához vágták. Azon koponyája összetört, vére kifolyott, lelke pedig a mennyei örömökbe szállt, hogy ottan elvegye a vértanúság koronáját.

Ama követ pedig, melyen szent fejét széjjel zúzták, hét álló esztendőig semmi árvíz el nem mosta, mígnem felvették onnét és helyezték ama szép egyházban, melyet szent Gellért emlékezetére építettek Csanádon, hol is a követ az oltárban rejtették.

Szent holt tetemét pedig eltemették Pesten Boldogasszony egyházában. De nem sok esztendőök múltán általvitték a Csanádi egyházba, hol szent Gellért még életében nyugvó helyet választott magának. Akkor ottan Maurus Csanádi püspök nagy tisztséggel eltemette. Isten pedig számos csodát és jelt tett szent Gellért teteménél az ő nagy érdeméért.

Történt, hogy jámbor keresztény szülők nyomorék gyermeküket vitték szent Gellért teteméhez, hogy meggyógyítaná, mivel a gyermeknek tagjai mind meg voltak zsugorodva. És íme, alig hogy a gyermek megcsókolta a szentnek testét, nyomban meggyógyult és fölkelvén járt.

Ugyancsak mikor a szentnek tetemét általvitték a Dunán, odajött hozzá bizonyos német hajadon leány, kinek hályog volt szemén. Odajárulván tehát a szentnek testéhez kezével érintette annak szemét, majd maga szeméhez emelte kezét s íme a hályog tüstént lehullott s a leány visszanyerte szeme világát.

Nagy sírással-jajgatással futott oda akkor egy hajós, ki evezvén, összetörte újjait. Buzgón könyörgött szent Gellérthez gyógyulásért és megérintvén csonka újjaival a szentnek testét nyomban meggyógyult.

Más vak leányt bátyjai vezettek oda a szentnek testéhez. Ez is éppen hogy érintette a szent tetemet, rögtön visszanyerte szeme világát.

Minekutána pedig békesség lett az országban, fölemelték szent Gellért tetemét és akkor látták, hogy Isten megóvta azt az enyészettől, mivelhogy éppen oly fehér volt, mint mikor eltemették, koporsójából pedig édes szép illat áradott. És akkor vakok, sánták, bénák, mind meggyógyultak és sok ezren kísérték a szent tetemet Csanád felé.

Akkor történt, hogy a Maros folyón átkelni akarván, a révnél nagy hajóra tették a szentnek tetemét s evezőikhez kaptak, hogy a hajót át-

hajtsák. Ám minden igyekezetük hiába való volt, mert a hajót semmi emberi erővel megmozdítani nem bírták. Elvetették hát az evezőket és íme Isten nagy jelet mutatott az ő kedves szentje érdeméért: mert a hajó magától megindult és oly sebesen átvágott a vízen, hogy emberi erő oly sebesen meg nem hajthatta volna.

Más régi írásban olvastatik, hogy midőn a hajót nem bírták megindítani, szózat hallatszott mondván:

— Míg Maurus nem jó, nem megyek!

Mikor pedig Maurus a hajóba lépett, az nyomban minden emberi segítség nélkül megindult.

Csanádra érkezvén, vitték a koporsót elsőbben szent György templomába, mely ottan fő egyház volt, ott akarván eltemetni, mivelhogy püspök léte e hely illette őt. Ám szent Gellért életében úgy rendelte, hogy testét Boldogasszony templomában helyezték örök nyugalomra. Amint hát belépnek a koporsóval szent György egyházába, ott semmiképpen nem tudják letenni azt, mivelhogy szent Gellért nem engedte. Annakutána átvitték Boldogasszony egyházába s íme miközben vitték, oly könnyű volt, hogy szinte terhét sem érezték, mikor pedig a templomba értek, oly igen rájuk nehezedett, hogy tovább tartani nem bírták és ott nyomban le kellett tenniük. Ekképpen jelentette meg szent Gellért még holtában is a Boldogságos Szűzhöz való nagy igaz szeretetét.

Minekutána pedig még akkor a temetés idején egy Péter nevezetű pap visszanyerte elvesztett félszeme világát szent Gellért koporsójánál, a püspökök és papok nagy tisztességgel eltemették a szent testet és koporsójára helyezték barátsuháját, teveszór köpenyéi, az övét és korbácsot, melyekkel testét sanyargatta és végezetül ama nagy követ, melyen fejét összezúzták.

Sírjánál későbbi időkben is számos jeles csoda esett. Ajtony ispánnak felesége, ki később, minekutána szent Gellért megkeresztelte, Becs ispánnak hitvese lett, gyötrelmes hideglelésből gyógyult meg, a szentnek *teveszór* köpenyét csókkal illetvén. Egy kígyómarta gyermeknek feldagadt, halálra vált testéből nyomban kiment a méreg, amint a szentnek sírjához ért. Valamely megszállott asszony tüstént megszabadult a gonosz lélektől, amint szent Gellért sírjához ment.

Történt, hogy bizonyos földműves embernek, míg aludt, varangyos béka mászta meg fejét s annak nyomán oly utálatos var és daganat támadt

rajta, hogy a papok semmiképpen nem engedték be a templomba. Akkor a paraszt ember megállott kívül a templomon és kik körülötte voltak, csak nézték és várokoztak, ha vájjon történik-e véle valami.

Végezetül a szerzetesek, hogy valami módon segítsenek a szegény nyomorult emberen, rúdra tűzték szent Gellért köpenyét és ki men vén a szegény ember feje fölébe emelték és kereszt alakban végig húzták a varon. És íme Isten megjutalmazta ez embernek bizodalját: mert alig hogy a köpeny hozzá ért, a rút var nyomban lehullott fejről és ő meggyógyult.

Emlékezetét mai napiglan őrzi ama meredek hegy, melyen vértanúságot szenvedett s mely mostan Szent Gellért hegynek neveztetik és őrzik hűségés szívökben a magyarok, kiknek növelte okulásul és példa adásul ifjúságnak szép liliomszálát, szent Imre herceget s kiknek országában a keresztény hitnek oly jeles apostola volt, hogy méltán mondatik magyar nép szent atyjának, ország jeles ótalmának és püspökök tükörének, kihez hasonlatos ő utána nem igen támadott e szegény magyar országban.

SZENT LÁSZLÓ KIRÁLY

ZENT LÁSZLÓ király idegen földön született, messzi Lengyelországban, hol édes atyja ura, első Béla király, akkoron még csak herceg, számkivetésben tölté napjait. László mingyárt születése idején teste és lelke alkotásában Isten kegyelmének célját nyilván magán hordozta, sok idő múltán pedig királyi trónusra emelkedvén új fényességbe vonta szent István koronáját, s e földi korona mellé másat is szerzett, mennyei dicsőség szent koronáját.

Minekutána a gonosz Péter király útálatossággal magyar urak betűitek, hívták az országba Endre herceget, László atyjának bátyját, ki elfoglalván a trónt, Pétert megbüntette, öccsét pedig fiaival egyetemben Magyarországra hívta és osztályt tévén, adta neki az ország harmad részét.

Ekképpen László Magyarországon növekedvén igaz magyarrá vált, atyjának jámbor buzgósága pedig megerősítette a jó keresztény életben és oktatója, Vilmos nevezetű tudós talián pap, fölébresztette szívében a szent életnek vágyát. László, jóllehet a világ előtte virágozva nyílott, mégis szívében már ahhoz vágyakozva hervadoz vala, ki Isten fiainak remény, ségéért keresztre feszítettet.

Tizenhétéstartendős volt László, mikor atyja ura meghalt és már egész magyar nemzetnek szemei rajta függöitek. Deli szép ifjú volt, tagjai izmosak, mint az oroszlánnak, magas termetével pedig más emberek felett fejfel kitűnt. De dali vitéz külsőjében alázatos lélek lakozott, szíve

csak a mennyei örömökre vágyott, minden földi hívságot megvetett. Életének szentségét és egyúttal vitézségét fennen magasztalták az időben szegények, gazdagok, nemesek, nemtelenek.

Történt, hogy Székesfejérvárott nagy ünnepséget szerettek, melyen a pórnép javában vigadott, mikor egyszerre megvadult paripa rontott közjök s dühös vágatában mindeneket legázolt. És ím egyszerre az ifjú László herceg előre ugrik, megragadja a paripa sörényét, hátára veti magát s megzabolazza a dühös vadállat veszett indulatját.

Ugyancsak itten történt, hogy Béla király országgyűlést hirdetvén, temérdek gyülevész népség sereglett egybe az urakon és fő papokon felül. E gyülevész hadak elméjükben forgatták, hogy megdöntvén a keresztény vallást, újból a régi pogányságba kényszerítik mind egész országot. Volt pedig vezérük János, amaz álnok Vatha fia, ki már Endre király idején feltámadott a keresztény hit ellen.

Akkor e gyülevész hadak fennen zúgni kezdettek és nagy szóval követelték Béla királytól, hogy a templomokat lerontássá, a harangokat összetörtesse, a régi magyar pogányságot pedig visszaszerezze. Akkor szólott Béla király:

— Három napot engdejetek nekem, hogy kívánságotokat megfontoljam.

Azok pedig megnyugodtak. Akkor László herceg látván a közelgő veszedelmet, gyors paripán elvágatott s a szomszéd megyékben fegyverbe szólította a keresztény ispánokat és népet s harmad napra nagy sereggel Fejérvárra érkezvén, a király erejével egyetemben pozdorjává verte a gonosz pogányokat.

Annakutána László herceg szüntelen hadakozásban töltötte napjait, erős karjával védelmezvén földi hazáját, nem feledvén egyúttal a mennyei hazát, választván mindig munkából a javát, haszonból a leghitványabbat, gyakorolván az alázatosságot és alamizsnálkodást és buzgó imádságnak szentelvén minden fennmaradt idejét.

Elsőnek meggyőzvé a cseheket, a bessenyők ellen fordult, kik kunoknak is nevezetnek. E szilaj népek betörvén Magyarországra, temérdek rablott marhát hajtottak magok előtt és igen sok jó magyart hurcoltak rabszolgaságra, sietvén a dús zsákmánnyal megtérni tenger mellé hazájokba. Szent László azonban hírére vette pusztításoknak s utánok eredvén, Kyrie eleison azaz Kerlés falunál utolérte őket, kik is akkor igen megrettenvén, a Cserhalom nevezetű domb tetején vettek állást.

Akkor mind az egész magyar sereg meggyónt és megáldozott és kora hajnalban az ellenségre rotván oly igen jelesül vitézkedett mind maga mind egész serege, hogy a gaz pogányokat megszalajtották s nyomukba eredvén vágták a tar fejeket.

A futásban pedig látta László herceg, hogy egy fő kun ember viszen egy igen szép magyar leányzót háta megett a lovon. Utána szökött hát és kiáltott a leánynak:

— Fogjad a kunt és szökj alá a lóról és vonjad utánad!

A leányzó valóban úgy is cselekedett és László nyomban ott teremvén, megölte a kunt és megszabadította a leányt.

Nem sok idő múltán a görögök és bessenyők támadtak Magyarország ellen, kiket Szalánkeménnél meggyőzvén, ostrom alá fogta Nándorfejérvár várát. Két álló hónapja tartott már az ostrom, mikor egy magyar leány, ki a várban volt fogságban, felgyújtotta a várat s akkor a magyarok benyomulván, mind az egész görög és bessenyő sereg megadta magát.

Am Salamon király gonosz indulatában mind meg akarta ölni azokat, kik önkényt megadták magokat, de Géza herceg nem engedte. Akkor Vid bács megyei ispán álnokul ingerelte Salamont a herceg ellen mondván:

— Valamint hogy két éles kard meg nem fér egy hüvelyben, akként király és herceg egy országban nem uralkodhatik.

Salamon gyűlöletre és bosszúra gerjedt Vid ispán szavaitól s mivel hogy Géza testvérei, László és Lambert éppen idegen országban jártak, hogy bátyjuknak segítséget hozzanak, a gonosz Vid csak egyre szította Salamon indulatját mondván:

— Tudod, uram, hogy László és Lambert hercegek messzi idegenben járnak, Géza herceg pedig az Iqfan erdejében vadász. Könnyű szerrel rámehetünk hát éjszaka idején s elfogjuk és kitoljuk szemét. Akkor hiába jönnek testvérei idegen sereggel, mivelhogy meggyőzzük őket. Te pedig nekem adod a hercegséget és megerősíted magad koronáját.

Történt azonban, hogy Vilmos apát, a herceg oktatója, éppen meghallotta Vid gonosz beszédét. Nyomban levetette papi ruháját s *kardot* kötvén, lóra pattant és Géza herceghez nyargalván megjelentette neki az ispán ártó szándékát mondván:

— Menekülj, herceg, mivelhogy különben jönnek és elfognak Salamon vitézei!

Akkor Géza hevenyében lovas embert szalajtott László elébe, hírt

adván neki a veszedelemről. Ám akkor már Salamon utolérte Gézát és csekély seregét széjjel vevén, őt magát megszalasztotta. Géza pedig Vác környékére menekült, hol is találkozott Lászlóval, ki ekképpen vigasztalta:

— Ne sírj, bátyám, hanem imádkozzál a mindenható Úr Isten kegyelméért, adjon győzedelmet azoknak, kik legyőzettek!

És akkor haditanácsot tartván, íme László jelenést látott és mondá:

— Atyámfia, láttál-e valamit?

Géza pedig semmit nem látván felelte:

— Bizony én semmit nem láttam.

— Akkor hát figyelmezz reám. Mikoron a tanácsban állottunk, Istennek szent angyala mennyből leszállván arany koronát hozott és fejedbe nyomta. Miből nyilván megtetszik, hogy Isten mostan nekünk adja a győzedelmet és Salamon kifut előttünk az országból.

Megindulván pedig hadaik élén, László megzörrentett valamely bokrot lándzsájával s abból hóféhér menyét ugrott elő, mely is felfutván a lándzsa nyelén, egyenest László ölébe húzódott.

Látván ezt a vitézek a győzelem jelének magyarázták.

Annakutána dél irányában vonulván, Mogyoród mellett találkoztak Salamon seregével. László ottan ruhát és zászlót cserélvén Géza herceggel magára vonta Salamonnak támadását. Minekutána pedig imádkozott és fogadást tett, hogy kolostort és templomot építtet ama helyen, hahogy Isten neki adja a győzedelmet, az ellenségre rontott és azt keményen megverte. A csatában pedig maga a gonosz Vid is halálát lelte.

Szent László pedig a csata végeztével monostort és templomot alapított ama helyen és nagy jövedelmeket szerze hozzá, hogy ottan örök szent miséket tartanának a megholtakért.

A magyar nemzet pedig megutálván Salamonnak sok álnokságát, Géza herceget tette királlyá egy akarattal. Akkor Salamon az erős pozsonyi várba vonult, hol is László seregével bezárta őt, hogy semmit ne árthasson az ország békességének.

Egy napon szent László idegen ruhát öltvén magára, méné a vár alá bajt vívnia csak egymaga. Azt látván Salamon vélte, hogy valamely más magyar vitéz s maga is idegen ruhát öltvén kiméne a várból, hogy megvívjon vele. Mikor pedig hozzája közelgetett, látta, hogy két szent angyal száll a magyar vitéznek feje fölött tüzes töröket villogtatván és a vitézt

ótalmazván. Akkor megismerte, hogy szent László az és nagy hamarsággal felfutott a várba. Mondták neki ottan a fő emberek:

— Uram, mit futsz? Nem szoktál te egy, kettő vagy három elől elfutni.

— Tudjátok, hogy emberek elől nem futok, — felelte Salamon, — de ez nem ember, mert tüzes angyalok ótalmazzák őtet.

Annakutána szent László rávette Gézát, hogy ama helyen, hol a mogyoródi csata előtt a haditanácsot tartották, templomot építtessen. El is mentek együtt Vácra, hogy a templomnak alkalmas helyet válasszanak. Mikoron pedig ottan helyet néznének, jött ím egy nagy szarvas és annak szarvain sok égő gyertyák fénylettek és bizony csak előttök kerengett. Mondá Géza király:

— Mely csuda szarvas ez?

Es szolgálai ugyan utána kezdettek löni, ám a szarvas beszökellett a Dunába és senki annakutána nem látta. Szólott akkor László herceg:

— Bizonynal Istennek követe volt ez és ez által megmutatta, hová kelljen építenünk Asszonyunknak a fogadott templomot.

És odaépítettek elsőbben szent Péternek kápolnát, annakutána pedig monostort Asszonyunk Szűz Mária tiszteletére.

Nem sok idő múltán a jámbor keresztény Géza király halálos ágyba esék és szent György harmad napján kimúlt e világból királyságának harmadik esztendejében és eltemettetett Vácott mi Asszonyunk monostorában.

Akkor mind egész ország egy akarattal kívánta László herceget királynak, mivelhogy fénylik vala mennyei szeretettel, bölcsességgel, kegyességgel és Szentléleknek malasztjával, mint az égen való fényes hajnalcsillag. Csak szépsége is királyságra volt méltó: nem elégedett senki reá nézni. És ámbár ő maga igen vonakodott, mind kegyes kéréssel, mind szükséges kényszerítéssel választották királlyá.

Szent László pedig a királyi méltóságot nem abban kereste, hogy első legyen, hanem hogy minél inkább használjon. Megkoronázták Székesfejérvárott Boldogasszony templomában és az egész nemzet igen orvendezett, mivelhogy boldog nemzet, dicsőséges nép az, melyben ilyen fejedelem támadott.

Látván pedig Salamon, mely nagy igaz szeretettel fogadja mind egész nemzet szent László királyt, maga is elismerte őt ura gyanánt és meg-

békélt vele, a király pedig nagy évi díjat és királyi tartást rendelt neki. Ám Salamon gonosz indulatja csak nem nyugodott, titokban László király ártatlan vérének vesztére tört és orgyilkossal akarta megöletni. Annak-okaért László király megfogatta őt és záratta a visegrádi vár tornyába, mely mind mai napigian Salamon tornyának nevezetik.

Történt pedig, hogy István királyt a szentek sorába iktatván, három napon által böjtöt tartott mind a király, mind a Fejérvárott egybe sereglett temérdek nép, buzgón imádkozván, annakutána pedig lementek a sírhoz, hogy annak fedelét felnyissák. Ám bármennyit erőlködtek, senki a követ fölemelni nem bírta.

Jött akkor a templomba bizonyos Charitas nevezetű jámbor és szent életű apáca a bakony-somlai kolostorból és szólott:

— Mennyei jelenés kinyilatkoztatta nekem, hogy mind hasztalan igyekeztek felnyitni a koporsót, mígnem Salamont ki nem bocsátjátok a fogságból.

Szent László nyomban lovas embereket küldött Visegrádra, hogy Salamont kibocsássák és az ünnepre elhozzák. És íme akkor oly könnyen fölemelték a követ, miként ha súlya nem is lett volna.

Annakutána László király Pannónhalmán országgyűlést tartván, jeles törvényeket alkotott, melyeknek nyomán egész Magyarország oly rendben és gyarapodásban virágzott, hogy szent István király idejétől fogva törvényben, szabadságban, vagyonosságban soha oly jelesen nem ragyogott.

Am Salamon király nem volt állhatatos jó szándékában, hanem a pogány bessenyőkhöz menekülván, uszította azoknak királyát, Kötesket szent László ellen illetén álnok szavakkal:

— Hahogy megsegítesz László ellenében, néked adom Erdélyt és feleségül veszem leányodat.

A bessenyő király pedig kapott rajta és nagy haddal berontott Magyarországra. De László király tüstént ellenök vonult és nagy diadalmat vett rajtok, azok pedig, mint a kövér faggyú a tűz ellenében, úgy elolvadának előtte. A nagy zsákmányból pedig sok ajándékot osztogatott az egyházaknak és hálából szentegyházat rakatott Úr Istennek tisztességére.

Történt pedig, hogy e hadakozásban szent László vitézei sehol vizet nem leltek, hogy szomjúságokat olthatták volna. Már igen elbágyadván feljajdultak, mikor a szent király megszáván vitézeinek nyomorúságát, imádkozott, annakutána pedig neki rúgtatván valamely sziklának, íme

bővizű forrás fakadt lova patkójának nyomán. Ama forrás pedig mai napiglan szent László kútjának mondatik.

Valamint szent László király ifjú korában nem vágyódott a földi kincsekre, ép úgy nem kívánta azokat a királyi trónuson ülven sem. Alamizsnáival valamennyi egyház és kolostor gazdagodott, könyörületessége a szegények iránt soha meg nem fogyatkozott, maga kezével ösztogatóván azoknak alamizsnát, mivelhogy nagy és bőkezű vala, dicsőséges neve szerint.

Hahogy az ország gondjától kevés időre szabadult, legkedvesebb foglalatossága volt az imádkozás. Szüntelen gyakorolta a böjtöt, siratta bűneit, sanyargatta testét és szívének oltárán magát Istennek élő áldozatul ajánlotta. Hahogy éjjeli virrasztásokban vagy hosszú imádkozásokban megfáradott, nem keresett kényelmes ágyat, hanem az egyházak tornácaiban lelt rövid pihenőt.

Történt, hogy valamely éjszaka szokása szerint bement a váradi monostorba, hogy ottan kedve szerint imádkozzék. Hogy pedig nagyon belemerült az imádkozásba, komornyikja, ki oda künn várakozott, elúnván magát, fölkelte és betekintett, hogy lássa, vájjon ura mit művel? És íme látta, hogy király urának teste a levegőbe emelkedik s fényesség árad belőle.

Minekutána pedig Horvátországot elfoglalta és egészen a tengernek partjáig nyomult seregével, híret vette, hogy a gonosz rabló kunok a törcsvári szoroson által Erdélybe csaptak s mindent felégettek és kiraboltak, a lakosokat pedig rabszíjon hurcolják magokkal.

Nosza fölkerelkedett szent László király és mind egész seregével sebes vágatában jött haza Magyarországra és a temesi bánóságban valóban utói érte az ellenséget. Látván pedig, mely temérdek magyart hurcol az magával, a szent király felkiáltott;

— Vitézeim, itten halok meg veletek, de nem nézem, miként hurcolják e gonosz rablók rabszolgaságra a nőket s gyermekeket!

És akkor kezébe ragadván a hadi zászlót, serege élén rácsapott az ellenségre. Körül is fogta őket, csak egy úr menekedett meg közülök. Elveszett már sok jeles kún vitéz s maga Kapolcs is, ki vezette őket. Egy szálíg elvesztek volna ott mind, hahogy szent László király nem könyörül rajtok, mondván;

— Ne vágjuk immár ez embereket, hanem fogjuk el őket és hadd éljenek, hahogy Krisztusnak hitére térnek.

És letelepítette őket a Duna és Tisza közén, azok pedig eltanulván a magyar nyelvet megkeresztelkedtek és jó magyarokká váltak.

Történt e hadakozásban, hogy a kunokat üldözvén, a szent király mind egész seregével nagy pusztaságba jutott, hol semmi élelmet nem leltek. Mivel pedig a sereg már igen zúgolódott, a szent király elvonulván ekképpen imádkozott:

— Mennyei Atyám, ki manna esővel tápláltad Izrael fiait, ne engedd a keresztény népet éhségnek halálával elvesznie!

És íme ahogy fölkelt, nagy sok sereg szarvas és bivaly jött elébe és levetvén vadságokat nagy szelíden bementek a táborba. És akkor mind szerettek magoknak azokból annyit, amennyire szükségök volt s nagy hálákat és dicséreteket adtak Úr Istennek, ki a szent király érdeméért oly nagy irgalmasságot cselekedett velők.

Ugyanazon hadakozásban történt, hogy a hegyek közé jutván, a sereg nem lelt vizet és igen eltikkadott a szomjúság miatt. Akkor a szent király Istenhez fohászzkodott s miként rég időben Mózes vesszejével vizet fakasztott a sziklából, azonképpen ő csatabárdjával megütötte a kősziklát, melyből tüstént híves forrás vize szökkellett.

Mikoron pedig a magyarok üldözőbe kapták a kúnok seregét, parancsolta Kapolcs vezér, hogy mind a rablott arany és ezüst marhát bőségben szórják magok után, hogy a magyarok azt felszedezetvén lankadjanak az üldözésben vagy egészen elmaradjanak. És valóban megszállotta a magyar harcosokat a kapzsiság ördöge és feledvén az ellenséget, mind a kincsekhez kapdostak.

Akkor szent László király látván, hogy az ellenség eme fortélyá árán megmenekedik s a rab magyarokat mind magával hurcolja, Istenhez fohászzkodott, hogy oltsa el a kapzsiságot vitézei szívében. És íme, mind az arany, ezüst marhák nyomban kavicsokká változtak. Eme lapos kis kerek kavicsok pedig mind mai napiglan szent László pénzének nevezetnek.

Történt másszor, hogy a király Torda környékén egymaga lovagolt a hegyek között s ím egyszerre nagy sereg kún rabló támadt reá. Mivel-hogy azok igen sokan voltak, nem harcolhatott meg velők, de nem is menekedhetett már, oly igen közel rúgtattak azok hozzája. Akkor a szent király Istennek ótalmába ajánlotta magát.

És íme a nagy hegy tüstént kétfelé hasadt és szörnyű mélységes

szakadék nyílt a király meg a kunok között. E szakadék pedig mind mai napiglan megvagyon és tordai hasadéknak nevezetik.

Minekutána szent László király megtért Úrorszországból, hol a kunok cimborái ellen hadakozott, nagy csapással látogatta Isten szegény Magyarországot. Előbb földindulások pusztították az országot, annakutána pedig szörnyű döghalál tizedelte a népet. László király akkor igen szánakozott szegény népén és buzgón imádkozván Istenhez, csudálatos módon szerzett gyógyító orvosságot a betegeknek. Kilötte nyílveszejét, mely nagyot kanyarodván a levegőben, leesett és által járt valamely kis fűvet, mellyel a rettenetes nyavalyában szenvedőket megérintvén, azok nyomban meggyógyultak. A háládatos nép pedig mind mai napiglan szent László fűvének mondja e fűvet.

Isten dicsőségére és országának javára Szabolcsban zsinatot tartott, melynek bölcs végzéseivel a nyugalmat, a jó rendet s az isteni félelmet általánossá tette és a jó erkölcsöket felvirágoztatta.

Mivelhogy napjai kívánsága szerint folytak és látta maga körül Isten szeretetének bizonyosságait, hálaadásul valóra váltani óhajtotta régi szándokát, melyet szíve rejtekében táplált, hogy a Szentföldre zarándokoljon. Ám idegen országokból követek jöttek hozzája kérvén őtet, hogy lenne vezérek ama nagy hadakozásban, mellyel Jeruzsálemnek szent városát a hitetlenek kezéből elragadni óhajtották. És már úgy fordult, hogy szent László nem jámbor zarándoklásban, hanem nagy erős keresztes hadjáratban vonul a Szentföldre.

Akkor Bodrog vármegyében töltvén a húsvéti ünnepeket, elbúcsúzott jó magyar uraktól és mind egész ország nagy bánatban, keserűségben esett, hogy jó urok őket elhagyná. Mikoron azonban az ország határára jutott, nagy erős betegségben esett. Megértvén pedig Szentieleknek malasztjából, hogy életének vége közeleg, szent gyónással töredelmesen erősítette magát, Krisztus Jézus szent testének-vérének vételével készülvén a halálra.

Magához hívatta akkor a magyar urakat, ország nagyjait és püspökökét és megjelenté nekik halálát, nagy szeretettel és aggódással intvén őket ekképpen:

— Az anyaszentegyházat tiszteljétek, keresztény országunkat őtalmazzátok, árváknak szegényeknek gondjokat viseljétek, mindenkben igazságot kövessetek, Krisztus Jézustól holtig el ne szakadjatok!

Annakutána pedig nagy lelki szentségben és Úr Istennek malaszt-

jában kimúlt e világból az Úrnak 1095. esztendejében. És akkor nem csak Magyarországon, hanem mind egész kereszténységben nagy siralom és bánat támadt ily kegyes királynak halálán és három esztendeig ez országban szép öltözet, táncjárás és vígasság semmi nem esett. Sírt az egész magyar nép, papok és világi urak, szegények és gazdagok egyaránt. Siratták a kegyes királyt, kinek országiása alatt még a föld is többet termett, mint más időben és Magyarország minden más országokat meghaladott gazdagságban, becsületben és dicsőségben.

Isten pedig, miként életében, úgy halála után is megdicsőítette szent László királyt. Nyitra városából megindultak holt tetemével Nagyvárad felé, hogy ottan örök nyugalomra helyezték ama jeles szent monostorban, melyet maga rakatott Asszonyunk szűz Mária tisztességére, mely Váradfőnek neveztetett. Ám a forró nyár miatt a magyar urak és püspökök úgy vélték, hogy a szent tetem a hosszú útban bomlásnak indul, s annak okáért fordultak vele Székesfejérvár irányában, hogy ottan István szent király mellé temessék.

Történt pedig valamely este, miközben megpihentek, hogy a halottas kocsi minden igavonó barom nélkül magától megindult és egyenest Váradnak vette útját. Reggelre kelvén pedig igen megrettentek, hogy a kocsit, melyen a szent tetem volt, sehol nem lelték. Megszomorodtak akkor és tétova futkosván kérdezték, ha nem látta-e valaki a kocsit. Végezetül a váradi útra térvén, látták, hogy a szent test mind szekerestül minden emberi segedelem nélkül Várad felé megyen. Látván a nagy isteni csodát, igen elálmélkodtak és dicsérték Istent ő szent kegyelméért, hogy elméjüket ily nyilván megvilágosította.

Váradra érkezvén, nagy sokadalom gyűlt a temetésre. Ottan pedig mind a nép nagy szép illatot érzett áradni a szent testből, csak egy valaki szólott, mondván:

— Bizony rothadt szaga vagyon a király testének!

Ám a gonosz beszédű embernek álla azon nyomban hátra ferdült, úgy hogy visszafordítani nem tudta. Akkor igen megrettenvén, siránkozni kezdett és szánta-bánta bűnét mondván:

— Mely gonoszul vétkeztem Istennek szentje ellen!

És ugyan a szent király közbenjárására álla visszafordult, ám a forradásnak helye mind holta napjáig megmaradt ajakán.

Isten pedig a kegyes királyt megajándékozta hatalommal, hogy

minden hozzá folyamodókhöz mennyei segítséggel lehessen. Azért is a vakoknak látást, a némáknak szólást, a sántáknak járást adott, csonkákat, poklosokat meggyógyított és a nyomorúságokban és szorongattatásokban sínylődőket megvigasztalta.

Történt, hogy valamely szegény leányzó hallván híret szent László sírjánál esett jeles csodáknak, maga is bizodalommal oda zarándokolt, mivelhogy születése óta vak volt, mind két szemére. És ottan buzgón imádkozván, tüstént visszanyerte szeme világát.

Más nemes leánynak oly erős szeme fájása volt, hogy soha már annak gyógyulását nem reményiette. Elmenvén annakokáért a szent király koporsójához, nagy fogadást tett ottan és nagy sírással könyörgött. Es íme fejből mind húsostul kiestek szemei a kezébe. Akkor igen megriadott és si költött. A nép pedig oda futván látta, hogy a leánynak testi szemei markában vannak és újonnan való szemeket adott neki Úr Isten szent László királynak érdeméért. Ottan azért nagy szóval dicsérték az Úr Istent és a szent királyt.

Második István király idejében volt egy jámbor nemes vitéz, ki igen megszorulván zálogul adott egy nagy becses ezüst tálát valamely ispánnak. A tálát pedig örökségben vette atyjától, ki azt szent László királytól kapta. Az ispán pedig gonosz kívánságból hamisságra vetemedett mondván, hogy a tál övé volt, csak ellopták tőle. Annakokáért nem akarta azt visszaadni a nemes lovagnak.

Elmentek hát Walter váradi püspök elébe, hogy igazságot tenne közöttük. A püspök pedig bölcs ember lévén és nyilván ösmervén a szent királynak érdemét ekképpen ítelt:

— Menjetek mostan és helyezzétek a tálát a szent királynak sírjára. Ottan majd az Úr igazságot teszen, vájjon kit illet a tál törvény szerint.

Akkor valóban helyezték az ezüst tálát szent László király sírjára. Es az álnok ispán oda lépven, fel akarta venni azt onnan, ám tüstént összeesett, mint a holt és elvitték onnét. A szegény jámbor nemes pedig nagy alázatossággal a sírhoz járulván felvette a tálát és buzgó hálaadással házába ment.

Mivelhogy tehát oly sok jeles csodák estek a szent király sírjánál, száz esztendő múltán a pápa László királyt a szent hitvallók sorába iktatta. Eme fényes nagy ünnepséget ugyancsak jeles csodákkal tette az Úr emlékezetessé. Azon napon és órában, mikor ő szentséges voltát ki-

hirdették, nagy szép fényes csillag tűnt fel az égen ő szent testének felette és ottan ragyogott két óra hosszat, a várbéli népek pedig mind nagy isteni félelemmel és lelki örömmel szemlélték.

És az napon nagy mise idején hoztak a templomba egy gyermeket, kinek sem kezei sem lábai nem valának, csak néminemű feldagadott csomók azoknak helyén. A jámbor hívők pedig bízván a szent király érdemében buzgón imádkoztak érte és íme a gyermek mindeneknek szeme láttára teljességgel meggyógyult s ép kezeket és lábakat nyert. Látván pedig a nagy csodát, hálát adtak Úr istennek és kegyes szent királynak.

Sok idő múltán történt, hogy mikor Nagy Lajos király Moldvában a tatárok ellen hadat viselt és azok már igen szorongatták a magyar sereget, szent László király fölkelte sírjából s lóra pattanván ott harcolt a magyarok élén rettenetes csatabárdjával, melynek senki nem állhatott ellent és kivívta a diadalmat. És valahányszor mi őseinknek a pogányokkal támadt hadakozások, szent László király mindig eltűnt a váradi templomból és harmadnapon, hogy győzedelemre segítette népét, átizzadtan lelték a sírban szent testét őrei.

Zsigmond király idején felállították ércből öntött lovas képmását Váradon. Ez ércből öntött ló szokta vinni a szent királyt csatába, valahányszor sírjából fölkelte. Mikor szent László kilépett sírjából, a ló meg-rázkódott és megelevenedvén hátára vette a királyt és vitte a csatába.

Isten pedig nagy csodát tett a szent királynak földi testével, mivel-hogy épségben megtartotta fejét, melyet remekmű tartóba foglalván a váradi templomban őriztek. Történt pedig, hogy nagy tűz hamvasztotta el a templomot és megolvasztott abban mindennemű arany és ezüst edényeket, köztük szent László ereklyéjének tartóját is. Am a szent ereklye maga semmi kárt nem szenvedett, hanem teljes épségben maradt s még a füstnek nyoma sem látszott rajta. E jeles szent ereklyét mai napiglan őrzik a győri székesegyházban.

Magyar népe mind éltig híven tiszteli nagyságos emlékezetét, magasztalván őt jeles énekekben ekképpen:

Idvez légy kegyelmes szent László király,
Magyarországnak édes oltalma,
Szent királyok közt drágalatos gyöngy,
Csillagok között fényességes csillag!

SZENT ERZSÉBET

MIDÓN HERMANN, Thüringiának fejedelme, Urunk szüleié, sének 1209- esztendejében Wartburg nevezetű várában múltatott, jöttek oda azon időknék legjelesb hegedősei, kik is versenyre keltek, melyik volna közülök legkülönb. Ám nem tudván megegyezni, küldöttek Erdélyországba bizonyos Klingsor nevezetű mesterhez, hogy bírójok lenne. Ez pedig fölöttébb járatos volt minden tudományokban, de iegkivált a csillag, vizsgálásban.

Megérkezvén tehát Klingsor mester Eisenach városába, mely a fent mondott Wartburg várának aljában volt, valamely estén a kertben múltáván igen szorgosan vizsgálta a csillagok járását. Jöttek akkor hozzá sok nemes urak és fő emberek, kik kérdezték, vájjon mely jeles dolgokat lát a csillagokban? Ő pedig felelte nekik:

— Ujdon és egyben vígasságos dolgot hirdetek nektek: íme szép csillag kél Magyarország felett, mely szerte hinti fényességét mind egész világon. Örvendezetek hát eme hírnek, mivelhogy Magyarország király, néjának leánya született ez éjjelen, ki Erzsébetnek fog neveztetni. Szent leszen e gyermek és szentsége vigaszára s örömére leszen mind egész keresztény világnak!

Az időben pedig Magyarországon második Endre volt a király, felesége pedig merániai Gertrúd. És történt valóban, hogy a Klingsor mestertől mondott napon és órában a királyné leánygyermeket szült, ki a szent keresztésben Erzsébetnek neveztetett. Atyja és anyja igen örvendeztek

MAGYARORSZÁGI SZENT ERZSÉBET.

Idősebb Holbein festménye.

születésén, mely valóban áldására volt mind egész országoknak. Mivel-hogy e gyermek születése idején békesség lón az országban, az emberek feledték a káromló és átkozódó szavakat, az Úr pedig bőséges terméssel áldotta magyarok földjét.

Hermann fejedelem akkor ilyképpen töprenkedett magában: „Bár csak egykoron fiamnak adatnék e jeles gyermek hites feleségül!“ Annak-utána hívatta hűséges fő emberét, kinek neve volt Varilla Walter és mondá neki:

— Lóra ülven menj követségbe Endre királyhoz és kérjed tőle, adná leánykáját fiamnak, Lajosnak jegyesül.

Útnak is indult Walter számos lovagok, nemes apródok és nemes hajadonok kíséretében s megjelentette Endre királynak ura üzenetét. Endre király pedig tanácsot tartván végezetül hirdette határozatát, mely szerint nehéz szívvel ugyan, ám Istennek akaratjában megnyugodva, oda-adja leányát, Erzsébetet, hogy majdan hitvese legyen Lajosnak.

És akkor három álló napon és éjjelen által vígadoztak a királynak udvarában, annakutána pedig öltöztették Erzsébetet aranyhímes selyem ruhába és vert ezüst bölcsőbe helyezvén gazdag ajándékokkal küldötték őt Thüringiába. És mondá a király Walternek:

— Lovagi becsületedre bízom legfőbb kincsemet, Erzsébetet.

A lovag pedig felelte:

Ötalmamba veszem őtet és megőrizem hűségesen.

Megtérvén pedig Wartburg várába általadta a leánykát Hermann fejedelemnek, ki is nyomban nagy ünnepséggel eljegyezte őt fiának. Volt pedig ekkor Erzsébet négy esztendő, Lajos pedig tizenegy. És innen fogva ők ketten többé nem váltak meg egymástól és egymást testvérnek nevezték.

Adott pedig a fejedelem hét nemes hajadont Erzsébetnek társakul, kikkel játszadoznék. És hahogy Erzsébet játékban megnyerte tőlük a csip-csup üveggyűrűket, mikért játszottak, bizony visszaadta nekik, nehogy megszorodjanak, de cserében követelte, hogy minden gyűrű fejében egy-egy Üdvözlégy Máriát mondjanak. Merthogy igen szelíd szívű gyermek volt és fölöttéb szerette Istent és ő dolgait.

Valahogy szerét ejthette, úgy irányozta játék közben ugrádozásait, hogy végezetül mindig a kápolnába jutottak. És ilyenkor Erzsébet hirtelen odafutott az oltárhoz, nagy zsoltárkönyvet fogott kezébe és buzgón imádkozott abból, holott még olvasni nem tudott. Másszor Istennek szabad

ege alatt imádkozván a leányokkal, megeredt a zápor. Ám ők csak tovább folytatták az imádkozást és íme, egyiknek ruhája sem nedvesedett meg.

Történt akkor, hogy Gertrúd királynét megölték alattvalói, kevés idő múltán pedig meghalt Hermann fejedelem. Ennek halálát, ha lehet, még inkább fájlalta Erzsébet, mint anyjának megöletését, mivelhogy a fejedelem valóban édes leánya gyanánt szerette őt. Mostan jegyese, Lajos lett az országnak fejedelme, azonban ifjúsága miatt Zsófia fejedelem-asszony kormányozott, ki is rossz szemmel nézte Erzsébet buzgóságát és ájtatosságait. Ugyancsak a szépséges Ágnes hercegnő, Lajosnak testvére, s más udvarbéli nemes asszonyok és hajadonok is nehezteltek reá szüntelen jámbor gyakorlatai s alázatossága miatt. Mondotta is neki Ágnes hercegnő:

— Szolgáló leánynak születél te bizony, nem fejedelemasszonynak!

És mind igen csúfoltak rajta s mindenek füle hallatára is gúnyolták, holott a jó Hermann fejedelem életében gondolattal sem merték őtet bántani.

Történt egyszer, hogy Nagy Boldogasszony napján mind az egész fejedelmi udvar lement Eisenachba a nagy templomba és Zsófia fejedelem-asszony rendeletére Erzsébet is arannyal vert selyem ruhát öltött s drágakövekkel kirakott arany koronát illesztett fejére, miként fejedelmi hajadonhoz illik. Mikor pedig lefelé mentek a templomba, ím szembe jött velők egy koldús ember és alamizsnát kért. Mivel pedig Erzsébetnél semmi nem volt, mit néki adhatott volna, levette egyik arany hímes vállszalagját és titokban odacsúsztatta a koldús kezébe.

Látván pedig ezt egy lovag, nyomban utána eredt a koldúsnak és megvásárolta tőle a szallagot három aranypéNZért. És annakutána valahányszor tornára kiállott, sisakja mellé tűzte és minden bajvívásban győzedelmet aratott s elmenvén a keresztes háborúba, ott is igen jelesül vitézkedett és dicsőséggel tért meg honába. Ezt pedig mind szent Erzsébet szallagjának köszönhette.

Hogy akkor tovább mentek és beléptek a templomba, mind térdre hullottak és Erzsébet buzgón elmerült az Úr szenvedésének szemléletébe. És ekként fohászzkodott:

— Ő édes Jézusom, íme itt függesz előttem, vérrel szennyezett, tövissel koronázottan. Ő jaj, mely méltatlan asszonyi állapot vagyok én, hogy arannyal és drágakövekkel ékesítem magamat szent színed előtt. Bizony nem szerettelek téged elegendőképpen!

És akkor elhagyta ereje és elájulván a földre bukott. Hogy pedig magához tért, levette fejről koronáját s a földre tette és leborulván úgy imádkozott. Igen megbotránkoztak akkor ezen a nemes asszonyok és hajadonok, a fejedelemasszony pedig pirongatta őtet mondván:

— Elment-é eszed, Erzsébet, hogy paraszt módjára a porba borulsz és koronádat a földre teszed? Nem illendő így cselekedni fejedelmi hajadonnak!

Erzsébet pedig zúgolódás nélkül fogadta a feddést és felelte:

— Asszonyom, bocsáss meg nekem, én szegény bűnös vagyok, ki nem méltó arra, hogy a föld hátán hordozza.

Akkor az udvari népek minden módon mesterkedtek, hogy Erzsébetet, ki olyannyira semmibe vette a fejedelmi méltóságot, visszaküldjék hazájába s Lajos fejedelemnek szívét tőle elfordítsák. Ám az ifjú fejedelem testvére gyanánt szerette őt és minden gondolatjában véle foglalatoskodván, szüntelen elhalmozta szeretetének jeleivel és bizonyágaival. Egyszer pedig, hogy elfeledett ajándékot hozni neki valamely útvjáról, szegény Erzsébet már-már azt vélte, hogy jó testvére szívét valóban elfordították tőle az álnok udvari népek mesterkedései. El is küldötte hát Waltert, ki atyja gyanánt ótalmazta őt, hogy megtudakolja a fejedelemtől szándokát. Elmenvén tehát Walter az ifjú fejedelemhez mondá neki:

— Nagy jó uramnál kérdést kívánnék tenni, ha meg nem neheztelne érette.

— Szólj egész bizodalommal, — felelte Lajos.

— Mi szándoka vagyon nagy jó uramnak Erzsébet kisasszonnyal, kit én hoztam? Vájjon hitvesül fogadja-e őt, avagy visszaküldi atyja urához?

Akkor a fejedelem kinyújtván kezét odamutatott valamely magas hegy irányában és mondá Walternek:

— Látod-e ama magas hegyet? Hahogy lábától csúcsáig színaranyból volna s mind nékem adnák, akkor sem hagynám el Erzsébetet, kit a földön mindennél jobban szeretek s bármit is mondjanak róla gonosz nyelvek, én őt a világ minden kincséért oda nem adom és bizony hites feleségemmé teszem.

— Engedi hát nagy jó uram ezt néki megjelentenem?

— Menj csak, Walter és jelentsd meg neki mind ezeket, hűségemnek bizonyságául pedig vidd el neki e tükröt, melynek visszáján az isteni Üdvözítő képe ékeskedik.

Szent Erzsébet pedig meghallván Lajosnak üzenetét és látván a kedves ajándokot, igen megvigasztalódott és nem törődve azon túl a bántalmakkal, Istenre bízta magát és valóban meg nem csalatkozott.

Mikor pedig Erzsébet elérte tizenkettedik esztendejét, Lajos meghatározta a menyegző napját. Akkor Erzsébet, holott testvére gyanánt szerette az ifjú fejedelmet, leborulván ekként imádkozott:

— Uram Jézus Krisztusom, te tudod, mely igen kívántam volna örökös szüzességben tölteni életemet. Ám atyám uram s anyám asszonyom ide adtak engemet jövődöbeli hitves társául eme jeles fejedelmi ifjúnak, nekem pedig kötelességem engedelmeskedni nekik. Annakokáért add meg nekem, hogy e házasságban kedved szerint és dicsőségedre élhessek!

És akkor megtartották a menyegzőt, nagy ünnepségekkel és lovagi tornákkal és fényes templomi szertartásokkal. Utána pedig a fejedelem és ifjú hitvese szeretetben és gyöngédségben éltek és leikök tisztasága és vidámsága ragyogott testök ritka szépségében.

Lajos minden szabadságot megadott hitvesének az ájtatosság és irgalmasság gyakorlásában s maga is segítette és gyámolította őt jámbor műveiben. Erzsébet pedig minden időt, mit férje urától és szegényeitől elvonhatott, buzgó imádságnak szentelt. Még éjszaka is fölkelt ágyából, hogy a hideg kövön leborulván Istennel társalkodjék. Hahogy Lajos fölébredt, visszavezette őt ágyában és mondá neki:

— Kedves nővérem, kíméljed magadat és nyugodjál kevésse.

És megfogván kezét, erősen tartotta, mígnem elszunnyadott.

Akkor Erzsébet, nehogy máskor oly mély álomba merüljön, hogy imádságát elmulassza, parancsolta Ysentrud nevezetű frajjának, hogy minden éjszaka bizonyos órában meghúzza lábát, hogy fölébressze. Az pedig parancs szerint cselekedett és fölébresztette őt, Erzsébet pedig sanyargatta testét és buzgón imádkozott, hálát adván Istennek, hogy télben-fagyban szegény jászolban e földre szállott az emberi nem üdvösségére.

Történt pedig valamely éjszakán, hogy Ysentrud megtévedett és a fejedelemnek lábát húzta meg. Akkor Lajos fölébredvén, megértette hitvesének jámbor szokását és semmit nem haragudott.

Házasságukat Isten három leánnyal és egy fiúgyermekkel áldotta, kinek Hermann volt neve s ki atyja után az országnak fejedelme lön. Egyik leányát a brabanti herceg választotta hitveséül, másik leányát

pedig maga ajánlotta fel Istennek. Történt ugyanis, hogy férje ura nem lévén honn, Erzsébet vezeklő inget öltött és karjára vévén kis leányát, elvitte a kitzingeni kolostorba, hol is az idő múltán felvette a fátyolt. Volt pedig mind két leányának neve Zsófia. Harmadik leánya, ki a jó fejedelem kora halála után született, a Gertrúd nevet nyerte a szent keresztségben.

Erzsébet keményen sanyargatta testét, legékesb ruhája alatt is szeges övét hordott, szolgálóit pedig gyakorta kényszerítette, hogy megkorbácsolják liliom testét, annakutána pedig vidám arccal tért vissza férje urához avagy az udvari népek közé. Csak oly eledelekből evett, melyekről bizonyosan tudta, hogy férje javainak jövedelméből vásároltattak, nem pedig a szegény jobbágyok adójának verejtékes garasaiból. A legbővebb vendégségben is tudta módját, hogy megtartóztassa magát és gyakorta oly igen ügyesen mesterkedett, osztogatván és kínálgatván az ételeket és parancsokat adván a szolgálóknak, hogy maga egy falatot sem evett. Másszor történt, hogy férje nem lévén honn, Erzsébet semmi eledelt nem lelt a kamarában, miből nyugodtan ehetett volna, mint egy darab száraz fekete kenyeret. Fogta tehát azt és meleg vízbe áztatván, megelégedett vele.

Ugyancsak magányosan lévén honn, éppen ebédjénél ült, mely állott vízből és száraz kenyérből, mikor férje ura hirtelen megérkezett és szomjazván mondá szerette hitvesének:

— Adj bort innom serlegedből.

— Ím igyál, én jó uram, — mondotta Erzsébet és odanyújtotta a serleget.

A fejedelem pedig ivott belőle és holott tiszta víz volt abban, mondá:

— Honnan vagyon pincénkben ily jeles borunk?

Mondá erre a főpohárnok mester:

— Nagy jó uram, víznél egyebet én nem adtam a fejedelemasszony elébe.

Akkor Lajos megismerte ebben az isteni kegyelem jelét és hitvese jámborságának jutalmát.

Erzsébet szüntelen gondja volt a szegények és ínségesek nyomorúságának enyhítése. Azoknak adta minden pénzét, ruházatát, maga kezével szőtt és font nekik és ruhákat varrt. Azoknak hordozta a fejedelmi éléskamra minden ételmét, meglátogatta őket kunyhóikban, kifizette adóságaikat, gyámoltotta újszülötteiket, utolsó útjokra kísérte halottaikat.

Maga inkább sóialan és ízetlen főzelékekkel táplálkozott, de kamarájának és a fejedelmi asztalnak minden jó falatját a szegényeknek vitte. Történt, hogy egy napon kenyeret, húst, tojást és más eledeleket vitt köpenye alatt és meredek és kanyargós ösvényeken haladt a várból a város irányában, nehogy az udvari népek meglássák. Férje-ura pedig éppen akkor tért meg a vadászatról és ama meredek és magányos ösvényen szemben jött vele. Megpillantván pedig hitvesét, ki igen görnyedett a nagy teher alatt, szólott hozzá ekképpen:

— Kedves testvérem, mely súlyos terhet hordozol köpenyedben?

És megfogta annak végét, hogy szétvonja, de Erzsébet igen szorította melléhez és mosolyogván, szelíden felelte:

— Rózsák vannak csupán ölemben, édes uram, semmi egyéb.

Akkor Lajos szétvonta a köpenyt és íme: valóban teli volt az piros és fehér rózsával, de mind oly gyönyörűsége szép virág volt az, minőt a fejedelem még világéletében nem látott. Igen csodálkozott akkor, mivelhogy télvíz ideje volt, holott rózsák sehol nem nyíltak.

És felpillantván látta, mely igen megzavarodott szerette hitvese, kinek feje fölött nyomban ragyogó kereszt jele tűnt fel. Mondá akkor Lajos:

— Menj és folytasd békével utadat!

Maga pedig elvett a rózsákból egyet, melyet holta napjáig ereklye gyanánt őrizett. Ama helyen pedig, hol hitvese fején a kereszt jelét látta, örök emlékezetül faragott kőből keresztet állíttatott.

Kiváltképpen a betegek ápolásában buzgólkodott, azok közül is nagyobb szeretettel gondozta a bélpoklosokat és fekélyeseket, kiket mindenki messze elkerült. Történt egyszer, hogy bizonyos Illés nevezetű bélpoklos oly igen siralmas állapotra jutott, hogy ápolásától mindenki igen vonakodott, varas testétől undorodván. Akkor Erzsébet bevezette őt tulajdon fejedelmi ágyházába, megtisztította testét és megmosta fejét, haját pedig lenyírta, végezetül pedig fektette őt tulajdon ágyába.

Napa asszonya pedig meglátván ezt, nyomban sietett fiához, a fejedelemhez és álnokul forgatván a dolgot, megjelenté fiának mondván:

— Fiam uram, bizony asszonyod szégyent hozott fejedre, mivelhogy idegen férfit fektetett ágyában.

— Nem hiszek én Erzsébetemről ily gonoszságot, — felelte a fejedelem.

— Jöjj hát és lássad magad szemével, — mondotta Zsófia asszony.

Akkor a fejedelem kopogtatott az ágyasház ajtaján és bement, holott bizvást tudta, hogy hitvese semmi gonoszt nem cselekedett. Bemenvén pedig kutatott, hahogy valamit látna. És íme ott volt a veder, melyben Erzsébet a bélpoklost megmosta. Annakokáért mostan igen takargatta, hogy elrejténé urának szeme előtt. Ám az látta, hogy hitvese valamit nagy hirtelen elrejt keblében. Az pedig a betegnek a haja volt, melyet ienyírt. Mosolygott akkor a fejedelem és szelíden kérdezte:

— Kedves testvérem, ugyan mit viselsz kebledben?

— Semmi az, édes uram, csak kis selyem, — felelte Erzsébet igen szégyenkezően.

És nyomban elő is mutatta és íme valóban arannyal általszótt selyemfonál volt a kezében. A fejedelem pedig fölöttébb álmélkodott. És mondá továbbat:

— Kedves testvérem, mi vagyon ama vederben?

Akkor előhozta Erzsébet a vedret is, melyet elrejtett és íme: jó szagok szállottak annak mocskos vizéből, tetején pedig rózsák úszkáltak. Igen megörvendezett ezen az ifjú fejedelem és mondá anyjának:

— íme lásd, anyám, hogy semmi férfit nem leltem én ő nála!

— Menj csak újra és jobban kutassál!

— Valóban, anyám, méltó vagy a büntetésre és rútul vétkezel az én édes feleségem ellen, mivelhogy ő ártatlan minden némű gonoszságban!

Menj csak az ágyhoz, mondom neked, ottan lelsz valakit, kit ő jobban szeret nálad!

Akkor a fejedelem visszament az ágyasházba, szent Erzsébet pedig szeretettel fogadta őt. De Lajos mostan semmit nem szólott, csak odament az ágyhoz és felhajtotta annak takaróját, ha vájjon valóban ottan leli-e amaz idegen férfit. És íme ebben a pillanatban Isten megnyitotta szemeit, mivelhogy a bélpoklos helyében ottan látta feküdni a keresztre feszített Jézus Krisztust, minden vérező sebeivel. És térdre hullott, ekképpen imádkozván:

— Uram, könyörülj rajtam, szegény bűnösön! Nem vagyok méltó kegyelmedre, hogy ily nagy jelet lássak, de add segedelmedet, hogy szent akaratod szerint való ember váljék belőlem!

És akkor Erzsébet férje ura engedelmével a hegynek tövében ispotályt építtetett a szegény betegeknek, melyben isteni irgalmassággal és szere-

tettel gondozta és ápolta őket. Ám alázatosságát minden módon gyakorolta. Nagycsütörtök ünnepén letett minden hívságos földi ékességet és koldus ruhában, avétt sarukban látogatta a templomokat és ugyanezen napon tizenkét szegénynek, köztök poklosoknak is, megmosta lábait s mindegyiket posztó öltözettel, fehér cipóval és tizenkét darab ezüstpénzzel ajándékozta.

A nagypéntekre virradó éjszakát szakadatlan imádkozásban és Urunk kínszenvedéséről való elmélkedésben töltvén, reggel mondá udvari hölgyeinek:

— Ma mindnyájunknak a megaláztatás napja vagyon. Akarom, hogy közületek senki legkisebb tiszteletet se tanúsítsa irányomban.

És magára öltötte előbbi napon használt koldus ruházatát, tizenkét nyaláb durva gyołcsot, kevés tömjént és viaszgyertyákat vévén magához, pór asszonyok módjára mezítláb zarándokolt a templomokba s minden oltár előtt leborulván, egy nyaláb gyołcsot, kevés tömjént és egy viaszgyertyát helyezett oda. Annakutána pedig kiment a piarcra és dús alamizsnát osztott a szegényeknek, mivel pedig senki meg nem ismerte, a nagy sokadalornban igen meglökdösték.

Az időben eljutott híre a szegénységnek Krisztus szíve szerint való apostolához, Assisi szent Ferenchez, ki is levelekben buzdította őt, hogy megtartsa könyörületes kegyességét és elküldötte neki köpenyét, melyet a szent fejedelemasszony drága ereklye gyanánt őrizett. És akkor belépett szent Ferencnek harmadik rendjébe, hogy még nagyobb buzgósággal szentelje életét az irgalmasságnak.

Történt akkor, hogy Endre király fényes követséget küldött Thüringiába, amaz üzenettel, hogy leánya Erzsébet férje kíséretében jöjjön Magyarországra atyja látására és derítse föl életének végső napjait, mivelhogy igen kívánja látni mind kettőjüket. Mikor a fényes követség megjelent Wartburg várában, Lajos észbe vette, hogy hitvese mindenét a szegényeknek osztotta s éppen nincsen egyetlen ékes köntöse vagy ruházata, melyben a magyar fő nemes urak előtt megmutassa magát. Aggódalmában bement tehát hitvesének szobájába és mondá neki:

— Kedves testvérem, íme urak jöttek atyádnak országából, hogy nevében hazádba hívjanak bennünket látására. Bizonyosan tudni kívánják, vajjon fejedelmi módon élünk-e s néked megvagyon-e mindened fejedelem, asszonyhoz illendően? De mostan mely öltözetben lépsz elébök? hiszen

magadat feledvén, csak a szegényekkel foglalatoskodol s mindenedet nekik osztván ily nyomorult öltözetet tartottál magadnak, mely mindkettőnknek szégyenére válik. Mely gyalázat leszen, ha hogy Magyarorszáiban híre megy, hogy ily nyomorult sorban tartalak!

De Erzsébet szelíden felelé:

— Édes uram, ne háborodj meg e miatt, mivelhogy én semmiképpen többé hívságos öltözetekben nem helyezem dicsőségemet. Majd igyekszem oly kedvességgel szólni a hazámbéli urakkal, hogy feledjék hitvány öltözetemet, és úgy megnyerjem tetszésöket, miként ha a legékesebb ruhában volnék.

És megváltván urától nyomban buzgó imádságba merült, utána pedig felöltötte dísztelen ruháját és bement a fogadó terembe. Az urak pedig fölöttébb álmélkodtak nem csupán kedvességén és szelídségén, hanem gyöngyökkel hímzett ragyogó selyemruháján és arannyal vert násfáin és kőszötyűin, valamint hímzett bíbor köpenyén.

Minekutána pedig megváltak a magyar uraktól, Lajos hitvese szobájába sietett és nagy szorongással kérdezte:

— Mit tettél, kedves testvérem, hogy ily fényes öltözetet szerezhettél? Hiszen bizonyosan tudom, hogy semmi nem volt.

Mosolygott erre szent Erzsébet és mondá:

— íme, mely hatalma vagy az Úrnak!

Annakutána valóban meglátogatták Endre királyt, kitől gazdag ajándékokkal tértek meg, minek öröme Lajos nagy ünnepséget szerzett Wartburg várában, férjhez adván Ágnes nevezetű hűgát Henrik osztrák herceghez. E nagy ünnepségen tehát már mind ott voltak a vendégek, de nem lehetett kezdeni a lakomát, mivelhogy éppen a fejedelemasszony hiányzott.

Történt ugyanis, hogy Erzsébet a lakomára menet szemben találkozott valamely meztelen és nyomorult beteg koldússal, ki is a Krisztus nevében alamizsnát könyörgött tőle.

— Testvérem, — mondotta Erzsébet, — mostan igen sietnem kell, mivelhogy mindenk reám várákznak, és ezen felül semmi nincsen nálam, mit adhatnék. Várakozzál tehát béketűréssel és ígérem, hogy a lakomáról dús ételeket küldök neked.

— Nem úgy, nagy jó asszonyom, — rimánkodott a szegény, — mostan adj alamizsnát, mivelhogy elepedek nyomorúságomban. Krisztus szent nevére, könyörülj rajtam!

Erzsébetnek akkor igen megesett rajta a szíve és leoldván válláról drága selyem köpenyét, odaadta a koldusnak, ki is azt nagy sietve összegöngyölvén eltűnt. Erzsébet pedig díszétől megfosztottan, nem mert bemenni a vendégek közé, nehogy férje ura szégyent valljon miatta, hanem visszament szobájába.

Ám az országbíró látta, mit cselekedett Erzsébet és nyomban megjelentette Lajosnak, ki is hitveséhez sietett és mondá neki:

— Kedves testvérem, vajjon nem ebédelsz-e velünk? A vendégek már türelmetlenek és csak reád várunk.

— Kész vagyok mindent megtenni, mit csak kívánsz tőlem, szeretett testvérem, — felelte Erzsébet.

— De hol vagyon köpenyed, melyet viseltél, hogy az egyházba mentünk?

— Valamely nyomorult szegénynek ajándékoztam, kedves testvérem, ám hahogy nincs ellenedre, úgy megyek, ahogy vagyok.

És ekkor megszólalt egyik frajja mondván:

— Asszonyom, idejövet láttam köpenyét a szegen függeni a szekrényben. Nyomban sietek és elhozom.

És kevés idő múltán visszatért a köpennyel, melyet mikor Erzsébet megpillantott, térdre hullott s hálát adván Istennek, bement a vendégekhez, Lajos pedig nyilván látta Istennek nagy kegyelmét, mivelhogy megismerte, hogy maga Jézus Krisztus volt ama szegény koldús, ki próbára vetette szolgálójának irgalmasságát.

Történt pedig, hogy nagy éhínség támadott Thüningiában és a nép oly igen nyomorgott, hogy az erdőkön és mezőkön immár a gyökereket és az oktalan állatok eledeleit gyűjtögette, hogy a pusztulástól menekedjék. S mi több, mindennemű dögök húásával táplálta magát, e miatt pedig nem csupán az éhség, hanem a betegségek is tizedelték.

Ekkor Erzsébet éjjel-nappal csak szerencsétlen jobbágyainak enyhítésével foglalatoskodott. Elsőbben is széjjel osztotta közöttük minden pénzét, ami 600 arany forintot tett, utána pedig megnyitotta a fejedelemnek minden magtárát és éléskamráját és minden áldott nap kilencszáz szűkölködő szegényt gyűjtött egybe várában, kiket minden szükségességekkel elhalmozott. A betegeknek, gyengéknek és nyomorultaknak, kik a hegyre nem mászhattak, maga vitte meg minden nap az ételmet és ruházatot. A fent mondott mellett még két új ispotályt építtetett, az elhagyatott

gyermekeknek is menedéket állított s mind azokat, mind emezeket mindenben maga gondozta és ápolta, semmitől nem undorodván. Gyakorta elvégezte helyettük otthonukban a legalsó szolgálatokat is.

Így történt egyszer, hogy valamely szegénynek hajlékába lépven, az nagy sírva kérte, hozna neki tejet, mivelhogy gyengeségében nem tudja megfejni tehénkéjét. Erre a fejedelemasszony azon nyomban kiment az istállóba s maga kezével próbálta megfejni a tehenet, ám az állat ily gyöngye kezekhez szokva nem lévén, nem engedte jó szándékát végrehajtania.

Másszor térdre borult az ispotályban, hálát adván Istennek, hogy megengedte a szegényeknek szolgálnia. S íme mind, kik ottan voltak, látták, hogy nagy fényesség támad s égi angyal járul Erzsébet elébe és szól:

— Örvendezzel, Erzsébet, mivelhogy kegyelmet találtál a Mindenható színe előtt és ragyogni fogsz, miként a hold mennyeknek országában.

Történt, hogy egyszer a városban lévén, minden némű csip-csup játékszereket, edénykéket, gyűrűket és csecsebecséket vásárolt fogadott gyermekeinek s mindeme dolgokat köpenye alá rejté, Ám a kocsis ügyetlenségéből a kocsi, melyen ment, fölborult, Erzsébet pedig a magas szikláról valamely kőrákásra esett. És íme ő maga semmi sérülést nem szenvedett, a játékszerek közül pedig egy is össze nem törött.

Másszor történt, hogy élelmet vitt a szegényeknek és szétosztván, észrevette, hogy fogyatékán vagyon az és nem jut minden egyesnek, mivelhogy a szegényeknek száma egyre gyarapodott, miközben az élelmet osztogatta. Akkor buzgón fohászkodott Istenhez, hogy segítse meg és íme, ha egy darab kenyeret kiosztott, más foglalta el annak helyét s minekutána mindeneket megelégitett, még sok élelem megmaradt.

Végezetül, hogy az aratás ideje közelgett, azoknak, kik munkára alkalmasak voltak, szerszámokat adatott, hogy a termést betakarítsák és ruházattal is gondoskodott róluk. Kik pedig dolgozni nem tudtak, azoknak legdrágább selyem és bársony köntöseit és arany, ezüst holmiját kiosztván, mindenétől megfosztotta magát, de nem engedte, hogy országában egy is szükséget szenvedjen.

Az időben pedig a fejedelem éppen a császárnál volt s az Ínség már már elmúlt, mikor országába visszatért. Hogy pedig várához közeledett, elébe lovagolt az országbíró és megjelenté neki, mik történtek:

— Nagy jó uram, a nagyságos fejedelemasszony kiüríté minden magtáradat s elpazarlá minden pénzedet, mit gondjaira bízta.

— Csak azt mondd meg nekem, — válaszolta a fejedelem, — vájjon jól vagy-e szeretett hitvesem, mivelhogy mással én nem gondolok. Csak adjon ő annyi alamizsnát, mennyi neki tetszik, az alamizsna nem fog bennünket megrontani.

Mikor pedig Erzsébettel találkozott, megölelte őt és mondá neki?

— Kedves testvérem, mivé lett szegény népünk ez ínséges esztendő alatt?

— Én megadtam Istennek, mi az övé volt, — felelte Erzsébet, — ő pedig megőrizte nekünk, mi az enyém s a tiéd.

És akkor a fejedelem föl alá járt ottan Erzsébet termében, mikor látja, hogy a gabona egyszerre csak oly bőséggben ömlik befelé ajtókon és ablakokon, hogy már vastagon áll lábuk alatt. Hívatja hát a fejedelem a várnak kapitányát és kérdi:

— Honnan jó e temérdek gabona?

— Nagy jó uram, — feleli a kapitány, — oda künn is immár minden magtárunk és tartónk teli vagy gabonával, hogy kicsordul.

És akkor Erzsébet leborult és urával együtt hálát adott Istennek véghetetlen kegyelméért.

Történt akkor, hogy Lajos a császárhoz készült indulni, hogy együtt a Szent Földre menjenek, mivelhogy keresztes hadat fogadtak az Úrnak. Egybe gyűjtötte akkor fő embereit és felfedte előttök szándokát. Azok pedig fölöttébb bánkódtak és igen kérték, maradna honn, de ő semmiképpen nem hajtott szavokra. Elmentek akkor Erzsébethez és kérték, állana melléjük, hogy együtt könyörögvén, meglágyítsák a fejedelem szívét.

Ő pedig megígervén nekik segítségét, előbb Istenhez imádkozott, hogy engedje szentséges szándoka szerint szólania férje ura előtt, azután pedig hozzámenvén mondá neki:

— Kedves testvérem, hahogy nincsen Isten ellenére, maradj velem! Ám az ő szent akaratja ellenére semmi módon nem akarlak visszatartani.

— Kedves testvérem, — felelte Lajos, — bocsáss el, kérlek, szívesen, mivelhogy Istennek adott szavamat nem szeghetem.

— A jó Isten védelmezzen hát és békesség legyen veled! Menj Isten, nek nevében!

Akkor a fejedelem igen megörvendezett és megerősítvén várait, nagy esküt vett híveitől, hogy megmaradnak hitvese hőségében és mindenkoron

óthalmazzák ó'tet. Es erre esküt tett öccse, Henrik s mind a többi fő emberek. A tisztartó pedig elébe járulván mondá neki:

— Nagy jó uram, jól tudom én, hogy a fejedelemasszony mindent eloszt a szegényeknek s nagy Ínségbe dönt bennünket.

— Csak hadd tegye, mit szíve sugall, — mondá a fejedelem, — nékem pedig csupán Wartburg és Neuburg várát tartsa meg, mire visszatérek.

És akkor a fejedelem búcsút vett mind egész háza népétől és országától és hitvesétől is elbúcsúzván, keservesen sírtak mindketten. Adott pedig Erzsébetnek egy szép köves gyűrűt, mely oly természetű volt, hogy ha ura meghal az útban, a kő nyomban kiesik belőle. Zafirkö volt pedig illesztve ama gyűrűbe, a kőben pedig Istennek báránya volt vésvé lobogóval.

Történt pedig, hogy Otranto városánál láz lepte meg Lajost, ki is ottan partra szállván, kevés napok múltán csöndesen elhunyt az Úrban. És az napon kiesett a zafirkö ama gyűrűből és Erzsébet igen megrettent, tudván, hogy jó urát nem látja többé soha, mivelhogy Isten magához szólította.

És a császár igen bánkódott a fejedelem halálán minden fő emberei-vel együtt és bekenték tetemét drága kénetekkel és balzsamokkal és fehér gyolcsba takarták és koporsóba tették, hogy országába vissza vigyék. Hírét vette Henrik herceg is bátyja halálának és megjelentette Erzsébetnek, ki akkor égre emelvén szemeit, nagy áhítattal mondá: Immár nékem is meg kell hálnom e világ szerint.

Akkor Henrik herceg és napa asszonya, Zsófia, parancsolták, hogy nyomban távozzék a várból gyermekeivel együtt és semmit nem engedtek magával vinnie. Erzsébet pedig szent alázatossággal megnyugodván Isten akaratjában, kézen fogta kis fiát és karjára vette leánykáját és kiment Wartburg várából. Vezeklő inget öltött és magára maradván az éjszakában, nagy áhítattal sóhajtotta:

— Uram Jézus, légy az én vezetőm!

Parancsot adott a herceg, hogy senki őt befogadni ne merészelje. Ő pedig nem tudván ezt, bekopogtatott bizonyos fogadóshoz és szállást kért. Az ugyan igen megsajnálta őt, de nem mervén a herceg parancsa ellen cselekedni, rejtekben az istállóba vezette, ottan adván neki szállást az éjszakára.

Reggelre kelvén, bement a szent-ferencrendi barátok templomába,

mivelhogy maga is szent Ferenc harmadik rendjének tagja volt s velők egyetemben hálát adott Istennek, hogy ily szegénységre juttatta:

— Uram, legyen meg a te akaratom! Tegnap még fejedelemasszony voltam, váraim és városaim voltak, ma pedig koldusasszony vagyok és senki nem akar befogadni. Köszönöm Uram hozzám való jóságodat! Ó bár annakelőtte is jobban megismertem volna te szent akaratomat!

Ám gyóntató atyja híret vette nagy nyomorúságának s elvezette őt gyermekeivel egyetemben a kitzingeni kolostor apátnőjéhez, ki is nyomban emberséges szállást rendelt neki s gondoskodván róla, álló esztendeig ottan tartotta, miközben Erzsébet kedve szerint csupán Isten szolgálata-nak élt.

Hallván pedig a bambergi püspök, hogy Erzsébet mily sorsra jutott, hivatta őt magához és vigasztalván, mondotta neki:

— Nincs rendjén örökös gyászban élned napjaidat! Húsz esztendő vagy mind összesen, szép és fiatal és minden jó tulajdonságokkal ékes: emlékezzél hát szent Pál apostol tanácsára, ki mondotta, hogy a fiatal özvegyek újból férjet válasszanak és te is hasonlóképpen cselekedjél, íme Frigyes császár kéri kezedet, maga is özvegy ember lévén. Vedd fontolóra, mely nagy tisztesség ez reád!

Így szólott pedig vele, mivelhogy unoka húga volt a fejedelem asszony. Mondá akkor Ysentrud a püspöknek:

— Kérlek, püspök atyám, ne szomorítsad asszonyomat!

Erzsébet pedig szelíden felelte a püspöknek:

— Atyám, fogadást tettem az én Uram Jézusomnak, hogy netalán az én jó uram meghal, soha más férjet nem veszek magamnak. Inkább lemetszem orromat, hahogy erőszakkal kényszeríteni akarnál, mivelhogy rút lévén, senki nem fog feleségül kívánni.

Annakutána történt, hogy Lajos holt tetemét visszahozták országába és mind az egész nép nagy gyászba borult és az országnagyok és fő papok mind egybegyülekeztek, hogy néki a végső tisztességet megadják. És mikoron már sírba akarták helyezni, szent Erzsébet odatérdelt a koporsó mellé s égve emelvén szemeit, ekként imádkozott:

— Én Uram és én Istenem, köszörülj keserűségemen. Ha meghagyta volna őt nekem, híven szerettem volna életem fogytaig. Ám hahogy nem akarta, íme néked áldozom őtet s kérlek, köszörülj rajta és vezesd őt a te mennyei boldogságodba!

Isten pedig meghallgatta jámbor szolgálójának könyörgését és lélekben elragadta őt. És akkor oly fényesen ragyogott ábrázata, hogy senki rátekinteni nem bírt és angyalok jöttek hozzá és szólották:

— Amit kértél, megadta néked az Úr!

Akkor Erzsébet ismét magára eszmélt és mosolyogván hálát adott az Úrnak és a Boldogságos Szűz Anyának. Napa asszonya pedig nem tudván arról, mit Isten az ő angyala által Erzsébetnek kinyilatkoztatott, mondá neki:

— Bizony utolér téged Istennek büntetése, mivelhogy álnokságodban ím örvendezel uradnak holtán!

Erzsébet pedig semmit nem szólt, csak kérte Istent, hogy világosítsa meg napa asszonyának elméjét. A fejedelmet pedig akkor nagy dísszel és tisztességgel eltemették és általvitték Reynhartsbrunnba, a bencés atyák kolostorába.

Mostan szent Erzsébet maga kedve szerint kívánta rendezni életét, de Varilla Walter úr, ki néki fő ótalmazója volt, nem nézhetvén asszonyának nyomorúságát, elment Henrik herceghez és számadásra vonván őt mondá neki:

— Herceg úr, mi bizony veled egyetemben esküt tettünk megholt jó urunknak, hogy hitvesének híven szolgálunk és őt ótalmazzuk. És mostan szófia beszéd a mi eskünk, mivelhogy a fejedelem asszony nagy nyomorúságban sínylődik! És ki vagyon üldözve mind gyermekeivel egyetemben az országból, holott elsőszülött fia nyilván ez országnak örökös ura Isten és törvény szerint.

Henrik herceg igen megrettent Walternek kemény beszédére és a császár haragjától is félvén mondá neki:

— Jól tudom én, hogy mind az egész német földet odaadhatnám Erzsébetnek, ő bizony mindent elosztana a szegényeknek s magának semmit nem tartana. Ám gyermekei a mi atyánkfiai s annakokáért rendelem, hogy visszaadassanak nekik váraik és városaik, elsőszülött fiának pedig ím általadom az uralkodást, mely őt megilleti.

Walter tehát elmenvén szent Erzsébethez megjelenté neki a herceg határozatát. Mondá akkor szent Erzsébet:

— Nem kívánok én semmit, mint hozományomat és gyermekeim örökségét.

Akkor kifizettek neki a kincstárból tízezer márkát, ő pedig messze

földön hirdettette, hogy ha ki alamizsnát kíván, jöjjön hozzája, de kétszer senki alamizsnát ne vegyen, mivelhogy kemény büntetésben leszen része.

Ki is osztotta akkor mind a tízezer márkát. És történt, hogy valamely asszony kétszer járult elébe és kétszer vett alamizsnát. Ám szent Erzsébet észrevette az asszonynak álnokságát és mondá neki:

— Miben telik néked legnagyobb örömed?

— Dús hajamban, — felelte az asszony, — melyre igen büszke vagyok.

— Tudd meg hát, — felelte szent Erzsébet, — hogy büntetésből elveszem tőled.

És valóban rendelte, hogy nyomban levágják az asszonynak haját.

Minekutána pedig mindenét kiosztotta a szegényeknek, szent Erzsébet megint nagy ínségben maradt gyermekeivel. Megjelentették akkor királyi atyjának Magyarországra, mely nyomorúságban vagyon asszonyleánya. Elküldötte akkor hozzá főfő embereit nagy kincsekkel és ajándékokkal és ama paranccsal, hogy szegény leányát hazájába visszahozzák. Megérkezvén tehát Thürmgiába, Henrik herceg elébe járultak, nála tudakozdván Erzsébetről. Ő pedig mondá nekik:

— Megmutatom nektek Erzsébet hűgomat, kinek elméje bizonynal meghibbant.

Erzsébet pedig minden fejedelmi ruháját régen a szegényeknek adta, maga pedig durva öltözetet viselt s ebben igen örvendezett. Bemenvén pedig hozzá atya követei, éppen a rokkánál lelték, amint nehéz munkával dolgozott a mindennapi kenyérért. Szólott akkor az egyik fő nemes úr:

— Királyi vérből született asszonynak bizony nem illendő durva ruhát szőnie!

Akkor Erzsébet megismerte a nemes urakat, hogy atyjának küldöttei és nagy nyájassággal fogadván őket mondá nekik:

— Mit gondoltok, vájjon ki vagyok én? Szegény bűnös asszony vagyok bizony, ki soha nem tartottam meg híven Istenemnek parancsolatait.

Szólott pedig egyik a fő emberek közül:

— Nemes fejedelem asszony, jöjj velünk haza szeretett atyádhoz és bírjad országodat és örökségedet.

Felelte pedig Erzsébet:

— Reményelem, hogy bírom atyámnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak örökségét mindörökké.

És semmiképpen nem akart velők menni, úgy hogy azok dolguk végezetlen tértek meg Magyarországra.

Mikoron pedig eljött az ideje, hogy szent Erzsébet a mennyei hazába költözködjék, megjelent neki a mi Urunk és mondá:

— Leányom, jöjj társaid közé. Atyám ültetni kíván téged nagy tisztességgel az üdvösségnek trónusára.

Bement akkor hozzá gyóntató atya és Erzsébet mondá neki:

— Atyám, im nálam volt az Úr, ki hívott engem mennyek országába. Egek én az iránta való szeretetben s annakokáért kérlek, hallgasd meg utolsó gyónásomat.

Konrád atya pedig, mert ez volt gyóntatójának neve, meghallgatta gyónását és feloldozván őt, erősítette utolsó útjára az Úrnak szent testével. Annakutána pedig letérdelvén ágya fejénél, mondá neki:

— Kedves leányom, bocsásd meg nékem, ha mit ellened vétettem és kérlek, imádkozzál érettem Istennél.

— Kelj fel, atyám, — felelte Erzsébet, — mi egyenlő jutalmat nyerünk Istentől.

Sok ideig feküdt ágyában, a forró láz pedig emésztette, de ő szüntelenül vidám volt és imádkozott. Egy napon ágyában feküdvén a fal felé fordult, miként ha aludnék. A frajj pedig, ki mellette vigyázott, egyszerre csak mondhatatlanul édes éneket hallott a beteg felől. Mikor pedig Erzsébet megfordult s felveté szemét, mondá neki amaz:

— Ó asszonyom, mely kellemesen daloltál az imént!

— Úgy hát te is hallottál valamit? — kérdezte Erzsébet.

— Bizony csoda éneket hallottam.

— Megmondom neked: gyönyörű madárka jött hozzám és a fal felől mellém helyezkedvén oly gyönyörűségesen dalolt, hogy magam is vele énekeltem. Annakutána pedig kijelentette a madárka, hogy három nap múltán meghalok.

Akkor megértette amaz asszony, hogy bizonyly őrző angyala volt a kis madár, ki meghozta neki a mennyei boldogság közeledtének jó hírért.

Ama napon, melyet előre megmondott, egybegyűltek ágyánál mind>kiket szeretett, ő pedig vigasztalta őket mondván:

— Jeruzsálem leányai, ne sírjatok fölöttem, inkább sírjatok magatok fölött.

Kevés idő múltán mondhatatlan édes ének hangzott ágya felől s midőn megkérdezték, ha ő énekelt-e, felelte:

— Nem hallottátok azokat, kik velem énekeltek?

És ekkor bizonynal már a mennyei szeráfok énekét hallotta.

Nem sokkal utóbb fennszóval kiáltott:

— Távozz tőlem, gonosz, én neked ellent mondtam!

Éjfél idején arca oly ragyogóra vált, mint a nap s a többiek szemei alig tudták állani a nagy fényességet. Ő pedig lélekben elragadtatott és hajnal tájban halk szóval mondá:

— íme, ez amaz óra, melyben Jézus született. Ki a világot megváltotta, bizonynal megvált engem is. íme gyöngye vagyok ugyan, de semmi fájdalmat nem érzek, miként ha beteg sem volnék.

Végezetül felkiáltott:

— Ó Mária, jöjj segítségemre! Ím az Úr szólít a mennyei nászra!

És halk szóval suttogván:

— Csend! Csend! — édes álomba szenderedett és boldogságos mosoly, gással kilehelte szent lelkét, mely is angyalok szárnyain a mennyei örömköbe szállt, hogy ottan elvegye jutalmát minden jóságáért és gyötrelmeiért. Holt teteméből pedig azon nyomban mennyei jó illat áradott.

Akkor a nép seregestül tódult koporsójához, hogy legalább holtában még egyszer lássa a szent asszonyt, ki annyi jót cselekedett mindennel. Négy álló napon által kiterítve feküdt holt teteme, arca pedig leplezetlen volt, hogy mindenképpen láthatták. És Isten nagy csodát tett vele, mert mind arca, mind egész teste az ifjúság minden fényességében és szépségében ragyogott s oly gyönyörűséges volt, mint soha életében. Huszonnégy esztendő volt akkor szent Erzsébet mind összesen, halála pedig esett az Úrnak 1231. esztendejében, szent András hava, azaz november hó 19. napján, melyen mai nap is emlékezete ünnepeltetik.

Amaz éjszakán pedig, mely a temetés előtt volt, a szomszéd kolostornak fejedelem asszonya, ki testvéreivel a holttestnél virrasztóit és zsolozsmákat énekelt, mennyei gyönyörűséges éneket hallott, melyen is igen álmélkodott. Kimenvén tehát testvéreivel, a templomnak fedelén ismeretlen madarak nagy seregét látta, mely csudálatos zengéssel soha nem hallott szépséges énekeket dalolt.

Nyilván megértették akkor a jámbor testvérek, hogy Istennek angyalai voltak e madarak, kik mennyekbe emelvén szent Erzsébet lelkét, visszatértek és megadták szent tetemének is a végső tisztességet.

Szent Erzsébet asszony már földi életében számos csodát művelt: meggyógyított egy bénát, kiüzte a gonosz lelket egy megszállottból, visszaadta hangját egy némának s megnyitotta szemét egy szegény koldusnak, ki születésétől fogva vak volt. Ám még több csodát művelt haló porában.

Történt, hogy a reynhartsbrunni kolostorban, melyben Lajos fejedelem holt teteme nyugodott, élt egy világi testvér, Volkmár nevezetű, ki molnár volt s igen buzgó és szigorú életet élt: így vas vértet hordott, hogy teste kívánságait joházza. Egyszer is mesterségében foglalatoskodván a malomnak szárnya úgy megcsapta karját, hogy az tüstént eltört. Ám ő béketűréssel viselte nagy szenvedéseit.

És ama napon, melyen szent Erzsébet visszaadta tiszta lelkét Teremtőjének, a molnár testvér kolostorában virrasztóit, igen szenvedvén karjának fájdalma miatt. Egyszerre mondhatatlan fényességben megjelent előtte szent Erzsébet és mondá:

— Mit csinálsz, jó testvérem, Volkmár, s mint érzed magad?

Az pedig ugyan elvakított a mennyei fényességtől, de megismervén szent Erzsébetet felelte:

— Hogyan van az, asszonyom, hogy te, ki mindig oly nyomorult öltözetben jártál, ma ily fényes ruházatot viselsz?

Ez onnét vagon, — felelte szent Erzsébet, — hogy más életbe jutottam e földről.

És megérintvén a molnár testvérnek karját, az nyomban meggyógyult.

Sírjánál pedig sok terhes nyavalyákban sínylődő szerencsétlen, siket, sánta, vak, bélpoklos, inaszakadt meggyógyult, hahogy hozzája buzgón imádkozott.

Volt pedig Marburg városában bizonyos Henrik nevezetű ember, kinek szemei oly igen meggyengültek, hogy útját mindig elvételte, miért is társai sokat gúnyolták őtet. Végezetül hogy egészen megvakult, vezetőt fogadván, vezettette magát szent Erzsébetnek sírjához és két szál gyertyát helyezvén arra ekként imádkozott:

— Szent asszonyom, Erzsébet, gyógyítsad meg szemeimet s én fogadom, hogy minden esztendőben erőmhöz mérten pénzt áldozok ispótyódnak.

Alighogy imádságát végezte, nyomban meggyógyultak szemei és látott. Történt pedig ez szent Erzsébet halála után tizenötöd napon.

Valamely szegény asszonynak meghalt egyetlen fia. Elmenvén tehát szent Erzsébet sírjához ekként imádkozott:

— Ó boldog Erzsébet asszony, mért vesztettem el egyetlen fiamat, gyámolítómat, istápotmat? Jőj segítségemre s add vissza ő't nekem!

És a fiúnak szíve azon nyomban verni kezdett.

Más szegény anya, kinek leánya öt esztendő óta hátán és mellén kínos kelésekkel sínylődött, elvitte őt szent Erzsébet sírjához, hol is mindketten három napon által buzgón imádkoztak a leánynak gyógyulásáért. Eltelvén pedig a három nap, az anya igen zúgolódní kezdett, látván, hogy kérése meg nem hallgattatott és mondá:

— Mostan pedig elmegyek s mivelhogy kérésemet meg nem hallgattad, megmondom mindenkinek, ki útban vagyon sírod felé, hogy visszaforduljon, mivelhogy hiába jő hozzád.

El is ment Marburg városából és másfél mértföldet gyalogolván, leányát oly igen kezdték gyötörni a fájdalma, hogy kénytelen volt megállani valamely kútnál, hol a leány álomba szunnyadóit. Fölebredvén pedig a leány szólott:

— Gyönyörűséges szép asszonyt láttam álmomban, ki finom fehér kezével megérintette keléseimet és mondá: „Kelj föl és járj“. És íme, mostan semmi fájdalma nem érzek és meggyógyultam.

Az anya akkor igen megszégyellette magát és leányával egyetemben visszatérvén a szentnek sírjához, nagy könnyhullajtások között hálát adott neki kegyes jószágáért és mind élete fogytaig híven tisztelte szent Erzsébetet.

Sok más jeles csodák estek még szent Erzsébet hathatós közbenjárása miatt, miért is Gergely pápa alig négy esztendőre a szent asszonynak halála után őt a szentek sorába iktatta.

ÁRPÁD HÁZI BOLDOG MARGIT

IKORON az Úrnak 1242. esztendejében a gonosz kutya - fejű tatárok dúlták szép Magyarországot, negyedik Béla jó urunk messze idegen országba futott, hogy mentse föl-ként szent fejét, hites felesége pedig akkor a dalmát tenger mellett Kiissza várában vonult meg. Igen búslakodott ottan a királyné, mivelhogy az országnak romlásában az Úr szent akaratja két kis leányát szólította mennyekbe. Buzgón fohászkozott akkor Istenhez ekképpen imádkozván:

— Mennyei jó atyám, hahogy engem vigasztalásomra leánymag-zattal áldasz, fogadom, hogy ó'tet szolgálatodra szentelem.

Isten pedig meghallgatta imádságát és még azon esztendőben adta neki Margitot, kit is a veszedelem múltán magával vitt Visegrád várába s ottan bízta Tamás bodoméri ispán özvegyének gondjaira, ki a király-leányt maga leányával, Erzsébettel együtt szorgos gonddal növelte jó erkölcsökben, jámborságban és Istennek buzgó szolgálatában.

Három esztendő múltán a királyné megemlékezett fogadalmáról és Veszprémnek vette útját, hogy helyezze kis leányát a dömés apácák szent Katalinról nevezett monostorában. Ide is elkísérte Margitot Olympias, ama fent mondott Tamás ispán özvegye, ki nyomban felvette az apaca-fátyolt. Ám annakutána is oly igaz szeretettel környezte Margitot, hogy ez mind holta napjáig anyjának szólította őt.

Ugyanazon időben más jeles fő emberek leányai is odaadattak a monostorba, hogy Margitnak társai lennének, mint Pósa úr leánya, Stefana,

Olympias leánya Erzsébet, Ipoly ispán leánya Judit, László serennai ispánnak két leánya Erzsébet és Aglent, veszprémi Mojzes leánya Cecilia, a makonyai mácsói Vilmos úr leánya Margit, somogyi Gergely úr leánya Ágnes, István király leánya Erzsébet, az esztergomi Sennye leánya Katalin, az erdélyi Mátyus vajda özvegyen maradt anyja Margit és más jeles asszonyságok és hajadonok.

Miközben a király Buda várát építtette, szemlélvén a csöndes Nyulak Szigetét, más szándék fogant elméjében: határozta, hogy Istennek dicsőségére monostort építtet ottan a dömés apácáknak, egyúttal ama szerrel is, hogy szerette leánya szüntelenül közelében legyen. Valóban nem sok idő múltán felépült Nagy Boldogasszony nyulakszigeti monostora és az Úrnak 1258. esztendejében ide költözött által Margit más tizennyolc apácával és egyéb szűzekkel egyetemben. Béla király pedig nagy pecsétes levélben adta tudtára mindeneknek, hogy leányát, Margitot, a szent Szűz örökös szolgálatára a monostorba adta, más világi fő uraknak is példát akarván mutatni, hogy gyermekeiket Istennek áldozzák.

Margit pedig ártatlan lélekkel szentelte zsenge életét az Úrnak, holott még alig is érte fel a szent hitnek titkait felsedező elméjével.

Történt, hogy meglátván a templomban a szent keresztet kérdezte Olympiast:

— Anyám, mondd meg nékem, mely alkotmány e fa s rajta ki fia függ halottan, hogy mindenek oly jeles áhítattal leborulnak előtte?

Leányom, — felelte Olympias, — ez bizony a szent Kereszt, hitünknek fő jele, melyen Istennek fia, az Úr Jézus kínhalált szenvedett.

Akkor sírva fakadt Margit és mellét verte bűnbánatában, hogy oly igen későn ismerte meg Urunknak szent titkát. Volt pedig ez időben öt esztendő.

Másszor panaszra ment nevelő anyjához mondván:

— Anyám, mi dolog, hogy társaim csúfot üznek belőlem mondván, hogy király leánya vagyok?

— Valóban, leányom, atyád urad magyarok hatalmas királya, — felelte Olympias, — társaid pedig nem csúfoltak téged, hanem igazat szóltak.

— Akkor is ne mondják nékem ezt, — szólott Margit, — mivelhogy Istennek szolgálója kívánok én lenni, hogy velem tisztességet ne tegyenek.

Minekutána Katalin nővér megtanította mind a gyermek leányokat

a betűvetésre, olvasásra, zsoltárok és himnuszok éneklésére, a karban mondatni szokott imádságokra, Margit azon túl igen ráédesedett az imádkozásra s mivelhogy zsenge kora miatt tiltva volt hajnali és éjjeli imádságokra fölkelnie, tanuláson felül maradt idejét mind buzgó imádságnak szentelte, elvonulván a templomnak valamely rejtekében.

Ám a jámbor apácák jóságukban megengedték a zsenge gyermeknek, hogy dolguk végeztével együgyű játékokkal múlassanak. De Margit sohasem elegyedett társai hangos játékaiba, hanem inkább elvonult és csöndben imádkozott. Gyakorta kellett őt erőnek erejével a játékba vinni, hogy gyenge testét felüdítse, másszor pedig maga is közéjük ment, ám ilyenkor szüntelen a karba vagy a kápolnába csalogatta őket, hogy maga kedve szerint játszadozzon velők.

Margit tehát kicsiny oltárt csinált s bezárván a káptalan terem ajtaját, maga az apácák ruhájába öltözött, annakutána pedig mind valamennyien az oltár elébe járultak és egy hangon énekelték: „Jöjj el Szentlélek Úristen“.

Hallván az apácák az éneklést odasereglettek és nagy örvendezéssel látták Margitnak jámbor foglalatosságát és már zsenge korában kiváltképpen tisztelték őt és szentnek mondták.

Történt másszor, hogy Margit játszótársai közé elegyedvén, kérdezte őket:

— Akarjátok-e, hogy felhozzam nektek a napot az égre

Akkor pedig éppen a szobában voltak mind, mivelhogy sötét fellegek borították az ég boltozatját és szüntelen esett az eső. Mondották azért a leányok:

— Bizony hogy akarjuk!

Akkor Margit letérdelt és keveset imádkozván íme a felleg megszakadt és a tündöklő nap felragyogott a mennyboltozaton. És mind álmélkodtak a csodán, melyet Margit imádságának erejével művelt.

Nem sok idő múltán meglátogatta őt atyja ura a monostorban és véle beszélgetvén kérdezte tőle:

— Mint véled, leányom, mi okból vagyon ama nagy sereg, mely ottan táboroz Buda vára alatt?

— Annak segedelmével atyám uram megöli ellenségét és mind szét-szórja annak seregeit, — felelte Margit.

És valóban Béla király még ugyanazon esztendőben megverte kaján

ellenségét, harcias Frigyes császárt és szétszórta annak seregeit. Mikor pedig Margit ama jóslatot mondotta, semmit nem tudott atyja urának és Frigyesnek ellenségeskedéséről.

Történt azonban gyakorta, hogy Margit nem is jött elő imádkozó helyéről, mikor édes szülei meglátogatták, mivelhogy nem akarta, hogy különb tisztességben legyen része társainál. Olyannyira, hogy királyné anyja igen örvendezett, ha a kolostorba látogatván, leánya hozzája ment és szólott vele.

Még alig érte ötödik esztendejét, fölvette a dömés apácák szerzetének öltözetét s egy esztendő múltán Olympiához járulván mondá neki:

— Anyám, kérlek kegyes jószágodra: adjál nekem vezeklő övét, hogy bűnös testemet sanyargassam.

— Nincs még ideje, leányom, zsenge testedet zaboláznod, melyben semmi bűn nem találtatik. Időnek múltán megadom neked, mit kértél.

Ám Margit igen sírt, hogy szeges övét nem kaphatott és azon túl szüntelen abban mesterkedett, hogy valamiképpen megszerezze azt. Egy esztendő teltén sikerült egyet lennie a kolostorban, melyet nyomban testére öltött. Ám Olympias észrevette, mit művelt s maga elébe szólítván őt mondá neki:

— Tüstént ide add amaz övét, melyet titokban szerezteél, holott megtiltottam neked!

Anyám, engedd kedvemem töltenem az Úr Jézusnak szerelméért! könyörgött Margit.

Ám Olympias jól tudván, hogy a gyötrelmes szerszám nem gyermekeknek rendeltetett, nem hajtott szavára, hanem szigorúan parancsolta, hogy tüstént vesse le magáról. Hogy pedig Margit ingyen nem akart megválni attól, bizony több apácáknak kellett őt erőnek erejével megfogni, hogy levegyék róla. Ám hét esztendőös lévén másikat szerzett helyében és azt soha többé le nem vetette.

Az imádságban pedig olyannyira buzgó volt, hogy nem érte be a testvéreknek szokott áj tatosságával, hanem annak végeztével gyakorta elvonult és magában órák hosszat imádkozott. Történt egyszer, hogy igen keresték-kutatták, de sehol meglelni nem tudták. S már igen nagy aggodásban volt az egész kolostor, mikor egyik nővér nagy sokára meglelte őt a templomnak valamely rejtett szegletében. Ottan pedig oly igen el-

merült ájtatosságában, hogy nem is hallotta, mikor szólították, hanem úgy kellett őt kivinni a templomból. Ekkor kilenc esztendő volt.

Gyöngye gyermekora óta minden munkában szívesen foglalatoskodott, semmit nem válogatván bennök. Ékesítette a templomnak oltárait, seperte a templomot, a szobákat, vállalta a legalsóbb munkákat is, ápolta a betegeket és Nagycsütörtökön minden esztendőben elvégezte a lábmosást nagy alázatossággal.

A nővérek minden reggel a kapitulumban véniát tettek, azaz megvallották bűneiket, mire a fejedelemasszony kiszabta rájuk kinek-kinek bűne szerint a korbácsütéseket. Este pedig megmeztlenítették vállokat és valamely nővér kezéből fogadták a korbács- avagy vesszőütéseket. Látván ezt Margit, valamely este ő is letérdelt Olympias előtt és mondá neki:

— Anyám, igen kérlek, hogy engem is megvesszőzz!

— Leányom, gyermek vagy még, — felelte Olympias, — ennek is megjő ideje, mostan menj békével dolgozdra.

Akkor Margit nyomban el rejtőzködött a sekrestyében és korbácsot fogván maga kezével korbácsolta gyenge hátát.

Kiváltképpen kedve telt kicsiny gyermek korától fogva a szentek történetének, életöknek és szenvedéseiknek hallgatásában. Valahányszor a dömés barátok a kolostorba jöttek, prédikálás avagy gyóntatás okáért, Margit nem tágitott mellőlök és szomjúhozván leste ajkaikról a szót.

Történt egyszer, hogy Benedek testvér a kolostorban járván gyönyörűséges szép történeteket mondott szenteknek életükről. Bevégezván pedig dolgát útra készülődött Mondá akkor neki Margit:

— Igen kérlek, atyám, maradj még nálunk kevés napokig.

— Kötelességem szólít, kedves leányom, — felelte Benedek barát, — mostan mennem kell, ám nem sok idő múltán visszatérek.

És Margit mind hiában kérlete, csak elment. Margit pedig akkor buzgón imádkozásba fogott és íme, nem sok idő múltán kopogtattak a kolostor kapuján és belépván Benedek testvér mondá a nővéreknek:

— Mostan itt kell vesztegelnem, mivelhogy alig értünk a határba, kocsinknak kereke törött, s ekként tovább nem mehetek.

— Bizonytal Margitnak imádságáért cselekedte ezt az Úr, — mondták a nővérek szent ájtatossággal.

Margit pedig még akkor is imádkozott és a nővérek nem tudták mire vélni, mért nem siet Benedek testvér köszöntésére. Hát íme újból kopog-

tatnak s jelenti ám a kapus testvér, hogy megjött az eltörött szekér is, melyet az udvarba vontattak.

Végezetül fölkel Margit és mind a nővérek még egész álló napon át hallgatták Benedek testvér épületes beszédét. Bejön akkor az egyik szolgáló nővér és mondja:

— A bognár ugyan, kit hívtunk, itt vagyon, ám semmi hibát nem lel a szekérben.

Igen álmétkodtak ezen a nővérek és kimenvén látták, hogy a szekér teljes épségben vagyon, holott senki újjal sem illette. És akkor újból megtetszett boldog Margitnak választott szentsége.

Máskor Herbart testvér mondott ájtatos történeteket a kolostorban és Margit igen marasztotta, de az testvéreivel egyetemben csak tovább sietett. Mondá ekkor Margit:

— Hahogy nem maradtok, szent történeteket mondván épülésünkre, bizony megbüntetek benneteket és esőt imádkozom reátok, hogy megrekedjete az útban.

Azok pedig semmit nem hajtottak szavára és megindultak, mivel-hogy verőfényes nap volt. Ám alig haladtak valamelyest, mikor oly sűrű zápor szakadt nyakukba, hogy kénytelenségből visszafordultak és a város valamely házába menekültek, mivel a zápor miatt már nem érhetek el a kolostorba. Út jókat pedig még másod éjjel sem tudták folytatni. Ez esetnek híret harmad napon Tamás pap vitte meg a kolostorba és a nővérek látták, mely különb hatalma vagyon Margit imádságának.

Tizenkettedik esztendejét töltötte Margit, mikor fogadalmát letette a dömés rend generális mesterének, Hubertusnak kezébe, fogadván élete fogytáig szegénységet, szüzességet és engedelmességet. Hogy pedig tizenkilencedik esztendejét járta, Fülöp esztergomi érsek számos püspökök, világi fő urak és szerzetesek előtt apácának szentelte.

Minden fogadalmait valóban híven megtartotta, atyjának dús ajándékait, az arany és ezüst márkákat, násfákat, kőöntyűket, bíbor, bársony és selyem ruhákat a szegényeknek vagy a templomoknak és monostoroknak ajándékozván, hogy azoknak árán élelmet és egyházi szereket vásároljanak. Maga ruházatával semmit nem törődött, szüntelen avétt, s mi több szennyes és rongyos ruhákat viselt s még királyi szülei látogatása idején is ilyenekben járult elébök.

Ágya is oly igen hitvány volt, hogy a fejedelem asszony gyakorta

mással akarta kicserélni, ám Margit soha nem engedte. Szegénysége kiváltképpen megtetszett ládáján, melyben, mikor meghalálozott, egyebet nem leltek vasövnél és vezeklő daróc derékszorítónál, sündisznó tüskés bőrével bevont korbácsnál, belsejében vas szegekkel kivert két sarunál.

Előjárói szavát mindenkor zúgolódás nélkül fogadta, semmi munkát, testének semmi némű sanyargatását azoknak engedelve nélkül nem végezte. A fejedelem asszony engedelmeivel mosta meg minden esztendőben Nagycsütörtök napján a kolostor valamennyi apácájának és szolgálójának lábát, térden csúszván egyiktől másikhoz, lábaikat megcsókolván és fejének fátyolával törölgetvén.

H ahogy valamely társa megbántotta, még ő kért bocsánatot nagy alázatosságában s még ha szolgáló volt is az, ki megbántotta, lába elé borult és ekképpen esedezett bocsánatjáért. A kolostorbéli szolgálai munkákat pedig szívbeli örömmel vállalta és végezte.

Történt, hogy Béla király megbékélt nagy ellenségével, Ottokár morva királlyal és egyességet kötöttek, hogy Béla királyi házából ad feleséget Ottokárnak. A király pedig a királyné asszonnyal egyetemben gondolta, hogy Margitot adják néki hitvesül. Am Margit jól tudta, mely szándékok vagon vele édes szüleinek és semmit nem félt, mivelhogy apácának szenteltetvén, szüzességi fogadalmát vélte nagy erős bástyának minden ilyenmű világi kísértések ellenében.

Ottokár tehát az egyesség szerint Magyarországra jött Bélának látogatására, hozván néki dús ajándékokat, Béla pedig elvitte őt a szigeti monostorba, hogy leányát néki megmutatná. Egybegyűlvén tehát a nagy kapitulum teremben mind az apácák, sok jeles egyházi és világi fő urak és papok, a királyok és fejedelmi népek ugyan drága ruhákban, arannyal varrt selyem-bársony öltözetekben várakoztak, hogy Margit bejöjjön közéjük, legkivált pedig Ottokár, ki hallotta hírét Margit nagy jámborságának és hét világra szóló tündöklő szépségének.

Hát íme belépett Margit rongyos, szennyes szerzetes-Öltözetében és nagy alázatossággal köszöntötte édes szüleit senki másra nem vetvén tekintetét. Mondotta akkor Béla király:

- Édes leányom, így jössz-e fejedelmi szüleidnek elébe?
- Így megyek mennyei királyom oltára elébe is, — felelte Margit, — akkor hát földi király mi kivetni valót találhat benne?
- Ím lássad, édes leányom, — vette fel a szót a királyné, — e jeles

lovag, Ottokár király kezédért esedezik, óhajtván téged oldala mellé ültetni királyi trónusában.

— Bizony tudjátok, hogy én a mennyei királynak jegyese vagyok, — felelte Margit, — hát semmi közöm nékem földi királyokkal.

— Ám a parancsolat mondja, — erősködött a királyné, — hogy tiszteljed szüléidét s nékik engedelmeskedjél.

— Én pedig immár nem vagyok leányotok, mivelhogy Istennek fogadtam örökre engedelmességet és innen el nem megyek.

— Leányom, — szólott mostan a dömés barátok perjele, Sicardus atya, — pápa ő szentsége írásban adta, hogy eltörli fogadalmadat, ha hogy atyád urad kedvében járván kezedet nyújtod e jeles fejedelemnek.

— Atyám, — mondotta Margit, — nem élek én pápa ő szentsége engedelmével s netalán fejemre vonnám haragját, inkább tűröm, hogy kivessen a szent egyházból, átkot mondván reám, hogynem megszegjem Krisztusnak tett hitemet!

— Leányom, — mondja mostan Marcellus atya, ki Margitnak gyónatója volt, — Istennek kedvére vagyon a jámbor keresztényi házas élet és ha hogy arra hivatál, töltsed be atyádnak akarátját, mi bizonnal magyar hazádnak is javára leszen.

— Atyám, — felelte Margit, — azt nézem én csak, mi lelkemnek s mennyei hazámnak javára vagyon.

Szólott mostan a dali Ottokár:

Hercegnő, messze földön vettem tested-lelked szépségének, jeleségének hírét s mostan látom, mely igazat szólott a hír. íme országomat és koronámat ajánlom neked és fogadom, hogy jámborságodban soha meg nem háborgatlak, ha hogy hitvesemül szegődöl.

— Édes szüleim adtak engemet Jézus Krisztusnak jegyesül és neki adott fogadásomat meg nem másíthatom. Te pedig távozz tőlem, mivelhogy a sátán küldött kísértésemre. Mondom nektek, ha hogy tovább erősködtök, bizony megcsonkítom magamat, lemetszvéen orromat és ajkaimat, hogy senki reám ne vesse szemét megutálván nyomorúságomat.

Erre szülei is igen megrettentek, netalán kárt tenne magában és mind a fényes udvari népség dolga végezetlen eltávozott onnét. Így vett győzedelmet a kísértésen szent Margitnak állhatatossága.

Hét esztendő múltán Anjou Károly siciliai király kérte Bélától Margitnak kezét, a pápa pedig ismét felmentette őt fogadalmaitól, ám Margit

mostan is elutasította magától a házasságot. Szülei pedig megösmervén állhatatosságát, immár semmit nem erősködtek.

Történt, hogy a Duna vize megdagadván, oly igen magasra áradott, hogy benyomult a kolostor udvarába és csak három nap múltán húzódott el onnét. Nyolc nap múltán látogatóba jött a dömések apátura s megjárta mind az egész kolostort, vele az apácák és közöttük Margit is. Hogy pedig a kolostor udvarában valamely füves térségre jutottak, mondá Margit í

— Tisztelendő atyám, ím nyolc napnak előtte eddig hatolt az áradás.

— Hogyan mondhatod, leányom, — felelte az apátúr, — hiszen oly nagy vízáradást senki még itten nem látott.

— Bizony itt volt a víz s még hozzá térdnél magasabban, — bizonygatta szent Margit.

— Nem hiszem én azt, leányom, — rázogatta fejét az apátúr, — hahogy tulajdon szememmel nem láttam.

Igen búslakodott akkor Margit, hogy az apátúr csacska beszédnek veszi szavát, holott hazugságot soha nem szólott, hát azon nyomban térdre borult és imádkozott szűz Máriához. És íme, nagy csodát művelt akkor az Gr: hirtelen nagy zúgás támadott és a Duna egyszerre megdagadt, ágyából kiöntött és hozzá oly igen sebesen, hogy csak ügyelbajjal menekedhetiek előle. Futottak is akkor mind valamennyien az oszlopos csarnokba, majd fel kellett hágniok annak könyöklőire, végezetül pedig a kertnek fáira, az apácák pedig be a kolostorba. Ám a víz oda is benyomult, mire felszaladtak a káptalan-házba, de hogy ottan is szorongatta őket az áradás, mind hordók tetejére állottak, mígnem a víz elhúzódott.

Testének sanyargatásában semmi kíméletet nem ösmert. Kívánta a vértanú halált, netalán a pogány tatárok betörnének a kolostorba s elsőnek őt legyilkolnák. Fent mondott kízó szerszámaival szüntelen gyötörte testét s hahogy betegségben sínylődött, valamely társát kérte meg, hogy hátát véresre korbácsolja. Így gyakorta korbácsolta szűzi testét serennai László leánya, Erzsébet és Olympias leánya, Erzsébet, keservesen zokogván a szegény királylány testének kegyetlen meggyötörtetésén.

Történt, hogy egyszer Margit magával vitte valamely sötét szobába felhévizi Donát úr leányát, Sabinát. Bemenvén pedig a sötétbe, Margit levonta válláról a ruhát és mondotta Sabinának:

— Mostan pedig fogjad a korbácsot, kedves testvérem, és fenyítsed bűnös testemet.

Sabina pedig fogta a korbácsot és kezeivel tapogatván, kereste Margit hátát, mivelhogy semmit nem látott a sötétben. Éppen akkor omlottak Margitnak válláról ruhái és íme a sötét szobát oly ragyogó fényesség árasztotta el, hogy Sabina szeme szinte elvakult. A fényesség pedig Margit testéből sugárzott és oly igen erős volt, hogy a szobából is kiáradott.

Két más testvér pedig ott leskó'dvén az ajtóban, ugyancsak szinte elvakult a nagy fényességtől! és bemenvén, Margitnak lábai elé vetették magokat, kérvén, hogy imádkozzék érettök. Mondá akkor Margit:

— Mostan hittel megfogadjátok nekem, hogy senki fiának holtom napjáig semmit nem szóltok mind ezekről.

Azok pedig megfogadták kívánsága szerint. Akkor Margit magára öltvén ruháit, a szoba nyomban besötétedett.

Kezét erős kötéllel csavarta körül, mely húsának elevenébe vágott, lábain szeges sarut, derekán vas vezeklő övét viselt, hitvány ágyába is ugyan le nem feküdt, hanem előtte a kőkockán hált, ottan is csekély ideig. Testén és fején igen elszaporodtak az elősdi férgek, mik ruháiba is bevették magokat. Ám ő nem engedte megtisztogatni magát, hogy ilyképpen is gyötörje testét. És alázatosságában igen örvendezett, hahogy testvérei ennek miatta undorodtak közelségétől. Böjtölésben pedig oly igen nagy volt buzgósága, hogy szinte egész esztendőn által alig evett valamit, gyakorta pedig álló napokon által színét sem látta eledelnek.

Imádságában angyali nagy buzgóság töltötte el és ájtatosságát senki kedvéért abba nem hagyta. Kiváltképpen tisztelte a szent kérésztét, melynek kicsiny darabját a nyakán csüngő feszületben szüntelen keblén hordozta. Az Oltári Szentség láttán, avagy zsoltárok éneklése alatt oly keservesen könnyezett, hogy fátyola facsaró víz lett s ennek miatta történt, hogy fejébe szaggatás állott, mely soha el nem múlt.

Esztendővel halála előtt történt, hogy bezáratta magát a karba, éppen Mindenszentek előestéjén és ottan imádkozott. Vele volt a sekrestyés apáca is, ki egyszerre csak látja, hogy Margit elnyúlik az oltár előtt, hol imádkozott és nem mozdul, miként ha halott volna. Odalépett akkor hozzá, költögette, szólogatta, minden hiába. Futott akkor Olympiasért, ám mire visszatértek, Margit már megint térdelt és semmi nem látszott rajta az imént rája szakadt révületből.

Másszor történt, hogy Margit valamely éjszakán rejtek helyén imádkozott. Félvén pedig, hogy megzavarják, kérte serennai Illés leányát, Elenát, hogy vele menne virrasztani és imádkozni.

Az pedig szíves-örömet vele ment és ottan vigyázott s mindketten buzgón imádkoztak. Egyszerre csak Elena látja, hogy tűzláng lobban Margitnak fején.

Igen megrettent akkor Elena és integetett Margitnak, hogy az észre vegye a veszedelmet, ám minden hiába. Végezetül elszánta magát s odamenvén, megérintette vállát és mondá neki:

— Margit testvérem, vigyázz, mivelhogy fejed ég!

Margit pedig semmit nem szólt, csak fejéhez nyúlt, s íme a láng azon nyomban szerte foszlott. Akkor pedig erős hittel fogadtatta Elenával, hogy senkinek nem szól affelől, mit látnia adatott.

Minden házi munkát hidegben, melegben, mezítláb, foszlott hitvány ruhájában Margit végezett leginkább szívesen. Vízet hordott oly nagy vederben, hogy mindenek csodálkoztak, hogyan bírja el. Tüzet rakott, pincébe járt, szennyes edényeket mosogatott, úgy hogy a nagy hideg miatt gyakorta megrepedtek újjai s a vér kiserkedt azokból. Minden szemetet és szennyet a konyhában és az udvaron is maga szent kezével tisztogatott el.

Történt, hogy valamely napon oly nagy lánggal égett a tűz a konyhai kemencében, hogy a lábosok mind által tüzesedtek. Nehogy tehát bennök az ételnek baja essék, el kellett vonni azokat a tűzről, de senki nem merte megfogni, oly igen megtüzesedtek. Akkor Margit rövid imádságot mondott és csupasz kezével elvonta onnét sorra a tüzes lábosokat, kezének pedig semmi baja nem esett, csak meg sem is pörkölődött. Ekképpen óvta Isten ő hű kis szolgálóját.

Másszor történt, hogy Margit, ki éppen másban foglalatoskodott, küldötte Ágnes szolgálót valamely ruha darabért. Ágnes leányzó igen zúgolódtott és a nagy zuhogó esőben általmenvén az udvaron, nem vigyázott s beleesett a kútba, melynek nem volt kávája. Meglátta ezt a másik szolgáló s nyomban torka szakadtából kiáltozni kezdett, hogy Ágnes a kútba esett.

Nosza sietett Margit mind a többi apácákkal, hogy segítsenek a szerencsétlen leányzón, ám minden hiába volt, mivelhogy a szolgálók udvarát ajtó rekesztette el az apácák házától s mostan legelőbb az ajtónak kulcsát kellett meghozni.

Akkor pedig Olympias már pírongatta Margitot, mondván:

— Mely oktalanság volt tőled ily rút időben küldeni e szegény leányzót, ki megcsúszván, mostan bizonynal ottan fullad a kútban!

Margit pedig semmit nem mentette magát, csak igen szégyenkezett s hogy a kulcsot meghozták, bement az ajtón és letérdelvén a kút mellé, imádkozni kezdett.

És íme a leányt mostan vetette fel a víz harmadszor, ám Margit imádságára Isten annyi erőt adott neki, hogy megkapaszzkodott a kútnak falában, míg nem az apácák ügyel-bajjal felvonták onnét a vederrel.

Az ebédlő teremben is minden szennyes munkát maga vállalt, az ebéd végén pedig maga vitte ki a kézmosó edényt. Egyszer az edény oly igen megtölt vízzel, hogy egymaga nem bírván el, szólott Kinga nővérnek, a baboldi ispán leányának:

— Kedves testvérem, segíts kivinnem ez edényt, mivelhogy egymagam nem bírom.

Kinga szívében azonban nagy kevélység lakozott, annakokáért bosszúságában mondá Margitnak:

— Mért hogy kedved telik megaláznod engem ily szennyes munkával, holott cselédek dolga ez?

Mindazonáltal megfogta az edényt és segített kivinni, ám kiérvén az ebédlőteremből, felkapta azt és dühében Margitnak arcába loccsantotta.

Margit pedig meg sem is törölvén arcát, szelíden mosolygott és mondá:

— Kedves testvérem, bocsáss meg, hogy ily szennyes munkával terheltelek!

Első volt mindenkoron a betegek ápolásában is. Kinek-kinek legcsekélyebb nyögésére avagy sóhajtására nyomban ott termett, kérdezte, mi baja, sietett a konyhába bort vagy ruhát melegíteni, orvosszert hozni s éjszakának idején igen vigyázott, hogy senkit ezen közben nyugalmában meg ne háborítson. Maga hordta a fát, maga rakta a tüzet, maga hozta a vizet, hogy fürdőt készítsen a betegeknek és maga fürösztötte őket, egyazon szeretettel ápolván apácákat és szolgáló leányokat. Maga vitte őket ágyba, hahogy jártányi erejük nem volt s a legundorítóbb betegségekben is mosolyogva kenegette, fürdette, nyírta őket s kik nem tudtak imádkozni, helyettök elmondotta az imádságokat.

Történt, hogy valamely éjszakán mondja neki Eliana testvér a hálóteremben:

— Margit testvérem, ujjam igen gyötör, aludni sem hágy, nézzed meg, kérlek, mi baja lehet.

Margit nyomban oda sietett, megsímította a fájós ujját s Eliana testvér fájdalma tüstént csillapodott, majd egészen felhagyott, úgy hogy az apáca nyugodtan elaludt.

Másszor történt, hogy Margit valamely házi orvosszert adott egyik betegnek, mitől az hamarosan eszméletét veszette. Igen megrettent akkor Margit, gondolván, hogy megölte a szegény beteget. Futott akkor nyomban és elhozta aranyos ereklyetartó tábláját s előtte buzgón imádkozott. És íme a beteg kis vártatva magához tért és meggyógyult.

Számos csodálatos gyógyítása miatt a nővérek úgy vélték, hogy bizonyára valamely bűvös szerszáma van, mellyel minden bajt meg- orvosol. Kérdezte is Eliana testvér egyszer:

— Mondd csak, Margit testvérem, ha van-e valamely bűvös köved, mellyel meggyógyítanám szagatásomat?

— Bűvös kövem ugyan nincsen, — felelte Margit, — ám hatalmas az Úr, ki meghallgatja imádságomat.

Margit tündöklő szépsége, arcának harmatos rózsaszíne a nagy sok sanyargatásban hamar hervadozott. Fejébe szagatás állt, térde meg- kérgesedett, karjai meggyengültek. Történt, hogy egyszer fel akarván kelní térdeléséből, karjára támaszkodott. Ám gyenge karja megbicsaklott, mire vállának forgója kiugrott helyéből és kínos fájdalmakat szerzett Margitnak. Akkor gonoszul csúfolta őt Margit hercegnő, ki unokahúga volt, hogy oly furán ferdén tartja vállát. És íme a kis hercegnő is azon nyomban megkapta Margitnak baját.

És ugyan megrútult arca szüntelen vezeklésében, ám hahogy imá- kozott, nyilván látták testvérei, hogy megint oly gyönyörűséges, oly rózsás és fényesen sugárzó, mint régente, mikoron még szent Margit világszép királyleánynak mondatott.

Esztendővel halála előtt történt, hogy meghalt Beata nővér s az apácák mind valamennyien összegyülekeztek ágya körül a monostornak ispotályában. Szólt akkor Margit a nagy csendben:

— Bizony meglátjátok, hogy Beata nővér után elsőnek én követ- kezem.

És valóban, még alig telt esztendeje Beata nővér halálának, Margitot kiverte a láz és ugyan négy álló napig lábán viselte betegségét, ám annak-

utána ágyba kellett feküdnie erőinek fogyatkozása miatt. Akkor szólott az ápoló nővérnek:

— Üzend az apátúrnak, hogy elközelgetett az én időm s gyönni kívánok.

Jött is nagy hamar az apátúr és Margit meggyónt, nagy áhítatosan magához vette az Ür szent testét, annakutána pedig megjelentek mind a barátok s az apácák és Marcellus atya feladta neki az utolsó kenet szentségét. Akkor újból szólott szent Margit a fejedelem asszonynak, ki az időben Erzsébet volt, badaborai István úr leánya:

— Tisztelendő anyám, íme vedd kis ládám kulcsát.

Hogy pedig a ládában mi találtatott, fent írva vagyon.

Annakutána szólította kis hűgát, Margitot és mondá neki:

— Temesetek engem a karban a Szent Kereszt oltára előtt, vagy azon helyen, hol imádkozni szoktam. Ne féljete, mert semmi rossz szag nem árad testemből.

Végezetül égnek emelte szemét és szólott nagy szent áhítatossággal:

— Uram, Jézusom, te szent kezeidbe ajánlom bűnös lelkemet!

És akkor ártatlan lelke mennyek örömébe szállt. Történt pedig ez szombat napon, első álm idején, mikoron szent Margit huszonkilencedik esztendejét járta, az üdvösség 1270. esztendejében, januárius havának tizenharmadik napján, szent Piroska vértanú szűz ünnepén.

Történt pedig, hogy vasárnapra virradóra Győrött Péter dömés szerzetes álmában e szavakat hallotta:

A bárány meghalt.

Más napon pedig meghallván szent Margit elköltözésének híret, megértette amaz égi szózatot.

Ugyanazon éjjelen történt, hogy Buda várától harminc mértföldnyire valamely nemes asszony, ki szent Margitot soha nem ismerte test szerint, álmában jelenést látott, mely ekképpen szólott:

— Én Margit nővér vagyok és mondom neked: siess koporsóhoz, hogy megnyerjed bűneidnek bocsánatját.

Reggelre kelvén elmondá az asszony látomását férje urának, ki is azon nyomban lóra ült és Budára lovagolván ottan megtudta, hogy szent Margit ép azon órában halt meg, melyben feleségének látomása volt. És akkor mind ketten nagy igaz ájtatossággal zarándokoltak koporsójához, könyörögvén bűneik bocsánatjáért.

Akkor az apácák más ruhákba öltöztették Margit szent tetemét, mivelhogy rajta való ruhája oly igen szennyes és kopott volt, hogy nem hagyhatták. Halálának híret lovas emberek megvitték minden dömés kolostorba, hasonlóképpen mind valamennyi fő papoknak is, kik hamar idő múltán meg is jöttek a Nyulak Szigetére.

Ottan pedig a nővérek mind Margitnak koporsója mellett virrasztónak és imádkoztak. Megérkezvén tehát Fülöp esztergomi érsek és a váci püspök az ó-budai préposttal, a koporsóhoz mentek. És látták, hogy Margitnak arca harmatos rózsaszín, szeme alja pedig olyképpen ragyog, miként ha aranyozva volna és valóban oly gyönyörűséges szép volt, mint soha életében. Ám a nővérek igen keservesen siránkoztak szent testvérök holtán, mígnem Fülöp érsek vigasztalta őket mondván:

— Mire való e siránkozás? Vagy nem látjátok-e, hogy már is a feltámadás jegye csillog orcáján?

A halottas szent mise végeztével fa koporsóját láncsal lekötötték és lebocsátották a sírba a Boldogságos Szűz oltára előtt, de a sírt tizennégy napig sem földdel sem kővel bé nem fedték, oly szép illat áradott abból.

Az apátúr és a főpapok pedig szorgosan vizsgálták, ha nem tettek-e magok az apácák drága illatokat avagy keneteket a sírba, ám valamennyien szent gyónás pecsétje alatt vallották, hogy semmit abba nem rejtettek. Akkor Albert és Péter lombardiai kőfaragó mesterek irdatlan nagy követ helyeztek a sírba, mígnem ékes szép követ faragnának, mely is elkészülvén, azt tették ama faragatlan kő helyébe. És a szép jó illat még akkor is szálldogált a sírből, holott három hónapja múlt akkor már a temetésnek.

Sírjánál számos jeles csodák estek. Így mikoron László királyt nehéz betegségében szent Margit fátyolával érintették, nyomban meggyógyult, egy agg dömés atya pedig a szent szűz sírjánál visszanyerte régóta elveszített szemevilágát. Sok százan szabadultak sírjánál testi-lelki nehéz nyavalyákból és szentségét oly erős hittel vallotta mind egész ország, hogy az anyaszentegyház végezetül boldog szentjeinek sorába iktatta, Árpád vérenek nagyobb dicsőségére, jó magyar híveknek igaz lelki épülésökre.

KAPJSZTRÁN SZENT JÁNOS

DICSŐ SZENT JÁNOS, kit Isten vigasztalásul adott szegény magyar nemzetnek, Taliánországban támadott az Úrnak 1386. esztendejében, Kapistrano nevezetű városban, melytől nevét vette. Atyja ura jeles német vitéz volt, ki hamar meghalálozott, édes szülő anyja pedig annakutána szöges gonddal óvta, növelte a gyermeket, oktattván őt jámborságban, szelídségben és Istennek igaz szeretetében.

Minekutána pedig szent János a hét szabad művészeteket megtanulta s mind e világi tudományokban igen jeleskedett, a perugiai fő oskolára ment, hol buzgó tanulással a törvénytudományok doktorává, azaz mesterévé avattatott. Szicíliai László király pedig megtette őt bírónak és szent János ezen hivatalában kiváltképpen az özvegyeket, árvákat, minden némű szegényeket istápolia, miért is nemcsak ezek, hanem maga a felséges király is igen megszerette.

Történt, hogy valamely gróf lázadni akarván a király ellen, több fő nemesekkel összeesküdött. Ám volt a cimborák között egy áruló, ki mind ennek hírért megvitte László királynak. Éktelen haragra gerjert akkor a király, de nem akarván igazságtalanul cselekedni, nem maga személyében ült törvényt a lázadók fölött, hanem királyi törvényszéket küldött, hogy azoknak ügyét megvizsgálja és megítélje. Ebben a királyi törvényszékben pedig kiküldötte Kapisztrán János mestert is, nagy jeles tudománya és fölöttébb való igazságossága miatt.

Ő pedig szöges gonddal megvizsgálván a lázadók dolgát, akképpen

ítélt, hogy a gróf ugyan, mint nyilvánvaló bűnös halállal lakoljon, fia viszont, ki semmi bűnben nem részes, szabadon engedessék. És valóban a törvényszék ekképpen ítélt és az apának fejét vétette, a fiút viszont szabadon engedte. Ám a fiú igen szerette atyja urát s annak szomorú sorsán oly igen nekibúsult, hogy hamar idő múltán meghalt.

Kapisztrán János akkor igen szívére vette az esetet és töprenkedett, ha ne hagyja-e oda a bírói hivatal, mellyel másoknak akaratlan is annyi bánatot és gyászt okoz. Történt pedig akkor más eset, mely szent Jánost teljesen e világ útálatára és csak Istennek szolgálatára vezette.

Perugia városának lakosai ugyanis elszakadni óhajtván a szicíliai királyságtól, megtagadták az engedelmisséget László királynak, ki is mód felett fölháborodván, küldötte oda Kapisztrán Jánost, hogy őket csillapítsa és a királynak hűségére visszatérítse. János tehát oda utazott a király képében, ám a város lakosai oly igen fenekedtek a királyra, hogy Jánost megfogták és hallani sem akarván szavát, vasra verték és tömlőcre vetették.

Ám a tömlőcből hamar idő múltán megszökött és a királyhoz igyekezett, de bilincseit levetni nem tudván, azok oly igen zörögtek, hogy egy paraszt meghallotta és megfogván őt elárulta és a porkoláb kezére adta. Most pedig sanyarú idő következett rája a tömlőében, kenyéren és vízen tengette napjait és gyakorta éhséget szenvedett.

És akkor sokat töprenkedvén magában, megvilágosodott elméje és látta az emberek hamisságát és e világnak gonoszságát. Istenhez fohászodott tehát, hogy adjon néki szabadulást. És ekkor történt, hogy valamely éjjel jelenést látott: ezüstös fényességben ferences barát jelent meg előtte és szólott hozzá ekképpen:

— Kevély ember, ugyan mit késlekedel, mire vársz? Kövessed Istennek hívó szózatát és hallgass az ő sugallatára!

— Uram, mit akarsz hogy cselekedjem? — kérdezte János, igen megrettenvén.

— Hagyd el e világot, mely csupa hamisság és folytasd életedet eme durva köntösben.

— Kemény dolog ugyan kolostorban élni és magamat megtagadni s eleddig bizony elmémben fel nem ötlött. Ám mostan legyen meg Istennek akaratja.

És nyomban embert szalasztott Perugia városába a ferences barátok-

hoz, hogy tőlök barátsuhát kérjen, mit azonban azok megtagadtak, mivelhogy tömlőének rabját a regulák szerint a szerzetbe fel nem vehették. Akkor köpenyéből maga készített csuhát és magára öltötte. Mivel pedig nem sok idő múltán hazunnan nagy summa pénzt kapott, azon megváltotta szabadságát és Perugia városába sietett, hogy ott barátnak álljon.

Nagy alázatosan kopogtatott is a kolostor kapuján, de a perjel ismerte az ő szívének nagy kevélységét, azért nem vette fel őt a szerzetbe, hanem mondá neki:

— Papirosból süveget készíts, melyre minden bűneidet sorjában följegyezzed, a süveget pedig fejedbe nyomván ülj számárnak háttára és rongyos ruházatban végig üetvén a városon hirdessed gyalázatodat.

János pedig nagy alázatosságában valóban akként cselekedett, mint a perjel parancsolta és a mondott süveggel fejében végig üetett a városon, mindenek nagy gúnyolódása közepette. Akkor visszatért a kapuhoz és kopogtatván, mondá a perjelnek:

— Atyám, végy be engemet a szent szerzetbe.

Ám a perjel mostan is elutasította és másodszor is rája parancsolta a kemény vezeklést. János pedig háromszor megcselekedvén a vezeklést, végezetül kegyeimet lelt Bergamoi Márk perjelnél és felvétellett a minoriták közé, azaz szent Ferenc kisebb rendjébe. Ottan pedig istenes életével, maga megtagadásával, nagy alázatosságával hamar idő múltán igaz tökéletességre jutott és a legjelesb barátok sorába emelkedett.

Kiváltképpen Jézust tisztelte, kinek szent nevét szívébe véste és szüntelen ajkán hordozta, utána pedig gyermeki hűséges szívvel szerette a boldogságos Szüzet, kit egyetlen szerelmének mondott. Előljáróinak parancsából az ige hirdetésére adta magát és az ékesszólás művészetében oly igen jeleskedett, hogy amaz időben senki nem volt hozzá fogható. Istennek kegyelméből cseppentett méz gyanánt folyt ajkairól a szó és szemei tűzben fényeskedtek, orcája megragyogott, hahogy az Úrnak igéjét hirdette. Olvassuk a régi írásokban, hogy egyetlen szent beszédére tizenkétezer ember tért vissza az igaz egyház kebelébe.

Mostantól fogva sorra járta a nápolyi és szicíliai királyság városait és falvait s mindenütt seregestül tódult hozzája a nép, hogy áldott szavát hallgassa. Kézművesek és főemberek egyaránt odahagyták munkájukat, agkok és betegek oda vitették magokat, hogy őt lássák és szavát hall-

gassák. Számtalan zsidót, szaracént, eretneket megtérített, mivelhogy senki nem bírt szavának ellent állani.

Történt, hogy Brescia városában időzvéen egyszer húszezer ember előtt szólott oda künn a szabad ég alatt és oly igaz bensőséggel intézte hozzájuk szavait, hogy azok mind csak sírdogáltak, zokogtak bűneiken, ő pedig a sűrű zokogás miatt alig hogy folytatni tudta beszédét. Másszor Milano városának kapui előtt szólott és ottan százhuszonötezer ember hallgatta, kikből sokan a falakra és a fák ágaira kapaszkodtak, hogy Istennek emberét láthassák és szavait hallgassák. Es sokan lezuhantak a falakról és sokak alatt letörtek az ágak s ezek a földre buktak, ám csodálatosképpen senkinek baja nem esett közülök.

Róma városában egyetlen beszédére negyven zsidó megkeresztel - kedett a rabbinussal egyetemben. Midőn pedig Tivoliban a kolostor udvarán prédikált, a tücskök oly erős zajt csaptak, hogy megzavarták a népnek ájtatosságát és elnyomták szent Jánosnak szavát. Akkor szólott a tücsköknek ekképpen:

— Parancsolom nektek az Úr Jézusnak szent nevében, hogy nyomban elnémuljatok!

És azok tüstént elhallgattak.

Másszor történt, hogy Lombardiában Istennek szabad ege alatt prédikálván, kemény eső lepte meg mind a jámbot népet. Nehogy pedig szétzaladjanak, szent János parancsolt az esőnek, mely is nyomban elfordult onnét és ugyan köröskörül nagy erősen esett, ám Isten emberének hallgatóiból egyet is meg nem nedvesített.

Negyven esztendő telt immár Isten igéjének hirdetésében, mikor a pápa parancsára megindult Németországba, hogy a fejedelmek között békességet szerezzen és gátat vessen a gonosz huszita eretnekek garázdálkodásának. Elsőbben is Assisi városába ment, hol a Porciunkula templomban buzgón imádkozván, maga mellé vett tizenkét testvért és útra kelt.

Történt pedig, hogy a Piave nevezetű folyóhoz érkezvén, annak vize oly igen megdagadott, hogy dereglyén kellett átkelniük rajta. Kérték is a révészt, hogy általvigye őket, de az megtagadta, mivelhogy egyetlen garas pénzök nem volt a szegény barátoknak. Akkor szent János félrevonulván buzgón könyörgött Istennek segedelméért és íme a nagy hatalmas áradat ketté vált s ők könnyű szerrel általgázoltak a vízen. Hogy pedig a túlsó partra érkeztek, a víz ismét megdagadott.

Mindenfelé, hol elhaladt, nagy ujjongással és eme kiáltással köszöntötték: „Áldott, ki az Úr nevében jó!“ Bécs városának határában üdvözlésére sietett a német császár és a magyar király és elébe hozták a betegeket, kiket ő imádságának erejével rendre meggyógyított. Pestisben szenvedők, bénák, vakok, siketek visszanyerték épségüket. Hahogy pedig a templomban szólott a néphez, a templom nem bírta befogadni az ájtatos sereget.

Mivel pedig Bécs városának lakosai igen kérték, hogy nekik is prédikálna, hajlott szavokra és minden áldott nap szólott nekik a templomokban vagy a szabad ég alatt, künn a mezőn, hol is gyakorta százezer ember hallgatta szavait. Es bizony nem szólott hiában, mivelhogy Bécs városának bűnös népe megtért, nemes hölgyek elhánták hívságos cifra ruháikat, tolvajok visszaadták a lopott jószágot, uzorások kárpótlást adtak igaztalan hasznukért, ellenségek megbékéltek egymással, a férfiak eldobták a kockajátékot, a kártyát, és közülök száz nemes ifjú belépett ama vezeklő kolostorba, melyet szent János ez időben ott alapított.

Annakutána megindult Csehországba, hogy ottan a husziták garázdálkodásait megfékezze. Ám Prága városába nem juthatott, mivelhogy nagy sereggel útját állotta bizonyos Rakycana nevezetű hitehagyott pap és főfő huszita eretnek. Akkor hát szent János más városokban hirdette az igaz hit igéit és bizony egy esztendő folyamán tizenegyezer eretneket vezetett vissza Krisztusnak igaz egyházába.

Innen általment Németországba és mindenütt százezrek hallgatták szavát, mellyel oly igen sok áldást hintett szerteszt s oly sok beteget csodálatosan meggyógyított. Történt egyszer Lipcse városában, hogy a szószékről éppen a földi élet múlandóságát hirdette és azonközben halálfejet mutatott a híveknek. Ennek láttára mind oly igen megrendültek, hogy a fő oskolának hatvan növendéke nyomban a szent férfiú lábaihoz borult és kérte, venné fel őket szent Ferenc rendjébe.

Más beszédje keserves zokogást fakasztott mind egész hallgatóságában, kik is vezekelni akarván bűneikért, hat nagy szekérral összehordották a város piarcán minden drágaságaikat és haszontalan cifraságaikat, nemkülönbön kockáikat, gyöngyeiket s miegyéb csip-csup dolgaikat és máglyára rakván elégették. És hasonlóképpen történt Magdeburg városában.

Történt, hogy Boroszló városában gaz cselet vetettek neki a husziták és bizonyos hamis katolikusok. Ezek csúfot akarván üzni szent Jánosnak

csodatévő hatalmából, pénzen felbéreltek bizonyos ifjút, hogy holtak tegye és koporsóba zárassa magát. Es az valóban meg is cselekedte ezt. Akkor amazok nagy hamis gyásszal körülállották koporsóját és siratván őt kísérték utolsó útjára. Es olyképpen irányozták a gyászmenetet, hogy a szent férfúval szemben találkozzanak. Mondották akkor neki nagy álnoksággal:

— Atyánk, tedd, hogy e kedves ifjú feltámadjon.

Ám szent János meglátta a hamisságot ő szívekben és fennszóval monda mindenek hallatára:

— Bizony ez ifjúnak mindörökre a holtakkal vagyon ő része!

És elment onnét. A husziták pedig kacagták őt, mivelhogy tudták, hogy az ifjú nem halott, hanem csak teszi magát holtak. Ám mely nagy volt ijedelmök, mikor felnyitván a koporsót, holtan lelték benne az ifjút és semmi mesterkedéssel életet nem bírtak önteni beléje! Akkor pedig oly igen megrettentek, hogy a szent férfúnak lábaihoz borulván bocsánatért esedeztek és megátkozták gonosz eretnekségeket.

Innen Lengyelországba menvén, hová maga előtt küldötte egyik testvérét, Magyar Lászlót, ottan is számos csodat tett és ezrével térítette igaz hitre az eretnekeket s mi több, Krakkó városában százharminc férfú, köztük számos jeles tudós, felvette szent Ferenc ruháját, kiknek ottan kolostort alapított.

Történt pedig az időben, hogy a gaz pogány törökök elfoglalván Konstantinápoly városát, nagy mészárlások és kegyetlenkedések közepette megindultak nyugat felé, hogy meghódítván Magyarországot, utat nyissanak magoknak Németországba és megtörjék Krisztus keresztjének hatalmát, az egész világot Mohammed hamis próféta hitére kényszerítvén.

Akkor a pápa parancsolta szent Jánosnak, hogy mindenütt hirdessen keresztes háborút a pogány törökök ellen. És valóban tüzes szavakkal szólította a kereszténység védelmére a német és osztrák fő embereket, kik is szavára mindent ígértek ugyan, ám vajmi keveset cselekedtek. Eljött akkor Magyarországra, hol legnagyobb volt a veszedelem, és itten megnyerte a fő urakat és fő papokat a keresztes háború ügyének. A magyar seregek fő vezére pedig Hunyadi János volt, akkora az országnak kormányzója.

Fölvette hát szent János a keresztes lobogót és bejárta vele mind az egész országot, buzdítván a népet, hogy álljon keresztes vitéznek. És

valóban sok ezeren állottak a szent lobogó alá, kiknek maga kezével tűzte mellökre a keresztet és küldötte őket mind Szeged városába, hogy ottan gyülekezzenek.

A törökök pedig nagy sereggel előre nyomulván, immár ostrom alá fogták Nándorfejevárt, azaz Belgrád várát, melyet jó Szilágyi Mihály védelmezett. Megindult akkor Kapisztrán János is keresztes vitézeivel és négyszáz hajóval megtámadta a törökök hajóhadát a Duna vizén, hogy elűzze őket a vár alól. Maga a Duna partján maradt és magasra tartván az Üdvözítő szent keresztjét, kiáltotta Hunyadi vitézeinek:

Íme az Úrnak keresztje! Ne féljete, keresztények! Ti pedig hitetlen pogányok, meneküljete!

És akkor Isten oly nagy erőt öntött a keresztes vitézekbe, hogy a törökök nagy erős hajóhadát széjjel vevén, megtisztították a Duna folyamot az ellenségtől. Ám a szárazföld felől annál nagyobb erővel támadtak a törökök és Hunyadinak bizony már fogytán volt bizodalma, midőn szent János négyezer keresztes vitézzel titkos úton bemenvén a várba, ott hagyta őket az őrség erősítésére mondván a várbelieknek:

— Csak szüntelen Jézus szent nevét viseljéte ajkatokon és akkor bizonyos, hogy tiéte a győzelem!

Másnap naptámadtakor nagy bömböléssel megszólaltak az ágyúk és a törökök ádáz támadásra indultak a vár ellen, egyre kiáltozván:

— Allah, Allah, Mohammed, Mohammed!

A keresztesek pedig szent bizodalommal kiáltották:

Jézus, Jézus!

És oroslánok módjára küzdöttek, ám a pogányok nagyobb számban lévén, benyomultak a várba és már feltűzték a íófarkas zászlót a falakra. Szilágyi Mihály pedig megmaradt jó vitézeivel a fellegvárba vonult. Akkor szent János ismét jó néhány ezer keresztes vitézzel bement a fellegvárba valamely rejtek úton, künn pedig Hunyadi csatarendbe állította seregét, és mostan egyszerre támadtak a törökre kívülről és a várból. Egyben pedig tüzes csóvákat dobálván rájuk, oly nagy tüzet támasztottak, hogy a hitetlenek igen megrettenvén hátrálni kezdettek.

Ekkor szent János néhány jó vitézzel csónakba szállt és átmenvén a Duna túlsó partjára, az ottan rejtett kereszteseket támadásra vezette a hátráló törökök ellen, magasra tartván a keresztet és harsány hangon kiáltván:

— Ímez a diadal napja, melyet nekünk adott az Úr!

A törökök pedig vélvén, hogy valamely nagy sereg támad hátokba, eszök vesztetten hanyatthomlok menekültek, a keresztesek kezén hagyván mind egész táborukat, aranyat, ezüstöt, drága marhákat, ágyúkat, hadi szerszámokat.

Hét nap és hét éjszaka üldözték őket a keresztesek, majd pedig megtérvén Nándorfejérvárra, alázatos szívvel hálát adtak Istennek csodálatos segedelméért.

Nem sok idő múltán Hunyadi János nehéz betegségbe esett és akkor szent János hűséges barátja gyanánt ápolta őt és elhivatta hozzá két szép fiát, hogy atyjoktól búcsút vegyenek. Hogy pedig ottan voltak, állította szent János a nagyobbikat, Lászlót atyjának balfelére, a kisebbiket pedig, kinek neve volt Mátyás, atyjának jobb oldalára. Kérdezte akkor Hunyadi János:

— Szent atyám, ugyan miért cselekedted ezt?

— Mivelhogy László meghal időnek előtte, — felelte szent János, — Mátyás pedig viselni fogja a magyar szent koronát. Nyomdokodba lép ő és csodálják majd Európa minden fejedelmei.

Es valóban e jövendölése nem sok idő múltán beteljesedett.

Kevés napok múltán meghalt Hunyadi János és akkor Kapisztrán János is érezvén erőinek megfogyatkozását az újlaki kolostorba vitette magát, melyet Újlaki Miklós gróf építtetett a ferences barátoknak szent János kérésére. Ottan gonddal ápolták őt, de forró lázba esett és vért hányt, gyomra pedig semmi eledelt meg nem tűrt és aludni is semmit nem tudott. Ám soha szóval nem panaszkodott és békességgel tűrte nagy szenvedéseit.

A város nemes hölgyei pedig drága finom eledeleket küldöttek táplálására, miket ő szívesen fogadott, de mind másoknak ajándékozta, kiváltképpen pedig beteg testvéreinek, kik vele együtt fáradoztak a keresztes hadjáratban s most ugyancsak betegágyban feküdtek. Es mondá nekik:

— Csak vegyétek mindezeket, mivelhogy egy sem hal meg közületek, csupán én magam, tehát nekem nincs szükségem ezekre.

Azok pedig fölöttébb megszorodtak, mert jól tudták, hogy igazat szól, látván a jövendőt.

Assisi szent Ferenc napján a templomba vitette magát, hol nagy

buzgón megáldozott, majd ágyában intette testvéreit, Hogy a szerzet szabályait híven megtartsák és a kereszténység ügyét el ne hanyagolják. Gyakorta sóhajtott ekképpen:

— Ö jaj szegény Magyarországnak!

És sűrű könnyeket hullajtott miatta, előre látván lelkében a jövő pogány veszedelmeket. Végezetül felvette a halotti szentségeket és nagy szívbeli örömmel felkiáltott:

— Most bocsásd el, Uram, a te szolgádat békességgel!

Annakutána kevés napokon által magába merült, szent gondolatokkal foglalkozván. Majd látása megfogyatkozott, a halál órája elközelgetett, tehát megáldotta testvéreit s kezeit és szemeit égre emelvén, visszaadta szent lelkét Teremtőjének. Történt pedig ez az Ürnek 1456. esztendejében, október havának huszonhármadig napján.

Szent ereklyéit később a pogány törökök elől a nagyszöllősi kolostorba vitték, majd egy eretnek fő nemes mély kútba vettette és a kutat betemette.

TARTALOM -M UTATÓ.

ELŐLJÁRÓ BESZÉD. Írta: Dr. Lépőid Antal

A SZENT KERESZT	I
I. SZENT VÉRTANÚK LEGENDÁI	11
1. Szent Péter apostol	13
2. Szent Pál apostol	22
3. Szent Tamás apostol	29
4- Szent Kelemen	37
5. Szent Ignác	46
6. Szent Perpetua és Felicitas	49
7. Szent Cecília	62
8. Szent Ágnes	70
9. Szent Ciprián	75
S0. Szent Sebestyén	79
11. Szent Dorottya	84
12. Szent Jakab	89
13. Szent György	94
14- Alexandriai szent Katalin	113
15. Szent Borbála	121
16. Szent Kristóf	127
17. Szent Orsolya	133
18. Hét szent alvók	136
II. SZENT HITVALLÓK ÉLETE ÉS LEGENDÁI	139
1. Szent Anna asszony	141
2. Szent József	145
3. Szent Mária Magdolna	151
4. Egyiptomi szent Mária	157
5. Szent Thais	162
6. Szent Szilveszter	166

7. Szent Miklós	173
8. Remete szent Antal	185
9. Szent Ambrus püspök	194
10. Szent Márton	208
11. Aranyszájú szent János	219
12. Szent Elek	229
13. Szent Jeromos	235
14. Szent Ágoston	243
15. Szent Benedek	250
16. Szent Bernát	263
17. Szent Domonkos	272
18. Assisi szent Ferenc	284
19. Páduai szent Antal	294
20. Szent Klára	303
21. Aquinoi szent Tamás	309
22. Szent Brigitta	319
23. Sienai szent Katalin	325
24. Loyola szent Ignác	329
25. Szent Terézia	335
26. Gonzaga szent Alajos	342
27. Szalézi szent Ferenc	349
28. Cailasanza szent József	353
29. Alacoque szent Margit	358
30. Ligdori szent Alfonz	365
III. MAGYARORSZÁG NAGY SZENTJEI	371
1. Szent István király	373
2. Szent Imre herceg	382
3. Szent Gellért püspök	389
4. Szent László király	398
5. Szent Erzsébet	410
6. Árpádházi boldog Margit	431
7- Kapisztrán szent János	449

